

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 29 Αυγούστου 2021 • Έτος 13^ο • Αρ. φύλλου 677

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΜΠΟΜΠ ΜΕΝΕΝΤΕΖ

Αν μιλούσαν Ε/κ και Τ/κ θα συμφωνούσαν

Ο γεροϋσιαστής Μπομπ Μενέντεζ στη συνέντευξή του στην «Κ» λέει πως η κυβέρνηση Μπάιντεν δεν είναι διατεθειμένη να μπει σε «συναλλαγή» με την Τουρκία. Όσο για την Κύπρο λέει ότι οι ΗΠΑ υποστηρίζουν ένα κράτος στο οποίο οι άνθρωποι μπορούν να έχουν ειρήνη και ευημερία. **Σελ. 7**

Στον αέρα η τριμερής στη Νέα Υόρκη

Οι σχέσεις των δύο μερών βρίσκονται σε τεντωμένο σκοινί, με τη Λουτ να μη βρίσκει λόγο καθόδου

Την απόφαση ότι δεν υπάρχει λόγος να έρθει στην Κύπρο για διαβουλεύσεις με τις δύο πλευρές γνωστοποίησε προς τις δύο κοινότητες η ειδική απεσταλμένη των Ηνωμένων Εθνών Τζέιν Χολ Λουτ. Μάλιστα,

πολύ δύσκολη θεωρείται πλέον μία τριμερής συνάντηση στη Νέα Υόρκη δεδομένων των τελευταίων εξελίξεων. Ήδη οι σχέσεις των δύο πλευρών βρίσκονται στα άκρα, με την επιμονή Τατάρ για λύση δύο κρατών, αλλά

και τις πρόσφατες αποφάσεις της κυβέρνησης για ανάκληση διαβατηρίων και την πρόταση για επιστροφή στο Σύνταγμα του '60 να προκαλεί νέες προεκτάσεις. Την ίδια στιγμή, πάντως, η Τουρκία έχει συγκεκρι-

μένες απαιτήσεις από τις Βρυξέλλες. Με τρία τουρκικά ντοσιέ που κατέθεσε προσβλέπει στην εξυπηρέτηση συμφερόντων της που θίγουν άμεσα ζωτικά συμφέροντα της Κύπρου. **Σελ. 4, 5, 6**

«Έτσι απέδρασα από την Καμπούλ»

Μέσα στις χιλιάδες των ξένων που απεγκλωβίστηκαν από την Καμπούλ τις προηγούμενες ημέρες ήταν και ο Έλληνας Παναγιώτης Κουμουτσάκος, εκπαιδευμένος στην προστασία προσώπων και τη φρούρηση στόχων. Τα τελευταία τέσσερα χρόνια βρισκόταν στην Καμπούλ για λογαριασμό πολυεθνικών εταιρειών στον τομέα της ασφάλειας, δραστηριοποιούμενος υπό την ομπρέλα του ΝΑΤΟ. Μιλάει στην «Κ» κατ' αποκλειστικότητα για τη ζωή του στην Καμπούλ και τη διαφυγή του από «τη χειρότερη εμπόλεμη ζώνη του κόσμου». Τις τελευταίες ημέρες στο κινητό του τηλέφωνο ο Παναγιώτης Κουμουτσάκος συνεχίζει να δέχεται μηνύματα από γνωστούς του, Αφγανούς, που έμειναν πίσω στην Καμπούλ. «Νομίζουν ότι έχω ισχύ και μου ζητούν να τους βοηθήσω να εγκαταλείψουν τη χώρα», λέει. **Σελ. 23**

ΣΤΕΦΗ ΔΡΑΚΟΥ

Προτεραιότητά μου η σχέση Αστυνομίας με την κοινωνία

Η υπουργός Δικαιοσύνης μιλάει στην «Κ» για τη μεταρρύθμιση της Δικαιοσύνης, λέγοντας πως η Κύπρος βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις στην έγκαιρη απονομή δικαιοσύνης. Λέει ότι δέχθηκε τη θέση για να συμβάλει ώστε η χώρα να έχει αποτελεσματικό νομικό πλαίσιο κατά της διαφθοράς. **Σελ. 9**

ΙΣΤΟΡΙΑ

Κύπριοι συνεργάτες μυστικών υπηρεσιών

Ο συγγραφέας του βιβλίου «Η Διχοτομημένη Νήσος» Γιαν Κόουρα αποκαλύπτει στην «Κ» τη σχέση των τσεχοσλοβακικών μυστικών υπηρεσιών με Κύπριους αξιωματούς και τους συνεργάτες τους. **Σελ. 16**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Το Κυπριακό στον πάγο

Οι εξελίξεις στο Αφγανιστάν φαίνεται να είναι όχι απλώς πρόσχημα, αλλά μία πρώτης τάξης δικαιολογία για τα Ηνωμένα Έθνη και τον γ.γ. Αντόνιο Γκουτέρες ότι το να ασχοληθεί με το χρονίζον Κυπριακό δεν είναι στα άμεσα σχέδιά τους. Στο νησί, αμφότερες οι πλευρές, πάντως, παίζουν εν ου παικτοίς, χωρίς να φαίνεται ότι υπάρχει κραταιά η αντίληψη ότι η κλεψύδρα αδειάζει επικίνδυνα για να υπάρξει μία καθαρή και κοινώς αποδεκτή λύση του Κυπριακού. Η τ/κ εμμονή στην αλλαγή της βάσης συζήτησης και η ώθηση των πραγμάτων σε μη αποδεκτές λύσεις, θα πρέπει να αντιμετωπιστούν από τη δική μας πολιτική σκηνή με αποφασιστικότητα και προ πάντων με σοβαρότητα.

ΨΥΧΟΓΡΑΦΗΜΑ

Στην πολιτική πρέπει να μάθουμε να ακούμε

Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Μάριος Πελεκάνος μιλάει στο ψυχογράφημα για τα παιδικά του βιώματα, τις δυσκολίες που πέρασε, τις δουλειές που άλλαξε και απαντά αν η πολιτική ήταν πάντα στα σχέδιά του. **Σελ. 18**

ΕΛΛΑΔΑ

Ριζικές αλλαγές στην Πυροσβεστική

Ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης θέλει να «τα αλλάξει όλα» στην Πυροσβεστική, στον τομέα της δασοπροσάβεσης, μετά την τραυματική εμπειρία των φρενών πυρκαγιών. **Σελ. 20**

Υπό εξέταση η τρίτη δόση του εμβολίου

Σταδιακή επιστροφή στα σχολεία

Στον δρόμο που χάραξαν άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε. αναμένεται να κινηθεί και η Λευκωσία, σχετικά με την τρίτη δόση εμβολίων. Το Υπουργικό στα μέσα της εβδομάδας θα έχει ενώπιόν του όλα τα δεδομένα προκειμένου να προχωρήσει σε απλή σύσταση και όχι απόφαση για την τρίτη δόση. **Σελ. 10**

Κερδίζει έδαφος η αναβολή

Σε μετέωρο βήμα βρίσκεται πλέον η διεξαγωγή δημοτικών εκλογών

Η πρωτοβουλία του υπουργού Εσωτερικών Νίκου Νουρή την εβδομάδα που πέρασε να εξηγήσει στους πολιτικούς αρχηγούς την ανάγκη έγκρισης της μεταρρύθμισης της τοπικής αυτοδιοίκησης, σε συνδυασμό με την αναβολή των εκλογών μέχρι τον Ιούνιο του 2024, φαίνεται να βρίσκει πρόσφορο έδαφος σε όλα τα κόμματα, καθώς φαίνονται ανέτοιμα για την εκλογική μάχη. **Σελ. 8**

✓ **Παρέμβαση Χρίστη Λοττίδη:** Η απαράδεκτη συζήτηση για αναβολή των δημοτικών εκλογών. **Σελ. 8**

✓ **Στης ΕΔΕΚ την ολόμαυρη ράχη:** Οι έριδες λίγο πριν από το εκλογικό συνέδριο. **Σελ. 19**

Σε τροχιά «bad bank» η ΚΕΔΙΠΕΣ

Σε εξέλιξη οι διαδικασίες - Το 2022 θα λειτουργεί με τη νέα της ιδιότητα

Σε Εθνική Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων (ΝΑΜΑ) μετατρέπεται η ΚΕΔΙΠΕΣ, με στόχο το 2022 να λειτουργεί πλέον με τη νέα της ιδιότητα. Στόχος, να μπορεί να αγοράζει και μη εξυπηρετούμενα δάνεια από τράπεζες

ή από άλλες εταιρείες εξαγοράς δανείων. Βασικός άξονας του επιχειρηματικού πλάνου της ΚΕΔΙΠΕΣ είναι η μείωση του μη εξυπηρετούμενου χαρτοφυλακίου, μέσω λύσεων αναδιάρθρωσης ή ανάκτησης. **Οικονομική, σελ. 3**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΙΣΤΟΡΙΑ

Ο «ξανθός γαλανομάτης» από τη Δύση στο Αφγανιστάν

Ο Στίβεν Πρέσφιλντ, συγγραφέας του ιστορικού μυθιστορήματος «Η ματωμένη εκστρατεία», μιλάει στην «Κ» για το Αφγανιστάν του Μεγάλου Αλεξάνδρου, αλλά και των Ταλιμπάν. **Ζωή, σελ. 1**

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Ταινία μικρού μήκους «Η κλήση» του Μάριου Ψαρά

Ο Μάριος Ψαράς μιλάει στην «Κ» για την ταινία «Η κλήση», μια ανεξάρτητη κινηματογραφική παραγωγή, με ηρωίδα τρανς γυναίκα. Πρωταγωνιστεί ο Νεκτάριος Θεοδωρού. **Ζωή, σελ. 3**

Η κάρτα που σε ταξιδεύει είναι εδώ.

bankofcyprus.com.cy Τράπεζα Κύπρου

ZENITH THE FUTURE SINCE 1865

DEFY INVENTOR

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Αγαπημένο μου ημερολόγιο (II)

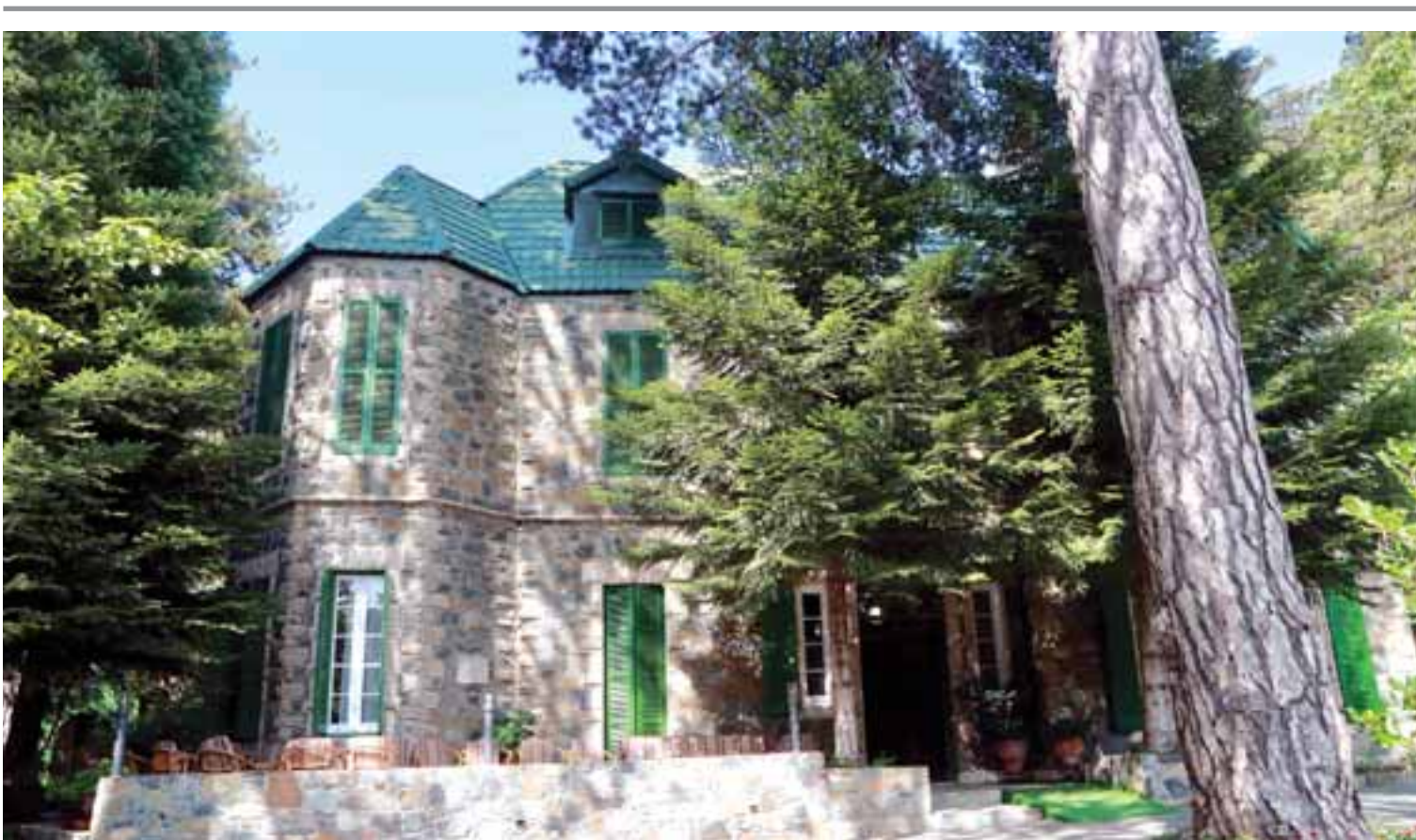
Κάποτε αναλογίζομαι το τέλος και λέω όταν συμβεί –κούφια η ώρα–ας γίνει με ένα κάποιο στιλ. Όπως την Ισιδώρα Ντάνκαν που πνίγηκε με το μεταξωτό της φουλάρι ή άλλους ανάλογα σινεμασκόπ θανάτους. Πολύ φοβάμαι όμως πως η ζωή στη βραχονησίδα μάς επιφυλάσσει ένα πολύ πιο πεζό επίλογο. Έτσι όπως συνεχίζονται τα 40άρια, θα τα τινάξουμε όλες οι γριές από θερμοπληξία, αγαπημένο μου ημερολόγιο.

Σε αυτή την άθλια ψυχολογία και με αυτές τις δυσοίωνες σκέψεις μάς βρήκε το τσουνάμι του Twitter, αγαπημένο μου ημερολόγιο. Ενώ σκοτώναμε την ώρα μας παίζοντας μπιρμπα, πίνοντας παγωμένο τσάι και ακούγοντας κάτι στενάχωρα του Ραχμάνινοφ, εισέβαλε στο σπίτι η Φώφη Κούταλου, κραδαίνοντας το κινητό της: «Μια χαρά τον ξεμπροστιάζει τον δικό σου η Έμιλυ» είπε και σωριάστηκε στο ανάκλιτρό.

«Στον σμαραγδί θυθό του μισογυνισμού, για μια χούφτα λάικ» έγραψε η Τέως, απευθυνόμενη στον Σταύρο Χριστοδούλου. Ήταν λες και έριξε μια κοτρόνα στα λιμνάζοντα νερά του Αυγούστου, διαταράσσοντας τη θερινή μας πλήξη. Η Τέως υπουργός Πρετ α Πορτέ έχει τον τρόπο της τελικά για να προκαλεί το ενδιαφέρον.

Και εγένετο ο κακός χαμός! Από τη μια η Έμιλυ, μοναχική Ζαν ντ' Αρκ στη ζούγκλα του Twitter και από την άλλη τα θηρία. «Ο δημοσιογράφος τι απάντησε στις κατηγορίες περί μισογυνισμού;» θέλησε να μάθει η αριστερή (με την καλή έννοια) φίλη Κουλλίτσα Κυριακού. «Μούγκα αυτός!» εξεμάνη η Φώφη Κούταλου, που δεν έχει σε καμία υπόληψη τους τάχαμου υπεράνω.

Καλό μουλάρι και ο δημοσιογράφος, αγαπημένο μου ημερολόγιο!

Η **θερινή** προεδρική κατοικία, στο κτίσιμο της οποίας έβαλε το λιθαράκι του και ο μέγας Αρθούρος Ρεμπώ, φιλοξένησε και φέτος την κυβέρνηση του Βουνού.

«Πάγια τακτική μου είναι να μη σχολιάζω τους αναγνώστες, κυρία Ουίλσον» μου είπε στο τηλέφωνο. «Πρόσεξε να μην φύγει κανας πόντος από το καλόν, χρυσέ μου» απάντησα εκνευρισμένη, καθότι κυρία-κυρία, αλλά δεν θα μας τρελάνουν κιόλας οι της Αριστεράς και της Προόδου. Εδώ καλὲ τοποθετήθηκε επί του θέματος κοτζάμ Jho Low Commentary, ο Μίστερ Μαξ και ο Αφορομοιούμενος, ο Χριστοδούλου θα μας το παίξει βαρύ πεπόνι;

Με κίνδυνο να θεωρηθεί ότι ρίχνω νερό στον μύλο της Εμιλολογίας αισθάνομαι την ανάγκη ως γυναίκα να

τοποθετηθώ. Ο λόγος που ασχολούμαστε όλοι με την Τέως είναι για αυτό που συμβολίζει: τον νεο-πλουτισμό και τη ρηχότητα μια κάστας ανθρώπων, που λόγω των «σωστών κονέ» ανήλθαν σε δημόσια αξιώματα. Αν κάποιος καλὸς Λε-μεσιανὸς έχει το κουράγιο, ας της εξηγήσει επίσης ότι ἀπαξεί και ἔγινεος δημόσιο πρόσωπο δεν ξεγίνεσαι. Ο καθένας μπορεί να σε κρίνει και αυτό δεν αποτελεί κυπριακή ευρεσιτεχνία. Βαριέμαι φρικτά, όταν πρέπει να επεξηγῶ τα αυτονόητα, αγαπημένο μου ημερολόγιο, ὅμως πρέπει επιτέλους να πει μια τελεία σε αυτή την παρωδία.

Διδακτικό παράδειγμα και με αυτό ολοκληρώνω το παραλήρημα περί μισογυνισμού και δεοντολογίας: Αν υπάρχει μια γυναίκα που θα μπορούσε να γίνει βορά των κάθε λογής κακοπροαίρετων αυτή είναι η Στέλλα Κυριακίδου. Ως θυγατέρα Τριανταφυλλίδη και μέλος μιας από τις πιο ισχυρές οικογένειες της Κύπρου από καταβολής της Δημοκρατίας, ἦταν η ἰδανική περίπτωση, όταν εμφανίστηκε στην πολιτική για να αντιμετωπισθεῖ με καχυποψία. Και ὅμως, ουδέποτε γράφτηκε κάποιο μη πολιτικό σκόλιο για τη Στέλλα. Γιατί πολύ ἀπλῶ η ἴδια δεν προκάλεσε ποτέ και δεν ἄφησε ούτε

μια χαραμάδα για να εκτεθεί η προσωπική της ζωή δημόσια. Τη σεμνότητα και το ἥθος, αγαπημένο μου ημερολόγιο, ὅλοι θα τα σεβαστούν. Το ἄπνωμα, πάλι, ουδεῖς.

Ο πανικός που προκάλεσε η Τέως στο Twitter ἄλλαξε αναγκαστικά και την ατζέντα του καρέ. Η οποία αφορούσε, βεβαίως, στο εξής ένα γεγονός: τη σύναξη της κυβέρνησης του Βουνού στη θερινή προεδρική κατοικία. Δεν είναι ὅτι συνέβη και κάτι πρωτότυπο, πλην του seating arrangement για το οποίο βρήκε τον μπελά του ο Μάριος Πελεκάνος. Τον παρέλαβε η Ηλιάδη ἀπὸ το

πρώι και οι «πατσаркэς» της κατὰ την Κουλλίτσα δονούσαν τον ραδιοφωνικό αέρα. Πολλά νεύρα ἔχει το Κατερινιώ, αγαπημένο μου ημερολόγιο, σε σημείο που μαθαίνω πως ὅσοι πολιτικοὶ βγαίνουν στην εκπομπή της εν συνεχείᾳ αιτούνται επίδομα βαρέων και ανθυγιεινών. Τον Πελεκάνο, πάντως, την αμαρτία μου θα την ομολογήσω, καθόλου δεν τον λυπήθηκα. Γιατί εντάξει, να φάνε τη σούβλα και τα λουβιά κι ας τρίζουν τα κόκκαλα του Αρθούρου Ρεμπώ, ο οποίος έβαλε το λιθαράκι του για να κάνει πικ νικ η Στέφη Δράκου. «Αλλά να τηρούνται και οι αποστάσεις, μάνα μου», ὅπως ὀρθά επισημαίνει και η φίλη Ευγενία Καλαμαρού.

Δεν ξέρω αν οφείλεται στον αέρα του βουνού, ὅμως ο πρόεδρός μας είναι ασυγκράτητος, αγαπημένο μου ημερολόγιο. Μετὰ την ευφάνταστη ἰδέα να αφαιρέσει το ληγμένο διαβατήριο του Τατάρ, το τερμάτισε, αντλώντας ἔμπνευση ἀπὸ το προπολεμικό μας παρελθόν. Το καλύτερο το ἔγραψε ο Πάμπος Κασκάνης: «Μεν ανησυκειτε. Αν οι Τ/κ απορρίψουν τζιαι την πρόταση του Προέδρου για επάνοδο στο Σύνταγμα του ’60, ἔχουμε Plan B. Εν να πούμε τους Εγγλέζους να ἔρουν πίσω».

Το σύστριγγλο με την Τέως συνηχίστηκε στο Twitter περισσότερο ἀπὸ τα νενομισμένα 15 λεπτά δημοσιότητας, προσθέτοντας μια νότα ζωηρόδας στις τελευταίες ανήσυχες μέρες του Αυγούστου. «Δεν υπάρχει τίποτε πιο θλιβερό ἀπὸ τους μικροστούς που κρύβονται πίσω ἀπὸ τον φερετζέ της πολιτικής ὀρθότητας» μου διαμήνυσε ο δημοσιογράφος - πέτρα του σκανδάλου και το σημειώνω, αγαπημένο μου ημερολόγιο, καθώς scripta manent.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»
29.8.1931

ΣΥΜΦΩΝΟ: Τηλεγραφήματα εκ Μόσχας αγγέλλουν ότι το Συμβούλιον των επιτρόπων του λαού ενέκρινεν απολύτως την στάσιν του Κρενστίνσκυ επί της πολωνικής προτάσεως διά την σύναψιν συμφώνου περί μη επιθέσεως. Επισήμως

βεβαιούται ότι η σοβιετική Κυβέρνησις εἶνε διατεθειμένη να διαπραγματευθῇ το συμφωνων μετὰ της Πολωνίας ὑπὸ τους κάτωθι ὁρους. 1) Οτι το σύμφωνον θα περιορισθῇ μόνον εἰς την Πολωνίαν και δεν θα επεκταθῇ εἰς τους συμμάχους της. 2) Η Σοβιετική Ρωσσία δεν πρόκειται να παράσχη την εγγυησίην της διὰ τὴν διατήρησιν των σημερινῶν της συνόρων και διατυπώνει κατηγορηματικῶς επιφυλάξεις διὰ το ζήτημα της Βεσσαραβίας. 3) Η Σοβιετική Ρωσσία αρνείται να αναγνωρίσῃ σημερινὰς ἢ μελλοντικὰς αξιώσεις της Πολωνίας ἐπὶ του Δάντσιγκ (φωτ.) και 4) Ζητεῖ ὅπως η Πολωνία τηρήσῃ αυστηρὰν ουδετερότητα εἰς περιπτώσιν πολέμου μετὰ τὴν Ρωσσίας και οἰσodήποτε ἄλλης Δυνάμεως.

ΑΝΑΣΤΟΛΗ: Την 3 μ.μ. σήμερον αναχωρεῖ ο κ. Βενιζέλος μετὰ του κ. Μικαλακόπουλου με το ατμόπλοιον «Πατρίς II» μέσω Μασσαλίας εἰς Γενεύην, ὅπου θα εὐρίσκειται την εσπέραν της προσεχοῦς Τρίτης. [...] Ο κ. Βενιζέλος, ο οποίος και θα υποστηρίξῃ προσωπικῶς εν Γενεύῃ την ἑλληνικὴν ἀποψιν ἐπὶ τοῦ δημιουργηθέντος ζητήματος εκ της αναστολῆς της καταβολῆς των δόσεων Καφαντάρη - Μολώφ, θ' ἀποκρούσῃ κατ' ἀρχὴν την ἐπέμβασιν της Κ.Τ.Ε., ως αναρμοδίας διὰ τὴν ρύθμισιν του ζητήματος. Θα αναπτύξῃ την γνωστὴν ἑλληνικὴν ἀποψιν κατὰ την οποίαν ἐφῶσον η Ἑλλὰς ἀπεδέχθη την αναστολὴν των «ανατολικῶν ἐπανορθώσεων» ὑπὸ τον ὅρον της αναστολῆς και των υποχρεώσεών της εκ του χρέους Καφαντάρη - Μολώφ, το οποίον θεωρεῖ διακυβερνητικόν, ουδεὶς δύναται να τὴν αναγκάσῃ να δεχθῇ αναστολὴν των ἐπανορθώσεων χωρὶς και ἀντίστοιχον αναστολὴν των υποχρεώσεών της.

Ξεφεύγουμε επικίνδυνα

Ξανά τα ἴδια, λίγες μόνον ἡμέρες μετὰ το φονικό στο Γέρι, για μία θέση πάρκινγκ. Αυτὴ τη φορὰ τα ὅπλα βγήκαν ἐπειδὴ ἔτσι, κάποιος, ο οποίος ἔχει ὄπλο νόμιμα στο σπίτι του, σκέφτηκε ὅτι μπορεῖ να πάρει το G3 και να γαζώσει το σπίτι του γείτονά του ἐπειδὴ ο τελευταῖος ἔκανε φρασάρια. Αυτὰ τα πράγματα εἶναι πολὺ σοβαρὰ και πρέπει ἐπιτέλους η Πολιτεία να σκεφτεῖ σοβαρὰ τι πρέπει να γίνει με ὅσους ἔχουν ἄδεια οπλοκατοχῆς και οπλοχρησίας και πῶς θα ἀποφύγει στο μέλλον παρόμοια γεγονότα. Στην Αστυνομία συζήτησαν εσωτερικά την οπλοκατοχή με κυνηγετικά ὅπλα και θα ἔχουν συνάντηση και με την Εθνικὴ Φρουρὰ για λήψη αποφάσεων για τα ὅπλα των ἐθνοφρουρῶν. Η βουλευτὴς του ΑΚΕΛ, Ειρήνη Χαρχαλαμπίδου, προτίθεται ἐπίσης να ζητήσῃ με πρόταση Νόμου στη Βουλὴ ψυχολογικὴ αξιολόγησιν ὅσων κατέχουν ὅπλα. Εἶναι μια ἀρχή... ας το πᾶμε παρακάτω, σύντομα.

Σούβλες και διαβατήρια

Αὐτὸ το πάρτι με σούβλες στο Τρόδος, στην Προεδρική Εξοχικὴ Κατοικία, ποτέ δεν το κατάλαβα. Δεν καταλαβαίνω το ἴδιο γιατί υπάρχει η Εξοχικὴ Κατοικία, να το καταλάβω ὅταν χτίστηκε, ἀλλὰ τότε ἦταν ἄλλα τα ἦθη. Νομίζω εἴμαστε ἀπὸ τις λίγες χώρες που ἔχουμε εν ενεργεία Χειμερινὰ και Θερινὰ Ανάκτορα. Εκεί συζητήθηκε και η ἀνάκλησιν των διαβατηρίων των Τ/κ, ἔτσι για να τους τιμωρήσουμε. Όπως και να 'χει, το πράγμα εἶναι τόσο περίπλοκο που ταιριάζει να πούμε το «ἀρ-

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Το θέμα εἶναι ὅτι με την ἔγνοιαν στη σούβλα, στα μακαρόνια του φούρνου και ἄλλα ευφράνταστα εδέσματα της κυπριακῆς γαστρονομίας, συζητήθηκαν στο Υπουργικὸ Συμβούλιο σοβαρὰ θέματα, πῶς στρώνονται στο φαγοπότη δεν το καταλαβαίνω.

μεγε λαγούς και κούρευε χελώνες». Πάντως, ἓνα χαμούλη τον ἔκαναν στην τράπεζα συζητήσεων, ο ἓνας πᾶνω στον ἄλλο ἦταν. Ο ὕπατος ἀρμοστής φώναξε πέντε-ἑξί, ὅταν ἀνέβαινε, σήμερα ἀνεβαίνει ὅλο το Υπουργικὸ, που εἶναι κάμποσοι και δεν τους χωροῦν οἱ τόποι!

Σας ἔλλειψε;

Επέστρεψε ο πρόεδρος του Δημοκρατικῶν Συναγεμειῶν, ψυχαστε ὅσοι νιώσατε μια ανασφάλεια, ἤρθε και ἄρχισε να ἐπιθεωρεῖ ἔργα, σε δήμους και κοινότητες. Σου λέει, οἱ λέξη ἐκλογές ἀκούγεται, τώρα θα γίνουν, δεν θα γίνουν, ἀκόμα δεν ξέρουμε. Ας μαζέψουμε τώρα ἐντυπώσεις, ας μας δοῦνε στα χωριά και στις ροῦγες, γιατί ὅταν μιλάμε για ψήφους, κἄλλιο γαῖδουρόδενο, παρὰ γαῖδουρογύρευε. Να

δοῦμε και τους υποψήφιους δημάρχους και κοινοτάρχες, ποιοι μας κάνουν και ποιοι ὄχι. Όλα εν σοφία σχεδίασε ο κ. Νεοφύτου, για το καλοκαίρι. Πῆγε τας διακοπὰς του, στα πανέμορφα Χανιά, ἐξαιρετικὴ ἐπιλογή, κ. πρόεδρε, ἔχετε γούστο, καταλάβαινε ὅτι οὐδεν αξιοσημείωτον θα συνέβαινε στην πατρίδα, και ἦταν βέβαιος ὅτι δεν θα χρειαζόταν να κολυμπήσει για να ἔλθει να μας σώσει, ὁπότε γιατί να μείνῃ στη Λευκωσία; Αν χρειαζόταν, ὅπου κι αν ἦταν ἓνα ὑπτιο δρόμο βρισκόταν...

Για μια καρέκλα, ὅλα

Και μέσα σε ὅλα, σε διαβατήρια και ανακλήσεις, σε πανδημία και τέταρτο κύμα, στη θερινὴ ραστώνη, στην ΕΔΕΚ τσακώνονται, γίνεται το αλάι-μαλάι και σείεται ο κομματικός

κόσμος της ΕΔΕΚ. Αὐτὸ που λέει πάντως ο κ. Σιζόπουλος ὅτι ὅλα γίνονται για την προεδρία του κόμματος ἀκούγεται κάπως... Βέβαια, καθε καρέκλα προέδρου εἶναι ζήλευτή. Πάντως, ἔτσι που το πᾶνε δεν θα μείνουν και πολλοὶ για να ἔχουν μετὰ την πολυτέλεια να τσακώνονται, ὁπότε ας κοιτᾶδουν να μονιάσουν, παλιοὶ και νέοι, δελφίνοι ἢ μῆ. Να γίνουν μια γροθιά, μπας και φανοῦν χρήσιμοι και ἐνωμένοι στη χώρα, που τώρα την ἔχει ἀνάγκη η Δημοκρατία την ἐνότητα. Μα βρε, παιδιά, τώρα, λίγο πριν ανοίξῃ η Βουλὴ των Ἀντιπροσώπων, ὅλα ξεπερνιούνται, υγεία και οἱ καρέκλες πολλές, μηδὲν ἐξέλθῃ πεινῶν.

Στα πόσα ντεσιμπέλ σείεται ο κόσμος;

Οἱ καμπάνες του νέου καθεδρικοῦ εἶναι καλές, αποτελεσματικές, ἀξίζουν τα λεφτά τους, καλοῦν τους πάντες στη λειποργία και δεν υπάρχει κανεὶς στην παλιὰ πόλη που στις 7 το πρωὶ δεν εἶναι στο πόδι, θέλοντας και μῆ. Τώρα θα μου πείτε, καμπάνες εἶναι θα χτυποῦν, σύμφωνα, ἀλλὰ μήπως να γινόταν μια μέτρηση για τα ντεσιμπέλ που ἐκπέμπουν, ὥστε να μὴν ξεπερνοῦν το ὄριο και να προκαλοῦν πχορύπανση; Ο Ἅγιος Αντώνιος, λίγο παρακάτω ἔχει καμπάνες, ἀλλὰ οὐδέποτε διαμαρτυρήθηκαν οί περίοικοι, διότι οἱ καμπάνες του και λειτούργουσιν, ὅπως ἐπιτάσσει η ἐκκλησιαστικὴ παράδοση, και οἱ περίοικοι δεν ἐνοχλοῦνταν. Θα πρέπει να ρυθμιστεῖ το ζήτημα, με καλὴ θέλησιν ὅλα γίνονται.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετὰ ἀπὸ ἄδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσεως: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος ὁρόφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, δασκευή
ἢ ἀπόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε
τρόπο, χωρὶς προηγούμενη γραπτὴ ἄδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

CONNECT

WEB | MOBILE APP | CONTACT PAY | MOBILE WALLETS | ATM

Αρρευθείας πληρωμές στους φίλους σου;

Γίνεται, μέσω Contact Pay,
απλά με αριθμό κινητού τηλεφώνου.

Το Hellenic Bank Mobile App επανασχεδιάστηκε και αναβαθμίστηκε,
για να κάνεις άμεσες πληρωμές στους φίλους σου μέσω Contact Pay,
χρησιμοποιώντας απλά τον αριθμό του κινητού τους.

Όποτε θέλεις, όπου και αν βρίσκεσαι...
φέρνουμε την Τράπεζα στα χέρια σου!

Ισχύουν Όροι & Προϋποθέσεις

www.hellenicbank.com

 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Η Τζέιν Χολ Λουτ είχε διαμηνύσει από την περασμένη εβδομάδα πως δεν θα έρθει, καθώς η διάσταση στις θέσεις των δύο μερών είναι πλέον πολύ μεγάλη.

Η Λουτ δεν έρχεται, η Νέα Υόρκη στον αέρα

Σε νέες περιπέτειες μπαίνει το κυπριακό πρόβλημα μετά την επιστροφή στο 1960 και τις ανακλήσεις των διαβατηρίων

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν την περασμένη εβδομάδα ο πρόεδρος της Δημοκρατίας επιδιδόταν σε έναν χαρτοπόλεμο ανακοινώσεων με τον Τ/κ ηγέτη Ερσίν Τατάρ, για το ποιος ευθύνεται περισσότερο για το αδιέξοδο, στους διαδρόμους της Πινδάρου και στο κτήριο απέναντι από τον Λόφο, έβλεπαν να επανέρχονται μπροστά στα μάτια τους οι φοιτητικές τους στιγμές. Κάποιοι θυμήθηκαν τους καυγάδες Πρωτοπορίας-Προοδευτικής στην ΕΦΕΚ Ηνωμένου Βασιλείου, άλλοι αυτούς στην Αθήνα λίγο πριν από τις φοιτητικές εκλογές και άλλοι εκείνους έξω από το Δράξασθαι. Κανείς, βεβαίως, πλην κάποιων συγκεκριμένων συναγεμικών στελεχών, όπως οι Δημήτρης Δημητρίου και Ξένια Κωνσταντίνου, που φρόντισαν να διαφοροποιηθούν δημοσίως για την υπόθεση των διαβατηρίων και τη σημασία της ανάκλησής τους δεν διαφώνησε ανοικτά, όταν ο πρόεδρος άνοιξε το ζήτημα των διαβατηρίων. Αντιθέτως η απόφαση υιοθετήθηκε συνοπτικά κατά τη διάρκεια του Υπουργικού Συμβουλίου. Ήταν μία εν θερμώ κίνηση ή καλά προμελετημένη; Αν ληφθεί υπόψη το φαγοπότι που ακολούθησε με την καθιερωμένη σουβλά, οι προεκτάσεις της σίγουρα υποτιμήθηκαν. Κανείς, ωστόσο, δεν ανέμενε πως μετά τις ανακλήσεις διαβατηρίων, θα ακολουθούσαν οι δηλώσεις του προέδρου για επιστροφή στο '60 και η επιμονή σε όλο αυτό στέλλοντας μηνύματα πως μετακινείται προς το ενιαίο κράτος. Κίνηση που ανέβασε την πίεση στον τρίτο όροφο του υπουργείου Εξωτερικών και στην Πινδάρου προκάλεσε μεγάλη δυσφορία.

Γιατί δεν έρχεται

Ήδη η Τζέιν Χολ Λουτ διαμύνησε στη Λευκωσία πως δεν πρό-

κειται να έρθει, καθώς δεν υπάρχει κανένας λόγος να το πράξει. Είναι σε τόσο διάσταση οι δύο πλευρές, όπως σημειώνουν διπλωματικοί κύκλοι, που δεν βλέπουν λόγο περαιτέρω συζητήσεων και συνομιλιών αυτή τη στιγμή. Ιδιαίτερα με την απaráδεκτη εμφάνιση της Τουρκίας για λύση δύο κρατών. Αυτή όμως η απόφαση ήταν γνωστή πριν από την εφαρμογή της ανάκλησης διαβατηρίων και της επιστροφής στο 1960. Η κακή σχέση αποδειχτηκε άλλωστε την εβδομάδα που πέρασε με τις κόντρες ένθεν και ένθεν. Μαζί με την κ Λουτ, ωστόσο, αμφίβολο είναι και το τι θα κάνει ο γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών κατά τη Γενική Συνέλευση στη Νέα Υόρκη. Η «Κ» είχε αποκαλύψει την

Οι διαφωνίες μεταξύ Πινδάρου - Λόφου δεν πέρασαν απαρατήρητες, ενώ πλέον άνοιξε ζήτημα προχειρότητας από την επικοινωνιακή ομάδα του Προεδρικού.

περασμένη εβδομάδα πως η ειδική απεσταλμένη του γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών είχε διαμηνύσει στα εμπλεκόμενα μέρη την ανησυχία Γκουτέρες για το κατά πόσο πρέπει ή όχι να γίνει συνάντηση. Με δεδομένη και τη μη κάθοδο Λουτ, απομακρύνεται το σενάριο να πραγματοποιηθεί συνάντηση και των τριών, καθώς δεν φαίνεται να υπάρχει οποιαδήποτε πρόοδος ή προετοιμασία εδάφους. Δεν αποκλείεται να γίνει ωστόσο συνάντηση του γ.γ. με τον κάθε ηγέτη χωριστά. Ήδη πάντως η Λευκωσία θέλει να αξιοποιήσει τη Νέα Υόρκη και επιχειρεί να κάνει μία διεθνή εκστρα-

Στο θερμό του χαρακτήρα του προέδρου καταλογίζουν πολλοί την περιβόητη ιδέα για επιστροφή στο σύνταγμα του 1960, την οποία απέτυχε να αποτρέψει ο νέος κυβερνητικός εκπρόσωπος, ρίχνοντας κι άλλο λάδι στη φωτιά με τις δηλώσεις του.

τεία ενημέρωσης ξένων αξιωματούχων σε ό,τι αφορά τις προκλήσεις στο Βαρώσι, με λίγες χώρες να έχουν επί του παρόντος κλειδώσει συνάντηση.

Τα περί ανάκλησης διαβατηρίων είχαν συζητηθεί βεβαίως πολύ πριν να κλειδώσει η μη κάθοδος Λουτ. Είχε συζητηθεί συγκεκριμένα στο Εθνικό Συμβούλιο τον περασμένο Ιούλιο, ανάμεσα στα υπόλοιπα μέτρα αντίδρασης για το άνοιγμα μέρους της περικλειστικής πόλης. Τότε δεν διαφώνησε κάποιος ξεκάθαρα με την εν λόγω κίνηση, αλλά ούτε φάνηκε να συμφωνεί με μία τέτοια κίνηση το ΑΚΕΛ. Θέση του υπουρ-

γού Εξωτερικών είναι πως το ενδεχόμενο της ανάκλησης θα έπρεπε να ακολουθήσει μία πολιτική συγκροτημένη προς τους Τ/κ ούτως ώστε να νιώθουν κοντά στην Κυπριακή Δημοκρατία. Στον Συναγεμισμό θεωρήθηκε ένα βήμα υπερβολικό ακόμη και για τον θερμόαιμο πρόεδρο Αναστασιάδη. Καθόλου τυχαία και η δήλωση του εκπροσώπου Τύπου του ΔΗΣΥ Δημήτρη Δημητρίου, λίγα μόλις λεπτά πριν να εξαγγελθούν οι αποφάσεις. Ότι δηλαδή κάτι τέτοιο δεν θα βοηθήσει την επανέναρξη των συνομιλιών ούτε στέλνει τα σωστά μηνύματα. Κι άλλα όμως στελέχη εξέ-

φρασαν την διαφωνία τους με το σκεπτικό, όπως η Ξένια Κωνσταντίνου, ενώ ο Νίκος Τορναρίτης σε ανάρτησή του δήλωσε σκωπτικά πως θα πρέπει να αφαιρεθούν και τα διαβατήρια σε διενθεις απατεώνες. Τοποθετήσεις και διαφοροποιήσεις συναγεμικών στελεχών, που δεν πέρασαν απαρατήρητες στον Λόφο. Σε αυτό ακριβώς το πλαίσιο ο ΔΗΣΥ, έστω και αργοπορημένα, συνέταξε ανακοίνωση με την οποία κατέγραφε τη συμφωνία του με την απόφαση της κυβέρνησης και άφησε εν πολλοίς εκτεθειμένο τον ίδιο τον εκπρόσωπο Τύπου του κόμματος. Συντάκτες της ανακοίνωσης, όπως διαρρέεται, είναι ο αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΣΥ Χάρης Γεωργιάδης, ο οποίος εξέφρασε και τη συμφωνία του με την εν λόγω κίνηση. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου, από την άλλη, δεν έκρυψε τη διαφωνία του, όταν μίλούσε με συνεργάτες του, ωστόσο, ζήτησε να κρατηθούν χαμηλοί τόνοι, καθώς το τελευταίο πράγμα που θα μπορούσε να βοηθήσει την κατάσταση θα ήταν η ένταση μεταξύ των δύο στρατοπέδων.

Ένα όμως είναι αν θα υπάρξει ένταση στο εσωτερικό Πινδάρου-Λόφου, άλλο το τι ακολούθησε. Και λέμε πως ακολούθησε καθώς η ανταλλαγή ανακοινώσεων μεταξύ Αναστασιάδη-Τατάρ, οδήγησε τον πρόεδρο να προτείνει επιστροφή στο σύνταγμα του 1960. Γι' αυτή την κίνηση κανείς δεν ήταν ενήμερος, πλην του κυβερνητικού εκπροσώπου από τον οποίο ο πρόεδρος ζήτησε να συντάξει την περιβόητη ανακοίνωση. Λίγο το θερμόαιμο Αναστασιάδη, λίγο η απείρεια Πελεκάνου και η θερμότητα να ικανοποιήσει τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, οδήγησαν στο να αναφέρει από αέρος ο κυβερνητικός εκπρόσωπος πως η εν λόγω πρόταση δεν

ήταν μπλόφα της στιγμής, αλλά πρόταση στην οποία επιμένουν και για την οποία θα ενημέρωναν την Τζέιν Χολ Λουτ. Ασχέτως αν γνώριζαν πως η ίδια δεν επρόκειτο να έρθει τις επόμενες μέρες. Όλο αυτό το ζήτημα φαίνεται να προκάλεσε την έντονη αντίδραση του υπουργού Εξωτερικών Νίκου Χριστοδουλίδη, ο οποίος έστειλε το μήνυμα πως θα πρέπει να μπει μια τελεία προτού προκληθεί σοβαρότερη ζημιά.

Ήδη η Λευκωσία και οι τεχνοκράτες θα πρέπει να εξηγήσουν τις επόμενες μέρες, τι ακριβώς εννοεί ο Νίκος Αναστασιάδης και γενικότερα της ανακοίνωσης, που επιστροφή στο 1960. Είναι άλλωστε μια πρόταση που προωθεί το ενιαίο κράτος, τις εγγυήσεις και το βέτο του Τ/κ αντιπροέδρου, μεταξύ άλλων. Σε αυτό το πλαίσιο η Λευκωσία θα πρέπει να πείσει πως ανεξαρτήτως όλων αυτών και της ανάκλησης ληγμένων διαβατηρίων, είναι έτοιμη για επανέναρξη των συνομιλιών στο πλαίσιο διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας.

Την ίδια στιγμή, βεβαίως, ανοίγει και το μεγάλο κεφάλαιο των κυβερνητικών χειρισμών. Η επικοινωνιακή πολιτική του Νίκου Αναστασιάδη έχει βρεθεί πολλές φορές στο στόχαστρο, με τις ομάδες και τους συνεργάτες του να αλλάζουν. Η κίνηση ωστόσο αυτή περί συντάγματος του '60 επανέφερε στους συναγεμικούς κύκλους την ανάγκη παρουσίας ενός έμπειρου προσώπου που θα πρέπει να φιλτράρει και να συμβουλεύει τον πρόεδρο, αποτρέποντας μπανανόφλουδες όπως την τελευταία. Υπάρχει, ωστόσο, και η έντονη άποψη ακόμα και από κύκλους του ΔΗΣΥ πως όλο αυτό καταδεικνύει και τη στάση που θα τηρήσει ο πρόεδρος στο Κυπριακό, μέχρι και τη λήξη της θητείας του.

ΑΡΘΡΟ / Του ΓΙΑΝΝΑΚΗ Α. ΟΜΗΡΟΥ

Χαλαρή ομοσπονδία - συνομοσπονδία και δύο κράτη

Στις ομοσπονδίες η πολιτική ισότητα των μερών αποτυπώνεται κατά κανόνα με την ίση αριθμητική εκπροσώπηση στην Άνω Βουλή ή τη Γερουσία. Με αυτό τον τρόπο διασφαλίζεται η πολιτική ισοτιμία και όχι η αριθμητική ισότητα. Που θα ήταν παραβίαση πληθυσμιακών αναλογιών και ανατροπή της σχέσης πλειοψηφίας και μειοψηφίας. Δηλαδή, ευθεία ανατροπή της δημοκρατικής αρχής. Το ίδιο θα ίσχυε και με την ύπαρξη ευρύτατων δικαιωμάτων αρνησιкурίας (βέτο) στα διάφορα πολιτειακά όργανα. Για τον απλούστατο λόγο ότι πέραν της παραβίασης της δημοκρατικής αρχής θα οδηγείτο η ομοσπονδία σε δικέφαλο ή πολυκέφαλο κράτος -ανάλογα με τον αριθμό των συνιστωσών πολιτειών- αλλά και σε συνεχείς εμπλοκές και τελικά παραλύσεις των κρατικών λειτουργιών.

Για την αποφυγή αυτών των υπαρκτών κινδύνων άρχισε τα τελευταία χρόνια στην Κύπρο να αναπτύσσεται η ιδέα της λεγόμενης χαλαρής ή αποκεντρωμένης ομοσπονδίας. Πρώτος μάλιστα εισηγητής ο πρόεδρος της Δημοκρατίας. Με το επιχείρημα ότι οι

ευρύτατες αρμοδιότητες των δύο συνιστωσών πολιτειών και οι ελαχιστές της κεντρικής ομοσπονδιακής κυβέρνησης θα εξουδετερώσουν τον κίνδυνο εμπλοκών, δυσλειτουργιών και παραλύσεων στις πολιτειακές λειτουργίες. Είναι όμως πράγματι κάτι τέτοιο αποτρεπτικό της πιθανής πολιτειακής αρρυθμίας ή η «χαλαρή» ή «αποκεντρωμένη» ομοσπονδία θα οδηγήσει, αργά ή γρήγορα, σε σταδιακή αυτονόμηση και τελικά αποκόλληση των δύο συστατικών μερών του ομοσπονδιακού πολιτεύματος ως αποτέλεσμα του δικέφαλου χαρακτήρα του; Και τελικά σε αυτό που θέλουμε να αποφύγουμε; Δηλαδή στη συνομοσπονδία ή τη λύση δύο κρατών; Το κλασικό παράδειγμα της πάλαι ποτέ Ηνωμένης Αραβικής Δημοκρατίας (ΗΑΔ) που κατέρρευσε σε δύο χρόνια είναι χαρακτηριστικό.

Τελικά η «προκρούστειος» λογική της προσαρμογής ή ευθυγράμμισης με τα δεδομένα στην προκειμένη περίπτωση όχι μόνο δεν θα οδηγήσει στη «βίσιμη και λειτουργική λύση», που συνεχώς διακηρύττουμε ότι επιδιώκουμε, αλλά αντίθετα θα επιτύχει σε αυτό,

που επίσης διακηρύττουμε ότι θέλουμε να αποφύγουμε ή απορρίπτουμε. Όμως μια τέτοια εξέλιξη, συνομοσπονδίας ή δύο κρατών, είναι υλοποιήσιμη είναι ούτε βίσιμη. Κι αυτό γιατί, 1) Η διεθνής κοινότητα κατά κανόνα αντιτίθεται σε λύσεις απόσχισης, διαχωρισμού κρατών, δημιουργίας νέων κρατικών μορφωμάτων, με διάλυση προϋπαρχουσών κρατικών οντοτήτων. 2) Τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, αλλά και άλλων διεθνών και περιφερειακών Οργανισμών ρητά απορρίπτουν μια τέτοια λύση, 3) Η Ε.Ε., της οποίας η Κύπρος αποτελεί ισότιμο μέλος, ως μία και ενιαία χώρα, θα είναι καταγορηματικά εναντίον του διαμελισμού ενός μικρού ευρωπαϊκού κράτους και της δημιουργίας δύο κρατικών οντοτήτων. Θα πρέπει να υπομνησθεί ότι η Συνθήκη Προσχώρησης, με βάση το Πρωτόκολλο 10, προέβλεπε ότι στην Ε.Ε. εντάχθηκε ολόκληρη η εδαφική επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας, το δε ευρωπαϊκό κεκτημένο απλώς αναστέλλεται ως προς την εφαρμογή του στις κατεχόμενες περιοχές, μέχρι τη λύση, οπότε αυτόματα και χωρίς νέα δια-

πραγμάτευση θα επεκταθεί και στη σήμερα κατεχόμενη από την Τουρκία Κύπρο. Είναι τουλάχιστον αφελές, να αναμένεται ότι η Ε.Ε. θα συναινέσει σε ένταξη δύο κρατικών οντοτήτων από μια μικρή πληθυσμιακά χώρα, όπως είναι η Κύπρος. Με ξεχωριστές εκπροσωπήσεις στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, την Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και άλλα Όργανα της Ένωσης. Άλλωστε μια τέτοια εξέλιξη, υπαρκτός φόβος ότι θα αποτελέσει παράδειγμα για άλλες ευρωπαϊκές χώρες όπου εκδηλώνονται τάσεις απόσχισης και δημιουργίας νέων κρατικών μορφωμάτων. 4) Οι οποίοι θιασώτες της «λύσης δύο κρατών», παραγνωρίζουν ασυλλόγιστα ότι στην πραγματικότητα θα εγκατασταθεί επίσημα στην Κύπρο η Τουρκία, τα δε σύνορα του ε/κ κράτους θα είναι σύνορα με την Τουρκία. Πέραν τούτου, καθ' όσον μας αφορά, κάτι τέτοιο θα σήμαινε εσάει αποξένωση και οριστική εγκατάλειψη μεγάλου μέρους της πατρίδας μας, την εν δυνάμει διαρκή αντιπαράθεση των δύο κρατικών οντοτήτων και τη διαγραφή της ιστορίας και του πολιτισμού

ενός τόπου που για χιλιετίες λειτούργησε ως ενιαίος και αδιάσπαστος χώρος.

Βέβαια η λύση των δύο κρατών ποσώς ικανοποιεί την Τουρκία παρά τις συνεχείς δηλώσεις Τούρκων αξιωματούχων που επαναλαμβάνει το «αντηχεί» του στην κατεχόμενη Κύπρο Ερσίν Τατάρ. Για τον πολύ απλό λόγο ότι από τη δεκαετία του 1950 «λόγοις και έργοις» προωθεί λύση που θα της εξασφαλίσει εσάει επικυρίαρχο ρόλο στην Κύπρο. Τα κρατικά σύνορα και η δημιουργία ενός αμιγούς ελληνικού κράτους στο μαλακό της υπογάσριο συνιστούν απαγορευτικά στοιχεία για τους ομολογημένους μακροπρόθεσμους τουρκικούς στόχους, που είναι όχι μόνο η νομιμοποίηση ελεγχόμενης τουρκικής διοίκησης στις σήμερα κατεχόμενες περιοχές της Κύπρου, αλλά η μέσω ενός πολιτειακού μοντέλου ελέγχος ολόκληρου του νησιού. Κι αυτό είναι η συνομοσπονδία.

Μία ομοσπονδιακή λύση με την κλασική της έννοια, αλλά και τη διεθνώς παραδεγμένη πρακτική εφαρμογή της, χωρίς ονοματολογίες αδόκιμων όρων, που δεν απαν-

τώνται ούτε στο Συνταγματικό Δίκαιο ούτε στην Επιστήμη της Πολιτειολογίας, όπως η Διζωνικότητα, είναι η μόνη απομένουσα διεξόδος με προοπτική βιωσιμότητας.

Σημ. 1: Ο Μ. Ακιντζί σε πρόσφατη συνέντευξή του προέβαλε την άποψη ότι στόχος της σημερινής κυβέρνησης της Τουρκίας υπό τον Ερντογάν είναι η ενσωμάτωση των Κατεχομένων. Λάθος εκτίμηση. Η Τουρκία επιδιώκει να είναι «αφέντης στον Βορρά και συνέταιρος στον Νότο» κατά τη ρήση του Τάσσου Παπαδόπουλου Και αυτό επιτυγχάνεται με συνομοσπονδία. Αυτό που ευνοούν και οι Βρετανοί, όπως διαφαίνεται σαφέστατα από τις πρόσφατες επανειλημμένες παρεμβάσεις τους.

Σημ. 2: Η αποστέρηση ή η μη ανανέωση διαβατηρίων της Κυπριακής Δημοκρατίας σε αξιωματούχους του ψευδοκράτους έχει νόημα αν ενταχθεί σε μια νέα αναδιοργανωμένη στρατηγική προβολής και διαχείρισης του Κυπριακού στη βάση του Διεθνούς Δικαίου.

Ο Γιάννης Α. Ομήρου είναι πρώην πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Λίστα αγορών Ερντογάν με όχημα Αφγανιστάν

Ο Τούρκος πρόεδρος τώρα «προσφέρεται» να συμμετάσχει και στον σχεδιασμό ασφάλειας-άμυνας της Ε.Ε., αλλά και στην PESCO

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Μερίκά εικοσιτετράωρα μετά την κρίση στο Αφγανιστάν, την αμνηχανία της Ε.Ε. και την εμφάνή της αδυναμία να διαχειριστεί τις εξελίξεις (τουλάχιστον επί του παρόντος), ο Ταγίπ Ερντογάν σήκωσε το τηλέφωνο και επικοινωνήσε με τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ, υποβάλλοντας «λίστα αγορών» και ανταλλαγμάτων, εγκαινιάζοντας ένα νέο ανατολίτικο παζάρι. Ο Τούρκος πρόεδρος «προσφέρθηκε» να συνδράμει τις προσπάθειες της Ε.Ε. αφενός για εκκένωση και αφετέρου για αντιμετώπιση επικείμενων μεταναστευτικών ροών. Κυρίαρχο στοιχείο της ανανεωμένης λίστας ανταλλαγμάτων, που όπως πληροφορείται η «Κ», έπασε ακόμη μία φορά εξαπίνης τις Βρυξέλλες, είναι η «προσφορά» Ερντογάν να συνδράμει την ευρωπαϊκή άμυνα και ασφάλεια, συμμετέχοντας στους σχεδιασμούς της Ε.Ε. (!) ή/και συμμετέχοντας στη Μόνιμη

Με τρία τουρκικά ντοσιέ ο Ερντογάν στις Βρυξέλλες, προσβλέποντας στην προώθησή τους από τα 27 κράτη-μέλη, παρά το γεγονός ότι θίγουν ζωτικά συμφέροντα της Κυπριακής Δημοκρατίας και όχι μόνο.

Διαρθρωμένη Συνεργασία της Ε.Ε., PESCO. Στη λίστα αιτημάτων του Τούρκου προέδρου φιγουράρουν επίσης το «μέγα αίτημα» για εκσυγχρονισμό της Τελωνειακής Ένωσης, που αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα της Άγκυρας, η ελευθέρωση των ευρωπαϊκών θεωρήσεων διαβατηρίων για «όλους» τους Τούρκους πολίτες και η επανενεργοποίηση της ενταξιακής πορείας της «υποψήφιας χώρας»...

Ειδικότερα, όπως πληροφορούμαστε, ο κ. Ερντογάν ανέφερε στον Σαρλ Μισέλ ότι «οι πρόσφατες εξελίξεις στο Αφγανιστάν καταδεικνύουν τη σημασία της συμμετοχής της Τουρκίας στον σχεδιασμό ασφάλειας και άμυνας της Ε.Ε.», ενώ δεν δίστασε να θέσει θέμα συμμετοχής της Άγκυρας και στην PESCO, της «διακυβερνητικής ένωσης», στην οποία συμμετέχουν 25 κράτη-μέλη περιλαμβανομένης και της Κυπριακής Δημοκρατίας. Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», στόχος του κ. Ερντογάν δεν είναι η συμμετοχή αυτή καθαυτή της Τουρκίας στην PESCO, αλλά η εξασφάλιση δυνατότητας πόλητος οπλικών συστημάτων τουρκικής κατασκευής στη Μόνιμη Διαρθρωμένη Συνεργασία της Ε.Ε. Άλλωστε, η PESCO αποτελεί «συμπλήρωμα» των δράσεων του NATO, στο οποίο η Τουρ-

κία εξακολουθεί να έχει εξέχουσα θέση και συνεπώς η κύρια έγνοια της δεν αφορά στη συμμετοχή στη Μόνιμη Διαρθρωμένη Συνεργασία, αλλά στην «αξιοποίησή» της για διάθεση τουρκικών οπλικών συστημάτων.

Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, ο κ. Ερντογάν βρήκε την ευκαιρία να επαναφέρει στο τραπέζι της Ε.Ε., μέσω του Σαρλ Μισέλ, τρία ακόμη τουρκικά ντοσιέ, προσβλέποντας στην προώθησή τους από τα 27 κράτη-μέλη, παρά το γεγονός ότι θίγουν ζωτικά συμφέροντα της Κυπριακής Δημοκρατίας και όχι μόνον. Ο κ. Ερντογάν ζήτησε από τον Σαρλ Μισέλ τον εκσυγχρονισμό της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας, κάτι που ως γνωστόν αποτελεί κόκκινο πανί για τη Λευκωσία, καθώς η Άγκυρα δεν εφαρμόζει την Τελωνειακή Ένωση στη βασική της μορφή έναντι της Κυπριακής Δημοκρατίας, διατηρώντας κλειστά τα λιμάνια της στο εμπόριο από την Κύπρο. Το εν λόγω αίτημα, έχει αναχθεί σε ύψιστη προτεραιότητα του Ερντογάν, καθώς σύμφωνα με επίσημους υπολογισμούς (αναφέρθηκαν και στο παγκόσμιο οικονομικό φόρουμ στο Νταβός), ο εκσυγχρονισμός της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας θα εκτινάξει τον όγκο ευρωπαϊκών εμπορικών συναλλαγών, από 140 δισεκατομμύρια ευρώ, σε 320 δισεκατομμύρια ευρώ, ετησίως. Αξίωσε άρση των ευρωπαϊκών θεωρήσεων διαβατηρίων για «όλους» τους Τούρκους πολίτες που εισέρχονται στην ευρωπαϊκή επικράτεια, παρά το γεγονός ότι η Άγκυρα δεν έχει εκπληρώσει όλα τα κριτήρια (οροδείκτες-bench marks) του οδικού χάρτη που τέθηκαν από τις Βρυξέλλες. Σημειώνεται ότι σε σχέση με την Κυπριακή Δημοκρατία, η Άγκυρα έχει αποστείλει επιστολές στο Συμβούλιο και την Κομισιόν, διαμνύοντας ότι δεν πρόκειται να εφαρμόσει τη ρύθρα επανεισοδικής παράτυπων μεταναστών «με τη νήσο Κύπρο», με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Και τέλος, ο Τούρκος πρόεδρος ζήτησε άμεση επανενεργοποίηση της ενταξιακής διαδικασίας της χώρας του, η οποία έχει παγώσει εδώ και πέντε χρόνια. Είπε ότι θα πρέπει να δρομολογηθεί άμεσα το άνοιγμα νέων διαπραγματευτικών κεφαλαίων, φλερταρόντας σε πρώτη φάση με το ξεπάγωμα των διαπραγματευτικών κεφαλαίων 23 και 24, για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα και τη Δικαιοσύνη. Σημειώνεται ότι το πάγωμα της ενταξιακής πορείας της Τουρκίας έχει καταγραφεί με ομόφωνη απόφαση στα Συμπεράσματα της Ε.Ε. (Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων, 26 Ιουνίου 2018), σημειώνοντας ότι «οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις της Τουρκίας έχουν φτάσει ουσιαστικά σε αδιέξοδο και δεν μπορούν να εξεταστούν επιπλέον (σ.σ. διαπραγματευτικά) κεφάλαια για άνοιγμα ή για κλείσιμο».

Ο Τούρκος πρόεδρος διαμήνυσε πως η Τουρκία δεν μπορεί να επωμιστεί ένα επιπλέον βάρος μετανάστευσης. Θέση βεβαίως που εκτιμάται ότι θα διαφοροποιηθεί, εάν η Άγκυρα εξασφαλίσει εκπλήρωση σημαντικού μέρους της λίστας αιτημάτων που έχει φροντίσει να υποβάλει προς τις Βρυξέλλες.

Οι πραγματικές προθέσεις της Αγκυρας

Η υλοποίηση του τουρκικού αιτήματος για συμμετοχή στον σχεδιασμό άμυνας και ασφάλειας της Ε.Ε. ή/και συμμετοχής στη Μόνιμη Διαρθρωμένη Συνεργασία της Ε.Ε., PESCO, είναι εξόχως αμφίβολη, αφού θεωρείται βέβαιο ότι θα προσκρούσει στις ενστάσεις αρκετών κρατών-μελών, περιλαμβανομένης και της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ωστόσο, η κίνηση Ερντογάν όχι μόνο δεν κρύβει τις προθέσεις της Άγκυρας, αλλά αντίθετα αναδεικνύει τη στόχευσή της, για εργαλειοποίηση των εξελίξεων στο Αφγανιστάν και δη των επικείμενων μεταναστευτικών ρευμάτων. Με στόχο, να εξασφαλίσει υλοποίηση πάγιων τουρκικών αιτημάτων που εκκρεμούν ενώπιον της Ε.Ε., με επίκεντρο τον εκσυγχρονισμό της Τελωνειακής Ένωσης.

Όπως μας ανέφερε έγκυρη κοινοτική πηγή, «είναι τουλάχιστον προφανές, ότι η Άγκυρα επενδύει

Η Τουρκία επενδύει στη διαχρονική αδυναμία της Ε.Ε να διαχειριστεί το μεταναστευτικό, θεωρώντας ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα αναγκαστεί για μια ακόμη φορά να στραφεί στον Ερντογάν, με το αζημίωτο».

στη διαχρονική αδυναμία της Ε.Ε να διαχειριστεί το μεταναστευτικό, θεωρώντας ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα αναγκαστεί για μια ακόμη φορά να στραφεί στον Ερντογάν, με το αζημίωτο». Και στο πλαίσιο αυτό, η τουρκική κυβέρνηση έχει ήδη φροντίσει να καταθέσει το προαναφερθέν πλαίσιο αιτημάτων

στις Βρυξέλλες, προσβλέποντας να «αρπάξει» ό,τι μπορεί.

Σύμφωνα με την ίδια πηγή, «το τηλεφώνημα Ερντογάν-Μισέλ αντανακλά την απόφαση της Τουρκίας να εργαλειοποιήσει το αφγανικό ζήτημα, προκειμένου να εξασφαλίσει ανταλλάγματα, στη βάση της συνήθους πρακτικής της Άγκυρας. Το ζήτημα», σύμφωνα με την ίδια πηγή, «είναι πώς θα αντιδράσει η Ε.Ε. και εάν θα μπορέσει να βρει αυτόνομη ευρωπαϊκή λύση για διαχείριση της διαφαινόμενης-επικείμενης νέας μεταναστευτικής κρίσης, ή εάν θα ενδώσει για μια ακόμη φορά στη «προσφορά» του Τούρκου προέδρου».

Όπως είχαμε αποκαλύψει, στην πρόσφατη έκτακτη τηλεδιάσκεψη των ΥΠΕΣ της Ε.Ε., για το αφγανικό, ο ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης, Γιοσέπ Μπορέλ, είχε παραδεχθεί ότι «δεν έγινε ορθή εκτίμηση της κατάστασης» στο Αφ-

γανιστάν. Ο ύπατος εκπρόσωπος της Ε.Ε. παραδέχθηκε επίσης στην έκτακτη τηλεδιάσκεψη των «27» ότι βασίστηκε σε διαβεβαιώσεις που είχε λάβει στα τέλη Ιουλίου από τον Αφγανό πρόεδρο Ασράφ Γανί για την «ετοιμότητα» των κρατικών δυνάμεων να αντιμετωπίσουν οποιοσδήποτε απειλές. Ως αποτέλεσμα, η Ε.Ε. πιάστηκε στον ύπνο, σε αντίθεση με τον Ερντογάν που όπως δήλωσε δημοσίως, είχε φροντίσει να έχει επαφές με τους Ταλιμπάν πολύ νωρίς, αντιλαμβανόμενος προφανώς πού θα οδηγούνταν οι εξελίξεις στο Αφγανιστάν. Η Τουρκία έχει εγκαταστήσει κανάλια επικοινωνίας με τους Ταλιμπάν, που μιλούν με ιδιαίτερα εγκωμιαστικά σχόλια για την Άγκυρα και επέλεξαν τουρκικό ΜΜΕ για την πρώτη επικοινωνία των θέσεων τους, κάτι που έχει σημειωθεί στις Βρυξέλλες και στο Βερολίνο.

Πρώτο αίτημα προς Τουρκία...

Ο πρόεδρος της Τουρκίας Ταγίπ Ερντογάν δήλωσε ότι έλαβε «αίτημα» προκειμένου να συμβάλει στην εκκένωση του Αφγανιστάν, αναλαμβάνοντας αριθμό προσώπων που εργάζονταν ως επιτόπιο προσωπικό για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο Τούρκος πρόεδρος επεσήμανε ότι «τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. άνοιξαν τις πόρτες τους σε ένα μικρό μόνο ποσοστό ανθρώπων που εργάζονταν για αυτούς και περιήλθαν σε δύσκολη κατάσταση». Πρόσθεσε ότι «το πρόβλημα δεν μπορεί να επιλυθεί με συμβολικές κινήσεις και δεν μπορεί να αναμένεται από την Τουρκία να αναλαμβάνει διεθνείς υποχρεώσεις τρίτων κρατών», αφήνοντας σαφείς αιχμές για τη στάση ευρωπαϊκών κρατών. Ο κ. Ερντογάν σημείωσε ακόμη ότι η Ε.Ε. πρέπει να βοηθήσει τον αφγανικό λαό «και στις γειτονικές χώρες» του Αφγανιστάν, ενώ υπογράμμισε ότι η Τουρκία, η οποία φιλοξενεί ήδη σχεδόν πέντε εκατομμύρια πρόσφυγες, δεν μπορεί να επωμιστεί ένα επιπλέον βάρος μετανάστευσης. Θέση βεβαίως που εκτιμάται ότι θα διαφοροποιηθεί, εάν η Άγκυρα εξασφαλίσει εκπλήρωση σημαντικού μέρους της λίστας αιτημάτων που έχει φροντίσει να υποβάλει προς τις Βρυξέλλες.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΠΕΤΡΟΥ ΖΑΡΟΥΝΑ**

Αφγανιστάν: Κίνδυνοι και ευκαιρίες

Αρκετά οι Κασσάνδρες σε Ελλάδα και Κύπρο άρχισαν να κλαίνε γιατί η Τουρκία θα ανελάμβανε την ευθύνη του αεροδρομίου της Καμπούλ και έτσι θα έπαιρνε δώρα από τις ΗΠΑ σε βάρος των ελληνικών και κυπριακών συμφερόντων. Όταν η προφητεία τους αυτή δεν επιβεβαιώθηκε, αφού οι Ταλιμπάν κατέλαβαν αστραπαία την Καμπούλ, ανακάλυψαν μία νέα προφητεία. Εκατομμύρια Αφγανοί πρόσφυγες θα κινηθούν προς την Ε.Ε. μέσω Τουρκίας, η οποία και θα εκβιάσει για πρόσθετα χρήματα και πολιτικά ανταλλάγματα την Ε.Ε. Αποτέλεσμα θα είναι να πάρει τη θετική απάντηση χωρίς εμείς να μπορούμε να φέrouμε ένσταση. Έλα όμως που στο Αφγανιστάν επικρατεί ηρεμία πλην της περιοχής του αεροδρομίου της Καμπούλ. Έλα που οι Ταλιμπάν ελέγχουν όλη τη χώρα πλην της

κοιλιάδας Παντοίρ, όπου διαπραγματεύονται την ειρηνική παράδοση της. Έκλεισαν μάλιστα και όλες τις εξόδους, καλώντας τον πληθυσμό να παραμείνει στο Αφγανιστάν. Οι μόνοι που καταφέρνουν να φύγουν μέσω του αεροδρομίου της Καμπούλ είναι μερικές δεκάδες χιλιάδες δυτικοί και οι πρώην συνεργάτες των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ. Γι' αυτούς έχει ήδη προβλεφθεί η παραχώρηση άδειας παραμονής σε ΗΠΑ (30.000), Η.Β. (20.000), Καναδά (20.000) και ένας απροσδιόριστος αριθμός στην Ε.Ε. όπου και εισέρχονται μέσω Ισπανίας.

Αλλά και στα της Τουρκίας έπασαν έξω. Η σημερινή Τουρκία αντί να προσκαλέσει τους νέους Αφγανούς πρόσφυγες στο έδαφός της (φιλοξενεί ήδη 300.000), όπως έκανε με τους Σύριους πρόσφυγες το 2015, αυτή τη φορά έκτισε ήδη τείχος 243 χιλιομέτρων στα σύνορα των

Εχουν προκύψει δύο γεωπολιτικές ευκαιρίες μετά την αποχώρηση των ΗΠΑ από το Αφγανιστάν και την εγκατάληψη της αφγανικής κυβέρνησης.

534 χιλιομέτρων με το Ιράν και τους καλεί να μην επιχειρήσουν να εισέλθουν. Η στάση αυτή οφείλεται στο ότι υπάρχουν σοβαρές πολιτικές αντιδράσεις (δηλώσεις αρχηγού αντιπολίτευσης και σχετικές δημοσκοπήσεις) αλλά και δυναμικές κοινωνικές αντιδράσεις (διαδηλώσεις και επιθέσεις κατά προσφύγων και μεταναστών λόγω και της αρνητικής πορείας της τουρ-

κικής οικονομίας). Έτσι πάει περίπατο και αυτή η προφητεία για τα κακά που θα μας βρουν. Φυσικά, η κατάσταση παραμένει ακόμα ρευστή και η περίπτωση σοβαρών προσφυγικών ροών δεν μπορεί να αποκλειστεί. Είναι καιρός η Ε.Ε. να στηρίξει το Ιράν ώστε να τους απορροφήσει όπως πράττει εδώ και χρόνια. Αν αυτό δεν επαρκεί, τότε τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. οφείλουν για λόγους ηθικούς να απορροφήσουν κάποιους από αυτούς που τα είχαν υποχρεώσει όλη την προηγούμενη περίοδο.

Αντί των κακών έχουν προκύψει δύο γεωπολιτικές ευκαιρίες μετά την αποχώρηση των ΗΠΑ από το Αφγανιστάν και την εγκατάληψη της αφγανικής κυβέρνησης. Η πρώτη έχει να κάνει με το ό,τι η Ε.Ε. διά του προέδρου Μισέλ και του ύπατου εκπρόσωπου Μπορέλ δηλώνει πως πρέπει τώρα που οι ΗΠΑ

δηλώνουν ότι δεν θέλουν να πολεμήσουν στους πολέμους των άλλων, η Ε.Ε. να αποκτήσει μία δύναμη ταχείας αντίδρασης 50.000 ανδρών. Προβλέπουν δε ότι οι επόμενες κρίσεις θα είναι στο Ιράκ και το Σαχέλ. Η δημιουργία ευρωπαϊκής άμυνας προϋποθέτει τη σύμφωνη γνώμη των 27, δηλαδή της Ελλάδας και της Κ.Δ. Δεν θα είναι εύκολη υπόθεση, γιατί απαιτεί σημαντικές επενδύσεις από την πλευρά των εταίρων μας. Η ελληνική συμμετοχή στη δύναμη ταχείας επέμβασης θα είναι επίσης αναγκαία. Η δε παραχώρηση αεροναυτικών διευκολύνσεων από την Ελλάδα και την Κύπρο είναι αποφασιστικής σημασίας για τις επιχειρήσεις αυτής της δύναμης στην κεντρική και την ανατολική Μεσόγειο. Αυτό σημαίνει μεγάλες δυνατότητες για Ελλάδα και Κ.Δ. να προωθήσουν τα συμφέροντά

τους εντός της Ε.Ε. Η δεύτερη γεωπολιτική ευκαιρία προκύπτει από το γεγονός ότι οι χώρες που εμπλέκονται στις τριμερείς συνεργασίες και εκείνες που υπέγραψαν τις συμφωνίες του Αβραάμ κινούνται προς τις κατεύθυνση της δημιουργίας μιας αντι-ιρανικής και αντι-τουρκικής συσπείρωσης, ώστε να μπορέσουν να καλύψουν το κενό που αφήνει η αποχώρηση των ΗΠΑ και έτσι να παρεμποδίσουν την προσπάθεια του Ιράν και της Τουρκίας να καταστούν ηγεμονικές δυνάμεις στην ευρύτερη περιοχή. Οι τελευταίες Τριμερείς και Τετραμερείς αποτελούν τα πρώτα βήματα προς αυτή την κατεύθυνση. Ελπίζουμε να μη μείνουν στην επικοινωνιακή εκμετάλλευση στην υπέρθεση προσωπικών προεδρικών και άλλων φιλοδοξιών.

Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι διεθνολόγος.

Σε σκληρό μπρα ντε φερ οι δύο κοινότητες

Πώς οι τελευταίες εξελίξεις έχουν επιβεβαιώσει ένα πολύ αρνητικό κλίμα

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Η αφαίρεση των κυπριακών διαβατηρίων από Τ/κ που εμπλέκονται στο τουρκικό σχέδιο για το Βαρώσι έρχεται να δώσει διαστάσεις στην άκρως προβληματική εικόνα που παρουσιάζουν οι δικονομικές σχέσεις στα μέσα του 2021. Η επιδείνωση των σχέσεων μεταξύ κυβέρνησης Αναστασιάδη και τ/κ ηγεσίας, η οποία επιταχύνθηκε την περίοδο της πρόσφατης επίσκεψης του προέδρου της Τουρκίας στα Κατεχόμενα, δυσχεραίνει το έργο του ΟΗΕ. Η στενή συνεργασία του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ, Τζέιν Χολ Λουτ, επιστρέφει στην Κύπρο για να αντιμετωπίσει τα συσσωρευμένα προβλήματα τόσο στις δικονομικές σχέσεις όσο και στις σχέσεις των Ηνωμένων Εθνών με τους Ε/κ και Τ/κ. Και σαν να μην έφταναν όλες οι πρόσφατες εξελίξεις, καλά ενημερωμένες πηγές σε Τουρκία και τ/κ κοινότητα προειδοποιούν ότι ενδέχεται σύντομα να αναδυθούν νέα ζητήματα και πεδία αντιπαράθεσης στα ανοικτά της Κύπρου. Όπως όλα δείχνουν, η Άγκυρα ετοιμάζεται να απαντήσει με δικά της βήματα στις εργασίες που είναι προγραμματισμένες να ξεκινήσουν προς τα τέλη αυτού του έτους στην κυπριακή ΑΟΖ.

Η ρητορική των δύο κρατών

Την προηγούμενη εβδομάδα, τεκμηριώνοντας την απόφαση για την αφαίρεση των κυπριακών διαβατηρίων του Τ/κ ηγέτη, Ερσίν Τατάρ και των συνεργατών του, ο Ν. Αναστασιάδης εξέπεμψε προς τα Ε/κ μέσα το μήνυμα ότι η νέα απόφαση του υπουργικού συμβουλίου λήφθηκε με μπουσούλα έναν σημαντικό στόχο. Η Ε/κ πλευρά επιχειρεί να ασκήσει πίεση στην Τ/κ για να επιστρέψει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων και να κατα-

νοήσει το γεγονός ότι η ρητορική της διχοτόμησης συνοδεύεται από επιπτώσεις. Η ηγεσία Τατάρ απαντά στο συγκεκριμένο επιχείρημα, κάνοντας χρήση μιας παρόμοιας στρατηγικής γραμμής με βάση την οποία το σχέδιο της λύσης των δύο κρατών προβάλλεται από κοινού από Τουρκία και τ/κ ηγεσία, έτσι ώστε να κατανοήσει η Ε/κ πλευρά τη σημασία μιας συμβιβαστικής λύσης στο Κυπριακό, η οποία θα φέρει «ρεαλιστική» και «στέρεα» βάση.

Με το παραπάνω σκεπτικό, λίγο μετά τα όσα έλαβαν χώρα στο πλαίσιο των «εορτασμών» της τουρκικής εισβολής και της επίσκεψης του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στα Κατεχόμενα, ο κ. Τατάρ, στις νέες δημόσιες εμφανίσεις του επιμένει στη σημασία της αρχής της κυριαρχικής ισότητας. Την προηγούμενη εβδομάδα, με αφορμή το ζήτημα των διαβατηρίων, ο κ. Τατάρ αναφέρθηκε στη σημασία της λύσης των δύο κρατών για την κοινότητά του, ισχυριζόμενος ότι σε αντίθετη περίπτωση, σε περίπτωση δηλαδή που συνεχιστεί η προσπάθεια για μια διζωνική, δικονομική ομοσπονδιακή λύση (ΔΔΟ), η Τ/κ κοινότητα θα βρεθεί αντιμέτωπη με τον κίνδυνο της μετατροπής της σε μια μειονότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας την οποία ελέγχουν οι Ε/κ. Για να αποφευχθεί ο συγκεκριμένος κίνδυνος, σύμφωνα πάντα με την άποψη του Τ/κ ηγέτη, θα πρέπει μια ώρα αρχύτερα να κατοχυρωθεί η κυριαρχία και η ανεξαρτησία του υποτιθέμενα ξεχωριστού βόρειου τ/κ «κράτους».

Ο κ. Τατάρ πλαισιώνει την παραπάνω πρόταση με την ειδική αναφορά στα συμφέροντα της Τουρκίας στην Κύπρο. Ο ίδιος ισχυρίζεται ότι η ΔΔΟ εκτός από το ότι θέτει σε κίνδυνο τα δικαιώματα της Τ/κ κοινότητας πλήττει και τα συμφέροντα της Τουρκίας στην

Ο κ. Τατάρ ισχυρίζεται ότι η ΔΔΟ εκτός από το ότι θέτει σε κίνδυνο τα δικαιώματα της τ/κ κοινότητας πλήττει και τα συμφέροντα της Τουρκίας στην Κύπρο.

Η ρητορική διχοτόμησης, το Βαρώσι, τα πιστοποιητικά εμβολιασμών, και το ζήτημα των διαβατηρίων των Τ/κ «αξιωματούχων» φέρνουν αντιμέτωπες τις δύο ηγεσίες.

Κύπρο. Και αυτό διότι η Τουρκία, η οποία για τον κ. Τατάρ φέρει δικαιώματα στην Κύπρο από το 1571, κινδυνεύει να χάσει τα δεσμά της με το νησί εάν επιλυθεί το Κυπριακό με βάση τη φόρμουλα της ΔΔΟ και παράλληλα δεν επιτευχθεί η ένταξη της στην Ε.Ε. «Αυτό που επιδιώκουν οι Ε/κ είναι η ένταξη της Βόρειας Κύπρου στην Ε.Ε. και η αποχώρηση της Τουρκίας», δήλωσε στον Τ/κ Τύπο την προηγούμενη εβδομάδα ο κ. Τατάρ.

Αδιαμφισβήτητα οι παραπάνω θέσεις έρχονται να δώσουν διαστάσεις στην ένταση που επικρατεί το τελευταίο διάστημα στις σχέσεις

των δύο ηγεσιών. Αυτή η εξέλιξη προβληματίζει σήμερα και την Τ/κ αντιπολίτευση. Τα κόμματα της τ/κ Αριστεράς ασκούν κριτική στην ηγεσία Τατάρ με το σκεπτικό ότι οι διπλωματικοί διαξιφισμοί του με την Ε/κ πλευρά εμβαθύνουν τη διεθνή απομόνωση των Τ/κ. Ακόμη, όπως επισημαίνει ο ηγέτης του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος Τουφάν Έρχιουρμαν, η ρητορική του κ. Τατάρ χαρακτηρίζεται από μεγάλες αντιφάσεις. Λ.χ. ο κ. Τατάρ επικαλείται δικαιώματα των Τ/κ που απορρέουν από τη δημοκρατία του 1960 την ώρα που επιστρατεύει τη ρητορική της διχοτόμησης.

Επιμονή για Βαρώσι

Ο Ερσίν Τατάρ και οι υποστηρικτές του απαντούν στην κριτική της τ/κ Αριστεράς χρησιμοποιώντας σκεπτικό παρόμοιο με αυτό της Ε/κ πλευράς. Όπως η κυβέρνηση του Νίκου Αναστασιάδη έτσι και η ηγεσία Τατάρ θεωρεί ότι «η άλλη πλευρά πρέπει να πιεστεί» έτσι ώστε να ξεκινήσει η διαπραγμάτευση με τους όρους και τις προϋποθέσεις που θέτει η Τ/κ πλευρά.

Τα κόμματα της τ/κ Αριστεράς ασκούν κριτική στην ηγεσία Τατάρ με το σκεπτικό ότι οι διπλωματικοί διαξιφισμοί του με την Ε/κ πλευρά εμβαθύνουν τη διεθνή απομόνωση των Τ/κ.

Στο πλαίσιο αυτού του σκεπτικού, ο Τατάρ και οι συνεργάτες του προσεγγίζουν το τουρκικό σχέδιο για το Βαρώσι ως ένα «αναγκαίο βήμα», το οποίο έρχεται να «ταρακουνήσει» το στάτους κβο και να δημιουργήσει νέα δεδομένα στο Κυπριακό. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι παρά τη νέα απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας και την αρνητική αντίδραση της διεθνούς κοινότητας στο τουρκικό σχέδιο για το Βαρώσι, η Τ/κ πλευρά δεν εκπέμπει σημάδια αναθεώρησης των σχεδιασμών της για το μέλλον της κλειστής πόλης. Όπως επεσήμανε την Τετάρτη στην Οικονομική

«Κ» ο στενός συνεργάτης του Τ/κ ηγέτη και «βουλευτής» του Κόμματος Εθνικής Ενότητας (ΚΕΕ), Ογούζχάν Χασίπογλου, η Τ/κ πλευρά επιμένει στη σημασία που φέρει για ολόκληρη την Κύπρο το άνοιγμα του Βαρωσιού υπό τ/κ διοίκηση. Ανεξάρτητα από τις αντιδράσεις της Ε/κ πλευράς και του διεθνούς παράγοντα το Βαρώσι ανοίγει και μετεξελισσεται σε μια περιοχή όπου θα ζουν από κοινού Ε/κ και Τ/κ, υπογραμμίζει ο κ. Χασίπογλου. Η επιμονή της ηγεσίας Τατάρ για το τουρκικό σχέδιο για το Βαρώσι περιπλέκει τις εξελίξεις στο Κυπριακό σε μια στιγμή που οι δυο ηγεσίες έρχονται αντιμέτωπες σε ένα ακόμη πεδίο, αυτό των εμβολιασμών. Όπως ενημέρωσε η «Κ» τους αναγνώστες της, οι δυο ηγεσίες εξακολουθούν να αναζητούν λύση στο πρόβλημα που έχει προκύψει για το ζήτημα των πιστοποιητικών εμβολιασμού των τ/κ. Η ηγεσία Τατάρ επιμένει στην κοινή διαχείριση και έκδοση των πιστοποιητικών και εξακολουθεί να εκδίδει στα κατεχόμενα ξεχωριστά πιστοποιητικά τα οποία φέρουν την επιγραφή της «ΤΔΒΚ».

Ο Τατάρ θα συνεχίσει να θέλει τροποποίηση της βάσης των συνομιλιών

«Αδιαμφισβήτητο η νέα εξέλιξη καθιστά ακόμη πιο προβληματική την σχέση και τον διάλογο των ηγεσιών. Ακόμη, προκαλεί ανησυχία στους Τ/κ. Και αυτό διότι, υπάρχουν πλέον αρκετοί που φοβούνται ότι στο μέλλον ενδέχεται να έρθει η δική τους σειρά για να χάσουν τα δικαιώματα που απορρέουν από την Κυπριακή Δημοκρατία και την Ευρωπαϊκή Ένωση», σημείωναν για τη νέα εξέλιξη καλά ενημερωμένες πηγές της «Κ» στην Τ/κ κοινότητα.

Η ρητορική της τ/κ ηγεσίας, το ζήτημα του Βαρωσιού, τα πιστοποιητικά εμβολιασμού και το ζήτημα των διαβατηρίων δημιουργούν στα μέσα του 2021 μια εκρηκτική εικόνα στο Κυπριακό. Εν

Τον ερχόμενο Σεπτέμβριο, αναμένεται να πραγματοποιηθούν σημαντικές διπλωματικές επαφές για το Κυπριακό στο περιθώριο των εργασιών της γενικής συνέλευσης του ΟΗΕ.

μέσω αυτών των κάθε άλλο παρά αισιόδοξων εξελίξεων και μηνυμάτων, ο ΟΗΕ επανεστιάζει στο Κυπριακό. Τον ερχόμενο Σεπτέμβριο, αναμένεται να πραγματοποιηθούν σημαντικές διπλωματι-

Κανείς δεν θα ήθελε σήμερα να είναι στην θέση του γ.γ. του ΟΗΕ και της κ. Λουτ, παραδεχόταν την προηγούμενη εβδομάδα μια τ/κ πηγή.

κές επαφές για το Κυπριακό στο περιθώριο των εργασιών της γενικής συνέλευσης του οργανισμού, στην Νέα Υόρκη.

«Κανείς δεν θα ήθελε σήμερα να είναι στην θέση του γ.γ. του ΟΗΕ και της κ. Λουτ», παραδεχόταν την προηγούμενη εβδομάδα μια τ/κ πηγή, η οποία παρακολουθεί τις εξελίξεις από τη σκοπιά της τ/κ ηγεσίας. Σύμφωνα με την πηγή, ο κ. Τατάρ και οι συνεργάτες του γνωρίζουν πολύ καλά ότι το έργο του ΟΗΕ είναι πολύ δύσκολο και ότι οι δύο πλευρές δεν θα πρέπει να αναμένουν «θαύματα» κατά την επόμενη περίοδο. Την ίδια στιγμή, με την υποστήριξη της Άγκυρας, η οποία εμπνέει την τ/κ ηγεσία, ο κ. Τατάρ εμφανίζεται αποφασισ-

σμένος να συνεχίσει να προβάλλει την ιδέα της τροποποίησης της βάσης των συνομιλιών. Η Τ/κ πλευρά θεωρεί αναγκαία τη νέα βάση επίλυσης του κυπριακού ζητήματος τη στιγμή που δρομολογούνται νέες εργασίες στην κυπριακή ΑΟΖ. «Αν δεν λάβει χώρα το επόμενο διάστημα ριζική αναθεώρηση και βελτίωση των σχέσεων των δυο ηγεσιών, τότε το 2022 θα κληθούμε να αντιμετωπίσουμε μια άκρως προβληματική εικόνα στα ανοικτά του νησιού μας. Η Τουρκία έχει ξεκαθαρίσει ήδη ότι δεν θα παραμείνει σιωπηλή απέναντι στις νέες εξαγγελίες της Ε/κ πλευράς για το φυσικό αέριο», καταλήγουν οι πηγές της «Κ» για το συγκεκριμένο ζήτημα.

45

ΧΡΟΝΙΑ

Φροντίδα για τον Άνθρωπο και την Υγεία

Παροχή ποιοτικής και οικονομικά προσιτής φαρμακευτικής αγωγής σε όλους τους ανθρώπους του πλανήτη, με γνώμονα την αειφόρο ανάπτυξη

ΠΙC MEDOCHEMIE

Πιο ασφαλής η Ελλάδα με πρόεδρο τον Μπάιντεν

Ο γερουσιαστής Μπομπ Μενέντεζ στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Ο γερουσιαστής Μπομπ Μενέντεζ είναι ένας από τους βασικότερους υποστηρικτές της Ελλάδας και της Κύπρου. Ως επικεφαλής της Επιτροπής Εξωτερικών Σχέσεων της Αμερικανικής Γερουσίας διαθέτει σημαντική ισχύ και επιρροή στο στερέωμα της εξωτερικής πολιτικής. Τον συναντήσαμε λίγο μετά την επίσκεψή του στο Ελληνικό Πεντάγωνο, όπου είχε την ευκαιρία να ενημερωθεί σε πραγματικό χρόνο για τις υπερπιτήσεις τουρκικών αεροσκαφών πάνω από ελληνικά νησιά. Ο κ. Μενέντεζ θεωρεί ότι η κυβέρνηση Μπάιντεν δεν είναι διατεθειμένη να μπει σε μια «συναλλαγή» με την Τουρκία και χρησιμοποιεί σκληρές εκφράσεις εναντίον του προέδρου Ερντογάν.

Ο γερουσιαστής εκτιμά ότι το επόμενο δίμηνο θα υπογραφεί η συμφωνία αμυντικής συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και ΗΠΑ και δεν αποκλείει να λάβει η χώρα μας μεταχειρισμένο αλλά προηγμένο πολεμικό υλικό. Χαρακτηρίζει την αγορά των S-400 το «κρίσιμο λάθος» του Τούρκου ηγέτη γιατί νομίζει ότι μπορούν να αποφυγεί τις συνέπειες. Ο Μενέντεζ σχολιάζει τις εξελίξεις στο Αφγανιστάν, τονίζοντας ότι κανείς δεν περιμενε πως ο αφγανικός στρατός θα κατέρρεε τόσο γρήγορα παρά τις τεράστιες επενδύσεις που είχαν κάνει στον εκσυγχρονισμό του οι ΗΠΑ. Τέλος, κάνει λόγο για έναν «απίστευτο ανταγωνισμό» των ΗΠΑ με την Κίνα.

– **Καταλαβαίνω ότι ήσασταν στο ελληνικό υπουργείο Εθνικής Αμυνας όταν ενημερωθήκατε ότι υπήρχαν κάποιες τουρκικές υπερπιτήσεις πάνω από ελληνικά νησιά. Είναι έτσι;**

– Ναι, ο υπουργός μιλούσε για την Τουρκία γενικά, σε σχέση με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ελληνική Δημοκρατία από τη γείτονα. Και είπε, ότι ακόμη και σήμερα υπάρχουν υπερπιτήσεις πάνω από κάποια από τα νησιά μας, κάτι που συνιστά μια συνεχή πρόκληση. Και αυτό αποτελεί μία ακόμη διάσταση της παραβίασης από την Τουρκία όχι μόνο του ελληνικού

κυρίαρχου εναέριου χώρου, αλλά και του διεθνούς δικαίου και αυτό είναι ένα από τα πολλά θέματα που μας απασχολούν σχετικά με την Τουρκία.

– **Βλέπετε κάποια αλλαγή ανάμεσα στην κυβέρνηση Μπάιντεν και την κυβέρνηση Τραμπ σε σχέση με την Ανατολική Μεσόγειο;**

– Νομίζω ότι η κυβέρνηση Τραμπ ήταν εξαιρετικά συναλλακτική με τρόπο που ξεπέρασε οτιδήποτε έχω δει τα τελευταία 30 χρόνια. Πιστεύω ότι η κυβέρνηση Μπάιντεν είναι προσληγμένη σε ένα βασικό σύνολο αξιών, αξίες που ο πρόεδρος έχει εξηγήσει. Και από αυτήν την άποψη, η Ανατολική Μεσόγειος βρίσκεται σε καλύτερη θέση, διότι όταν μοιράζεσαι τις αξίες μας, σε εκτιμάμε ως σύμμαχο, όταν δεν μοιράζεσαι τις αξίες μας, υπάρχει πρόβλημα. Και έτσι πιστεύω ότι αυτό που θα προκύψει θα είναι η ενίσχυση αυτής της σχέσης, η ενίσχυση της συμμαχίας 3+1 (Ελλάδα-Ισραήλ-Κύπρος συν ΗΠΑ) που έχουμε. Και καθώς παρακολουθώ το τελευταίο νομοθέτημα που έχει ήδη περάσει από την Επιτροπή Εξωτερικών Σχέσεων της Γερουσίας, τον νόμο περί άμυνας και διακοινοβουλευτικής εταιρικής σχέσης ΗΠΑ - Ελλάδας, νομίζω ότι θα είναι το επόμενο κεφάλαιο αυτής της σχέσης.

– **Πώς βλέπετε να εξελίσσεται η αμυντική σχέση μεταξύ Ελλάδας και ΗΠΑ; Υποτίθεται ότι θα υπογραφεί μια συμφωνία σε δύο μήνες.**

– Ναι. Η ελπίδα και η προσδοκία μου είναι ότι μέχρι τα μέσα Οκτωβρίου θα υπάρξει μια νέα συμφωνία, που θα βασίζεται και θα διευρύνει την ήδη υπάρχουσα αμυντική μας συνεργασία, μια συμφωνία που νομίζω ότι θα είναι προς όφελος και των δύο χωρών μας, που θα δημιουργεί μεγαλύτερη ασφάλεια και μια αρχιτεκτονική ασφαλείας στην οποία η Ελλάδα θα διαδραματίζει κεντρικό ρόλο, που θα βασίζεται στη στρατηγική East Med που θεσπίσαμε με νόμο. Και φυσικά, είμαστε πολύ ευγνώμονες που η Ελλάδα μάς φιλοξένει στον κόλπο της Σούδας, αλλά χτίζουμε

«Πρόκειται να χτίσουμε ένα πλαίσιο στο οποίο η Ελλάδα θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο για την ειρήνη και τη σταθερότητα στην Ανατολική Μεσόγειο και στα Βαλκάνια και πέραν αυτών», λέει ο Μπομπ Μενέντεζ στον Αλέξη Παπαχέλα.

“

Ο Ερντογάν έκανε ένα τεράστιο λάθος με τους S-400. Νομίζω ότι πιστεύε πως μπορούσε να τη γλιτώσει.

πάνω σε αυτό, η Αλεξανδρουπόλη είναι μια νέα διάσταση αυτής της συνεργασίας. Νομίζω ότι οι ασκήσεις που διεξάγονται μεταξύ μας και στο πλαίσιο του 3+1 είναι μεγαλύτερες από ποτέ άλλοτε, πιο εκτεταμένες από ποτέ άλλοτε. Έτσι, νομίζω ότι πρόκειται να χτίσουμε ένα πλαίσιο στο οποίο η Ελλάδα θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο για την ειρήνη και τη σταθερότητα στην Ανατολική Μεσόγειο και στα Βαλκάνια και πέραν αυτών. – **Υπήρξε κάποια συζήτηση για το αν η Ελλάδα θα λάβει κάποιον επιπλέον, μεταχειρισμένο ίσως αλλά προηγμένο, εξοπλισμό από τις ΗΠΑ ως μέρος αυτής της συμφωνίας. Το βλέπετε αυτό να συμβαίνει;**

– Θα μπορούσε κάλλιστα να συμβεί. Εννών ότι αυτά είναι μερικά από τα στοιχεία της τελικής διαπραγματεύσεως. Εμείς, οι Ηνωμένες Πολιτείες, είμαστε επίσης υποψήφιοι για τις φρεγάτες που παίρνει η Ελλάδα. Νομίζω ότι το πως θα αντιμετωπίσουμε το ζήτημα της ενδιάμεσης λύσης για το αμερικανικό ναυτικό θα είναι πολύ

σημαντικό και ανυπομονώ να επιστρέψω στην Ουάσινγκτον για να έχω διαβουλεύσεις με το Στέιτ Ντιπάρτμεντ και το υπουργείο Αμυνας ως προς το θέμα αυτό. Ελπίζω ότι μπορούμε να το επιτύχουμε.

– **Κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης Τραμπ, υπήρχε μια αβεβαιότητα για το πώς θα αντιδρούσαν οι ΗΠΑ αν συνέβαινε κάτι με την Τουρκία στο Αιγαίο, ή αν συνέβαινε κάτι στην Κύπρο. Τώρα, με την κυβέρνηση Μπάιντεν, πιστεύετε ότι θα πρέπει να είμαστε κάπως πιο σίγουροι για το ποια θα ήταν η αντίδραση των ΗΠΑ; Αν ο Έλληνας πρωθυπουργός τηλεφωνούσε στη μέση της νύχτας τι απάντηση θα έπαιρνε;**

– Νομίζω ότι η απάντηση είναι ναι, πρέπει να νιώθετε πιο ασφαλείς. Και το λέω αυτό, επιστρέφοντας στην απάντησή μου στην προηγούμενη ερώτησή σας. Ποια είναι η διαφορά μεταξύ των δύο κυβερνήσεων, του παρελθόντος και του παρόντος, σε σχέση με την Ανατολική Μεσόγειο; Η σημασία της αμυντικής σχέσης που οικοδομούμε με την Ελλάδα, οι όλοι και περισσότερες επενδύσεις μας που έρχονται στην Ελλάδα και από τον ιδιωτικό τομέα. Όλα αυτά δημιουργούν βαθύτερους δεσμούς και κοινά συμφέροντα. Νομίζω ότι ο πρόεδρος Μπάιντεν στη συνομιλία του με τον πρόεδρο Ερντογάν ήταν ωμά ειλικρινής. Κοιτάξε, θα θέλαμε μια Τουρκία ως γέφυρα μεταξύ Ανατολής και Δύσης, ως ισχυρό σύμμαχο του ΝΑΤΟ που δεσμεύεται στις ίδιες αρχές της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των κράτους δικαίου. Αλλά αυτή η φιλοδοξία δεν είναι η Τουρκία υπό τον Ερντογάν. Αυτή είναι η πραγ-

ματικότητα. Και έτσι, πρόσφατα πραγματοποιήσαμε μια ακρόαση ειδικά για την Τουρκία ενώπιον της Επιτροπής Εξωτερικών Σχέσεων της Γερουσίας, επειδή ανησυχώ βαθύτατα για την Τουρκία. Όχι μόνο στην Ανατολική Μεσόγειο, απέναντι στη γειτονική της Ελληνική Δημοκρατία, αλλά και στη Λιβύη και στη Συρία, γι' αυτό που συνέβη στο Ναγκόρνο Καραμπάχ και για τη βοήθεια προς το Αζερμπαϊτζάν και αλλού. Η εμπλοκή τους ήταν αντίθετη με το είδος του συμμάχου που θα περιμέναμε και από πολλές απόψεις αντίθετη με τα εθνικά συμφέροντα των ΗΠΑ. – **Αλλά πιστεύετε ότι αυτό θα αλλάξει αν φύγει ο Ερντογάν;**

– Θα μπορούσε κανείς να το ελπίζει! Φυσικά, όπως και με κάθε χώρα, αν υπάρξει κάποια στιγμή νέα ηγεσία, θα κρίνουμε από αυτά που κάνουν και όχι από αυτά που λένε. Και ξέρετε, θα πω από προσωπική άποψη, ότι δεν μπορεί να υπάρξει κάτι χειρότερο από τον πρόεδρο Ερντογάν. Ξέρετε, το να υπάρχουν περισσότεροι συνάδελφοί σας δημοσιογράφοι και δικηγόροι στη φυλακή στην Τουρκία από ό,τι σε οποιοδήποτε άλλο μέρος του κόσμου, και υπάρχουν τρομερά μέρη στον κόσμο, αυτό είναι ένα τεράστιο σφάλμα. Και μία ακόμα διάσταση. Οι S-400 ήταν το κρίσιμο σημείο, νομίζω ότι ο Ερντογάν έκανε ένα τεράστιο λάθος εκεί. Νομίζω ότι πιστεύε πως μπορούσε να το κάνει και να τη γλιτώσει. Και ξέρετε ότι βοήθησα στη συγγραφή της CAATSA, της πράξης αντιμετώπισης των εχθρών της Αμερικής μέσω κυρώσεων. Είμαι πολύ σαφής σχετικά με αυτό. Και ακόμη και ορισμένοι από τους

ισχυρότερους υποστηρικτές της Τουρκίας, που είδα στη Γερουσία, στράφηκαν δραματικά εναντίον της, και απογοητεύθηκαν, ειδικά από τον Ερντογάν. Και έτσι νομίζω ότι σίγουρα υπάρχει η ελπίδα ότι με μια νέα ηγεσία η Τουρκία θα εκπληρώσει τις προσδοκίες που όλοι έχουμε.

– **Στην Κύπρο, όπως ξέρετε, ο Ερντογάν μιλάει για μια λύση δύο κρατών και έχει κάνει και αυτό στα Βαρώσια. Ποια θα είναι η αντίδραση των ΗΠΑ; Και υπάρχει περίπτωση να αλλάξει η πολιτική των ΗΠΑ όσον αφορά ένα ενιαίο κράτος;**

– Όχι, όχι. Πιστεύουμε σε αυτό που πάντα υποστηρίζαμε, και το οποίο κυρίως η κυπριακή κυβέρνηση υποστηρίζει, δηλαδή ένα κράτος στο οποίο οι άνθρωποι μπορούν να έχουν ειρήνη και ευημερία. Είναι ένα όραμα που προσωπικά πιστεύω και πάντα θεωρούσα ότι αν οι Ελληνοκύπριοι και οι Τουρκοκύπριοι μπορούσαν τελικά να μπουν σε διαπραγμάτευση για το μέλλον της Ενωμένης Κύπρου, θα υπήρχε συμφωνία. Αλλά βέβαια, και εδώ ο Ερντογάν παίζει πάλι έναν κακόβουλο ρόλο [μεταξύ] των εποίκων [που έβαλαν εδώ από την Ανατολία], της συνεχιζόμενης κατοχής και της αρνητικής εμπλοκής του να μην αφήνει τους Τουρκοκύπριους να βρουν τον δικό τους δρόμο. Και βέβαια, οι πιο πρόσφατες προκλητικές ενέργειες σε ό,τι αφορά την πρόταση για λύση δύο κρατών και τα Βαρώσια, που σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο και τα ψηφίσματα του ΟΗΕ είναι ξεκάθαρο ότι τέτοιες ενέργειες θα ήταν κατά παράβαση του καθεστώτος του ΟΗΕ.

ΗΠΑ και Κίνα έχουν διαφορετικά οράματα για τον κόσμο μας

– **Ποια είναι η αντίδρασή σας σε όσα συμβαίνουν στην Καμπούλ τις τελευταίες ημέρες;**

– Η καρδιά μου συμπάσχει με τα μέλη των αμερικανικών υπηρεσιών που έχασαν τη ζωή τους, με τις οικογένειές τους, με όλους τους Αφγανούς που έχασαν τη ζωή τους καθώς προσπαθούσαν να αναζητήσουν την ελευθερία. Και όπως έχω πει εδώ, εκτιμώ την έκφραση αλληλεγγύης που εξέφρασε η κυβέρνηση σε όλα τα επίπεδα. Θυμόμαστε τους φίλους μας σε τέτοιες στιγμές, τους συμμάχους μας και θυμόμαστε και τους εχθρούς μας. Και εν ευθέτω χρόνω, όταν το επιλέξουμε εμείς, θα τιμωρήσουμε αυτούς που διέπραξαν αυτή τη φρικτική πράξη. Θα συνεχίσουμε επίσης να δεσμεύομαστε στην αποστολή μας να απομακρύνουμε όλους όσους δεσμευθήκαμε να απομακρύνουμε, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο. Είναι υποχρέωσή μας. Όσον αφορά την απόφαση, ξέρετε, υποθέτω ότι από κάποια άποψη θα πρέπει να κοιτάξετε την απόφαση του προέδρου Μπάιντεν και να πείτε, λοιπόν, αν οι Αφγανοί δεν είναι πρόθυμοι έπειτα από 20 χρόνια, τόσο αίμα Αμερικανών και συμμάχων μας, και δισεκατομμύρια

δολάρια, να πολεμήσουν για την ίδια τους τη χώρα, δεν μπορούμε να πολεμούμε εμείς για εκείνους για πάντα. Έτσι, μόνο όσοι είναι πρόθυμοι να πολεμήσουν για την πατρίδα τους μπορούν να επιτύχουν την ελευθερία.

Ο Περικλής μάς λέει ότι όποιοι αναζητούν την ελευθερία εντέλει, όποιοι είναι πρόθυμοι να πολεμήσουν, όποιοι έχουν το θάρρος να πολεμήσουν γι' αυτήν, θα είναι αυτοί που θα την αποκτήσουν. Ας έχουμε λοιπόν το θάρρος να πολεμήσουμε γι' αυτήν. Και δυστυχώς αυτό που ελπίζαμε και αυτό που είχαμε χτίσει στον αφγανικό στρατό και στην κυβέρνηση δεν υλοποιήθηκε. Έτσι η αποστολή μας τώρα είναι να κάνουμε ό,τι μπορούμε για να απομακρύνουμε αυτούς που μας υποστήριξαν, δεσμεύθηκαν σε εμάς τους Αμερικανούς. Το μέλλον θα εξαρτηθεί από το τι θα κάνουν οι Ταλιμπάν. – **Ομως, ξέρετε, εδώ στην Ευρώπη υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα σχετικά με τη δέσμευση των ΗΠΑ προς τους συμμάχους τους. Υπήρξε ένα πλήγμα στην αξιοπιστία σας. Πιστεύετε ότι αυτό είναι κάτι προσωρινό ή κάτι που θα διαρκέσει;**

– Θα έλεγα ότι 20 χρόνια δέ-

“

Οι εκτιμήσεις των αμερικανικών μυστικών υπηρεσιών ήταν ότι οι ένοπλες δυνάμεις του Αφγανιστάν θα μπορούσαν να αντεπεξέλθουν εναντίον των Ταλιμπάν.

σμευσης στο Αφγανιστάν είναι μια πολύ καλή δέσμευση.

– **Ηταν περισσότερο η εφαρμογή της απόφασης παρά η ίδια η απόφαση που έπληξε την αξιοπιστία των ΗΠΑ.**

– Η εφαρμογή της απόφασης, ναι. Κανείς στις Ηνωμένες Πολιτείες δεν πίστευε ότι οι Ταλιμπάν θα σημείωναν τέτοια επιτυχία με τέτοια αστραπαία ταχύτητα, επειδή όλοι οι υπολογισμοί και οι εκτιμήσεις των μυστικών υπηρεσιών ήταν, τόσο από το ΝΑΤΟ όσο και από τις Ηνωμένες Πολιτείες, ότι οι ένοπλες δυνάμεις του Αφγανιστάν θα μπορούσαν να αντεπεξέλθουν

στη μάχη, αν όχι στην ύπαιθρο, όπου οι Ταλιμπάν είναι ισχυρότεροι, σίγουρα στο κέντρο της χώρας και γύρω από την Καμπούλ, που προφανώς δεν ήταν. Έτσι, εντέλει, θα ήθελα απλώς να πω, όταν οι άνθρωποι λένε ότι ανησυχούν για τη δέσμευση, εγώ λέω ότι τα 20 χρόνια, τα δισεκατομμύρια δολάρια, οι χιλιάδες αμερικανικές ζωές είναι αρκετά ικανή δέσμευση για ένα σκοπό, αλλά αν δεν είστε πρόθυμοι να πολεμήσετε για την ίδια σας τη χώρα, δεν μπορούμε να πολεμούμε για εσάς για πάντα. Και νομίζω ότι ίσως είναι μια πολύ ξεκάθαρη δήλωση προς όλους ανά τον κόσμο.

Πρέπει να είστε πρόθυμοι να υπερασπιστείτε τον εαυτό σας. Μπορούμε να σας βοηθήσουμε να υπερασπιστείτε τον εαυτό σας. Μπορούμε να συμμαχήσουμε σε αυτόν τον αγώνα. Αλλά πρέπει να έχετε το θάρρος να αγωνιστείτε για τη δική σας ελευθερία και πρέπει να καθαρίσετε τα του οίκου σας. Ξέρετε, όσον αφορά τη διαφθορά που υπήρχε στο Αφγανιστάν, αυτό ποτέ δεν έδωσε στον αφγανικό λαό, και προφανώς ούτε στον αφγανικό στρατό, την αίσθηση ότι πολεμούσαν για μια χώρα. Ίσως ένιωθαν ότι είχαν μια

δουλειά και πληρώνονταν για τη δουλειά τους. Αυτό δεν ισοδυναμεί με το να πολεμούν γι' αυτήν. – **Και τέλος, δεν νομίζετε ότι αυτό είναι ένα σημάδι αδυναμίας που θα βάλει σε πειρασμό τους μεγάλους ανταγωνιστές σας, όπως π.χ. την Κίνα;**

– Όχι, ακούστε, είμαστε σε έναν απίστευτο ανταγωνισμό με τους Κινέζους. Είναι ένας ανταγωνισμός όχι μεταξύ δύο χωρών, αλλά μεταξύ δύο οραμάτων για το είδος του κόσμου στον οποίο θέλουμε να ζήσουμε. Το ένα όραμα είναι αυτό που μοιράζονται η Ελλάδα και οι Ηνωμένες Πολιτείες. Είναι η δέσμευση στη δημοκρατία, το κράτος δικαίου και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι ανοικτές οικονομίες και η ευκαιρία για κάθε πολίτη να πραγματοποιήσει τις προσωπικές του ελπίδες, τα όνειρα και τις προσδοκίες του. Το άλλο όραμα είναι απολυταρχικό, είναι αυτό που στον 21ο αιώνα έχει στρατόπεδα συγκέντρωσης, που χρησιμοποιεί την τεχνολογία όχι για να απελευθερώσει τον λαό της αλλά για να τον υποδουλώσει και που πιστεύει ότι η ισχύς ορίζει το δίκαιο. Αυτό είναι ένα πολύ διαφορετικό όραμα.

Σε αυτό το σημείο καμπής στην

παγκόσμια ιστορία, σίγουρα στα 30 χρόνια που ασχολούμαι με την εξωτερική πολιτική, πρέπει να βεβαιωθείτε ότι αυτό το πρώτο όραμα, το όραμα που μοιράζονται η Ελλάδα και οι Ηνωμένες Πολιτείες, είναι αυτό με το οποίο συμμαχούμε για τους εαυτούς μας και για τον κόσμο. Και έτσι νομίζω ότι οι Κινέζοι θα κάνουν ό,τι μπορούν ούτως ή άλλως, πριν από το Αφγανιστάν ήταν ήδη προκλητικοί. Δείτε τι έκαναν με το Χονγκ Κονγκ, δείτε τις απειλές προς την Ταϊβάν, δείτε την πορεία των πρακτικών τους με τις παγίδες χρέους που δημιουργούν σε ξένες χώρες. Και έτσι, εδώ είναι που πρέπει να ενωθούμε όλοι μαζί σε πολλές διαφορετικές εκφάνσεις. Πρέπει να αντιμετωπίσουμε την Κίνα για την παραβίαση του διεθνούς δικαίου, του δικαίου της θάλασσας στη Θάλασσα της Νότιας Κίνας. Πρέπει επίσης να ανταγωνιστούμε την Κίνα, και αυτό σημαίνει ότι πρέπει να ενωθούμε συλλογικά. Όταν ενωόμαστε τις οικονομίες των Ηνωμένων Πολιτειών, της Ευρωπαϊκής Ενωσης, της Ιαπωνίας, της Νότιας Κορέας, της Αυστραλίας και άλλων, μπορούμε τελικά να αντισταθμίσουμε την οικονομική δύναμη της Κίνας.

Κερδίζει έδαφος η αναβολή των εκλογών

Ενισχύονται οι φωνές που συναινούν υπό το πρόσχημα της μεταρρύθμισης

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Σειρά επαφών με τα κόμματα είχε ο υπουργός Εσωτερικών Νίκος Νουρής την εβδομάδα που πέρασε, με στόχο αφενός να πείσει για την υιοθέτηση της μεταρρύθμισης της τοπικής αυτοδιοίκησης και αφετέρου να κλειδώσει την αναβολή των εκλογών μέχρι και τον Ιούνιο του 2024. Παρόλο που ο χρόνος περνά με τις δημοτικές εκλογές να βρίσκονται λίγο πριν από τη διεξαγωγή τους, το σενάριο της αναβολής κερδίζει συνεχώς έδαφος στο εσωτερικό των κομμάτων, καθώς στην ουσία κανείς δεν είναι έτοιμος για μία νέα εκλογική μάχη.

Η «Κ» είχε καταγράψει από νωρίς τους λόγους που το κάθε κόμμα φαίνεται να ευνοεί μία τέτοια εξέλιξη, ωστόσο κανείς δεν θέλει να πάρει πάνω του το σενάριο της αναβολής. Και δεν είναι τυχαίο αυτό, καθώς η αναβολή ανοίγει μία σωρεία συζητήσεων. Πρώτα και κύρια εγείρεται το ερώτημα για ποιο λόγο τα κόμματα έμειναν την τελευταία στιγμή για να θέσουν θέμα αναβολής και δεύτερο και κυριότερο, ότι αυτό θα αποτελέσει

ένα άσχημο προηγούμενο για τη δημοκρατία και τη λαϊκή κυριαρχία. Είχαν συνεπώς μία ολόκληρη θητεία για να εφαρμόσουν τη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης και για κάποιο λόγο επέλεξαν να το κάνουν δύο μήνες πριν από τις εκλογές, αναρρώντας την απόφαση των πολιτών να εκλέξουν τοπικούς άρχοντες με συγκεκριμένη διορία. Δεν πρέπει να αγνοείται άλλωστε πως και τον Νοέμβριο του 2016, η κυβέρνηση και ο τότε υπουργός Εσωτερικών Σωκράτης Χάσιος είχαν έρθει με πρόταση αναβολής των εκλογών, οι οποίες θα διεξαγονταν σε έναν μήνα. Η θέση πάντως του Νίκου Νουρή είναι πως η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι απαραίτητη για να δοθούν τα απαραίτητα χρήματα από το ταμείο ανάκαμψης. Βεβαίως, όταν κλήθηκε το υπουργείο Οικονομικών από την «Κ» να δώσει μία σαφή απάντηση για το ποσό που θα δοθεί στο ενδεχόμενο μεταρρύθμιση, απέφυγε επιμελώς να το κάνει, καθώς ακόμη δεν είναι γνωστό.

Ετοιμος με υποσημειώσεις

Ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ έχει ήδη ξεκαθαρίσει πως το κυβερνών κόμμα είναι έτοιμο και για το ενδεχόμενο αναβολής και μεταρρύθμισης,

αλλά και για το ενδεχόμενο να γίνουν οι εκλογές κανονικά. Η αλήθεια είναι πως στον Συναγερμό υπάρχει σχετική αμηχανία για το πώς θα γίνουν οι εκλογές. Επί της ουσίας δεν έχουν προχωρήσει σε καμία απολύτως διαδικασία προετοιμασίας, αλλά και προεργασίας. Η κίνηση του Αβέρωφ Νεοφύτου να επισκεφθεί την Πάφο και να εκφράσει τον μεγάλο του ενθουσιασμό για τις αλλαγές στην πόλη, είχε την δική της σημασία. Ήταν προφανώς μία κίνηση αποδοχής του Φαίδωνος, τη στιγμή που ο τέως βουλευτής Πάφου Κωστάκης Κωνσταντίνου διέρρηξε πως θα είναι υποψήφιος με τις ευλογίες του κόμματος. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου, είτε έχει αποδεχτεί ότι ο Φαίδωνας Φαίδωνος θα είναι δήμαρχος Πάφου

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός δεν έχει ασχοληθεί καθόλου ζεστά με την αναζήτηση υποψηφίων στους μεγάλους δήμους.

μέχρι το 2024 (μετά τις προεδρικές εκλογές) λόγω της αναβολής, είτε είχε εξαρχής ποντάρει στην υποψηφιότητα του νυν δημάρχου. Στον κρίσιμο πάντως δήμο, αυτόν της Λευκωσίας, το κόμμα δεν έχει κινηθεί καθόλου για τον εντοπισμό υποψηφίου. Μπορεί δηλαδή ο Χρυσάνθος Φάκας να έκανε τις εξαγγελίες του –δεσμεύοντας για κάποιους το κόμμα με αυτό– ωστόσο για την Πινδάρου δεν υπάρχει καμία απολύτως δέσμευση. Στα πηγαδάκια υπήρξαν στελέχη που βολιδοσκοπούσαν για το ποια μπορεί να είναι μία νικηφόρα υποψηφιότητα. Μάλιστα, στέλεχη θεωρούν ως ιδανική λύση –αν βεβαίως διεξαχθούν οι εκλογές– μία γυναίκα υποψήφια, χωρίς ωστόσο να την έχουν εντοπίσει. Στα πηγαδάκια, ακούγεται βεβαίως το όνομα της υπουργού Ενέργειας Νατάσσας Πηλίδου. Και στην περίπτωση της Λεμεσού βεβαίως φοβούνται πως η επαναδιεκκίνηση Νικολαΐδη δεν θα αποτελέσει νικητήρια επιλογή. Ούτε βεβαίως υπάρχει επί του παρόντος μία σοβαρή υποψηφιότητα στη Λάρνακα απέναντι στην υποψηφιότητα του νυν δημάρχου Ανδρέα Βύρα. Με τους τρεις από τους τέσσερις μεγάλους δήμους να παίζουν αν θα κερδηθούν, ο Συναγερμός έχει σοβαρές ανησυχίες για το κατά

Ζήτημα αναβολής των δημοτικών εκλογών τέθηκε και τον Νοέμβριο του 2016 από τον Σωκράτη Χάσιο, ένα μόλις μήνα πριν από τη διεξαγωγή των εκλογών.

Ο Νίκος Νουρής υποστηρίζει πως η συμφωνία της μεταρρύθμισης επήλθε με τους υφιστάμενους δημάρχους και με αυτούς θέλει να την ολοκληρώσει, καθώς οι νέοι ενδεχομένως να την αμφισβητήσουν. Κάποιοι βεβαίως θεωρούν πως η θέρμη του για αναβολή συνδέεται με τις δικές του φιλοδοξίες για το 2024.

Απέναντι από τον Γιάννη Παναγιώτου στη Λευκωσία, ο ΔΗΣΥ θα ήθελε να επιλεγεί μία γυναίκα, με κάποιους να βλέπουν τη Νατάσα Πηλίδου.

πόσο θα πρέπει ή όχι να γίνουν εκλογές. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου δεν θέλει άλλωστε με τίποτα, λίγο πριν από τις προεδρικές εκλογές να επωμιστεί μία ήττα –όσο ανούσια πολιτικά και αν θεωρείται αυτή των δημοτικών εκλογών - δεν θέλει να δημιουργήσει κλίμα συνεργασίας μεταξύ των κομμάτων της αντιπολίτευσης ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ και σίγουρα θέλει να προχωρήσει η υλοποίηση μιας μεγάλης μεταρρύθμισης που θα επιτρέπει στο κόμμα να το χρησιμοποιήσει ως προεκλογικό χαρτί για το 2023. Το να αναβληθούν οι εκλογές μέχρι και το 2024, θα δώσει την ευκαιρία σε άλλα στελέχη που βρίσκονται τώρα στην κυβέρνηση να διεκδικήσουν, όπως είναι για

τη Λευκωσία ο Νίκος Νουρής, ίσως και ο Κωνσταντίνος Πετρίδης. Για πολλούς, η έντονη τοποθέτηση Νίκου Νουρή για αναβολή των εκλογών συνδέεται με την προσωπική του φιλοδοξία να διεκδικήσει το 2024, όταν θα φύγει και από το υπουργείο Εσωτερικών.

Οι σκέψεις του ΑΚΕΛ

Και ενώ τα περί αναβολής μιας εκλογικής μάχης θα αναμενόταν πως θα προκαλούσαν την έντονη αντίδραση της αξιωματικής αντιπολίτευσης, κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει στο ΑΚΕΛ. Το κόμμα έχει ξεκαθαρίσει βεβαίως μέσω του Πολιτικού Γραφείου ότι δεν τίθεται θέμα αναβολής προς τον παρόν. Δεν

αποκλείεται μετά τις τελευταίες επαφές, ωστόσο, να αναθεωρηθεί η απόφαση του κόμματος. Έχουν βεβαίως γίνει προχωρημένες συζητήσεις στη Λευκωσία, με το κόμμα της Αριστεράς να έχει εν πολλοίς κλειδώσει με το ΔΗΚΟ την υποψηφιότητα του πρώην προέδρου της ΝΕΔΗΚ και διευθυντικού στελέχους σε πολυεθνική Γιάννη Παναγιώτου. Το κύριο πρόβλημα της Αριστεράς προκύπτει στη Λεμεσό, όπου το κόμμα της Αριστεράς δεν έχει βρει υποψήφιο. Κάποιοι βλέπουν ως μόνη διέξοδο την υποψηφιότητα Γιάννη Αρμευτή, ο οποίος κατέρχεται ως ανεξάρτητος υποψήφιος αλλά ξεκαθαρίζει πως προέρχεται από τον χώρο του Κέντρου. Την υποψηφιότητά του έχει ήδη στηρίξει ο πρώην δήμαρχος Ανδρέας Χρίστου. Στο ΑΚΕΛ, βεβαίως, δεν είναι όλοι θερμοί με μία τέτοια υποψηφιότητα και θεωρούν πως είτε το κόμμα θα πρέπει να κατεβάσει δικό του υποψήφιο, όπως για παράδειγμα τον βουλευτή Αντρέα Καυκαλιά, είτε στην περίπτωση που το ΔΗΚΟ κατεβεί με τον αντιπρόεδρο του κόμματος Νεόφυτο Χαραλαμπίδη να τον στηρίξουν, δημιουργώντας έτσι κόκαλο στην όποια επόμενη συνεργασία των δύο κομμάτων. Το ζήτημα, ωστόσο, είναι πως το ΑΚΕΛ δεν φαίνεται γενικότερα θερμό στο να οδηγηθεί σε μία νέα εκλογική διαδικασία. Ο Στέφανος Στεφάνου είχε μόλις αναλάβει την ηγεσία του κόμματος και θεωρείται πως δεν είχε τον χρόνο να βάλει το δικό του αποτύπωμα. Μία ενδεχόμενη ήττα θα προκαλέσει δύο ζητήματα: περισσότερη γκρίνια εντός κόμματος, ίσως και αμφισβήτηση Στεφάνου, αλλά και να κλείσει προτού καν ξεκινήσει το ενδεχόμενο συνεργασίας ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ. Αντιθέτως, μία αναβολή θα βοηθούσε στο να προσλωθεί το κόμμα στις προεδρικές εκλογές, για τις οποίες έχει αποφασίσει πως θα πρέπει να κάνουν μια επιλογή νίκης.

Το κόμμα βεβαίως που βλέπει περισσότερο θετικά το ενδεχόμενο αναβολής είναι το Δημοκρατικό Κόμμα. Ο Νικόλας Παπαδόπουλος έχει καεί με τον κυλό και φυσά και το γασούρι σε ό,τι αφορά εκλογικές αναμετρήσεις. Αυτό φάνηκε και

από τις μετέωρες δηλώσεις που έκανε μετά και τη συνάντηση που είχε με τον Νίκο Νουρή. Το κόμμα του Κέντρου έχει ήδη αποφασίσει πως στο ενδεχόμενο εκλογών, υποψήφιος για τον Δήμο Λευκωσίας θα είναι ο Γιάννης Παναγιώτου. Το γεγονός ωστόσο ότι διαρρέεται ως επιλογή και ο στενός συνεργάτης του Νικόλα Παπαδόπουλου Γιώργος Σολωμού καταδεικνύει πως εντός του ΔΗΚΟ δεν έχουν πάρει ιδιαίτερα σοβαρά τη διαδικασία της εν λόγω εκλογικής αναμέτρησης και το τι θα σημαίνει το ενδεχόμενο νίκης του δήμου. Αντίθετα καταδεικνύει την εσωκομματική αντιπαλότητα που υπάρχει αυτή τη στιγμή εντός κόμματος. Η ίδια απειθαρχία καταγράφεται και σε άλλους δήμους, όπως αυτόν του δήμου Λακατάμιας όπου οι Αλέξης Αλεξάνδρου και Μάκης Τσουλούπας έχουν εκδηλώσει δημοσίως ενδιαφέρον, χωρίς την οποιαδήποτε διαβούλευση με το κόμμα. Στην περίπτωση της Λεμεσού, το κόμμα δίδει προτεραιότητα στα «θέλω» του Νεόφυτου Χαραλαμπίδη. Αν ο αντιπρόεδρος του ΔΗΚΟ θελήσει να διεκδικήσει, τότε θα τον στηρίξουν, διαφορετικά θα μελετήσουν την υποψηφιότητα Αρμευτή, την οποία δεν θεωρούν δική τους. Η αλήθεια είναι πως στο ΔΗΚΟ έχουν διαμνύσει πως δεν θα αναλάβουν οποιαδήποτε πρωτοβουλία για την αναβολή, αλλά κάτι τέτοιο τους βοηθά. Όχι μόνο γιατί το κόμμα φοβάται το ενδεχόμενο μιας ακόμη ήττας και των προεκτάσεων που αυτή θα προκαλέσει, αλλά και τη δυναμική της ΔΗΠΑ. Η Δημοκρατική Παράταξη έχει ήδη κόκαλο τοπικά και αυτό το κόκαλο δεν θέλει το ΔΗΚΟ να αποτυπώσει εκλογικά με εκλογή δημοτικών συμβούλων και κοινοταρχών. Χλιαρή για το θέμα των εκλογών είναι και η ΕΔΕΚ, η οποία βρίσκεται πολύ πίσω στην όλη διαδικασία. Και αυτό καθόλου τυχαία δεδομένου ότι πέραν του εκλογικού συνεδρίου που θα διεξαχθεί τον Οκτώβριο, το κόμμα των Σοσιαλιστών έχει εισέλθει σε μία σοβαρή μορφή εσωστρέφειας. Οι δημοτικές εκλογές, συνεπώς, κάθε άλλο από προτεραιότητα αποτελούν για την ΕΔΕΚ.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ / Του **ΧΡΙΣΤΗ ΛΟΤΤΙΔΗ**

Η απαράδεκτη συζήτηση για αναβολή των δημοτικών εκλογών

Παρακολουθούμε εδώ και καιρό μία δημόσια συζήτηση κυρίως των κομμάτων και της κυβέρνησης για αναβολή των δημοτικών εκλογών με πρόσχημα την εκδηλωμένη, αλλά ακόμα ημιτελή προσπάθεια μεταρρύθμισης της τοπικής αυτοδιοίκησης. Δημοκρατία και λαϊκή κυριαρχία συνδέονται άρρηκτα. Η πρώτη υποδηλώνει το δεύτερο, η δεύτερη τη βασική του αρχή, την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας, σύμφωνα με την οποία «δῆμος ἐστὶν ο κρατών» όπως διατύπωσε λιτά ο Αριστοτέλης.

Η βασική αυτή αρχή του δημοκρατικού πολιτεύματος έχει την έννοια ότι η εξουσία πηγάζει από τον λαό και ασκείται από τον λαό.

Το δικαίωμα της κυριαρχίας του λαού είναι αναπαλλοτρίωτο και αδιαίρετο. Σύμφωνα με την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας, στην οποία βασίζεται το δημοκρατικό πολίτευμα, ο λαός είναι το ανώτατο όργανο του κράτους. Στο δημοκρατικό πολίτευμα, το εκλογικό σώμα είναι το ανώτατο όργανο του κράτους. Η νομική αυτή θέση του λαού προκύπτει από τη μορφή του πολιτεύματός μας, που ορίζεται στο πρώτο άρθρο του Συντάγματος.

Το βασικό ζήτημα της Δημοκρατίας δεν είναι απλώς και μόνο η θεωρητική αναγνώριση του λαού ως ανώτατου κεντρικού οργάνου (πηγή εξουσίας) έστω και χωρισμένο σε δύο κοινότητες, όπως ο δικονομικός χαρακτήρας του δικού

μας συντάγματος, που επιφορτίζει σε όλο το συνταγματικό κείμενο τον 1960, αλλά η εξασφάλιση, με τη διαμόρφωση των κατάλληλων διαδικασιών της ουσιαστικής συμμετοχής του λαού στην άσκηση της κρατικής εξουσίας. Σύμφωνα με την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας, ο λαός είναι οπωσδήποτε το ανώτατο όργανο του κράτους. Όμως, το ουσιαστικό περιεχόμενο της αρχής της λαϊκής κυριαρχίας προσδιορίζεται από τη διάκριση μεταξύ της εξουσίας, από το αν ο λαός αποτελεί όχι μόνο πηγή της εξουσίας, αλλά και φορέα άσκησης της κρατικής εξουσίας. Ουσιαστικό περιεχόμενο προσλαμβάνει η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας, όταν ο ίδιος, αυτοπροσώπως, ασκεί την κρατική

εξουσία και λαμβάνει τις βασικές αποφάσεις για τα θέματα που τον αφορούν.

Η συνταγματική προστασία της λαϊκής κυριαρχίας είναι απεριόριστη. Το άρθρο 31 του Συντάγματος ορίζει ότι: «τηρουμένων των διατάξεων του Συντάγματος και οποιονδήποτε εκλογικών νόμων της Δημοκρατίας ή της αρμόδιας κοινοτικής Συνέλευσης, ο κάθε πολίτης δικαιούται να ψηφίζει σε οποιαδήποτε εκλογή που διενεργείται σύμφωνα με το Σύνταγμα και με οποιοδήποτε τέτοιο νόμο».

Είναι σε όλους πολύ καλά γνωστό ότι ο συνταγματικός χάρτης της Κύπρου επιβλήθηκε στον κυπριακό λαό από τις συνθήκες Ζυρίχης -Λονδίνου. Το Σύνταγμα δεν

αποτελεί πρωτογενή κανόνα που προήλθε ως αποτέλεσμα της ελεύθερης βούλησης και ανεξάρτητης λαϊκής βούλησης, ο οποίος στο δημοκρατικό πολίτευμα δικαιωματικά καθίσταται το ανώτατο συλλογικό όργανο. Η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας καταπατήθηκε κατάφωρα με την επιβολή στους πολιτικούς ηγέτες της νήσου ενός δοτού Συντάγματος, προϊόν συμβιβασμών και υποχωρήσεων υπό τη μορφή διεθνούς συμφωνίας. Η συμφωνία αυτή καθόρισε τη μορφή και τις αρχές του και επέβαλε στη Μικτή Συνταγματική Επιτροπή, που είχε συσταθεί, να τηρήσει με αυστηρότητα τα συμφωνηθέντα.

Στο δημοκρατικό πολίτευμα ισχύει το τεκμήριο της αρμοδιότητας υπέρ του λαού, υπέρ του ανώτατου κρατικού οργάνου. Κατά το τεκμήριο αυτό, ο λαός έχει όχι μόνο τις αρμοδιότητες τις οποίες ρητά του αναθέτει ο συντακτικός νομοθέτης, αλλά και όλες τις αρμοδιότητες, που δεν ανατίθενται ρητά από το Σύνταγμα σε άλλα όργανα. Δυστυχώς, το πολίτευμά μας, όπως και η συνταγματική λειτουργία μιας λαβωμένης Δημοκρατίας, δεν χωρεί άλλους αντισυνταγματικούς ακροβατισμούς για μικροπολιτικές σκοπιμότητες.

Ο κ. Χρήστος Λοττίδης είναι συγγραφέας του βιβλίου «Το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας, η πολυπλοκότητά του και η ανεπιτυχής προσπάθεια αναθεώρησής του, το 1963».

Με θλίβει βαθιά η υποβάθμιση των θεσμών

Θα συμβάλω για να αποκτήσει η χώρα αποτελεσματικό νομικό πλαίσιο κατά της διαφθοράς, λέει η υπ. Δικαιοσύνης Στέφη Δράκου

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Με συναινετική διάθεση στα καυτά θέματα που καλείται να διαχειριστεί, εμφανίζεται στη συνέντευξή της στην «Κ» η υπουργός Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης Στέφη Δράκου. Στο κομμάτι μεταρρύθμιση της Δικαιοσύνης η υπουργός διαπιστώνει το προφανές, που έχει να κάνει με τις επιδόσεις του δικαστικού συστήματος και την ανάγκη ολοκλήρωσης των αλλαγών. Για την Αστυνομία η κα Δράκου, αν και θεωρεί επιβεβλημένες τις αλλαγές, υπερασπίζεται το έργο της δύναμης. Η υπουργός αναφέρεται στον τρόπο που ανέλαβε τον υπουργικό θώκο και απαντά αν μίλησε με την προκατόχό της.

—Το γεγονός ότι δύο τελευταίοι προκάτοχοί σας αποχώρησαν με θορυβώδη τρόπο, να το πω κομψά, δεν σας προβληματίζει;

—Κάθε υπεύθυνος άνθρωπος, πριν αποδεχθεί οποιαδήποτε θέση, πολύ περισσότερο μια θέση υπουργού, με τεράστια ευθύνη προς τον πρόεδρο της Δημοκρατίας και τον πολίτη, πρέπει να το σκεφτεί καλά και να νιώσει ότι μπορεί να αρθεί στο ύψος των περιστάσεων.

—Παραλάβατε το Υπουργείο Δικαιοσύνης από τον υπουργό Άμυνας και όχι από την προκατόχό σας, κάτι που ενδεχομένως να μην έχει συμβεί στα πολιτικά χρονικά. Σας ενόχλησε; Μιλήσατε, κάποια στιγμή, για υπηρεσιακά θέματα προκειμένου να σχηματίσετε μια πλήρως εικόνα για τα επείγοντα ζητήματα;

—Η κα Γιολίτη επικοινωνήσει μαζί μου από τις πρώτες μέρες και είχαμε μια πολύ φιλική και εκτεταμένη συζήτηση. Μεταξύ άλλων μου ευχήθηκε καλή επιτυχία και μου εξήγησε τους λόγους που δεν της επέτρεπαν να βρίσκεται εκεί. Σέβομαι απολύτως την απόφασή της. Της πρότεινα να συναντηθούμε, αφού σχηματίσω πληρέστερη εικόνα για τα θέματα του Υπουργείου, ώστε να γίνει μια εποικοδομητική ανταλλαγή σκέψεων και απόψεων, αντλώντας από τη δική της εμπειρία.

—Φαντάζομαι πριν αναλάβετε ως πολιτικός προϊστάμενος, όπως ο κάθε πολίτης, είχατε διαμορφωμένη εικόνα για την

“

*Η κα Γιολίτη επικοινωνή-
νισε μαζί μου από τις
πρώτες μέρες και είχαμε
μια πολύ φιλική και
εκτεταμένη συζήτηση.
Μεταξύ άλλων, μου εν-
χήθηκε καλή επιτυχία
και μου εξήγησε τους λό-
γους που δεν της επέτρε-
παν να βρίσκεται εκεί.*

“

*Είναι αδύνατον η Αστυ-
νομία να βρίσκεται παν-
τού. Χωρίς την υπεύθυνη
στάση, τη συναίνεση και
τη συνεργασία των πολι-
τών δεν θα πετύχουμε.*

**Αστυνομία. Με τα όσα έχετε
δει, από κοντά, θεωρείτε ότι η
κριτική που ασκείται κατά και-
ρούς στην Αστυνομία την αδι-
κεί; Τι αλλαγές πρέπει να γίνουν
προκειμένου να εκλείψουν φαι-
νόμενα που φέρνουν την Αστυ-
νομία αντιμέτωπη με το λαϊκό
αίσθημα και το έργο της να γίνει
αποτελεσματικότερο;**

—Η πίστη μου στις δυνατότητες και την αποτελεσματικότητα της κυπριακής Αστυνομίας είναι δεδομένη λόγω και της θεσμοθετημένης συνεργασίας που είχα τη προηγούμενα χρόνια μαζί της. Για να ενισχύσουμε την εμπιστοσύνη του πολίτη προς το σώμα είναι ανάγκη να προχωρήσουμε στον εκσυγχρονισμό των δομών και την αναδιοργάνωσή της. Η μελέτη υπάρχει, υλοποιείται και προβλέπει θεσμικές αλλαγές, αναβάθμιση των υποδομών, εκπαίδευση, αξιολόγηση και διαφάνεια. Έτσι θα βελτιώσουμε τη λειτουργία της και θα ελαχιστο-

Η ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης στον χώρο της Δικαιοσύνης, καθώς η ανάδειξη του θετικού προσώπου της Αστυνομίας είναι μερικές από τις προτεραιότητες της υπουργού Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης Στέφης Δράκου.

ποιήσουμε λάθη στους χειρισμούς και συμπεριφορές που κλονίζουν τη σχέση εμπιστοσύνης. Σε εύθετο χρόνο θα είμαστε σε θέση να πούμε περισσότερα για τη δουλειά που γίνεται στην Αστυνομία από κοινού με τον Αρχηγό. Ο απλός αστυνομικός που πρώτος έρχεται σε επαφή με τον πολίτη πρέπει να έχει άρτια εκπαίδευση, ευγένεια και ικανότητα να ανταποκριθεί στο καθήκον έναντί του. Προς αυτή την κατεύθυνση σε πρώτο στάδιο πρέπει να διασφαλίσουμε ότι οι υπηρεσίες που

σχετίζονται με τον πολίτη συνεργάζονται και αλληλοσυμπληρώνονται ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του. Αναγνωρίζω ότι ο χρόνος μέχρι τη λήξη της θητείας μου είναι μικρός, ενώ η υλοποίηση αλλαγών και μεταρρυθμίσεων είναι στόχοι μακρόχρονοι. Αλλά θα γίνουν σημαντικά βήματα προς τον σκοπό αυτό. Δυστυχώς, η Αστυνομία έχει τεράστια δημοσιότητα συνήθως όταν κάτι πάει στραβά. Το καλό της πρόσωπο, τα περιστατικά γρήγορης εξιχνίασης

υποθέσεων και αποτελεσματικής προστασίας της ζωής και περιουσίας του πολίτη, ακόμη και όταν αναγνωρίζεται στην Ευρώπη, δεν προβάλλονται στον ίδιο βαθμό.

—Τι διαφορετικό θα πράττατε π.χ. αν η Αστυνομία θα έπρεπε να διαχειριστεί μια παρόμοια κατάσταση όπως με τις εκδηλώσεις διαμαρτυρίας τον περασμένο Φεβρουάριο;

—Εκ των υστέρων είναι εύκολο να κρίνουμε. Προτιμώ να κριθώ για ενέργειες που θα γίνουν στο εξής.

Άλλωστε σχετικά με το συγκεκριμένο θέμα υπάρχει έρευνα σε εξέλιξη από την Αρχή Διερεύνησης Παραπόνων κατά της Αστυνομίας, τα συμπεράσματα της οποίας θα καταλήξουν στον γενικό εισαγγελέα.

—Η Αστυνομία είναι σε θέση να επωμίζεται για μεγάλο χρονικό διάστημα, όπως λένε και οι επιστήμονες, την εφαρμογή των υγειονομικών πρωτοκόλλων;

—Η πανδημία επιβάρυνε τρομακτικά κράτος και πολίτες, σε όλους τους τομείς. Η Αστυνομία έχει συν τοις άλλοις αναλάβει την εφαρμογή των διαταγμάτων του Υπουργείου Υγείας. Δεν είναι ευχάριστοι οι περιορισμοί. Αποτελούν προσωρινά μέτρα για τη διαφύλαξη της δημόσιας υγείας. Δυστυχώς, όμως, όσο κινδυνεύουν ζωές και επιβαρύνεται το σύστημα υγείας, είναι αναγκαία. Για να γίνεται πιο αποτελεσματικά ο έλεγχος, έχει συγκροτηθεί μια ομάδα 500 ατόμων με συμμετοχή όλων των υπουργείων, με εργοδότηση ανέργων και την Αστυνομία να αναλαμβάνει το μεγαλύτερο βάρος. Συντονιστής της προσπάθειας είναι το Υπουργείο. Πρέπει όμως να καταλάβουμε κάτι: Είναι αδύνατον η Αστυνομία να βρίσκεται παντού. Χωρίς την υπεύθυνη στάση, τη συναίνεση και τη συνεργασία των πολιτών δεν θα πετύχουμε.

—Η ενίσχυση της δύναμης ένεκα και της πανδημίας είναι ένα θέμα που αντιμετωπίζετε;

—Οχι μόνο ένεκα της πανδημίας, αλλά γενικότερα. Λόγω και της οικονομικής κρίσης από το 2013 υπήρξε περιορισμός στις προσλήψεις και προαγωγές, τα τελευταία όμως χρόνια αυτό άρχισε να αντιμετωπίζεται. Το τρέχον έτος προσλήφθηκαν περίπου 190 αστυνομικοί και αποπαγοποιήθηκαν περίπου 500 θέσεις. Αυτή την περίοδο βρίσκεται σε εξέλιξη διαδικασία προσλήψεων για κάλυψη κενών θέσεων. Το ίδιο ισχύει και για την Πυροσβεστική Υπηρεσία.

—Πώς αξιολογείτε το πρόσφατο περιστατικό δημόσιας αντιπαράθεσης διευθυντών Κεντρικών Φυλακών με Αστυνομία;

—Το θέμα έληξε. Το Υπουργείο εξέδωσε σχετική ανακοίνωση μετά τη σύσκεψη που είχα με τον αρχηγό της Αστυνομίας και τη διευθύντρια των Κεντρικών Φυλακών. Με τις αποφάσεις που ελήφθησαν συμφωνούν και οι δύο πλευρές.

Η Κύπρος βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις κατάταξης για έγκαιρη απονομή δικαιοσύνης

—Στη μεταρρύθμιση της Δικαιοσύνης καταγράφονται ισχυρές αντιδράσεις, πέρα από πολιτικές. Πώς σκέφτεστε να κάμψετε κάποιες από αυτές που προέρχονται από τη δικαστική βαθμίδα;

—Σε κάθε προτεινόμενη αλλαγή πάντως υπάρχουν διιστάμενες απόψεις, άλλωστε αυτές είναι που οδηγούν σε ισοζυγισμένες λύσεις. Με την ανάληψη των καθηκόντων μου ξεκίνησα ένα νέο κύκλο διαβουλεύσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη, προκειμένου να έχω προσωπική άποψη. Είχα ήδη συνάντηση με την πρόεδρο και τα μέλη του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ενώ τις επόμενες μέρες συνεχίζω με τις πολιτικές δυνάμεις και τον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο. Είναι δεδομένο ότι η δικαστική εξουσία επιθυμεί τη μεταρρύθμιση και τον εκσυγχρονισμό που θα της επιτρέψει την έγκαιρη απονομή της δικαιοσύνης στον πολίτη. Τολμώ να καταθέσω την άποψη πως και το δικηγορικό σώμα τη χρειάζεται για την καλύτερη και αποδοτικότερη καθημερινή άσκηση του λειτουργήματός του. Οι πολιτικές δυνάμεις το οφείλουν, όπως και όλοι μαζί, στην κοινωνία. Οι συζητήσεις βέβαια δεν μπορεί να είναι ατέρμονες. Η Κύπρος δεν έχει τη δυνατότητα να περιμένει πολύ ακόμα: ήδη βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις κατάταξης των ευρωπαϊκών δεικτών για την έγκαιρη απονομή της δικαιοσύνης. Χρειάζεται η συνεργα-

“

*Το έργο της ηλεκτρονι-
κής δικαιοσύνης έχει
εγκριθεί για χρηματοδό-
τηση από το Ταμείο Ανά-
καμψης και Ανθεκτικό-
τητας της Ε.Ε., οπότε
δεν θα καθυστερήσει.*

σία όλων μας και η επίδειξη ευθύνης, ώστε οι πολίτες αυτού του τόπου να έχουν το σύγχρονο δικασικό σύστημα που δικαιούνται.

—Στη Δικαιοσύνη υπάρχουν κλειστές ομάδες;

—Δεν έχω αντιληφθεί κάτι τέτοιο. Αντίθετα, στη συνάντησή μου με το Ανώτατο Δικαστήριο αντιμετώπισα καλή θέληση και συμφωνία στον κοινό στόχο: να ενισχύσουμε και αναβαθμίσουμε τη δικαιοσύνη στη χώρα μας. Η μεταρρύθμιση γίνεται για τους πολίτες, για την Κύπρο και πρέπει όλοι να το δούμε σαν ένα μεγάλο στοίχημα που οφείλουμε να κερδίσουμε.

—Είστε νομικός και γνωρίζετε πως στον χώρο της Δικαιοσύνης, όπως και σε άλλους χώρους, υπάρχουν ισχυρά συμφέροντα, τα οποία επηρεάζονται από τη μεταρρύθμιση. Παράδειγμα η

ηλεκτρονική Δικαιοσύνη. Πώς σκέφτεστε να τα αντιμετωπίσετε;

—Όλοι συμφωνούμε ότι δεν υπάρχει επιστροφή. Η τεχνολογία θα συμβάλει στην αποτελεσματική και γρήγορη απονομή της δικαιοσύνης. Οι εμπλεκόμενοι δικαιούνται να έχουν απόψεις στο πώς θα λειτουργήσει πρακτικά και αποτελεσματικά η ηλεκτρονική δικαιοσύνη, πρώτα μέσα από το ενδιάμεσο σύστημα του i-justice, μέχρι την πλήρη εφαρμογή του ολοκληρωμένου ηλεκτρονικού συστήματος (e-justice), που υπολογίζεται περί το τέταρτο τρίμηνο του 2022. Το έργο της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης έχει περιληφθεί και εγκριθεί για χρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ε.Ε., οπότε δεν θα καθυστερήσει. Μαζί θα βρούμε τον τρόπο να ξεπεράσουμε τα όποια προβλήματα.

—Πώς αισθάνεστε που ένας πολίτης που θα προσφύγει στη Δικαιοσύνη π.χ. για αστικά ζητήματα ο χρόνος που απαιτείται σε αρκετές περιπτώσεις φθάνει και τα δεκαπέντε χρόνια;

—Συμμερίζομαι την αγωνία και τα συναίσθημά του. Η παρούσα κατάσταση πλήττει την εμπιστοσύνη των πολιτών έναντι του δικαστικού συστήματος και τους κράτους δικαίου. Αυτή δεν είναι μόνο δική μου άποψη, αλλά και των φρέων του τομέα. Ακριβώς για τον λόγο αυτό πιστεύω ότι μαζί πρέπει να βρούμε λύσεις. Προσωπικά θα

εργαστώ σκληρά για την επιτυχή ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων, αλλά το επίτευγμα θα ανήκει σε όλους.

—Το υπόλοιπο της θητείας σας είναι αρκετός χρόνος να ολοκληρωθεί η μεταρρύθμιση της Δικαιοσύνης;

—Είναι βασικός μου στόχος.

—Υπάρχει κάποιο χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης των νομοθετικών αλλαγών;

—Υπάρχουν χρονοδιαγράμματα. Κάποιες νομοθετικές αλλαγές είναι πιο πειστικές, καθώς συνδέονται με το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, όπως το έργο της εκδίκασης των καθυστερημένων υποθέσεων που το Ανώτατο Δικαστήριο θα αντιμετωπίσει και επιλύσει, ως επίσης το νομοθετικό πλαίσιο αντιμετώπισης της διαφθοράς. Αυτό εντείνει την ευθύνη μας να μη χαθούν ευρωπαϊκά κονδύλια που έχει ανάγκη η οικονομία και η κοινωνία.

—Ποιες άλλες προτεραιότητες έχετε ενώπιόν σας;

—Στις προτεραιότητές μου βρίσκονται η σχέση Αστυνομίας - κοινωνίας και η στήριξη του σωφρονιστικού μας συστήματος που περνά μέσα από την άριστη συνεργασία με την Αστυνομία, αφού συμπληρώνει η μία υπηρεσία την άλλη, τα θέματα ισότητας, η υλοποίηση του πλαισίου της δικαιοσύνης φιλικής προς τα παιδιά, η αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και της βίας κατά των γυναικών.

Να κριθώ από το αποτέλεσμα

—Η επαγγελματική σας εμπειρία, θα έλεγε κάποιος, πως δεν υποστηρίζει τις απαιτήσεις του υπουργικού θώκου που αναλάβετε. Τι ήταν αυτό πως σας ώθησε να αποδεχθείτε την πρόταση του προέδρου της Δημοκρατίας;

—Σας ευχαριστώ για την ερώτηση, καθώς ο πολίτης έχει δικαίωμα να γνωρίζει και να κρίνει την ακαδημαϊκή και επαγγελματική επάρκεια των υπουργών του. Επιτρέψτε μου, λοιπόν, μια σύντομη αναδρομή: Είμαι νομικός, όπως άλλωστε και όλοι οι προκάτοχοί μου, με τίτλο barrister at law, Middle Temple, Λονδίνο. Υπήρξα για δεκαπέντε χρόνια γενική διευθύντρια και συνέβαλα στη δημιουργία της μεγαλύτερης ασφαλιστικής εταιρείας της χώρας, σε μια εποχή ιδιαίτερα δύσκολη για τις γυναίκες σε θέσεις ηγεσίας. Παραιτήθηκα για λόγους αρχής. Διετέλεσα για έντεκα χρόνια γενική διευθύντρια του Συνδέσμου Ασφαλιστικών Εταιρειών Κύπρου. Είχα την ευκαιρία να συνεργαστώ τόσο με τις ευρωπαϊκές όσο και με τις εγχώριες αρχές για τη χάραξη πολιτικής και τη διαμόρφωση δεκάδων νομοσχεδίων που θέσαν τα θεσμικά θεμέλια του κλάδου. Είμαι ιδιαίτερα ικανοποιημένη για τη δουλειά μου στην καταπολέμηση της ασφαλιστικής απάτης, δημιουργώντας μηχανισμούς θωράκισης, παρά τα εμπόδια και τις απειλές που συνάντησα. Σε όλη αυτήν την περίοδο συνεργάστηκα άψογα με την Αστυνομία. Εκτός από Διοικητικά Συμβούλια οργα-

νισμών που συνδέονται με την ασφαλιστική αγορά και υπαρέτησα ως εκλεγμένη πρόεδρος ή μέλος τους, υπήρξα μέλος του Δ.Σ. του ΡΙΚ και του Φορέα Εξώδικης Επίλυσης Διαφορών Χρηματοοικονομικής Φύσης. Διετέλεσα δημοτική σύμβουλος Στροβόλου, αντιπρόεδρος οργανώσεων με αντικείμενο τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα θέματα ισότητας και εμφυλούς βίας, πολύ πριν το θέμα δει τα φώτα της δημοσιότητας. Σε όλη μου τη σταδιοδρομία εργάστηκα με αφοσίωση, αμεροληψία, ακεραιότητα και ταχυνή για να φέρω θετικά αποτελέσματα. Δεν με απασχόλησε ποτέ η πολιτική καριέρα ή το δημόσιο αξίωμα, δίχως να σημαίνει πως δεν ήμουν πάντα έτοιμη και πρόθυμη να συμμετάσχω σε δραστηριότητες δημόσιας προσφοράς. Αντίθετα, όπως όλες και όλους μας, με απασχολεί και με θλίβει βαθιά η υποβάθμιση θεσμών, η διαφθορά, η αδικία σε βάρος του ανυπεράσπιστου πολίτη, οι ανισότητες. Αυτός ήταν ο λόγος για τον οποίο αποδέχθηκα την τιμητική πρόταση του προέδρου της Δημοκρατίας. Έτσι, ανέλαβα ακόμα μια δύσκολη πρόκληση: να συμβάλω ώστε να αποκτήσει η χώρα μας ένα αποτελεσματικό νομικό πλαίσιο κατά της διαφθοράς και να προωθήσω τη μεταρρύθμιση στη Δικαιοσύνη. Γι'αυτό οι πολίτες θα με κρίνουν όχι μόνο από τα ακαδημαϊκά μου προσόντα και την επαγγελματική μου ζωή, αλλά κυρίως από το αποτέλεσμα που θα φέρω στο τέλος της θητείας μου.

Προς σύσταση, όχι απόφαση για τρίτη δόση

Δεν αναμένει τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων η κυβέρνηση — Ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου τα δεδομένα

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Στα μέσα της ερχόμενης εβδομάδας φαίνεται να κλείνει το σπρίαλ με την τρίτη δόση εμβολίων και τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων (EMA). Στον δρόμο που χάραξαν άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε. αναμένεται να κινηθεί και η Λευκωσία, η οποία αν και εμφανίζεται να είναι έτοιμη για την έναρξη της επιπρόσθετης δόσης, ανέμενε τον EMA και τις απόψεις του πάνω στο θέμα αυτό. Ωστόσο, το κλίμα στην κυβέρνηση φαίνεται να έχει διαφοροποιηθεί και όλες οι πληροφορίες συνηγορούν πως τελικά η τρίτη δόση θα είναι προϊόν πολιτικής απόφασης μετά από μελέτη όλων των δεδομένων που υπάρχουν εντός και εκτός Κύπρου. Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, η τάση που επικρατεί σε υπουργείο Υγείας και επιδημιολόγους είναι η τρίτη δόση να μην είναι υποχρεωτική για τις ομάδες του πληθυσμού που θα κληθούν να τη λάβουν. Στο πνεύμα αυτό το Υπουργικό Συμβούλιο στην επόμενη συνεδρία του (μέσα εβδομάδας) θα έχει ενώπιόν του όλα τα δεδομένα προκειμένου να προχωρήσει σε απλή σύσταση και όχι απόφαση για την τρίτη δόση, όπως έλεγε έγκυρη πηγή στην «Κ». Ο προσανατολισμός διαχείρισης του όλου ζητήματος προκύπτει και από τις εκτιμήσεις που υπάρχουν, ότι ο EMA δεν αναμένεται να διατυπώσει ξεκάθαρη θέση και πιθανότατα θα περιοριστεί σε μια απλή ανακοίνωση, ενδεχομένως αύριο Δευτέρα. Όποια και αν είναι τελικά η μορφή τοποθέτησης του Υπουργικού Συμβουλίου, το σίγουρο είναι πως αμέσως μετά θα ξεκινήσει το πρακτικό κομμάτι εφαρμογής της επιπρόσθετης δόσης. Οι λειτουργίες θα κλειδώσουν σε σύσκεψη που έχει συγκαλέσει την ερχόμενη Τρίτη ο υπουργός Υγείας Μιχάλης Χατζηπαντέλας και στην οποία θα λάβουν μέρος οι Φαρμακευτικές Υπηρεσίες, το υπουργείο Υγείας καθώς και η Επιστημονική Συμβουλευτική Ομάδα. Ενώπιον της σύσκεψης θα τεθούν οι απόψεις που έχει ζητήσει ο υπουργός Υγείας από τη Συμβουλευτική Ομάδα, καθώς και δεδομένα που έχουν ζητηθεί από άλλες χώρες. Κυβέρνηση και επιδημιολόγοι φαίνεται να έχουν καταλήξει πως η

επιπρόσθετη δόση εμβολίου θα προορίζεται για άτομα άνω των 70 ετών, σε πρώτη φάση. Επίσης στη συγκεκριμένη κατηγορία θα συμπεριληφθούν ανασκοκατεσταλμένοι, χωρίς ηλικιακό περιορισμό, καθώς και πρόσωπα σε κλειστές δομές.

Στη σύσκεψη της ερχόμενης Τρίτης οι συμμετέχοντες εν πολλοίς θα καθορίσουν τις παραμέτρους του επιπρόσθετου εμβολιασμού. Αρχικά στο τραπέζι βρισκόταν το σενάριο εμβολιασμού των ατόμων άνω των 65 ετών, ωστόσο φαίνεται ο ηλικιακός περιορισμός να έχει ανέβει στα 70 έτη. Όπως είχε γράψει εγκαίρως η «Κ», οι αποφάσεις θα ληφθούν στη βάση απαντήσεων που θα δοθούν σε βασικά ερωτήματα.

- Πώς θα εμβολιαστούν όσοι έχουν λάβει το μονοδοσικό εμβόλιο της J&J αλλά και της Astra Zeneca;
- Μπορεί να γίνει αλλαγή εμβολίου σε κάποιον που έχει λάβει διαφορετικό;
- Ποια είναι η τελευταία ημερομηνία εμβολιασμού που επιτρέπει τη λήψη της συμπληρωματικής δόσης;

Η αναγκαιότητα

Ακόμα και αν μέχρι τη σύσκεψη της Τρίτης δεν υπάρχουν απαντήσεις από πλευράς EMA, σε επιστημονικό επίπεδο φαίνεται να έχει εδραιωθεί η άποψη για την αναγκαιότητα της τρίτης, ή επιπρόσθετης, ή ενισχυτικής δόσης για συγκεκριμένες ομάδες του πληθυσμού. Ένα στοιχείο που έχει υποδειχθεί από τον EMA είναι να μη χαρακτηρίζεται ενισχυτική η δόση για ανοσοκατεσταλμένους, για τον λόγο ότι στη συγκεκριμένη κατηγορία η δόση θα λειτουργεί ως επιπρόσθετη και θα έχει διαφορετικό στόχο. Όπως διευκρινίζεται, η τρίτη δόση θα λαμβάνεται από άτομα που δεν έχουν πετύχει την καλύτερη δυνατή προστατευτική ανοσία από τις δύο προηγούμενες λόγω της υποκείμενης κατάστασής τους. Στη λογική αυτή η τρίτη δόση θα χορηγηθεί σε δυο κατηγορίες ατόμων:

- Σε αυτούς που δεν πέτυχαν ποτέ την επιδιωκόμενη προστατευτική ανοσία (ανοσοκατεσταλμένοι). Με την τρίτη δόση αυτό το οποίο διαπιστώθηκε είναι πως επιτυγχάνεται

Από κυβερνητικής πλευράς ξεκαθαρίζεται πως ο εμβολιασμός με την επιπλέον δόση δεν θα είναι υποχρεωτικός.

Τα όσα θα παρουσιασθούν ενώπιον του Υπουργικού θα οριστικοποιηθούν σε σύσκεψη που έχει συγκαλέσει ο υπουργός Υγείας την ερχόμενη Τρίτη.

ο αρχικός στόχος δηλαδή η ενίσχυση της ανοσίας.

- Στους υπερήλικες και στα άτομα κλειστά σε δομές. Εδώ ο στόχος θα είναι να επανέλθει στο επιθυμητό επίπεδο και να παραταθεί χρονικά η υπάρχουσα προστατευτική ανοσία που προέκυψε από το αρχικό σχήμα εμβολιασμού αλλά μειώθηκε προίοντος του χρόνου.

Τα εμβόλια

Ένα άλλο επίσης σοβαρό ζήτημα είναι το σχετικό με τον τύπο των εμβολίων. Και εδώ η επιστημονική κοινότητα βασίζεται σε σχετικές μελέτες δεν εντοπίζει προβλήματα σε ενδεχόμενο ανακάτεμα εμβο-

λίων. Όπως έγραψε η «Κ», η ενισχυτική δόση μπορεί να γίνει με διαφορετικό εμβόλιο και όχι κατ' ανάγκη με το ίδιο. Δηλαδή κάποιος που έκανε τις δύο δόσεις με AstraZeneca, μπορεί να κάνει την ενισχυτική με κάποιο άλλο εμβόλιο, όπως της Pfizer ή της Moderna. Για το μονοδοσικό εμβόλιο της J&J υπήρχαν συστάσεις στις ΗΠΑ για δεύτερη δόση, κυρίως λόγω της μετάλλαξης Δέλτα. Στην Ευρώπη δεν υπάρχουν ανάλογες συστάσεις, αν δηλαδή η επιπρόσθετη δόση μπορεί να γίνει με το ίδιο εμβόλιο ή με κάποιο άλλο mRNA. Πάντως, όσον αφορά το «ανακάτεμα» των εμβολίων για τις ανάγκες της επιπρόσθετης δόσης οι επιστημονικές απόψεις είναι θετικές, τόσο στο κομμάτι της ασφάλειας, όσο και της αποτελεσματικότητας.

Το άνοιγμα των σχολείων

Εκτός από την τρίτη δόση εμβολίων, ένα από τα θέματα που χρήζουν άμεσας διαχειρίσις από την κυβέρνηση είναι το άνοιγμα του συνόλου της εκπαίδευσης για το νέο σχολικό έτος. Το ακανθώδες ζήτημα που προκαλεί ήδη φραστικές

τριβές, είναι τα υγειονομικά πρωτόκολλα που θα εφαρμοστούν. Η πρόταση να συμπεριληφθούν τα μοριακά τεστ (PCR) ως απαραίτητη προϋπόθεση για φυσική παρουσία στα πανεπιστημιακά ιδρύματα όσων δεν έχουν εμβολιασθεί, αναμένεται να συζητηθεί για λήψη οριστικής απόφασης μέχρι τα μέσα της ερχόμενης εβδομάδας. Πηγές του υπουργείου Υγείας αναφέρουν πως το συγκεκριμένο θέμα θα ξεκαθαρίσει ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου στην επόμενη συνεδρία του. Οι ίδιες πηγές θεωρούν πως οι ικανοποιητικές ημερήσιες επιδόσεις ενδεχομένως να αφαιρέσουν από τα υγειονομικά πρωτόκολλα την υποχρέωση του PCR για φυσική παρουσία ανεμβολίαστων φοιτητών στα πανεπιστήμια κατά τη νέα χρονιά. Στην περίπτωση που υπάρξει μια τέτοια εξέλιξη, στη λίστα των υγειονομικών πρωτοκόλλων θα παραμείνουν τα rapid tests, ενώ σκέψεις γίνονται να μειωθεί από 80% το ποσοστό φυσικής παρουσίας στο 70% ή και στο 65%.

Στις υπόλοιπες βαθμίδες της εκπαίδευσης το κλίμα εμφανίζεται να είναι ομαλότερο. Τα υγειονομικά πρωτόκολλα που θα εφαρμοστούν σε Δημοτικά, Γυμνάσια και Λύκεια, τα ετοιμάζει το υπουργείο Παιδείας σε συνεργασία με το υπουργείο Υγείας. Όπως πληροφορηθήκαμε, ο βασικός κορμός των νέων πρωτοκόλλων θα είναι ο ίδιος με αυτόν που εφαρμόστηκε κατά την περσινή σχολική χρονιά. Σε ό,τι αφορά τα τεστ οι μαθητές σε πρώτη φάση θα είναι υποχρεωμένοι να προσκομίζουν δυο rapid test εβδομαδιαίως (κάθε τρεις μέρες), τα οποία θα είναι δωρεάν. Για τους καθηγητές και το υπόλοιπο προσωπικό θα ισχύει ό,τι και για τους υπόλοιπους εργαζόμενους. Οι εμβολιασμένοι θα παρουσιάζουν το πιστοποιητικό ενώ οι υπόλοιποι PCR ή rapid test. Το σύστημα με τα τεστ για τους μαθητές θα επαναξιολογηθεί τέλος Σεπτεμβρίου και εφόσον η σημαντική επιδημιολογική εικόνα δεν αλλάξει, υπάρχουν σκέψεις να μειωθεί ο εβδομαδιαίος αριθμός των rapid test σε ένα. Επίσης στις σχολικές αίθουσες πέρα από την εσωτερική διαρρύθμιση των αιθουσών θα τοποθετηθούν και συστήματα εξαερισμού.

Από Οκτώβριο νέες χαλαρώσεις

Ένα ζήτημα το οποίο προκύπτει από την ικανοποιητική ημερήσια επιδημιολογική αξιολόγηση είναι οι χαλαρώσεις των περιοριστικών μέτρων που ισχύουν σε άλλες δραστηριότητες, κοινωνικές και οικονομικές. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», στο κυβερνητικό επιτελείο δεν ασχολούνται επί του παρόντος με το ενδεχόμενο χαλαρώσεων. Κυβέρνηση και επιδημιολόγοι εμφανίζονται συγκρατημένοι υπολογίζοντας και την εμπειρία του παρελθόντος ιδιαίτερα μετά το περσινό Πάσχα, όπου το κλίμα ευφορίας οδήγησε σε χαλαρώσεις τόσο του μηχανισμού ελέγχου των υγειονομικών μέτρων όσο και των πολιτών. Αυτό που φαίνεται να προκαλεί αισθήματα αυτοσυγκράτησης είναι το άνοιγμα της εκπαίδευσης και η αναστολή για ενδεχόμενη επιδημιολογική επιβάρυνση, κάτι που συνέβη στο παρελθόν. Στο πνεύμα αυτό η ομάδα διαχείρισης της πανδημίας επιλέγει τη συντηρητική λογική. Έγκυρες πηγές έλεγαν στην «Κ» πως ο Σεπτέμβριος θα είναι μήνας βαρόμετρο για το ενδεχόμενο γενικότερων χαλαρώσεων από τον Οκτώβριο και μετά. Εάν και εφόσον η επιστροφή στα θρανία δεν επιβαρύνει επιδημιολογικά, σε μια τέτοια περίπτωση κυβέρνηση και επιδημιολόγοι θα εξετάσουν την πιθανότητα σταδιακής άρσης περιοριστικών μέτρων. Όπως επεσήμαναν αρμόδιες πηγές στην «Κ», αν και είναι νωρίς και ουδείς είναι σε θέση να κάνει υποθέσεις, δεν πρέπει να θεωρείται εξωπραγματικό το σενάριο προσεχτικών χαλαρώσεων στον χώρο της εστίασης σε εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους, στο λιανικό εμπόριο καθώς και στις συναθροίσεις σε δημόσιους χώρους.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΠΑΝΟΥ ΛΟΪΖΟΥ ΠΑΡΡΑ**

Ο Αναστασιάδης, που έκανε καριέρα με το «Να»

«Θα μπορούσα να απαντήσω τεκμηριωμένα και με αυστηρότητα στα όσα ο κ. Τατάρ προβάλλει. Δεν θα το πράξω προς αποφυγή περαιτέρω όξυνσης, διότι εκείνο που με ενδιαφέρει είναι η επίλυση του κυπριακού προβλήματος, στη βάση των Συμφωνιών Κορυφής, των ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών και του ευρωπαϊκού κεκτημένου που θα είναι προς όφελος και των δυο κοινοτήτων». Στην ίδια ανακoinώση, τρεις παραγράφους πιο κάτω, ο Νίκος Αναστασιάδης αναφέρει και τα ψηφίσματα και τις Συμφωνίες Κορυφής, προ(σ)καλώντας τους Τ/κ να επιστρέψουν στο Σύνταγμα του '60. Η ανοσία βεβαίως της πρότασης για επιστροφή στο 1960, το μόνο που καταφέρει είναι να θάψει κάθε ίχνος σοβαρότητας και αξιοπιστίας του ίδιου του Αναστασιάδη και φυσικά της ελληνοκυπριακής πλευράς. Είναι ο απόλυτος εκφυλι-

σμός της διαπραγματευτικής διαδικασίας, που φαίνεται ότι για την σημερινή κυβέρνηση το ροκάρισμα του χρόνου έγινε αυτοσκοπός. Ουδείς πιστεύει ότι θα επιστρέψουμε ποτέ στο Σύνταγμα του 1960, ούτε οι Τουρκοκύπριοι ούτε εμείς. Μετά από συνταγματική κρίση, διακοινοτικές ταραχές, δολοφονίες, πραξικόπημα, εισβολή, χιλιάδες νεκρούς, πρόσφυγες, εποικισμό και 57 χρόνια στην πλάτη του, το κυπριακό πρόβλημα δεν μπορεί να επιστρέψει στο σημείο μηδέν.

Δεν είμαι βέβαιος όμως τι είναι πιο τραγικό. Οι ανακοινώσεις Μάριου Πελεκάνου αλά ΔΗΚΟ – Νικόλα Παπαδόπουλου, σύμφωνα με τις οποίες όλοι οι διαφωνούντες είναι ενδοτικοί, ή οι ανοσίες που σκαρφίζεται ο κ. Αναστασιάδης για να μην οδηγηθεί στο τραπέζι των συνομιλιών; Ο Νίκος Αναστασιάδης, που ενώ εγκατέλειψε κακήν κακώς

μία έτοιμη στρατηγική συμφωνία το 2017, καταγγέλλοντας την τουρκική αδιαλλαξία επί του θέματος των εγγυήσεων, που μετά θυμήθηκε ότι το πρόβλημα ήταν η μία θετική ψήφος, που έπειτα έψαχνε πρακτικά, πλαίσιο Γκουτέρες της 30ής Ιουνίου ή 4ης Ιουλίου και που εν τέλει συζήτησε ανοιχτά το ενδεχόμενο οριστικού ξεπουλήματος της βόρειας Κύπρου, εξευτελίζεται όσο ποτέ κανείς άλλος πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Μέχρι χθες ήθελε να επιστρέψει στο Κραν Μοντάνα, και σήμερα βγάζει ανακοινώσεις από την εξοχική κατοικία για επιστροφή σε ένα Σύνταγμα νεκρό, ενώ ανακαλεί χωρίς νομική βάση διαβατήρια, ενδός κράτους που διασύρεται στα χέρια του, μοιράζοντας υπηκόους σε απατεώνες και καταζητούμενους. Πλέον κατέχει και το ρεκόρ σύγκλησης του Εθνικού Συμβουλίου, για την επεξήγηση κενο-

λόγων προτάσεων. Πρέπει να πούμε βέβαια, ότι την ίδια ώρα ο όμοιός του, Ερσίν Τατάρ, ενώ γνωρίζει ότι δεν έχει καμία ανάγκη το διαβατήριο της Κυπριακής Δημοκρατίας, αφού κατά τον ίδιο είναι «εκλιπούσα», κλαίει κι οδύρεται ότι πρόκειται για εχθρική ενέργεια. Ενώ προπαγανδίζει παντού και εξελέγη με το υποκριτικό σύνθημα της λύσης δυο κρατών, δηλώνει θιγμένος που η κουτοπονηρία της αφαιρέσις των διαβατηρίων θα επηρεάσει τους Τ/κ πολίτες που δεν έχουν την πολυτέλεια να ταξιδεύουν ελεύθερα χωρίς τα ταξιδιωτικά έγγραφα της «εκλιπούσας». Το απόλυτο θέατρο του παραλόγου. Η ταυτόσημη πορεία των σημερινών ηγετών των δυο κοινοτήτων και επίσημων εκπροσώπων της διχοτόμησης, τους οδηγεί χέρι-χέρι στον εξευτελισμό μπροστά στα μάτια κάθε Κύπριου ορθολογιστή και φυσικά της διε-

θνούς κοινότητας. Δύο μίζεροι τυπάκοι, που κοκορεύονται ότι προασιζονται ο καθένας τον «λαό» του, κάνοντας ακριβώς το ανάποδο και υπονομεύοντας κάθε δυνατή προσπάθεια συνεννόησης. Και οι δυο χάνεψαν τα αφτιά των ακροδεξιών, στοχεύοντας στα χειρότερα ρατσιστικά ένστικτα του εκλογικού σώματος για να κερδίσουν την εξουσία, ενίοτε κατηγορούνται/κατηγορήθηκαν για διαφθορά, ενώ δεν χαιρούν καμίας μα καμίας αξιοπιστίας στη διεθνή κοινότητα.

Δεν γνωρίζω για τον κ.Τατάρ, όμως ο κ. Αναστασιάδης είναι ένας οξυδερκής πολιτικός, άριστος γνώστης του πολιτικού σκανδικού και κυρίως του παρασκηνίου. Γνωρίζει πολύ καλά ότι εξευτελίζεται με τις διάφορες ελαφίτικες ανοσίες που παρουσιάζει ως προτάσεις, αλλά είναι σε θέση να αντιλαμβάνεται ότι έχει κάψει όλα τα χαρτιά της αξιο-

πιστίας του στο εξωτερικό, οπότε κοιτάζει μόνο εκεί που παίρνει, δηλαδή στο εσωτερικό ακροατήριο. Εδώ που φτάσαμε, αναγνωρίζει πως αν μπορεί να σώσει κάτι από την υστεροφημία του, είναι να τη στρέψει εκεί απ' όπου ξεκίνησε. Στον αντιτουρκισμό, την ανέξοδη αντίσταση και τις εθνικές φανφάρες. Δεν ενδιαφέρεται να βρει τρόπο να αγκαλιάσει τους Τ/κ, αποδεικνύοντας εμπράκτως ότι ένα είναι το κράτος που μπορεί να διασφαλίσει τα δικαιώματά τους, αλλά λειτουργεί με όρους αποκλεισμού, ρίχνοντας τους στην αγκαλιά της Τουρκίας, επιβεβαιώνοντας φυσικά τον Τατάρ και το πάγιο επιχείρημα ότι μετατρέψαμε την Κυπριακή Δημοκρατία σε ελληνικό κράτος. Το κόστος που θα φορτωθεί η χώρα, ουδώς τον απασχολεί.

Ο κ. Πάνος Λοΐζου είναι οικονομολόγος.

MADE TO FEEL GOOD.

NEO Eagle F1 Asymmetric 3

Ελαστικό υπερ υψηλών επιδόσεων
Με τη μικρότερη απόσταση φρεναρίσματος
σύμφωνα με δοκιμές του TÜV

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
 Καντάρας 54, Καϊμακλί,
 1037 Λευκωσία - Κύπρος

Μακροχρόνιος, για μακροβιότερο αδιέξοδο

Το σίγουρο είναι πως πλέον δεν θα ξαναδιαμαρτυρηθούμε για τις ανεπάρκειες αξιωματούχων, γιατί κάθε πέρσι και καλύτερα. Με όσα συμβαίνουν τελευταίως στον Λόφο, θα αρχίσουμε να αναπολούμε τις εποχές Κούσιου.

Η οικονομική δυσπραγία

Σταγμές οικονομικής δυσχέρειας φαίνεται πως αντιμετωπίζουν εντός του Δημοκρατικού Κόμματος. Και πριν κάποιοι μειδιάσουν, καλό είναι να διαχωρίσουν ότι άλλο είναι η οικονομική επιφάνεια της οικογένειας Παπαδοπούλου και άλλο του κόμματος. Φάνηκε άλλωστε το πρόβλημα όταν επί πανδημίας ξεκίνησαν οι περιβόητες μειώσεις ερμίσθων. Μειώσεις που όπως λεγόταν υπήρξε η αφορμή για την αποχώρηση του πρώην επικεφαλής του γραφείου Τύπου του ΔΗΚΟ Γιώργου Γεωργίου. Στελέχη εκτιμούν πως γι' αυτό ευθύνεται η πανδημία και η διακοπή του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος. Η διακοπή του, καθώς πολλοί επιφανείς δικηγόροι, όπως λένε έδιναν χρήμα στο κόμμα τον καρό των παχιών αγελάδων και των άκριτων διαβατηρίων. Τώρα σταμάτησαν. Αν αυτό είναι λόγω της οικονομικής τους στενότητας ή εξαιτίας της μετωπικής επίθεσης του ΔΗΚΟ κατά των πολιτογραφήσεων, είναι άλλο. Οι ΔΗΚΟϊκοί πάντως αρνούνται πως έπεσαν θύματα εκδίκησης λόγω των θέσεων τους. Πέραν όμως του κεφαλαίου των πολιτο-

γραφήσεων, αποτελεί γεγονός πως όλο αυτό το οικονομικό ζήτημα προβληματίζει. Όπως σημειώνεται, είχαν τη μία εκλογική αναμέτρηση μετά την άλλη και σίγουρα αυτό συνέτεινε στη στενότητα. Υπάρχει όμως και θέμα υψηλόμισθων στελεχών που σε κάποια φάση η θέση τους και η αρμοδιότητά τους στο κόμμα θα πρέπει να συζητηθούν σοβαρά. Οι απολύσεις επί του παρόντος είναι εκτός συζήτησης, ωστόσο πολλοί είναι εκείνοι που μιλούν για την ανάγκη αναδιάρθρωσης, καθώς εκτός από λίπος, υπάρχει και κακή κατανομή εργασιών.

Φωτιά στα εσωκομματικά

Η απόφαση της κυβέρνησης να προχωρήσει στην ανάκληση των διαβατηρίων προκάλεσε αμηχανία στα συναγερμικά στελέχη, καθώς κανείς δεν ανέμενε πως η κυβέρνηση θα έπαιρνε όντως μία τέτοια απόφαση. Τον δρόμο της διαφωνίας έδειξε πρώτος ο εκπρόσωπος Τύπου Δημήτρης Δημητρίου και ακολούθησε η ανάρτηση της Ξένιας Κωνσταντίνου η οποία εξέφρα-

σε την ανησυχία της για την τροπή των πραγμάτων. Μπορεί ο ΔΗΣΥ να έσπευσε μέσω γραπτής ανακοίνωσης να συμφωνήσει με την κίνηση του προέδρου, ωστόσο, η κίνηση των δύο έστειλε το μήνυμα πως ο ορθολογισμός δεν έχει εγκαταλείψει ολόκληρο το οικοδόμημα. Ζητήματα πάντως φαίνεται να προκύπτουν και στο Κίνημα Οικολόγων μετά την απόφαση των Πρασίνων να ταχθούν υπέρ της ανάκλησης των διαβατηρίων. Η Αλεξάνδρα Ατταλίδου φρόντισε να δημοσιοποιήσει την αντίθεσή της. Μήπως τελικά ο Χαράλαμπος Θεοπέμπτου δεν είναι όσο προοδευτικός νόμιζαν κάποιοι στο Κυπριακό;

Η παρουσία της Ξένιας

Μιλώντας πάντως για την Ξένια Κωνσταντίνου, η στήλη μαθαίνει πως πλέον βρίσκεται στο δυναμικό της Πινδάρου. Έχει να φέρει εις πέρας το καταστατικό συνέδριο, αλλά και να καταγράψει θέσεις από τις ομάδες παραγωγής πολιτικής. Τις ομάδες παραγωγής που κατά τα άλλα είχε αναλάβει προεκλογικά ο αναπληρωτής πρό-

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Νίκος Αναστασιάδης

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης, του οποίου οι ευφάνταστες ιδέες άρχισαν να μας τρομάζουν και να προκαλούν γέλια στο εξωτερικό. Παρόμοια γέλια τα οποία προκαλούσε στο εξωτερικό ο προκάτοχός του για τα ζητήματα της οικονομίας.

εδρος του ΔΗΣΥ Χάρης Γεωργιάδης. Η εμπλοκή της πάντως θα έχει συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα και όπως μαθαίνουμε, η διαδικασία έχει προχωρήσει πολύ από τον καιρό που ανέλαβε.

Γράφει ο **ΙΑΝΟΣ**

Κλωθώ

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Η χαμένη Λουτ, το Βατερλό του Τζο και τα αποφθέγματα του Στέφανου

Μεγάλη είναι η μάχη που δίνεται για τη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης και την προώθηση από την κυβέρνηση της αναβολής των δημοτικών εκλογών του Δεκεμβρίου και μετακίνησής τους στο 2024. Οι εντατικές επαφές του Νίκου Νουρή με κομματάρχες, αλλά και η προεργασία που έχει γίνει φαίνεται ότι αποδίδουν. Σύμφωνα με έγκυρες πληροφορίες της στήλης, η μεταρρύθμιση έχει σχεδόν αποφασιστεί με μοναδικό ερωτηματικό τη στάση του ΑΚΕΛ. Ακόμα και το «δύσκολο» ΕΛΑΜ φαίνεται να έχει πειστεί να ψηφίσει υπέρ της μεταρρύθμισης και η πλειοψηφία έχει εξασφαλιστεί.

Σε περίπτωση που η Βουλή δεν συμφωνούσε στις αλλαγές που χρειάζονται για μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης η Κύπρος δεν θα μπορούσε να εκταμιεύσει σημαντικά ευρωπαϊκά κονδύλια. Εκείνο που μένει να ξεκαθαρίσει τελεσίδικα εντός των ημερών είναι το τι θα γίνει με την αναβολή των δημοτικών εκλογών. Φαίνεται, σύμφωνα με τις πληροφορίες μου, ότι και σε αυτό μάλλον επιτυγχάνεται πλειοψηφία και είναι πολύ πιθανόν σύντομα να ανακοινωθεί και η μετακίνηση των δημοτικών εκλογών.

«Έμειναν μόνο λεπτομέρειες να συζητηθούν και σύντομα θα ανακοινωθεί το θετικό για τη μεταρρύθμιση αποτέλεσμα», μου ανέφερε έγκυρη πηγή. Υπενθυμίζω πως πριν από λίγες ημέρες ο Αβέρωφ Νεοφύτου επέμεινε στη θέση για ενίσχυση της τοπικής αυτοδιοίκησης για να βελτιωθεί η ζωή των πολιτών. «Μπορεί να κακοφανήσουμε πέντε κοινοτάρχες και τρεις δημάρχους», είχε αναφέρει δηκτικά ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ, αλλά υπέδειξε ότι δεν πρέπει να βάζουμε τα μικρά μπροστά στο μεγάλο που είναι η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης και θα έχει θετικές επιπτώσεις στο σύνολο της κυπριακής κοινωνίας. Όπως πάντως ακούω από πηγή μου στην Πινδάρου, οι διαμαρτυρίες δεν είναι μόνο από πέντε κοινοτάρχες και τρεις δημάρχους, αλλά από πολύ περισσότερους. Όχι

Μήπως να αναλύσουμε προληπτικά και τα 13 σημεία;

μόνο από τον ΔΗΣΥ αλλά και από το ΑΚΕΛ και άλλα κόμματα. Γι' αυτό και το μήνυμα του Αβέρωφ δεν απευθυνόταν μόνο σε δημάρχους και κοινοτάρχες, αλλά και σε... κομματάρχες.

Εδώ η Λουτ, εκεί η Λουτ, πού είναι η Λουτ; Κοντεύει να βγει ο Αύγουστος και η Λουτ που θα μας επισκεπτόταν τέλη Αυγούστου με αρχές Σεπτεμβρίου δεν έχει δώσει ακόμα το στίγμα της. Ούτε αν θα έρθει μας είπε, ούτε εάν θα πραγματοποιηθούν όντως οι συναντήσεις στη Νέα Υόρκη με τον πρόεδρο Αναστασιάδη και τον Ερσίν Τατάρ.

Αν και οι δικές μου πληροφορίες, όπως εγκαίρως σας τις μετέφερα, μιλούσαν για πιθανή επίσκεψη της Λουτ τον Σεπτέμβριο και όχι τον Αύγουστο, τώρα μαθαίνω ότι ακόμα και η επίσκεψη του Σεπτεμβρίου είναι στον αέρα. Όπως και αυτή η ίδια η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, λόγω της πανδημίας.

Επιπλέον, η κρίση στο Αφγανιστάν έχει στρέψει το ενδιαφέρον του Αντόνιο στην περιοχή, η οποία μετράει θύματα και μια νέα ανθρωπιστική κρίση. Το Κυπριακό με τους Τούρκους να επιμένουν σε δύο κράτη

είναι σαφές ότι χρειάζεται δουλειά πολλή για να μπορέσουν να κάτσουν οι δύο πλευρές σε ένα τραπέζι, ακόμα και για να συνεχίσουν τους μονολόγους τους. Ωστόσο, η χειρότερη επιβάρυνση του Αφγανικού στο Κυπριακό φαίνεται να είναι άλλη, εκτός ΟΗΕ. Και αφορά τον φίλο μας τον Τζο και την πρωτοφανή ήττα που δέχθηκε στο Αφγανιστάν, όπου είδε ξαφνικά νεκρούς Αμερικανούς στρατιώτες χωρίς να υπάρχει μάχη ή πόλεμος. Τα όσα αναμέναμε να πράξει, αναλαμβάνοντας δράση για το Κυπριακό ή αναβάλλονται ή μπαίνουν στην κατάψυξη. Εκτός κι αν κάποιοι άλλοι φίλοι

μας εργαστούν έξυπνα και υποδείξουν στον Μπάιντεν ή στον Μπλίνκεν ότι η άσκηση πίεσης για λύση στο Κυπριακό τους συμφέρει, αν μη τι άλλο για να καλύψουν το Βατερλό του Αφγανιστάν. Ίσως θα διερωτηθείτε πώς θα μπορέσει να πιέσει την Τουρκία για το Κυπριακό ή οτιδήποτε άλλο τώρα που την έχει ανάγκη για τη διαχείριση του Αφγανικού παγίδα. Είναι και δική μου απορία.

«Δεν μπορεί η πολιτική να καταργεί τη λογική», δήλωσε την Παρασκευή ο Στέφανος, νέος γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ. Το ανέφερε σχολιάζοντας τη νέα πρόταση του προέδρου της Δημοκρατίας για επιστροφή σε λύση ενιαίου κράτους με βάση το Σύνταγμα του 1960. Θα διαφωνήσω έντονα. Όχι με την πρόταση του Αναστασιάδη, που τους έκανε όλους να ψάχνονται και να διερωτώνται σε ποια εποχή βρίσκονται, αλλά για το αποφθέγμα του Στέφανου και τη σιγουριά με την οποία το διατύπωσε. Μέχρι σήμερα γνωρίζαμε ακριβώς την αντίθεση συνθήκη, ότι δηλαδή η πολιτική καταργεί τη λογική. Και ότι μόνο αυτή μπορεί να το κάνει με μοναδική ευκολία. Παραδείγματα πολλά. Από κάθε παράταξη. Από την Ξεκία Πασιφωάννου υπενθυμίζω μόνο μία, το αλίστου μνήμης σύνθημα για το δημοψήφισμα του 2004: Ψηφίζουμε όχι για να τσιμεντώσουμε το Ναι. Ήταν μία από τις περιπτώσεις που τσιμεντώθηκε η πεποίθηση ότι η πολιτική καταργεί τη λογική.

ΚΟΙΝΙΖ: Ποιος φέρελπισ υποψήφιος για την προεδρία της Δημοκρατίας επιδιώκει τελευταία επαφές με πολιτικές προσωπικότητες από αντίπαλες δυνάμεις, διερευνώντας προθέσεις και... διαθέσεις; Πηγή μου, που γνωρίζει, μου έλεγε πως έχει σχεδόν ολοκληρώσει το επιτελείο του και ότι στις διακοπές του έχει ετοιμάσει, μαζί με τους συνεργάτες του και ένα χρονοδιάγραμμα των επαφών που πρέπει να έχει μέχρι το τέλος Οκτωβρίου. Ο Οκτώβριος τίθεται από τον υποψήφιο ως ο μήνας ορόσημο της εξαγγελίας της υποψηφιότητάς του.

Και η ψυχική μας υγεία;

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Δεν είναι δύσκολο να ξεπεράσει κανείς τα όρια. Είναι πολύ λεπτή η διαχωριστική γραμμή μεταξύ «τρέλας» και «λογικής», ειδικά όταν όλα συνηγορούν στο να δοκιμάσουν τις αντοχές μας. Μέχρι στιγμής μάθαμε να μιλούμε για την πανδημία, καταγράφοντας κρούσματα και θανάτους και παρακολουθώντας την «αντιδικία» μεταξύ εμβολιασμένων και αντιεμβολιαστών. Αν θέλουμε όμως να κοιτάξουμε κατάματα τις συνέπειες της πανδημίας, πέρα από τις οικονομικές, πρέπει να εστιάσουμε πάραυτα και στις ψυχολογικές. Και εδώ έγκειται το κυριότερο πρόβλημα στο κατά πόσο θα μπορέσει το κράτος να διαχειριστεί ουσιαστικά ένα τομέα τον οποίο ουδέποτε έλαβε σοβαρά υπόψη, αυτόν της ψυχικής υγείας. Η πραγματικότητα δείχνει ήδη τα πρώτα σημάδια. Ο ένας παίρνει το όπλο και σκοτώνει τον γείτονα για ένα πάρκινγκ. Ο άλλος παίρνει το όπλο και ρίχνει πυροβολισμούς στην οικία του απέναντι γιατί εκείνος κάνει θορυβώδεις εργασίες. Ο άλλος παίρνει το όπλο και πυροβολεί στον αέρα μέσα στη γειτονιά επειδή έτσι του ανάδοξε. Και παράλληλα συνεχίζουν να αυξάνονται ανησυχητικά τα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας. Και να φανταστείτε ούτε το ελάχιστο δεν βλέπει το φως το δημοσιότητα παρά μόνο όταν πλέον είναι αργά. Και επειδή ο κλονισμός της ψυχικής υγείας των πολιτών δεν είναι ποτέ προτεραιότητα στις πολιτικές του κράτους ούτε και λογαριάζεται ως σοβαρή παρενέργεια με απρόβλεπτες συνέπειες, είναι καιρός επιτέλους να απαιτήσουμε όπως υπάρχει μια ουσιαστική πολιτική για να προλάβουμε τα χειρότερα. Το πρώτο θέμα το οποίο εγείρεται είναι βέβαια η κατοχή όπλων (στρατιωτικών και κυνηγετικών) από ανθρώπους οι οποίοι ενδεχομένως σε αυτή τη φάση της ζωής τους να αρχίσαν ήδη να περπατούν πάνω σε ένα τεντωμένο σχοινί. Ποιος θα το ελέγξει αυτό; Και ποιος εγγυάται πως όποιος κατέχει όπλο διατηρεί σώας τας φρένας, ώστε να μην το χρησιμοποιήσει στον επόμενο γείτονα που μπορεί να βάλει δυνατά τη μουσική του; Και το δεύτερο θέμα και κυριότερο είναι η επίγνωση από πλευράς κράτους και όλων των πολιτικών πως φέρουν αμέρεια την ευθύνη για τον κλονισμό της ψυχικής υγείας και ως εκ τούτου δεν δικαιούνται να παριστάνουν τις πάπες. Και γιατί φέρουν αμέρεια την ευθύνη; Διότι δεν είναι μόνο η πανδημία και τα λοκντάουν που έφεραν τον κόσμο στην κόψη του ξυραφιού, αλλά και η δική τους τραγική αδυναμία να λειτουργήσουν με ενσυναίσθηση και επίγνωση ενός υπέρτατου καθήκοντος απέναντι στη χώρα και στους πολίτες. Ο σημερινός πολίτης αισθάνεται επί ξύλου κρεμάμενος, νιώθει πως οι πολιτικοί είναι ανάξιοι κάθε εμπιστοσύνης, είναι τοξικοί, βλέπουν μόνο το συμφέρον τους, δεν τους ενδιαφέρει ο κόσμος παρά μόνο όταν έρχονται εκλογές, δεν είναι ικανοί να αντιληφθούν τις ειδικές συνθήκες που διαγράφει παρά μόνο για να τις εκμεταλλευτούν προς ίδιον κομματικό συμφέρον και σε γενικές γραμμές ζουν σε μια δική τους φούσκα, η οποία δεν τους επιτρέπει να συνειδητοποιήσουν την πραγματικότητα. Από τον καιρό της οικονομικής κρίσης (για να μην πάω πιο πίσω επί χρηματιστηρίου) τα πάντα καταρρέουν, άνθρωποι χάνουν ό,τι έχουν και δεν έχουν, η χώρα οδηγείται σε ένα ατέρμονο πάτο, κάποιοι πλουτίζουν αισχρά εις βάρος των υπολοίπων, η διαφθορά διαιωνίζεται και ο χορός καλά κρατεί. Και δεν φτάνουν όλα αυτά έρχεται και μια πανδημία να διалύσει ό,τι είχε απομείνει όρθιο (για να μην αρχίσω να αναφέρω και τα του εθνικού μας θέματος). Το δε πιο τραγικό είναι ότι δεν βγήκε κανείς (ούτε από τους κρατούμενους, ούτε από τους αντιπολιτευόμενους) και να δείξει πως έχει την ελάχιστη επίγνωση των ευθυνών του για αυτή την θλιβερή κατρακύλα, αλλά αντ'αυτού ψέγει ο ένας τον άλλο λες και εκεί είναι το πρόβλημα. Άρα για να το θέσω πιο απλά και πιο κυνικά. Πώς θα αντιληφθούν όλοι αυτοί ότι επείγει το θέμα της ψυχικής υγείας των πολιτών όταν με τη δική τους δεν δείχνουν να τα έχουν βρει; Ιδού το ερώτημα!

elenixenou11@gmail.com

H Amane Yanagimoto από την Ιαπωνία εναντίον της Melanie Hawtin από τον Καναδά κατά τη διάρκεια του αγώνα μπάσκετ σε τροχοκάθισμα, στους Παραολυμπιακούς Αγώνες του Τόκιο.

Ενας περιφερόμενος θίασος

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Τον Μάιο του 2019, λίγο μετά την αποκάλυψη ότι ο πρόεδρος της Δημοκρατίας βολιδοσκοπούσε ξένους αξιωματούχους και συζητούσε με στενούς του συνεργάτες το ενδεχόμενο λύσης δύο κρατών, ο Δημοκρατικός Συναγερμός είχε παστεί απροετοίμαστος από την προχωρημένη –για τα δεδομένα του ΑΚΕΛ– κίνηση να εντάξει στο ψηφοδέλτιό του τον ακαδημαϊκό Νιάζι Κιζιλγιουρεκ. Ήταν σε εκείνη ακριβώς την προεκλογική που η υποψήφια του ΔΗΣΥ Ελένη Σταύρου άφηνε να εννοηθεί πως η υποψηφιότητά του ήταν με τις ευλογίες της Τουρκίας, ενώ ο επικεφαλής της καμπάνιας Νίκος Νουρής περιφερόταν στα κανάλια και ήγνευε ερωτήματα για την υποψηφιότητά του κ. Κιζιλγιουρεκ. Αν δηλαδή θα εκπροσωπεί την Κυπριακή Δημοκρατία ή αν θα αποτελεί τη φωνή των Τ/κ στα Κατεχόμενα. Τα ερωτήματα αυτά σκαρφάλωσαν και ο Αβέρωφ Νεοφύτου, ο οποίος όταν άρχισαν οι αποκάλυψεις περί λύσης δύο κρατών ανέσυρε το κληριδικό κοστούμι από το ντουλάπι και προειδοποίησε πως έρχεται εθνικό τσουνάμι. Το τσουνάμι στο εθνικό κόπασε ναρκωτικά καθώς λίγους μήνες μετά, κύρια έγνοια του ήταν να προειδοποιήσει τους Ε/κ ψηφοφόρους πως αν δεν προσέλθουν στην κάλπη, οι Τ/κ ψηφοφόροι μπορεί να καθορίσουν την πρωτιά των εκλογών.

Ο ΔΗΣΥ δεν έχασε προφανώς την πρωτιά από την κάθοδο των Τ/κ ψηφοφόρων, ωστόσο ο προεκλογικός εκείνος αποτελούσε αναμφισβήτητη μαύρη κηλίδα για το κόμμα. Το είχαν παραδεχθεί άλλωστε αρκετά στελέχη και στην πολύωρη εκείνη συνεδρία του Πολιτικού Γραφείου που ακολούθησε τον εκλογικό αποτέλεσμα. Το αποτέλεσμα όμως όλης αυτής της ψυχοθεραπείας, ήταν να προαχθεί ο επικεφαλής εκείνης της ντροπιαστικής καμπάνιας Νίκος Νουρής σε υπουργό Εσωτερικών. Από τότε μέχρι σήμερα, γράφθηκαν σε λίγες πετυχημένων τοποθετήσεων και πολιτικών χειρισμών. Από τη ρατσιστική ρητορική του στο προσφυγικό, τα περί γκετοποίησης της παλιάς Λευκωσίας, την αποκάλυψη από αέρος για ύπαρξη τρομοκρατών-μεταναστών που έτρεχε να διαψεύσει η Αστυνομία μέχρι και το περιβόητο συρματοπλέγμα 10 χιλιομέτρων που θα ανέκοπτε τους μυριάδες μετανάστες που θα ήθελαν να εισβάλουν στο κράτος μας. Σε όλο αυτό αγνοούσαν το προφανές: τη σημειολογία όλου αυτού σε μία διχοτομημένη πατρίδα και τη ζημιά που προκαλούσαν στην εικόνα του κράτους.

Ακόμα και όταν κάποιος ζητούσε δειλά εξηγήσεις για το παράλογο της κατάστασης, οι απαντήσεις, ήταν του νηπιωγώγιου. Τατσιλικά, αλαζονεία και αυταρχισμός. Όχι μόνο σε μας τους ιθαγενείς, αλλά και στο εξωτερικό. Όταν για παράδειγμα έβγαιναν τα δημοσίευμα που παρουσίαζαν με στοιχεία το διάτρητο του επενδυτικού προγράμματος. Ήταν δάκτυλοι της Τουρκίας έλεγαν. Βρισκόμαστε σε υβριδικό πόλεμο, καθώς όλοι ζηλεύουν το πρόγραμμά μας, ενώ όσοι στο εσωτερικό ασκούσαμε κριτική ταυτιζόμαστε με την Τουρκία.

Ήταν μία τριετία λοιπόν που δοκίμασε και τις αντοχές μας, αλλά και τη νοημοσύνη μας. Και όλο αυτό θα μπορούσε να είναι μία θλιβερή παρένθεση, αν η κυβέρνηση λάμβανε σωστά τα μηνύματα από την τελευταία εκλογική μάχη και ξεκινούσε από την αρχή. Ή αν το χαστούκι της εξαγγελίας Ερντογάν για την περικλείστη πάλι την έκανε να ωριμάσει τελικώς. Τα όσα ακολούθησαν αποτελούν τον κατήφορο του κράτους. Η υποκρισία Τατάρ να θέλει να χρησιμοποιεί διαβατήρια της Κυπριακής Δημοκρατίας την ίδια ώρα που μιλά για λύση δύο κρατών, θα μπορούσε να απαντηθεί πολύ καλύτερα από την πλευρά μας και την κυβέρνηση Αναστασιάδη, εκθέτοντας την αδιαλλαξία της άλλης πλευράς, διατηρώντας τη σοβαρότητα του κράτους. Το να ανακαλεί τα διαβατήρια, που έχουν λήξει ή δεν χρησιμοποιούνται μόνο θυμωδία προκαλεί. Και ακόμη χειρότερες προεκτάσεις η ευφάνταστη ιδέα του για επιστροφή στο σύνταγμα του 1960. Που όπως μας ενημέρωσε ο Μάριος Πελεκάνος το εννοεί. Να πάρει δηλαδή σε ένα ενιαίο κράτος με εγγυήσεις και με βέτο των Τ/κ.

Το θλιβερό είναι πως σε όλη αυτή την κατρακύλα δεν βρέθηκε ένα μέλος του Υπουργικού Συμβουλίου να τον συνεφέρει. Να κρούσει τον κώδωνα για τις προεκτάσεις. Ούτε βέβαια ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ που μόλις προχθές γύρισε από τις διακοπές του. Όλοι αυτοί που κατά τα άλλα θέλουν να περάσουν το μήνυμα πως είναι σοβαροί, ρεαλιστές και θέλουν να διεκδικήσουν την προεδρία έχουν ευθύνη για την τροπή των πραγμάτων. Γιατί πλέον βρίσκονται ενώπιον της ιστορικής τους ευθύνης. Γιατί αργά ή γρήγορα, είτε θα θεωρηθούν στην καλύτερη περίπτωση μέλη του νηπιωγώγιου είτε στη χειρότερη μέλη της πέμπτης φάλαγγας.

economidoum@kathimerini.com.cy

Πολιτική κρότου λάμψης

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Ιδεοθύελλα στον λόφο! Δεν τον προλαβαίνουμε τον πρόεδρο με τη φόρα που πήρε. Ξεκίνησε με την ανάκληση των διαβατηρίων και συνέχισε με τη νεκρανάσταση του Συντάγματος του '60. Για τα διαβατήρια, πάντως, αν το αναλύσουμε με όρους της αγοράς, υπάρχει μια εξήγηση: τώρα που μας έβαλε χέρι η Ευρωπαϊκή Ένωση και δεν μπορούμε πια να ξεπουλάμε, κάνουμε παιχνίδι πάνω από τα αποκαΐδια του Κυπριακού.

Η απολαυστικότερη παράμετρος αυτού του θλιβερού κατά τ' άλλα μνημείου προχειρότητας είναι οι κλακαδόροι. Η γνωστή απορριπτική κομπάνια που μονίμως πλειοδοτεί σε πατριωτισμό. Αυτοί οι απίθανοι τύποι, η Ιντιφάντα του καναπέ, οι οποίοι παπαγαλίζουν τα ίδια κούφια συνθήματα χρόνια τώρα χωρίς να τολμούν να αρθρώσουν τη μύχια επιθυμία τους: τζέινιο ποτζέι τζάι εμείς ποδά. Εν προκειμένω ενθουσιάστηκαν με την ανάκληση των διαβατηρίων, ενέργεια η οποία στον δικό τους φανταστικό κόσμο μεταφράζεται ως πράξη τιμωρίας, δικαιοσύνης και αντίστασης. Ενώ ξέρουν πολύ καλά πως πρόκειται για ένα πυροτέχνημα, το οποίο μας απομακρύνει ακόμα περισσότερο από την όποια ελπίδα συνεννόησης για τη λύση του Κυπριακού.

As τα πάροουμε όμως τα πράγματα από την αρχή: δικαιούμαστε να επιβάλουμε κυρώσεις σε αυτούς που κατέχουν παράνομα τη μισή μας πατρίδα; Η απάντηση είναι ναι. Φυσικά και ναι! Ο Μεχμέτ Αλί Ταλάτ το είπε απλά, με μια φράση που εμπεριέχει όλη την πολιτική ουσία: «Από τη μια θέλετε χωριστό κράτος και από την άλλη διαβατήρια», υπέδειξε στον θρασυτάτο Τατάρ. Σωστά και λογικά όλα αυτά, πλην όμως δεν μπορούμε να μη βλέπουμε και την «ουρά»: Η ενέργεια αυτή αποσκοπεί στην ανάκληση των διαβατηρίων, ενέργεια η οποία στον δικό τους φανταστικό κόσμο μεταφράζεται ως πράξη τιμωρίας, δικαιοσύνης και αντίστασης. Ενώ ξέρουν πολύ καλά πως πρόκειται για ένα πυροτέχνημα, το οποίο μας απομακρύνει ακόμα περισσότερο από την όποια ελπίδα συνεννόησης για τη λύση του Κυπριακού.

Οι αντιδράσεις στα Κατεχόμενα είναι χαρακτηριστικές. Όλοι ανεξαιρέτως, κόμματα, Τύπος και μαζικές οργανώσεις, θεώρησαν την ενέργεια εκθρόικη. Αντιθέτως στη δική μας πλευρά, ζήσαμε μια πολιτική τιτανομαχία: το ΕΛΑΜ και την ΕΔΕΚ να τσακώνονται για την πατρότητα της ιδέας. Οι ομογάλακτοι των εγκληματιών της Χρυσής Αυγής μάλιστα, εκτός από την ικανοποίησή τους για το γεγονός ότι η κυβέρνηση υιοθέτησε τη δική τους θέση υπερθεμάτων, ζητώντας από τον πρόεδρο «να εγκαταλείψει το εσφαλμένο δόγμα του κατευνασμού». Αν σας θυμίζουν κάτι τα περί κατευνασμού δεν είναι τυχαίο. Θα έπρεπε να ντρέπονται όσοι συμπλέουν με τους φασίστες και κανένα πατριωτικό τοπίο δεν πρόκειται να το ξεπλύνει αυτό.

Το δύσκολο ερώτημα είναι εάν αυτό που ζήσαμε τις τελευταίες ημέρες θα αποτελέσει και τον μπουσούλα της κυβερνητικής πολιτικής στους μήνες που θα ακολουθήσουν. Εάν θα κάνει δηλαδή ο Νίκος Αναστασιάδης διακρίσεις ζημιών στο Κυπριακό, με το βλέμμα του στραμμένο στο εσωτερικό ακροατήριο. Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον σε αυτή την περίπτωση δεν είναι η αναμενόμενη αντίδραση της αξιωματικής αντιπολίτευσης, αλλά ο δικασμός που παρατηρείται στον Δημοκρατικό Συναγερμό. Αν το «δικασμός» ακούγεται υπερβολικό, ας κρατήσουμε τη διόλου αμελητέα διαφοροποίηση πρωτοκλασάτων στελεχών. Ο πρώτος σε σταυρούς βουλευτής Λευκωσίας Δημήτρης Δημητρίου προκάλεσε εκνευρισμό στονλόφο, όταν πρόλαβε να διαφοροποιηθεί προτού ακόμα ληφθεί η απόφαση από το Υπουργικό. Η πολιτική του «χειραφέτηση», σε κάθε περίπτωση, καταγράφηκε. Ενδιαφέρουσα ήταν επίσης η τοποθέτηση της Ξένιας Κωνσταντίνου, η οποία επικαλέστηκε την πολιτική Κληρίδη για να καυτηριάσει την απόφαση. Το κερασάκι το έβαλε ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος Νίκος Τορναρίτης με το σαρκαστικό σχόλιο: «Εύχομαι και ελπίζω να ακυρώσουμε και τα διαβατήρια που πουλάσαμε σε διεθνείς απατεώνες». Το κόμμα φυσικά έβγαλε ανακοίνωση στηρίξης της κυβέρνησης, καθυκτώντας, παρά τον προβληματισμό του Αβέρωφ Νεοφύτου. Με ένα ερωτηματικό να ρίχνει τη σκιά του πάνω από την Πινδόρο: Το σκληρό ροκ του Νίκου Αναστασιάδη είναι συγκυριακό ή υποκρύπτει μια στροφή σκληρότητας στις στάσεις του στο Κυπριακό; Γιατί αν ισχύει το δεύτερο και με τους Τούρκους να επιμένουν στα δύο κράτη, τότε ίσως πρέπει ν' αρχίσουμε να κωνεύουμε την ιδέα της ντε φάκτο διχοτόμησης.

stavros.christodoulou@gmail.com

Δεκατέσσερα διαβατήρια δεν φέρνουν την άνοιξη

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Η Κυπριακή Δημοκρατία έχει δεχθεί απανωτά χτυπήματα από τον Ερντογάν τους τελευταίους μήνες, τόσο σε σχέση με τη μορφή λύσης του Κυπριακού, όσο και σε σχέση με την περικλείστη πάλι της Αμμοχώστου. Και παρά την επικοινωνιακή χαρακτήρα δημόσια άποψη της Λευκωσίας (και της Αθήνας) ότι η Ε.Ε. και ο Ο.Η.Ε έβαλαν δύσκολα στην Άγκυρα, η πραγματικότητα απέχει δυστυχώς έτη φωτός: Πρώτο, γιατί ο ίδιος ο γ.γ. του Ο.Η.Ε Αντόνιο Γκουτέρες δήλωσε έτοιμος να «τετραγωνίσει τον κύκλο», επιδεικνύοντας περιέργη ανοχή στη θέση της τουρκικής πλευράς για λύση δύο κρατών στην άτυπη πενταμερή και συνάμα τάση υπαναχώρησης από τους ίδιους τους όρους εντολής του για λύση διζωνικής, δικονομικής ομοσπονδίας. Σημειώνεται ότι η Ε.Ε. τοποθετείται μεν κατά της λύσης δύο κρατών, αλλά είναι τοις πάσι γνωστό ότι δεν πρόκειται να σταθεί ανάχωμα στον «τετρα-

γωνισμό του κύκλου» από τον γ.γ. του Ο.Η.Ε που φαίνεται να χορεύει σε ρυθμούς Λονδίνου. Δεύτερο, ο Ο.Η.Ε και η Ε.Ε. αρκέστηκαν να επικρίνουν την Τουρκία στο ζήτημα της περικλείστης πόλης των Βαρωσιών, ζητώντας παράλληλα αναστροφή του πιλοτικού ανοίγματος του 3,5% και του ανοίγματος μέρους της παραλίας των Βαρωσιών. Ωστόσο, θέμα κυρώσεων δεν τέθηκε, κάτι που σε ευρωπαϊκό επίπεδο σκότωσε εν τη γενέσει του το Βερολίνο, κόβοντας κάθε όρεξη που μπορούσε να έχει η Λευκωσία.

Όπως αβίαστα συνάγεται, η διεθνής στήριξη που εξασφάλισε η Λευκωσία είναι για ακόμη μία φορά, φραστική. Ο καθένας μπορεί να διαπιστώσει εκ του αποτελέσματος, ότι ο Ερντογάν και ο εγκαθιδετός του στα Κατεχόμενα Ερσίν Τατάρ δεν έχουν «ιδρώσει» από τις θέσεις του Ο.Η.Ε και της Ε.Ε. Άλλωστε, ούτε έχουν αναγκαστεί να υπαναχωρήσουν από τους σχεδιασμούς τους στο Βαρώσι, ούτε βρίσκονται αντιμέτωποι με κυρώσεις. Και συνεπώς,

οι οποιοσδήποτε θέσεις του Ο.Η.Ε και της Ε.Ε. εξαντλούνται στο επικοινωνιακό κομμάτι και στερούνται ουσίας.

Η Λευκωσία επεχείρησε να απαντήσει στις τουρκικές κινήσεις πολλές βδομάδες αργότερα, λαμβάνοντας δύο αποφάσεις: Η πρώτη αφορά στην εξαγγελία πρόθεσης για μια πέμπτη Διακρατική Προσφυγή, κατά της Άγκυρας, κάτι που δεδομένων των διαδικασιών, δεν πρόκειται να υλοποιηθεί πριν από 3-4 χρόνια και συνεπώς δεν μπορεί να εκληφθεί ως άμεση και συνεπής ουσιαστική απάντηση. Η δεύτερη κίνηση της Λευκωσίας, αφορά στην αφαίρεση δεκατεσσάρων διαβατηρίων από «αξιωματούχους» του ψευδοκράτους και έχει προφανή συμβολικό χαρακτήρα.

Σε κάθε περίπτωση και αυτό είναι το σημαντικό, καμιά από τις δύο κινήσεις δεν δύναται να αναστρέψει τις τουρκικές εξαγγελίες στο Κυπριακό και στο ζήτημα των Βαρωσιών και συνεπώς από αυτή την άποψη, η βαρύτητα τους εξαντλείται στο πεδίο της εσωτερικής κατανάλωσης.

Εάν η Λευκωσία επιθυμεί όντως να επιφέρει κόστος στην Άγκυρα και στον Ερντογάν, προκειμένου να τον πειθαναγκάσει να σεβαστεί τη διεθνή νομιμότητα και τα ψηφίσματα του Ο.Η.Ε, η απάντηση είναι μόνο μια, με βάση τα όπλα που διαθέτει αυτή τη στιγμή η Κυπριακή Δημοκρατία. Ονομάζεται πάγωμα κάθε συζητήσεως για δρομολόγηση του εκσυγχρονισμού της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας, που ο Ερντογάν έχει αναγάγει ως ύψιστο στόχο, καθώς θα εκτινάξει τον ευρωτουρκικό όγκο εμπορικών συναλλαγών από 140 δισεκατομμύρια ετησίως, σε 320 δισεκατομμύρια ευρώ, ετησίως. Και συνεπώς θα προσφέρει σωσίβιο, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα στην τουρκική οικονομία. Το «άμεσο» πάγωμα κάθε εργασίας για εκσυγχρονισμό της Τελωνειακής Ένωσης, όσο η Τουρκία εμμένει σε κυριαρχική ισότητα του κατοχικού ψευδοκράτους και όσο εμμένει να καταστρατηγεί τα ψηφίσματα του Σ.Α. του Ο.Η.Ε για το Βαρώσι, είναι εκ των πραγ-

μάτων, η μόνη ενδεδειγμένη λύση, ανάλογου κόστους, με τις πρόσφατες αποφάσεις του Ταγίπ Ερντογάν. Ούτε η πέμπτη Διακρατική Προσφυγή, το αποτέλεσμα της οποίας θα μάθουμε σε 3-4 χρόνια, ούτε η αφαίρεση δεκατεσσάρων διαβατηρίων από τους εγκαθιδετούς του Ερντογάν μπορούν να εκληφθούν ως επαρκή μέτρα για να απαντήσουν στις τουρκικές κινήσεις στο Κυπριακό και στο Βαρώσι.

Για να παγώσει όμως η δρομολόγηση του εκσυγχρονισμού της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας, απαιτούνται σοβαρές πολιτικές αποφάσεις, σταθερότητα και δουλειά, ειδικά δεδομένης της αναβάθμισης της Τουρκίας λόγω Αφγανιστάν και της συνεχιζόμενης εξάρτησης της Ε.Ε. από την Άγκυρα. Η Λευκωσία οφείλει επίσης να γνωρίζει ότι η πρακτική των δύο-τριών τηλεφωνημάτων και της διπλωματίας των επιστολών, παραμονές Συνόδου Κορυφής, δεν αρκεί.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Το ραντεβού της Μέρκελ με την Ιστορία

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Η Ευρώπη θα αναγκαστεί να ενηλικιωθεί. Την αφύπνισε αρχικά ο Τραμπ και τώρα η Καμπούλ. Το ερώτημα είναι: υπάρχει η στιβαρή ηγεσία που θα την οδηγήσει στον δρόμο της βίαιης ενηλικίωσης; Σε λίγες εβδομάδες η Μέρκελ θα αρχίσει να απα-σχολεί τους ιστορικούς. Αφήνει πίσω της ένα τεράστιο κενό ηγεσίας στη Γερμανία αλλά και στην Ευρώπη. Είτε συμφωνούσες είτε όχι μαζί της, η καγκελάριος ήταν το μόνο σχετικό σταθερό χέρι στο τιμόνι τα τελευταία χρόνια. Θα περάσει πολύς χρόνος για να ανα-

Το στυλ της ήταν η αποθέωση της μη χαρισματικής ηγεσίας. Γνώριζαν όμως όλοι ότι στο τέλος θα έβρισκε κάποια λύση, με καθυστερήσεις, με συμβιβασμούς, αλλά θα έβρισκε τη λύση.

δειχθεί η επόμενη Μέρκελ. Το στυλ της ήταν η αποθέωση της μη χαρισματικής ηγεσίας. Γνώριζαν όμως όλοι στο δωμάτιο ότι στο τέλος θα έβρισκε κάποια λύση, με καθυστερήσεις, με συμβιβασμούς, αλλά θα έβρισκε τη λύση. Είναι παράξενο πως οι δύο μεγάλες κρίσεις που χειρίσθηκε αφορούσαν και οι δύο άμεσα την Ελλάδα: η χρεοκοπία σε συνδυασμό με το Grexit και το προσφυγικό/μεταναστευτικό. Η ίδια ομολογούσε πολλές φορές ότι δεν καταλάβαινε πώς «δουλεύει» η χώρα μας. Δηγιόταν ότι σαν μαθήτρια στην Ανατολική Γερμανία πήγαινε διακοπές στη Βουλγαρία και κοιτούσε την Ελλάδα από τα σύνορα, απήγγελλε Όμηρο και σκε-

πτόταν πόσο τυχερή είναι οι άνθρωποι από την άλλη μεριά του «φράκτιν». Θαύμαζε την τέχνη της «κωλοτούμπας» και εξομολογείτο σε συνεργάτες της ότι «δεν ξέρω πώς ακριβώς λειτουργούν στην Ελλάδα, αλλά στο τέλος κάπως τα καταφέρνουν». Στην κρίση χρέους βάδισε σε ένα τεντωμένο σχοινί. Προσπάθησε να πείσει τη γερμανική κοινή γνώμη για την ανάγκη δανεισμού της Ελλάδας, αλλά το έκανε ακολουθώντας ένα «τιμωρητικό» μοντέλο δημοσιονομικής ασφυξίας για να πείσει τους Γερμανούς ψηφοφόρους. Αργούσε κάθε φορά να πάρει αποφάσεις, περιμένοντας μια ακόμη αναμέτρηση σε ένα κρατίδιο. Και άφησε το καταστροφικό Grexit να πλανάται έως την τελευταία στιγμή. Από την άλλη, είναι περίπου βέβαιο ότι ένας πιο αδύναμος ηγέτης στο Βερολίνο θα είχε ενδώσει στις πιέσεις για το Grexit αγνοώντας, κλασικά, τις γεωπολιτικές επιπτώσεις.

Στο προσφυγικό η Μέρκελ λειτούργησε σε πανικό όταν συνειδητοποίησε ότι βγήκε πολύ μπροστά και άγγιξε κάποιο ευαίσθητο νεύρο της γερμανικής κοινωνίας. Λειτούργησε πρακτικά επίσης, διασφαλίζοντας ότι οι ροές θα σταματούσαν στην Ελλάδα. Από αυτή την εμπειρία έμεινε όμως μια βαθιά ανησυχία. Δεν ήθελε να ξαναχήσει τον εφιάλτη των ανεξέλεγκτων ροών και θεωρούσε ότι το «κλειδί» είναι ο Ερντογάν. Αυτό φάνηκε και φαίνεται καθαρά σε όλους τους χειρισμούς της έκτοτε.

Η Ελλάδα θέλει μια ισχυρή Ευρώπη. Πρέπει να μας ανησυχεί ότι γεωπολιτικά η Ευρώπη περιθωριοποιείται και πως στον ορίζοντα δεν φαίνονται σοβαροί ηγέτες. Παρά λοιπόν τα «παράπονά» μας με τη Μέρκελ, που είναι βάσιμα, είναι πιθανό να φανεί η απουσία της. Ο κύκλος που ξεκίνησε το 1945 κλείνει τώρα. Στο κρίσιμο ραντεβού της Ευρώπης με την Ιστορία υπάρχει ρόλος για την κ. Μέρκελ.

Φάση ανασφάλειας

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Αυτή η χώρα έχει μιαν έμφυτη ροπή να βυθίζεται μονίμως σε έναν εμφύλιο σπαραγμό. Το διαπίστωσαν όσοι ερήμωσαν τα δάση μας.

Παρέλκει ο σχολιασμός των διαδραματισθέντων στο Κοινοβούλιο, που ούτως ή άλλως ελάχιστοι παρακολουθούν σαν σε ζωντανή μετάδοση, αφού η συζήτηση άρχισε στις 11 το πρωί, όταν οι ενεργοί πολίτες εργάζονται.

Ούτως ή άλλως, όπως κατά συνθήκη πάντοτε συμβαίνει σε τέτοιες περιπτώσεις, οι ηγέτες μια κυρίως απευθυνότανι στους οπαδούς, που έχουν φορέσει ήδη την κοιμηματική φανέλα και οδεύουν προς τη μάχη, με γέρας την εξουσία.

Αυτή η χώρα όμως διακατέχεται και από ένα έντονο αίσθημα ανασφάλειας, αν και στη διάρκεια δεκαετιών από το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου οι ηγέτες της προνόησαν να την ενσωματώσουν σε ισχυρότατους μηχανισμούς σταθερότητας του δυτικού συστήματος.

Η ένταξη της Ελλάδος στο ΝΑΤΟ μετά την κομμουνιστική ανταρσία και τον οικτρό ανταρτοπόλεμο ήταν η ύψιστη εγγύηση ασφαλείας. Το Σίδηρουν Παραπέτασμα στα βόρεια σύνορά μας λειτούργησε ευεργετικά, ασχέτως όσων ισχυριζόνταν οι φιλειρηνιστές και οι διάφορες επαχρώσεις της Αριστεράς.

Σήμερα όλες οι χώρες με τις οποίες γειτονεί η Ελλάς είναι μέλη του ΝΑΤΟ, αλλά το αίσθημα ασφαλείας έχει αποδυναμωθεί σημαντικά, καθώς αρχόντες διεκδικήσεις προβάλλουν κάθε τόσο, με ένταση διαφορετική βεβαίως –πέραν εκείνων των παγίων, που

εκπορεύονται από την Αγκυρα. Από την άλλη πλευρά, η ένταξη μας στην ΕΟΚ σε πρώτη φάση και στη συνέχεια στο ευρώ δημιούργησε ψευδαισθήση οικονομικής ισχύος και αενάου πορείας προς την ευημερία, έως ότου η χώρα χρεοκόπησε και ακόμη να συνέλθει. Πέραν τούτου εθεωρήθη ότι το νομικό πλαίσιο της Ε.Ε. κατοχυρώνει την Ελλάδα έναντι της Τουρκίας, που δεν ανήκει όμως στην Ένωση, ούτε επιθυμεί να ενσωματωθεί σε αυτήν. Και επειδή θεωρητικός τα σύνορα της χώρας μας συμπίπτουν με της Ενώσεως, ανέμεναν οι εκάστοτε ηγέτες μας ότι εταίροι μας θα σπεύσουν να τα υπερασπισθούν.

Δεν αντελήφθη η πολιτική τάξη των Αθηνών ότι όταν μια χώρα μικρά εντάσσεται σε ένα πολυεθνές σύστημα, έχει ασφαλώς οφέλη –τόσο σημαντικά όσο μπορεί να αφομοιώσει–, αλλά ότι σε κάθε περίπτωση κατοικχεί το ευρύτερο συμφέρον του ΝΑΤΟ ή της Ε.Ε., κατά περίπτωση.

Τα προαναφερθέντα πιστοποιούν ότι η Ελλάς ως κρατική οντότητα δεν ενηλικιώθηκε ποτέ. Και ωσάν να μην αρκούσε αυτό το σύστημα σταθερότητας –ΝΑΤΟ και Ε.Ε.–, διέρχεται φάση εσωστρέφειας και εμφανίζει ενδείξεις αποδιοργάνωσης, που είναι λογικό ενίοτε να συμβαίνει. Μόνον που ο αντίκτυπος αυτών των φαινομένων είναι ισχυρότερος εδώ από ό,τι στα κράτη της Βόρειας Ευρώπης. Το αποτέλεσμα είναι ότι η κοινωνία έχει εισέλθει σε φάση μεγάλης ανασφάλειας.

Όσο για την εμφυλιακή ρητορική των ηγετών μας, αυτό γνωρίζουν ως τρόπο επικοινωνίας με τους οπαδούς τους και αυτό κάνουν. Και για να μην πλανώμεθα, αυτός ο τρόπος επαφής λειτούργησε αποτελεσματικά για την κατάρτιση της εξουσίας.

Τον τελευταίο μήνα ξαναδιαβάζω τα Γραπτά του Περικλή Γιαννόπουλου, το «Νέον Πνεύμα», το «Εκκλησις προς το Πανελλήνιον Κοινόν». Η σχέση μου μαζί τους έχει τις ρίζες της στην εφηβεία μου. Τη κρωστή στον δάσκαλο Πέτρο Παπαδόπουλο, τον άνθρωπο που με έκανε να αγαπήσω τον Καμύ και τον Μαλρό σε μια περίοδο που ψάχναμε Λένιν και Μαρξ, noblesse oblige. Αυτός πρώτος ακούμπησε στο εφηβικό μου γραφείο μια έκδοση του «Γαλαξία» με τα έργα του Περικλή Γιαννόπουλου, «Η Ελληνική γραμμή και το ελληνικόν κρώμα». Τα συνδεδεαν τα κείμενα των εφημερίδων που περιέγραφαν τον θάνατό του.

Ο Γιαννόπουλος αυτοκτόνησε τον Απρίλιο του 1910 στα νερά του Σκαρामαγκά. Εφίππος ως εκεί που το άλογο δεν πατούσε, πυροβολήθηκε στον κρόταφο. Το άλογο γύρισε πίσω στην ακτή και το πτώμα του αυτόχειρα ξεβράστηκε δεκαπέντε ημέρες μετά σε μιαν ακτή της Ελευσίνας. Θεατρική αποχώρηση από τον κόσμο τούτο, όσο θεατρικό υπήρξε και το πέρασμά του. Με είχε εντυπωσιάσει τότε η αυτοκτονία του. Με είχαν εντυπωσιάσει εξίσου τα κείμενά του, η ιδιότροπη γλώσσα τους, η σύνθεση του θυμού με τον ενθουσια-

Υπάρχει κι αυτή η Ελλάδα

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

σμό για την Ελλάδα και το ελληνικό τοπίο. Θυμός για την αισθητική του «παλαβού φουστανελά» που βλέπει γύρω του. Ενθουσιασμός για τη γραμμή και το κρώμα της τοπίου. Σπάνιες πέτρες «Εν ανθρώ Ελληνι λόγω», που θα έλεγε κι ο Εγγονόπουλος. «Γιατί δεν είναι ενθουσιασμένοι οι ζωγράφοι μας;» αναρωτιέται.

Ο Γιαννόπουλος έζησε στην Αθήνα της πρώτης δεκαετίας του εικοστού αιώνα. Καταγωγή από την Πάτρα, πέρασε από το Παρίσι και το Λονδίνο. Ενσάρκωσε με τα κείμενά του και τη ζωή του τον Έλληνα που απαιτούσε από την Ελλάδα αυτό που πίστευε ότι μπορούσε να προσφέρει και δεν πρόσφερε. «Τρικουπικά ιδέαι, ιδέαι τραγικές έπιασμένου ευρωπαϊσμού. Δηλιγιαννικά ιδέαι, ιδέαι αγνοτάτου κλεφτισμού» –έτσι για να πάρουμε μια ιδέα των ακραίων ελληνικών του. Μαζί με άλλα υπέροχα, όπως «εμείς, οι εξωφρενικότεροι των παλαβών της γης». Δεν ήταν πολιτικός, αν και συνδέθηκε με τον Στρατιωτικό Συνδεσμο. Όμως αυτοκτόνησε μερικούς μήνες μετά το κίνημα στο Γουδί.

Το έργο του, η ζωή του και ο θάνατός του άφησαν βαθύ αποτύπωμα στην Ελλάδα του εικοστού

αιώνα. Πρώτοι αναγνώρισαν την αξία του ο Γρηγόριος Ξενόπουλος και ο Βλάσπς Γαβριηλίδης. Τον ενθουσιασμό του τον υιοθέτησε ο Σικελιανός. Η ακτινοβολία του σάρωσε τη γενιά του τριάντα. Σήμερα, αν ψάξετε τα έργα του στα βιβλιοπωλεία, θα δυσκολευτείτε να τα βρείτε. Η δική μας Ελλάδα τον έχει τακτοποιήσει στα ντουλάπια του εθνικισμού, μαζί με τον Ίωνα Δραγούμη και τόσους άλλους, κοινώς λογοκριμένους, αποδιοπομπαίους. Προς τιμήν τους, οι εκδόσεις Ελεύθερη Σκέψις έχουν εκδώσει έναν τόμο με τα Απαντά του.

Είπα να τον ξαναπιάσω έπειτα από χρόνια όταν, περπατώντας στον πευκώνα του Νεωρίου, στον Πόρο, μου ήρθε η μυρουδιά απ' την καμένη Εύβοια. Αίσθημα πνιγμού. Σκέφτεσαι την αυτοανάφλεξη του πεύκου, σκέφτεσαι τους εμπρησμούς, όμως ό,τι κι αν σκεφτείς το καταπίνει η καταθλιπτική οσμή του καμένου. Ακόμη και «Οι Μαυρόλυκοι» του Πετσάλη-Διομήδη ξεκινούν με μια πυρκαγιά που την έβαλαν βοσκοί στην Ηπειρο. Ήταν στις αρχές του 19ου αιώνα.

Υπάρχει κι αυτή η Ελλάδα. Θυμωμένη με την Ελλάδα επειδή είναι ενθουσιασμένη με την Ελλάδα. Η Ελλάδα του Γιαννόπουλου, του Σικελιανού, του Σεφέρη, του Τσα-

ρούχη και του Χατζιδάκι, η Ελλάδα που αγαπήσαμε. Αν θέλουμε να γιορτάσουμε τα διακόσια χρόνια της νεοελληνικής ύπαρξης, σ' αυτούς πρέπει να τα αναζητήσουμε. Τα ρέστα as τα κρατήσουν οι πανεπιστημιακοί.

As μας λένε ό,τι θέλουν για τα συντάγματα, τις μπερμπαντιές του Καραϊσκάκη και τη διάνοιξη της διώρυγας της Κορίνθου. Ολ' αυτά δεν παράγουν ούτε γραμμάριο αισθήματος.

Είμαστε Έλληνες. Μοιραζόμαστε το αίσθημα της γλώσσας, του τοπίου, της κοινής εμπειρίας που μεταφέρει η γλώσσα και το τοπίο. Γιορτάζουμε φέτος τα διακόσια χρόνια από τότε που αυτό το πρώτο πληθυντικό, «είμαστε», αποφάσισε να βγει από το σκοτάδι της ανυπαρξίας.

Περίμενα την αποθέωση αυτού του «είμαστε». Από τον Σολωμό και τον Κάλβο ως τον Σεφέρη, τον Καβάφη, τον Θεοτοκά ή τον Τσάτσο. Όμως, δυστυχώς, για μια ακόμη φορά βρέθηκαν αντιμέτωπος με τη διανοητική μας πενία.

Οι γιορτές για τα διακόσια χρόνια θα φύγουν σαν να μην πέρασαν. Γιατί; Επειδή δεν ανέδειξαν την «άλλη Ελλάδα». Την πνευματική Ελλάδα που σημάδεψε τα διακόσια χρόνια της ύπαρξης μας.

ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΝΤΣΟΠΟΥ

- ΘΑ ΑΛΛΑΞΕΙ ΠΑΓΚΟ;
- ΤΙ ΑΛΛΟ ΝΑ ΚΑΝΕΙ ΑΜΑ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΠΑΙΧΤΕΣ;

Των Νεοελλήνων η αυτοπαραίτηση

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Θα ήθελα να συστήσω στον αναγνώστη ένα πρόσφατα εκδεδωμένο βιβλίο, από τα θεμελιώδη, πιστευώ, για την οικοδόμηση της νεοελληνικής αυτοσυμνειδησίας – ή για τον φωτισμό του κενού απουσίας της. Τίτλος του βιβλίου: Η Αθήνα ξένη στον εαυτό της – Η γένεση μιας νεοκλασικής πρωτεύουσας. Συγγραφέας, ο αρχιτέκτονας Γιάννης Τσιώμης (1944-2018), εκδότης ο Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Το βιβλίο σαφώς υπερβαίνει τον χαρακτήρα μελετημάτων αρχιτεκτονικής και πολεοδομίας, κεντρικό του θέμα είναι: πώς «κατασκευάζεται» μια κρατική «πρωτεύουσα», όχι για να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες και οι στόχοι ενός εθνικού (ή πολυεθνικού) πληθυσμού, αλλά για να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις και σκοπιμότητες συγκεκριμένου ιδεολογήματος. Στα τέλη του 18ου - αρχές του 19ου αιώνα, η Αθήνα ήταν «μια ερειπωμένη, κατεστραμμένη κωμόπολη», το όνομά της όμως παρέμπε, τους νεκλυνδες στον πολιτισμό έποικους της Ευρώπης, στη μοναδική δυνατότητα να επινοήσουν μια πολιτισμική τους διαφοροποίηση.

«Η Αθήνα έγινε πρωτεύουσα προτού καν γίνει πόλη», από τονώνμιο μεταποιήθηκε σε ιδεολόγημα. As διαβάζαμε οι σημερινοί Ελληνώνημοι (από την πλήθουσα, έντημη δυτική ιστοριογραφία, τουλάχιστον το ξεστραβωτικό βιβλίο του Jacques Le Goff, Η Ευρώπη γεννήθηκε τον μεσαίωνα.): Θα

συνειδητοποιούσαμε (φυσικά οι απροκατάληπτοι) ότι η ίδρυση των ελλαδικού κρατιδίου «επετράπη» από τις Ευρωπαϊκές Δυνάμεις μόνο με την προϋπόθεση ότι η δομή, ο χαρακτήρας, οι θεσμοί και οι λειτουργίες του ελληνώνυμου σκευάσματος, θα απέκλειαν, με απροκάλυπτες, εξευτελιστικές εγγυήσεις, να ξαναυπάρξει «Ελληνική Οικουμένη» (η χλευαστικά παρονομασμένη σε «Βυζάντιο»).

Από τα πρώτα βήματα της πλαστογραφίας –μεταποιήσης ενός πολιτισμικού «παραδείγματος» σε θεμελιωδώς αλλοτριωμένο «εθνικό» κρατίδιο– ήταν να συνδεθεί η ελληνώνυμη συλλογικήτητα απευθείας με την κλασική Αρχαιότητα, παρακάμπτοντας την «Πόλη και την Αγία-Σοφία».

Πρώτο βήμα: «Να σχεδιάσουν οι αρχιτέκτονες το πρώτο πολεοδομικό σχέδιο των Αθηνών πάνω σε μια πραγματική tabula rasa... Ξηλώθηκε η οργάνωση του χώρου που ίσχυε στην πρώην οθωμανική επαρχία... με σκοπό την ένταξη της σ' έναν άλλο, ευρωπαϊκό, νεωτερικό, καπιταλιστικό σχεδιασμό».

Ο Τσιώμης δείχνει, με διαυγέστατη κριτική οξύνοια και αφομοιωμένη γνώση του δυτικού «παροδείγματος» ότι ο «νεοκλασικισμός» που επελέγη, σαν αισθητική έκφραση της καθαρήμνης από το «Βυζάντιο» Ελλάδας, ήταν «μια ανανεωμένη εκδοχή του Διαφωτισμού... παιδί του Διαφωτισμού... απότοκο και μια από τις νεωτε-

ρικές μετενσάρκώσεις του στην πολιτική του διάσταση».

Σε ένα κεφάλαιο, που ο συγγραφέας το επιγράφει «Βία κατά του χώρου», τίθεται το ερώτημα: «Μπορούμε άραγε να συλλάβουμε την τιτάνια προσπάθεια που απαιτήθηκε, ώστε ένας χώρος, που ως τότε αποτελούσε απειροελάχιστο τμήμα μιας αυτοκρατορίας, να συγκροτηθεί σε κρατικό μόρφωμα; Το ζητούμενο δεν ήταν μόνο να οριοθετηθεί η επικράτεια μέσα σε νέα σύνορα, αλλά και να εδραιώθηκε στη συνείδηση των κατοίκων της (στην εθνική συνείδηση) ως νέα γεωγραφική οντότητα, όπου θα ίσχυαν εφεξής νέοι νόμοι και νέοι κοινωνικοί συσχετισμοί. Και για να γίνει αυτό, έπρεπε να ξεριζωθούν οι προηγούμενοι, να δημιουργηθεί ένα κέντρο αναφοράς, μια πρωτεύουσα, να οικοδομηθεί ένα κράτος».

«Αυτό το τοπίο μετέλλαξε ο νομοθέτης (ο τάχα και πολιτικός), μετά την ανεξαρτησία της χώρας, φτάνοντας στο σημείο να παραχαράξει και να μεταλλάξει την ίδια τη γεωγραφία». Από καταγωγής του το ελλαδικό κράτος, δέσμιος στον στείορο μμητισμό της Δύσης, αγνοεί τη διαφορά (μοιάζει να την παραβλέπει) της ελληνικής κοινωνίας από την societas της Δύσης. Η κοινωνία είναι ένα κτώρρωμα υπέρβασης των αναγκαιότητων που διέπουν την πρακτική της χρησιμότητας, για χάρη του αυτοσκοπού της υπαρκτικής ελευθερίας. Societas είναι «ο εταιρισμός επί κοινών συμφέροντι», η

προτεραιότητα της ατομικής κατασφάλισης έναντι των διακινδυνεύσεων που συνεπάγεται η περιπέτεια της σχέσης, δηλαδή της αυθυπέρβασης.

Ο τίτλος «βία κατά του χώρου» είναι ένας εύστοχος εντοπισμός της αγεφύρωτης διαφοράς που διαστέλλει και διαφοροποιεί πολιτισμούς, όχι συμπτώματα, όχι μορφολογικά απλώς χαρακτηριστικά. Διαφοροποιεί «καισαρικά» τον Πύργο του Αίφελ από τον Παρθενώνα, τη δημοκρατία από τη res publica, τα «ατομικά δικαιώματα» από την «ιερότητα» της πολιτικής, τη γνώση ως φωτισμό από τη γνώση ως χρηστική κατανόηση – και μύριες ανάλογες διαφορές. Η απόλυτη προτεραιότητα της ατομικής αυταρχίας έναντι του αθλήματος της συνύπαρξης είναι αλλαγή του τρόπου της ύπαρξης και η αλλαγή αυτή συνεπάγεται όχι μορφολογικές μεταβολές, αλλά αληθινή κοσμογονία.

Το συναρπαστικό βιβλίο του Γιάννη Τσιώμη είναι μια ακόμα περίπτωση που ζαφνιάζει, συγκλονίζει, συναρπάζει, έστω κι αν το παιχνίδι μοιάζει οριστικά χαμένο. Έχουν αλλοτριωθεί οι θεμελιώδεις συντεταγμένες του ελληνικού αθλήματος της συνύπαρξης και η επιστροφή - επανεύρεσή τους προϋποθέτει μετάλλαξη των νόμων σε γίγαντες. Οποίος θεωρεί «απαισιόδοξο» το συμπέρασμα, as παρακολουθεί, όσο αντέχει, τον ευτελισμό του δημόσιου λόγου και της «πληροφόρησης».

Ο Τατάρ ως Ελληνοκύπριος

Τον **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Ο κατοχικός ηγέτης Ερσίν Τατάρ μοιάζει πάρα πολύ με τον μέσο Ελληνοκύπριο πολιτικάντη. Αισθάνεται παραπάνω Τούρκος από ό,τι Κύπριος ή Τουρκοκύπριος, φημιολογία τον φέρει να εμπλέκεται σε διαφόρων λογής απατεωνιές και εξελέγη ηγέτης της κοινότητάς του με την επιρροή της Τουρκίας σε μια διαδικασία όπου κλιμάκια των τουρκικών μυστικών υπηρεσιών όργωναν την επικράτεια της λεγόμενης ΤΔΒΚ με δέσμες χρημάτων –προκειμένου να εξαγοράσουν την ψήφο Τουρκοκυπρίων και εποίκων. Εναντιώνεται σε μια λύση ομοσπονδίας και εντός του κόμματός του προσπαθεί να βολέψει κόσμο, έχοντας ένα τεράστιο δίκτυο «ημετέρων» που κερδίζουν ποσά –μικρότερα ή μεγαλύτερα– από τις διάφορες λειτουργίες αυτού του παράνομου κρατικού μορφώματος, που κανείς δεν αναγνωρίζει διεθνώς. Την ίδια στιγμή, ως πολίτης της Κυπριακής Δημοκρατίας, ο Τατάρ διατηρούσε και το διαβατήριό του, ντε γιούρε, κράτους. Μια κατάσταση που αφενός δημιουργεί, ιδίως μετά τα τετελεσμένα στο Βαρώσι, εκνευρισμό στον μέσο Ελληνοκύπριο αλλά και που, αφετέρου, υπενθυμίζει την ίδια την παραδοξότητα του Κυπριακού –όπως αυτό διαμορφώθηκε μετά την τουρκική εισβολή το 1974 και μετά την παράνομη ανακήρυξη της λεγόμενης ΤΔΒΚ, το 1983.

Η απόφαση της κυβέρνησης να αφαιρέσει το διαβατήριο του Τατάρ (και άλλων Τουρκοκυπρίων της «κυβέρνησης» στα Κατεχόμενα) ακολουθεί εκείνη τη λογική αμέσως μετά την ανάδειξη του τελευταίου στο τιμόνι της ηγεσίας των Τουρκοκυπρίων. Ο Τατάρ αγωνίστηκε εναντίον ενός έντιμου Τουρκοκύπριου ηγέτη, του Μουσταφά Ακιντζί, ο οποίος αμέσως μετά το Κραν Μοντάνα αποδομήθηκε με τον πιο άδικο τρόπο από την ελληνοκυπριακή δημόσια σφαίρα. Η λογική διαχειρίσις της επόμενης ημέρας της ανάδειξης του Τατάρ στην ηγεσία της τουρκοκυπριακής κοινότητας ακολούθησε την έλλειψη στρατηγικής της κυβέρνησης Αναστασιάδη σε σχέση με τους Τουρκοκύπριους και το Κυπριακό. Από τη μία, βόλεψε το αφήγημα της κακής Τουρκίας και του εγκαθέτου της ως προς την κατεύθυνση της επανέναρξης των συνομιλιών και του blamegame σε διεθνές επίπεδο και από την άλλη ήταν, ρε παιδί μου, λες και η ελληνοκυπριακή πλευρά «πόνταρε» σε έναν τύπο σαν τον Τατάρ, ο οποίος μέχρι τη λήξη της θητείας Αναστασιάδη θα αποτελέσει τον βασικό «μη συνομιλητή» της πλευράς μας. Η ίδια η απόφαση της αφαίρεσης του διαβατηρίου του Τατάρ, ως λογική ανταποδότης στα τετελεσμένα της Τουρκίας στο Βαρώσι, δείχνει να μην είναι αποτελεσματική. Δεν θα αποτρέψει την Τουρκία από το να συνεχίσει τους σχεδιασμούς της στην περικλεισμένη πόλη και στην κυπριακή ΑΟΖ. Και καταδει-

κνύει, στην πράξη, τη στρατηγική λογική των ελληνοκυπριακών πολιτικών ελίτ στο ζήτημα των Τουρκοκυπρίων. Προτιμούν, ακόμη και για έναν απίθανο τύπο σαν τον Τατάρ, τη λογική του αποκλεισμού έναντι εκείνης της λογικής που θα καταστήσει, την τουρκοκυπριακή κοινότητα, εκθροική απέναντι στον (κάθε) εγκάθετο της Άγκυρας.

Στρατηγικά, αν πάει κανείς βαθύτερα στην ελληνοκυπριακή σκέψη, η λογική του αποκλεισμού των Τουρκοκυπρίων έναντι ενός σχήματος που θα κέρδιζε τις καρδιές και το μυαλό τους εδράζεται στην πληθυσμιακή αναλογία. Και στην, ψυχολογικά αιτιολογημένη λόγω της τουρκικής εισβολής και κατοχής μετά το 1974, αντίληψη περί πολιτικής ισότητας. Η παγιωμένη αυτή πολιτική αντίληψη, σε αυτή την κρίσιμη καμπή για το Κυπριακό, γυρεύει να δημιουργήσει συνθήκες στην τουρκοκυπριακή κοινότητα. Θυμίζει λίγο το σκεπτικό των κυρώσεων στην Τουρκία για τις παρανόμες γεωτρήσεις της στην ΑΟΖ. Στρατηγικά ελέγχεται δηλαδή ως προς την αποτελεσματικότητά του. Ο Τατάρ όμως, και χωρίς το διαβατήριο της Κυπριακής Δημοκρατίας, θα συνεχίσει να εφαρμόζει τις πολιτικές οικονομικές, θρησκευτικές και πολιτικές συμπίεσης των Τουρκοκυπρίων της Άγκυρας.

Θα έλεγε κανείς πως η ελληνοκυπριακή πλευρά αυτή τη φορά, αποφασισμένη για να υπογράψει τους όρους ενός οριστικού διαζυγίου στο Κυπριακό, επιλέγει έναν τρόπο –μέσω της αφαίρεσης του διαβατηρίου του Τατάρ– που είναι αμφιλεγόμενος, που δημιουργεί διάφορα επί μέρους κακά προηγούμενα και που υπό το βάρος της αρνητικής φήμης της Κυπριακής Δημοκρατίας λόγω του σκανδάλου των χρυσών διαβατηρίων θα δημιουργήσει το εξής απλό σκεπτικό σε επίπεδο διεθνούς πρόσληψης: «Α, αυτοί οι κακοί Ελληνοκύπριοι που δεν θέλουν λύση και που δίνουν διαβατήρια στον κάθε κακό ολιγάριθμο τώρα αφαιρούν διαβατήρια Τουρκοκυπρίων». Το ως άνω ήδη αποτυπώνεται την αντίληψη διάφορων ευρωπαϊκών διπλωματικών και πολιτικών κύκλων. Κι εδράζεται στη διαχρονική στρατηγική μας αποτυχία, έναντι της Άγκυρας αλλά και συγκριτικά με αυτή, να πείσουμε για το endgame μας στο Κυπριακό. Τόσο σε επικοινωνιακό επίπεδο όσο και επί της ουσίας.

Ο Τατάρ αποτέλεσε εξ αρχής μια φιγούρα η παρουσία του οποίου θα παίξει καταλυτικό ρόλο στην αρνητική εξέλιξη των δεδομένων στο Κυπριακό. Οι λογικές ανακολουθίες ωστόσο της δικής μας πλευράς, σε συνδυασμό με την παντελή έλλειψη στρατηγικού πλάνου, μετά το 2017, θα καταστήσουν τον κατοχικό ηγέτη έναν χρήσιμο κλάδο έως το 2023. Υπό αυτό το βάρος ο Ερσίν Τατάρ θα μπορούσε να είναι και Ελληνοκύπριος.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Αφغانοί πολίτες δείχνουν τα έγγραφά τους στην προσπάθειά τους να καταφέρουν να φύγουν από τη χώρα, υπό τον φόβο των Ταλιμπάν.

Διαβατήρια χωρίς προορισμό

Τον **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Η δημόσια αντιπαράθεση Ν. Αναστασιάδη-Μ. Ακιντζί αποτελεί μια κωδικοποίηση των σημείων σύγκρουσης ανάμεσα στους δύο, μια αντιπαράθεση που εξηγεί εν πολλοίς το σημερινό σκηνικό. Οι δηλώσεις τους: Ο Ν. Αναστασιάδης δήλωσε στις 19/8 πως «η συνέντευξη του κ. Μ. Ακιντζί στην εφημερίδα Γενί Ντουζέν είναι αρκούντως αποκαλυπτική, τόσο για τους διαχρονικούς στόχους της Τουρκίας όσο, όμως, και για τους λόγους που οδήγησαν στο ναυάγιο της Διάσκεψης για την Κύπρο, στο Κραν Μοντάνα».

Ο Μ. Ακιντζί απάντησε στις 23/8 πως «πουθενά στη συνομιλία ο κ. Αναστασιάδης δεν μπορεί να βρει ούτε ένα στοιχείο που να δικαιολογεί τη δική του λανθασμένη πολιτική... είναι μάταιο να προσπαθεί να διαστρεβλώσει την αλήθεια, χρησιμοποιώντας τη συνέντευξή μου στη Γενί Ντουζέν». Ο Ν. Αναστασιάδης πρόσθεσε επίσης πως «διαφεύδονται και τα όποια ασηγήματα ήθελαν να αποδίδουν την αποτυχία στο Κραν Μοντάνα και μέχρι σήμερα, στη δική μας πλευρά». Από την πλευρά του, ο τέως Τ/κ ηγέτης σχολίασε πως «ο κ. Αναστασιάδης ήταν στην πρώτη γραμμή εκείνων που εμπόδισαν την επίτευξη αποτελεσμάτων στο Κραν Μοντάνα με τη μαξιμαλιστική του στάση, μη αποδεχόμενος την πολιτική ισοπτία των Τ/κ με όλα τα στοιχεία της».

Ο Ν. Αναστασιάδης διαπίστωσε πως «την ίδια ώρα, με όσα δηλώνει ο κ. Ακιντζί για τη συμφωνία του Βερολίνου, καταδεικνύει πως δεν έπαψα από την επομένη, κιόλας,

της αποτυχίας της Διάσκεψης για την Κύπρο το 2017, να επιδιώκω την επανέναρξη των συνομιλιών από το σημείο που διακόπηκαν στο Κραν Μοντάνα». Τα γεγονότα δεν δικαιώνουν τις αναφορές του Ε/κ ηγέτη: η αποτυχία στο Κραν Μοντάνα σημειώθηκε στις 7 Ιουλίου 2017. Η Συμφωνία στο Βερολίνο έγινε δύομιση χρόνια μετά, 25 Νοεμβρίου 2019. Ενδιάμεσα (2 Μαΐου 2018) απέρριψε την πρόταση Ακιντζί για να γίνει το από Έξι Σημεία Πλαίσιο Γκουτέρες «στρατηγική συμφωνία» για τη λύση!

Στις 23/8 ο ΚΕ ανακοίνωσε ότι θα ακυρωθούν, ή δεν θα ανανεωθούν, τα διαβατήρια που κατέχουν 14 Τ/κ που «με τις πράξεις τους υποβαθμίζουν την κυριαρχία και την ασφάλεια της Δημοκρατίας της Κύπρου, παραβιάζοντας τα Σύνταγμα της χώρας». Το ζήτημα με τα διαβατήρια, ωστόσο, πάει πολύ πίσω. Ο Τ. Παπαδόπουλος άρχισε να δίνει μαζικά στους Τ/κ διαβατήρια, ταυτότητες, δωρεάν εισόδο στα νοσοκομεία κ.λπ. για να βελτίώσει τη δυσχερή θέση του μέσα στην Ε.Ε. εξαιτίας των επιλογών του απέναντι στο σχέδιο λύσης που υπέβαλαν τα Η.Ε. στην τότε εποχή. Η απόφαση Παπαδόπουλου ήταν πολύ λανθασμένη, γιατί δεν υπάκουε σε καμιά στρατηγική, όπως λ.χ. να φέρει τη λύση πιο κοντά. Η μαζική χορήγηση αποσκοπούσε στο να αποσυναρμολογήσει τα δυνατότα στοιχεία που συνθέτουν το πακέτο της λύσης, με την παρακώρση ήσσονος σημασίας «δώρων» στους Τ/κ.

Το ζήτημα δεν είναι τα διαβατήρια, το ζήτημα είναι η λάθος αξιολόγηση των προτεραιοτήτων της νήσου σε αυτή τη συγκυρία.

Είναι προφανές ότι ο Ν. Αναστασιάδης ακολουθεί τη γραμμή «ποτέ ξανά συνομιλίες όσο είμαι πρόεδρος», με ώθηση των πραγμάτων στον φαύλο κύκλο της ακήρυκτης διχοτόμησης. Έτσι μεταφέρει τη σύγκρουση στο πεδίο που ευνοεί τον ντενκτασικής κοπής Ε.Τατάρ. Αυτός με τη σειρά του θα πάρει κάποια «αντίμετρα» και έτσι θα μεγαλώνει ο φαύλος κύκλος των αντιπαράθεσεων σε μια ασύμβατη πορεία που θα καταλήξει με βεβαιότητα στα βράχια.

Στο πλαίσιο της ίδιας ασύντακτης πορείας προς τα βράχια, πραγματοποιήθηκε η νέα «τριμερής» συνάντηση των υπουργών Εξωτερικών Κύπρου-Ισραήλ-Ελλάδας στο Ισραήλ (22/8, με Ν. Χριστόδουλη, Γ. Λαπίτ, Ν. Δένδια). Ποιο όμως είναι το όφελος για την Κύπρο από τις Τριμερείς; Μπορεί να καταγραφεί, έστω, ένα; Στην ιστοσελίδα του ΥΠΕΞ σημειώνεται πως αυτές γίνονται «προς ενίσχυση της ειρήνης, της σταθερότητας και της ασφάλειας στην ευρύτερη περιοχή». Ωστόσο, με την εγκατάλειψη της διαδικασίας επίλυσης του Κυπριακού από το 2017 και τη στροφή στις Τριμερείς, εξελίσσεται ακριβώς το ανάποδο. Η «σταθερότητα στην ευρύτερη περιοχή», δυστυχώς, επλήθε, καθώς η Τουρκία έθεσε κάτω από τον πλήρη έλεγχό της την κυπριακή ΑΟΖ. Κάτι που η κοινή γνώμη μπορεί εύκολα να δει με γυμνό μάτι –από τη «Σουπιά» μέχρι τις έρευνες του «Φατίκ», από το Βαρώσι μέχρι την εξαφάνιση του EastMed.

Κάθε πολιτική από τη στιγμή που σχεδιάζεται, στην πορεία της αξιολογείται, σταθμίζεται ως προς αν αποφέρει κέρδη ή ζημιές. Η αλλαγή λ.χ. του στάτους στην πε-

ρικλειστη περιοχή των Βαρωσίων, οφείλεται (και) στις απόπειρες της Λευκωσίας να κάνει παιχνίδι με το Ισραήλ και την Αίγυπτο, κάτι που η Τουρκία διαβάζει ως απόπειρα «περιορισμού» της στον Κόλπο της Αττάλειας.

Κάθε πολιτική επιλογή δεν εξελίσσεται στο κενό, συγκρίνεται με το τι κάνουν άλλοι παίκτες για να επηρεάσουν το περιφερειακό σκηνικό, όπως εξελίσσεται σήμερα. Η Τουρκία με φόντο την αφηρημένη κρίση καταγράφεται ως ένας παίκτης της επόμενης ημέρας. Έτσι, οι εξής τηλεφωνικές συνομιλίες: Ερντογάν-Μέρκελ, Ερντογάν-Πούτιν, Ερντογάν-Μιντοστάκν, Ερντογάν-Σ. Μισέλ. Ταυτόχρονα: Τσαβούσογλου με ΥΠΕΞ των ΗΠΑ, Ρωσίας, Κορέας, Αυστραλίας, Πακιστάν, Ουρουγουάνας. Διερευνητική πρόταση για συνάντηση Ερντογάν με τον ηγέτη των Ταλιμπάν. Επιπρόσθετα ο Σουεΐλ Σιακίν, εκπρόσωπος Ταλιμπάν, δήλωσε πως «λέω ανοικτά ότι έχουμε ανάγκη τη συνεργασία, τη φιλία και τη στήριξη της Τουρκίας περισσότερο από κάθε άλλη χώρα στους τομείς της υγείας, της παιδείας, της οικονομίας, των οικοδομών, των ενεργείας και της επεξεργασίας του υπόγειου πλούτου» – συνέντευξη στην «Τουρκιγιέ». (ΚΥΠΕ, 20/8)

Την ίδια στιγμή η άλλη εικόνα: Η Κύπρος που ασχολείται με τη στρέβλωση της πραγματικής ατζέντας της νήσου –κατοχή/διαιρέση/επίλυση. Στο γήπεδο της στρέβλωσης η Κύπρος δεν βρίσκει καμιά υποστήριξη, αντίθετα, βουλιάζει διαρκώς και περισσότερο στον βάλτο της αποσυντότητας...

www.larkoslarkou.org.cy

Προστασία με αντιπυρικά κυπαρίσσια

Τον **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Ιστορίες τρέλας για τους σύγχρονους κουτογραικούς. Οι αρχαίοι Έλληνες και πολλοί άλλοι λαοί της Ανατολής χρησιμοποιούσαν τα κυπαρίσσια για να φτιάχνουν αντιπυρικές ζώνες. Ήξεραν πολύ καλά, ότι τα λυγρόκορμα δέντρα, πολύ δύσκολα καίγονται και γι' αυτό και γύρω από τις πόλεις φύτευαν πυκνές συστάδες από κυπαρίσσια, πολλές φορές με διπλές, τριπλές ή και τετραπλές συστάδες, ως ένα είδος φυσικού τοίχους. Τα κυπαρίσσια έχουν βαθιές ρίζες, ενώ συγκρατούν και μεγάλες ποσότητες νερού και γι' αυτό χαρακτηρίζονται και ως φυσικές καμπίλες. Στην ίδια κατηγορία των «αντιπυρικών» δέντρων εντάσσονται μεσογειακά δέντρα, όπως οι χαρουπιές, οι οξιές, οι δρύες και τα πλατάνια.

Η ιστορία λέει ότι τα πεύκα τα

έφεραν οι Ρωμαίοι, στην περιοχή της Ανατολής. Μάλιστα, έκοβαν τα κυπαρίσσια και στη θέση τους, φύτευαν τα εύφλεκτα πεύκα. Με τον πονηρό αυτό τρόπο, κάθε φορά που γίνονταν εξεγέρσεις, έβαζαν φωτιά στα πεύκα και έκαigan ολόκληρα χωριά και πόλεις. Οι ειδικοί λένε ότι τα πεύκα όταν πάρουν φωτιά, μεταδίδουν με ταχύτατους ρυθμούς την πυρκαγιά με τις εκρήξεις των κουκουναριών, ενώ και μια φορά κάθε εκατό χρόνια, αυτοαναφλέγονται σε περιόδους καύσωνα. Η ιστορία λέει ακόμη ότι οι αρχαίοι Έλληνες φύτευαν στα νεκροταφεία, τα οποία ήταν εκτός των τειχών, συστάδες από κυπαρίσσια, ένα είδος φυσικού διαδρόμου, για διαφεύγουν σε περιπτώσεις έκτακτων ανάγκων. Δηλαδή όταν οι εκθροί έκαιγαν τα δάση και τις άλλες καλλιέργειες εκτός των τειχών, οι πολιορκημένοι είχαν φυσικούς και

προστατευόμενους διαδρόμους για να διαφύγουν. Η παρόδοση με τα κυπαρίσσια συνεχίστηκε και στα χριστιανικά κοιμητήρια, χωρίς κανείς να γνωρίζει τον λόγο για τον οποίο φυτεύεται το συγκεκριμένο δέντρο. Κατά πάσα πιθανότητα, αποτελεί συνέχεια της παράδοσης των αρχαίων Ελλήνων. Η ιστορία αλλά και η παράδοση πάντα διδάσκουν. Οι πρόγονοί μας νήστευαν 40 μέρες, για να πουν μια παροιμία, ένα σοφό λόγο ή να εφαρμόσουν μια τεχνική ή μια ιατρική θεραπεία. Καλό είναι τώρα που βρίσκεται σε εξέλιξη μια τερράστια και δαπανηρή προσπάθεια για αναδάσωση των περιοχών, οι οποίες κήκκαν στις πρόσφατες πυρκαγιές, να χρησιμοποιηθούν και κυπαρίσσια, τα οποία αντέχουν στις φωτιές και σίγουρα δεν είναι ανάγκη να φυτευτούν νέα πεύκα. Είναι πραγματικά τρέλα να φυτεύουμε

ακόμη στην Κύπρο, πεύκα, αφρικανικούς φίκους, ευκαλύπτους, ακακίες και άλλα ξενόφερτα δέντρα, τα οποία καταστρέφουν κυριολεκτικά και δεν προστατεύουν το φυσικό περιβάλλον. Ιδιαίτερα στις πόλεις οι φίκου, οι οποίοι σπκώνουν τα πεζοδρόμια και λερώνουν τους δρόμους με τους μικροσκοπικούς καρπούς τους, είναι πιο σοφό να κοπούν όλοι και να αντικατασταθούν από κυπαρίσσια. Σύμφωνα με την παράδοση, τους φίκους τους έφερε ο Μακάριος από τις Σεΐχελές, όταν εξορίστηκε σε αυτό το μαγικό τόπο. Ωστόσο, στο τροπικό κλίμα των Σεΐχελών, τα νερά είναι επιφανειακά, γι' αυτό και οι φίκου απλώνουν τις ρίζες τους και δεν τις οδηγούν προς τα κάτω, όπως στα κυπριακά δέντρα, όπου το νερό είναι λιγοστό. Επιπλέον στις Σεΐχελές η φύση προνόησε και με τους καρπούς των φίκων, τρέφοντα

πτηνά της περιοχής και έτσι δεν καταλήγουν στα πεζοδρόμια, όπως συμβαίνει στην Κύπρο. Οι εβραίοι, οι οποίοι διέμεναν στο παρελθόν στην Κύπρο και διατηρούσαν μεγάλα τοιφλίκια, χρησιμοποιούν κατά κόρο τα κυπαρίσσια, για να προστατεύουν τα καρποφόρα δέντρα τους. Στην κατεχόμενη Κοντέα, στο Ζακάκι, στο Μενεού και σε άλλες περιοχές της Κύπρου, βρίσκει κανείς ακόμη και σήμερα πολλές συστάδες από κυπαρίσσια, γύρω από τα χωράφια. Με τον τρόπο αυτό, προστάτευαν τα καρποφόρα δέντρα από τους ανέμους, αλλά και από την μετάδοση ασθενειών. Αν αρρωστούσε μια καλλιέργεια, η μεταφορά σε μια άλλη καλλιέργεια, μέσω των ανέμων, ήταν πιο δύσκολη και έτσι προστάτευαν τα γεννήματά τους.

Οι πρόγονοί μας χρησιμοποιούσαν ακόμη ένα δέντρο, με super-

food φρούτα, τις παπουτσοσυκιές για να φτιάχνουν «άτρωτους» φράγμους, τόσο για τους κλέφτες, όσο και για τους εκθρούς. Οι παπουτσοσυκιές χρειάζονται ελάχιστο νερό, καθόλου περιποίηση και είναι σχεδόν άτρωτες από τη φωτιά. Σήμερα μερικοί «ξυπνιοί» αντικατέστησαν τις δύσκολες καλλιέργειες δέντρων, φρούτων και λαχανικών, με καλλιέργεια της παπουτσοσυκίας. Κυριολεκτικά κερδίζουν πολλαπλάσια από τις παραδοσιακές καλλιέργειες, με ελάχιστο ρίσκο, με ελάχιστα έξοδα και κυρίως με ελάχιστο κόπο. Η Κύπρος χρειάζεται σήμερα λίγους «διαβασμένους και ξυπνιους», οι οποίοι να πατήσουν στα χνάρια των παππούδων μας και σίγουρα θα μπορέσουν να κάνουν θαύματα. Τα απλά είναι τα δύσκολα, αλλά ποτέ δεν είναι ακατόρθωτα.

kaparispan@yahoo.gr

Η αναγκαιότητα της περιβαλλοντικής διακυβέρνησης

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ**

Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής καθιστούν επιτακτική την ουσιαστική άσκηση περιβαλλοντικής διακυβέρνησης σε διεθνές, σε περιφερειακό, σε εθνικό και σε τοπικό επίπεδο. Η περιβαλλοντική διακυβέρνηση είναι απαραίτητη για τη θεσμική ανταπόκριση στις συλλογικές και στις ατομικές ευθύνες που αναλογούν στην ανθρωπότητα, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα του περιβάλλοντος και να αναβαθμιστεί η ποιότητα της ζωής. Για την υλοποίηση των πολιτικών διακηρύξεων που αφορούν την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, η περιβαλλοντική πολιτική πρέπει να αποτελεί οριζόντια διακυβερνητική προτεραιότητα, που να εφαρμόζεται συνεπεία, ολοκληρωμένα και αποτελεσματικά. Αντίθετα, όταν η περιβαλλοντική πολιτική προσεγγίζεται σαν άκθος αρούρης και σαν αναγκαίο κακό, τα αποτελέσματα θα είναι πενιχρά, αποσπασματικά και ανεπαρκή για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Η Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC) αναφέρει ότι η υπερθέρμανση του πλανήτη προκαλεί αρνητικές αλλαγές στις βροχοπτώσεις, στους ωκεανούς και στους ανέμους σε ολόκληρο τον κόσμο. Ειδικότερα στην Ευρώπη, διαπιστώνεται αύξηση της έντασης και της συχνότητας των ακραίων καιρικών φαινομένων, συμπεριλαμβανομένων των επεισοδίων υπερθέρμανσης των θαλάσσιων υδάτων, ενώ υπογραμμίζεται ότι η αύξηση της θερμοκρασίας κατά 2°C θα έχει σοβαρότατες επιπτώσεις για τη φύση και τους ανθρώπους.

Τον Ιούνιο του 2021, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έλαβε μία πολύ σημαντική απόφαση για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, εγκρίνοντας το ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα, μετά από εκτενή διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα κατοχυρώνει νομοθετικά τον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας μέχρι το 2050. Παράλληλα, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναγνώρισε ότι είναι αναγκαίο να διαμορφωθεί ένα ευνοϊκό πλαίσιο που θα ωφελεί όλα τα κράτη μέλη και θα περιλαμβάνει κατάλληλα μέσα, κίνητρα, στήριξη και επενδύσεις, ώστε να διασφαλιστεί ότι η μετάβαση θα είναι οικονομικά αποδοτική, δίκαιη, κοινωνικά ισορροπημένη και αμερόληπτη, λαμβάνοντας υπόψη ότι κάθε κράτος μέλος αντιμετωπίζει διαφορετικές συνθήκες δεδομένου ότι ξεκινά από διαφορετική αφετηρία.

Για την υλοποίηση των προνοιών του ευρωπαϊκού νομοθετήματος για το κλίμα ειδικότερα, αλλά και για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής γενικότερα, είναι σημαντική η συνεπής άσκηση της περιβαλλοντικής διακυβέρνησης. Κάθε κρατική και τοπική αρχή, οφείλει να οδεύει με συνέπεια προς τη μετατροπή της οικονομίας της σε μια κυκλική, πράσινη και ανταγωνιστική οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και αποδοτικής χρήσης των πόρων, με μετατροπή των αποβλήτων σε αξιοποιήσιμους πόρους. Επιπρόσθετα κάθε αρχή, έχει την ευθύνη της προστασίας, της διατήρησης και της ενίσχυσης του φυσικού κεφαλαίου, μέσα από την ανακοπή της απώλειας της βιοποικιλότητας, μέσα από την εκτίμηση, τη διατήρηση και την αποκατάσταση των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους, καθώς και μέσα από την προστασία του εδάφους και του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Ακόμη, έχει την αρμοδιότητα της διασφάλισης της υγείας και της ποιότητας ζωής των πολιτών, σε σχέση με την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα, τις βιομηχανικές εκπομπές, τον θόρυβο, την ποιότητα των υδάτων, τιςχημικές ουσίες, και την ενίσχυση της αειφορίας των πόλεων.

Για να μπορεί η εκάστοτε κρατική και τοπική αρχή να ανταποκριθεί σε αυτά, είναι σημαντική η κατάλληλη αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχονται από την πράσινη φορολογία, από τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις και από την περιβαλλοντική χρηματοδότηση και τις περιβαλλοντικές επενδύσεις. Παράλληλα, είναι απαραίτητη η ενίσχυση της περιβαλλοντικής διακυβέρνησης μέσα από τη διασφάλιση της συμμόρφωσης, μέσα από την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των περιβαλλοντικών διοικήσεων, μέσα από την ανταπόκριση στις διεθνείς συμφωνίες και μέσα από την υλοποίηση βιώσιμης ανάπτυξης.

Η άσκηση συνεπούς περιβαλλοντικής διακυβέρνησης είναι απαραίτητη για την ουσιαστική εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής και για την ανταπόκριση στις σύγχρονες μεγάλες προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής. Οι διεθνείς οργανισμοί, οι κεντρικές κυβερνήσεις και οι τοπικές αρχές οφείλουν να αναλαμβάνουν έμπρακτα τις ευθύνες που τους αναλογούν, λειτουργώντας συνεργατικά και επικουρικά, ώστε να καταφέρουν να διαχειριστούν αποτελεσματικά τον ρόλο τους και την αποστολή τους.

Ανασκοπώντας το Κυπριακό και την ουτοπία βιώσιμης λύσης

Του **ΠΕΤΡΟΥ Θ. ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ**

Θα προσπαθίσω να κάνω μια ανασκόπηση πιθανών λύσεων του Κυπριακού τα τελευταία 100 χρόνια. Θα φανεί έτσι ποιες ήταν ρεαλιστικές και ποιες είναι ακόμα εφικτές ή για τις οποίες υπάρχει προσπάθεια επιβολής τους για ξένα συμφέροντα. Η βιώσιμη λύση αποτελεί μια ουτοπία. Η πρώτη ιστορικά δίκαιη λύση ήταν ο προαιώνιος πόθος του Κυπριακού λαού για Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, στην οποία ανήκε ιστορικά η Κύπρος. Με τον στόχο αυτό γαλουχήθηκαν γενιές γενεών Ελλήνων της Κύπρου. Όμως οι Άγγλοι δεν την αποδέχονταν. Είχαν μάλιστα αναμείξει και την Τουρκία, η οποία από το 1956 κατάρτισε σχέδια για επανάκτηση της Κύπρου.

Η Ένωση ήταν για τους πιο πάνω λόγους ανέφικτη. Αλλά και το 1974 η χούντα και η ΕΟΚΑ Β' την ενταφίασαν οριστικά και αμετάσταση των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους, καθώς και μέσα από την προστασία του εδάφους και του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Ακόμη, έχει την αρμοδιότητα της διασφάλισης της υγείας και της ποιότητας ζωής των πολιτών, σε σχέση με την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα, τις βιομηχανικές εκπομπές, τον θόρυβο, την ποιότητα των υδάτων, τιςχημικές ουσίες, και την ενίσχυση της αειφορίας των πόλεων.

Με τις εξελίξεις αυτές πραγματοποιήθηκε ντε φάκτο η λύση της διχοτόμησης της Κύπρου, που ήταν η επιδίωξη της Τουρκίας ως αντίβαρο της Ένωσης. Ευτυχώς το έδαφος που κατέχει η Τουρκία κατέστη έδαφος της Ε.Ε. στην οποία η Κ.Δ. είναι ισότιμο μέλος από το 2004. Έτσι δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί η ντε γιούρε διχοτόμηση, εκτός αν η κυβέρνηση

της Κ.Δ. αποδεχτεί την κατάργηση της Κ.Δ. και υποβιβάσει σε κρατίδιο, ισότιμο με το παράνομο κράτος της κατεχόμενης Κύπρου. Σε τέτοια περίπτωση η διχοτόμηση θα οριστικοποιηθεί και θα νομιμοποιηθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα. Μια τέτοια εξέλιξη θα είναι ο προθάλαμος της επανάκτησης της Κύπρου από την Τουρκία.

Η Ένωση έχει ενταφιασθεί το 1974. Η διχοτόμηση έχει ζωντανέψει και αυτή το 1974. Από τότε θεωρητικά παραμένει μόνο μια μορφή συμφωνημένης συμβιβαστικής λύσης, η ομοσπονδία. Την αποδέχτηκε ο Μακάριος ως διπεριφερειακή ομοσπονδία με κατοχύρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των τριών ελευθεριών. Αργότερα οι Τούρκοι και οι Βρετανοί με τις μεθοδεύσεις τους και κάποιοι ΠτΔ με τις υποχωρήσεις τους τη μετέτρεψαν σε ΔΔΟ με πολιτική ισοπντία. Αυτή είναι η μορφή λύσης που προωθούν ο ΟΗΕ, η Ε.Ε. και από την οποία δεν μπορεί να αποδεσμευτεί η Κ.Δ.

Η Δ.Δ. Ομοσπονδία, που αποτελεί τον οδυνηρό συμβιβασμό, δεν μπορεί να επιτευχθεί για τους πιο κάτω λόγους: 1) Έχει εγκαταλειφθεί το «σωστό περιεχόμενο», το οποίο έθεσε ο Τάσος Παπαδόπουλος και το οποίο ειρωνεύονται και οι θιασώτες της όποιας λύσης, αλλά και οι ανένδοτοι πολέμιοι της ΔΔΟ. 2) Τα τελευταία δώδεκα χρόνια οι συνεχείς υπο-

χωρήσεις και παραχωρήσεις των ΠτΔ έχουν καταστήσει την ΔΔΟ ένα τέρας, αφού αποδέχτηκαν περιεχόμενο συνομοσπονδίας, αποδέχτηκαν δύο κυριαρχίες, δύο ιθαγένειες και δύο διεθνείς προσωπικότητες. 3) Η τερατογένεση της ΔΔΟ έχει επισημοποιηθεί στο Κραν Μοντάνα, έχει κατοχυρωθεί με το πλαίσιο Γκουτέρες, που αποτελεί ευαγγέλιο για τις ηγεσίες του ΔΗ.ΣΥ. και του ΑΚΕΛ. Έτσι αν αποδεχτούμε τη λύση αυτή θα είναι μια συνομοσπονδία δύο ισότιμων και κυρίαρχων κρατών, με παραμονή των εποίκων, με απειρόληψη του δικαιώματος περιοχής στο άλλο κρατίδιο και όπως όλα δείχνουν με εκ περιτροπής προεδρία και άλλες επείσχυτες υποχωρήσεις. 4) Είναι σίγουρο ότι ο Ελληνισμός της Κύπρου θα απορρίψει σε δημοψήφισμα μια τέτοια λύση.

Για τους πιο πάνω λόγους κάποιοι μεθοδεύουν παράκαμψη του δημοψηφίσματος με μια ενδιάμεση συμφωνία, που θα αποτελεί τελικά τη λύση. Οι ηγεσίες του ΔΗ.ΣΥ. και του ΑΚΕΛ επείγονται να επαναρχίσουν οι συνομιλίες από εκεί που έμειναν. Θα καταλήξουμε έτσι σε ωραίοποίηση του τερατουργήματος. Ο γ.γ. του ΑΚΕΛ μάλιστα κάλεσε τον ΠτΔ «να προετοιμάσει την κοινή γνώμη για διαπραγματεύσεις και για τους κινδύνους εάν δεν βρεθεί λύση». Πράγματι υπάρχουν κίνδυνοι, αν δεν υπάρξει λύση. Με τη λύση όμως που φτά-

σαμε να διαπραγματευόμαστε, το αποτέλεσμα θα είναι πλήρης καταστροφή και τουρκοποίηση.

Αυτή η διαπίστωση δεν είναι πιθανότητα. Είναι βεβαιότητα που στηρίζεται στα εξής πραγματικά δεδομένα: Στις προθέσεις και διακηρύξεις της Τουρκίας και κυρίως στην πειρατική εφαρμογή τους. Με τη λύση θα αποδεχτούμε κατάργηση της Κ.Δ. και θα μετατραπούμε σε «κοινότητα, χωρίς κράτος, που θα αναζητεί κηδεμόνα» και δεν θα βρίσκει, όπως συμβαίνει σήμερα, που ζητάει υποστήριξη για εφαρμογή του διεθνούς δικαίου. Θα χάσουμε την ιδιότητα του πλήρους μέλους της Ε.Ε., η οποία με ευχαρίστηση θα απαλλαγεί από το βαρίδιο του δικαίου της Κ.Δ., που έχει υποχρέωση να στηρίξει.

Για μένα η καλύτερη και ρεαλιστικότερη κατάληξη είναι η απόρριψη απαράδεκτης λύσης και η διατήρηση της Κυπριακής Δημοκρατίας, που αποτελεί τον τελευταίο στόχο της Τουρκίας για να πετύχει στα σχέδιά της. Καλύτερη η συνέχιση της αντίστασης σε απαράδεκτα σχέδια, παρά η διάλυση με κατάργηση της Κ.Δ. και μετατροπή της Κύπρου σε τουρκικό προτεκτοράτο, κάτι που θα ικανοποιήσει ακόμα και την Ε.Ε. Ας μην έχουμε ψευδαισθήσεις και ευσεβοποιήσιμους. Ας ελπίσουμε σε καλύτερες συγκυρίες στο μέλλον. Η «επανένωση» με Δ.Δ.Ο. που διαπραγματεύεται ο ΠτΔ δεν είναι απελευθέρωση.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Απομόνωση και ιδεαλισμός

Ο Αμερικανός πρόεδρος Τζο Μπάιντεν έχει διαγράψει την προέλαση της προεδρίας του περί τα εννέα δισεκατομμύρια δολάρια φοιτητικών δανείων, κάνοντας έτσι μια σημαντική κίνηση για τη μείωση των ανισοτήτων στην αμερικανική τριτοβάθμια εκπαίδευση και κατά συνέπεια στην αμερικανική κοινωνία. Η κίνηση αυτή είναι ενδεικτική των προθέσεων του να παρέμβει όσο κανείς άλλος κατά την μεταπολεμική εποχή στην εξάλειψη των βασικών στρεβλώσεων στο αμερικανικό θεσμικό σύστημα. Σε μια χώρα διαιρεμένη, αποτέλεσμα της τοξικής διακυβέρνησης Τραμπ, η οποία κορυφώθηκε στην προεκλογική εκστρατεία μίσους του πρώην προέδρου, ο κ. Μπάιντεν καλείται να κατευνάσει τα πάθη και να ενισχύσει τον λόγο στο κοινωνικό σώμα. Το μήνυμα που στέλνει στην πιο ανεπτυγμένη οικονομικά, βιομηχανικά και τεχνολογικά κοινωνία του κόσμου είναι ότι η πανεπιστημιακή παιδεία δεν είναι ένα αγαθό όπως τα υπόλοιπα, το οποίο απο-

κτάται μόνο από εκείνους που διαθέτουν τα απαραίτητα μέσα, αλλά είναι αυτοσκοπός για τον οποίο το κράτος πρέπει να μεριμνήσει και να παρέμβει υπέρ των αδυνάτων. Παρόλη την εντυπωσιακή αύξηση σε σχέση με το 1940, μόλις το 38,3% των γυναικών στις Ηνωμένες Πολιτείες κατάφεραν να ολοκληρώσουν τέσσερα ή περισσότερα χρόνια σπουδών στα ανώτατα ακαδημαϊκά ιδρύματα της χώρας το 2020. Το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί μόλις στο 3,8% των γυναικών το 1940. Σημαντική αύξηση παρατηρείται και στους άνδρες, με το 36,7% του ανδρικού πληθυσμού των ΗΠΑ να έχει ολοκληρώσει τέσσερα ή περισσότερα χρόνια πανεπιστημίου το 2020, από 5,5% το 1940. Σε απόλυτα μεγέθη όμως το αποτέλεσμα είναι απογοητευτικό σε σχέση με τη Γαλλία, για παράδειγμα, όπου το 80% του πληθυσμού άνω των 25 ετών έχουν πανεπιστημιακό πτυχίο.

Η υστέρηση αυτή είναι εμφανής στην αμερικανική κοινωνία και αντανακλάται τόσο στο επίπεδο του πολιτικού διαλόγου όσο και του κοινωνικού. Πιο συγκεκριμένα,

παρότι αποκαλείται «δημοκρατική», η πολιτική και κοινωνική οργάνωση των ΗΠΑ παραπέμπει περισσότερο σε μια ολιγαρχία ρωμικού τύπου, όπου η πλουτοκρατία κατέχει το πολιτισμικό και χρηματικό κεφάλαιο και άρχει πάνω σε μια μάχη που τρέφεται από πάσης φύσεως θεωρίες συνομοσιολογίας και θρησκευτικές ή παραθρησκευτικές αιρέσεις. Η ουσία της δημοκρατίας βρίσκεται στη γνώση και στη διάχυση του επιστημονικού λόγου στα ευρύτερα στρώματα του λαϊκού πληθυσμού. Η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, πρώτιστο μέλημα των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, είναι ο μόνος ικανοποιητικός τρόπος ελέγχου της εξουσίας και διαχείρισης των κοινών παθών. Τόσο η τετραετία Τραμπ όσο και η προεκλογική και εκλογική διαδικασία του περασμένου έτους ανέδειξαν μια Αμερική πληγωμένη που παρασύρεται εύκολα από τους χειμάρρους της ρητορικής μίσους. Θα ήταν ωστόσο λάθος να θεωρήσουμε ότι ο Τραμπ και ο «τραμπισμός» ευθύνονται για την παρούσα κατάσταση. Αντίθετα, η τωρινή κατάσταση είναι απόρροια μιας

βαθιάς και μακράς παθολογίας που υποβόσκει στην αμερικανική κοινωνία. Το σημείο αυτό είχε άλλωστε τονίσει ο Ρούζβελτ, ο οποίος, παρότι βοήθησε τη χώρα να βγει από το οικονομικό και κοινωνικό χάος της κρίσης, και μολονότι έθεσε σε ορθή βάση τις προτεραιότητες του έθνους, δεν κατάφερε να εξουδετερώσει τους μηχανισμούς της αντίδρασης και της πλουτοκρατίας. Όταν ο πρόεδρος Μπάιντεν ανέλαβε τα νήια της χώρας, υποσχέθηκε να κινητοποιήσει όλα τα μέσα που διέθετε με αποκλειστικό σκοπό να εξαλείψει τους μηχανισμούς αυτών. Ο σημαντικότερος όλων αυτών είναι ασφαλώς ο περιορισμός της εισόδου μαθητών από χαμηλά στρώματα στα πανεπιστήμια της χώρας τους. Αυτό είναι απόλυτα τεκμηριωμένο από μελέτες, όπως αυτή του οικονομολόγου Γκάρι Μπέκερ, ο οποίος μάλιστα ανέπτυξε και την έννοια του «ανθρώπινου κεφαλαίου» για να καταδείξει το γεγονός ότι η χαμηλή συμμετοχή του αμερικανικού πληθυσμού στην πανεπιστημιακή παιδεία οδηγεί σε χαμηλό ανθρώπινο κεφάλαιο στη χώρα, με ό,τι

αυτό συνεπάγεται. Λύσεις έχουν προταθεί, ακόμη και από τους Αμερικανούς νεοφιλελεύθερους της δεκαετίας του εβδομήντα, οι οποίοι μιλούσαν για «αρνητικό φόρο», έναν φόρο δηλαδή που το κράτος θα πλήρωνε στον πολίτη για να μπορέσει, για παράδειγμα, να σπουδάσει, εάν το εισόδημά του δεν του επέτρεπε. Μια πληγωμένη χώρα για να επουλώσει τις πληγές της πρέπει όχι απλά να επικεντρωθεί στον εαυτό της, αλλά και να επιστρέψει στον εαυτό της. Το δόγμα του απομονωτισμού, το οποίο εμφατικά προώθησε ο Τραμπ, και το οποίο έχει βαθιές ρίζες στην αμερικανική πολιτική σκέψη, αφού ήταν το δόγμα του Τζορτζ Ουάσιγκτον, δεν είναι απλά ένα καπρίτσιο ή ένα ακόμη ψιφοθηρικό κόλπο. Στην παρούσα κατάσταση είναι επιβεβλημένο για την εσωτερική συνοχή και ενίσχυση της αμερικανικής κοινωνίας.

Αντίθετα με ό,τι ισχυρίζονται πολλοί αναλυτές, οι πόλεμοι των ΗΠΑ την τελευταία αιχμαλωτία με σημαντικότερους αυτούς στο Ιράκ και στο Αφγανιστάν δεν έγιναν για οικονομικούς αλλά για ιδε-

αλιστικούς λόγους. Ήταν πόλεμοι που κόστισαν δισεκατομμύρια δολάρια χωρίς να έχουν κάποιο ιδιαίτερο κέρδος για το αμερικανικό έθνος. Και ήταν πόλεμοι οι οποίοι βασίζονταν στη θεωρία του «εκδημοκρατισμού» και της δια του πολέμου «εξαγωγής της δημοκρατίας». Εν ολίγοις, σε χώρες όπως το Ιράκ και το Αφγανιστάν έπρεπε να επέμβει η Δύση με τον ίδιο τρόπο με τον οποίο επενέβη κατά της ναζιστικής Γερμανίας και της Ιαπωνίας. Έπρεπε να καταστραφεί η «δύναμη του κακού» για να κτιστεί από την αρχή ένα δημοκρατικό κράτος δικαίου στις χώρες αυτές. Η χίμαιρα αυτή επέφερε αδιαμφισβήτητη ηθική κόπωση και απογοήτευση στους Αμερικανούς πολίτες, οι οποίοι δεν κατανοούν πλέον την ιδεαλιστική βάση της επέμβασής. Συνεπώς, ο απομονωτισμός μοιάζει προς το παρόν μονόδρομος.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

ΗΠΑ και ΕΣΣΔ είχαν τους δικούς τους στόχους

Ο συγγραφέας του βιβλίου «Διχοτομημένη Νήσος» Γιαν Κόουρα μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Το βιβλίο «Διχοτομημένη Νήσος: Ψυχρός Πόλεμος και Κυπριακό την περίοδο 1960-1974» του Γιαν Κόουρα (εκδ. Αλεξάνδρεια, 2021, μτφρ. Κώστας Τσίβος) φωτίζει μια πολύ ενδιαφέρουσα πτυχή της λεγόμενης «διεθνοποίησης του Κυπριακού» μετά την κυπριακή ανεξαρτησία και της ενεργού εμπλοκής της Τσεχοσλοβακίας στις εσωτερικές εξελίξεις στην Κύπρο κατά την κορύφωση του Ψυχρού Πολέμου. Η «Κ» συνομίλησε με τον συγγραφέα, Γιαν Κόουρα, ιστορικό στο Πανεπιστήμιο του Καρόλου, ο οποίος αποκαλύπτει πολύ ενδιαφέροντα στοιχεία για την αποστολή των τσεχοσλοβακικών όπλων στο νησί, αλλά και για την, άγνωστη για πολλούς, πολύπλευρη δράση των τσεχοσλοβακικών μυστικών υπηρεσιών στην Κύπρο.

Το βιβλίο «Διχοτομημένη Νήσος» του Γιαν Κόουρα ανοίγει το κεφάλαιο των τσεχοσλοβακικών μυστικών υπηρεσιών στην Κύπρο.

–Αρχικά θα ήθελα να μοιραστείτε μαζί μας τις σκέψεις και τις προσδοκίες σας για το βιβλίο. Τι προσθέτει ακριβώς στην υπάρχουσα βιβλιογραφία για το Κυπριακό;

–Παρά το γεγονός πως είναι ευρέως γνωστό ότι η Κυπριακή Δημοκρατία διατηρούσε στενές σχέσεις, μετά το 1960, με τα σοσιαλιστικά κράτη της ανατολικής και κεντρικής Ευρώπης και όπλα από την Τσεχοσλοβακία είχαν εισαχθεί στο νησί το 1966 και το 1972, μια πιο λεπτομερής ανάλυση των σχέσεων και των εισαγωγών όπλων στην Κύπρο απουσιάζει από την υπάρχουσα ιστοριογραφία. Κυρίως γιατί τα αρχεία των χωρών της ανατολικής και κεντρικής Ευρώπης, μετακομμουνιστικά, υπήρξαν μη προσβάσιμα για μεγάλη χρονική περίοδο. Το βιβλίο μου αποτελεί την πρώτη περιεκτική απόπειρα αναθεώρησης της διεθνούς διάστασης του Κυπριακού μέσω της μελέτης προσφάτως αποκαρκτηρισθέντων αρχείων από την Τσεχική Δημο-

κρατία, καθώς και πηγών από τις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο. Το βιβλίο παρέχει νέες ιδέες, ιδίως όσον αφορά τους στόχους του Ανατολικού Μπλοκ στην Κύπρο, την Ανατολική Μεσόγειο και τη Μέση Ανατολή στις δεκαετίες του '60 και '70. Αποκαλύπτει τις λεπτομέρειες της εισαγωγής τσεχοσλοβακικών και σοβιετικών όπλων στο νησί (συμπεριλαμβανομένων αγνώστων μέχρι στιγμής παραδόσεων) και ότι το κόμμα του ΑΚΕΛ ήταν σημαντικός διαμεσολαβητής στην αγορά τους, καθώς και ο τότε πρόεδρος του κυπριακού κοινοβουλίου Γλαύκος Κληρίδης και ο αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών Χριστόδουλος Βενιαμίν. Το βιβλίο, το οποίο αποτελεί μια εκτεταμένη μετάφραση της τσεχικής έκδοσης του 2019, αποκαλύπτει επίσης ότι οι τσεχοσλοβακικές υπηρεσίες πληροφοριών ήταν ενεργές στο νησί και διατηρούσαν στενές επαφές με τους ανώτατους αξιωματούχους της κυπριακής κυβέρνησης. Επιπλέον, καταδεικνύει ότι αξιωματούχοι του ΑΚΕΛ επι-

Αν και τα τσεχοσλοβακικά όπλα από την αποστολή του 1966 κατέληξαν στον έλεγχο του ΟΗΕ, μερικά από αυτά είχαν διανεμηθεί στους υποστηρικτές του Μακαρίου.

Αξιωματούχοι του ΑΚΕΛ επισκέπτονταν τακτικά την Τσεχοσλοβακία, συμπεριλαμβανομένου του Γενικού Γραμματέα Εζεκία Παπαϊωάννου.

σκέπτονταν τακτικά την Τσεχοσλοβακία, συμπεριλαμβανομένου του γενικού γραμματέα Εζεκία Παπαϊωάννου. Επίσης, δεκάδες Κύπριοι σπουδάζαν σε πανεπιστήμια της χώρας. Συνοψίζοντας, οι δεσμοί της Κυπριακής Δημοκρατίας με τις χώρες του Ανατολικού Μπλοκ ήταν πολύ ισχυρότεροι από ό, τι πιστεύαμε και επηρέασαν το Κυπριακό με έναν ουσιαστικό τρόπο κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1960 και του 1970.

–Οι καθοριστικές εξελίξεις στο Κυπριακό, τις παραγμένες δεκαετίες του '60 και του '70, συνέφεσαν χρονικά με την κορύφωση του Ψυχρού Πολέμου και του ανταγωνισμού ισχύος. Ποιους θεωρείτε τους κύριους στρατηγικούς στόχους των ΗΠΑ και της Σοβιετικής Ένωσης, την εν λόγω περίοδο, σε σχέση με την Κύπρο;

–Ο κύριος στόχος των Ηνωμένων Πολιτειών στην Κύπρο τη δεκαετία του 1960 ήταν να διασφαλίσει ότι η Κυπριακή Δημοκρατία θα διατηρεί τους δεσμούς της με τις χώρες του ΝΑΤΟ, ότι οι βρετανικές στρατιωτικές βάσεις και οι εγκαταστάσεις επιτήρησης και παρακολούθησης των ΗΠΑ θα μπορούσαν να παραμείνουν στο νησί και ότι το Κυπριακό δεν θα αποτελέσει σοβαρό λόγο επιδείνωσης στις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Ωστόσο, οι κυβερνήσεις των Κένεντι και Τζόνσον ανησυχούσαν περισσότερο για την αυξανόμενη επιρροή του ΑΚΕΛ και των δεσμών του με τις σοσιαλιστικές χώρες,

παρά για τις διακοινοτικές διαφορές στο νησί. Ανησυχίες εκφράστηκαν από τη συνεργασία του προέδρου Μακαρίου με το ΑΚΕΛ και την από κοινού υποστήριξη τους στην πολιτική στήριξη των Αδεσμευτών μετά το 1961. Στο πρώτο μισό της δεκαετίας του '60, υπήρχε ένας αυξανόμενος φόβος στην αμερικανική διοίκηση ότι η Κύπρος θα μπορούσε να μετατραπεί σε «Κούβα της Μεσογείου», και μάλιστα έγιναν σχέδια για την ανατροπή του Μακαρίου ως εμπόδιο για μια λύση του Κυπριακού –υπό το βάρος των αμερικανικών επιδιώξεων. Στη δεκαετία του '70, η κυβέρνηση Νίξον ανησυχούσε κυρίως αν το Κυπριακό θα επηρεάσει αρνητικά τις ελληνοτουρκικές σχέσεις και τη σταθερότητα της νοτιοανατολικής πτέρυγας του ΝΑΤΟ, κάτι που, οφείλουμε να σημειώσουμε, δεν συνέβη. Όσον αφορά τη Σοβιετική Ένωση και τις άλλες χώρες του Ανατολικού Μπλοκ, τα ευρήματά μου υποδηλώνουν ότι συνέβαλαν στο να διατηρηθεί στην εξουσία ο πρόεδρος

Μακάριος, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η Κυπριακή Δημοκρατία θα παραμείνει ανεξάρτητο κράτος, ότι η επιρροή των δυτικών χωρών (ιδίως των ΗΠΑ) δεν θα αυξάνονταν στο νησί και ότι η Κύπρος δεν θα μετατρέπονταν (ειδικά μετά τον Πόλεμο των Έξι Ημερών του 1967) σε βάση του ΝΑΤΟ από την οποία θα μπορούσαν να απειληθούν συμμαχικές αραβικές χώρες στη Μέση Ανατολή. Επιπλέον, η Σοβιετική Ένωση χρησιμοποίησε το Κυπριακό ως ένα καθοριστικό στοιχείο των ελληνοτουρκικών σχέσεων και ως μέσο αποδυνάμωσης της νοτιοανατολικής πτέρυγας του ΝΑΤΟ. Πρέπει να προστεθεί ότι τόσο οι ΗΠΑ όσο και η ΕΣΣΔ επιδίωκαν τους δικούς τους πολιτικούς και ιδεολογικούς στόχους στο νησί και τα εθνικά προβλήματα της Κύπρου ήταν δευτερεύουσας σημασίας γι' αυτούς. Από αυτή την άποψη, το Κυπριακό είναι ένα από τα παραδείγματα για το πώς ο ανταγωνισμός ισχύος στην Ψυχρού Πολέμου επηρέασε την ανάπτυξη των αδέσμευτων χωρών.

Περίπου 1.000 όπλα παρέμειναν κρυμμένα στην Αρχιεπισκοπή

–Η Τσεχοσλοβακία διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην αποστολή οπλισμού (πολυβόλα ZB-53, τυφέκια Vz-58, υποπολυβόλα Vz-61 Skorpion και πιστόλια CZ-75) στον πρόεδρο Μακάριο. Πώς η ιστοριογραφική έρευνα φωτίζει αυτό το κεφάλαιο της σύγχρονης κυπριακής ιστορίας;

–Το βιβλίο αφιερώνει αρκετό χώρο στην εισαγωγή τσεχοσλοβακικών και σοβιετικών όπλων στο νησί. Αποκαλύπτει τις λεπτομέρειες της αγοράς τους, τον τρόπο εισαγωγής τους στο νησί και τον τρόπο με τον οποίο στη συνέχεια χρησιμοποιήθηκαν. Αν και τα τσεχοσλοβακικά όπλα από την αποστολή του 1966 κατέληξαν στον έλεγχο των δυνάμεων του ΟΗΕ, μερικά από αυτά είχαν διανεμηθεί στους υποστηρικτές του Μακαρίου. Ακόμη και Τσεχοσλοβακοί τεχνικοί έφτασαν στο νησί λίγα χρόνια αργότερα για να επισκευάσουν μερικά από αυτά. Σύμφωνα με τσεχοσλοβακικές πηγές, η αποστολή του 1972 και η ταχεία διανομή των όπλων μεταξύ των υποστηρικτών του Μακαρίου και ορισμένων μελών του κόμματος του ΑΚΕΛ απέτρεψαν την προγραμματισμένη ανατροπή του προέδρου. Αυτό οδήγησε στην περαιτέρω ανάπτυξη των τσεχοσλοβακικών και κυπριακών σχέσεων, οι οποίες κορυφώ-

θηκαν με την επίσκεψη του Μακαρίου στην Τσεχοσλοβακία τον Σεπτέμβριο του 1974, κατά την οποία έλαβε μία από τις υψηλότερες κρατικές διακρίσεις και τον τίτλο του επίτιμου διδάκτορα από το Πανεπιστήμιο του Καρόλου. Προγραμματίστηκε επίσης η ανάπτυξη περαιτέρω συνεργασίας στον οικονομικό τομέα. Κατάφερα επίσης να διαπιστώσω ότι κατά την άνοδο και το καλοκαίρι του 1974 η Τσεχοσλοβακία μετέφερε επιπλέον όπλα στο νησί, μερικά από τα οποία μεταφέρθηκαν σε τσάντες φορτίου σε τακτικές πολιτικές πτήσεις μεταξύ Πράγας και Λευκωσίας. Αυτά ήταν κυρίως υποπολυβόλα τύπου «Skorpion». Η εισαγωγή όπλων από την Τσεχοσλοβακία, πρέπει να σημειωθεί ότι δεν είχε μόνο πολιτικό, αλλά και εν μέρει οικονομικό σκοπό για την Τσεχοσλοβακία. Η κυπριακή κυβέρνηση πλήρωνε σε ξένο συνάλλαγμα, το οποίο ήταν λιγιστό και είχε μεγάλη ζήτηση στο Ανατολικό Μπλοκ. Ορισμένες από τις παραδόσεις του 1974 πληρώθηκαν ακόμη και σε μετρητά, σε δολάρια ΗΠΑ, απευθείας στο αεροδρόμιο της Λευκωσίας μετά την ολοκλήρωση της παράδοσής τους. Αλλά ακόμα και έτσι οι προμήθειες σε οπλισμό του 1974 δεν εμπόδιζαν την ανατροπή του Μακαρίου τον Ιούλιο του ίδιου έτους.

Στο βιβλίο του Γιαν Κόουρα αποκαλύπτεται ότι οι τσεχοσλοβακικές υπηρεσίες πληροφοριών ήταν ενεργές στο νησί και διατηρούσαν στενές επαφές με τους ανώτατους αξιωματούχους της κυπριακής κυβέρνησης.

Σύμφωνα με πηγές της Τσεχοσλοβακίας, περίπου 1.000 πυροβόλα όπλα παρέμειναν κρυμμένα στην Αρχιεπισκοπή και δεν παραδόθηκαν εγκαίρως στους υποστηρικτές του Μακαρίου. Κλείνοντας, φαίνεται ότι χωρίς την υποστήριξη του Ανατολικού Μπλοκ, ο Μακάριος θα ανατρέπονταν πολύ νωρίτερα από ό,τι το 1974.

–Υπάρχουν ισχυρές αποδείξεις για την ενεργό ανάμιξη των τσεχοσλοβακικών υπηρεσιών ασφαλείας στην Κύπρο; Ποιοι ήταν οι κύριοι στρατηγικοί στόχοι από μια τέτοια ανάμιξη;

–Οι τσεχοσλοβακικές υπηρεσίες πληροφοριών δραστηριοποιήθηκαν στο νησί από τις αρχές της δεκαετίας του 1960. Εκτίμησαν το περιβάλλον της Κύπρου, όπου οι συνεργάτες και οι πράκτορες των υπηρεσιών πληροφοριών δεν ελέγχονταν και παρακολουθούνταν τόσο όπως στην Ελλάδα. Η Κύπρος αποτέλεσε επίσης ένα σημαντικό περιβάλλον δράσης πρακτόρων λόγω της γεωγραφικής της γειτνίασης με τη Μέση Ανατολή και της παρουσίας των βρετανικών στρατιωτικών βάσεων. Το ΑΚΕΛ, το οποίο ανέπτυξε επαφές με το Κομμουνιστικό Κόμμα της Τσεχοσλοβακίας από τη δεκαετία του '50, βοήθησε τις τσεχοσλοβακικές μυστικές υπηρεσίες με τις επαφές του και διαβίβασε ορισμένες πληροφορίες σχετικά με την ανάπτυξη στο νησί. Το 1970, ο Josef Gregr διορίστηκε πρόξενος στην Κύπρο και το 1973 έγινε πρέσβης. Εκτός από τη διπλωματική του ιδιότητα ήταν, επίσης, ένας έμπειρος πράκτορας. Ο Gregr κατάφερε να αναπτύξει στενούς δεσμούς με υψηλόβαθμους Κύπριους πολιτικούς.

Ένας εξ αυτών ήταν ο γραμματέας του προέδρου Μακαρίου, ο Χάρνς Βωβίδης, ο οποίος μάλιστα έγινε συνεργάτης των τσεχοσλοβακικών μυστικών υπηρεσιών, σύμφωνα με σχετικά αρχεία, με την κωδική ονομασία «DOPAL». Οι μυστικές υπηρεσίες της Τσεχοσλοβακίας απέκτησαν πολύτιμες πληροφορίες στην Κύπρο για γεγονότα που αφορούσαν το νησί, την Ανατολική Μεσόγειο, τις χώρες του ΝΑΤΟ και την κατάσταση στη Μέση Ανατολή –μία περιοχή που ήταν μία από τις προτεραιότητες για τις χώρες του Ανατολικού Μπλοκ κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου. Ορισμένες από αυτές τις πληροφορίες διαβιβάστηκαν στη συνέχεια στη σοβιετική KGB. Ακόμη και ο επικεφαλής των μυστικών υπηρεσιών εξωτερικού της Τσεχοσλοβακίας, Milos Hladik, επισκέφθηκε την Κύπρο τον Οκτώβριο του 1972 για να ερευνήσει πώς φερόμενα όπλα της τσεχοσλοβακικής κατασκευής που προορίζονταν για την ΕΟΚΑ Β είχαν καταλήξει στο νησί. Η έρευνα διαπίστωσε τελικά ότι είχαν αγοραστεί στη μαύρη αγορά στον Λίβανο. Οι κατηγορίες ότι η Τσεχοσλοβακία όπλισε τους αντιπάλους του Μακαρίου δεν ήταν αληθείς (οι αριθμοί παραγωγής έδειξαν ακόμη ότι τα όπλα προέρχονταν από τη Βουλγαρία και όχι την Τσε-

χοσλοβακία). Ωστόσο, αυτή η ιστορία καταδεικνύει ότι η καλή φήμη της Τσεχοσλοβακίας στο εσωτερικό της Κύπρου ήταν σημαντική για την κυβέρνηση της Πράγας. Όσο ο Μακάριος παρέμενε στην εξουσία, οι τσεχοσλοβακικές μυστικές υπηρεσίες θα μπορούσαν να βασιστούν πολύτιμες πληροφορίες στην Κύπρο θα αποτελούσε ένα πολύτιμο περιβάλλον δράσης. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο οι τσεχοσλοβακικές υπηρεσίες πληροφοριών συμμετείχαν επίσης ενεργά στην τάχιση μεταφορά όπλων το 1974.

–Κλείνοντας, το Κυπριακό δειχνει να έχει εισέλθει σε μια πολύ δύσκολη καμπή. Ποιες είναι οι σκέψεις σας επί τούτου;

–Η Κύπρος έχει υποστεί μια πολύ ταραχώδη πορεία στη σύγχρονη ιστορία της, με επανειλημμένες και σημαντικές παρεμβάσεις από τρίτα κράτη. Θα ήθελα οι Κύπριοι να επιθυμούν το μέλλον της χώρας τους να αποφασίζεται πρωτίστως στο ίδιο το νησί και σύμφωνα με τη βούληση των κατοίκων του, χωρίς εξωτερικές επιρροές και πιέσεις, όπως συνέβη με τον Ψυχρό Πόλεμο. Όμως, οι εξελίξεις μετά τον Β' ΠΠ σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες έχουν αποδείξει ότι κάτι τέτοιο δεν είναι εφικτό χωρίς κάποιο βαθμό συμφιλίωσης και συγχώρεσης μεταξύ των ιδίων των Κυπρίων.

Η κρίση στο Αφγανιστάν και η Κύπρος

Οι προκλήσεις για τη Λευκωσία από μια νέα προσφυγική κρίση πρέπει να ιδωθούν με περισσότερη εγκράτεια, λιγότερη υπερβολή

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Η **ταχεία** κατάληψη του Αφγανιστάν από τους Ταλιμπάν έκλεισε έναν ιστορικό κύκλο δύο δεκαετιών για την αμερικανική εξωτερική πολιτική. Από τα τρομοκρατικά χτυπήματα της 11ης Σεπτεμβρίου και τη στρατιωτική επέμβαση στη χώρα μέχρι την τελική είσοδο των Ταλιμπάν στην Καμπούλ –τη δεύτερη μετά την περίοδο 1996-2001, τον δεύτερο ουσιαστικά εμφύλιο του Αφγανιστάν. Οι εξελίξεις άνοιξαν μια τεράστια συζήτηση για την εμπλοκή των ΗΠΑ στην περιοχή (σ.σ. που ουσιαστικά ξεκινά πολύ παλιότερα, στη δεκαετία του 1980, λόγω της

Η **αποχώρηση των Αμερικανών δημιουργεί ένα ισχυρό κενό ισχύος που θα μπορούσε να βυθίσει τη χώρα σε έναν νέο κύκλο αίματος. Μιας βίαιης δηλαδή εμφύλιας σύγκρουσης με έντονα στοιχεία σεκταρισμού, αλλά και κατακερματισμένης ως προς την εμπλοκή τρίτων χωρών.**

εμπλοκής τους στον πόλεμο Αφγανιστάν-Σοβιετικής Ένωσης), για τον τρόπο αποχώρησής τους αλλά και για τις επιλογές της προεδρίας Μπάιντεν, εγκαινιάζοντας ουσιαστικά την πρώτη μεγάλη κρίση της διακυβέρνησής του. Την ίδια στιγμή, η μεσαιωνικού τύπου εφαρμογή του ντεομπαντικού Ισλάμ του εθνοθρονοκτικού κινήματος των Ταλιμπάν, γνωστού για την καταπίεση και τη βαρβαρότητά του, ανοίγει και μια τεράστια συζήτηση σε τρεις άξονες: Διεθνής τρομοκρατία, μεταναστευτικό/προσφυγικό και ανθρώπινα δικαιώματα, μπαίνουν στο κάδρο της διεθνούς κοινότητας εξαιτίας της ιστορικής παρουσίας της διεθνούς τρομοκρατικής οργάνωσης της αλ Κάιντα στο Αφγανιστάν, των δεσμών των Ταλιμπάν με διάφορα υπερεθνικά δίκτυα σαλαφιστικού τζιχαντισμού, της βίαιης μεταχείρισης των γυναικών και συγκεκριμένων εθνοτικών, θρησκευτικών ή άλλων κοινωνικών ομάδων και, φυσικά, εξαιτίας ενός νέου δυνητικού ρεύματος μετανάστευσης, το οποίο

Φωτογραφία αρχείου από Αφγανούς πρόσφυγες. Το 2020, 72.278 Αφγανοί πήραν τον δρόμο της προσφυγιάς, ποσοστό αύξησης κατά 0,07% από το 2019.

θα μπορούσε να καταλήξει στην Τουρκία κι από εκεί, ακολούθως, στην Ευρώπη. Η εικόνα ανθρώπων να πέφτουν στο κενό, κρεμασμένοι από μεταγωγικά αεροσκάφη που εκκένωναν το αεροδρόμιο της Καμπούλ, στοιχειώνει ήδη την ανθρωπότητα ακριβώς με τον ίδιο τρόπο με την αντίστοιχη εικόνα του ανθρώπου στο κενό από το Παγκόσμιο Κέντρο Εμπορίου, στην Νέα Υόρκη τον Σεπτέμβριο του 2001. Το Αφγανιστάν, εκτός απροόπτου, θα αποτελέσει το πεδίο εκδήλωσης νέων δυναμικών στη διεθνή γεωπολιτική σκακιέρα –με φόντο ιδιαίτερα τον διεθνή ανταγωνισμό Δύσης-Κίνας, τον ρόλο του κράτους στην παραγωγή πολυτίμων και σπάνιων ορυκτών αλλά και στο ζήτημα του οπίου. Υπό αυτό το βάρος, η αποχώρηση των Αμερικανών δημιουργεί ένα ισχυρό κενό ισχύος που θα μπορούσε να βυθίσει τη χώρα σε έναν νέο κύκλο αίματος. Μιας βίαιης δηλαδή εμφύλιας σύγκρουσης με έντονα στοιχεία σεκταρισμού, αλλά και κατακερματισμένης ως προς την εμπλοκή τρίτων χωρών.

Τέσσερα χαρακτηριστικά του προσφυγικού

Στην **Κύπρο** κυριάρχησε εξ αρχής στον δημόσιο διάλογο η πτυχή της πρόσφυγας του προσφυγικού από την εν εξελίξει κρίση στο Αφγανιστάν. Ο υπουργός Εσωτερικών Νίκος Νουρής αναφέρθηκε μάλιστα με δηλώσεις του στα ΜΜΕ στην εν δυνάμει πρόκληση για την Κύπρο αντιμετώπισης ροών προσφύγων από το Αφγανιστάν, καλώντας μάλιστα σε δράση την Frontex στα νότια παράλια της Τουρκίας. Στην Ελλάδα η αντίδραση υπήρξε αντίστοιχη με τις αντίστοιχες δηλώσεις να ανεβάζουν τον αριθμό των ροών προσφύγων από το Αφγανιστάν στις 500.000. Η ελληνική κυβέρνηση μάλιστα αμέσως μετά την πτώση της Καμπούλ περιόδευσε στον Έβρο –όπου εντείνονται οι εργασίες ανοικοδόμησης φρακτών προκειμένου να αποτρέψουν την είσοδο παράτυπων μεταναστών. Η αλήθεια είναι πως είναι εξαιρετικά νωρίς για να κρίνει κάποιος αν θα υπάρξουν τεράστια ρεύματα ανθρώπων από το

Αφγανιστάν προς την Ευρώπη –μέσω Τουρκίας. Επί τούτου πρέπει να ληφθούν υπόψη μια σειρά συγκεκριμένων δεδομένων και ποιοτικών χαρακτηριστικών:

1) Οι ανησυχίες είναι εύλογες –ιδίως για την Ελλάδα που φιλοξενεί πάνω από 20.000 Αφγανούς. Ωστόσο, οι αφγανικής καταγωγής πρόσφυγες στην Ελλάδα αποτελούν το σωρευτικό αποτέλεσμα μιας εικοσαετίας εθνοθρονοκτικών συγκρούσεων και πολέμου στη χώρα (2001-2021) και όχι ροές ανθρώπων όπως αυτές προέκυψαν μετά την προσφυγική κρίση του 2015.

2) Η γεωγραφική θέση του Αφγανιστάν διαφέρει αισθητά από αυτή της Μέσης Ανατολής και δη της Συρίας μετά το 2011. Οι Αφγανοί συνήθως βρίσκουν τον δρόμο της βίαιης μετακίνησης στις γειτονικές χώρες του Πακιστάν, Ιράν, Ουζμπεκιστάν και Τατζικιστάν. Κάτι που προκύπτει κι από τα σχετικά δεδομένα διεθνών οργανισμών (π.χ.

ΟΗΕ) με τους αριθμούς των Αφγανών προσφύγων στο Πακιστάν και στο Ιράν να ξεπερνούν τα δύο εκατομμύρια την τελευταία δεκαετία.

3) Ήδη χώρες πρώτης υποδοχής όπως το Ιράν και η Τουρκία δείχνουν να δημιουργούν πολιτική σκληρών συνόρων με το Αφγανιστάν, προκειμένου να αποτρέψουν την είσοδο μεγάλου αριθμού ανθρώπων. Επί τούτου, η Τουρκία ως ενδιαμέσος σταθμός προς την Ευρώπη αποκτά ξεχωριστό ενδιαφέρον –δεδομένου και του timing στις ευρωτουρκικές και αμερικανοτουρκικές σχέσεις.

4) Δεν πρέπει να συνδέονται οι τραγικές εικόνες της εκκένωσης Αφγανών πολιτών από την Καμπούλ με την προσφυγική κρίση του 2015-2016. Πρόκειται για πολίτες στην πρώτη γραμμή ρίσκου, οι οποίοι εργάστηκαν για λογαριασμό αμερικανικών ή ξένων συμφερόντων και θα μπορούσαν να βρεθούν στο επίκεντρο διώξεων των Ταλιμπάν. Ως εκ τούτου, η επικέντρωση –από

κλειστικά στην Καμπούλ– δεν βοηθά τη σφαιρική ανάλυση.

Φυσικά, αν στο επόμενο διάστημα υπάρξει κλιμάκωση στη χώρα, με έναν εμφύλιο αντίστοιχο του 1996-2001 ή μαζικές εκκαθαρίσεις των Ταλιμπάν έναντι Αφγανών μια αντίστοιχη του 2015 προσφυγική κρίση θα μπορούσε να ξεσπάσει. Για την Κύπρο, ωστόσο, ροές διά θαλάσσης προϋποθέτουν τη μαζική μετακίνηση αφγανικού πληθυσμού στην τουρκική επικράτεια τους επόμενους μήνες. Μια δυναμική που αξίζει κανείς να παρακολουθήσει σε σχέση και με τις εξελίξεις στον διάλογο Βρυξελλών-Αγκυρας, αλλά και τις αμερικανοτουρκικές σχέσεις με φόντο την επόμενη ημέρα στο Αφγανιστάν. Μέχρι τότε, μια συζήτηση για το αν οι μεταναστευτικές ροές από το Αφγανιστάν θα επηρεάσουν άμεσα την Κύπρο οφείλει να γίνει με περισσότερη εγκράτεια, λιγότερη υπερβολή και προσεκτικότερο στρατηγικό σχεδιασμό.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ**

Εκφάνσεις αποκλεισμού των ΛΟΑΤΚΙ προσφύγων

Αν και τα περιεχόμενα εκτοπισμού των ΛΟΑΤΚΙ προσφύγων είναι πολλαπλά και αλληλένδετα, τα στοιχεία που διαθέτουμε για τους ΛΟΑΤΚΙ πρόσφυγες από τα κράτη μέλη της Ε.Ε. είναι ελάχιστα. Η ιστορική προσθήκη του 2018 στη Σύμβαση του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, με την ονομασία Global Compact on Refugees, απέτυχε να αναγνωρίσει την ύπαρξη και την ανάγκη προστασίας των ΛΟΑΤΚΙ προσφύγων. Το πέρασμα από το ένα επίπεδο αποκλεισμού στο άλλο είναι πυκνό, πουθενά στην πολυσέλιδη αναφορά δεν υπάρχει καταγεγραμμένη η ορολογία ΛΟΑΤΚΙ. Η έλλειψη αναφοράς στην ύπαρξη και την ανάγκη προστασίας των ΛΟΑΤΚΙ προσφύγων αναδεικνύει την αορατοποίησή τους. Αφενός, μέσα από μια διαδικασία πολιτικής αφαίρεσης, έχουμε μια υποομάδα που δέχεται σωματικές επιθέσεις, λεκτική βία και ψυχολογική κακοποίηση τόσο στις χώρες καταγωγής όσο και στις χώρες εισδοχής.

Η βία ξεδιπλώνεται συχνά με αόρατο τρόπο από τους κρατικούς φορείς και τις αστυνομικές αρχές. Άλλοτε στα κέντρα κράτησης και άλλοτε εκτός, αλλά πάντα μέσα από τα πλαίσια ενός gatekeeping, μιας

συστημικής και αποικιοκρατικής πρακτικής απονομιμοποίησης και ετεροποίησης. Όσον αφορά τις χώρες εισδοχής, η βία μπορεί να προέρχεται από άλλους πρόσφυγες, αλλά και από τους ντόπιους κατοίκους. Όπως αναφέρει η κοινωνική επιστήμονας Δέσποινα Φιλιππάκη, «η κρατική παραμέληση και η δομική βία προκαλούν σοβαρές επιπτώσεις στη σωματική και ψυχοκοινωνική υγεία των ΛΟΑΤΚΙ προσφύγων. Είναι ζήτημα κοινωτικής υγείας να αναδειχθεί η νοσοεπιβάρυνση που προκαλούν στις κοινότητες οι κυβερνήσεις, οι οποίες δεν ασκούν κοινωνική και μεταναστευτική πολιτική. Η πολιτική οφείλει να πλαισιώνεται από τις διεθνείς πρακτικές στον χώρο της φροντίδας του τραύματος».

Η απουσία αναγνώρισης της πολυπλοκότητας των εμπειριών εκτοπισμού των ΛΟΑΤΚΙ προσφύγων μπορεί να διακριθεί και σε ένα καθαρά γραφειοκρατικό επίπεδο, όπου οι αιτούντες άσυλο καλούνται να προσκομίσουν στοιχεία για την ταυτότητα φύλου και τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό. Οι απορρίψεις, οι μακροχρόνιες εφέσεις και η έλλειψη αποτελεσματικών μηχανισμών αξιολόγησης των αιτήσεων είναι μερικά

Μέσα από μια διαδικασία πολιτικής αφαίρεσης, έχουμε μια υποομάδα που δέχεται σωματικές επιθέσεις, λεκτική βία και ψυχολογική κακοποίηση τόσο στις χώρες καταγωγής όσο και στις χώρες εισδοχής.

μόνο από τα πολλαπλά εμπόδια που αντιμετωπίζουν κατά τη διάρκεια καθορισμού του καθεστώτος προστασίας. Το FDPN (Forcibly Displaced People Network) έδωσε πρόσφατα στη δημοσιότητα στοιχεία για εκατοντάδες περιπτώσεις ΛΟΑΤΚΙ προσφύγων που έπρεπε να περιμένουν για περισσότερο

από πέντε χρόνια για την επίλυση του στάτους.

Όπως αναφέρει ο Σπύρος Κουλοχέρης, επιστημονικός υπεύθυνος της Νομικής Υπηρεσίας του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες, «συνήθως στις συνεντεύξεις για την αναγνώριση της προσφυγικής ιδιότητας των ΛΟΑΤΚΙ

προσώπων, για να περάσει κανείς τις εξετάσεις και να πείσει, θα πρέπει η εικόνα του να ταυτίζεται με τα στερεότυπα που έχει στο μυαλό του το πρόσωπο που αποφασίζει. Μια ερώτηση που έχω ακούσει πολλές φορές να γίνεται σε ομοφυλόφιλους άνδρες είναι με τι παιχνίδια έπαιζαν παιδιά. Η σωστή είναι “με κούκλες”, η λάθος “με αυτοκινητάκια”. Μια λάθος απάντηση μπορεί να είναι μοιραία». Είναι έκδηλο ότι τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα είναι παγιδευμένα σε μια κατάσταση λίμπο, με το «εγώ» στη διασταύρωση. Η διαδρομή της αποκλεισμένης του ΛΟΑΤΚΙ πρόσφυγα, ο οποίος βρίσκεται έξω από το περίφραγμα της κοινωνικής αξιοπρέπειας και αποδοχής, έχει ως αφετηρία μια προσπάθεια διαφυγής από τα τραυμασκαπες. Το υποκείμενο μεταβαίνει από καθεστώς πολέμου και φρίκας προς μια εξιδανικευμένη–μη υπαρκτή κοινωνία. Μεταβαίνει από την καταστροφή της οικίας (queer domesticity) προς μια οριοθετημένη ετεροτοπία της ψευδαισθήσης, από έναν τόπο που προκαλεί αμφірροπα συναισθήματα αγάπης και μίσους προς έναν μη-τόπο που κατακερματίζει το νόημα και τον προσανατολισμό. Μεταβαίνει παράλληλα από τους δρόμους της παιδικής

πλικίας, της συνειδητοποίησης, των ανθρώπινων σχέσεων προς μια ετεροτοπία της κρίσης και της απόκλισης, χωρίς ταυτότητα, σώμα, μνήμη ή ιστορία. Με το agency πάντα στις καλές προθέσεις μιας ετεροκεντρικής κοινωνίας με φετίχ φιλανθρωπίας.

Μειονότητα μέσα στη μειονότητα. Μέσα από τις παραπάνω απογοητευτικές διαπιστώσεις διαφαίνεται και μια άλλη ταχύτητα. Όπως σημειώνει η πολιτική επιστήμονας Χρύσα Μουσουλιώτη, «Ο 21ος αιώνας των ανθρωπιστικών κρίσεων διαθέτει μια σειρά από εύθραυστες, αντιφατικές, αναποτελεσματικές και νεο-αποικιακές πολιτικές για τα ανθρώπινα δικαιώματα, εντείνοντας τη βία προς τους ΛΟΑΤΚΙ πρόσφυγες και αδυνατώντας να προσφέρει λύσεις ενσωμάτωσης. Επομένως, δημιουργείται ένα ζητούμενο έκφρασης και εκπροσώπησης του κοινωνικού στο πολιτικό/πολιτισμικό, ένας νέος χώρος αιτημάτων πάνω στο ζήτημα, που αναπόφευκτα θα εκφραστεί από ΛΟΑΤΚΙ πρόσφυγες».

Ο κ. Χαράλαμπος Σωφρονίου είναι κάτοχος διδακτορικού τίτλου στις Σπουδές Φύλου και Κριτικής Θεωρίας από το πανεπιστήμιο του Nottingham.

Συζητήσεις περί πολιτικής, ηθικής, αισθητικής και άλλων... «δεινών»

ΜΑΡΙΟΣ ΠΕΛΕΚΑΝΟΣ

Στην πολιτική πρέπει να μάθουμε να ακούμε

Ηξερα ότι δεν θα μείνω για πάντα στην τράπεζα, γιατί εμένα άλλο ήταν το όνειρό μου

Συνέντευξη στην **ΕΛΕΝΗ ΞΕΝΟΥ**

Όταν κάποιος δηλώνει «αντίπαλος του εγώ», αυτό από μόνο του προκαλεί το ενδιαφέρον να μάθεις περισσότερα για εκείνον. Πόσω μάλλον όταν αυτός ο κάποιος είναι ο νέος κυβερνητικός εκπρόσωπος... Δέκα το πρωί στο γραφείο του με το βασικό μου ερώτημα ήδη διατυπωμένο.

–Τι εννοείτε όταν λέτε πως είστε αντίπαλος του εγώ;

–Είναι πολύ σημαντικό να μάθουμε να ζούμε στο εμείς και όχι στο εγώ. Και προκειμένου να μάθουμε να ζούμε στο εμείς πρέπει να μάθουμε να ακούμε.

–Αυτός που ξέρει να ακούει ξέρει να παραμερίζει το εγώ του;

–Ακριβώς. Όταν έχεις την τάση να θέλεις να λες την άποψή σου χωρίς να σε ενδιαφέρει να ακούσεις την άποψη του άλλου παραμένεις εγκλωβισμένος στο εγώ σου. Είναι σημαντικό, όμως, να αναγνωρίζουμε πως δεν ξέρουμε τα πάντα και πως χρειάζεται να μάθουμε να ακούμε, ώστε να διευρύνουμε την οπτική μας.

–Εσάς τι σας έμαθε να ακούτε;

–Μεγάλωσα σε μια οικογένεια όπου υπήρχαν πολλές απόψεις. Ήμασταν 6 άτομα, 4 αγόρια και οι γονείς μου. Και είχαμε συχνά εκείνα τα παραδοσιακά κυπριακά τραπέζια με τους πολλούς συγγενείς, που θυμάμαι τους θείους μου να διαφωνούν μεταξύ τους και εγώ να τους ακούω με προσοχή. Ήταν οι αγαπημένες μου συζητήσεις. Άκουγα ιστορίες που δεν είχα ακούσει ποτέ αλλά και έντονες διαφωνίες, οι οποίες μου δημιούργησαν εν τέλει την ανάγκη να επιζητώ τις πολλές απόψεις. Κι αυτό με βοήθησε και προσωπικά και επαγγελματικά.

–Πώς σας βοήθησε;

–Στο να μαθαίνω συνεχώς καινούργια πράγματα. Αλλά και στο να προσπαθώ να καταλαβαίνω πίσω από τις λέξεις, την ανάγκη και τα θέλω του άλλου.

–Αρκεί να είσαι καλός ακροατής ή χρειάζεται και ένα ακονισμένο κριτήριο σκέψης;

–Αναμφισβήτητα χρειάζεται ώστε να αξιολογείς αυτά που ακούς. Και γι' αυτό το κριτήριο πιστεύω ότι το καλύτερο σχολείο είναι η οικογένειά σου. Είναι σημαντικές οι βάσεις που θα σου δώσει πρώτα η οικογένειά σου και μετά το σχολείο. Διότι δεν αρκεί μόνο να μαθαίνουμε πέντε πράγματα, αλλά είναι σημαντικό να μαθαίνουμε κάποιες αρχές και αξίες που θα μας βοηθήσουν να γίνουμε καλύτεροι άνθρωποι, με περισσότεροι ενσυναίσθηση.

–Εσάς τι αρχές σάς έδωσε η οικογένειά σας;

–Εκείνο που ήταν πάντα έντονο στη δική μου οικογένεια είναι ο σεβασμός προς τους γονείς μας, το οποίο δεν ήταν κάτι που μας διδασαν, αλλά έβγαινε μέσα από την καθημερινότητά μας. Όταν μιλούσα στους γονείς μου ήξερα ότι μιλούσα σε κάποιον που τον σέβομαι. Ή όταν ήθελα να φέρω καλούς βαθμούς το έκανα και για εκείνους. Υπήρχε αυτός ο σεβασμός ότι κάποιος με μεγάλωσε και του το χρωστώ με την καλή έννοια.

–Από μικρός δουλεύατε για να βγάξετε το δικό σας χαρτζιλίκι. Κι αυτό σας το έμαθε η οικογένειά σας;

–Ναι. Ο πατέρας μου έλεγε πάντα στη μάνα μου «άφησέ τους να δουλέψουν να καταλάβουν πώς βγαίνουν τα λεφτά». Έκανα πολλές δουλειές, χτίστης, συγκολλητής, ντιλιβεράς σε πιτσαρία. Και καιρόμουν γιατί μπορούσα να αγοράσω εκείνα που ήθελα χωρίς να επιβαρύνω τους δικούς μου. Με βοήθησε πολύ το ότι δούλευα από τόσο μικρός.

–Σε τι σας βοήθησε;

–Πρώτα απ' όλα μαθαίνεις να φιλοσοφείς τα πράγματα και αντιλαμβάνεσαι πολύ νωρίς πως η καρέκλα στην οποία κάθεσαι –και εννοώ στην όποια δουλειά κάνεις– δεν είναι ποτέ δική σου. Επίσης,

“

Από τα χαμηλά ξεκίνησα. Αρχισα να δουλεύω στην τράπεζα στα 20 μου και ήμουν γραφειακό προσωπικό, μετά ταμίας, και ύστερα συνέχισα να δουλεύω και παράλληλα να σπουδάζω με τα δικά μου λεφτά.

όταν δούλευα στην τράπεζα, έφτασα στο σημείο να είμαι διευθυντής στέλεχος στη θυγατρική της Τράπεζας Πειραιώς στην Αλβανία, όπου έπαιρνα πολύ καλό μισθό. Όταν έληξε το συμβόλαιό μου, είχα την ευκαιρία να το ανανέωσω αλλά εγώ επέλεξα να πάω πίσω στο μηδέν. Άφησα ένα πολύ καλό μισθό και ρίσκαρα, γιατί ήθελα να κάνω την δική μου επιχείρηση.

–Και στην ανάληψη αυτού του ρίσκου συνέβαλε το ότι δουλεύατε από μικρός;

–Και βέβαια. Δεν το φοβήθηκα, γιατί έμαθα από μικρός να μη φο-

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗ: ΤΙΤΙΝΑ ΧΑΜΑΤΖΗ

βάμαι τη δουλειά. Έλεγα πως ακόμα κι αν πάει στραβά η επιχείρησή και σε πιτσαρία μπορώ να δουλέψω και χτίστης μπορώ να ξαναγίνω.

–Αρα, δεν σας ενοχλεί να βρεθείτε από τα «ψηλά» στα «χαμηλά»;

–Έτσι κι αλλιώς από τα χαμηλά ξεκίνησα. Αρχισα να δουλεύω στην τράπεζα στα 20 μου και ήμουν γραφειακό προσωπικό, μετά ταμίας, και ύστερα συνέχισα να δουλεύω και παράλληλα να σπουδάζω με τα δικά μου λεφτά. Είπα αφού η οικογένειά μου δεν έχει την δυνατότητα να με σπουδάσει, πρέπει

να κόψω τον λαιμό μου να τα καταφέρω μόνος μου. Και ήξερα ότι δεν θα μείνω για πάντα στην τράπεζα, γιατί εμένα άλλο ήταν το όνειρό μου. Ήθελα να κάνω κάτι δικό μου το οποίο να μου δίνει καθημερινά το κίνητρο να σκέφτομαι δημιουργικά.

–Ήσασταν πάντα τόσο πειθαρχημένος, όταν βάζατε ένα στόχο;

–Ναι, πάντα. Δέχομαι να αποτύχω αλλά δεν δέχομαι να μην κάνω τα όσα περνάνε από το χέρι μου προκειμένου να κυνηγήσω με τις μεγαλύτερες δυνατό-

τητες τον στόχο μου.

–Γιατί όταν αναφέρεστε στην εμπειρία σας στην Αλβανία λέτε πως ήταν ένα κομβικό σημείο στη ζωή σας;

–Διότι εκεί έζησα εμπειρίες εντελώς διαφορετικές, τόσο από άποψη δουλειάς όσο και κουλτούρας. Πράγματα που στην Κύπρο τα θεωρούμε αδιανόητα, εκεί ήταν φυσιολογικά, καθημερινά. Αναγκάστηκα να υπερβώ τον εαυτό μου και να ακολουθήσω ένα άλλο μοντέλο διευθυντικής διαχείρισης, κυρίως στη διαχείριση των συνεργατών μου, προκειμένου να πετύχω

στο έργο που ανέλαβα. Κι αυτό με έμαθε πολλά πράγματα.

–Ποιο ήταν το πιο σημαντικό που σας έμαθε;

–Να αναγνωρίζω την ώρα που μου μιλά κάποιος, όχι το τι μου λέει αλλά το γιατί μου το λέει. Τα λόγια δεν εκφράζουν πάντα εκείνο που θέλει κάποιος και επειδή ήμασταν διαφορετικές κουλτούρες δεν ήταν εύκολο να μου μεταδώσουν το πραγματικό τους θέλω. Άρα, με έβαζε και μένα σε μια διαδικασία να προσπαθώ να διαβάσω πίσω από τις λέξεις και να προσπαθώ να κατανοώ ανθρώπους άλλης κουλτούρας και τρόπου ζωής.

–Αν στην ζωή μας υπάρχουν γεγονότα που μας καθορίζουν σε σας ποιο ήταν το πιο καθοριστικό;

–Ο θάνατος του πατέρα μου. Ο πατέρας μου ήταν ένας άνθρωπος δυναμικός, δουλευτής, λεβέντης και ξαφνικά ένα πρωί αρρώστησε με καρκίνο –όγκο στον εγκέφαλο και μάλιστα σε μη εγχειρίσιμο σημείο– και από κει και πέρα τον βλέπαμε να σβήνει μέρα με τη μέρα. Έφτασε στο σημείο να βρίσκεται πάνω σε ένα κρεβάτι και να ανοιγοκλείνει μόνο τα μάτια του. Όταν το έζησα όλο αυτό, είπα «είναι ωραία να έχουμε όνειρα, είναι ωραία να σκεφτόμαστε τι θα κάνουμε ύστερα από 10-20 χρόνια αλλά η ζωή μπορεί να τελειώσει ξαφνικά». Και αυτό με έκανε να αλλάξω τρόπο σκέψης.

–Μετατόπισε τις προτεραιότητές σας;

–Κατάλαβα τι είναι ο άνθρωπος. Ότι μια μέρα θα φύγουμε. Και είπα «τι θέλεις να λείει κάποιος για σένα εκείνη τη μέρα που θα φύγεις;». Θέλω τα παιδιά μου να λένε ότι είχαμε ένα πατέρα λεβέντη, όπως λέω εγώ για τον δικό μου πατέρα, και θέλω και πέντε άνθρωποι να πούνε πως τους βοήθησα με τον τρόπο μου και με το τι πρόσφερα στον τόπο. Και για να είμαι ειλικρινής μαζί σας δεν ξέρω αν θα ασχολούνται με την πολιτική αν δεν μεσολαβούσε αυτό το καθοριστικό γεγονός. Ήταν αυτή η αλλαγή στον τρόπο σκέψης μου, που νομίζω λειτουργήσε καθοριστικά στο να επιδιώξω να ασχοληθώ πιο ενεργά.

–Σας έκανε πιο επιτακτική την ανάγκη να προσφέρετε;

–Με έκανε να αισθάνομαι πως μόνο αν ξεκινήσουμε να ασχολούμαστε πιο ενεργά δικαιούμαστε να μιλάμε και να ζητάμε αλλαγές. Ένιωθα πως πλέον εκείνο που προείχε δεν ήταν το πόσα χρήματα θα βγάζω, αλλά το πόσα πράγματα θα κάνω στη ζωή μου, πράγματα ουσιαστικά, από κείνα που όταν κοιτάς πίσω αισθάνεσαι πως κάτι έχεις προσφέρει.

Οι νέοι ψηφοφόροι θα αλλάξουν την πολιτική με τα θέλω τους

–Η μέχρι τώρα εμπλοκή με την πολιτική τι σας έμαθε που σας έκανε καλύτερο;

–Να αξιολογώ τους ανθρώπους πιο πολύ σαν χαρακτήρες παρά σαν επαγγελματίες. Στην επαγγελματική μου πορεία αξιολογούσα τους ανθρώπους περισσότερο σαν επαγγελματίες. Στην πολιτική μαθαίνεις να αξιολογείς ανθρώπους, μαθαίνεις να αντιλαμβάνεσαι τα θέλω τους και συνεπίζοποιείς πόσο διαφορετικά είναι αυτά τα θέλω μεταξύ τους.

–Και αυτή η αξιολόγηση σε τι συμπεράσματα σας οδήγησε;

–Ότι δεν μπορείς ποτέ να τους ικανοποιήσεις όλους. Κι αυτό θέλει διαχείριση και τόλμη. Διότι όταν αντιληφθείς πως δεν μπορείς να τους ικανοποιήσεις όλους, τότε πρέπει να είσαι τολμηρός και να παίρνεις αποφάσεις για εκείνο που θεωρείς ότι είναι το κοινό καλό.

–Και η τόλμη τι προϋποθέτει; Ξεκάθαρο όραμα;

–Ξεκάθαρο όραμα, αλλά ταυτόχρονα να μπορείς να κάνεις ένα βή-

μα πίσω, αν χρειαστεί ώστε να ακούσεις και την άλλη άποψη, η οποία ενδεχομένως να βοηθήσει στο να διαμορφωθεί κάτι το οποίο θα ικανοποιεί όσο το δυνατό περισσότερο κόσμο. Χωρίς όμως αυτό να παύει να εμπεριέχει το πώς οραματίζεται εσύ την επόμενη μέρα. Η κοινωνία ποτέ δεν αδικεί εκείνους οι οποίοι τολμούν να κάνουν κάτι για το καλό της. Τρανταχτό παράδειγμα το ΓεΣΥ. Συζητείτο για δεκαετίες και κανένας δεν τολμούσε να το πάρει στο επόμενο βήμα, γιατί μπορεί να βλάπτονταν τα συμφέροντα κάποιων. Όταν όμως έγινε, η απάντηση της κοινωνίας ήταν εκκωφαντική, πράγμα που αποδεικνύει πως η κοινωνία στηρίζει όσους τολμούν.

–Το πρόβλημα είναι ότι όλο και λιγότεροι τολμούν στην πολιτική.

–Πιστεύω πως όσο περνούν τα χρόνια θα βλέπουμε να τολμούν περισσότεροι, διότι πλέον αλλάζει ο τρόπος σκέψης του πληθυσμού. Ένας που είναι σήμερα 80 χρονών και ένας που είναι 20 έχουν εντελώς

διαφορετική άποψη για τον κόσμο του αύριο. Θα μου πείτε δεν ήταν πάντα έτσι; Όχι δεν ήταν, διότι τώρα το χάσμα είναι πολύ πιο μεγάλο. Επομένως, όσο περνάνε τα χρόνια, οι νέοι ψηφοφόροι θα αλλάξουν την πολιτική με τα θέλω τους και θα αναγκάσουν τους πολιτικούς να αλλάξουν τις προτεραιότητές τους.

–Εσείς ποιο ιδιαίτερο χάρισμα πιστεύετε ότι πρέπει να έχει ένας σύγχρονος πολιτικός;

–Να μπορεί να αντιληφθεί τον τρόπο σκέψης του νέου. Οι νέοι απαξιώνουν τους πολιτικούς γιατί θεωρούν πως δεν τους καταλαβαίνουν και δεν τους ακούν. Σου λένε «εσείς μας μιλάτε για καρέκλες και μες σκεφτόμαστε καναπέδες». Δηλαδή στο μυαλό των νέων δεν χωρούν τα μικρά οράματα, διότι αυτοί έχουν άλλες παραστάσεις, ζουν πλέον σε ένα παγκόσμιο γίγνεσθαι. Όταν η γενιά μου ήταν στην ηλικία των 20 χρονών δεν μπορούσαμε, οι πλείστοι τουλάχιστον, να σκεφτούμε πολύ μακριά από την Κύπρο.

Ο σημερινός 20άρης σκέφτεται μεν την χώρα του αλλά συνάμα αισθάνεται πολίτης του κόσμου.

–Είχατε πει ότι ένας από τους λόγους που απομακρύνεται ο πολίτης από την πολιτική είναι και η θεωρία της γραβιάς. Αυτό είναι που εννοείτε;

–Ναι. Η θεωρία της γραβιάς είναι ότι πολλοί πολιτικοί και όχι μόνο στην Κύπρο μιλούν με ένα ύφος και ένα λεξιλόγιο το οποίο δεν κερδίζει το νέο ακροατήριο. Αν δείτε π.χ. τον τρόπο που επικοινωνεί ο Μακρόν είναι πολύ διαφορετικός από τον τρόπο που επικοινωνούσαν οι προηγούμενοι ηγέτες. Δεν λέω αν είναι καλύτερος πολιτικός, λέω ότι χρησιμοποιεί μια επικοινωνιακή τακτική που γίνεται κατανοητός στους νέους ανθρώπους και στα φρέσκα μυαλά.

–Εσείς όταν λέτε πως είστε πιστός στο δόγμα του ρεαλιστικού εφικτού τι εννοείτε;

–Πιστεύω πως στη ζωή μας πρέπει να βάζουμε στόχους φιλόδοξους μεν, εφικτούς δε. Να είμαστε πραγ-

ματιστές. Να έχουμε τον πίκχη ψηλά, αλλά να σταματάμε στο ρεαλιστικά εφικτό. Η ουσία είναι να τραβήξεις τη γραμμή μέχρι εκεί που μπορείς να πιάσεις το μάξιμουμ. Διαφορετικά θα αποτύχεις.

–Και το μέτρο μεταξύ του εφικτού και του ανέφικτου ποιος μας το δίνει;

–Η γνώση. Και είναι σημαντικό να αντιληφθούμε ότι η γνώση που κατέχουμε δεν είναι ποτέ αρκετή και άρα πρέπει να δούμε τι άλλη γνώση χρειαζόμαστε συλλογικά προκειμένου να πετύχουμε το καλύτερο αποτέλεσμα.

–Όλα όσα ζήσατε σας βοηθούν στο ρόλο του κυβερνητικού εκπροσώπου;

–Νομίζω πως αν δεν είχα το παρελθόν που είχα, θα αντιμετώπιζα μεγαλύτερη δυσκολία στο να μπορώ να αξιολογώ τις καταστάσεις και να αντιλαμβάνομαι τα θέλω εκείνων που εκφράζονται υπέρ και εκείνων που εκφράζονται εναντίον σε ένα συγκεκριμένο θέμα.

–Και στη διαμόρφωση της δικής

σας πολιτικής σκέψης ποια πρότυπα συνέβαλαν;

–Δεν είχα ούτε και έχω πρότυπα. Παρακολουθώ συμπεριφορές και τρόπους σκέψης και αυτό με βοηθά να βελτιώνομαι. Έχω την ανάγκη να παρακολουθώ τη ζωή προσωπικοτήτων, όπως είναι για παράδειγμα ο Νικ Βουσιόιτς. Ένας άνθρωπος που γεννήθηκε χωρίς χέρια και πόδια και κατάφερε ένα σωρό πράγματα που ούτε τα διανοούμαστε.

–Σας κεντρίζουν δηλαδή το ενδιαφέρον άνθρωποι που μας δείχνουν το μεγαλείο της ψυχής;

–Θα έλεγα πως με ενδιαφέρουν άνθρωποι που ζουν και σκέφτονται έξω από το συνηθισμένο, γιατί ο'αυτούς ανακαλύπτουμε στοιχεία που μας βοηθούν να γίνουμε καλύτεροι ως άνθρωποι.

–Και μια τελευταία ερώτηση. Οι δικές σας πολιτικές φιλοδοξίες ποιες είναι;

–Θα σας απαντήσω με μια φράση. Φιλοδοξώ να μετατρέψουμε τις ανάγκες της καθημερινότητας του κόσμου σε εθνικούς μας στόχους.

Στου Σοσιαλισμού την ολόμαυρη ράχη

Το κόμμα του «γιατρού» βρίθει από κόντρες, προσωπικές ατζέντες και εσωστρέφεια που φτάνει μέχρι το ΤΑΕ

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν τον περασμένο Απρίλιο, έγινε γνωστό πως ο ιδρυτικός γένης της ΕΔΕΚ Βάσος Λυσσαρίδης έφυγε από τη ζωή, κάποιοι εκτιμούσαν πως η απουσία του σηματοδοτεί το τέλος εποχής. Το τέλος εποχής καθώς έκλεινε μαζί του ο κύκλος των ιστορικών ηγετών που πρωταγωνίστησαν στη μεταβατική περίοδο από την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας στη διαχείριση του κυπριακού προβλήματος. Δεν ήταν βεβαίως ο κύκλος των ιστορικών ηγετών που έκλεινε μόνο, αλλά σύμφωνα με πολιτικούς αναλυτές με τον θάνατό του έβαζε λουκέτο και στην ΕΔΕΚ. Το κόμμα των Σοσιαλιστών είχε μπει βεβαίως εδώ και καιρό στην περιδίνηση και η παρουσία του ιδρυτικού του ηγέτη Βάσου Λυσσαρίδη λειτουργούσε έστω και το τελευταίο διάστημα ως συνδετική κόλλα. Οι ίδιοι οι ΕΔΕΚίτες παραδέχονται, άλλωστε, ότι στις τελευταίες εκλογικές αναμετρήσεις είχε επιστρατευθεί και ο ίδιος για να συσπειρώσει την παλιά φρουρά των ΕΔΕΚιτών που είχε ήδη απομακρυνθεί και εν πολλοίς είχε δυσφορήσει από τον τρόπο που λειτουργούσε η διάδοχη κατάσταση. Λίγο η ιστορία του κόμματος, λίγο η πληθωρική παρουσία του Βάσου Λυσσαρίδη και η ταμπέλα του Σοσιαλισμού κρατούσε παλιά στελέχη κοντά. Ο θάνατός του, όμως, σε συνδυασμό με τις τελευταίες αποκαλύψεις που αφήνουν αιχμές υπεξαίρεσαν μαζί με τους καβγάδες στελεχών που κατέληξαν στην Αστυνομία, σηματοδοτούν μία νέα περίοδο, που δεν εμπερικλείει μόνο την εσωστρέφεια, αλλά αφήνει ανοικτό το ενδεχόμενο αντιμετώπισης ποινικών ζητημάτων.

Προσωπολατρία και ατζέντα

Προφανώς και τα προβλήματα στην ΕΔΕΚ δεν ξεκίνησαν σήμερα. Η ιστορία του κόμματος βρίθει από κόντρες στελεχών και ηχηρές αποχωρήσεις. Η πρώτη και τελευταία διαμάχη με καθαρά πολιτικά επιχειρήματα ήταν μεταξύ Βάσου Λυσσαρίδη και Αριστερής Πτέρυγας, όταν οι τελευταίοι στήριζαν την υιοθέτηση ενός πιο αριστερού και προοδευτικού προφίλ για το κόμμα. Ο πρώτος επικράτησε με τα στελέχη της δεύτερης τάσης να αποχωρούν και το κόμμα να μετατρέπεται σταθερά στο κόμμα του «γιατρού». Άρχιζε συνεπώς να κάνει το ιδεολογικό του αποτύπωμα, χρόνο με τον χρόνο, με αποτέλεσμα οι όποιες κόντρες ακολουθήσαν στη συνέχεια να είναι καθαρά προσωπικές και καθόλου πολιτικές. Από τον Γιαννάκη Ομήρου που σε μία νύχτα άλλαξε την απόφασή του για το Σχέδιο Ανάν, για να αποφυγί την αμφισβήτησή του εκ των έσω, την κόντρα του πρώην προέδρου της Βουλής με τον Μαρίνο Σιζόπουλο που οδήγησε στην αποχώρησή του πρώτου, μέχρι τις εντάσεις στο εκλογικό συνέδριο

Ο Γιώργος Βαρνάβα δεν αποφάσισε εν θερμώ να διεκδικήσει απέναντι στον Σιζόπουλο, αλλά ήταν μία απόφαση που είχε ληφθεί, όπως λένε πρόσωπα από τον κύκλο του, εδώ και ένα χρόνο.

Ο Κωστής Ευσταθίου φωτογραφήθηκε ως η συναινετική και μεταβατική λύση, ωστόσο επί του παρόντος δεν ενδιαφέρεται για κάτι τέτοιο.

Από τη φυλάκιση Σαρίκα, μέχρι και σήμερα, το κόμμα αντιμετωπίζει ζητήματα που αγγίζουν τον ποινικό κώδικα.

του 2015, μεταξύ των κοινοβουλευτικών (Νικολαΐδης, Μαυρονικόλα, Βαρνάβα) έναντι των κοιματικών (Σιζόπουλος, Ευσταθίου) η ΕΔΕΚ άνοιξε εκ νέου την πόρτα της εσωστρέφειας. Σοβαρό πλήγμα για το κόμμα των Σοσιαλιστών υπήρξε και η φυλάκιση του βουλευτή και προέδρου της επιτροπής Θεσμών Φειδία Σαρίκα, που έστειλε το μήνυμα πως το κόμμα δεν είναι όσο καθαρό διατεινόταν πως ήταν. Όμως, ενώ πολλοί θεωρούσαν πως η επικράτηση Σιζόπουλου θα έβαζε μία τελεία σε όλη αυτή την κόντρα, η επόμενη μέρα κατέδειξε πως τα πράγματα μάλλον χειροτερεύουν.

Ο Μαρίνος Σιζόπουλος έχει τη στήριξη στελεχών, ωστόσο θα πρέπει να δώσει απαντήσεις για τη στενή σχέση και τη στήριξή του απέναντι στον οικονομικό διευθυντή και πρόεδρο της ΑΛΚΗΣ Γιώργο Κουτούκη.

Ο Μαρίνος Σιζόπουλος δεν έτεινε χέρι συνεργασίας με την εσωκομματική αντιπολίτευσή του, αλλά μέσω των τροποποιήσεων καταστατικού περί ορίου θητειών τους απομάκρυνε σιγά σιγά. Τα πρωτοκλασάτα στελέχη της προηγούμενης κατάστασης πραγμάτων, πέραν του Γιαννάκη Ομήρου, όπως οι Γιώργος Βαρνάβα, Ρούλα και Κούλης Μαυρονικόλα, Νίκος Νικολαΐδης απομακρύνθηκαν ή ευσεχίμως εκδιώχθηκαν με την απόφαση για όριο θητειών. Και ενώ το όριο θητειών θα μπορούσε να λειτουργήσει θετικά για την ανανέωση, η πραγματικότητα είναι πως το όλο οικοδόμημα άρχισε να αδειάζει παρά να γεμίζει με νέα πρόσωπα. Πέραν της εκπροσώπου Τύπου Μαρίας Παναγιώτου, κανένα άλλο ανερχόμενο στέλεχος δεν υπήρξε μέχρι τώρα στην πρώτη γραμμή. Ακόμη και οι μεταγραφές που έγιναν επί της προεκλογικής περιόδου (Μάριος Χαννίδης από το ΑΚΕΛ, Γιώργος Γεωργίου και Στέλιος Γεωργίου από

το ΔΗΚΟ) δεν έχουν ακόμη βγει μπροστά στη νέα κατάσταση πραγμάτων.

Βεβαίως, ένα είναι ένα κόμμα να σύρεται στην εσωστρέφεια και τις προσωπικές ατζέντες, άλλο να οδηγείται στο ΤΑΕ και στα δικαστήρια. Το κερασάκι στην τούρτα θεωρήθηκε για πολλούς η διαγραφή του Δημήτρη Παπαδάκη από το κόμμα και όσα ακολούθησαν με τις αγωγές. Μία διαγραφή που θεωρήθηκε από πολλούς εκδικητική, καθώς πολλοί ήταν εκείνοι που έλεγαν πως ο επόμενος που θα αμφισβητήσει τον Μαρίνο Σιζόπουλο ανοικτά και θα διεκδικήσει την Προεδρία του κόμματος είναι ο ευρωβουλευτής της ΕΔΕΚ. Ο κ. Παπαδάκης άφησε κατά διαστήματα αιχμές για τον τρόπο που πολιτεύεται ο Μαρίνος Σιζόπουλος, ιδιαίτερα στα περι ταύτησιν του ΕΛΑΜ, ενώ διαφώνησε και με τη χρονική συγκυρία που το κόμμα αποκάρυξε την διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία.

Η υπόθεση Κουτούκη

Η διαγραφή Παπαδάκη και όσα ακολούθησαν με την αστυνομία, ήταν όμως ένα ακόμα επεισόδιο. Σήμερα το κόμμα έχει να αντιμετωπίσει πολύ σοβαρότερα προβλήματα που αγγίζουν τον ποινικό κώδικα. Πέντε επιταγές της ΕΔΕΚ που εξέδωσε ο οικονομικός διευθυντής της ΕΔΕΚ Γιώργος Κουτούκης και αφορούσαν προσωπικές του δουλειές φέρεται να προκάλεσαν νέα ζητήματα. Για τις τρεις επιταγές, όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ είχε ενημερωθεί από στέλεχος του κόμματος τον περασμένο Μάρτιο. Σε εκείνο το πλαίσιο είχε αποφασιστεί να συλληθεί ερευνητική επιτροπή, η οποία ανακάλυψε την ύπαρξη

νόταν γνωστή η συγκάλυψή του θα μπορούσε να καταγγελλεί όλο το σώμα ως συνεργός στην υπόθεση. Η πρόταση που πλειοψηφήθηκε ήταν η θέση του προέδρου της ΕΔΕΚ Μαρίνου Σιζόπουλου. Το θέμα βεβαίως δεν έκλεισε εδώ, καθώς η Ελεγκτική Υπηρεσία βρίσκει ήδη σε διαβούλευση με την ΕΔΕΚ ούτως ώστε στο πλαίσιο του ελέγχου για τα έξοδα του προεκλογικού, ο οποίος θα γίνει για όλα τα κόμματα, αναμένεται να εξεταστεί και όσα είδαν τελευταίως το φως της δημοσιότητας με τις τελευταίες πέντε επιταγές.

Οι στενές σχέσεις

Ο Μαρίνος Σιζόπουλος επέλεξε πάντως να τηρήσει σωπή μετά τις αποκαλύψεις. Αντιλαμβάνεται προφανώς πως το όλο ζήτημα του προκαλεί ζημιά. Όχι μόνο γιατί ως πρόεδρος όφειλε, αν δεν ήξερε, να γνωρίζει για όλα αυτά αλλά και γιατί όπως διαφαίνεται το όλο ζήτημα των οικονομικών ήταν διάτρητο. Ο κ. Κουτούκης την παράδειγμα έκανε το λάθος όπως είπε να βγάλει τις επιταγές που αφορούσαν προσωπικές του δουλειές. Ο Μαρίνος Σιζόπουλος ως πρόεδρος του κόμματος θα πρέπει να απαντήσει για ποιο λόγο οι επιταγές δεν υπογράφονταν από ένα ακόμα πρόσωπο, ή για ποιο λόγο το όλο ζήτημα δεν έπεσε στην αντίληψη του ελεγκτικού οίκου που έχει αναλάβει το κόμμα προτού γίνει πρωτοσέλιδο στον «Πολίτη». Πολύ σημαντικό, ωστόσο, το οποίο και θα ακολουθεί τον Μαρίνο Σιζόπουλο είναι η πολύ στενή σχέση που διατηρεί με τον κ. Κουτούκη. Όπως λένε στα κομματικά πηγάδια, ο κ. Κουτούκης τον είχε στηρίξει όλο το διάστημα της θητείας του, ενώ πολλοί ήταν εκείνοι που απομακρύνθηκαν από το κόμμα εξαιτίας της έντονης παρουσίας Κουτούκη και των διαφωνιών που είχαν μαζί του, με τον Μαρίνο Σιζόπουλο να παίρνει έστω και διακριτικά το μέρος Κουτούκη.

Οι τρεις επιλογές για τη διάδοχη κατάσταση

Σε αυτό ακριβώς το κλίμα, τον προσεχικό Οκτώβριο η ΕΔΕΚ οδηγείται σε εκλογικό συνέδριο, με τον Μαρίνο Σιζόπουλο και τον Γιώργο Βαρνάβα να είναι επί του παρόντος οι κύριοι διεκδικητές. Το ίδιο σκηνικό είχε προκύψει και το 2015, με τον Μαρίνο Σιζόπουλο να αφήνει πίσω του τον Γιώργο Βαρνάβα. Ο Μαρίνος Σιζόπουλος θα πρέπει να απαντήσει για τη συρρίκνωση των ποσοστών, την εκκαθάριση στελεχών αλλά και το φερόμενο σκάνδαλο του στενωτάτου συνεργάτη του Γιώργου Κουτούκη. Και ο Γιώργος Βαρνάβα βεβαίως έχει να δώσει τις δικές του απαντήσεις. Και το λέμε αυτό γιατί ενώ παρουσιάστηκε ως ο πολέμιος της διαφθοράς και το πρόσωπο που θα έρθει να καθαρίσει το κόμμα, το δημοσίευμα της «Νημερινής» που τον εμπλέκει σε σκάνδαλο με Ρώσο πρώην βουλευτή δεν βοηθά την κατάσταση. Μεταξύ των δύο, δεν έχουν διαμορφωθεί συγκεκριμένα στρατόπεδα. Ο Μαρίνος Σιζόπουλος φαίνεται να έχει τη στήριξη κομματικών

Ο Δημήτρης Παπαδάκης έχει καλέσει τον Μαρίνο Σιζόπουλο να παραιτηθεί, οπότε θα δουλέψει εναντίον της υποψηφιότητάς του, έστω κι αν δεν στηρίξει ανοικτά τον Γιώργο Βαρνάβα.

στελεχών, όπως η εκπρόσωπος Τύπου Μαρία Παναγιώτου, η αντιπρόεδρος της ΕΔΕΚ Ελένη Περικλέους, ο διευθυντής της ΕΔΕΚ Μορφάκης Σολωμονίδης που αποτελεί έναν από τους στενούς του συνεργάτες, ενώ οι σχέσεις του αποκαταστάθηκαν και με τον πρώην γ.γ. της ΔΕΟΚ Διομήδη Διομήδους. Επίσης, στηρίζεται από τον κεντρικό οργανωτικό του κόμματος Χριστόδουλο Λευκαρίτη. Μεγάλο ερωτηματικό αποτελεί το πως θα κινηθεί η αναπληρώτρια

πρόεδρος Μαρία Βασιλειάδου. Δίπλα στον Γιώργο Βαρνάβα δεν τάχθηκε κάποιος καθαρά. Μέλη του Πολιτικού Γραφείου τα οποία διαφώνησαν με τις ενέργειες Σιζόπουλου στο Πολιτικό Γραφείο όπως οι Μιχάλης Τερέπης, γραμματέας Κεντρικής Επιτροπής - μέλος Πολιτικού Γραφείου, Λευκίος Δοράτης, πρόεδρος Επαρχιακής Επιτροπής Λεμεσού - μέλος Πολιτικού Γραφείου Ηλίας Μυριάνθους, βουλευτής Πάφου Μαρίνος Θεοδώρου, μέλος Πολιτικού Γραφείου, Νίκος Σολωμού, μέλος Πολιτικού Γραφείου και Ανδριανή Οδυσσεύς, μέλος Πολιτικού Γραφείου, ήταν κοντά στον Μαρίνο Σιζόπουλο, όμως είναι άγνωστο πώς θα κινηθούν σήμερα. Ο Δημήτρης Παπαδάκης έχει καλέσει τον Μαρίνο Σιζόπουλο να παραιτηθεί, οπότε θα δουλέψει εναντίον της υποψηφιότητάς του, έστω κι αν δεν στηρίξει ανοικτά τον Γιώργο Βαρνάβα. Αυτό βεβαίως που συζητείται εντόνως, μετά και τις αποκαλύψεις σκανδάλων που συνδέουν τόσο τον

Μαρίνο Σιζόπουλο όσο και τον Γιώργο Βαρνάβα, είναι το ενδεχόμενο μιας συναινετικής λύσης, με στελέχη να φωτογραφίζουν τον βουλευτή Λευκωσίας Κωστή Ευσταθίου. Σύμφωνα με κύκλους του στενού του περιγύρου, ο βουλευτής Λευκωσίας στο παρόν στάδιο δεν ενδιαφέρεται πάντως για κάτι τέτοιο. Το σίγουρο πάντως είναι πως η επόμενη μέρα του εκλογικού συνεδρίου κρίνεται ιδιαίτερα δύσκολη για την νέα κατάσταση πραγμάτων στην ΕΔΕΚ, καθώς η ηγεσία θα πρέπει να χειριστεί μία σειρά ζητημάτων, τις υποθέσεις που ξεκινούν με τη φυλάκιση του Φειδία Σαρίκα και φτάνουν μέχρι τις σημερινές αποκαλύψεις, οι οποίες πλήττουν το οποίο ηθικό έρεισμα του κόμματος. Θα πρέπει να διαχειριστεί παράλληλα ποια τελικά θα είναι η ιδεολογικοπολιτική κατεύθυνση του κόμματος και να κτίσει μέσα στους επόμενους λίγους μήνες στρατηγική και συνεργασίες που θα φτάνουν μέχρι τις προεδρικές του 2023.

Ο Μητσοτάκης τα αλλάζει όλα στον τομέα της πυρόσβεσης

Ο σχεδιασμός για νέες δομές, μεθόδους, πτητικά μέσα και πρόσωπα μετά τις πυρκαγιές

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Αποφασισμένος να «τα αλλάξει όλα» σε δομές, μεθόδους, μέσα και πρόσωπα στον τομέα της δασοπυρόσβεσης φέρεται ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, μετά την τραυματική εμπειρία των φετινών πυρκαγιών, όπου αποφεύχθηκε μεν η απώλεια ανθρώπινων ζωών, αλλά η φυσική καταστροφή υπήρξε μεγάλη.

Ο κ. Μητσοτάκης επισημαίνει την προετοιμασία που έγινε ενόψει της αντιπυρικής περιόδου, αλλά αναγνωρίζει πως εκ των πραγμάτων αυτή αποδείχθηκε ανεπαρκής και με δεδομένο ότι η χώρα έχει εισέλθει στον αστερισμό της κλιματικής κρίσης, αντιλαμβάνεται ότι τα «εργαλεία» που χρησιμοποιήθηκαν μέχρι φέτος δεν επαρκούν. Εξάλλου, έχει πλήρη εικόνα της άνιστης, σε πολλές περιπτώσεις, μάχης που δόθηκε στη Βαρυμπόμπη, στην Ηλεία και κυρίως στην Εύβοια, αλλά και των επιμέρους αστοχιών που υπήρξαν: όλο το διάστημα της πυρίνης λαίλαπας ο πρωθυπουργός είχε καθημερινή παρουσία στο συντονιστικό κέντρο της Πυροσβεστικής. Μάλιστα, υπήρξαν και ημέρες που, παρότι δεν ανακοινώθηκε, το επισκέφθηκε έως και τέσσερις φορές. Ενώ συνεχής ήταν –σε βάρδιες– η παραμονή σε αυτό των Γιώργου Γεραπετρίτη, Ακη Σκέρτσου και Θοδωρή Λιβάνιου.

Με βάση λοιπόν την τραυματική εμπειρία του φετινού Αυγούστου, έχουν αποφασιστεί οκτώ συγκεκριμένα βήματα:

1. Δημιουργία σώματος 500 ειδικά εκπαιδευμένων πυροσβεστών, που θα μπορούν να επιχειρούν μέσα στο δάσος και να αντιμετωπίζουν την πυρκαγιά πριν φθάσει στο οδικό δίκτυο. Η προκήρυξη για τις σχετικές προσλήψεις θα γίνει το φθινόπωρο, ώστε από τον Ιανουάριο να αναλάβουν υπηρεσία, αρχικά στους καθαρισμούς δασών.
2. Τερματισμός του κατακερματισμού αρμοδιοτήτων, με τις βασικές υπηρεσίες να περνούν στο υπουργείο Περιβάλλοντος –υπό τη Γενική Διεύθυνση Δασών– και να φυγούν από τις αποκεντρωμένες διοικήσεις που αναφέρονταν στο υπουργείο Εσωτερικών.
3. Εισαγωγή της μεθόδου της ελεγχόμενης καύσης –«αντιπύρ»– μέσω της οποίας οριοθετείται μια πυρκα-

Ο **Κυρ. Μητσοτάκης** έχει αποφασίσει να δημιουργηθεί σώμα 500 ειδικά εκπαιδευμένων πυροσβεστών, που θα μπορούν να επιχειρούν μέσα στο δάσος και να αντιμετωπίζουν την πυρκαγιά πριν φτάσει στο οδικό δίκτυο.

Σκέψεις για υποχρεωτικότητα με ηλικιακά κριτήρια φέρνει η έξαρση του κορωνοϊού – Σχέδιο τεσσάρων σημείων για τα κενά στα νοσοκομεία.

- για με φωτιά που βάζουν οι ίδιοι οι πυροσβέστες. Η ελληνική Πυροσβεστική δεν διαθέτει τη σχετική τεχνολογία και θα ζητηθεί η αρωγή της Αυστραλίας.
4. Δημιουργία περιφερειακών κέντρων πολιτικής προστασίας, που θα έχουν καλύτερη εικόνα για τις ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής.
 5. Διεύρυνση του στόλου της Πυροσβεστικής με εναέρια μέσα πρώτης προσβολής (τράκτορες) που μπορούν να παρέμβουν πριν η φωτιά πάρει ανεξέλεγκτες διαστάσεις.
 6. Εκπαίδευση στελεχών της Πυροσβεστικής στη χρήση σύγχρονων μέσων επιτήρησης των δασών και άμεσου εντοπισμού πυρκαγιών, κυρίως μέσω drones.
 7. «Τολμηρότερη» χάραξη αντιπυρικών ζωνών σε δήμους που «συνορεύουν» με δάση.
 8. Αλλαγές στην ηγεσία της Πυρο-

σβεστικής, που θα πρέπει να αναμένονται πριν από τη μετάβαση του πρωθυπουργού στη ΔΕΘ, στις 11 Σεπτεμβρίου.

Ξένη βοήθεια

Οι αλλαγές θεωρούνται δεδομένες, καθώς κατά τις ημέρες της μάχης με τις φωτιές ο κ. Μητσοτάκης διαπίστωσε πως υπήρξε μια επιμονή παρουσίας στο πεδίο και όχι στο Συντονιστικό της Πυροσβεστικής, με αποτέλεσμα να μην ασκείται ο επιτελικός ρόλος που απαιτούνταν τα πολλαπλά μέτωπα.

Τέλος, όπως αναφέρει ο κ. Μητσοτάκης, δεν θα διστάσει να προσκαλέσει το επόμενο καλοκαίρι δυνάμεις ξένων πυροσβεστών με εμπειρία προκειμένου να συμβάλουν στο έργο της δασοπυρόσβεσης. Ειδική μνεία κάνει, δε, στους πυροσβέστες από τη Ρουμανία που, όπως λέγεται, εντυπωσίασαν με τον τρόπο με τον οποίο επιχειρούσαν μέσα σε δύσβατες δασικές εκτάσεις, αλλά και με τον εξοπλισμό που έφεραν και περιελάμβανε μέχρι και αλυσοπρίονα. Εξάλλου, η εμπλοκή του κ. Μητσοτάκη στο μέτωπο της διασφάλισης διεθνούς αρωγής στην αντιμετώπιση των πυρκαγιών ήταν εμφανής και φέτος, αφού επικοινωνήσε προσωπικά με τον Ρώσο ομόλογό

του Μιχαήλ Μισούστιν για τα πυροσβεστικά Beriev - 200.

Πάντως, το μεγάλο στοίχημα για τον πρωθυπουργό και την κυβέρνηση είναι στην παρούσα φάση η οικοδόμηση του τειχούς ανοσίας έναντι του κορωνοϊού, για την οποία απαιτείται ο εμβολιασμός ενός εκατομμυρίου πολιτών ακόμη, και, παράλληλα, η θωράκιση του ΕΣΥ, ώστε να μη διαταραχθεί η ομαλή λειτουργία του εξαιτίας των «αρνητών» στον χώρο των νοσοκομείων.

Στο μέτωπο της αύξησης των εμβολιασμών η κυβέρνηση το απευχεται μεν, αλλά εάν καταστεί απαραίτητο θα καταφύγει στο όπλο της επέκτασης της υποχρεωτικότητας. Ήδη στο τραπέζι βρίσκεται η επέκταση των υποχρεωτικών εμβολιασμών στους ενστόλους –Ενοπλες Δυνάμεις και Σώματα Ασφαλείας– καθώς επίσης στους εργαζομένους στις υπηρεσίες «πρώτης γραμμής» του Δημοσίου, στους εκπαιδευτικούς και τους εργαζομένους στην εστίαση. Όμως, κατά πληροφορίες, εξετάζεται και η υποχρεωτικότητα με βάση ηλικιακά κριτήρια, για όσους μετέχουν στην παραγωγική διαδικασία: θα μπορούσε να ζητηθεί, για παράδειγμα, η επίδειξη πιστοποιητικού εμβολιασμού σε όσους είναι άνω των 55 ή των 50 ετών, καθώς είναι οι ασθενείς των μεγαλύτερων ηλικιών που κατά βάση επιβαρύνουν το ΕΣΥ.

Σε σχέση με τους εργαζομένους που αρνούνται να εμβολιαστούν, διαμνύεται πως θα θεθούν σε αναστολή «χωρίς εκπώσεις», ενώ υπάρχει σχέδιο τεσσάρων σημείων για την ομαλή λειτουργία των μονάδων υγείας. Με δεδομένο ότι με τους γιατρούς δεν υφίσταται πρόβλημα, οι νοσηλευτές που αρνούνται να εμβολιαστούν θα αντικατασταθούν με διαδικασίες fast track μέσω προσλήψεων τρίμηνης και εξαμήνης διάρκειας. Προκειμένου να προσελκύσει ενδιαφερομένους, το υπουργείο Υγείας θα προσφέρει μπόνους μοριοδότησης ενόψει μελλοντικών διαγωνισμών. Επίσης, θα υπάρξει αναδιάρθρωση δυνάμεων μέσα στα ίδια τα νοσοκομεία. Για την αντικατάσταση διοικητικών υπαλλήλων θα αντληθούν στελέχη από την αγορά, ενώ για κάλυψη σε τομείς όπως η καθαριότητα ή η σίτιση θα γίνει στροφή σε ιδιωτικές εταιρείες.

Το «φρένο» Τσίπρα στον Πολάκη για τα εμβόλια

Όσα είπε σε κλειστή συνεδρίαση

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Ποιος ήταν ο καλύτερος τρόπος, ώστε ο Αλέξης Τσίπρας να φρενάρει τον Παύλο Πολάκη και να ξεκαθαρίσει πως ο ΣΥΡΙΖΑ δεν επιχειρεί να κλείσει το μάτι στους αρνητές των εμβολίων; Να τον καλέσει σε μια συνεδρίαση αποκλειστικά για το θέμα της πανδημίας, λίγες ημέρες πριν εκπνεύσει η προθεσμία για τον υποχρεωτικό εμβολιασμό των υγειονομικών. Ο πρώην αναπληρωτής υπουργός Υγείας στη σύσκεψη του Πολιτικού Κέντρου δεν βρήκε κανέναν σύμμαχο. Αποκλειστικές πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν πως ο κ. Τσίπρας κατά την εισήγησή του στο όργανο δεν του άφησε κανένα περιθώριο να αμφισβητήσει τη συμπόρευση του ΣΥΡΙΖΑ με την επιστήμη και το μέτωπο του κόμματος κατά των αντιεμβολιαστών.

«Ο Μητσοτάκης ξέρεi ότι τη “νύφη” της αποτυχίας του θα την πληρώσουν και οι εμβολιασμένοι και οι ανεμβολίαστοι. Απέτυχε στον εμβολιασμό, απέτυχε και στα μέτρα δημόσιας υγείας. Η τελευταία του ελπίδα είναι να μεταθέσει κάπου αλλού αυτές τις ευθύνες, γιατί ξέρεi ότι αν δεν στρέψει τη μια κοινωνική ομάδα απέναντι στην άλλη, στο τέλος όλοι θα επιτεθούν στον ίδιο. Εμείς αυτό δεν πρέπει ούτε να το επιτρέψουμε ούτε να τον διευκολύνουμε», επεσήμανε στέλνοντας σαφές μήνυμα στον Παύλο Πολάκη. Ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ συμπλήρωσε πως «μένουμε σταθερά υπέρ του εμβολιασμού και της ενίσχυσης του ΕΣΥ για να αναδείξουμε τις ευθύνες του Κ. Μητσοτάκη. Είναι κρίσιμο στο μέτωπο της πανδημίας μέσα στην κοινωνία να κερδίσει η αλληλεγγύη και όχι το σχέδιο Μητσοτάκη για πόλωση και διχασμό». Όλοι περιμένουν την αξιωματική αντιπολίτευση να δουν αν ο βουλευτής Χαλκίδας θα τηρήσει τη δέσμευσή του να είναι πιο «φρόνιμος» στις δημόσιες τοποθετήσεις του. Η πλειονότητα, πάντως δεν είναι αισιόδοξη.

Ανεβαίνουν οι τόνοι

Στην Κουμουνδούρου έχουν ανάψει για τα καλά οι μηχανές και αναμένεται την εβδομάδα που έρχεται οι τόνοι να ανέβουν και για το θέμα των βάσεων στις Πανελλαδικές. Είναι χαρακτηριστικό πως την προηγούμενη Τετάρτη το γραφείο του Αλέξη Τσίπρα θύμιζε Μέγαρο Μαξίμου της περιόδου 2015-2019, λίγο πριν από τη ΔΕΘ. Της ομιλίας του στη Βουλή προηγήθηκαν αρκετές συναντήσεις, σημειώματα τομεάρχων και λίγο πριν ανέβει στο βήμα, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», μια σύσκεψη με τους Χρ. Σπίρτζη (τομεάρχης Προστασίας του Πολίτη), Σωκρ. Φάμελλο (τομεάρχης Περιβάλλοντος), αλλά και την Ολγα Γεροβασίλη, που ξέριε καλά το χαρτοφυλάκιο και τα κατ'εξοχή της Κατεχάκη. Τα τρία στελέχη έδωσαν στον πρόεδρο του ΣΥΡΙΖΑ τα πρακτικά που κατέθεσε στην Ολομέλεια σχετικά με την προετοιμασία που είχε γίνει για το 112 και την πιλοτική λειτουργία του, τις συμβάσεις

για την ενοίκιαση πυροσβεστικών μέσων έως και το 2023, την κοινή υπουργική απόφαση για το πρόγραμμα με τους 5.066 δασοπυροσβέστες κ.ά.

Στη «ζυγαριά» της Κουμουνδούρου μπαίνει συνεχώς από τις αρχές Αυγούστου, που ξέσπασαν οι πυρκαγιές, η σωστή δοσολογία όσον αφορά την αντιπολιτευτική τακτική που ακολουθείται. Η ξεκάθαρη στοχοποίηση του πρωθυπουργού και ο οξύς λόγος πρέπει να ισορροπούν με την προγραμματική κριτική που προτάσσει ένα κόμμα εξουσίας. Τι εκτιμούν στον ΣΥΡΙΖΑ; Πως για πρώτη φορά από τον Ιούλιο του 2019 η πλειοψηφία έχει υποστεί ένα αρκετά σημαντικό πλήγμα, καθώς οι φωτιές σε Αττική και Εύβοια «έκαψαν» δύο βασικές προεκλογικές υποσχέσεις του Κυριάκου Μητσοτάκη: «το επιτελικό κράτος και τα ζητήματα της ασφάλειας». Αυτό που περιμένουν να δουν στον ΣΥΡΙΖΑ είναι σε ποιο ποσοστό το κλίμα της δυσαρέσκειας θα αποτυπω-

«Μένουμε σταθερά υπέρ του εμβολιασμού και της ενίσχυσης του ΕΣΥ για να αναδείξουμε τις ευθύνες Μητσοτάκη».

θεί στις πρώτες φθινοπωρινές δημοσκοπήσεις, καθώς μέχρι τώρα τα νοήματα του κόμματος δεν «ευμετρούν».

Στο πεδίο της πανδημίας, στην Κουμουνδούρου παρακολουθούν στενά τι θα κάνει η κυβέρνηση με την επέκταση της υποχρεωτικότητας στους ενστόλους. Το θέμα, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», έθεσε ο Νίκος Βούτσπας στη συνεδρίαση του Πολιτικού Κέντρου την Πέμπτη, βάζοντας στην εξίσωση και την Εκκλησία. Στους αστυνομικούς, τα ποσοστά εμβολιασμών σε Αττική και Θεσσαλονίκη είναι εξαιρετικά χαμηλά και κινούνται κοντά στο 50%. Και επειδή η συγκεκριμένη κατηγορία επαγγελματιών βρίσκεται πολύ κοντά στη Ν.Δ., η κριτική αναμένεται να είναι σφοδρή όταν έρθει η ώρα.

Η τακτική της αξιωματικής αντιπολίτευσης θα αναπροσαρμοστεί και από το αν τελικά ο Κυριάκος Μητσοτάκης προχωρήσει τις επόμενες ημέρες σε ανασχηματισμό. Ανά χαρτοφυλάκιο που θα αλλάξει ή δεν θα αλλάξει αναμένεται να οξύνουν την κριτική τους, αναδεικνύοντας τους λανθασμένους χειρισμούς που έγιναν – με έμφαση στις πυρκαγιές και τις επιπτώσεις της πανδημίας. Μέσα σε αυτό το κλίμα –με τη μετάλλαξη «Δέλτα» να επιταχύνει και την ψαλίδα με τη Ν.Δ. να μη μειώνεται– θεωρείται δύσκολο ο κ. Τσίπρας στη φετινή ΔΕΘ να ξεφύγει από τη γραμμή που είχε χαράξει πέρυσι στο Βελλίδειο Ίδρυμα και να ζητήσει εκλογές. «Παραμένουμε υπεύθυνοι απέναντι στη δοκιμασία των πολιτών», είναι το βασικό επιχείρημα που ακούγεται έως τώρα.

Στην κλειστή συνεδρίαση για την πανδημία που συγκάλεσε ο Αλέξης Τσίπρας, ο Παύλος Πολάκης δεν βρήκε κανένα σύμμαχο.

Ανασχηματισμός με στοχευμένες αλλαγές

Όλα δείχνουν πως ο πρωθυπουργός θα ανέβει στη ΔΕΘ με νέο κυβερνητικό σκήμα

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Σε τροχιά ανασχηματισμού μπαίνει –εκτός απρόοπτου– από αύριο η κυβέρνηση με την επιστροφή του Κυριάκου Μητσοτάκη από τις ΗΠΑ, όπου πήγε για να εγκαταστήσει την κόρη του στο πανεπιστήμιο. Υπουργοί αλλά και Κοινοβουλευτική Ομάδα της Ν.Δ. βρίσκονται, ούτως ή άλλως, εν αναμονή αλλαγών από την ημέρα που ο πρωθυπουργός έδωσε συνέντευξη Τύπου για τις πυρκαγιές και ουσιαστικά προανήγγειλε τον ανασχηματισμό με τη φράση «οι ευθύνες στον βαθμό που μπορούν να προσωποποιηθούν θα αποδοθούν την κατάλληλη στιγμή, όχι την ώρα της μάχης». Ακολούθησαν δύο σχετικές τοποθετήσεις του κυβερνητικού εκπροσώπου Γιάννη Οικονόμου, που άφηναν ορθάνοιχτο το παράθυρο αλλαγών, με το ερώτημα να είναι πλέον πότε ο πρωθυπουργός θα αποφασίσει να κάνει αλλαγές στο σκήμα, τη εύρος θα έχουν και τι κατεύθυνση.

Με δεδομένο, όπως όλα δείχνουν, ότι ο πρωθυπουργός θα ανέβει στη Θεσσαλονίκη με νέο σκήμα, εκτός αν υπάρξει κάτι απρόοπτο που αλλάξει τον σχεδιασμό, οι πιθανές ημερομηνίες για αλλαγές εί-

ναι πολύ συγκεκριμένες, βάσει του πρωθυπουργικού προγράμματος. Την Τρίτη είναι προγραμματισμένο υπουργικό συμβούλιο, ενώ το βράδυ της ίδιας ημέρας ο κ. Μητσοτάκης μεταβαίνει στη Σλοβενία για το Bled Strategic Forum. Την Τετάρτη θα βρίσκεται στη Θεσσαλονίκη για συναντήσεις ενόψει της ΔΕΘ, ενώ την Πέμπτη θα βρίσκεται πάλι στο

Δεν αποκλείονται σαρωτικές αλλαγές σε επίπεδο υφυπουργών, με ταυτόχρονη «στροφή» προς τους βουλευτές της Ν.Δ.

αεροπλάνο για τη Μασσαλία για τη διάσκεψη που θα πραγματοποιηθεί την Παρασκευή με θέμα τη Βιοποικιλότητα της Μεσογείου. Το πρόγραμμα δείχνει προς τις εξής ημερομηνίες: είτε ο πρωθυπουργός έχει ήδη αποφασίσει τις αλλαγές και το υπουργικό συμβούλιο της Τρίτης θα γίνει με τη νέα σύνθεση είτε οι αλλαγές πηγαινούν για Τετάρτη, πριν πάει στη Θεσσαλονίκη

είτε στο τέλος της εβδομάδας, μετά την επιστροφή του από τη Μασσαλία, δηλαδή το Σαββατοκύριακο.

Όσον αφορά το εύρος των κινήσεων, κατά κοινή ομολογία δεν αναμένεται σαρωτικό σε επίπεδο υπουργών για δύο λόγους: πρώτον, ο κ. Μητσοτάκης έχει δείξει πως δεν αρέσκεται σε αλλαγές εκβάθρων αλλά σε χειρουργικές κινήσεις, σαν αυτή που έκανε προσφάτως εσωτερικά στο Μέγαρο Μαξίμου, με την αναβάθμιση του κ. Τριαντόπουλου και του κ. Σκέρτσου και την αλλαγή στον κυβερνητικό εκπρόσωπο, διατηρώντας όμως παράλληλα στο επικοινωνιακό επιτελείο την κ. Πελώνη, που αποτυπώνει την πρόθεσή του για καμία πάντα κινήσεις. Οι αλλαγές και αυτή τη φορά αναμένεται να είναι στοχευμένες και για έναν επιπλέον λόγο: σαρωτικές αλλαγές θα ερμηνευτούν ως αποτυχία του μεγαλύτερου κομματιού της κυβέρνησης, κάτι που δεν θα ήθελε σε καμία περίπτωση ο πρωθυπουργός, καθώς στο Μαξίμου είναι κοινός τόπος πως αν εξαιρέσει κανείς την τελευταία διαχείριση των πυρκαγιών, αλλά και επιμέρους λάθη όσον αφορά την πανδημία ή επικοινωνιακής φύσεως (βλ. υπουργείο

Ενίσχυση της αμυντικής συμφωνίας σε «νέες βάσεις»

Οι θέσεις της Αθήνας και της Ουάσιγκτον

Του ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Την περαιτέρω ενίσχυση της συμμαχίας Ελλάδας - ΗΠΑ αναμένεται να αντικατοπτρίζει με μια σειρά αναφορών η νέα αμυντική συμφωνία μεταξύ των δύο χωρών που θα υπογραφεί το προσεχές φθινόπωρο, κατά πληροφορίες στα τέλη Σεπτεμβρίου με αρχές Οκτωβρίου. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», οι διαπραγματεύσεις μεταξύ των δύο πλευρών, που δεν έχουν ακόμα καταλήξει οριστικά, οδηγούνται σε χρονική επέκταση της συμφωνίας πενταετούς αυτήν τη φορά διάρκειας και όχι μονοετούς, όπως συνηθιζόταν από το 1990 που ξεκίνησε η διμερής συμφωνία έως σήμερα. Η χρονική διεύρυνση, που αποτελεί επιθυμία της αμερικανικής πλευράς, ήταν κατά κανόνα σημείο διαπραγματεύσεης μεταξύ των δύο πλευρών τα προηγούμενα χρόνια. Αυτό που άλλαξε φέτος και πιθανότατα θα οδηγήσει σε χρονική επέκταση είναι το διεθνές περιβάλλον. Οι εξελίξεις στο Αφγανιστάν και η αποσταθεροποίηση της ευρύτερης περιοχής οδηγεί την αμερικανική πλευρά σε εμφαντική αναζήτηση ακόμα πιο σταθερών συμμαχιών στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Την ίδια ώρα η εξέλιξη αυτή ευνοεί και την Ελλάδα, καθώς η Τουρκία μέσα από τη νέα κατάσταση που διαμορφώνεται μετά την ανάληψη της ηγεσίας από τους Ταλιμπάν φαίνεται πως βγαίνει ενισχυμένη, κάνοντας ιδανικό το χρονικό σημείο για αναβίθμιση των ελληνοαμερικανικών σχέσεων που θα στέλνει το ανάλογο μήνυμα.

Το έτερο μεγάλο θέμα που αναμένεται να περιλαμβάνει η νέα αμυντική συμφωνία Ελλάδας - ΗΠΑ είναι η αναβίθμιση των εν Ελλάδι αμερικανικών βάσεων αλλά και η αύξηση των τοποθεσιών τους. Κατά πληροφορίες έχει συζητηθεί η βάση της Λάρισας να επεκταθεί και για drones. Υπενθυμίζεται πως τον Δεκέμβριο του 2019 είχε γίνει στην 110 Πτέρυγα Μάχης στη Λάρισα μια πρώτη επίδειξη του αμερικανικού drone MQ-9 guardian από την αμερικανική εταιρεία General Atomics Aeronautical Systems. Το drone μπορεί να έχει άριστη συνεργασία με τα ελληνικά F-16 και μπορεί επίσης να διασυνδεθεί με όλα τα συστήματα του ΝΑΤΟ, αναβαθμίζοντας την άμυνα της χώρας. Η Συμφωνία Αμοιβαίας Αμυντικής Συνεργασίας (MDCA) συζητείται να περιλαμβάνει ακόμα δύο νέες τοποθεσίες: μία στον Εβρο, πιθα-

Η συμφωνία, που αναμένεται να υπογραφεί το φθινόπωρο, θα είναι πενταετούς διάρκειας και θα προβλέπει μία νέα βάση στο Αιγαίο, πιθανότατα στη Σκύρο.

νότατα στην Ξάνθη, στα πρότυπα της Αλεξανδρουπόλης, και άλλη μία νέα βάση στο Αιγαίο, πιθανότατα στη Σκύρο. Πρόκειται για δύο τοποθεσίες στις οποίες η Ελλάδα θέλει διαχρονικά να αυξήσει το αμερικανικό αποτύπωμα και είχαν

Ενα από τα βασικά θέματα των ελληνοαμερικανικών συζητήσεων είναι η επέκταση της αεροπορικής βάσης της Λάρισας και για drones. Στη φωτ., το drone MQ-9 guardian, επίδειξη του οποίου είχε γίνει στην 110 Πτέρυγα Μάχης τον Δεκέμβριο του 2019.

Η σημασία της επίσκεψης Μενέντεζ

Σε όλα τα παραπάνω η επίσκεψη του Ρόμπερτ Μενέντεζ στην Αθήνα ήταν κάτι παραπάνω από κομβική. Χαρακτηριστικό είναι πως κατά τη συνάντηση του γεροϋσιαστή με τον Κυριάκο Μητσοτάκη στο Μέγαρο Μαξίμου την περασμένη Πέμπτη, ο πρωθυπουργός ευχαρίστησε τον κ. Μενέντεζ για όλες τις προσπάθειες που έχει καταβάλει μέχρι στιγμής για την προώθηση των ελληνοαμερικανικών σχέσεων, καθώς πρόκειται για ένα πρόσωπο που αντιλαμβάνεται και αναδεικνύει τις τουρκικές προκλήσεις. Επιπλέον, ο πρωθυπουργός αναγνωρίζει τη βαθιά γνώση του κ. Μενέντεζ για την περιοχή και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει προσωπικά, εξ ου και ευχαρίστησε τον πρόεδρο της Επιτροπής Εξωτερικών Σχέσεων της Γερουσίας για την πρωτοβουλία του όσον αφορά την υιοθέτηση νομοθεσίας που θα εμβραθύνει το πλαίσιο και το περιεχόμενο της ελληνοαμερικανικής αμυντικής και κοινοβουλευτικής συνεργασίας (U.S.-Greece Defense and Interparliamentary Partnership Act) με τρόπο που αντικατοπτρίζει τις αλλαγές που συμβαίνουν στον περίγυρό μας και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν και οι δύο χώρες στην περιοχή.

συζητηθεί επανειλημμένως στο παρελθόν ανάμεσα σε ακόμα 23 άλλες τοποθεσίες. Παράλληλα εξετάζεται η αναβίθμιση ακόμα ενός λιμανιού της Βόρειας Ελλάδας, πιθανότατα της Καβάλας, που μπορεί να λειτουργήσει ως χώρος στάθ-

μευσης αμερικανικών δυνάμεων. Ενα τρίτο, αλλά πολύ σημαντικό σκέλος που σε μεγάλο βαθμό αποτελεί και προϋπόθεση του τεχνικού κομματιού είναι το πολιτικό. Πρόκειται άλλωστε για το σκέλος εκείνο που αποτελεί τη σημαντι-

κότερη αυτήν τη στιγμή εκκρεμότητα στη διαπραγμάτευση που είναι εν εξελίξει. Διαχρονική βούληση της ελληνικής πλευράς είναι να υπάρχει ένα προσώμιο που δεν αφορά τεχνικά ζητήματα, αλλά θα είναι καθαρά πολιτικό. Η ελληνική πλευρά καταβάλλει κάθε προσπάθεια ώστε να προστεθεί στη συμφωνία κάτι που αν τελικά επιτευχθεί θα στέλνει μηνύματα προς πάσα κατεύθυνση στην εγγύς και την ευρύτερη γειτονιά. Κατά διπλωματικές πηγές, «πρότυπο» του κειμένου που επιχειρείται να ενταχθεί στην MDCA είναι οι επιστολές Κίσινγκερ - Μπίτσιου, μέσω των οποίων οι ΗΠΑ τρόπον τινά «δεσμεύονταν» για την ειρηνική επίλυση των διαφορών στην Ανατολική Μεσόγειο, αποτρέποντας χρήση στρατιωτικών μέσων και από τις δύο πλευρές του Αιγαίου. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» από την αμερικανική πλευρά, αυτό που εκπέμπεται είναι πως στην παρούσα συγκυρία η Ελλάδα μπορεί να έχει ένα ρόλο ευρύ-

τερο, πέραν της Ανατολικής Μεσογείου, που είναι άλλωστε ένας όρος ο οποίος δεν υπάρχει αυτοτελώς στην αμερικανική διπλωματική ορολογία. Η θέση της Ελλάδας, σύμφωνα με την αμερικανική οπτική, είναι ανάμεσα σε Ευρώπη και Μέση Ανατολή, και αν τελικά το προσώμιο καρποφορήσει και ενταχθεί στη συμφωνία, τότε δεν αποκλείεται να περιγράψει με κάποιον τρόπο αυτή την οπτική. Βεβαίως όλα τα παραπάνω, με σημαντικότερο το πολιτικό σκέλος, είναι υπό συζήτηση, κάτι που αποτυπώνεται και στο γεγονός πως η συμφωνία δεν έχει κλείσει ακόμα και αναμένεται να μην κλείσει άμεσα, ενώ τα προηγούμενα χρόνια ολοκληρωνόταν στα τέλη Αυγούστου το αργότερο. Εάν οι τελικές διαπραγματεύσεις μεταξύ των δύο πλευρών τελεσφορήσουν, τότε δεν αποκλείεται να δούμε τον Νίκο Δένδια να ταξιδεύει στις ΗΠΑ για την υπογραφή της συμφωνίας με τον Αμερικανό ομόλογό του Άντονι Μπλίνκεν.

Η Αγκυρα ρίχνει γέφυρες προς τη Δύση και την Ανατολή

Του ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΔΗ

Πριν από λίγες ημέρες ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν υποδέχθηκε στην Αγκυρα έναν επισκέπτη, που μέχρι σήμερα κανένας δεν θα μπορούσε να φανταστεί πως θα περνούσε τις πύλες του προεδρικού μεγάρου της Τουρκίας. Ο σύμβουλος εθνικής ασφαλείας των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων, σείκς Ταχνούν μπιν Ζαγιέντ αλ Ναχιάν συναντήθηκε με τον πρόεδρο της Τουρκίας και συζήτησαν τις σχέσεις των δύο χωρών, τα περιφερειακά ζητήματα, αλλά και τις επενδύσεις που θα μπορούσαν να κάνουν τα Εμιράτα στην Τουρκία.

Τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, μέχρι πριν από λίγες εβδομάδες θεωρούνταν «ο μεγαλύτερος εχθρός της Τουρκίας στη Μέση Ανατολή», καθώς οι δύο χώρες βρέθηκαν σε διαφορετικά στρατόπεδα στις εξελίξεις στη Συρία, στη Λιβύη, αλλά και στην Ανατολική Μεσόγειο. Κυβερνητικοί αξιωματούχοι και ο φιλοκυβερνητικός Τύπος της Τουρκίας να αποκαταστήσει τις σχέσεις της απόπειρας πραξικοπήματος εναντίον του Ερντογάν το 2016».

Πολιτικοί αναλυτές παρατηρούν πως οι επαφές των δύο πλευρών εντάθηκαν μετά την εκλογή του Τζο Μπάιντεν στην προεδρία των ΗΠΑ, οπότε αμέσως ξεκίνησαν και οι προσπάθειες της Τουρκίας να αποκαταστήσει τις σχέσεις της και με άλλες χώρες της περιοχής. Όμως, υπενθυμίζουν και τη σημασία του γεγονότος πως στο Αμπου Ντάμπι βρίσκεται ο μαφιόζος Σεντάτ Πεκέρ, ο οποίος με τις αποκλίψεις του με τα βίντεο που ανέβαζε στο Διαδίκτυο, είχε προκαλέσει σοβαρά πολιτικά προβλήματα στην τουρκική κυβέρνηση, καθώς παρουσίαζε τις

σχέσεις του κράτους με το παρακράτος και τη μαφία.

Ο Πεκέρ σταμάτησε να ανεβάζει τα βίντεο, αφού του το ζήτησαν οι αρχές των Εμιράτων. Ο ίδιος είχε δηλώσει πως θα αποκαλύψει πολλά πράγματα για τη δράση του γαμπρού του Ερντογάν, Μπεράτ Αλμπαϊράκ. Από τότε δεν ανέβασε κανένα βίντεο!

Ο πολιτικός αναλυτής Οζγκιούν Εμρέ Κοτς, σε δηλώσεις του στην DW αναφέρει πως «τις τελευταίες εβδομάδες ο Πεκέρ με τα μηνύματά του στο twitter ισχυρίστηκε πως γίνονται μυστικές επαφές, παζάρια με τους γκιουλενιστές (FETO). Αν πράγματι γίνεται μια

Προσπάθεια αποκατάστασης των σχέσεων με τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και τις ΗΠΑ και συζητήσεις με την ηγεσία των Ταλιμπάν.

προσπάθεια προσέγγισης και διαλόγου με το κίνημα του Γκιουλέν, αυτό μπορούμε να το ερμηνεύσουμε ως μια προσπάθεια αποκατάστασης των σχέσεων με τις ΗΠΑ και τη Δύση».

Αναλυτές εκτιμούν πως τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα έχουν κάνει ήδη προσπάθειες προσέγγισης και αποκατάστασης των σχέσεων με το Ισραήλ, τη Σαουδική Αραβία και το Κατάρ και θεωρούν πως αυτό βοήθησε να γίνει το επόμενο βήμα και με την Τουρκία.

Πάντως, πολλοί θεωρούν πως εκτός από τις γεωστρατηγικές σχέσεις, στόχος του κ. Ερντογάν είναι «η πολιτική επιβίωσή του και

Η συνάντηση του Ταγίπ Ερντογάν (δεξιά) με τον σύμβουλο εθνικής ασφαλείας των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων, σείκ Ταχνούν μπιν Ζαγιέντ αλ Ναχιάν, θεωρείται πρώτο βήμα για τη βελτίωση των σχέσεων των δύο χωρών, ενώ συμβάλλει και στην πολιτική επιβίωση του Τούρκου προέδρου, ο οποίος χρειάζεται ξένες επενδύσεις.

χρειάζεται ξένες επενδύσεις από τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα».

Ωστόσο, σημαντικός παράγοντας που βοήθησε να ξεκινήσουν οι επαφές θεωρείται η απόφαση της Τουρκίας να υποχωρήσει σε μια βασική της πολιτική στρατηγική την οποία ακολούθησε την τελευταία δεκαετία. Σταμάτησε να στηρίζει τους Μουσουλμάνους Αδελφούς στη Μέση Ανατολή. Οι αποστάσεις που κράτησε η Αγκυρα από το κίνημα λόγω της προσπάθειας αποκατάστασης των σχέσεων με την Αίγυπτο, ικανοποίησαν και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.

Όμως η Τουρκία προσπαθεί να έχει πρωταγωνιστικό ρόλο στο Αφ-

γανιστάν, καθώς οι εξελίξεις στην Καμπούλ θεωρούνται στην Αγκυρα «ζωτικής σημασίας» λόγω του προσφυγικού – και για έναν επιπλέον λόγο. Η τουρκική κυβέρνηση προσπαθεί να γίνει ο διαύλος επικοινωνίας της Δύσης με τους Ταλιμπάν.

Ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν αποκάλυψε τις επαφές της Αγκυρας με τους Ταλιμπάν και τις προσπάθειες της κυβέρνησής του να προσεγγίσει το νέο καθεστώς του Αφγανιστάν. Ο πρόεδρος της Τουρκίας πριν από το επίσημο ταξίδι του στη Βοσνία - Ερζεγοβίνη δήλωσε πως ο πρέσβης της Τουρκίας στην Καμπούλ είχε συνάντηση με την

ηγεσία των Ταλιμπάν και πως συννομιλούσαν για περίπου 3,5 ώρες! «Δεν έχουμε την πολυτέλεια να ζητάμε την άδεια κάποιων για να κάνουμε επαφές. Εμείς συναντηθήκαμε και συζητάμε ποιες είναι οι προσδοκίες μας και ποιες οι δικές τους. Αυτή είναι διπλωματία και οι αξιωματούχοι μας συνεχίζουν τις επαφές», δήλωσε χαρακτηριστικά. Η Αγκυρα αποφάσισε να αποσύρει άμεσα τις στρατιωτικές δυνάμεις της από το Αφγανιστάν έπειτα από 20 χρόνια παρουσίας τους στην περιοχή, καθώς –σύμφωνα με τον εκπρόσωπο της τουρκικής προεδρίας Ι. Καλίν– οι Ταλιμπάν ζητούν από όλες τις ξένες δυνάμεις να εγκαταλείψουν τη χώρα και επιπλέον, όπως δήλωσε ο ίδιος, «δεν θα αφήναμε τις δυνάμεις μας να έρθουν αντιμέτωπες με κινδύνους και απειλές, αυτό δεν θα μπορούσαμε να το εγκρίνουμε».

Το αεροδρόμιο της Καμπούλ

Η τουρκική κυβέρνηση, πάντως, συζητάει με τους Ταλιμπάν τη διαχείριση και τη λειτουργία του αεροδρομίου της Καμπούλ. «Οι Ταλιμπάν ήρθαν στο σημείο να μας προτείνουν να διαχειριστούμε εμείς το αεροδρόμιο της Καμπούλ. Μας είπαν, “εμείς να έχουμε την ασφάλεια του αεροδρομίου, τη διαχείριση να την έχετε εσείς”. Μέχρι στιγμής δεν έχουμε αποφασίσει. Με τον λαό του Αφγανιστάν για πολλούς αιώνες είμαστε αδελφία και μοιραζόμαστε την κοινή θρησκεία, όπως και τον ίδιο κόσμο στη γλώσσα. Εμείς δεν μπορούμε να σκεφτούμε τον εαυτό μας ξεχωριστά από αυτούς», δήλωσε ο κ. Ερντογάν.

Ο ρόλος που θέλει να παίξει η Αγκυρα στο Αφγανιστάν φάνηκε και στις αιχμές που άφη-

σε ο Τούρκος πρόεδρος για την Αγκελα Μέρκελ. «Εμείς με την καγκελάρια έχουμε συχνές επαφές. Εξετάζουμε τους οδικούς χάρτες. Όμως είναι φανερό πως καθυστερήσαν σε κάποια πράγματα. Δηλαδή η διαπίστωση να συνεργαστούν με την Τουρκία είναι μια απόφαση η οποία καθυστέρησε. Όταν όλοι εγκατέλειψαν το Αφγανιστάν, εμείς δεν το εγκαταλείψαμε», δήλωσε.

Πάντως στην Αγκυρα υπάρχει ιδιαίτερη ανησυχία για το προσφυγικό κύμα που ενδέχεται να ξεκινήσει από το Αφγανιστάν, καθώς στην Τουρκία ήδη ζουν περίπου πέντε εκατομμύρια πρόσφυγες και μετανάστες. Αυτό έχει προκαλέσει αντιδράσεις μερίδας της τουρκικής κοινωνίας, καθώς οι περισσότεροι πρόσφυγες από τη Συρία εργάζονται σχεδόν με το μισό μεροκάματο των Τούρκων, με αποτέλεσμα εκατοντάδες χιλιάδες πολίτες να μένουν άνεργοι. Η οικονομική κρίση που μαστιάζει τη γειτονική χώρα έχει εντείνει το πρόβλημα και αυτός θεωρείται ο λόγος που αυτή τη φορά η Αγκυρα ξεκαθαρίζει και στους Αφγανούς και στην Ε.Ε. πως δεν μπορεί να φιλοξενεί περισσότερους πρόσφυγες.

Ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν αποκάλυψε πως η Τουρκία χτίζει τείχος, όχι μόνο στα σύνορα με το Ιράν και τη Συρία, αλλά και με το Ιράκ. «Μεγάλο μέρος θα ολοκληρωθεί και όταν χτιστεί όλο το τείχος σε όλο το μήκος των συνόρων μας τότε θα έχουμε μεγάλη μείωση στις προσφυγικές ροές» ανέφερε χαρακτηριστικά.

Δεν είναι τυχαία και η πρόσφατη αναφορά του Ιμπραχίμ Καλίν, ο οποίος ξεκαθάρισε πως «η Τουρκία δεν ήταν ποτέ η αποθήκη προσφύγων κάποιων άλλων ούτε ξέφραγο αμπέλι και δεν θα γίνει ποτέ».

Ο αμερικανικός «αετός» σε ανώμαλη προσγείωση

Αιματηρό φινάλε στην αφγανική τραγωδία

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Όσοι πίστευαν ότι η σχεδόν αναίμακτη άλωση της Καμπούλ από τους Ταλιμπάν σήμανε το ναδίρ για το διεθνές γόητρο της Αμερικής, σύντομα διαπίστωσαν ότι δεν υπάρχει κάτω φράγμα στην ακολουθία των ταπεινώσεων. Την περασμένη Δευτέρα, ο διευθυντής της CIA Γουίλιαμ Μπερνς συναντήθηκε με τον πολιτικό ηγέτη των Ταλιμπάν, Αμπντούλ Γάνι Μπαραντάρ, στην Καμπούλ, όπου μετέβη κατ' εντολήν του Τζο Μπάιντεν. Το τι ακριβώς συζητήσαν δεν θα το μάθουμε ποτέ, αν και τα αμερικανικά μέσα ανέφεραν ότι, μεταξύ άλλων, ο Μπερνς ζήτησε παράταση της παραμονής των αμερικανικών στρατευμάτων μέχρι ότου ολοκληρωθεί η οδύσσεια της εκκένωσης από το αεροδρόμιο της Καμπούλ. Επ' αυτού εισέπραξε ένα κατηγορηματικό «όχι», καθώς οι νέοι άρχοντες του Αφγανιστάν επέμειναν να τηρηθεί αυστηρά η διορία - τελεσίγραφο της 31ης Αυγούστου.

Την επομένη, ο Μπόρις Τζόνσον συγκαλούσε διαδικτυακή σύνοδο κορυφής του G7 για το αφγανικό δράμα. Οι Ευρωπαίοι κάλεσαν με μια φωνή τον Μπάιντεν να παρατείνει την παραμονή των νατοϊκών στρατευμάτων μέχρι ότου ολοκληρωθεί η απομάκρυνση των υπηκόων τους και όσων Αφγανών το επιθυμούν. Αλλά ο Αμερικανός πρόεδρος που εξέλεξη με ύμνους στη διατλαντική σχέση, δεν δίστασε ούτε λεπτό να βρεθεί εξίσου απομονωμένος με τον προκατόχο του Ντόναλντ Τραμπ, απορρίπτοντας τις εκκλήσεις και να αποδεχθεί το τελεσίγραφο των Ταλιμπάν, υποστηρίζοντας ότι κάθε μέρα που περνάει αυξάνει τον κίνδυνο τρομοκρατικών επιθέσεων. Πολλοί βιάστηκαν να εικάσουν ότι ο Μπάιντεν κατέφυγε σε μια προσχηματική κινδυνολογία για να δικαιολογήσει τα αδικαιολόγητα. Με την ίδια καχυποψία υποδέχτηκαν, το πρωί της Πέμπτης, τις αγωνιώδεις εκκλήσεις των ΗΠΑ και της Βρετα-

νίας προς τους ομοεθνείς τους να εγκαταλείψουν το αεροδρόμιο λόγω άμεσου κινδύνου τρομοκρατικής επίθεσης. Ποια τρομοκρατική οργάνωση, όσο παρανοϊκή κι αν είναι, θα διακινδυνεύσει επίθεση όταν οι εχθροί της την περιμένουν με το δάκτυλο στη σκανδάλη και τα drones στον αέρα; Κι όμως, το αδιανόητο έγινε πραγματικότητα προτού πέσει η νύχτα, με τη διπλή επίθεση αυτοκτονίας που άφησε πίσω της δεκάδες νεκρούς, συμπε-

Οι μονομερείς επιλογές του Τζο Μπάιντεν μέχρι την τελευταία στιγμή της αποχώρησης από την Καμπούλ κλόνισαν περαιτέρω την εμπιστοσύνη των Ευρωπαίων και άλλων συμμάχων των ΗΠΑ.

ριλαμβανομένων 13 Αμερικανών στρατιωτών. Το μέχρι χθες άγνωστο, για τους περισσότερους, Ισλαμικό Κράτος του Χορασάν (ISIS-K), που ανέλαβε την ευθύνη, έγινε αμέσως, χάρη στη φρίκη που σκόρπισε, παγκοσμίως διαβόητο.

Σε πρώτη ματιά θα έλεγε κανείς ότι ήταν μια τραγική δικαίωση του Τζο Μπάιντεν – τόσο της απόφασής του να απεγκλωβίσει, επιτέλους, την Αμερική από το αφγανικό ντακοπέδιο, όσο και της πεποίθησής του ότι η οποιαδήποτε παράταση θα πολλαπλασίαζε τις πιθανότητες για εκατόμβες. Δυστυχώς, για τον Αμερικανό πρόεδρο, το αιματηρό φινάλε της αφγανικής τραγωδίας του επέφερε ένα ακόμη, οδυνηρό πλήγμα. Μέχρι εκείνη τη στιγμή ήλπιζε ότι ο ασφαλής απεγκλωβισμός άνω των 100.000 ανθρώπων από την Καμπούλ –όχι μικρό επίτευγμα δεδομένων των συνθηκών– θα μπο-

ISIS-K, η νέα τρομοκρατική απειλή

ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ
Το ISIS-K κατηγορείται για ορισμένες από τις χειρότερες αγριότητες των τελευταίων χρόνων, καθώς επιτέθηκε σε μαθητρίες, νοσοκομεία, ακόμη και σε μαιευτήριο, όπου πέθανε μία έγκυος.

ΔΕΣΜΟΙ ΜΕ ΤΑΛΙΜΠΑΝ
Αναλυτές πιστεύουν ότι το ISIS-K διατηρεί δεσμούς με το Δίκτυο Χακάνι, το οποίο έχει τις βάσεις του στο Πακιστάν και αποτελεί έναν από τους πυλώνες του νέου καθεστώτος των Ταλιμπάν.

Το ISIS-K κατηγορεί τους Ταλιμπάν ότι απαρνήθηκαν την τζιχάντ για να κλείσουν συμφωνία με τις ΗΠΑ γύρω από την απομάκρυνση των στρατευμάτων τους.

ΠΗΓΕΣ: Κέντρο Στρατηγικών και Διεθνών Μελετών, ΟΗΕ, Reuters, Graphic News

26 Αυγούστου: Τουλάχιστον 92 άνθρωποι, συμπεριλαμβανομένων 13 Αμερικανών στρατιωτών, σκοτώθηκαν σε επιθέσεις κοντά στο αεροδρόμιο. Το ISIS-K ανέλαβε την ευθύνη.

Το Ισλαμικό Κράτος του Χορασάν (ISIS-K) είναι παρακλάδι του τρομοκρατικού δικτύου στο Αφγανιστάν, η πιο βίαιη και εξτρεμιστική από τις οργανώσεις τζιχαντιστών που δρουν στη χώρα.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ
Συγκροτήθηκε από μαχητές που αποσχίσθηκαν από τους Ταλιμπάν μετά την εμφάνιση του χαλιφάτου του Ισλαμικού Κράτους στο Ιράκ και τη Συρία, το 2014.

ΗΓΕΣΙΑ
Αρχηγός του είναι, από τον Ιούνιο του 2020, ο **Σαχάμπ αλ Μουχατζζίρ**. Ο ιδρυτής του, εμίρης **Χαφίζ Σαέντ Χαν**, δολοφονήθηκε σε αεροπορικό πλήγμα των Αμερικανών, το 2016.

ΙΣΧΥΣ
Μεταξύ **1.500** και **2.000** μαχητών. Το ISIS-K έχει βάσεις στις επαρχίες Νουριστάν, Κουνάρ και Νανγκαρχάρ, ενώ πυρήνες του δρουν υπογείως στην Καμπούλ και σε άλλες περιοχές.

ρούσε ως ένα βαθμό να μετριάσει τις εντυπώσεις. Τελικά συνέβη αυτό ακριβώς που απευχόταν και ουδείς γνωρίζει αν μέχρι την Τρίτη, που θα πέσει η αυλαία της εκκένωσης, δεν υπάρξουν και νέες τραγωδίες. Πολλοί μίλησαν για τη «στιγμή Τζιμί Κάρτερ» του Μπάιντεν, παραπέμποντας στην επιχείρηση-φιάσκο για την απελευθέρωση των Αμερικανών ομήρων στην Τεχεράνη, που σφράγισε το πολιτικό μέλλον ενός άλλου Δημοκρατικού προέδρου.

Το κυριότερο, το μακελειό της Πέμπτης στέρνει από τον Μπάιντεν το ύστατο καταφύγιο: το επιχείρημα ότι μπορεί το Αφγανιστάν να έπεσε ξανά στα χέρια των Ταλιμπάν, αλλά ο βασικός στόχος των Αμερικανών, δηλαδή η συντριβή της διεθνούς τρομοκρατίας στο πρόσωπο της Αλ Κάιντα, είχε επιτευχθεί. Ολοι πλέον αντιλαμβάνονται ότι το Αφγανιστάν των Ταλιμπάν θα είναι

ένα εύθραυστο κράτος, με το ISIS-K, μια οργάνωση φανατικών τρομοκρατών μπροστά στους οποίους χωριούν και αυτοί οι Ταλιμπάν, να εκμεταλλεύεται το χάος για να εδραιώσει τις θέσεις του και την Αλ Κάιντα να караδοκει.

Ο Τζο Μπάιντεν χρειάστηκε πολλές ώρες, μετά την επίθεση στην Καμπούλ, για να βγει από την αίσουσα διαχείρισης κρίσεων του Λευκού Οίκου και να απευθυνθεί, σχεδόν δακρυσμένος, στους ομοεθνείς του, ενώ στο Twitter είχε οργιάσει το χάσταγκ #Where is Joe Biden? Σε μια βεβιασμένη προσπάθεια να φανεί αποφασιστικός, διημήνυσε στους τρομοκράτες: «Δεν θα συγχωρήσουμε. Δεν θα ξεχάσουμε. Θα σας κυνηγήσουμε και θα σας κάνουμε να πληρώσετε». Αμέσως μετά, διημήνυσε ότι η αποχώρηση των Αμερικανών από την Καμπούλ θα έχει ολοκληρωθεί μέχρι την Τρίτη. Τέτοια

δύναμη. Τέτοια αποφασιστικότητα.

Στο μεταξύ, η εκατόμβη της Πέμπτης έφερε πιο κοντά Αμερικανούς και Ταλιμπάν, τους δύο τόσο διαφορετικούς ορκισμένους εχθρούς του ISIS-K. Ο διοικητής της Κεντρικής Διοίκησης (CENTOM) των αμερικανικών στρατευμάτων Κένεθ Μακέντζι και ο επικεφαλής της ασφάλειας στο αεροδρόμιο της Καμπούλ υποναύαρχος Πίτερ Βέιζλι βρίσκονταν σε διαρκή επαφή με τους διοικητές των Ταλιμπάν για τις αγωνιώδεις τελευταίες ημέρες και ώρες της απελευθέρωσης. Αλλά και αυτή η αναγκαστική συνεργασία εκθέτει τους Αμερικανούς. Επικεφαλής των δυνάμεων ασφαλείας των Ταλιμπάν είναι ο Σιραζουντίν Χακάνι, μέλος του ομίονυμου δικτύου που αποτελεί αυτόνομη δύναμη στο νεφέλωμα των Ταλιμπάν, έχει οργανώσει αρκετές από τις πιο αιματηρές επιθέσεις εναντίον των ΗΠΑ και φιγουράρει

στη μαύρη λίστα των ΗΠΑ για τις πιο επιφοβες τρομοκρατικές οργανώσεις του κόσμου.

Θα ήταν αφέλεια να αποδώσει κανείς τη σπουδή του Μπάιντεν να ολοκληρώσει άρον άρον την απόσυρση από το Αφγανιστάν σε δειλία ή ανικανότητα. Ο πολυπείρους πολιτικός ήρθε στην εξουσία με μια πολύ συγκεκριμένη αντίληψη για τις διεθνείς προτεραιότητες της χώρας του, ρίχνοντας το καινοφανές σύνθημα για μια «εξωτερική πολιτική της αμερικανικής μεσαίας τάξης». Κάτι που σημαίνει να σταματήσουν οι πολυδάπανοι και ατέλειωτοι πόλεμοι τύπου Αφγανιστάν και Ιράκ, και αντί η Ουάσιγκτον να προσπαθεί, μάταια, να οικοδομήσει άλλα έθνη κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση, να επικεντρωθεί στην ανοικοδόμηση της ίδιας της χώρας, που μαστίζεται από εκρηκτικές κοινωνικές και φυλετικές ανισότητες.

Σκληρά ερωτήματα για τους Ευρωπαίους ηγέτες

Του **STEVEN ERLANGER**
THE NEW YORK TIMES

Οξεία κριτική ασκεί η Ευρώπη στον πρόεδρο Μπάιντεν για την ελλιπή διαχείριση της αποχώρησης από το Αφγανιστάν. Παρά τις δεσμεύσεις Μπάιντεν για συντονισμό, Ευρωπαίοι αξιωματούχοι διατείνονται ότι δέχθηκαν διαταγές από την Ουάσιγκτον. Το φιάσκο της Καμπούλ, αλλά και αυτά σε Λιβύη και Συρία (για να μη μιλάσουμε για το Ιράκ), κάνει πολλούς να πιστεύουν ότι η ώρα είναι κατάλληλη για ριζική μεταμόρφωση της λειτουργίας του NATO, που θέλει μέχρι σήμερα τις ΗΠΑ να ηγούνται και την Ευρώπη να ακολουθεί. Το αίτημα των συμμάχων για υπό όρους αποχώρηση απορρίφθηκε από τον Λευκό Οίκο, με τον Αμερικανό πρόεδρο να επιμένει στην ημερομηνία απειλοκίας.

Η εκλογή του Μπάιντεν προσέφερε ευκαιρία επανεκκίνησης των σχέσεων με την Ευρώπη, ύστερα από το τραύμα των ετών Τραμπ. Παρότι ο νυν πρόεδρος έχει εκφράσει σωστές θέσεις, σύμφωνα με τους Ευρωπαίους, για το εμπόριο και την κλιματική αλλαγή, το φιάσκο του Αφγανιστάν έπεισε πολλούς στην Ευρώπη ότι οι ΗΠΑ δεν αποτελούν μια αξιόπιστο εταίρο για την προστασία των αμυντικών συμφερόντων της Δύσης, ανεξάρτητα από τον ένοικο του Λευκού Οίκου. Η μετανάστευση του κέντρου βάρους της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής προς την Κίνα ενίσχυσε την ανη-

συχία των Ευρωπαίων. Κατά τη διάρκεια της συνόδου του NATO τον Ιούνιο, ο Τσέχος πρόεδρος Ζέμαν χαρακτήρισε «προδοσία» την απόφαση της Ουάσιγκτον να αποσύρει τα στρατεύματά της από το Αφγανιστάν. Ο γ.γ. του NATO Γενς Στόλτενμπεργκ ευχαρίστησε ευγενικά τον Τσέχο πρόεδρο και άλλαξε θέμα συζήτησης. Γνωρίζοντας ότι δεν θα μπορούσαν να υποκαταστήσουν τον αμερικανικό στρατό, αλλά ούτε και να παραμείνουν στο Αφγανι-

Το αμερικανικό φιάσκο στο Αφγανιστάν επαναφέρει στην ημερήσια διάταξη την αμυντική αυτονομία της Ευρώπης, αλλά το κόστος μιας τέτοιας εξέλιξης είναι πολύ υψηλό.

στάν χωρίς αυτόν, οι σύμμαχοι του NATO άφησαν την Ουάσιγκτον να διαχειρισθεί την αποχώρηση. Το NATO δεν διέθετε άλλωστε σχέδιο συντονισμού για την αποχώρηση, ενώ η ταχεία προέλαση των Ταλιμπάν εξέπληξε και διέψευσε τους ειδικούς, με τους αξιωματούχους της Συμμαχίας να λείπουν σε διακοπές. Ο υποψήφιος του CDU για την καγκελαρία, Αρμιν Λάσετ, χαρακτήρισε την αμερικανική αποχώρηση «το μεγαλύτερο φιάσκο του NATO

Στη σύνοδο του NATO τον Ιούνιο, ο Τσέχος πρόεδρος Ζέμαν έστρεψε τα βέλη του στον Τζο Μπάιντεν (φωτ.), χαρακτηρίζοντας «προδοσία» την απόφαση της Ουάσιγκτον να αποσύρει τα στρατεύματά της από το Αφγανιστάν.

από την ίδρυσή του». Ο επικεφαλής της ευρωπαϊκής διπλωματίας Ζοσέπ Μπορέλ είπε μιλώντας ενώπιον του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ότι η αμερικανική φυγή «υπήρξε καταστροφή για τον αφγανικό λαό, τις δυτικές αξίες και το μέλλον των διεθνών σχέσεων». Η πρόην πρωθυπουργός της Βρετανίας, Τερέζα Μέι, αναρωτήθηκε στη Βουλή των Κοινοτήτων: «Η πληροφόρησή μας ήταν πράγματι τόσο κακή ή μήπως νομίσουμε ότι θα έφτανε να ακολουθήσουμε

τις ΗΠΑ;». Ο πρώην γ.γ. του NATO, Σέφερ, ανέφερε ότι οι ευρωπαϊκές επικρίσεις προς τον Μπάιντεν είναι δικαιολογημένες, αλλά άστοχες, καθώς «εμείς οι Ευρωπαίοι έχουμε εθιστεί στην αμερικανική ηγεσία». Δεδομένων της ανόδου της Κίνας, λέει ο Σέφερ, «η διατλαντική σχέση, όπως την αντιλαμβανόμαστε μέχρι σήμερα, δεν θα είναι ποτέ πια η ίδια». Το Αφγανιστάν θα μπορούσε να αποτελέσει διδάγμα για την Ευρώπη, σύμφωνα με τον πρώην γε-

νικό γραμματέα της Συμμαχίας. «Η εμμονή των Αμερικανών με την Κίνα σημαίνει ότι οι Ευρωπαίοι καλούνται να αναπτύξουν και να χρηματοδοτήσουν αμυντική αυτονομία. Αυτό, όμως, απέχει δυστυχώς ακόμη πολύ στο μέλλον», αναφέρει ο Σέφερ. «Οι πόλεμοι στη Βοσνία και στη Λιβύη απέδειξαν την αδυναμία της Ευρώπης να παρέμβει στρατιωτικά χωρίς τις ΗΠΑ», λέει ο Ρεμ Κόρτεβεγκ, αναλυτής του ινστιτούτου Clingendael. Η αμυντική αυτονομία της Ευρώπης απαιτεί, όμως, πολιτική βούληση και μεγάλες δαπάνες. Τα κράτη-μέλη του NATO αρνούνται σήμερα να αφιερώσουν ποσοστό 2% του ΑΕΠ τους στην άμυνα, όπως ορίζει το καταστατικό της Συμμαχίας. Ακόμη και η συνήθως συνεπής Γερμανία, δαπανά 1,53% του ΑΕΠ της για την άμυνα. Ο αναλυτής του ινστιτούτου Atlantic Council, Μπεντζαμέν Χαντάντ, θεωρεί ότι η προσπάθεια του Γάλλου προέδρου Μακρόν προς την κατεύθυνση της ευρωπαϊκής στρατηγικής αυτονομίας δεν θα είναι εύκολη. «Τα χρόνια της προεδρίας Τραμπ δεν αφύπνισαν την Ευρώπη. Παρότι δεν υπάρχουν σημάδια ότι η Ουάσιγκτον θα υπαναχωρήσει από τις δεσμεύσεις της έναντι του NATO, οι ΗΠΑ στέλνουν σαφές μήνυμα ότι δεν θα εμπλακούν σε συρράξεις ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος», επισημαίνει ο Χαντάντ. Η αναλυτής Άννα Βισλάντερ θεωρεί ότι η αποχώρηση από το Αφγανιστάν αποτελεί ξεκάθαρο μήνυμα για στροφή του NATO προς

την ανάλυση της Κίνας και της Ρωσίας, αλλά και προς τις προκλήσεις της νέας εποχής, όπως ο κυβερνοπόλεμος και η κλιματική αλλαγή. «Οι Ευρωπαίοι σύμμαχοι ένιωθαν ήδη κόπωση με το Αφγανιστάν. Το NATO, όμως, δεν έχει την ικανότητα να δώσει λύσεις σε ζητήματα δημοκρατίας και κοινωνικής μεταρρύθμισης, που απαιτούνταν στο Αφγανιστάν. Η ιδανική προοπτική θα είναι η Ευρώπη να συνειδητοποιήσει ότι πρέπει να παίξει ρόλο πωλύων του NATO, αναλαμβάνοντας τις εναέριες μεταφορές, την παρακολούθηση και άλλα καθήκοντα διοίκησης», λέει η Βισλάντερ. «Οι ευρωπαϊκές επικρίσεις για το χάος της αποχώρησης είναι σοβαρές, αλλά έχουν την ικανότητα να γυρίσουν πίσω σαν το μπουμερανγκ. Συνειδητοποιώ την ανσυχία των Ευρωπαίων, δεδομένων της αμυντικής εξάρτησής τους από τις ΗΠΑ, αλλά η Ουάσιγκτον μπορεί να αντιτείνει ότι η ευρωπαϊκή συμβολή στον πόλεμο του Αφγανιστάν υπήρξε μικρή και πάντα καθυστερημένη. Παρότι οι Αμερικανοί νιώθουν ταπεινωμένοι από την άτακτη υποχώρηση και για τις δεινές προοπτικές για το μέλλον της χώρας, οι ευρωπαϊκές κραυγές διαμαρτυρίας δεν θα βοηθήσουν στην αποκατάσταση κλίματος εμπιστοσύνης και αλληλεγγύης στους κόλπους της μεγαλύπολης αμυντικής συμμαχίας στην ιστορία», τονίζει η αναλυτής Κόρι Σάκε, του συντηρητικού ινστιτούτου American Enterprise Institute.

«Ετοι απέδρασα από την Καμπούλ»

Ο Παναγιώτης Κουμουτσάκος μιλάει στην «Κ» για τις διαπραγματεύσεις με τους Ταλιμπάν και την επιχείρηση εκκένωσης

Του ΓΙΑΝΝΗ ΣΟΥΛΙΩΤΗ

Μερικές ώρες πριν εγκαταλείψουν την «πράσινη ζώνη» με προορισμό το υπό πολιορκία από απελπισμένους Αφγανούς αεροδρόμιο της Καμπούλ, ο Παναγιώτης Κουμουτσάκος και οι υπεύθυνοι της πολυεθνικής εταιρείας ασφαλείας στην οποία εργάζεται δέχθηκαν επίσκεψη στο στρατηγείο τους από τον τοπικό επικεφαλής των Ταλιμπάν. Ήταν η δεύτερη φορά που τους επισκεπτόταν στο διάστημα που ακολουθούσε την «πτώση» της Καμπούλ και τον έλεγχο της από τους Ταλιμπάν. Σε αντίθεση με την πρώτη συνάντησή τους, κατά την οποία συνοδευόταν από δύο μαχητές ντυμένους με γιλέκα αυτοκτονίας, ο εκπρόσωπος των Ταλιμπάν αυτή τη φορά θέλησε, με τα λίγα αγγλικά που γνώριζε, να σπάσει τον πάγο και να δημιουργήσει μια πιο φιλική ατμόσφαιρα. «Μην ανησυχείτε», είπε στρέφοντας το βλέμμα του στον Κουμουτσάκο και τους συναδέλφους του, που παρακολουθούσαν αμήχανοι φέροντας πλήρη στρατιωτική εξάρτυση. «Είμαστε αδέρφια. Αύριο μεθαύριο, όταν θα 'χουν τελειώσει όλα αυτά, θα έρθουμε να σας επισκεφθούμε. Όπως κάναμε την... 11η Σεπτεμβρίου», είπε χαμογελώντας τους πονηρά.

Ο 46χρονος Παναγιώτης Κουμουτσάκος είναι εκπαιδευμένος στην προστασία προσώπων και τη φρουρηση στόχων. Εργάστηκε ως ένοπλος φρουρός σε πλοία και τα τελευταία τέσσερα χρόνια βρισκόταν στην Καμπούλ για λογαριασμό πολυεθνικών εταιρειών στον τομέα της ασφαλείας, δραστηριοποιούμενες υπό την ομπρέλα του ΝΑΤΟ. Επέστρεψε το βράδυ του περασμένου Σαββάτου στο «Ελ. Βενιζέλος» και τα εικοσιτετράωρα που ακολούθησαν περιέγραψε κατ' αποκλειστικότητα στην «Κ» τη ζωή του στην Καμπούλ και τη διαφυγή του από «τη χειρότερη εμπόλεμη ζώνη του κόσμου».

Τα «Compounds»

Το πρώτο διάστημα της παρουσίας του στο Αφγανιστάν, ο Κουμουτσάκος ήταν επικεφαλής μιας μικρής ομάδας ενόπλων που ήταν επιφορτισμένη με την εσωτερική ασφάλεια μιας καλά φυλασσόμενης εγκατάστασης στην οποία έμενε μαζί με δεκάδες ακόμα Δυτικούς. «Δεν ήταν ξενοδοχείο, ούτε όμως και στρατόπεδο», εξηγεί. «Πρόκειται για μεγάλα οικοδομικά συγκροτήματα (σ.σ. τα αποκαλεί «Compounds»), φρουρούμενα εξωτερικά από την αφγανική αστυνομία και εσωτερικά από τους υπευθύνους των ιδιωτικών εταιρειών ασφαλείας. Στο εσωτερικό τους λειτουργούν μαγαζιά με δυτικά προϊόντα, εστιατόρια και φυσικά διαμερίσματα για τη φιλοξενία των επισκεπτών. Οι ξένες διπλωματικές αποστολές, τα στελέχη των μεγάλων πολυεθνικών εταιρειών που επισκέπτονταν την Καμπούλ για δουλειά —το Αφγανιστάν ήταν μια μεγάλη μπιζνα», λέει ο Κουμουτσάκος— και αξιωματούχοι δυτικών χωρών που είχαν αναλάβει για παράδειγμα να εκπαιδεύσουν τους Αφγανούς συναδέλφους τους, μένουν και κινούνται μέσα σ' αυτά», εξηγεί. Όταν κάποιος έβγαινε από ένα φυλασσόμενο οικοδομικό συγκρότημα για να πάει π.χ.

Ο Παναγιώτης Κουμουτσάκος με πλήρη στρατιωτική εξάρτυση κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του στην Καμπούλ.

Αριστερά, απέναντι από τα σακίδια για τα προσωπικά τους είδη τα όπλα που υποχρεώθηκαν να αφήσουν πίσω. Στη μέση, αυτοσχέδιο μανουάλι που δημιούργησαν Γεωργιανοί. Δεξιά, οι Ταλιμπάν διακρίνονται μέσα από το πούλμαν που μεταφέρει τον Κουμουτσάκο και άλλους Δυτικούς στο αεροδρόμιο της Καμπούλ.

στο αεροδρόμιο ή σε μια συνάντησή σε ξενοδοχείο στην επίσης καλά φυλασσόμενη «Πράσινη Ζώνη» (σ.σ. «Green Zone») της Καμπούλ συνοδευόταν από ενόπλους και στις μετακινήσεις χρησιμοποιούνταν βαριά θωρακισμένα οχήματα.

Τους τελευταίους μήνες και μέχρι τη κινηματογραφική φυγή του από το Αφγανιστάν, αποστολή του Κουμουτσάκου ήταν να επιτηρεί τα διάφορα σημεία ελέγχου που λειτουργούσαν περιμετρικά της φυλασσόμενης από ενόπλους «Πράσινης Ζώνης» της πρωτεύουσας. Περί τα μέσα Ιουλίου, θυμάται ο 46χρονος, «ήταν ξεκάθαρο ότι οι Ταλιμπάν θα επεδίωκαν να πάρουν υπό τον έλεγχό τους την Καμπούλ. Αρκετοί από τους συναδέλφους μου, όπως και πελάτες (σ.σ. υπάλληλοι πολυεθνικών εταιρειών κ.ο.κ.) δήλωσαν παραίτηση και εγκατέλειψαν τη χώρα. Καταλάβαινα ότι τα πράγματα θα γίνουν πιο δύσκολα, ωστόσο τα στελέχη της εταιρείας μου δεν ήταν ιδιαίτερα ανήσυχα. Βρισκόμασταν εξάλλου μα-

«Είμαστε αδέρφια.

Αύριο - μεθαύριο, όταν θα 'χουν τελειώσει όλα αυτά, θα έρθουμε να σας επισκεφθούμε. Όπως κάναμε την... 11η Σεπτεμβρίου», τους είπε ο εκπρόσωπος των Ταλιμπάν.

ζι με προσωπικό από ξένες πρεσβείες. Ήμουν αισιόδοξος ότι ακόμα κι εάν τα πάντα καταρρεύσουν δεν θα πάμε χαμένοι», περιγράφει.

Όταν πια στα μέσα Αυγούστου οι Ταλιμπάν είχαν πάρει υπό τον έλεγχό τους την Καμπούλ («αρκετοί Αφγανοί στη θέα τους χειροκρότησαν») ο Κουμουτσάκος και οι συνάδελφοί του περίμεναν οδηγίες και διαταγές από τους επικεφαλής της εταιρείας

Φωτογραφία μέσα από το στρατιωτικό αεροσκάφος, δευτερόλεπτα πριν απογειωθεί. Δεξιά, οι Ταλιμπάν φρουρούν το κτίριο της πολυεθνικής εταιρείας ασφαλείας μετά την κατάληψη της Καμπούλ (εικόνα από κάμερα ασφαλείας).

για το εάν και πότε θα εγκατέλειπαν τη βάση με προορισμό το αεροδρόμιο. «Όσο περνούσε η ώρα όμως κάτι τέτοιο γινόταν ολοένα και πιο δύσκολο, αφού οι Ταλιμπάν έπαιρναν υπό τον έλεγχό τους τα check points διώχνοντας απ' αυτά τους Αφγανούς αστυνομικούς». Οι τελευταίοι, θυμάται ο Κουμουτσάκος, έβγαζαν τις στολές τους, παρέδιδαν τον οπλισμό τους και επέστρεφαν στα σπίτια τους. Ένα-δυο εικοσιτετράωρα αργότερα, μια ομάδα επτά-οκτώ Ταλιμπάν επισκέφθηκε τα κτίρια όπου στεγαζόταν η εταιρεία του Κουμουτσάκου και ενημέρωσαν ότι το επόμενο πρωί θα επέστρεφαν προκειμένου ο επικεφαλής τους, που μιλούσε λίγα αγγλικά, να διαπραγματευθεί απευθείας με τον υπεύθυνο της εταιρείας. Εν τω μεταξύ, στο οικοδομικό συγκρότημα που στεγαζόταν η εταιρεία είχε βρει καταφύγιο το προσωπικό τριών πρεσβειών, συνολικά 439 άτομα. «Στην πρώτη συνάντησή υπήρχε νευρική κατάσταση», διηγείται ο Κουμουτσάκος. Ίσως επειδή έγινε πα-

ρουσία δύο μαχητών που φορούσαν γιλέκα με εκρηκτικά. Θα τα πυροδοτούσαν σε περίπτωση που διατάσσονταν από τον διοικητή τους. «Νόμιζαν ότι είμαστε η Blackwater και γι' αυτό ήταν πολύ προσεκτικοί. Η συζήτηση κύλησε πολύ ομαλά και πολιτισμένα. Μας είπαν ότι αυτοί θα αναλάμβαναν στο εξής τη φύλαξη της εγκατάστασης και την ευθύνη της μεταφοράς μας στο αεροδρόμιο, σε χρόνο που εκείνοι θα υποδείκνυαν. Φεύγοντας ανταλλάξαμε χειραψίες», λέει ο 46χρονος Έλληνας. «Πριν από την αποχώρησή μας θα τους παραδίδαμε τον οπλισμό μας».

Αρχικά, υπήρξε συμφωνία για την εκκένωση του οικοδομικού συγκροτήματος όπου διέμεναν ο Κουμουτσάκος και ακόμα 438 Δυτικοί και για τη μεταφορά τους στο αεροδρόμιο, το πρωί της 16ης Αυγούστου. Καθώς όμως υπήρχαν αναφορές για παρουσία έως και 5.000 απελπισμένων και εξαγριωμένων Αφγανών στην περιμέτرو του, ο επικεφαλής των Ταλιμπάν ματαίωσε την επιχείρηση. «Δεν θέλω να αναλά-

σίλεια που έζησαν μέχρι τα χρόνια του Χριστού. Λίγα είναι τα απομεινάρια εκείνης της εποχής και ακόμη λιγότερα αυτά στα οποία είχαμε πρόσβαση. Δεν προσθέσαμε τίποτε αξιόλογο στην αρχαιολογία, αλλά πέρασαμε αξέχαστα. Παρέα με τους σκληροτράχηλους αρχαίους Μακεδόνες μοιραστήκαμε τις ίδιες πορείες, τοπία, φαράγγια, ερήμους και ρεματιές. Ελάχιστα είχαν αλλάξει, οι δρόμοι ίσως ήταν καλύτεροι τότε.

Μια εμπειρία που παραμένει ζωντανή σαν χθες. Τοπίο άγριο, οι άντρες παντού οπλισμένοι, όμως ποτέ δεν αισθανθήκαμε κίνδυνο, εκτός από τα τοσπανόσκυλα των νομάδων. Μπαίναμε στα τζαμιά, φωτογραφίζαμε και ηχογραφούσαμε ελεύθερα. Τάξη και ασφάλεια και προς τον επισκέπτη περιέργεια μάλλον παρά εκθρόνιση. Αντίθετα από ό,τι στο Ιράν, δεν καταλάβαμε θρησκευτικό φανατισμό. Πώς άλλαξαν τόσο τα πράγματα από τότε; Βέβαια εξήντα χρόνια δεν είναι

Ο Παναγιώτης Κουμουτσάκος με συναδέλφους του μέσα στο πούλμαν της μεγάλης φυγής.

βω εγώ την ευθύνη σε περίπτωση που κάποιος από εσάς τραυματιστεί», φέρεται να τους είπε, σύμφωνα με τον Παναγιώτη Κουμουτσάκο. Τα ζημειώματα της 19ης Αυγούστου μάζεψαν εκ νέου τα πράγματά τους —«μόνο ό,τι μπορούσε να χωρέσει σε ένα μικρό σακίδιο»— και επιβίβαστηκαν σε συνολικά 7 πούλμαν με προορισμό το αεροδρόμιο. «Μας είπαν να κλείσουμε τις κουρτίνες για να μην αντιληφθούν όσοι μας δουν ότι κατευθυνόμαστε στο αεροδρόμιο, ενώ τυλίξαμε τα διαβατήριά μας με ταινία πάνω στο στήθος μας. Είχαμε προετοιμαστεί να δώσουμε μάχη σώμα με σώμα για να μπούμε στο αεροδρόμιο. Τελικά, όταν φτάσαμε στις 6.30 το πρωί, οι δυνάμεις ασφαλείας είχαν καταφέρει προσωρινά να απομακρύνουν το συγκεντρωμένο πλήθος». Χάρη σε δικές του πρωτοβουλίες, στη συνδρομή του δικηγόρου - ειδικού σε θέματα διακυβέρνησης κρίσεων Γιώργου Μαρή και τη διαμεσολάβηση του ελληνικού ΥΠΕΞ, ο Παναγιώτης Κουμουτσάκος επιβίβαστηκε σε στρατιωτικό αεροσκάφος που τον μετέφερε στην Ντόχα. Στη συνέχεια «πέταξε» για Λονδίνο πριν καταλήξει το βράδυ του περασμένου Σαββάτου στο «Ελ. Βενιζέλος». Τις τελευταίες ημέρες στο κινητό του τηλεφωνο συνεχίζει να δέχεται μηνύματα από γνωστούς του, Αφγανούς, που έμειναν πίσω στην Καμπούλ. «Νομίζουν ότι έχω ισχύ και μου ζητούν να τους βοηθήσω να εγκαταλείψουν τη χώρα», λέει.

Του ΠΑΝΑΓΗ ΒΟΥΡΛΟΥΜΗ

Φύγαμε από το Μεσέντ αργά και φτάσαμε στα σύνορα όταν νύχτωνε. Το φυλάκιο - τελωνείο λασπόπιπτο, στο χωμάτινο πάτωμα έλαμπε μια βυσονιά μπουκάρια. Οι διατυπώσεις αργές, με νοήματα, γιατί δεν υπήρχε κοινή γλώσσα συνεννόησης. Όταν οι στρατιώτες σήκωσαν την μπάρα είχε νυχτώσει για καλά. Ξεκινήσαμε για το Χεράτ, αλλά σε μερικά χιλιόμετρα ο δρόμος εξαφανίστηκε. Σταματήσαμε το Land Rover και στρώσαμε τις κουβέρτες μας στο χώμα. Ημασταν ψόφιοι από την κόυραση και ο ύπνος μας πήρε αμέσως, νηστικούς.

Με ξύπνησε κάποιος θόρυβος, άνοιξα τα μάτια μου, είχε φωτίσει, απέναντι, από την ξερή πλαγιά κατέβαινε ένας καβαλάρης —είχε στον ώμο περασμένο τουφέκι—, γένια και μακριά μάλια. Ηρθε κοντά, ξεπίεζε και μας κοιτούσε κάμποση ώρα ξαπλωμένους και αγουροζητημένους. Τέλος

έβγαλε ένα μαχαίρι από το ζωνάρι του, μπήκε στο διπλανό μπουστάνι, έκοψε ένα καρπούζι, το τεμάχισε και μας το πρόσφερε. Ήταν γλυκό και δροσερό, το καλωσόρισμά μας στο Αφγανιστάν. Όλα αυτά δίχως να ανταλλάξουμε λέξη. Ξανακαβάλησε και συνέχισε τον δρόμο του.

Είχαμε κοιμηθεί δίπλα στις καμάρες της γέφυρας του ποταμού Χάρι Ρουντ. Γυμνωθήκαμε, κάναμε πρωινό παγωμένο μπάνιο και σε λίγες ώρες βρισκόμασταν στο Χεράτ. Κίνηση, κόσμος, αλόγα, γκαμήλες, γαϊδούρια, αμέτρητες κατσίκες, φορτηγά ζωγραφισμένα με λουλούδια, σκεπαστά παζάρια, μυρωδιές. Λίγο μεσαιώνας, σαρίκια, πουκαμίσες, μπουρκές. Πίσω στον χρόνο.

Τριγυρίσαμε σ' αυτή τη χώρα αρκετές εβδομάδες, ψάχνοντας τα χνάρια του Μεγαλέξανδρου που την κατέκτησε με φοβερούς πολέμους και άφησε πίσω του ελληνικά βα-

Ο Παναγής Βουρλούμης με έναν παλαιστή στο Αφγανιστάν μιας άλλης εποχής.

Αφγανιστάν 1960

λίγα και πολλά μπορούν να συμβούν και συνέβησαν. Ήμουν τυχερός που βρέθηκα εκεί, σε ένα ξέφωτο ειρήνης, σε τόπο που ο κανόνας είναι καταστροφές, σφαγές, εμφύλιοι πόλεμοι και ανακατάωμα από γείτονες και άλλους καλοθελητές που τα υποδουλίζουν. Η γεωγραφία και οι δεκατέσσερις φυλές που ζουν μέσα στα σύνορά του είναι συνταγή για αστάθεια. Λίγο σπρωξιμο χρειάζεται για να αρχίσει το αλληλοφάγωμα. Είναι το εθνικό σπορ. Όμως, η Ιστορία μάς λέει και κάτι άλλο. Όταν ξένοι πατήσουν μέσα, τότε οι Αφγανοί τα βρίσκουν με ταξί τους, έστω προσωρινά, και τιμωρούν τους ξένους με αφάνταστη σκληρότητα.

Όταν στη γη του Αφγανιστάν / σε παρατήσουν λαβωμένο / και οι γυναίκες έρχονται / να κόψουν ό,τι σου απομένει / κύλισε πάνω στο τουφέκι σου / τίνανε τα μυαλά σου, και / τράβα στον θεό σου σαν στρατιώτης.

Ελεύθερη μετάφραση από Κίπληγγ

Νέα εποχή ξεκίνησε για τον Άρη

Ο πρόεδρος του σωματείου Λύσανδρος Λυσάνδρου μας μίλησε για τις φετινούς στόχους

Συνέντευξη στον **ΓΙΩΡΓΟ ΠΑΤΤΙΧ**

Μια νέα εποχή ξεκίνησε εδώ και λίγο καιρό για τον Άρη Λεμεσού. Οι νέοι διαχειριστές του ιστορικού συλλόγου θέλουν να τον κάνουν μία από τις υπολογίσιμες δυνάμεις του κυπριακού ποδοσφαίρου, ενώ δίνουν τεράστια σημασία στον πολιτιστικό και γενικότερα στον κοινωνικό ρόλο που θα έχει ο ιδιαίτερα συμπαθής Άρης με την δημιουργία του Aris Foundation.

Ο πρόεδρος της εταιρείας του Άρη Vladimir Federov, στον χαιρετισμό του στην παρουσίαση των παικτών της «Ελαφράς Ταξιαρχίας», υποσχέθηκε ότι θα γίνουν πολλά προκειμένου ο Άρης να γίνει δημοφιλής ομάδα αλλά και να προσελκύσει τους ρωσόφωνους στο γήπεδο. Ο CEO της εταιρείας, Svyatoslav Rodorozhnyy, τόνισε με την σειρά του ότι ο Άρης θα έχει έντονη παρουσία στην κοινωνική ζωή της Κύπρου με το Aris Foundation.

Το έναυσμα για τη νέα εποχή που ξεκίνησε έδωσε ο Πρόεδρος του Σωματείου Λύσανδρος Λυσάνδρου, ο οποίος απάντησε στις ερωτήσεις που του θέσαμε:

«Ξεκινήσαμε αυτή την προσπάθεια αποφασισμένοι να αλλάξουμε επίπεδο τον Άρη. Πήραμε μία ομάδα από το μηδέν, με τρεις παίκτες πριν από δυο χρόνια. Φτιάξαμε ίσως την καλύτερη ομάδα το 2019-20, αλλά λόγω της πανδημίας δεν ανεβήκαμε στην Α' κατηγορία. Το αποτέλεσμα της δουλειάς μας θα το δείτε το Μάιο. Φτιάξαμε γυναικεία ποδοσφαιρική ομάδα. Το ποδόσφαιρο εκσυγχρονίζεται, το ίδιο και εμείς. Έχουμε πλάνο και φιλοδοξίες και θα δουλέψουμε για να τα καταφέρουμε».

-Κύριε Λυσάνδρου πείτε μας λίγα λόγια για την ιστορία του Άρη και πώς πήρε το όνομα του.

-Ο Αθλητικός Μουσικός Μορφωτικός Σύλλογος Άρης Λεμεσού ιδρύθηκε το 1930 από μια ομάδα νέων επιστημόνων της Λεμεσού, οι οποίοι έχοντας την ευκαιρία να σπουδάσουν σε πανεπιστήμια της Ελλάδας, ήθελαν να μεταφέρουν και να μεταλαμπαδεύσουν τον πολιτισμό και συγκεκριμένα την μουσική, το θέατρο, την ποίηση και τον αθλητισμό στη Λεμεσό. Μέσα από τη δημιουργία αθλητικών τμημάτων προέκυψε και το ποδόσφαιρο και το όνομα Άρης, αφού οι φίλοι της μίας εκ των δύο ομάδων που συνενώθηκαν για να δημιουργηθεί η ποδοσφαιρική μας ομάδα ήταν φίλοι και υποστηρικτές του Άρη Θεσσαλονίκης. Μέχρι και τη δεκαετία του '90 ο Άρης είχε αναπτύξει αρκετές πολιτιστικές δραστηριότητες με προεξάρχουσα αυτή των χορωδίας του, ως επίσης και του θεατρικού του ομίλου. Δυστυχώς,

«Είμαι αισιόδοξος ότι η ομάδα με το ταλέντο και την εμπειρία που διαθέτει θα παραμείνει στην κατηγορία των μεγάλων. Τώρα αν ευελπιστώ ότι μπορεί και για κάτι καλύτερο, η απάντηση είναι ναι, όμως αυτό θα το δούμε στο τέλος του πρωταθλήματος», λέει ο Πρόεδρος του Σωματείου του Άρη Λύσανδρος Λυσάνδρου.

όμως από το '90 μέχρι και σήμερα πέραν της χορωδίας, εμείς ως σωματείο ασχοληθήκαμε περισσότερο με το ποδόσφαιρο και λιγότερο με τον πολιτισμό με αποτέλεσμα να χαθεί το κομμάτι αυτό.

-Τι σκοπεύετε να κάνετε για τα πολιτιστικά και τα κοινωνικά θέματα;

-Σήμερα το Διοικητικό Συμβούλιο έχει ήδη πάρει την απόφαση ότι θα επαναδραστηριοποιηθούμε στον τομέα του πολιτισμού και της προσφοράς προς την κοινωνία της Λεμεσού. Στα πλαίσια της απόφασης αυτής θα προχωρήσουμε άμεσα στη δημιουργία μουσικής σκηνής νέων, θεατρικού ομίλου και θα αναβαθμίσουμε την ακαδημία σκακίου.

Aris Foundation

Παράλληλα, μαζί με τους ιδιοκτήτες της ποδοσφαιρικής εταιρείας προχωρούμε στην ίδρυση ενός κοινωνοφελούς ιδρύματος στα πλαίσια κοινωφελών ιδρυμάτων μεγάλων συλλόγων της Ευρώπης, έχοντας ως πρωταρχικό στόχο την προσφορά στο συνάνθρωπό μας. Μεταξύ άλλων, το ίδρυμα θα παρέχει στήριξη και βοήθεια σε παιδιά καρκινοπαθών συνανθρώπων μας καθ' όλη τη διάρκεια που οι γονείς θα χρειαστεί να προβούν σε θεραπείες και όχι μόνο.

-Γιατί οι Ρώσοι επενδυτές έχουν επιλέξει τον Άρη για να επενδύσουν;

-Η ιστορία του Άρη, οι ιδέες που

Οι αλλαγές που έχουν γίνει στο ποδοσφαιρικό τμήμα, η αναβάθμιση του προπονητικού κέντρου, η πρόσληψη ειδικά καταρτισμένου προσωπικού, η αγορά λεωφορείου καταδεικνύουν τη σοβαρότητα της όλης προσπάθειας.

αντιπροσωπεύει, η επιθυμία όλων μας για δημιουργία ενός σύγχρονου και δυνατού οργανισμού ήταν αυτά που έφεραν στην οικογένεια του Άρη και τον επενδυτή, με τον οποίο από την πρώτη στιγμή υπήρξε πραγματικά ένα δέσιμο και έτσι καταλήξαμε στο σήμερα και ευελπιστούμε σε ένα πολύ καλύτερο αύριο.

Οι αλλαγές που έχουν γίνει στο ποδοσφαιρικό τμήμα, η αναβάθμιση του προπονητικού μας κέντρου με σύγχρονες πλέον εγκαταστάσεις, η αγορά σύγχρονου αθλητικού εξοπλισμού, η πρόσληψη ειδικά καταρτισμένου προσωπικού σε όλους τους τομείς, η αγορά λεωφορείου και οχήματος μεταφοράς αθλητικού υλικού καταδεικνύουν τη σοβαρότητα και

τον επαγγελματισμό της όλης προσπάθειας.

-Που βασίζεται η αισιοδοξία σας για επιστροφή του κόσμου του Άρη;

-Στόχος μας είναι ο φιλάθλος κόσμος της Λεμεσού να επιστρέψει ξανά στους αγώνες του Άρη. Θέλουμε να ξανακτίσουμε αυτή τη σχέση αγάπης/συνπάθειας μεταξύ της ποδοσφαιρικής μας ομάδας και του αγνού φιλάθλου που θέλει να παρακολουθήσει ωραίο ποδόσφαιρο, χωρίς φανατισμό και έκτροπα. Θέλουμε να ξαναφέρουμε τις οικογένειες στο γήπεδο. Είμαι βέβαιος ότι φέτος για πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια οι φίλοι του Άρη και όχι μόνο θα μας τιμήσουν με την παρουσία τους στο γήπεδο. Ευελπιστούμε ότι αυτή η ομάδα με την ποιότητα που διαθέτει θα παρουσιάσει ένα πολύ όμορφο ποδοσφαιρικό θέαμα και σίγουρα θα προσελκύσει το φιλάθλο που θέλει να δει και να απολαύσει ένα τέτοιο θέαμα.

-Ποιος είναι ο στόχος της ποδοσφαιρικής ομάδας στο νέο πρωτάθλημα;

-Όσον αφορά το αγωνιστικό κομμάτι είμαι αισιόδοξος ότι αυτή η ομάδα με το ταλέντο και την εμπειρία που διαθέτει δεν θα μπει σε κινδύνους και με τη λήξη του πρωταθλήματος θα παραμείνει στην κατηγορία των μεγάλων. Τώρα αν ευελπιστώ ότι μπορεί και για κάτι καλύτερο, η απάντηση είναι ναι, όμως αυτό θα το δούμε στο τέλος του πρωταθλήματος.

όποια αθλητική βράβευση. Ο άνθρωπος που σε μία άκρως δύσκολη στιγμή έκανε αυτά που έπρεπε για να μη χαθεί μια ανθρώπινη ζωή.

* * * * *

Γουίλι Σεμέδο

Την παράσταση στην πρεμιέρα του πρωταθλήματος έκλεψε η Πάφος. Εντυπωσιακή η εμφάνιση και πιο εντυπωσιακή η νίκη. Ο 27χρονος Γουίλι Σεμέδο έκανε λαμπήρ επανεμφάνιση στο νησί μας. Ο Γάλλος ήρθε στην Κύπρο για πρώτη φορά το 2014 σε ηλικία 20 χρονών για λογαριασμό της Αλκίης όπου κάθε χρόνο ανέβαινε κατηγορία. Πήγε στη Βελγική Σαρλερουά στη μέση της χρονιάς 2017-18. Ο διεθνής ποδοσφαιριστής με την Εθνική ομάδα ανδρών του Πράσινου Ακρωτηρίου περιπλανήθηκε μετά σε Ρόζελαρ, Πολυτέχνικο Ιασιού (Ρουμανία) Γκρενόμπλ με την ομάδα να χάνει την άνοδο στην πρώτη κατηγορία σε αγώνες μπαράζ μέχρι που μας ξαναήρθε. Τον καλωσορίζουμε και αναμένουμε τη συνέχεια.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Η Κύπρος στο Κόνφερενς Λιγκ

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗ**

Η Ομόνοια βρίσκεται για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά σε όμιλο Ευρωπαϊκού θεσμού, ούσα φέτος στο Κόνφερενς Λιγκ. Υπέστη, αναμενόμενα, αφόρητη πίεση από τους Βέλγους στην Αμβέρσα την περασμένη Πέμπτη, είχε παθητικό ρόλο στο ματς, αλλά κατάφερε να αντέξει μέχρι το 84' και να πάρει το ματς στα πέναλτι όπου βάσει... παρελθόντος ο Φαμπιάνο είχε κερδίσει δυο προκρίσεις και ένα τρόπαιο με τις αποκρούσεις πέναλτι -ήλπιζε πολύ για εκ νέου είσοδο σε όμιλο του Γιουρόπα Λιγκ. Όμως φευ! Αυτή τη φορά από τη διαδικασία βγήκε χαμένη. Κάποτε θα γινόταν και αυτό. Όμως μεταβαίνει στο Κόνφερενς Λιγκ με πολύ θετική ενέργεια και γενικότερα καλή ψυχολογία παρά το ότι έφυγε απογοητευμένη από το Βέλγιο. Αυτό το συναίσθημα θα ξεπεραστεί σύντομα.

Η Ανόρθωση το ίδιο βράδυ έγραψε ξανά ιστορία με τον Τιμούρ Κετσπάγια στον πάγκο. Δεκατρία χρόνια μετά την πρόκριση στους ομίλους του Τσάμπιονς Λιγκ, η «Μεγάλη Κυρία» μπαίνει ξανά στον χάρτη του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου με τη συμμετοχή στους αντίστοιχους του νεοσύστατου Κόνφερενς Λιγκ.

Είχε απέναντι στους Ισραηλινούς, πάθος, πίστη και τεράστια δίψα για μια Ευρωπαϊκή επιτυχία. Και επιπλέον ένα Λάζαρο Χριστοδουλόπουλο σε μεγάλη βραδιά. Κατάφερε και πέτυχε το στόχο με τη βοήθεια του κόσμου της. Και δίνει συνέχεια στις επιτυχίες αφού πέρυσι κέρδισε το κύπελλο. Όχι απλώς διατηρώντας, αλλά ατσαλώνοντας μια δυναμική που τόσο χρειαζόταν αφού για χρόνια ήταν μακριά από επιτυχίες.

Γλυκόπικρη ήταν γενικώς η βραδιά για την Κύπρο όσον αφορά την κατάταξη της ΟΥΕΦΑ. Η Ανόρθωση πήρε τη νίκη και μαζί την πρόκριση για τους ομίλους του Κόνφερενς Λιγκ, κόντρα στη Ισραηλινή Χάποελ Μπερ Σεβά. Εκεί όπου συνεχίζει και η Ομόνοια, μετά την ήττα αποκλεισμό από την Αντβέρπ στο Βέλγιο, παρά το 4-2 του πρώτου αγώνα στο «ΣΠΠ».

Μπορούμε να ελπίζουμε για κάτι καλύτερο, με τουλάχιστον δώδεκα ακόμα ευρωπαϊκά ματς να απομένουν, μιας και βρισκόμαστε σε απόσταση αναπνοής από Ελβετία και Κροατία που έχουν δύο και έναν εκπροσώπους αντίστοιχα. Με τη νίκη της Κυρίας η Κύπρος μείωσε την διαφορά από την 15η θέση στους 275 βαθμούς. Η βαθμολογία έχει αυτή τη στιγμή ως εξής: 12η Σερβία 26.875 (2/4), 13η Βέλγιο 26.200 (5/5), 14η Ελβετία 25.675 (2/4), 15η Κροατία 24.400 (1/4) 16η Κύπρος 24.125 (2/4). Εκφράζουμε τα θερμά μας συγχαρητήρια και ευχόμαστε ολόψυχα κάθε επιτυχία στις ομάδες μας στη δύσκολη Ευρωπαϊκή τους συνέχεια.

Η Ανόρθωση στη νέα (δύσκολη) εποχή

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΝΝΙΔΗ**

Το βράδυ της περασμένης Πέμπτης, δεν σηματοδότησε απλά την επιστροφή της Ανόρθωσης στα ευρωπαϊκά σαλόνια, εκεί όπου πρώτη άνοιξε το δρόμο από πλευράς κυπριακών ομάδων, πριν από δεκατρία χρόνια. Το βράδυ και η επιτυχία της περασμένης Πέμπτης, αποτέλεσε την ολοκλήρωση με απόλυτη επιτυχία ενός πλάνου επαναφοράς της ομάδας σε ρόλο πρωταγωνιστικό και παράλληλα σηματοδότησε την αρχή μιας νέας εποχής για την ομάδα της Αμμοχώστου αλλά και μιας

πολύ διαφορετικής σε συνθήκες, φετινής αγωνιστικής περιόδου. Την ίδια ώρα, η επιτυχία της Ανόρθωσης, υπενθύμισε πως στο ποδόσφαιρο όταν υπάρχει πλάνο και πολύ περισσότερο υπομονή για την πιστή τήρησή του, σχεδόν πάντα αποφέρει καρπούς. Και το πλάνο που έφερε στην Ανόρθωση, ξανά, μια ευρωπαϊκή διάκριση, ούτε σχεδιάστηκε και ούτε υλοποιήθηκε μόνο κατά το φετινό καλοκαίρι. Άρχισε πριν από τρία χρόνια, παρά την αδιαμφισβήτητη πρωταγωνιστική πορεία των τελευταίων αγωνιστικών περιόδων, πέρασε από δύσκολες καταστάσεις, κινδύνευσε, δεν εγκαταλείφθηκε, ωστόσο, κάθε άλλο μάλιστα. Στηρίχθηκε, ενισχύθηκε, βοηθήθηκε από σημαντικές αποφάσεις σε κρίσιμα στάδια και υλοποιήθηκε με επιτυχία στο τέλος, αρχικά με την κατάκτηση του κυπέλλου και τώρα με μία ακόμη ιστορική ευρωπαϊκή επιτυχία.

Η επόμενη μέρα στην Ανόρθωση δεν περιλαμβάνει μόνο ικανοποίηση και χαρά από την αγωνιστική επιτυχία αλλά και τον αντίκτυπο της στο οικονομικό κομμάτι. Η επόμενη μέρα στην Ανόρθωση προδιαγράφεται ακόμη πιο δύσκολη, γιατί ο πάχης των απαιτήσεων και των προσδοκιών έχει ανέβει. Οι διπλές αγωνιστικές υποχρεώσεις δημιουργούν μια νέα πρόκληση και ο απολογισμός στο τέλος θα πρέπει να επιβεβαιώσει ότι η πορεία της Ανόρθωσης στη νέα αυτή εποχή συνεχίζεται. Η υλοποίηση του στόχου της κατάκτησης του τίτλου, αποτελούσε μέρος του πλάνου που είχε τεθεί, από την πρώτη μάλιστα χρονιά. Πολύ περισσότερο τώρα και παρά το γεγονός ότι οι διπλές αγωνιστικές υποχρεώσεις, τουλάχιστον μέχρι το Δεκέμβριο, φυσιολογικά δυσκολεύουν την προσπάθεια.

Από τη στιγμή που η πρόκριση και η συμμετοχή σε ευρωπαϊκό όμιλο ήταν επίσης μέρος του πλάνου, λογικά υπάρχει και ο σχεδιασμός για τη διαχείριση της επόμενης δύσκολης μέρας. Στο επόμενο χρονικό διάστημα θα αρχίσει να διαφαίνεται το πόσο καλά προετοιμάστηκε η Ανόρθωση, για να τη διαχειριστεί και πολύ περισσότερο να το κάνει με επιτυχία.

Η πορεία των τελευταίων χρόνων, το πλάνο, διοίκηση και τεχνική ηγεσία που το υλοποιούν και βέβαια τα αποτελέσματα δημιουργούν αισιοδοξία. Τα υπόλοιπα στο γήπεδο...

Ομόνοια - αποκλεισμός

Κανείς δεν μπορεί να διαφωνήσει ότι η Άντιπερ είναι μία ποιοτική ομάδα, με τεράστιο προϋπολογισμό σε σχέση με τα κυπριακά δεδομένα και σαφώς η αποστολή της Ομόνοιας, από τη στιγμή της κλήρωσης, φυσιολογικά θεωρήθηκε πολύ δύσκολη. Η πίκρα, ωστόσο, που άφησε ο αποκλεισμός της περασμένης Πέμπτης, πηγάζει περισσότερο από το γεγονός ότι η Ομόνοια ταξίδεψε στην Αμβέρσα έχοντας ένα πολύ καλό αποτέλεσμα και μια πολύ καλή εμφάνιση στις αποσκευές της, δεδομένα τα οποία δεν αποδείχθηκαν αρκετά, κυρίως λόγω της εμφάνισης και των αδυναμιών που παρουσίασε η ομάδα του Χένρικ Μπεργκ στον επαναληπτικό.

* * * * *

Πάφος και προοπτική

Δεν είναι η πρώτη φορά που το πρωτάθλημα αρχίζει με τις καλύτερες προϋποθέσεις για την ομάδα της Πάφου. Στις προηγούμενες περιπτώσεις η συνέχεια δεν ήταν η ανάλογη.

Πολλοί υποστηρίζουν, πως η φετινή αγωνιστική περίοδος παρουσιάζει σημαντικές διαφορές και προς το καλύτερο, κυρίως λόγω της πιο έγκαιρης υλοποίησης του μεταγραφικού σχεδιασμού. Η νίκη στην πρεμιέρα δημιούργησε προσδοκίες, ζητούμενο η ανάλογη συνέχεια και δεδομένο πως, αν η Πάφος επιβεβαιώσει τις αισιόδοξες προβλέψεις και μεγάλο ενδιαφέρον θα παρουσιάσει η διεκδίκηση θέσης στην πρώτη εξαδα και ανσوخία θα δημιουργηθεί στους βασιικούς ή παραδοσιακούς κατόχους των πρώτων θέσεων...

* * * * *

Αστείο, αλλά και τραγικό

Το πρωτάθλημα έχει ήδη αρχίσει και υπάρχουν ομάδες που δείχνουν με τις κινήσεις που προτιθενται να κάνουν ότι λες και τώρα αρχίζει ο σχεδιασμός. Είναι πραγματικά αστείο το φαινόμενο. Αλλά και τραγικό από την άλλη. Τώρα το τι αναμένουν από την ομάδα τους είναι άλλη υπόθεση. Δικαιούνται πάντως να κάνουν όνειρα.

Σε τέτοιες περιπτώσεις μένουν στα όνειρα. Συνήθως...

* * * * *

Σιμόν Κιάερ

Με μια ιδιαίτερη στιγμή ξεκίνησαν οι βραβεύσεις στην Κωνσταντινούπολη, την Πέμπτη λίγο πριν διεξαχθεί η κλήρωση των ομίλων του Champions League. Ο πρόεδρος της UEFA, Αλεξάντερ Τσέφερνιν, βράβευσε τον Σιμόν Κιάερ αλλά και ολόκληρο το ιστρικό επιτελείο της εθνικής Δανίας, για τις ενέργειες που έκαναν κατά τη διάρκεια του τραυματισμού του Κρίστιαν Έρικσεν στο ματς με την Φινλανδία στο Euro. Ο Κιάερ βραβεύτηκε για τη στάση του και το γεγονός πως προτάτευσε παρά με τους συμπαίκτες του τον Έρικσεν και την σκοριαστική εικόνα να βρίσκεται στο έδαφος, όπως και το ιατρικό επιτελείο που επανέφερε τον Δανό και τον κράτησε στη ζωή. Αυτό που έκανε ο αρχηγός της Δανίας κατά τη διάρκεια του περιστατικού με τον Κρίστιαν Έρικσεν, υποσκελίζει την

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
0,11%Χ.Α.
3,54%

0,94%

2,69%

2,32%

0,18%

0,94%

ΔΙΕΘΝΗ
Με αρνητική
απόδοση
ομόλογα αξίας
16,5 τρις. δολ.
Σελ. 9

Πετρέλαιο

10,06%

€/€

0,55%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΠΕΝΔΥΣΗ 1,2 ΔΙΣ

Σηκώνουν άγκυρα για
το λιμάνι Λάρνακας

Μάρτιο - Απρίλιο του 2022 αναμένεται να ξεκινήσουν τα έργα για το λιμάνι Λάρνακας. Μια επένδυση 1,2 δισ. ευρώ, που θα αναβαθμίσει την περιοχή και θα έχει σημαντικά έσοδα για την πόλη και το κράτος. Το έργο ανέλαβε η Kitlion Ocean Holdings Ltd. Ανάλυση του Master plan. **Σελ. 4**

ΝΑΥΛΑΓΟΡΑ

Ελληνόκτητος στόλος
αξίας 132,5 δισ. δολ.

Μεγάλη αύξηση της αξίας του ελληνικών συμφερόντων στόλου εμπορικών πλοίων, φέρνει η εκτόξευση της ναυλαγοράς σε φορτηγά και κλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων. Έτσι, μέσα σε τέσσερα χρόνια, η αξία του ελληνόκτητου στόλου έχει αυξηθεί περισσότερο από 32%, στα 132,58 δισ. δολάρια. **Σελ. 8**

ΕΛΛΑΔΑ

Πλειστηριασμοί με
διαδικασίες fast track

Ταχύτερες γίνονται οι διαδικασίες ολοκλήρωσης των πλειστηριασμών ακινήτων στην Ελλάδα, από τράπεζες και εταιρείες διαχείρισης, σύμφωνα με τον νέο Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Σύμφωνα με τον προγραμματισμό των τραπεζών, έως τα τέλη του έτους θα διενεργηθούν 2.700. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών
ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	0,15%	0,04%
Γερμανία	-0,42%	0,07%
Γαλλία	-0,05%	-0,10%
Ιταλία	0,65%	0,09%
Ισπανία	0,30%	0,08%
Ιρλανδία	-0,03%	-0,07%
Ελλάδα	0,67%	0,13%
Ην. Βασίλειο	0,60%	0,07%

Βαθμολογία
από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο- πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ- πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba1	NP
S&P	BBB-	A-3

Σε τροχιά «bad bank» η ΚΕΔΙΠΕΣ

Βασικός άξονας η μείωση του μη εξυπηρετούμενου χαρτοφυλακίου, μέσω αναδιάρθρωσης ή ανάκτησης

Σε Εθνική Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων (ΝΑΜΑ) μετατρέπεται η ΚΕΔΙΠΕΣ, με στόχο το 2022 να λειτουργεί πλέον με τη νέα της ιδιότητα. Στόχος, να μπορεί να αγοράζει και μη εξυπηρετούμενα δάνεια από τράπεζες

ή από άλλες εταιρείες εξαγοράς δανείων, ενώ, όπως πληροφορείται η «Κ», έχει κλείσει από την προηγούμενη εβδομάδα ο διαγωνισμός για την αγορά συμβουλευτικών υπηρεσιών ώστε να γίνει η ετοιμασία μελέτης που θα αφορά

την μετατροπή της ΚΕΔΙΠΕΣ σε Φορέα. Στοιχείμα παραμένει το «πράσινο φως» της Γενικής Διεύθυνσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για εξέταση της δυνατότητας μετατροπής του υπάρχοντος Φορέα σε Εθνική Εταιρεία Διαχείρι-

σης Περιουσιακών Στοιχείων. Βασικός άξονας του επιχειρηματικού πλάνου της ΚΕΔΙΠΕΣ είναι η μείωση του μη εξυπηρετούμενου χαρτοφυλακίου που έχει, μέσω λύσεων αναδιάρθρωσης ή ανάκτησης. Ο Σύμβουλος που θα επι-

λεγει θα ορίσει τη μεθοδολογία για το πώς θα υλοποιούνται οι αγορές δανείων (πώς και σε ποια τιμή), πώς θα μπορέσει να γίνει κατορθωτό το πλάνο ενοικίου αντι δόσης ενός δανείου «mortgage to rent» και άλλα. **Σελ. 3**

Αρρυθμίες και έμφραγμα στην αυτοκινητοβιομηχανία

Στο χαμηλότερο επίπεδο από το 1956 κατρακύλησε τον Ιούλιο η παραγωγή αυτοκινήτων στη Βρετανία, καθώς η έλλειψη εξαρτημάτων και βιομηχανικών εργατών αναγκάζει όλο και περισσότερα εργοστάσια στην Ευρώπη αλλά και παγκοσμίως να μειώσουν δραστικά ή και να διακόψουν την παραγωγή οχημάτων. **Σελ. 11**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** και **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Αλληλεπιδράσεις πανδημίας και παγκοσμιοποίησης

Η πανδημία και το προσωρινό «κλείσιμο» πολλών οικονομιών προκάλεσαν κατακόρυφη πτώση βασικών οικονομικών δεικτών και επηρέασαν αρνητικά το εμπόριο προϊόντων και υπηρεσιών. Οι πλείστοι αναλυτές θεωρούν ότι οι επιπτώσεις της πανδημίας είναι προσωρινής φύσης, ενώ πρακτικά ενισχύουν τις τάσεις που προϋπήρχαν και διαμορφώθηκαν κατά την τελευταία δεκαετία.

Η παγκοσμιοποίηση, δηλαδή ο βαθμός αλληλοδιασύνδεσης και αλληλεξάρτησης μεταξύ των κρατών, ακολούθησε μια μακρά ανοδική πορεία, κυρίως λόγω της ραγδαίας τεχνολογικής πρόοδου. Ήδη από το πρώτο μισό του 19ου αιώνα, η εξέλιξη στον τομέα των μεταφορών και η πτώση του διαμετακομιστικού κόστους, έθεσαν τις βάσεις για ανάπτυξη του εμπορίου και τη μετανάστευση του

εργατικού δυναμικού, προς όφελος των οικονομικά ανεπτυγμένων χωρών. Στις δεκαετίες που ακολούθησαν, η μακρά περίοδος ειρήνης μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο και η πρόοδος στον τομέα της επικοινωνίας, με αποκορύφωμα την εξέλιξη του διαδικτύου και της ψηφιακής οικονομίας, ενίσχυσαν τις προοπτικές διεθνούς συνεργασίας. Χαρακτηριστικά, επισημαίνεται ότι από το 1945 ο παγκόσμιος δείκτης «ανοιγματος» του εμπορίου (trade openness index) αυξήθηκε πέραν του 600%.

Κατά τη διάρκεια του 2020, η πανδημία προκάλεσε συρρίκνωση της συνεργασίας μεταξύ χωρών και προσωρινή διακοπή της πορείας παγκοσμιοποίησης. Οι ΗΠΑ και άλλες χώρες, λαμβάνοντας υπόψη τη διαμορφούμενη κατάσταση, κατέδειξαν τους κινδύνους της υπέρμετρης εξάρτη-

σης από το διεθνές εμπόριο, ιδιαίτερα από την Κίνα, κάνοντας αναφορά σε ζωτικά ιατρικά προϊόντα, με μειζονος σημασίας γεωπολιτικές προεκτάσεις. Ο φόβος, αν και φαινομενικά δικαιολογημένος, δεδομένης της μαζικής συγκέντρωσης της παραγωγής μεγάλου αριθμού δυναμικά αναπτυσσόμενων καταναλωτικών προϊόντων στην Κίνα, δεν συνυπολογίζει τρεις βασικές παραμέτρους:

Πρώτο, ότι είναι αναμενόμενο η παραγωγή να επικεντρώνεται στις χώρες χαμηλού κόστους, ιδιαίτερα όταν αφορά απλό εξοπλισμό, όπως μάσκες προσώπου και γάντια ιατρικού προσωπικού.

Δεύτερο, η σύγχρονη παραγωγή τεχνολογικά σύνθετων προϊόντων απαιτεί υποδομή και εξειδίκευση, ιδιαίτερα σε θέματα ψηφιακής γνώσης, και για το λόγο αυτό επικεντρώνεται σε

χώρες που διαθέτουν τα απαιτούμενα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Στη σημερινή εποχή του έντονου καταναλωτισμού, οι παράγοντες της έγκαιρης παραγωγής και διανομής, όπως και η τιμολόγηση είναι καθοριστικής σημασίας.

Τρίτο, η συζήτηση κατά τη διάρκεια της πανδημίας επικεντρώθηκε στα υλικά αγαθά ενώ στην πράξη οι περισσότερες θέσεις εργασίας στις σύγχρονες οικονομίες αφορούν τις υπηρεσίες. Ακόμη και σε χώρες όπως η Γερμανία, πέρα από το 50% της οικονομικής δραστηριότητας και των θέσεων εργασίας, αφορούν τους τομείς των υπηρεσιών.

Καταληκτικά, ο σημερινός βαθμός παγκοσμιοποίησης είναι τόσο έντονος και βαθιά ριζωμένος που δεν μπορεί να ανατραπεί εύκολα. Οποιοσδήποτε προσπάθειες αντιμετώπισης της πανδη-

μίας, που δεν λαμβάνουν υπόψη αυτή την πραγματικότητα, θα οδηγήσουν σε χαμηλότερη ανάπτυξη και σε περιορισμό του παγκόσμιου βιοτικού επιπέδου. Παράλληλα, η παγκόσμια κοινότητα καλείται να διαμορφώσει πειστικές πολιτικές σε ό,τι αφορά ορισμένες παρενέργειες της παγκοσμιοποίησης που αφορούν τόσο τις κοινωνικές ανισότητες, οι οποίες εντείνονται και δημιουργούν προβλήματα πολιτικής σταθερότητας σε αρκετές χώρες, όσο και την κλιματική αλλαγή που χρήζει άμεσας αντιμετώπισης στα πλαίσια διεθνούς συνεργασίας.

Ο Ανδρέας Χαράλαμπος είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών. Ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθυνών σύμβουλος της Pricewaterhouse Coopers Investment Services.

Είστε έτοιμοι να κάνετε τη διαφορά; Γίνετε μέρος του προγράμματος High School Leavers

Δεν υπάρχει μόνο μία επιλογή. Επιλέξτε την πορεία σας προς την επιτυχία!

ΑΝΑΛΥΣΗ Του HUGO DIXON / REUTERS BREAKINGVIEWS

Η ευκαιρία του Αφγανιστάν για την κλιματική αλλαγή

Η αναταραχή στο Αφγανιστάν θα απορροφήσει την προσοχή των πηγτών του κόσμου τους επόμενους μήνες, όπρ σημαίνει ότι θα είναι δυσκολότερο να συσπειρωθούν οι δυνάμεις ενόψει της κρίσιμης Συνδιάσκεψης COP26 για το κλίμα τον Νοέμβριο – εν τω μεταξύ αναμένεται η διαδικασία αυτή να λειτουργήσει ως ένας πολύ σοβαρός μοχλός για όλες τις χώρες του κόσμου προκειμένου να παρουσιάσουν πιο φιλόδοξα σχέδια για τη μείωση των αερίων ρύπων. Εάν, όμως, η προσπάθεια αντιμετώπισης της κλιματικής κρίσης ναυαγήσει, δεν θα είναι μόνον ότι ο πλανήτης θα ψηθεί με ακόμα πιο πολλά και ακραία φαινόμενα, ανάλογα με όσα ζήσαμε τους τε-

Η Δύση πιο εύκολα δικαιολογεί τις στρατιωτικές δαπάνες παρά εκείνες που απαιτούνται για την άσκηση της ήπιας δύναμής της.

λευταίους μήνες. Είναι πως θα υπάρξουν μυριάδες επιπτώσεις στις διεθνείς κεφαλαιαγορές, όπως το ότι θα μειωθούν οι επενδύσεις σε τεχνολογίες μηδενικών και χαμηλών εκπομπών και ότι η τιμή των ρύπων, που αυξήθηκε δραστικά το 2020, ίσως υποχωρήσει. Επιπλέον, χωρίς άμεση κινητοποίηση για να αμβλυνθούν οι παρενέργειες στον πλανήτη, ο κόσμος θα βρεθεί να σωρεύει μαζικά σοβαρά προβλήματα στη δημοσιονομική και την οικονομική σφαίρα. Η Κίνα, η Ρωσία και άλλα κράτη με αυταρχικά καθεστώτα θα επιδιώξουν να εκμεταλλευθούν την ταπείνωση της Αμερικής στο Αφγανιστάν.

Το επιχείρημά τους ότι η Δύση βρίσκεται σε παρακμή και ότι οι υποσχέσεις της δεν μπορούν να γίνουν πιστευτές θα μπορούσε να εξελιχθεί σε αυτοεκπληρούμενη προφητεία, εάν τρίτες χώρες δια-

πίστωναν προς τα πού φυσά ο άνεμος και έκαναν στροφή. Σε μια τέτοια περίπτωση η παγκόσμια τάξη, η οποία έχει προσφέρει τις τελευταίες δεκαετίες σταθερότητα για το εμπόριο και τις επενδύσεις, θα κλονιζόταν. Εντούτοις, η Δύση έχει παράλληλα την ευκαιρία να ανασυνγκροτηθεί μετά την πανωλεθρία στο Αφγανιστάν. Θα πρέπει να επιδιώξει να δημιουργήσει μια νέα παγκόσμια τάξη, έναν κεντρικό πυλώνα για την προστασία του πλανήτη.

Θέτοντας στο επίκεντρο την κλιματική αλλαγή στο πλαίσιο της στρατηγικής για τη μετά την επικράτηση των Ταλιμπάν εποχή, η μάχη για την περιστολή της υπερθέρμανσης θα αποκτήσει μεγαλύτερη ισχύ και στοχοπροσήλωση αντί να περιθωριοποιηθεί, μια και οι ηγέτες αγωνιούν για τη στρατιωτική τους αδυναμία. Αυτό μοιάζει με τη σύγχρονη εκδοχή της Pax Americana (Αμερικανική Ειρήνη), άνευ του αμερικανικού ιμπεριαλισμού. As την ονομάσουμε Πλανητική Ειρήνη.

Και ίσως να μπορούσε να βρει μεγάλη αποδοχή σε όλο τον κόσμο, δεδομένης της χρονικής συγκυρίας. Στην καρδιά της Πλανητικής Ειρήνης θα εδράζονται βασικές αξίες όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, η έννομη τάξη, η ζωτικότητα της οικονομίας, η παγκόσμια δικαιοσύνη και η προστασία της Γης. Μια ρεαλιστικότερη και ταπεινότερη προσέγγιση των στρατιωτικών επεμβάσεων θα ήταν αναγκαία.

Η Δύση πιο εύκολα δικαιολογεί τις στρατιωτικές δαπάνες παρά εκείνες που απαιτούνται για την άσκηση της ήπιας δύναμής της. Θα χρειαστεί να ασκηθούν πιέσεις, να διοχετευθούν και υψηλότερες επενδύσεις προς τις αναπτυσσόμενες χώρες για να αναπτυχθούν με περιβαλλοντικά φιλικό τρόπο. Αυτό το σκεπτικό, τέλος, βρίσκεται πίσω από την πρωτοβουλία των «επτά» ονόματι B3W ή «Ξανακτιζοντας έναν καλύτερο κόσμο», η οποία θα χρηματοδοτηθεί από δημόσιους πόρους και ιδιωτικά κεφάλαια.

ΔΗΚΤΗΣ

Πάγωμα

Τις ανησυχίες της παγκόσμιας τράπεζας σε σχέση με τις προοπτικές ανάπτυξης της χώρας έχει προκαλέσει η ανάληψη της ηγεσίας του Αφγανιστάν από τους Ταλιμπάν. Ο παγκόσμιος οργανισμός εκφράζει ιδιαίτερη ανησυχία για την τύχη των γυναικών στη χώρα και μέχρι να ξεκαθαρίσει το σκηνικό αποφασίζει να παγώσει τις όποιες καταβολές στο πλαίσιο προγραμμάτων που βρίσκονται σε ισχύ. Ανάλογη στάση με την παγκόσμια τράπεζα τηρεί και το ΔΝΤ, σταματώντας τις εκταμιεύσεις προς τη χώρα. Υπενθυμίζουμε ότι η αμερικανική κυβέρνηση έχει ήδη «βάλει στον πάγο» τα περιουσιακά στοιχεία της κεντρικής τράπεζας του Αφγανιστάν που βρίσκονται στην αμερικανική επικράτεια και αφορούν κυρίως σε αμερικάνικους τίτλους χρέους (T-bonds).

Κατάρρευση

Ακόμη και πριν την αλλαγή του καθεστώτος που προκάλεσε η επικράτηση των Ταλιμπάν, η οικονομία του Αφγανιστάν χαρακτηριζόταν από τους αναλυτές ως ιδιαίτερα εύθραυστη στηριζόμενη κατά 40% του ΑΕΠ σε προγράμματα εξωτερικής βοήθειας από διεθνείς οργανισμούς, τα οποία πλέον «μπαίνουν στον πάγο». Σημαντική απώλεια θεωρείται και η διακοπή των υπηρεσιών αποστολής χρημάτων από το εξωτερικό προς το Αφγανιστάν από εταιρείες όπως η Western Union καθώς περίπου 4% του ΑΕΠ στηρίζεται σε εμβάσματα Αφγανών που δουλεύουν στο εξωτερικό. Η απόφαση ήρθε ως αποτέλεσμα του κλεισίματος των τραπεζών και της έλλειψης ξένου συναλλάγματος για ανάληψη από τους πολίτες, την ίδια ώρα που το εθνικό νόμισμα έχει πλήρως καταρρεύσει.

Φορολογία

Την προοπτική να προχωρήσει η συμφωνία για εφαρμογή ελάχιστου φορολογικού συντελεστή στο 15%, διερύνθηκε ο Γάλλος πρόεδρος με τον Ιρλανδό ομόλογό του στην πρώτη επίσκεψη του Εμανουέλ Μακρόν από την ανάληψη προεδρίας στην Ιρλανδία. Η ιδέα για την επιβολή ενός παγκόσμιου ελάχιστου φορολογικού συντελεστή προωθήθηκε από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης τον περασμένο Ιούλιο. Η Ιρλανδία περιλαμβάνεται μεταξύ των χωρών που προβάλλουν αντίσταση στην αποδοχή της συμφωνίας καθώς το υφιστάμενο 12,5% που εφαρμόζει η χώρα έχει προσελκύσει τους σημαντικότερους παγκόσμιους κολοσσούς, συμπεριλαμβανομένων των Google, Apple και Facebook. Για καλύτερη κατανόηση της κατάστασης σημειώνεται ότι στις πολυεθνικές αυτές απασχολείται το ένα

diktis@kathimerini.com.cy

Η μετάλλαξη τύπου Δ απειλεί με εξασθένηση την πορεία ανάκαμψης για το υπόλοιπο του έτους.

τρίτο του εργατικού δυναμικού της χώρας. Από ευρωπαϊκής πλευράς αντίσταση στη συμφωνία προβάλλουν, επίσης, οι Εσθονία και Ουγγαρία.

Φιλοδοξίες

Την πρόθεσή του να δραστηριοποιηθεί στην πολλά υποσχόμενη αγορά των ηλεκτρικών και αυτόνομων αυτοκινήτων, ανακοίνωσε ο τεχνολογικός κολοσσός Χίαομι.

Το πλάνο περιλαμβάνει ένα επενδυτικό πρόγραμμα ύψους 10 δισ. δολαρίων για τα επόμενα δέκα χρόνια. Προς επίτευξη των στόχων της η Χίαομι ανακοίνωσε την εξαγορά της Deep motion που εξειδικεύεται στις τεχνολογίες αυτόνομης οδήγησης. Στον συγκεκριμένο κλάδο, αν και αναμένεται πως στο μέλλον θα χαρακτηρίζεται από έντονο ανταγωνισμό, η Tesla παρουσιάζεται ως η μόνη εδραιωμένη εταιρεία σήμερα. Σημειώνουμε ότι η δομή εσόδων της Χίαομι σήμερα στηρίζεται κατά τα δύο τρίτα από την κινητή τηλεφωνία και, σύμφωνα με δηλώσεις αξιωματούχων, στόχος της είναι να αποτελέσει η αγορά του αυτοκινήτου στο μέλλον έναν σημαντικό πυλώνα διαφοροποίησης.

Hamilton

Με τον τίτλο «Project Hamilton» η αμερικανική FED θέτει σε εφαρμογή το έργο δημιουργίας του ψηφιακού δολαρίου, ανταποκρινόμενη στις νέες τάσεις και προοπτικές που δημιουργούνται στην αγορά των ψηφιακών νομισμάτων. Το έργο πραγματοποιείται με την εμπλοκή του MIT και στόχος είναι να προκύψει ένα μαζικό συναλλακτικό νόμισμα ευρείας χρήσης και αποδοχής. Αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι, σύμφωνα με τις ανακοινώσεις, η ομάδα του έργου δεν θα υιοθετήσει τις τεχνολογίες για τα κρυπτονομίσματα αλλά θα αναζητήσει εναλλακτικές λύσεις. Η FED είναι η τελευταία από τις μεγάλες κεντρικές τράπεζες που αναλαμβάνει πρωτοβουλία για τη δημιουργία ψηφιακού νομίσματος, με την κεντρική τράπεζα της Κίνας να έχει σημαντικό προβάδισμα στην προσπάθεια εισαγωγής ενός ψηφιακού Γουάν.

Δύο όψεις της κλιματικής αλλαγής

Κάποιες περιοχές των ΗΠΑ υποφέρουν από μεγάλη ξηρασία, ενώ άλλες πνίγονται

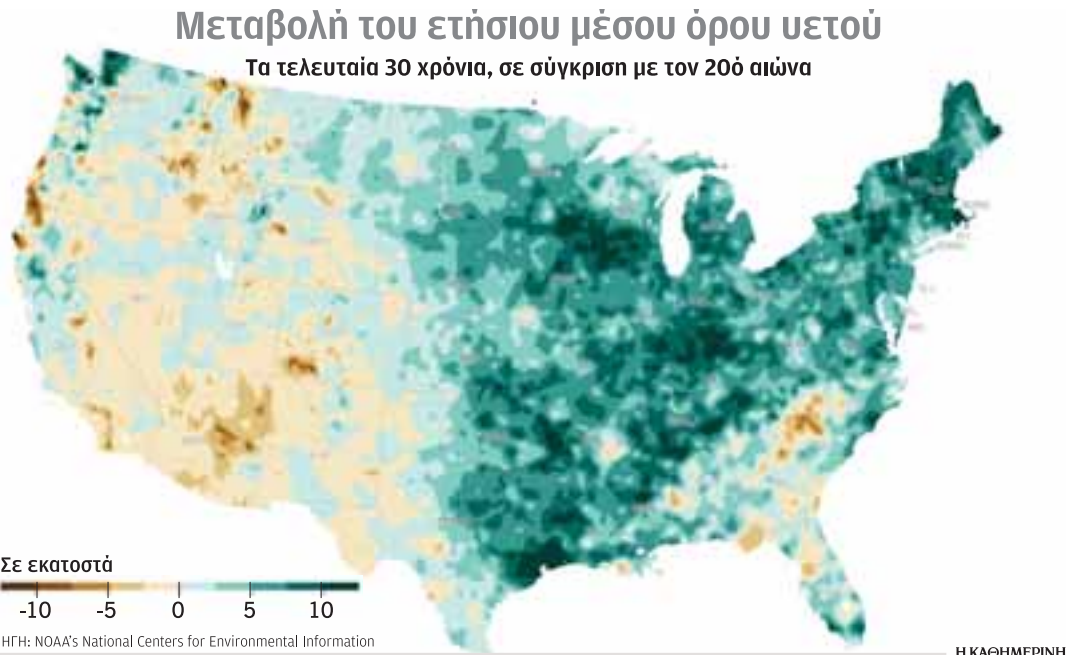
Των **AATISH BHATIA** και **NADJA BOROVICH** **THE NEW YORK TIMES**

Η κλιματική κρίση δημιουργεί δύο Αμερικές – διχοτομώντας τη χώρα όπως διχοτομεί τον περισσότερο κόσμο. Κάποιες περιοχές υποφέρουν από μεγαλύτερη ξηρασία, ενώ άλλες πνίγονται. Εξαρτάται πού ζει κανείς. Ενώ στη Νέα Υόρκη σημειωνόταν ρεκόρ βροχοπτώσεων και 20 άνθρωποι πέθαιναν από τις πλημμύρες στο Τενεσί, η Καλιφόρνια και μεγάλο τμήμα της δυτικής ακτής εξακολουθούσαν να μαστιζονται από την μεγαλύτερη ξηρασία των τελευταίων δύο δεκαετιών.

Το μοτίβο της NOAA

Η διαφορά αυτή αντανακλά ένα ευρύτερο μοτίβο που παρατηρείται τις τελευταίες δεκαετίες και το οποίο απεικονίζεται στον χάρτη της Εθνικής Υπηρεσίας Ωκεανών και Ατμόσφαιρας (NOAA). Σε αυτόν φαίνεται ότι οι ανατολικές ΗΠΑ έχουν δεχθεί περισσότερες βροχές την τελευταία 30ετία σε σύγκριση με τον μέσο όρο του 20ού αιώνα, ενώ την ίδια περίοδο στις δυτικές ΗΠΑ οι βροχοπτώσεις μειώθηκαν. Ο λόγος που χρησιμοποιούνται μέσοι όροι 30ετίας είναι για να μπορούν οι επιστήμονες να βλέπουν τη μεγάλη εικόνα, πέρα από τις ετήσιες διακυμάνσεις.

Ακόμη δεν είναι απολύτως σαφές αν αυτές οι αλλαγές στις βροχοπτώσεις έχουν μόνιμο χαρακτήρα που προκαλείται από την κλιματική αλλαγή ή αποτελούν μακροχρόνιες διακυμάνσεις του καιρού. Όμως οι αλλαγές συμβαδίζουν με τις προ-

βλέψεις των κλιματολογικών μοντέλων, που προβλέπουν περισσότερες βροχές και μεγάλες διακυμάνσεις ανά περιοχή, καθώς ο πλανήτης θερμαίνεται. Με δυο λόγια, ενώ την ίδια περίοδο στις δυτικές ΗΠΑ οι βροχοπτώσεις μειώθηκαν. Ο λόγος που χρησιμοποιούνται μέσοι όροι 30ετίας είναι για να μπορούν οι επιστήμονες να βλέπουν τη μεγάλη εικόνα, πέρα από τις ετήσιες διακυμάνσεις.

Ακόμη δεν είναι απολύτως σαφές αν αυτές οι αλλαγές στις βροχοπτώσεις έχουν μόνιμο χαρακτήρα που προκαλείται από την κλιματική αλλαγή ή αποτελούν μακροχρόνιες διακυμάνσεις του καιρού. Όμως οι αλλαγές συμβαδίζουν με τις προ-

οι σφοδρότερες επιπτώσεις φαίνονται όταν μελετάει κανείς τα ακραία φαινόμενα. Στις ΗΠΑ, οι σφοδρές βροχοπτώσεις έχουν γίνει σφοδρότερες και συχνότερες. Η ταυτοποίηση τους ξεπερνάει την αύξηση της μέσης βροχόπτωσης.

Αντίστοιχα φαινόμενα παρατηρούνται σε όλο τον κόσμο. Στη Βόρεια και την Κεντρική Ευρώπη πέφτουν περισσότερες βροχές, ενώ στη Μεσόγειο, στο μεγαλύτερο μέρος της Αφρικής και στην Ανατολική Αυστραλία οι βροχοπτώσεις μειώνονται.

Οι ακραίες βροχοπτώσεις, όμως, αυξάνονται σε όλο τον κόσμο. Πρόσφατη έκθεση της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική

Αλλαγή (IPCC) διαπίστωσε ότι τα επεισόδια έντονων βροχόπτωσης έχουν αυξηθεί σχεδόν σε όλες τις γεωγραφικές περιοχές που διενεργούν λεπτομερείς μετρήσεις από το 1950.

Μεταβλητή η βροχοπτώσεις

«Η βροχόπτωση είναι μία από τις πιο κρίσιμες μεταβλητές για το κλίμα», λέει ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Ολμπανι, Αϊγκουό Ντάι. «Οι άμεσες επιπτώσεις από την άνοδο της θερμοκρασίας είναι σημαντικές, αλλά οι έμμεσες, οι μεταβολές στις βροχοπτώσεις και την ένταση των καιρικών φαινομένων, θα είναι ακόμη μεγαλύτερες».

Κίνδυνοι από προϊόντα αδυνατίσματος

ΛΟΝΔΙΝΟ.

Επικίνδυνα προϊόντα αδυνατίσματος, τα οποία περιέχουν ουσίες επιβλαβείς για την καρδιά που είναι ικανές να προκαλέσουν εγκεφαλικό, πωλούνται σε ιστοσελίδες όπως το eBay, χωρίς προειδοποιήσεις για τους κινδύνους χρήσης τους, σύμφωνα με δημοσίευμα στο περιοδικό της βρετανικής οργάνωσης προστασίας των καταναλωτών Which? Δεκάδες προϊόντα, που περιέχουν εκχυλίσματα βοτάνων με διεγερτικές ιδιότητες, ικανά να προκαλέσουν επιθετικότητα και να αυξήσουν την αρτηριακή πίεση, πωλούνται μέσω Διαδικτύου. Όλα τα επίμαχα προϊόντα περιέχουν τις ουσίες συνεφρίνη και γιοχιμβίνη, για τις οποίες η αρμόδια βρετανική ρυθμιστική αρχή αναφέρει ότι είναι ικανές να προκαλέσουν σοβαρές βλάβες, εάν ληφθούν χωρίς ιατρική επίβλεψη. Η οργάνωση Which? αγόρασε μέσω Διαδικτύου εννέα τέτοια προϊόντα αδυνατίσματος, που χρησιμοποιούνται επίσης από αθλητές του μπόντι μπιλντινγκ ως συμπληρώματα διατροφής. Από αυτά, τα δύο δεν είχαν καμία προειδοποίηση για παρενέργειες, ούτε και οδηγίες δοσολογίας. Οι αγοραστές είχαν τη δυνατότητα να λάβουν τα δέματα με τα χάπια από χώρες όπως η Ινδία, οι ΗΠΑ, η Ουκρανία και η Πολωνία. Ο δρ Τζέιμς Κόλσον, ειδικός σύμβουλος της Βρετανικής Επιτροπής Τοξικολογίας, είπε μιλώντας στην εφημερίδα The Guardian ότι τα φυτικά αυτά εκχυλίσματα είναι επικίνδυνα για την υγεία των χρηστών τους. «Η πιο ανησυχητική παρενέργεια αφορά το νευρικό σύστημα και την επίδρασή τους στην αρτηριακή πίεση. Η κατανάλωση μεγάλης ποσότητας μπορεί να προκαλέσει βλάβες σε ζωτικά όργανα εξαιτίας

Πωλούνται ελεύθερα μέσω Διαδικτύου, αλλά έχουν βλαβερές παρενέργειες στην κυκλοφορία του αίματος και στην καρδιά.

της υπέρτασης που προκαλούν», λέει ο δρ Κόλσον. Ο ιατρικός κόσμος στη Βρετανία ανησυχεί για τις επιπτώσεις της αλόγιστης χρήσης τέτοιων ουσιών, καθώς οι κατασκευαστές τους τις εμφανίζουν ως φυτικά εκχυλίσματα που δεν μπορούν να βλάψουν τον οργανισμό. «Το σπερμινό ρυθμιστικό πλαίσιο αποδείχθηκε ανίσχυρο και πρέπει να αντικατασταθεί με αυστηρότερο», λέει η Σου Ντέιβις, επικεφαλής πολιτικής προστασίας καταναλωτών της οργάνωσης Which? Η οργάνωση εντόπισε μήνυμα χρήστη τέτοιων ουσιών, ο οποίος ανέφερε ότι η αρτηριακή του πίεση «εκτοξεύθηκε», αφού κατανάλωσε 300 mg γιοχιμβίνης πριν από την προπόνησή του σε γυμναστήριο. Πρόσφατες επιστημονικές μελέτες υποστηρίζουν ότι δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι τα εκχυλίσματα βοτάνων και τα συμπληρώματα διατροφής βοηθούν στην απώλεια σωματικού βάρους. Ποσοστό 15% των Αμερικανών έχει δοκιμάσει συμπλήρωμα διατροφής, το οποίο υπόσχεται να βοηθήσει στην απώλεια βάρους. Ο ετήσιος παγκόσμιος τζίρος αυτής της βιομηχανίας ανέρχεται στα 40 δισ. δολάρια.

REUTERS

Σε «bad bank» μετατρέπεται η ΚΕΔΙΠΕΣ

Ολοκληρώθηκε ο διαγωνισμός αγοράς συμβουλευτικών υπηρεσιών για τη μελέτη μετατροπής της σε Φορέα το 2022

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Σε τροχιά μετατροπής σε Εθνική Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων (ΝΑΜΑ) έχει μπει η ΚΕΔΙΠΕΣ, με στόχο το 2022 να λειτουργεί πλέον με την νέα της ιδιότητα. Στόχος, να μπορεί να αγοράζει και μη εξυπηρετούμενα δάνεια από τράπεζες ή από άλλες εταιρείες εξαγοράς δανείων, ενώ οι τελευταίες εξελίξεις, όπως πληροφορείται η «Κ», θέλουν να έχει κλείσει από την προηγούμενη εβδομάδα ο διαγωνισμός για την αγορά συμβουλευτικών υπηρεσιών ώστε να γίνει η ετοιμασία μελέτης που θα αφορά

Με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, το μέγεθος των μη εξυπηρετούμενων δανείων στο κυπριακό τραπεζικό σύστημα στο τέλος Μαΐου ανήλθε στα 5,13 δισ. ευρώ.

την μετατροπή της ΚΕΔΙΠΕΣ σε Φορέα. Διαγωνισμό που «έτρεξε» το Υπουργείο Οικονομικών και όχι η ΚΕΔΙΠΕΣ. Την ίδια ώρα, όμως, μεγάλο στοιχείμα παραμένει το «πράσινο φως» της Γενικής Διεύθυνσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (DGComp) για εξέταση της δυνατότητας μετατροπής του υπάρχοντος Φορέα (ΚΕΔΙΠΕΣ) σε Εθνική Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων (ΝΑΜΑ). Και αυτό, διότι με την παρούσα κατάσταση της ΚΕΔΙΠΕΣ, μοναδική δραστηριότητα της είναι η διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων της εναπομείνουσας οντότητας (μετά τη διάλυση του Συνεργατισμού) με στόχο την

Οι συνολικές λύσεις από την έναρξη εργασιών της ΚΕΔΙΠΕΣ μέχρι το α' τρίμηνο 2021 ανήλθαν στα 2,25 δισ. ευρώ, ή 30,6% του αρχικού υπολοίπου δανείων ύψους 7,37 δισ. ευρώ.

εκποίηση, ρευστοποίηση ή εκκαθάρισή τους με εύτακτο τρόπο προς μεγιστοποίηση της αποπληρωμής της κρατικής στήριξης το συντομότερο δυνατό. Βασικός άξονας του επιχειρηματικού πλάνου της ΚΕΔΙΠΕΣ είναι η μείωση του μη εξυπηρετούμενου χαρτοφυλακίου που έχει, μέσω λύσεων αναδιάρθρωσης ή ανάκτησης. Ο Σύμβουλος που θα επιλεγεί και η μελέτη του είναι ένα πολύ σημαντικό κομμάτι, διότι, αυτός θα ορίσει τη μεθοδολογία για το πώς θα υλοποιούνται οι αγορές δανείων (πως και σε τι τιμή), πώς θα μπορέσει να γίνει καθαρωτό το πλάνο ενοικίου αντί δόσης ενός δανείου «mortgage to

rent» και άλλα στοιχεία που θα περιέχει η μελέτη. Με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, το μέγεθος των μη εξυπηρετούμενων δανείων στο κυπριακό τραπεζικό σύστημα στο τέλος Μαΐου ανήλθε στα 5,13 δισ. ευρώ. Οι κυπριακές τράπεζες έχουν θέσει ως στόχο να φέρουν τα μη εξυπηρετούμενα δάνειά τους η κάθε μία σε μονοψήφιο ποσοστό και αυτό –όπως οι ίδιες λένε– βάσει των πλάνων τους– με πωλήσεις πακέτων ΜΕΔ. Με τη μετατροπή της ΚΕΔΙΠΕΣ σε Φορέα, όπως έχει επίσημα δηλώσει στο παρελθόν ο υπουργός Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης, «ενδεχόμενη μετεξέλιξη της σε Εθνική Εταιρεία

Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων θα μπορούσε, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να παρέχει κατά την περίοδο 2022-2024 μια σημαντική λύση στο θέμα των ΜΕΔ μέσω της ενδεχόμενης αγοράς από πιστωτικά ιδρύματα και άλλες εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων, δανείων ύψους περίπου 1 - 1,5 δισ. ευρώ». Όπως γίνεται αντιληπτό λοιπόν, μία μείωση 1 – 1,5 δισ. ευρώ ΜΕΔ από τα κυπριακά τραπεζικά ιδρύματα θα δώσει «μεγάλη ανάσα» στα κυπριακά τραπεζικά ιδρύματα.

Συνεχίζει στην ίδια πορεία

Η αλλαγή της ΚΕΔΙΠΕΣ σε Φορέα, δεν σημαίνει ότι θα σταματήσει

η παρούσα της αποστολή. Βάσει των τελευταίων της αποτελεσμάτων, οι ταμειακές εισροές του α' τριμήνου 2021 ανήλθαν στα 102,2 εκατ. ευρώ, σημειώνοντας αύξηση 5,7% έναντι 96,6 εκατ. ευρώ για το δ' τρίμηνο του 2020. Καθοριστικός παράγοντας για την αύξηση των ταμειακών εισροών ήταν οι εισπράξεις από τη διαχείριση ακινήτων οι οποίες για δεύτερη συνεχή φορά ανήλθαν στο υψηλότερο τριμηνιαίο επίπεδο από την έναρξη εργασιών, 47 εκατ. ευρώ, υποβοηθούμενες από στοχευμένες εκστρατείες προώθησης ακινήτων χαμηλής και μεσαίας εμπορευσιμότητας εκτός των αστικών κέντρων. Οι εισπράξεις

από διαχείριση κορηγήσεων και ακινήτων ανήλθαν συνολικά σε 98,5 εκατ. ευρώ, ή 1,3% της ονομαστικής αξίας του χαρτοφυλακίου κορηγήσεων και ακινήτων ύψους 7,32 δισ. ευρώ στο τέλος του δ' τριμήνου 2020. Οι κορηγήσεις σε ονομαστική αξία διαμορφώθηκαν σε 6,63 δισ. ευρώ στο τέλος του α' τριμήνου 2021 από 6,68 δισ. ευρώ για το δ' τρίμηνο του 2020. Η συνολική απομόχλευση από την έναρξη των εργασιών από 1η Σεπτεμβρίου 2018 που άρχισε τις εργασίες της η ΚΕΔΙΠΕΣ μέχρι το α' τρίμηνο 2021 ανήλθε στο 10%. Εξαιρουμένης της κεφαλαιοποίησης των τόκων, η συνολική απομόχλευση από την έναρξη εργασιών ανέρχεται στο 23,5%. Οι συνολικές λύσεις αναδιάρθρωσης ή/και ανάκτησης μέσω της διαχειρίστριας εταιρείας Altamira διαμορφώθηκαν σε 161 εκατ. ευρώ για το α' τρίμηνο 2021 έναντι 306 εκατ. ευρώ για το δ' τρίμηνο 2020 και 157 εκατ. ευρώ το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους. Οι συνολικές λύσεις από την έναρξη εργασιών της ΚΕΔΙΠΕΣ μέχρι το α' τρίμηνο 2021 ανήλθαν στα 2,25 δισ. ευρώ, ή 30,6% του αρχικού υπολοίπου δανείων ύψους 7,37 δισ. ευρώ.

Τράπεζες και οργανισμοί

Μέχρι τον Οκτώβριο θα έχει ολοκληρωθεί το έργο Λήδρα, όπου η ΚΕΔΙΠΕΣ θα πωλήσει 476 εκατ. ευρώ υγιών δανείων σε επενδυτές. Έχει ξεκινήσει η πρώτη φάση αφορά χαρτοφυλάκιο κορηγήσεων και συγκεκριμένα, έχουν υπογραφεί Συμφωνίες Εμπιστευτικότητας με αριθμό ενδιαφερόμενων επενδυτών. Οι διαδικασίες επιλογής των επενδυτών αναμένεται όπως ολοκληρωθούν εντός Οκτωβρίου του 2021. Όπως πληροφορείται η «Κ», ενδιαφερόμενοι είναι κυπριακές τράπεζες, αλλά και οργανισμοί που δεν είναι πιστωτικά ιδρύματα.

Πώληση 2,2 δισ. δανείων η Alpha Bank το 2021

Τα στεγαστικά δάνεια βρίσκονται πάνω από το 50% της περιμέτρου, ενώ τα υπόλοιπα είναι εταιρικά και καταναλωτικά

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Στόχο μέχρι να ολοκληρωθεί το 2021 και όχι εντός του 2022 έβαλε να «αποτινάξει» από τους ισολογισμούς της η Alpha Bank μη εξυπηρετούμενα δάνεια ύψους 2,2 δισεκατομμυρίων ευρώ τα οποία έχουν «κυπριακό χαρακτήρα». Ο λόγος για το «project sky», με το οποίο θα γίνει επιτάχυνση των πρωτοβουλιών για την αναδιάρ-

Τα λειτουργικά έξοδα ανήλθαν σε 96,7 εκατ. ευρώ, μειωμένα κατά 1,6% σε ετήσια βάση, κυρίως λόγω της μείωσης στον αριθμό του προσωπικού, ως αποτέλεσμα του Προγράμματος Οικειοθελούς Αποχώρησης Προσωπικού (VSS) που ολοκληρώθηκε στην Κύπρο το 2020.

θρωση του χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων στην Κύπρο, μέσω της αναμενόμενης πώλησης χαρτοφυλακίου ύψους 2,2 δισ. ευρώ. Η παραπάνω πρόταση φιλοξενείται στα οικονομικά αποτελέσματα που παρουσίασε η μητρική Alpha Bank στην Ελλάδα στις 26 Αυγούστου, με τα στεγαστικά δάνεια να βρίσκονται πάνω από το 50% της περιμέτρου των 2,2 δισεκατομμυρίων ευρώ. Τα υπόλοιπα είναι εταιρικά και καταναλωτικά δάνεια. Στόχος της μητρικής Alpha Bank εξάλλου, είναι το 2022

Το α' εξάμηνο 2021, οι δραστηριότητες στη Νοτιοανατολική Ευρώπη κατέγραψαν ζημιές προ φόρων 302,4 εκατ. ευρώ, επηρεασμένες αρνητικά από τις αυξημένες προβλέψεις απομείωσης, ως αποτέλεσμα της επιτάχυνσης των πρωτοβουλιών για την αναδιάρθρωση του χαρτοφυλακίου με την ονομασία «project sky».

να τη βρει με μονοψήφιο νοούμερο μη εξυπηρετούμενων δανείων. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της μητρικής Alpha Bank, στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, τα λειτουργικά έξοδα για το α' εξάμηνο μειώθηκαν κατά 9,1% σε ετήσια βάση και διαμορφώθηκαν σε 115,3 εκατ. ευρώ, επηρεασμένα αρνητικά από τη μείωση του καθαρού εσόδου τόκων, ως αποτέλεσμα της χαμηλότερης συνεισφοράς των δανείων, κυρίως από τη θυγατρική της τράπεζας στην Κύπρο εξαιτίας των

υψηλότερων προβλέψεων καθώς και τη χαμηλότερη πορεία του υποκείμενου επιτοκίου αγοράς στη Ρουμανία, τα οποία αντισταθμίστηκαν μερικώς από τα χαμηλότερα επιτόκια καταθέσεων. Επιπλέον, όπως καταγράφεται, σημαντική μείωση καταγράφηκε στα έσοδα χρηματοοικονομικών πράξεων, εξαιτίας της επίπτωσης της διακύμανσης της συναλλαγματικής ισοτιμίας στο χαρτοφυλάκιο μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων στην Κύπρο καθώς και από

μη τραπεζικές δραστηριότητες της θυγατρικής της Alpha στη Ρουμανία. Τα λειτουργικά έξοδα ανήλθαν σε 96,7 εκατ. ευρώ, μειωμένα κατά 1,6% σε ετήσια βάση, κυρίως λόγω της μείωσης στον αριθμό του προσωπικού, ως αποτέλεσμα του Προγράμματος Οικειοθελούς Αποχώρησης Προσωπικού (VSS) που ολοκληρώθηκε στην Κύπρο το 2020. Την ίδια ώρα, καταγράφεται πως το αποτέλεσμα προ προβλέψεων μειώθηκε κατά 34,8% σε ετήσια βάση και διαμορφώθηκε σε 18,7

εκατ. ευρώ, επηρεασμένο αρνητικά από τη μείωση του καθαρού εσόδου τόκων.

Το α' εξάμηνο 2021, οι δραστηριότητες στη Νοτιοανατολική Ευρώπη κατέγραψαν ζημιές προ φόρων 302,4 εκατ. ευρώ, επηρεασμένες αρνητικά από τις αυξημένες προβλέψεις απομείωσης, ως αποτέλεσμα της επιτάχυνσης των πρωτοβουλιών για την αναδιάρθρωση του χαρτοφυλακίου με την ονομασία «project sky».

Ζημιές 311 εκατ.

Όπως αναφέρεται στα αποτελέσματα, στην Κύπρο, τα υπόλοιπα δανείων για το α' εξάμηνο 2021 ανήλθαν σε 3,2 δισ. ευρώ (-7,9% σε ετήσια βάση), κυρίως λόγω ενεργειών για τη διαχείριση των ΜΕΔ, ενώ οι καταθέσεις μειώθηκαν κατά 99 εκατ. ευρώ σε ετήσια βάση (-4,5%) και ανήλθαν σε 2,1 δισ. ευρώ. Τα Λειτουργικά Έσοδα μειώθηκαν κατά 21,9% σε ετήσια βάση και διαμορφώθηκαν σε 38,7 εκατ. ευρώ, κυρίως λόγω της χαμηλότερης συνεισφοράς των δανείων ως αποτέλεσμα των υψηλότερων προβλέψεων σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2020. Τα Λειτουργικά Έξοδα ανήλθαν σε 31,1 εκατ. ευρώ, μειωμένα κατά 14,1% σε ετήσια βάση, επηρεασμένα θετικά από τη μείωση των Δαπανών Προσωπικού ως αποτέλεσμα του επιτυχούς Προγράμματος Οικειοθελούς Αποχώρησης Προσωπικού (VSS) στο τέλος του 2020. Το α' εξάμηνο 2021, οι δραστηριότητες του Ομίλου στην Κύπρο κατέγραψαν ζημιές προ φόρων 311,2 εκατ. ευρώ, επηρεασμένες αρνητικά από προβλέψεις ύψους 318,8 εκατ. ευρώ, που σχετίζονται κυρίως με την αύξηση της περιμέτρου των συναλλαγών μη εξυπηρετούμενων χαρτοφυλακίων προς πώληση (Sky).

Project tomorrow

Ο Διευθύνων Σύμβουλος της Alpha Bank, Βασίλειος Ψάλτης, δήλωσε πως «μετά την ολοκλήρωση τον Ιούνιο της δεύτερης μεγαλύτερης τιλοποίησης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (ΜΕΑ) με πιστοληπτική διαβάθμιση στην Ευρώπη (Project Galaxy), έχουμε ήδη σημειώσει εξαιρετική πρόοδο όσον αφορά το σχέδιό μας για περαιτέρω μείωση των ΜΕΑ, δρομολογώντας πολλαπλές συναλλαγές που υπερβαίνουν το ποσό των 8 δισ. ευρώ στην Ελλάδα και στην Κύπρο, ταχύτερα από το αρχικό μας χρονοδιάγραμμα, με στόχο τη διαμόρφωση του Δείκτη ΜΕΔ Ομίλου σε 7% το 2022. Χάρη στην υψηλή ποιότητα του Ισολογισμού μας πετύχαμε, για άλλη μία φορά, την καλύτερη επίδοση μεταξύ των ελληνικών συστημικών τραπεζών στην Ασκήση Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για το 2021. Συγκεκριμένα, πετύχαμε τον υψηλότερο τελικό Δείκτη Κεφαλαίων Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 με πλήρη εφαρμογή των μεταβατικών διατάξεων, ο οποίος διαμορφώνεται σε 8,3% υπό το δυσμενές σενάριο και αυξάνεται σημαντικά σε 10,2%, λαμβανομένης υπόψη της αύξησης μετοχικού κεφαλαίου. Όσον αφορά το μέτωπο της επιχειρηματικής ανάπτυξης, η στρατηγική μας για τη σύνταξη στρατηγικών συνεργασιών με διεθνείς εταίρους, προκειμένου να προσφέρουμε μία ισχυρή πρόταση αξίας στους πελάτες μας, υλοποιείται με ταχείς ρυθμούς.

Η υφιστάμενη αποβάθρα θα αναπαλαιωθεί και θα διατηρηθεί στο νέο λιμάνι και μαρίνα της Λάρνακας.

Βάζουν μπρος το 2022 για το λιμάνι Λάρνακας

Στόχος Μάρτιο - Απρίλιο να ξεκινήσουν οι εργασίες, σε πέντε χρόνια ολοκληρώνεται η α΄ φάση του έργου

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Εντός του 2022, συγκεκριμένα Μάρτιο- Απρίλιο και εφόσον ληφθούν όλες οι άδειες αναμένεται ότι θα ξεκινήσουν τα πρώτα έργα για το λιμάνι Λάρνακας. Πρόκειται για επένδυση ύψους 1,2 δισ. ευρώ, στην οποία εναποτίθενται πολλές προσδοκίες για την ουσιαστική αναβάθμιση της περιοχής αλλά και σημαντικές οικονομικής ενίσχυσης του κράτους. Μάλιστα οι πρώτες εκτιμήσεις, οι οποίες εκφράστηκαν από πλευράς της Kition Ocean Holdings Ltd, εταιρεία που ανέλαβε την υλοποίηση της επένδυσης, κάνουν λόγο για έσοδα της τάξης των 19,6 δισεκατομμυρίων ευρώ. Τον δρόμο για το λήιτινγκ της Λάρνακας φυσικά, ανοίγει η μετακίνηση των υγρών καυσίμων και του υγραερίου από τον δρόμο Λάρνακας - Δεκέλειας. Εξάλλου, σύμφωνα με τον CEO της Kition Ocean Holdings Ltd, Πάνο Αλεξάνδρου, η ολιστική μεταμόρφωση της πόλης είναι προϋπόθεση για να αποδώσει τα μέγιστα η επένδυση του λιμανιού.

Καταδύσεις και cinema

Βάσει του νέου Master plan, περιμετρικά της μαρίνας θα υπάρχουν οικιστικές επαύλεις και μικρά και μεσαία κτήρια, ενώ πιο πίσω θα χωροθετούνται ψηλότερα οικιστικά κτήρια. Θα υπάρχουν επίσης γραφειακοί χώροι και ξενοδοχεία, yacht club και τερματικό επιβατών. Στις προτεινόμενες δραστηριότητες εντός της ανάπτυξης περιλαμβάνεται καταδυτικό κέντρο, χώρος κινηματογράφου, και χώρος για διεξαγωγή εκδηλώσεων. Θα υπάρ-

Για τη διαχείριση του ξενοδοχείου έχουν επιδείξει μέχρι στιγμής ενδιαφέρον από τις πλέον γνωστές αλυσίδες υπερπολυτελών ξενοδοχείων παγκοσμίως.

χουν επίσης καταστήματα λιανικού εμπορίου, νηπιαγωγείο και παιδότοπος, καθώς επίσης και δύο σημαία θέας. Ήδη οι επενδυτές έχουν παρουσιάσει το νέο Master plan στις τοπικές αρχές, ενώ στις 9 Σεπτεμβρίου αναμένεται να το παρουσιάσουν στα κυβερνητικά τμήματα. Ακολούθως θα προχωρήσουν οι διαδικασίες για την αδειοδότησή του. Στόχος, όπως ανέφερε σε πρόσφατη συνέντευξη του στην «Κ» ο δήμαρχος της πόλης Ανδρέας Βύρας, Μάρτιο- Απρίλιο θα ξεκινήσουν τα πρώτα έργα. Σε πρώτη φάση θα δούμε το yacht club, την επέκταση της μαρίνας, το τερματικό για τους επιβάτες και ένα ξενοδοχείο. Σημειώνεται επίσης ότι

έχει υποβληθεί αίτηση στο Τμήμα Διατήρησης του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικίσσεως για αναπαλαιώση της υφιστάμενης αποβάθρας η οποία θα αρχίσει άμεσα μετά την έκδοση της εν λόγω άδειας.

Το νέο πλάνο

Σύμφωνα με την εταιρεία, μέχρι στιγμής έχει ολοκληρωθεί ο σχεδιασμός του luxury-lifestyle ξενοδοχείου, το οποίο θα συνδέει το δρόμο των Φοινικούδων και την παλιά πόλη με τη μαρίνα της Λάρνακας. Έχει επίσης ολοκληρωθεί ο σχεδιασμός της αποβάθρας, καθώς και του δρόμου που θα συνδέει τις Φοινικούδες με το δρόμο Λάρ-

νακας- Δεκέλειας. Ολοκληρώθηκε ο σχεδιασμός των υποδομών που αφορούν σε πάρκα και δενδροφυτεύσεις. Στο μεταξύ έχει αυξηθεί ο χώρος μεταξύ των κτηρίων που θα ανεγερθούν, ώστε να μην εμποδίζεται η θέα των πίσω κτηρίων. Χαρακτηρίστηκε ο χώρος για τη φιλοξενία υπερπολυτελών γιοτ, πέραν των 100 μέτρων, ενώ ολοκληρώθηκε ο σχεδιασμός του yacht-Club και των γραφείων του λιμανιού. Σύμφωνα με την εταιρεία, όλα τα πιο πάνω περιλαμβάνονται στην πρώτη φάση του έργου, ο σχεδιασμός της οποίας έχει υλοποιηθεί κατά 90%, ενώ αναμένεται να ολοκληρωθεί σε 5 χρόνια, από την έναρξη των έργων.

Διεθνές brand

Από την ανάπτυξη του λιμανιού-μαρίνας, ξεχωρίζει το πεντάστερο ξενοδοχείο στο οποίο δόθηκε μεγαλύτερη έκταση και θα είναι χωρητικότητας 220 δωματίων. Μέχρι στιγμής, ολοκληρώθηκε ο σχεδιασμός στο ισόγειο του ξενοδοχείου, ο οποίος θα περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό εμπορικών καταστημάτων. Σύμφωνα με την Kition Ocean Holdings, το τελευταίο διάστημα έχει επιδειχθεί σοβαρό ενδιαφέρον από εταιρείες του εξωτερικού - γνωστές αλυσίδες υπερπολυτελών ξενοδοχείων παγκοσμίως- για την διαχείριση του. Σημειώνεται ότι η δημιουργία ξενοδοχείου, η οποία περιλαμβάνεται στην τρίτη φάση του έργου, έχει επισημευθεί, λόγω ακριβώς του αυξημένου ενδιαφέροντος.

Σε τέσσερις φάσεις

Αρχή θα γίνει με την α΄ φάση του έργου, η οποία θα διαρκέσει περίπου πέντε χρόνια. Κατά την α΄ φάση θα γίνει η κατασκευή υποδομών δημόσιων χώρων και βραχιόνων στην περιοχή της μαρίνας. Θα ενοποιηθεί επίσης ο παραλιακός πεζόδρομος των Φοινικούδων. Επιπρόσθετα θα κατασκευαστούν κτηριακές εγκαταστάσεις όπως Λιμεναρχείο, Ναυτικός Όμιλος, κτήριο εισόδου του λιμανιού, κτήριο πολλαπλών χρήσεων καθώς και ο τερματικός σταθμός επιβατών κρουαζιέρας.

Η β΄ φάση αφορά την περιοχή μαρίνας, την ανέγερση ξενοδοχείου και οικιστικά κτήρια. Συγκεκριμέ-

να,θα κατασκευαστούν στην περιοχή μαρίνας κτήρια τα οποία θα περιλαμβάνουν διαμερίσματα, καταστήματα λιανικού εμπορίου, χώρους ψυχαγωγίας και χώρους στάθμευσης. Επίσης θα δημιουργηθεί κτήριο για συντήρηση και επισκευή σκαφών. Επιπρόσθετα προτείνεται η δημιουργία επιχειρησιακού πάρκου το οποίο θα αποτελείται από γραφείο και χώρους εκπαίδευσης. Τέλος, θα ανεγερθεί ξενοδοχείου 5 αστέρων με θέα το παραλιακό μέτωπο των Φοινικούδων και την μαρίνα, το οποίο θα περιλαμβάνει beach club και χώρους στάθμευσης.

Η γ΄ φάση του έργου αφορά την κατασκευή κτηρίου με φουτουριστικό στυλ με πανοραμική θέα 360 μοιρών στο οποίο θα υπάρχουν οροφδιαμερίσματα, εστιατόριο και χώροι στάθμευσης. Επίσης θα αναγερθούν ιδιωτικές επαύλεις με κήπο, πισίνα και αγκυροβόλιο. Στην βόρεια πλευρά θα ανεγερθεί ξενοδοχείο, συνεδριακό κέντρο και χώρος στάθμευσης. Θα υπάρχουν βοηθητικές υποστηρικτικές υπηρεσίες, όπως κτήριο ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων, υποσταθμοί ΑΗΚ, υπηρεσίες μαρίνας, κτήριο συντήρησης και επισκευής σκαφών και εργαστήρια και αποθήκες για εξοπλισμό σκαφών.

Οι τελευταίες πινελιές του έργου θα μπουν κατά την δ΄ και τελευταία φάση. Σε αυτή την φάση, αναμένεται ότι θα προστεθούν επιπλέον ιδιωτικές επαύλεις με κήπο, πισίνα, γκαράζ και θέση αγκυροβολίας. Επίσης θα κατασκευαστούν οικιστικά και εμπορικά κτήρια και νέες αποθήκες στην περιοχή του λιμανιού.

ΑΡΘΡΟ / Της **ΝΙΚΟΛΑ Κ. ΦΙΝΟΠΟΥΛΟΥ***

Η σημασία της ΕΚΕ για επίτευξη Βιώσιμης Ανάπτυξης

Είναι καθολικά αποδεκτό πως οι ενέργειες και οι δράσεις των επιχειρήσεων έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην ποιότητα ζωής των ανθρώπων, τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση όσο σε όλο τον κόσμο. Επιπτώσεις οι οποίες συνδέονται με τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που προσφέρουν, τις θέσεις εργασίας, τις ευκαιρίες εργοδότησης και τις συνθήκες εργασίας, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την υγεία, το περιβάλλον, την καινοτομία, την εκπαίδευση και την κατάρτιση. Γι' αυτό και οι πολίτες της ΕΕ αναμένουν από τις εταιρείες να κατανοήσουν τις θετικές και αρνητικές επιπτώσεις που οι δράσεις τους έχουν στην κοινωνία και το περιβάλλον, να τις διαχειριστούν και να τις αποτρέψουν. Σε πολλές περιπτώσεις μάλιστα, απαιτούν από τις επιχειρήσεις, οι δράσεις τους όχι απλώς να μην έχουν αρνητικό αντίκτυπο αλλά να έχουν θετικό. Αυτό το καθήκον των επιχειρήσεων επιμεριάζεται σε τρεις λέξεις: Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει καθορίσει την ΕΚΕ «ως την ευθύνη των επιχειρήσεων για τον αντίκτυπο τους στην κοινωνία και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να καθοδηγείται από

τις ίδιες τις εταιρείες. Οι εταιρείες μπορούν να γίνουν κοινωνικά υπεύθυνες με: (i) ενσωμάτωση κοινωνικών, περιβαλλοντικών, ηθικών, καταναλωτικών και παραγόντων στις επιχειρηματικές τους στρατηγικές και λειτουργίες και (ii) ακολουθώντας το νόμο». (2011). Αυτές οι δύο πινακές μαζί με άλλες όπως «η δέσμη κριτηρίων Περιβάλλον, Κοινωνία, Διακυβέρνηση (Environment, Social, Governance – κριτήρια ESG)», «βιώσιμες επιχειρήσεις» και «δημιουργία κοινής αξίας» αλληλεπικαλύπτονται με πολλούς τρόπους. Ανάλογα με το επιχειρηματικό μοντέλο, μπορούν όλες να είναι χρήσιμες στην προσπάθεια για ενσωμάτωση σε τοπικό επίπεδο των 17 Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals - SDGs) των Ηνωμένων Εθνών.

Στο συγκεκριμένο άρθρο, θα επικεντρωθούμε σε ένα από τους εννέα ρυθμιστικούς πυλώνες των κριτηρίων ESG στην ΕΕ. Συγκεκριμένα, στην πρώτη νομοθεσία που θεσπίστηκε σχετικά με τα ESG και η οποία αφορά την Οδηγία για τις Μν Χρηματοοικονομικές Αναφορές (Non-Financial Reporting Directive (Directive 2014/95/EU – NFRD), η οποία τέθηκε σε ισχύ το 2017 και σε όλα

τα κράτη μέλη έως το 2018. Ουσιαστικά είναι η νομοθεσία που υποστηρίζει τη δημιουργία στρατηγικών ΕΚΕ εντός ενός οργανισμού (χαρτογράφηση δράσεων). Η νομοθεσία απαιτεί, μεταξύ άλλων, από μεγάλες εταιρείες της ΕΕ (συμπεριλαμβανομένων των εταιρειών παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών) να αποκαλύπτουν δεδομένα σχετικά με τον αντίκτυπο της εταιρείας τους στους παράγοντες ESG και αντίστροφα. Στην Κύπρο, από το 2017 η συγκεκριμένη Οδηγία υπερυψώθηκε με τροποποίηση στον Περί Εταιρειών νόμο και αποτέλεσε ορόσημο για θέματα εταιρικής διακυβέρνησης.

Παρά τα πιο πάνω, στις 21 Απριλίου 2021, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε την πρότασή της για την αντικατάσταση της NFRD με μια αναθεωρημένη, πιο ενήμερη Οδηγία για την Εταιρική Αναφορά Βιωσιμότητας (Corporate Sustainability Reporting Directive - CSRD), η οποία θα τροποποιήσει τις υπάρχουσες απαιτήσεις αναφοράς στην NFRD. Ειδικότερα, η νέα πρόταση, κυρίως, εισάγει πιο λεπτομερείς απαιτήσεις υποβολής αναφορών αλλά και απαίτηση δημοσιοποίησης στοιχείων, σύμφωνα με τα υποχρε-

ωτικό Πρότυπο Αναφοράς Βιωσιμότητας της ΕΕ (EU Sustainability Reporting Standards). Στην προσπάθεια των επιχειρήσεων να υλοποιήσουν ενέργειες κοινωνικής ευθύνης, όπως αναλύονται πιο πάνω, η ΕΕ και οι δημόσιες Αρχές φαίνεται να διαδραματίζουν υποστηρικτικό ρόλο μέσω ενός εξυπνου συνδυασμού εθελοντικών μέτρων πολιτικής και, όπου απαιτείται, συμπληρωματικών κανονισμών. Παρά τις συγκεκριμένες προσπάθειες, η καθοδήγηση ενός οργανισμού για στροφή προς ένα βιώσιμο μέλλον περνά μέσα από την κάμψη της αντίστασης σ' αυτήν την αλλαγή και προϋποθέτει όπως βρεθούν οι κατάλληλοι εμπλεκόμενοι οι οποίοι θα συνεργαστούν και θα στηρίξουν τους επιχειρηματικούς ηγέτες σ' αυτήν την προσπάθεια.

Ταυτόχρονα, οι ατομικές προσπάθειες του καθενός μας μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην προώθηση των στόχων της Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development). Αν και από μόνες τους μπορεί να φαίνονται ασημαντές, οι ατομικές μας δράσεις μπορούν να συμβάλουν σημαντικά και θετικά για επίτευξη μακροχρόνιας βιωσιμότητας. Η δέσμευση και ευαισθητοποίησή όλων

μας, είναι απαραίτητα συστατικά για την επίτευξη μιας πραγματικά αιεφόρου ανάπτυξης.

Για να ξεκαθαρίσουμε τη διαφορά μεταξύ των πολλών όρων που έχουν δημιουργηθεί, ο όρος ΕΚΕ αφορά κυρίως μια έννοια διαχείρισης σύμφωνα με την οποία οι εταιρείες ενσωματώνουν τα κριτήρια ESG (κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες) στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στη βάση αυτών αλληλοεπιδρούν με τους επηρεαζόμενους φορείς. Ουσιαστικά η ΕΚΕ είναι ένα αυτορυθμιζόμενο επιχειρηματικό μοντέλο που βοηθά έναν οργανισμό να είναι κοινωνικά υπόλογος -στον εαυτό του, στους ενδιαφερόμενους φορείς και στο κοινό (δεν συνδέεται αποκλειστικά με τη φιλανθρωπία, αν και αν υπάρχει φιλανθρωπικό όφελος είναι ακόμα καλύτερα).

Βασικός κανόνας που πρέπει πάντα να έχετε υπόψη: Η ΕΚΕ αφορά την ύπαρξη λογοδοσίας για κοινωνικά θέματα εντός του οργανισμού σας, ενώ τα κριτήρια ESG στοχεύουν στη συλλογή και μέτρηση περιβαλλοντικών, κοινωνικών και σε θέματα διακυβέρνησης δεδομένων τα οποία σχετίζονται με τους επιχειρηματικούς στόχους της κάθε

επιχείρησης. Τα θέματα ESG είναι σημαντικά για τις επιχειρήσεις που δίνουν προτεραιότητα στη βιωσιμότητα και για τους επενδυτές που αναζητούν κοινωνικά υπεύθυνες επενδυτικές ευκαιρίες. Για να επιτύχουν το καθεστώς ESG, οι επιχειρήσεις πρέπει να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν ένα πρόγραμμα ESG, να δημιουργήσουν την ανάλογη αναγνωσιμότητα συμμετέχοντας σε προγράμματα αξιολόγησης ESG και να επιτύχουν μετρήσεις που έχουν σημασία για επενδυτές που αποφασίζουν με γνώμονα το μακροχρόνιο όφελος.

Μπορεί όλα τα πιο πάνω να ακούγονται ως ένα δύσκολο παζλ, ωστόσο, το 2021, αποτελεί σίγουρα την χρονιά κατά την οποία η μετάβαση σε ένα πιο Πράσινο και Βιώσιμο μοντέλο ανάπτυξης θα υλοποιηθεί στην πράξη. Ο κάθε άνθρωπος ξεχωριστά, οι επιχειρήσεις και η κοινωνία ως σύνολο, πρέπει να αρχίσουν να διαμορφώνουν το μέλλον τους και όχι απλώς να επιβιώνουν των υπαρχουσών συνθηκών.

* Δικηγόρος, LLB, LL.M, LPC. Alumni Μέλος Institute for Sustainability Leadership, University of Cambridge, ιδρυτική δικηγόρος του CSR Cyprus

Ο εγχώριος τουρισμός έσωσε τον Αύγουστο

Κινήθηκε σε ψηλά επίπεδα ενισχυμένος και από το έκτακτο σχέδιο, με χαμηλές κρατήσεις μπαίνει ο Σεπτέμβριος

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Υπό τις περιστάσεις, η εικόνα στα ξενοδοχεία τον Αύγουστο ήταν ικανοποιητική. Οι κρατήσεις στα ξενοδοχεία ήταν ενισχυμένες, και οι πληρότητες κυμάνθηκαν κατά μέσο όρο στο 60%. Βεβαίως, υπήρξαν περιπτώσεις ξενοδοχείων που δυσόκολα έβρισκε κανείς δωμάτιο την τελευταία στιγμή, ενώ άλλα ήταν sold out. Συνολικά, ο Αύγουστος αν και δεν έσωσε την παρτίδα του τουρισμού φέτος, ήταν δυνατόν τουριστικά μήνα, ενισχυμένες ουσιαστικά από δύο αγορές: την ρωσική και την κυπριακή. Παράγοντες στην ξενοδοχειακή βιομηχανία περιγράφουν πώς οι διακοπές των Κυπρίων φέτος έσωσαν την κατάσταση, αφού σε πολλές περιπτώσεις αποτελούσαν κατά περισσότερο από το 50% της συνολικής πληρότητας, τουλάχιστον για τις δύο μεσαίες εβδομάδες του Αυγούστου. Μεγάλος αριθμός των κρατήσεων έγιναν μέσω του προγράμματος ενίσχυσης εγχώριου τουρισμού (στο πλαίσιο κινήτρων για τον εμβολιασμό), το οποίο εφαρμόστηκε εκτάκτως και την περίοδο Ιουλίου-Αυγούστου.

Πέραν των 21 χιλιάδων

Με βάση τις κρατήσεις που στάλθηκαν από τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που συμμετείχαν στο πρόγραμμα στο Υπουργείο Τουρισμού, πραγματοποιήθηκαν πέραν των 21 χιλιάδων κρατήσεων για την περίοδο Ιουλίου-Αυγούστου. Υπενθυμίζεται ότι στο προηγούμενο σχέδιο στήριξης εγκρίνου τουρισμού, μέχρι τις 11 Ιουνίου έγιναν 16 χιλιάδες κρατήσεις για 35 χιλιάδες διανυκτερεύσεις για την περίοδο Μαΐου-Ιουνίου και Σεπτέμβριου- Οκτωβρίου. Άρα 16 χιλιάδες κρατήσεις για περίοδο τεσσ

Όσο η Κύπρος παραμένει στο κόκκινο στον χάρτη του ECDC και η επιδημιολογική εικόνα της χώρας δεν βελτιώνεται, τόσο απομακρύνεται και ο στόχος για επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

σάρων μνηνών. Με βάση τα τελευταία στοιχεία, 55 χιλιάδες άτομα έκλεισαν διακοπές στο νησί στο προγράμματος με υπολογιζόμενο αριθμό διανυκτερεύσεων πέραν των 180 χιλιάδων. Ως εκ τούτου, υπολογίζεται ότι το κάθε άτομο μένει λίγο περισσότερο από τρεις διανυκτερεύσεις στα ξενοδοχεία που συμμετείχαν στο πρόγραμμα.

Σκέψεις για Δεκέμβρη

Η επιτυχία του προγράμματος έχει αποτελέσει έναυσμα για σκέψεις παράταξης του και μετά τον Νοέμβριο, αν και μέχρι στιγμής δεν υπάρχει επίσημη απόφαση για το θέμα. Είναι επίσης κάτι που θα εξαρτηθεί και από τις διαθέσιμες πιστώσεις του κράτους για το Υφυπουργείο

Την ανάγκη στήριξης της τουριστικής βιομηχανίας και μετά τον Νοέμβριο υπογραμμίζουν οι ξενοδόχοι.

Τουρισμού. Πάντως οι μέχρι στιγμής ενδείξεις δείχνουν ότι η κυπριακή αγορά θα συνεχίσει να τροφοδοτεί σε σημαντικό ποσοστό τα ξενοδοχεία όλων των επιφανιών και τον Σεπτέμβριο. Υπενθυμίζεται ότι ανώτατη τιμή διανυκτέρευσης για την περίοδο Σεπτεμβρίου είναι τα 60 ευρώ και ελάχιστη διαμονή τα δύο βράδια, ενώ στις προϋποθέσεις περιλαμβάνεται

νεται και το πιστοποιητικό νόσησης Covid 19 και εμβολιασμού. Από μεριάς Ξενοδοχείων πάντως το ποσό θεωρείται χαμηλό και ήδη μικρός αριθμός επιλέγει να μην συμμετέχει στο πρόγραμμα τον επόμενο μήνα. Ωστόσο οι χαμηλές κρατήσεις, θα δώσουν σημαντικό κίνητρο στα ξενοδοχεία να στραφούν στον εγχώριο τουρισμό και να ενισχύσουν πληρότητες μέσω του προγράμματος. Επίσης, ενδεχομένως να μειωθεί και ο αριθμός των διαθεσίμων κλινών στο πλαίσιο του προγράμματος. Όπως εξηγεί το Υπουργείο Τουρισμού, οι ίδιοι οι ξενοδοχείοι αποφασίζουν την πολιτική τους στο θέμα, αναλογίζομε με την ζήτηση από εγχώριο και εισερχόμενο τουρισμό. Να σημειωθεί ότι δεν χρειάζεται να

Η μεγάλη αδυναμία

Πάντως τα όποια συμπεράσματα εξάγονται είναι στην βάση στοιχείων Ιουλίου και εκτιμήσεων συνδέσμων τουριστικών κλάδων. Είναι ομολογουμένως τεράστια αδυναμία η απουσία οι τιμές δεδομένων για τις πληρότητες, τις κρατήσεις και το προφίλ των τουριστών στην Κύπρο. Σχολιάζοντας ο κ. Αγγελίδης τόνισε ότι δεν είναι η πρώτη φορά που έχει επισημανθεί η ανάγκη δημιουργία κέντρου μελετών και παρέμβαση στο παράδειγμα της Ελλάδας, η οποία διαθέτει εθνικό ινστιτούτο στρατηγικών μελετών για τον τουρισμό. Επιστήμανε ότι η απουσία του μας στοιχίζει καίριες αποφάσεις οι οποίες θα μπορούσαν να κάνουν τεράστια διαφορά, αλλά και εις βάθος γνώση των αγορών.

τυχώς δεν είχαμε την ανάκαμψη που θα περιμέναμε φέτος». Όπως ανέφερε θα γίνουν ανάλογα διαβήματα προς τα υπουργεία Εργασίας και Οικονομικών. Από την πλευρά της η γεν. διευθύντρια του ΣΤΕΚ Χρυσομυίλη Ψηλογένη, τόνισε ότι πρέπει να εξεταστεί και το τι θα γίνει με όσα ξενοδοχεία κλείσουν τον Νοέμβριο για τον χειμώνα και να δοθούν οι χορηγήσεις για να παραμείνουν εν ζωή οι επιχειρήσεις και να έχουν την ρευστότητα να επανεκκινήσουν το 2022. Η ίδια θέση εκφράζεται και από τους διευθυντές των ξενοδοχείων.

Οι εισερχόμενοι

Από πλευράς Υπουργείου Τουρισμού, αναφέρθηκε ότι από τον Ιούνιο η κατάσταση στις αφίσες άρχισε να βελτιώνεται, ενώ καλός μήνας ήταν ο Ιούλιος βάσει των στατιστικών στοιχείων και χωρίς την συμβολή τις Βρετανίας. Ωστόσο, είναι ξεκάθαρο ότι όσο η Κύπρος παραμένει στο κόκκινο στον χάρτη του ECDC και η επιδημιολογική εικόνα της χώρας δεν βελτιώνεται, τόσο απομακρύνεται και ο στόχος για αύξηση των αφίσων και επιμύκησης της τουριστικής περιόδου. Η Ρωσία ήταν μέχρι στιγμής ο βασικός αιμοδοτής από τις ξένες αγορές, με ποσοστό 30%. Η Βρετανία τον Ιούλιο έφερε στην Κύπρο περίπου 10%, ενώ Ισραήλ και η Ουκρανία ήταν οι επόμενες καλύτερες με συνεισφορά 5-8% επί των συνολικών αφίσων. Από την πλευρά του ο πρόεδρος του Παγκύπριου Συνδέσμου Διευθυντών Ξενοδοχείων Χρίστος Αγγελίδης, ανέφερε ότι η εικόνα θα ξεκαθαρίσει την επόμενη εβδομάδα, αν και μέχρι στιγμής προβλέπεται ότι τα πράγματα δεν θα είναι όδεια για το φθινόπωρο.

Αρχή Ανάπτυξης
Ανθρώπινου
Δυναμικού
Κύπρου

**ΟΚΤΟ ΚΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
ΣΤΗΝ ΑΡΧΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΥΠΡΟΥ(ΑΝΑΔ)**

Από την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κύπρου (ΑΝΑΔ) γίνονται δεκτές αιτήσεις για πλήρωση οκτώ κενών θέσεων Λειτουργού Ανθρώπινου Δυναμικού. Οι θέσεις είναι Πρώτου Διορισμού. Το Σχέδιο Υπηρεσίας της θέσης Λειτουργού Ανθρώπινου Δυναμικού, περιλαμβανομένων των καθηκόντων και ευθυνών καθώς και των προσόντων που απαιτούνται, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας της Παρασκευής, 27 Αυγούστου 2021.

Σύμφωνα με το ισχύον Σχέδιο Υπηρεσίας της θέσης Λειτουργού Ανθρώπινου Δυναμικού, απαιτούμενα προσόντα, μεταξύ άλλων, είναι και τα εξής:

1. Πανεπιστημιακό δίπλωμα ή τίτλος ή ισότιμο προσόν σε ένα τουλάχιστον από τα ακόλουθα θέματα ή συνδυασμό τούτων:
Για τρεις θέσεις: Οικονομικές Επιστήμες, Διοίκηση Επιχειρήσεων, Δημόσια Διοίκηση, Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού, Επιστήμη της Εκπαίδευσης, Ευρωπαϊκές Σπουδές.
Για δύο θέσεις: Επιστήμη των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, Μηχανική των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, Επιστήμη των Ψηφιακών Συστημάτων.
Για μία θέση: Μηχανική, Μηχανική του Περιβάλλοντος, Επιστήμη του Περιβάλλοντος.
Για μία θέση: Μαθηματικά, Στατιστικά.
Για μία θέση: Οικονομετρία, Επιχειρησιακή Έρευνα, Ανάλυση μεγάλων δεδομένων.
(Σημ.: Ο όρος Πανεπιστημιακό δίπλωμα ή τίτλος καλύπτει και μεταπτυχιακό δίπλωμα ή τίτλο)
2. Ακεραιότητα χαρακτήρα, υπευθυνότητα, πρωτοβουλία και ευθυκρίσια
3. Πολύ καλή γνώση της Ελληνικής και της Αγγλικής γλώσσας.
4. Πείρα διετούς τουλάχιστον διάρκειας σχετική με τα καθήκοντα της θέσης ή μεταπτυχιακό δίπλωμα ή τίτλος σ' οποιοδήποτε θέμα που αναφέρεται στην παράγραφο 1 πιο πάνω θα αποτελεί πλεονέκτημα.

Η εγκεκριμένη μισθοδοτική κλίμακα των θέσεων είναι Α8: €24.618,64 – 25.721,01 – 26.888,07 – 28.084,75 – 29.281,42 – 30.478,09 – 31.674,76 – 32.871,45 – 34.068,12 – 35.264,79 – 36.461,48 – 37.658,15, Α10: €34.283,98 – 35.922,73 – 37.561,49 – 39.200,23 – 40.838,98 – 42.477,72 – 44.116,47 – 45.755,23 – 47.393,97, Α11: €40.526,26 – 42.165,01 – 43.803,75 – 45.442,50 – 47.081,26 – 48.720,00 – 50.358,75 – 51.997,49 – 53.636,25 (Συνδυασμένες Κλίμακες). Στη μισθοδοσία προστίθενται οι οποιεσδήποτε γενικές αυξήσεις που εγκρίνονται με νομοθεσία. Επιπλέον, καταβάλλεται τιμαριθμικό επίδομα, σύμφωνα με το ποσοστό που εγκρίνεται από την Κυβέρνηση από καιρό σε καιρό. Περαιτέρω σημειώνεται ότι, αναφορικά με τη μισθοδοσία αυτών που θα διοριστούν, εφαρμόζεται η παράγραφος 9(1) του περί Προϋπολογισμού της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κύπρου του 2021 Νόμου του 2021 που αφορά στη μείωση των κλιμάκων εισοδήσης.

Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να υποβάλουν την αίτησή τους ηλεκτρονικά μέσω της ιστοσελίδας της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κύπρου (ΑΝΑΔ) στη διεύθυνση: www.anad.org.cy. Η περίοδος ηλεκτρονικής υποβολής των αιτήσεων αρχίζει την Παρασκευή, 27 Αυγούστου 2021 στις 13:00 και λήγει την Πέμπτη, 16 Σεπτεμβρίου 2021 στις 13:00.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ζητούν περισσότερες πληροφορίες από την αρμόδια υπηρεσία της ΑΝΑΔ, στο τηλέφωνο **22390343**.

ΔΕΙΞΕΙΣ ΘΕΑΤΡΟΥ ΚΥΠΡΙΑ
KYPRIA INTERNATIONAL FESTIVAL

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
MINISTRY OF EDUCATION
AND CULTURE

Αφιερωμένο στη μνήμη της πρώην
Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού
Κλαίρης Αγγελίδου

04/09 -
17/10/2021

ΘΕΑΤΡΟ

ΟΠΕΡΑ

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

THEATRE

OPERA

MUSIC

DANCE

PERFORMANCES FOR CHILDREN

Η ΕΙΣΟΔΟΣ ΣΤΙΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ ΜΟΝΟ ΣΕ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΝΟΣΗΣΑΝΤΕΣ ΤΟΥΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥΣ 6 ΜΗΝΕΣ ΜΕ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ Ή ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΟ

Μεγάλος χορηγός

ΜΕΠΕΚ
ΚΥΠΡΟΥ

Εταίρη

Tickethour
cityday

€15/€10, €8 παιδικές τιμές

T 70002212

www.kypria.org.cy

Απεργία μόνο εάν υπάρχει προσωπικό ασφαλείας

Πρέπει να παρέχεται το ένα τρίτο της υπηρεσίας, ορίζει ο νέος εργασιακός νόμος για τις επιχειρήσεις κοινής ωφελείας

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Δεν επιτρέπεται η κήρυξη απεργίας σε επιχειρήσεις δημόσιου χαρακτήρα και κοινής ωφελείας χωρίς να έχει προηγουμένως καθοριστεί το προσωπικό ασφαλείας και, όπου απαιτείται, το προσωπικό ελάχιστης εγγυημένης υπηρεσίας, ξεκαθαρίζει εγκύκλιος του υπουργείου Εργασίας, που έρχεται να «φωτίσει» το νέο εργασιακό τοπίο, όπως διαμορφώθηκε με τον πρόσφατο νόμο.

Η πρώτη αυτή εγκύκλιος περιέχει διευκρινίσεις για το καθεστώς που διέπει πλέον τις απεργίες σε ιδιωτικό και δημόσιο τομέα και αποκτά ιδιαίτερη σημασία, εν αναμονή των κινητοποιήσεων που σχεδιάζουν συνδικάτα, το αμέσως επόμενο διάστημα, με αφορμή τις αποφάσεις της κυβέρνησης για την υποχρεωτικότητα των εμβολιασμών σε συγκεκριμένους εργατικούς κλάδους. Παράλληλα, ο αρμόδιος υπουργός Κωστής Χατζηδάκης υπέγραψε και την πρώτη υπουργική απόφαση που αφορά τη δημιουργία των Μπτρώων Συνδικαλιστικών Οργανώσεων Εργαζομένων και Εργοδοτών. Εάν κάποιο σωματείο ή οργάνωση δεν μετέχει σε αυτά, δεν έχει δικαίωμα να συμμετέχει σε διαδικασία υπογραφής συλλογικής σύμβασης.

Αναλυτικά, η εγκύκλιος αναφέρεται στις διατάξεις για την εξασφάλιση ελάχιστης εγγυημένης υπηρεσίας κατά τη διάρκεια απεργιών σε επιχειρήσεις κοινής ωφελείας, στην απαγόρευση πραγματοποίησης απεργιών που έχουν κηρυχθεί παράνομες από τα δικαστήρια, στην αστική ευθύνη συνδικαλιστών που ασκούν βία σε όσους επιθυμούν να εργαστούν, καθώς και στις υποχρεώσεις γνωστοποίησης των απεργίας και διεξαγωγής δημόσιου διαλόγου.

Ειδικά για το προσωπικό ελάχιστης εγγυημένης υπηρεσίας που προβλέφθηκε με τον πρόσφατο νόμο 4808/2021, ορίζεται ρητώς ότι

1.	Παροχή υγειονομικών υπηρεσιών από νοσηλευτικά εν γένει ιδρύματα.
2.	Διύλιση και διανομή ύδατος.
3.	Παραγωγή και διανομή ηλεκτρικού ρεύματος ή καύσιμου αερίου.
4.	Παραγωγή ή διύλιση ακάθαρτου πετρελαίου.
5.	Μεταφορά προσώπων και αγαθών από την ξηρά, τη θάλασσα και τον αέρα.
6.	Τηλεπικοινωνίες και ταχυδρομεία.
7.	Αποχέτευση και απαγωγή ακάθαρτων υδάτων και λυμάτων και αποκομιδή και εναποθέσεις απορριμμάτων.
8.	Φορτοεκφόρτωση και αποθήκευση εμπορευμάτων στα λιμάνια.
9.	Τράπεζα της Ελλάδος.
10.	Πολιτική Αεροπορία.
11.	Κάθε είδους υπηρεσίες ή τμήματα υπηρεσιών που απασχολούνται με την εκκαθάριση και πληρωμή των μισθών του προσωπικού του δημόσιου τομέα.

Τα συνδικάτα οφείλουν να γνωστοποιούν εγγράφως στον εργοδότη με δικαστικό επιμελητή τα ονόματα των εργαζομένων που θα δουλεύουν.

η εξασφάλισή του προκειμένου να προκληθεί απεργία είναι άμεση. Ισχύει από τη δημοσίευση του νόμου, στις 19 Ιουνίου.

Το προσωπικό αυτό θα πρέπει να καταγράφεται εγγράφως στο κείμενο που θα επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή στον εργοδότη, τέσσερις ημέρες πριν από την έναρξη της απεργίας. Επομένως, οι επιχειρήσεις και οι αρμόδιες

συνδικαλιστικές οργανώσεις που σκοπεύουν να προχωρήσουν σε απεργιακές κινητοποιήσεις οφείλουν να μεριμνήσουν για την άμεση κατάρτιση των ειδικών συμφωνιών που προβλέπονται για τον ορισμό του προσωπικού ασφαλείας, αλλά και του προσωπικού ελάχιστης εγγυημένης υπηρεσίας.

Υπενθυμίζεται ότι με τον πρόσφατο νόμο εισάγεται η έννοια του προσωπικού ελάχιστης εγγυημένης υπηρεσίας που πρέπει να διατίθεται σε επιχειρήσεις δημοσίου χαρακτήρα ή κοινής ωφελείας (πέραν του προσωπικού ασφαλείας) για την αντιμετώπιση των στοιχειωδών αναγκών του κοινωνικού συνόλου κατά τη διάρκεια της απεργίας.

Οι στοιχειώδεις ανάγκες ορίζονται ως τουλάχιστον το 1/3 της συνήθως παρεχόμενης υπηρεσίας, εκτός εάν προσδιοριστούν

σε χαμηλότερο επίπεδο με κοινή απόφαση του υπουργού Εργασίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού.

Η συνδικαλιστική οργάνωση που κήρυξε την απεργία οφείλει να γνωστοποιεί εγγράφως στον εργοδότη, πριν από την έναρξη της απεργίας, με δικαστικό επιμελητή, τα ονόματα των εργαζομένων που θα παρέχουν τις υπηρεσίες τους ως προσωπικό ασφαλείας και, αν απαιτείται, ως προσωπικό ελάχιστης εγγυημένης υπηρεσίας.

Η εγκύκλιος ξεκαθαρίζει, επίσης, ότι τα συνδικάτα έχουν την ευθύνη για την προστασία του δικαιώματος στην εργασία όσων δεν συμμετέχουν στην απεργία. Μάλιστα, εάν διαπιστωθεί άσκηση σωματικής ή ψυχολογικής βίας εις βάρος εργαζομένων, η απεργία διακόπτεται με απόφαση Μονομελούς Πρωτοδικείου. Σημειώνεται

ακόμη η αστική ευθύνη που έχουν τα μέλη του Δ.Σ. μιας συνδικαλιστικής οργάνωσης αν δεν τηρηθούν οι διατυπώσεις που ισχύουν για την κήρυξη μιας απεργίας.

Επίσης, προβλέπεται η διεξαγωγή διαλόγου μεταξύ των δύο μερών, στον ΟΜΕΔ, πριν από την πραγματοποίηση απεργίας. Αυτό ισχύει ήδη σε φορείς, υπηρεσίες, οργανισμούς και επιχειρήσεις δημοσίου χαρακτήρα ή κοινής ωφελείας και επεκτείνεται στο Δημόσιο, στους ΟΤΑ και στα ΝΠΔΔ. Στους υπόλοιπους φορείς και επιχειρήσεις είναι προαιρετική.

Ξεκαθαρίζεται ότι δεν επιτρέπεται η κήρυξη απεργίας κατά του ίδιου εργοδότη και την ίδια ημερομηνία από δευτεροβάθμια ή τριτοβάθμια συνδικαλιστική οργάνωση εφόσον η απεργία που κήρυξε η πρωτοβάθμια οργάνωση έχει κριθεί παράνομη.

Τέλος, παραμένει η υποχρέωση ειδοποίησης του εργοδότη για απεργίες και στάσεις εργασίας τουλάχιστον 24 ώρες πριν από την πραγματοποίησή τους, ενώ το αντίστοιχο διάστημα ορίζεται στις 4 ημέρες για τις επιχειρήσεις κοινής ωφελείας. Μάλιστα, με τον νέο νόμο η προειδοποίηση γίνεται πλέον μόνον εγγράφως και επιδίδεται στον εργοδότη με δικαστικό επιμελητή.

Παράλληλα, η πρώτη υπουργική απόφαση που εκδόθηκε σε εφαρμογή του νέου νόμου ξεκαθαρίζει ότι αναστέλλεται το δικαίωμα της συλλογικής διαπραγμάτευσης και της κατάρτισης συλλογικών συμβάσεων εργασίας για όσες οργανώσεις δεν εγγράφουν στο Γενικό Μπτρώο Συνδικαλιστικών Οργανώσεων Εργαζομένων (ΓΕΜΗΣΟΕ) και στο Γενικό Μπτρώο Οργανώσεων Εργοδοτών (ΓΕΜΗΟΕ).

Τα μπτρώα, θα θεθούν σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2022 και μετά, στο πληροφοριακό σύστημα «Εργάνη». Η υποχρέωση ένταξης στο μπτρώο δεν ισχύει για τις ναυτεργατικές οργανώσεις. Τα δεδομένα που θα πρέπει να τηρούνται στο μπτρώο είναι: στοιχεία επωνυμίας, έδρας και επικονωνίας, στοιχεία καταστατικού, στοιχεία εκλογικής διαδικασίας και οργάνων διοίκησης (αριθμός μελών με δικαίωμα ψήφου, αριθμός μελών που ψήφισαν στις πιο πρόσφατες αρχαιρεσίες, σειρά εκλεγμένων μελών, σύνθεση οργάνων διοίκησης της συνδικαλιστικής οργάνωσης), οικονομικές καταστάσεις και μελέτη, πράξη διάλυσης, στοιχεία δικαστικών αποφάσεων.

Οι υπηρεσίες του υπουργείου Εργασίας θα μπορούν να έχουν πρόσβαση στο περιεχόμενο του μπτρώου και να ελέγξουν, για παράδειγμα, εάν μια συλλογική σύμβαση εργασίας δεσμεύει εργοδότες που απασχολούν ποσοστό μεγαλύτερο του 50% των εργαζομένων του κλάδου ή του επαγγέλματος προκειμένου να καταστεί υποχρεωτική.

Τρίμηνη παράταση σε επιδότηση δόσεων στεγαστικών δανείων μέσω του «Γέφυρα 1»

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Την τρίμηνη παράταση του προγράμματος «Γέφυρα 1» μέσω του οποίου επιδοτούνται οι δόσεις των στεγαστικών δανείων για όσα νοικοκυριά επίλυγχαν από την οικονομική κρίση που προκάλεσε η πανδημία, εξετάζει η κυβέρνηση. Την ευχέρεια επέκτασης του μέτρου για άλλους τρεις μήνες επιτρέπει ο προϋπολογισμός του προγράμματος, που με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία δεν έχει ακόμη εξαντληθεί παρέχοντας τη δυνατότητα περαιτέρω στήριξης των νοικοκυριών.

Το θέμα αναμένεται να συζητηθεί με τους θεσμούς από τη μεθεπόμενη εβδομάδα και εφόσον συμφωνηθεί, θα τεθεί άμεσα σε ισχύ δίνοντας περαιτέρω ανάσα στα νοικοκυριά, ώστε να μεταβούν ομαλότερα στο καθεστώς της πλήρους δόσης από τις αρχές του επόμενου έτους. Υπενθυμίζεται ότι στο πρόγραμμα «Γέφυρα 1» επιδοτούνται οι δόσεις των στεγαστικών δανείων για εννέα μήνες με βάση ξεχωριστή κλίμακα ανάλογα με την κατάσταση του δανείου, δηλαδή εάν ήταν εξυπηρετούμενο ή δάνειο σε καθυστέρηση. Το ποσοστό της επιδότησης ξεκινούσε από το 90% και μειωνόταν ανά τρίμηνο.

Με βάση τα στοιχεία που ανακρίνωσε χθες το υπουργείο Οικονομικών, στις 29 Ιουλίου πραγματοποιήθηκε η ένατη φάση πληρωμών της κρατικής επιδότησης του προγράμματος «Γέφυρα 1» και η πρώτη φάση πληρωμών της κρατικής επιδότησης από το πρόγραμμα «Γέφυρα 2», μέσω του οποίου επιδοτούνται οι δόσεις επιχειρηματικών δανείων για οκτώ μήνες. Με βάση τα σχετικά στοιχεία, οι πληρωμές του προγράμματος «Γέφυρα 1» ανήλθαν συνολικά στα 20,4 εκατ. ευρώ και αντιστοιχούν στην επιδότηση 115.447 δανείων

Στο πρόγραμμα «Γέφυρα 1» επιδοτούνται οι δόσεις των στεγαστικών δανείων για εννέα μήνες με βάση ξεχωριστή κλίμακα ανάλογα με την κατάσταση του δανείου, δηλαδή εάν ήταν εξυπηρετούμενο ή δάνειο σε καθυστέρηση.

Για όσα νοικοκυριά επλήγησαν από την κρίση που προκάλεσε η πανδημία, καθώς ο προϋπολογισμός δεν έχει εξαντληθεί.

και 73.704 δικαιούχων. Συνυπολογίζοντας και τις προηγούμενες οκτώ φάσεις πληρωμών, των μηνών Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου 2020 και Ιανουαρίου - Ιουνίου 2021, το συνολικό ποσό της κρατικής επιδότησης που έχει καταβληθεί μέχρι σήμερα ανέρχεται στα 185,5 εκατ. ευρώ. Εώς τα τέλη Σεπτεμβρίου που εκτιμάται ότι θα ολοκληρωθεί η επιδότηση του 90% των δόσεων του προγράμ-

ματος «Γέφυρα 1», η κυβέρνηση θα έχει καταβάλει περί τα 230 εκατ. ευρώ με συνέπεια να παραμένει αδιέλυτο ένα ποσό της τάξης των 70 εκατ. ευρώ. Το ποσό αυτό μπορεί να αξιοποιηθεί για την επέκταση του προγράμματος, αλλά σύμφωνα με πληροφορίες τα ποσοστά επιδότησης θα είναι μειωμένα για όλες τις κατηγορίες δανείων.

Παράλληλα, τρέχει το πρόγραμμα «Γέφυρα 2», και σύμφωνα με τα στοιχεία του υπουργείου Οικονομικών οι πρώτες πληρωμές ανήλθαν συνολικά στα 44,2 εκατ. ευρώ και αντιστοιχούν στην επιδότηση 19.201 δανείων και 7.774 δικαιούχων. Πρόκειται κυρίως για μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν αποδεχθεί πληγή από την πανδημία του κορωνοϊού, δηλαδή έχουν υποστεί 20% μείωση κύκλου εργασιών

κατά το 2020 συγκριτικά με το 2019. Με δεδομένο ότι το «Γέφυρα 2» ξεκίνησε ουσιαστικά τον Ιούλιο και η επιδότηση καλύπτει οκτώ μήνες, το πρόγραμμα θα αρχίσει να λήγει από τον προσεχή Φεβρουάριο, παρέχοντας την ευχέρεια στις επιχειρήσεις και στους ελεύθερους επαγγελματίες να ανταποκριθούν στις δόσεις των δανείων τους τον προσεχή χειμώνα.

Όπως σημειώνει στην ανακοίνωσή του το υπουργείο Οικονομικών, με την υλοποίηση των προγραμμάτων «Γέφυρα 1» και «Γέφυρα 2», η κυβέρνηση ενισχύει το πλέγμα μέτρων στήριξης νοικοκυριών και επιχειρήσεων, ώστε να ξεπεράσουν –το ταχύτερο δυνατό– τις οικονομικές επιπτώσεις της υγειονομικής κρίσης, επιβραβεύοντας παράλληλα –για πρώτη φορά– τη συνέπεια και ενισχύοντας την κουλτούρα πληρωμών.

Αύξηση καταθέσεων κατά 1,8 δισ. ευρώ στη διάρκεια του Ιουλίου

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Στα 171,7 δισ. ευρώ ανήλθαν οι καταθέσεις που διατηρούν στις τράπεζες οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά στα τέλη Ιουλίου, καταγράφοντας νέα άνοδο κατά 1,8 δισ. ευρώ σε σχέση με τον Ιούνιο. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ, η άνοδος που καταγράφηκε από τις επιχειρήσεις ξεπέρασε το 1 δισ. ευρώ, από τα οποία τα 560 εκατ. ευρώ είναι οι καταθέσεις επιχειρήσεων σε σχέση με τους προηγούμενους μήνες, καθώς ο ρυθμός ανόδου της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων εμφανίσε

θέσεις υποχώρησαν κατά 976 εκατ. ευρώ και τα υπόλοιπα που βρίσκονται σε δεσμευμένους λογαριασμούς υποχώρησαν στα 31,6 δισ. ευρώ, έναντι 74,8 δισ. ευρώ που είναι τα υπόλοιπα σε λογαριασμούς ταμειευτηρίου και 25 δισ. ευρώ που είναι σε καταθέσεις όψεως.

Σε ό,τι αφορά τη χρηματοδότηση, τα στοιχεία της ΤτΕ δείχνουν μικρή κόπωση τον Ιούλιο σε σχέση με τους προηγούμενους μήνες, καθώς ο ρυθμός ανόδου της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων εμφανίσε

Στα 171,7 δισ. το σύνολο των αποταμιεύσεων νοικοκυριών και επιχειρήσεων.

αποκλιμάκωση στο 4,3% έναντι 6,4% τον Ιούνιο και 6,2% τον Μάιο. Αρνητική κατά 341 εκατ. ευρώ ήταν στα τέλη Ιουλίου και η ροή χρηματοδότησης, έναντι θετικής ροής 416 εκατ. ευρώ και 68 εκατ. ευρώ τους δύο προηγούμενους μήνες, επιβεβαιώνοντας την κόπωση που εμφανίζουν οι νέες χρηματοδοτήσεις. Όταν η ροή χρηματοδότησης είναι αρνητική σημαίνει ότι οι αποπληρωμές δανείων υπερέβησαν τις νέες χορηγήσεις. Η επιβράδυνση που εμφανίζει ο ρυθμός ανόδου του δανεισμού συνδέεται με την αυξημένη ρευστότητα που έχουν ήδη οι επιχειρήσεις μέσω κυρίως των κρατικών προγραμμάτων στήριξης της οικονομίας που εφαρμόστηκαν τους προηγούμενους μήνες.

ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ ΤΟΥ ΡΟΜΑΝΟ ΣΚΑΡΠΑ

© 2021 Disney

ΤΟ ΧΡΥΣΟ ΦΛΟΥΡΙ

Κυριακή
05/09

Στα 132,58 δισ. δολ. η αξία του ελληνόκτητου στόλου

Η άνοδος της ναυλαγοράς εκτόξευσε και τις αξίες των πλοίων

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Μεγάλη αύξηση της αξίας του ελληνικών συμφερόντων στόλου εμπορικών πλοίων, με προφανείς θετικές επιπτώσεις τόσο για τις πλοιοκτήτριες εταιρείες όσο και για τις πιστώτριες τράπεζες και τα επενδυτικά κεφάλαια, φέρνει η εκτόξευση της ναυλαγοράς σε φορτηγά και πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων. Ακόμα και στα δεξαμενόπλοια, όπου οι ημερήσιοι ναύλοι δεν εμφανίζουν τις μεγάλες ανόδους που καταγράφονται στους άλλους δύο κλάδους το τελευταίο έτος, οι αξίες έχουν αυξηθεί δραστικά.

Ετσι, μέσα σε τέσσερα χρόνια η αξία του ελληνόκτητου στόλου από τα επίπεδα των 100 δισ. δολαρίων έχει αυξηθεί περισσότερο από 32% στα 132,58 δισ. δολάρια. Αυτό δείχνουν τα στοιχεία της VesselsValue, συμβουλευτικού οίκου που ειδικεύεται στις αποτιμήσεις πλοίων, τα οποία επεξεργάστηκε και παρήγαγε κατόπιν σχετικού αιτήματος της «Καθημερινής».

Σύμφωνα με αυτά τα δεδομένα, η συνολική αξία του ελληνόκτητου στόλου των 132,58 δισ. επιμερίζεται σε υπάρχοντα πλοία, ή πλοία στο νερό, όπως χαρακτηρίστικά αναφέρονται, και σε πλοία υπό παραγγελία. Ο ενεργός στόλος των ποντοπόρων εμπορικών πλοίων αριθμεί 4.546 πλοία και αποτιμάται στα 117,5 δισ. δολάρια. Αντίστοιχα, τα υπό ναυπήγηση πλοία για λογαριασμό ναυτιλιακών εταιρειών ελληνικών συμφερόντων είναι 187 και η αξία τους υπολογίζεται στα 14,99 δισ. δολάρια. Συνολικά, ενεργά και υπό παραγγελία πλοία συγκροτούν μια αρμάδα 4.833 ποντοπόρων.

Η νέα σύνθεση

Δεν είναι όμως μόνο η αξία του στόλου που μεταβλήθηκε μέσα στα τελευταία τέσσερα χρόνια. Μεταβλήθηκε και η σύνθεση και το μέγεθος του. Αν και ο αριθμός των ποντοπόρων δεν διαφοροποιείται σημαντικά (4.833 φέτος έναντι 4.574 το 2018), η μέση χωρητικότητα του κάθε πλοίου έχει αυξηθεί, σύμφωνα με τα αποτελέσματα άλλων μελετών όπως του Greek Shipping Cooperation

Η αξία του ελληνικού στόλου						
	ΣΤΟ ΝΕΡΟ		ΥΠΟ ΝΑΥΗΓΗΣΗ		ΣΥΝΟΛΟ	
	ΠΛΗΘΟΣ ΠΛΟΙΩΝ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΞΙΑ ΣΕ ΔΙΣ. ΔΟΛ.	ΠΛΗΘΟΣ ΠΛΟΙΩΝ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΞΙΑ ΣΕ ΔΙΣ. ΔΟΛ.	ΠΛΗΘΟΣ ΠΛΟΙΩΝ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΞΙΑ ΣΕ ΔΙΣ. ΔΟΛ.
ΦΟΡΤΗΓΑ	2.298	45,74	28	1,03	2.326	46,77
ΔΕΞΑΜΕΝΟΠΛΟΙΑ	1.362	33,08	96	6,08	1.458	39,16
Container	420	21,02	21	2,44	441	23,46
LNG	94	14,35	22	4,32	116	18,67
LPG	103	2,16	18	1,08	121	3,24
ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΟΧΗΜΑΤΩΝ	19	0,41			19	0,41
ΜΙΚΡΑ ΦΟΡΤΗΓΑ	134	0,31			134	0,31
ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΟΠΛΟΙΑ	10	0,21			10	0,21
ΨΥΓΕΙΑ	29	0,16			29	0,16
Offshore	69	0,11	2	0,04	71	0,15
RO-RO	8	0,04			8	0,04
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	4.546	117,59	187	14,99	4.733	132,58

ΠΗΓΗ: Vessels Value, Καθημερινή, 24/08/2021

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Μέσα σε τέσσερα χρόνια αυξήθηκε κατά 32%.

Committee. Επίσης, από τα στοιχεία της VesselsValue προκύπτει διαφοροποίηση και στη σύνθεση αυτού του στόλου. Ενώ το 2018 η μεγαλύτερη αξία αφορούσε δεξαμενόπλοια και ακολουθούσαν τα φορτηγά και τα πλοία μεταφοράς υγροποιημένου φυσικού αερίου (lng), και πολύ χαμηλότερα βρίσκονταν τα πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων, φέτος τη μεγαλύτερη αξία έχουν τα φορτηγά, ενώ η αξία του στόλου των πλοίων μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων έχει εκτοξευτεί στην τρίτη θέση πάνω από τα LNG και μετά τα δεξαμενόπλοια.

Ειδικότερα, η αξία των πλοίων μεταφοράς ξηρού φορτίου χύδην,

τόσο των ενεργών όσο και τον υπό ναυπήγηση, υπολογίζεται στα 46,7 δισ. δολάρια, ενώ αυτή των δεξαμενόπλοίων στα 39,1 δισ. Τα δε boxships, όπως επίσης αναφέρονται τα μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων, εμφανίζουν αθροιστικά αξία 23,46 δισ. και αριθμούν πλέον τα 441. Σε αυτόν τον κλάδο είναι που έχουν σημειωθεί και οι μεγαλύτερες αυξήσεις τιμών, καθώς οι ναύλοι έχουν αυξηθεί σημαντικά και για συγκεκριμένα δρομολόγια έχουν εκτοξευθεί: Το κόστος μεταφοράς ενός εμπορευματοκιβωτίου έχει μέσα σε σχεδόν ένα χρόνο αυξηθεί από 1.000 δολάρια περίπου ανά εμπορευματοκιβώτιο 20 ποδών (TEU) στις 12.000 δολάρια. Στη ναυτιλιακή αγορά και ειδικότερα στα πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων η εκτόξευση αυτή των ναύλων είναι τόσο μεγάλη, που έχει οδηγήσει και σε ραγδαία αντιστροφή των αξιών των πλοίων. Εί-

ναι χαρακτηριστικό πως ένα πλοίο μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων panamax, μεταφορικής δυναμικότητας 4.500 TEU, ηλικίας 10 ετών, άξιζε 9,5 εκατ. δολάρια τον Ιούνιο του 2020, αλλά μέχρι τα μέσα του φετινού Ιουλίου έχει ανατιμηθεί στα 60 εκατ. δολάρια, σύμφωνα με στοιχεία της Clarksons Research.

Ανοδος 203% του Baltic

Εν τω μεταξύ, στα υψηλότερα επίπεδα από το καλοκαίρι του 2010 έχει αναρριχηθεί ο δείκτης βαρόμετρο της παγκόσμιας ναυτιλιακής αγοράς, Baltic Dry Index (BDI) που παρακολουθεί τους ναύλους στα πλοία μεταφοράς ξηρού φορτίου χύδην, του μεγαλύτερου τμήματος του παγκόσμιου εμπορικού στόλου. Βρίσκεται πλέον στα επίπεδα των 4.150 μονάδων με άνοδο της τάξης του 203% από την αρχή του 2021 και 178% στο δωδεκάμηνο που συμπληρώθηκε.

Στα 49,79 δισ. δολ. τα τραπεζικά δάνεια

Η ανατίμηση των αξιών των πλοίων έρχεται προς όφελος ιδιοκτητών και δανειστών ομοίως, αφού οι τελευταίοι έχουν ως εξασφαλισία πλοία. Οι τραπεζικές πιστώσεις εν γένει προς την ελληνόκτητη ναυτιλία συνέχισαν πάντως να συρρικνώνονται το προηγούμενο έτος, καθώς οι τράπεζες προσαρμόζονται σε έναν κλάδο που θεωρούν πως

εμπεριέχει αυξημένο κίνδυνο. Ωστόσο, οι ελληνικές τράπεζες συνέχισαν να αυξάνουν την έκθεσή τους, όπως και οι ασιατικές, ωθούμενες από ένα ισχυρό και υγιές πελατολόγιο που αποφέρει υψηλό επιτοκιακό κέρδος. Αυτά προκύπτουν από την 20ή ετήσια έκθεση για τις τραπεζικές χρηματοδοτήσεις των ελληνικών ναυτιλιακών της Petrofin

Research που δημοσιεύθηκε νωρίτερα φέτος. Ειδικότερα, τα δανειακά χαρτοφυλάκια των ελληνικών και των ξένων τραπεζών προς την ελληνόκτητη ναυτιλία υποχώρησαν το 2020 κατά 6,24%. Το σύνολο των πιστώσεων διαμορφώθηκε στα 49,79 δισ. δολ. Μεταξύ των ελληνικών τραπεζών τη μεγαλύτερη έκθεση στη ναυτιλία εμφανίζει η Τράπε-

ζα Πειραιώς με σύνολο πιστώσεων 2,9 δισ. δολ. και ακολουθεί πολύ κοντά η Alpha Bank με χαρτοφυλάκιο 2,85 δισ. Οι δύο αυτές τράπεζες εμφανίζονται παράλληλα στην τρίτη και την τέταρτη θέση της συνολικής κατάταξης. Η Eurobank διαθέτει, σύμφωνα με την Petrofin, ναυτιλιακό χαρτοφυλάκιο 2,61 δισ. και η Εθνική Τράπεζα 2,58 δισ. δολ.

Κονδύλια 5,5 δισ. ευρώ από τα ευρωπαϊκά ταμεία για το κλίμα

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Πόροι 5,5 δισ. ευρώ αναλογούν στην Ελλάδα από νέα ευρωπαϊκά ταμεία για το κλίμα, για την περίοδο 2025-2032, προκειμένου να αμβλυνθούν οι συνέπειες για τους πολίτες και την οικονομία της από τις νέες, αυστηρές περιβαλλοντικές απαιτήσεις που θέτουν οι προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 55% ως το 2030 σε σύγκριση με το 1990.

Οι προτάσεις, που έγιναν γνωστές ως «Fit for 55», θα περάσουν τώρα από τη διαδικασία έγκρισης από το ευρωπαϊκό και τα εθνικά Κοινοβούλια και πολλά μπορεί να αλλάξουν, αλλά δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η κατεύθυνση είναι να ληφθούν τολμηρά μέτρα, ανάλογα με το μέγεθος της πρόκλησης της κλιματικής αλλαγής. Το πρόβλημα είναι ότι κάποια στρώματα της κοινωνίας, κατά κανόνα τα πιο ευάλωτα, θα επιβαρυνθούν δυσανάλογα κατά τη μετάβαση, κυρίως επειδή θα επιβαρυνθούν οι τιμές των καυσίμων και άρα της μεταφοράς, της θέρμανσης κ.λπ. Για να απαντήσει στις σχετικές επιφυλάξεις, η Επιτροπή πρότεινε τη δημιουργία ενός κοινωνικού ταμείου κλίματος, με προϋπολογισμό 72,2 δισ. ευρώ για την περίοδο 2025-32.

Από αυτά, στην Ελλάδα αντιστοιχεί το 5,52%, δηλαδή 3,986 δισ. ευρώ. Τα πρώτα 1,308 δισ. ευρώ αναμένεται να δοθούν την περίοδο 2025-2027, ενώ τα υπόλοιπα 2,678 δισ. ευρώ αφορούν την περίοδο 2028-32. Ετσι, η Ελλάδα αποκτά μια ακόμη πηγή χρηματοδότησης που προστίθεται στο Ταμείο Ανάκαμψης και το ΕΣΠΑ τα προσεχή χρόνια. Η πρόταση της Επιτροπής μάλιστα προβλέπει να υπάρχει και ισόποση εθνική συμμετοχή, έτσι ώστε το συνολικό ποσό των πόρων που θα κινητοποιηθούν να φτάσει τα 144,4 δισ. ευρώ.

Παράλληλα, η Επιτροπή πρότεινε την αύξηση του προϋπολογισμού του ταμείου εκσυγχρονισμού, που προορίζεται για τον εκσυγχρονισμό του ενεργειακού τομέα των κρατών-μελών. Για την ακρίβεια, θα επωφεληθούν μόνο τα κράτη-μέλη με κατά κεφαλήν ΑΕΠ κάτω από 65% του μέσου ευρωπαϊκού. Χάρη σε μια τροποποίηση που ανέβασε το αρχικώς προτεινόμενο ποσοστό του 60% του ΑΕΠ στο 65%, μπόρεσε και εντάχθηκε η Ελλάδα και η Πορτογαλία στην αρχική λίστα χωρών. Ετσι, η Ελλάδα μπορεί να προσβλέπει σε άλλο 1,5 δισ. ευρώ τον εκσυγχρονισμό του ενεργειακού της τομέα.

Φυσικά, οι πόροι των ταμείων αυτών δεν είναι παρά μια παράμετρος σ' ένα πλαίσιο τεράστιων αλλαγών που φέρνουν οι προτάσεις της Κομισιόν: το κυριότερο είναι η αναθεώρηση του συστή-

ματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της Ε.Ε., με επέκτασή του στη ναυτιλία, αναθεώρηση των κανόνων για τις εκπομπές από τις αερομεταφορές και θέσπιση χωριστού συστήματος εμπορίας εκπομπών για τις οδικές μεταφορές και τα κτίρια. Η τελευταία είναι η πρόταση του «Fit for 55» που αναμένεται να προκαλέσει τις περισσότερες αντιδράσεις, ακριβώς επειδή θα επιβαρύνει μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Η Επιτροπή φιλοδοξεί, μεταξύ άλλων, το 40%

Στόχος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 55% έως το 2030, σε σύγκριση με το 1990.

Αφορούν την περίοδο 2025-2032 για άμβλυνση των συνεπειών από τη μείωση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

της ενέργειας στην Ευρώπη να παράγεται από ανανεώσιμες πηγές ως το 2030, ενώ από το 2035 δεν θα πωλούνται πλέον αυτοκίνητα που θα εκπέμπουν ρύπους.

Στην κυβέρνηση σχεδιάζουν να αναθέσουν τη διεξαγωγή μελέτης για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην οικονομία και στη δημοσιονομική πολιτική.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει κυβερνητική πηγή, και μόνο η επέκταση της ηλεκτροκίνησης συνεπάγεται απώλειες από τη φορολογία καυσίμων, που πρέπει να μελετηθούν και να υποκατασταθούν. Επιπλέον, η πολιτική προστασία πρέπει να ενισχυθεί, τα κτίρια να αναβαθμιστούν ενεργειακά, ενώ αποτελούν ερώτημα οι επιπτώσεις στον τουρισμό. Σύντομα θα κατατεθεί στη Βουλή η νομοσχέδιο για την κλιματική αλλαγή, που θα αποτελέσει ένα βήμα στην κατεύθυνση του «Fit for 55».

Ρεκόρ καταγράφουν οι επιδόσεις της Ελλάδας στις επενδύσεις σε ΑΠΕ

Καλύτερη από ποτέ υπήρξε το 2020 η επίδοση της Ελλάδας ως προς τις επενδύσεις σε παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ΑΠΕ), σύμφωνα με την 57η έκδοση του δείκτη της συμβουλευτικής εταιρείας EY για τις ΑΠΕ (RECAI). Ειδικότερα, πέρυσι η Ελλάδα κατέλαβε την 26η θέση, ενώ ήταν 31η και 28η το 2019 και το 2018 αντίστοιχα, με τη βελτίωση των επιδόσεων να αποδίδεται στις ανταγωνιστικές διαδικασίες (auctions) υποβολής προσφορών για σταθμούς ΑΠΕ που υποθετεί η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας, με στόχο την απονομή συνολικής χωρητικότητας ανανεώσιμης ενέργειας 2,1 GW μέχρι το 2025. Όπως και στην εισαγωγή της νέας ψηφιοποιημένης διαδικασίας αδειοδότησης για τη συμμετοχή σε εθνικές ανταγωνιστικές διαδικασίες για ΑΠΕ, δηλαδή της ηλεκτρονικής πλατφόρμας που διαχειρίζεται όλα τα στάδια αδειοδότησης έργων ΑΠΕ.

Η χώρα κατέλαβε το 2020 την 26η θέση στον ειδικό δείκτη της ΕΥ, όταν το 2019 ήταν στην 31η.

«Η άνοδος της Ελλάδας στην υψηλότερη θέση που έχει βρεθεί ποτέ στην παγκόσμια κατάταξη του δείκτη RECAI, αντανάκλα τις σημαντικές δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η χώρα ως προς την απολιγνιτοποίηση και την προώθηση των ΑΠΕ. Η πρόκληση πλέον έγκειται στην υλοποίηση του σχεδιασμού και τον εκσυγχρονισμό του νομοθετικού και ρυθμιστικού πλαισίου, για να διατηρηθεί αυτή η θετική δυναμική και να υλοποιηθούν οι απαραίτητες επενδύσεις στην αιολική και την ηλιακή ενέργεια, την αποθήκευ-

Η βελτίωση των επιδόσεων της χώρας μας αποδίδεται στις ανταγωνιστικές διαδικασίες υποβολής προσφορών για σταθμούς ΑΠΕ, που υιοθέτησε η ΠΑΕ.

ση ενέργειας, τα έξυπνα δίκτυα και τις υποδομές μεταφορών χαμηλών εκπομπών άνθρακα, ιδιαίτερα στο πλαίσιο της αξιοποίησης των πόρων που φέρνει το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας», σημειώνει ο Τάσος Ιωσφιδής, εταίρος και επικεφαλής του τμήματος Συμβούλων Εταιρικής Στρατηγικής και Συνεργαζών της ΕΥ Ελλάδος.

Παγκοσμίως, σύμφωνα με τον δείκτη της ΕΥ, υπολογίζεται ότι θα απαιτηθούν επιπρόσθετες επενδύσεις σε καθαρή ενέργεια της τάξης των 4,4 τρισεκατομμυρίων ευρώ, με τον ρόλο των θεσμικών επενδυτών να είναι κρίσιμος, όπως αναφέρει η ανάλυση της συμβουλευτικής εταιρείας.

Πώς διαμορφώθηκαν οι επιδόσεις των υπόλοιπων χωρών; Οι ΗΠΑ διατήρησαν την πρωτοκαθεδρία στον δείκτη RECAI και αναμένεται να παραμείνουν ύστερα από την επιστροφή τους στην συμφωνία των Παρισι-

ων, σε συνδυασμό με τον στόχο για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 50%-52% μέχρι το 2030 και την παραγωγή 100% καθαράς από άνθρακα ενέργειας έως το 2035. Η Κίνα διατήρησε τη δεύτερη θέση στη σχετική κατάταξη, προσθέτοντας 74,2 GW νέας αιολικής ενέργειας το 2020, ενώ η Ινδία βρέθηκε στην 3η θέση, με τον κλάδο της ηλιακής ενέργειας να αναμένεται να αναπτυχθεί σημαντικά και την παραγωγή ενέργειας από φωτοβολταϊκά συστήματα να ξεπερνά εκείνη από άνθρακα, πριν από το 2040. Η γειτονική Ιταλία κατέλαβε τη 15η θέση (από 13η), με πόρους 209 δισ. ευρώ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας να κατευθύνονται σε ΑΠΕ, ενώ η Γερμανία υποχώρησε από την 6η στην 7η θέση της κατάταξης, εξαιτίας έκτακτων αλλαγών στη διαδικασία υποβολής μελλοντικών προσφορών για την επίγεια παραγωγή αιολικής ενέργειας.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Δύσκολη εξίσωση για τη Federal Reserve

Του **HOWARD SCHNEIDER / REUTERS**

Η υπόσχεση της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ (Fed) να οδηγήσει την απασχόληση σε νέα υψηλά επίπεδα συνέπεσε με μία δύσκολη συγκυρία πέρυσι τον Αύγουστο, εφόσον ακόμα υπήρχε απώλεια 12 εκατομμυρίων θέσεων εργασίας λόγω πανδημίας. Ο δε πληθωρισμός ανερχόταν στο ήμισυ του στόχου της Fed (2%), ενώ φαινόταν να μην υπάρχει ένα ξεκάθαρο τέλος για τη χειρότερη υγειονομική κρίση των τελευταίων 100 χρόνων. Στη συνέχεια εμφανίστηκαν τρία εμβόλια, παρατηρήθηκε σταθερή ανάκαμψη στη δημιουργία θέσεων εργασίας, δόθηκαν τρισεκατομμύρια δολάρια σε δημοσιονομικά κίνητρα, η οικονομία παρουσίασε την πιο γρήγορη ανάπτυξη των τελευταίων 40 ετών και υπήρξε άνοδος τιμών.

Καθώς η γλώσσα που χρησιμοποιεί η Fed έχει αλλάξει από τότε που ο δείκτης του πληθωρισμού εμφανίζει άνοδο, έχει ανοίξει μια συζήτηση για το πόσο σοβαρά δεσμεύεται στο θέμα των θέσεων εργασίας και για πόσο καιρό ακόμα θα ανέχεται τα υψηλά επίπεδα πληθωρισμού, ενώ περιμένει μια «ευρεία και χωρίς αποκλεισμούς» ανάκαμψη στην απασχόληση. Ακόμα δεν έχουν ληφθεί αποφάσεις. Από την πλευρά της η Fed θίγει το θέμα του τότε θα μειώσει τις μηνιαίες αγορές ομολόγων εκτάκτου ανάγκης των 120 δισ. δολαρίων και ο πρόεδρος της Τζερόμι Πάουελ μπορεί να το συζητήσει αύριο Παρασκευή στο ψηφιακό τήσιο συνέδριο διοικητών κεντρικών τραπεζών στο Τζάκσον Χολ. Τώρα, το πιο επιτακτικό ζήτημα για το πότε θα αυξηθεί το κόστος δανεισμού από τα σχεδόν μηδενικά επίπεδα, αυτό φαίνεται να τοποθετείται κάποια στιγμή στο μέλλον για να συζητηθεί.

Ωστόσο, με τη διαδοχική δημοσι-

ευση στοιχείων, τα οποία φανερώνουν πληθωρισμό άνω του στόχου του 2% της τράπεζας, ο τόνος στις συζητήσεις μεταβάλλεται. Οι αξιωματούχοι της Fed αναγνωρίζουν τώρα εύκολα ότι ο πληθωρισμός μπορεί να αποδεικνύεται πιο επιμονος από όσο νόμιζαν. Επιπλέον, ορισμένοι αναθεωρούν προς τα κάτω τις προσδοκίες για πλήρη ανάκαμψη των θέσεων εργασίας ή της συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό στα επίπεδα που είχαν μορφοποιηθεί πριν από την πανδημία. «Νομίζω ότι έχουν χάσει τη ζωτικότητα τους», δήλωσε ο Ανταμ Πόξεν, πρόεδρος του Ινστιτούτου Διεθνών Οικονομικών Πίτερσον και πρώην μέλος της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής της Τράπεζας της Αγγλίας. «Σε πρόσφατα σχόλια τους δεν επανέλαβαν δυναμικά τη δέσμευσή τους για εκτεταμένα και άνευ αποκλεισμών κέρδη στην αγορά εργασίας», προσέθεσε.

Διαφορετική άποψη φέρεται να έχει ο Ρίτσαρντ Κλαρίντα, ο αντιπρόεδρος της Fed με μεγάλη επιρροή. Σε πρόσφατη ομιλία του στο Ινστιτούτο Πίτερσον επεσήμανε πως οι προοπτικές του πληθωρισμού είναι να διαμορφωθεί σε επίπεδα άνω του 2% τα επόμενα τρία χρόνια, πως η ανεργία θα έχει τόσο μειωθεί έως τα τέλη του 2022, ώστε τα οφέλη να είναι ευρέως ορατά και πως οι θέσεις εργασίας θα επιστρέψουν στο προ πανδημίας επίπεδα, ενώ η αύξηση των επιτοκίων τοποθετείται το 2023 και αυτό είναι «απόλυτα συνεπές με τη νέα προσέγγιση της Fed». Πάντως, οι τελευταίες ενδείξεις πληθωρισμού, ο οποίος είναι σχεδόν διπλάσιος του στόχου, μάλλον θα είχαν προκαλέσει πιο επιθετική αντίδραση από τις προηγούμενες διοικήσεις της τράπεζας.

Με αρνητική απόδοση ομόλογα αξίας 16,5 τρισ. δολαρίων

Αρκετοί αψηφούν το ρίσκο και στρέφονται στα junk bonds για υψηλότερα κέρδη

Τις μεγαλύτερες αποδόσεις έως και 16,3% προσπορίζονται κάποιοι ιδιαιτέρως τολμηροί Ευρωπαίοι επενδυτές που καταφεύγουν σε εταιρικά ομόλογα «σκουπίδια» εν μέσω πλημύρας από κρατικό χρέος με αρνητικές αποδόσεις. Παρά το ουδόλως ευκαταφρόνητο κέρδος, πάντως, τα περισσότερα επενδυτικά κεφάλαια τοποθετούνται στα ομόλογα με αρνητικές αποδόσεις, ο όγκος των οποίων έχει υπερβεί μέσα στον Αύγουστο τα 16,5 τρισ. δολάρια, φθάνοντας στα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων έξι μηνών. Σύμφωνα με στοιχεία της Bank of America, τα ομόλογα «σκουπίδια», όσα βρίσκονται δηλαδή στη βαθμίδα του CCC, ή και ακόμη πιο κάτω, προσφέρουν φρέτος αποδόσεις 16,3% και κατατάσσονται, έτσι, μεταξύ των τίτλων με τις μεγαλύτερες αποδόσεις του 2021. Μιλώντας στο Bloomberg, ο Μπάρναμπι Μάρτιν, στρατηγικός αναλυτής της Bank of America, υπογραμμίζει πως «παρά τις προειδοποιήσεις, οι ευρωπαϊκές αγορές πίστωσης εξακολουθούν να πλέουν σε νερά σχετικώς ακατογράφητα». Το ποσοστό πτωχεύσεων ευρωπαϊκών επιχειρήσεων με υψηλές αποδόσεις παραμένει χαμηλό, καθώς δεν έχει υπερβεί το 2% από τον Μάρτιο και είναι αποτέλεσμα των περιοριστικών μέτρων και των lockdowns που έπληξαν τον επιχειρηματικό κόσμο. Αναμένεται, άλλωστε, αναβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητας πολλών επιχειρήσεων, των οποίων τα ομόλογα έχουν βαθμολογηθεί ως «σκουπίδια». Η Bank of America εκτιμά πως μέσα στο τρέχον έτος θα αναβαθμιστούν ομόλογα συνολικής αξίας 60 δισ. ευρώ και βέβαια πρόκειται για ομόλογα με υψηλές αποδόσεις. Στην αγορά

Αν και πολλά funds κινούνται προς πιο ριψοκίνδυνες επενδύσεις, στις αγορές εντείνεται η ανησυχία για τις επιπτώσεις της μετάλλαξης «Δέλτα» και αυξάνεται η ζήτηση για πιο ασφαλές χρέος, που εξωθεί τους επενδυτές στα κρατικά ομόλογα με αρνητικές αποδόσεις.

αυτών των ομολόγων «σκουπιδιών» προστίθεται και το χρέος και άλλων επιχειρήσεων όπως, για παράδειγμα, της εταιρείας διυλιστηρίων πετρελαίου Raffinerie Heide. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Bank of America, η ζήτηση για τέτοιου είδους εταιρικά ομόλογα με βαθμολογία CCC ή και πιο κάτω είναι πολύ υψηλή, καθώς η απόδοσή τους είναι κατά 10,1% υψηλότερη από τις αποδόσεις των κρατικών ομολόγων τους τελευταίους 12 μήνες. Τις καλύτερες αποδόσεις μεταξύ των ομολόγων αυτής της κατηγορίας προσφέρουν οι τίτλοι της βιομηχανίας πλαστικών συσκευασιών Kleopatra Holdings, της ολλανδικής Banijay Group SAS και της γερμανικής επιχείρησης λιανικών πωλήσεων Douglas. Την ίδια στιγμή πάντως, και καθώς επικρατεί στις αγορές ανησυ-

χία για τις επιπτώσεις της μετάλλαξης «Δέλτα», αυξάνεται η ζήτηση για πιο ασφαλές χρέος που εξωθεί τους επενδυτές στα κρατικά ομόλογα με αρνητικές αποδόσεις. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις αναλυτών των HSBC Holdings Plc και ABN Amro Bank NV, η ζήτηση από επενδυτές θα συμπίσει περαιτέρω τις αποδόσεις των bonds, των δεκαετών ομολόγων του γερμανικού δημοσίου, στο 0,50% στα τέλη του έτους. Τα γερμανικά δεκαετή ομόλογα φλέρταραν κάποια στιγμή προ μηνών με τις μηδενικές αποδόσεις, αλλά σύντομα οι αποδόσεις τους συμπίεστηκαν περαιτέρω υποχωρώντας στο -0,51% και τώρα βρίσκονται περίπου στο -0,474%. Σύμφωνα με τον σχετικό δείκτη της Barclays, ο όγκος των ομολόγων με αρνητική απόδοση έχει σημειώσει

σημαντική αύξηση από τα 12 τρισ. δολάρια στα οποία βρισκόταν στα μέσα Μαΐου και τώρα πλησιάζει και πάλι σε επίπεδα-ρεκόρ άνω των 18 τρισ. δολαρίων, στο οποίο είχε εκτοξευθεί τον Δεκέμβριο. Η προθυμία των επενδυτών να πληρώσουν κράτη για να έχουν τη δυνατότητα να τοποθετήσουν τα κεφάλαιά τους σε τίτλους τους, καταδεικνύει την εντεινόμενη ανησυχία για τις επιπτώσεις της μετάλλαξης «Δέλτα» στην ανάκαμψη. Αναλυτές και διαχειριστές κεφαλαίων, πάντως, επισημαίνουν πως οι αρνητικές αποδόσεις, που συνήθως κατατείνουν σε μια δυσοίωνη εικόνα της οικονομίας, τώρα απλώς αντανakλούν την αποσύνδεση των αγορών από την οικονομική πραγματικότητα.

BLOOMBERG, FINANCIAL TIMES

ΠΡΩΤΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Η πρώτη ενημερωτική εκπομπή στην τηλεόραση του PIK που καλύπτει την τοπική και διεθνή ειδησεογραφία με δελτία ειδήσεων, παρουσίαση και ανάλυση του έντυπου και ηλεκτρονικού Τύπου, φιλοξενούμενους στο στούντιο και ζωντανές συνδέσεις και ανταποκρίσεις από τον διεθνή και τοπικό χώρο.

Με δελτίο ειδήσεων στη νοηματική.

Δημοσιογραφική Επιμέλεια - Παρουσίαση:
Σταύρος Κυπριανού και Σταυριανή Κωνσταντίνου

Επιμέλεια Δελτίων Ειδήσεων - Παρουσίαση:
Ευγενία Σέργη

Επιμέλεια Παραγωγής - Σκηνοθεσία:
Πανίκος Νικολάου, Κώστας Ορθοδόξου

Δευτέρα με Παρασκευή
6.45 π.μ.
PIK 1

ΑΠΟ ΜΕΡΑ ΣΕ ΜΕΡΑ

Η μεσημβρινή ενημερωτική εκπομπή του PIK1 καθημερινά μαζί σας από τις 11:00 έως τις 14:30. Η εκπομπή αναδεικνύει όλα τα θέματα της επικαιρότητας με συζητήσεις, αναλύσεις, ρεπορτάζ, ανταποκρίσεις, απευθείας συνδέσεις και ένα πλήρες δελτίο ειδήσεων. Παρουσιάζει σφαιρικά όλες τις εξελίξεις σε τοπικά και διεθνή θέματα που απασχολούν τους πολίτες.

Πάντα με την αμεσότητα, εγκυρότητα και αντικειμενικότητα της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης.

Στην παρουσίαση οι δημοσιογράφοι:
Κατερίνα Μηλιώτη, Ντίνος Φοινικαρίδης, Πάρης Ποταμίτης

Επιμέλεια παραγωγής:
Λιάνα Κωνσταντίνου

(Με δελτίο ειδήσεων στη νοηματική)

Πρόστιμο σε ανεμβολιαστούς από την Delta

Την ώρα που μεγάλοι όμιλοι σε πολλούς κλάδους στις Ηνωμένες Πολιτείες ζητούν από τους εργαζομένους τους να αποδεικνύουν τον εμβολιασμό τους, ειδάλλως διακινδυνεύουν τη θέση τους, ο αερομεταφορέας της Delta Airlines ανακοίνωσε ότι, κάθε μήνα, όσοι αρνούνται να εμβολιαστούν θα χρεώνονται με 200 δολάρια επιπλέον για τις μηνιαίες ασφαλιστικές εισφορές τους.

Πριν από μία εβδομάδα η γερμανική τράπεζα Deutsche Bank εννήμερωσε τους υπαλλήλους της στον αμερικανικό της βραχίονα πως άνευ εμβολίου δεν θα μπορούν να συμμετέχουν στις καθημερινές συναλλαγές, η Goldman απαιτεί από το προσωπικό να είναι εμβολιασμένο, όπως και οι Google και Facebook, ενώ σε ανάλογη συμφωνία με το σωματείο των 40.000 εργαζομένων της ήλθε η Disney.

Από την 1η Νοεμβρίου, όσοι υπάλληλοι δεν έχουν εμβολιαστεί θα πληρώνουν 200 δολ. επιπλέον για την ασφάλισή τους.

Σημειωτέον ότι η Delta Airlines είναι η πρώτη ανάμεσα στις αμερικανικές επιχειρήσεις η οποία επιβάλλει πρόστιμο. Η νέα πολιτική διατυπώθηκε σε υπόμνημα από τον διευθυντόνα σύμβουλο της αεροπορικής εταιρείας, Εντ Μπάστιαν, ο οποίος ανέφερε πως ήδη το 75% του προσωπικού έχει κάνει το εμβόλιο. Πίσω από τις πιέσεις αυτές βρίσκεται το γεγονός πως τα κρούσματα κορωνοϊού αυξάνονται εξαιτίας της νέας μετάλλαξης «Δέλτα», η οποία είναι πολύ επιθετική. Τα σχετικά επισημαίνει στο μήνυμά του ο επικεφαλής της Delta Airlines. Η προσαύξηση στις ασφαλιστικές εισφορές θα επιβληθεί σε όσους υπαλλήλους της εταιρείας δεν έχουν φροντίσει να εμβολιαστούν έως την 1η Νοεμβρίου. Επιπροσθέτως, μέχρι τα μέσα Σεπτεμβρίου οι ανεμβολίαστοι οφείλουν να ελέγχονται με ειδικό τεστ

μία φορά την εβδομάδα.

Ωστόσο, όπως φαίνεται, η Delta απέφυγε να ορίσει ως υποχρεωτική προϋπόθεση μεταξύ των εργαζομένων της τον εμβολιασμό, όπως έκανε προ ημερών η ανταγωνίστριά της United Airlines Holdings. Ο αμερικανικός αερομεταφορέας εκτιμά ότι η δική του προσέγγιση θα αποδώσει στο να αυξηθεί το ποσοστό των εμβολιασθέντων άνω του σημερινού 75%, όπως δήλωσε εκπρόσωπος της Delta ερωτηθείς γιατί δεν έγινε πρόβλεψη για υποχρεωτικό εμβολιασμό. Κι ενώ οι προϋποθέσεις για τους εργαζομένους υπό το πρίσμα αυτό αυξάνονται και στις αρχές της εβδομάδας ο Οργανισμός Φαρμάκων και Τροφίμων ενέκρινε πλήρως το εμβόλιο των Pfizer/BioNTech, οι εργοδότες κινούνται προσεκτικά, φοβούμενοι να μην κλονίσουν το ηθικό των υπαλλήλων τους, ειδικά σε μια περίοδο που εργατικά χέρια δύσκολα βρίσκονται, παρά την ανεργία. Ορισμένες εταιρείες συμβούλων επιχειρήσεων αμφισβητούν την αποτελεσματικότητα της χρέωσης σε σχέση με την απαίτηση για εμβολιασμό – ίσως, όμως, το ύψος των χρέωσης τελικά να αλλάξει τα δεδομένα. «Οι διστακτικοί υπάλληλοι μπορεί να εκλάβουν το μέτρο αυτό ως τιμωρητικό ή ως μια απαίτηση από την εταιρεία, διότι θα επιβαρυνθούν ετησίως με επιπλέον δαπάνη της τάξεως των 2.400 δολαρίων», επισημαίνει ο Μπράιαν Κροπ, διευθυντής τμήματος ερευνών ανθρώπινου δυναμικού στην Gartner.

Κατά τον επικεφαλής της Delta, Εντ Μπάστιαν, «το ποσό για τους ανεμβολιαστούς εργαζομένους λειτουργεί ως ένα εργαλείο για να εξετάσουν το οικονομικό ρίσκο της απόφασής τους». Πρόσθεσε, δε, ότι η νοσηλεία ασθενών με κορωνοϊό κατά μέσον όρο κοστίζει κατ' έτος στην Delta περί τις 50.000 δολάρια. Τέλος, στην περίπτωση των άλλων αμερικανικών αερομεταφορέων, όπως οι American Airlines και Southwest Airlines, αυτοί συνεχίζουν να παρακινούν τους υπαλλήλους τους να εμβολιαστούν, χωρίς ωστόσο να έχουν δώσει αυστηρές εντολές.

BLOOMBERG

Υψηλά πρόστιμα για μεταφορά κερδών εκτός Ηνωμένων Πολιτειών

Αύξηση φορολογίας σε εταιρείες για χρηματοδότηση κοινωνικών δαπανών

Αποφασισμένοι να διασφαλίσουν στην κυβέρνηση Μπάιντεν τους μέγιστους φόρους από τις κερδοφόρες αμερικανικές επιχειρήσεις είναι οι Δημοκρατικοί του Κογκρέσου, προκειμένου να χρηματοδοτηθούν οι κοινωνικές δαπάνες που σχεδιάζει ο Αμερικανός πρόεδρος. Νομοσχέδιο που παρουσίασαν χθες προβλέπει βαρύτατα πρόστιμα σε όσες αμερικανικές επιχειρήσεις μεταφέρουν τα κέρδη τους εκτός Ηνωμένων Πολιτειών.

Παρουσιάζοντας το νομοσχέδιο ο Ρον Γουάιντεν, πρόεδρος της επιτροπής Οικονομικών της Γερουσίας, τόνισε πως «η αναμόρφωση του διεθνούς φορολογικού κώδικα είναι καθοριστική στις προσπάθειές μας για να αποκαταστήσουμε κοινωνική δικαιοσύνη». Προσέθεσε ότι η αύξηση της εταιρικής φορολογίας «θα χρηματοδοτήσει κρίσιμης σημασίας επενδύσεις, όπως είναι η πληρωμένη άδεια των εργαζομένων και οι εκτεταμένες φοροαπαλλαγές για όσους έχουν ανήλικα παιδιά». Σε γενικές γραμμές το νομοσχέδιο βασίζεται στις υφιστάμενες αρχές που διέπουν την εταιρική φορολογία και ως εκ τούτου θα είναι εύκολο να επιτευχθεί η υπερψήφισή του. Ουσιαστικά προβλέπει απλώς αυστηροποίηση των υφιστάμενων ρυθμίσεων και των σχετικών προτιμών που προβλέπονται για όσες επιχειρήσεις μεταφέρουν κεφάλαια και περιουσιακά στοιχεία σε υπεράκτιους φορολογικούς παραδείσους για να αποφύγουν να καταβάλουν φόρους. Ταυτοχρόνως προβλέπει φοροελαφρύνσεις για όσες εταιρείες δραστηριοποιούνται στην έρευνα και ανάπτυξη στο εσωτερικό της χώρας. Η κυβέρνηση Μπάιντεν έχει ζητήσει να αυξηθεί ο συντελεστής εταιρικής φορολογίας στο 28%, με ελάχιστο φόρο 21% για όσα κέρδη αντλούνται από την εγχώρια αγορά. Οι συγκεκριμένοι στόχοι έχουν αποτελέσει αντικείμενο διαμάχης όχι μόνον ανάμεσα στους

Η πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων Νάνσι Πελόσι τόνισε πως «το πακέτο αυτό επί γενιές θα έχει μια θέση δίπλα στο Νιου Ντιλ».

Το νομοσχέδιο που προωθούν οι Δημοκρατικοί εντάσσεται στο πακέτο φορολογικής μεταρρύθμισης και δαπανών ύψους 3,5 τρις δολ. του προέδρου Μπάιντεν.

Δημοκρατικούς και στους Ρεπουμπλικανούς αλλά και στο εσωτερικό του Δημοκρατικού Κόμματος, με ορισμένους από τους φίλα προσκείμενους στον επιχειρηματικό κόσμο να προβάλλουν ενστάσεις και να εκφράζουν επιφυλάξεις. Ενδεικτική περίπτωση ο γερουσιαστής Τζο Νάντσιν της Αυτι-

κής Βιρτζίνια, ο οποίος έχει ταχθεί κατά ενός εταιρικού φόρου που υπερβαίνει το 25%. Προκειμένου, άλλωστε, να έχει καλυμμένα τα κόστη του στην εγχώρια αυτή φορολογική μεταρρύθμιση, ο πρόεδρος Μπάιντεν έχει δώσει ώθηση στη διεθνή συμφωνία για την επιβολή ελάχιστου εταιρικού φόρου ύψους 15%. Ο συντελεστής αυτός ήταν, πάντως, το αποτέλεσμα ελιγμών και συμβιβασμού της Ουάσιγκτον, που αρχικά είχε θέσει ως στόχο έναν ελάχιστο διεθνή συντελεστή φορολόγησης ύψους 21% αλλά προσέκρουσε στις αντιρρήσεις άλλων χωρών.

Το νομοσχέδιο των Δημοκρατικών εντάσσεται, άλλωστε, στο πακέτο φορολογικής μεταρρύθμισης και δαπανών ύψους 3,5 τρις δολαρίων που εκπονούν τώρα οι Δημοκρατικοί για να εφαρμόσουν το μακροπρόθεσμο οικονομικό πρόγραμμα του προέδρου Μπάι-

ντεν. Το πακέτο πήρε την Τρίτη το πράσινο φως από τη Βουλή των Αντιπροσώπων και έπειτα από μια μάλλον ασυνήθη διακομματική συμφωνία η Βουλή δεσμεύθηκε μάλιστα να προωθήσει το πρόγραμμα έργων υποδομής ύψους ενός τρις δολαρίων του Αμερικανού προέδρου. Σχολιάζοντας σχετικά, η πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων Νάνσι Πελόσι τόνισε πως το πακέτο αυτό, που ορισμένοι αποκαλούν «σχέδιο Μάρσαλ του προέδρου Μπάιντεν», «επί γενιές θα έχει μια θέση δίπλα στο Νιου Ντιλ». Ανάμεσα στις δαπάνες που προβλέπει είναι εκείνες για τη φροντίδα των παιδιών αλλά και των ηλικιωμένων, την επέκταση του προγράμματος κοινωνικής ασφάλισης Medicare αλλά και δαπάνες για πληρωμένα άδεια ασθενείας για τους εργαζομένους.

BLOOMBERG, REUTERS

Πιο κοντά ΗΠΑ και Κίνα για το εμπόριο

Την εμπορική πολιτική της έναντι της Κίνας φαίνεται ότι επανεξετάζει η Ουάσιγκτον, επτά μήνες μετά την ανάληψη της προεδρίας των ΗΠΑ από τον Τζο Μπάιντεν. Την περασμένη εβδομάδα το υπουργείο Εμπορίου της Κίνας ανέφερε ότι οι δύο χώρες τελούν σε κατάσταση κανονικής επικοινωνίας αναφορικά με το εμπόριό τους. Παράλληλα, ομάδα βετεράνων στελεχών από επενδυτικές τράπεζες της Γουόλ Στρίτ βρίσκεται σε επαφές με υψηλόβαθμους αξιωματούχους της Κίνας, αποσκοπώντας να διασφαλίσουν πρόσβαση των αμερικανικών επιχειρήσεων στην εκεί αγορά, σύμφωνα με πληροφορίες του Bloomberg. Επίσης παρατηρείται εντυπωσιακή αύξηση κατά 50% και πλέον των εισαγωγών από τις ΗΠΑ. Ειδικότερα, το επτάμηνο Ιανουαρίου - Ιουλίου οι εξαγωγές της Κίνας στις ΗΠΑ σε ετήσια βάση αυξήθηκαν κατά 36,9%, όταν οι εισαγωγές της ενισχύθηκαν κατά 50,4%, σύμφωνα με τα δεδομένα των τελωνειακών υπηρεσιών.

Σύμφωνα με τα όσα έγιναν γνωστά μετά τη συνάντηση της αντιπροσώπου των ΗΠΑ για το εμπόριο, Κάθριν Τάι, με την Επιτροπή Συμβούλων του Κινεζικού Κέντρου του Αμερικανικού Επιμελητηρίου και το Αμερικανικνεζικό Συμβούλιο Επιχειρήσεων, τίθεται υπό αναθεώρηση η εμπορική πολιτική των ΗΠΑ προς το Πεκίνο, όπως αναφέρει το CNBC. Η ίδια αναγνώρισε τη μείζονα σημασία των διμερών εμπορικών σχέσεων ανάμεσα στις Ηνωμένες Πολιτείες και την Κίνα, υπογραμμίζοντας ότι η Ουάσιγκτον «εξακολουθεί να παραμένει προσπ-

Το επτάμηνο Ιανουαρίου - Ιουλίου οι εξαγωγές της Κίνας στις ΗΠΑ σε ετήσια βάση αυξήθηκαν 36,9%, όταν οι εισαγωγές της ενισχύθηκαν κατά 50,4%.

Συνεχίζονται οι επαφές για το άνοιγμα της κινεζικής αγοράς σε αμερικανικές επιχειρήσεις, αυξάνονται οι εμπορικές συναλλαγές.

λωμένη στο να διαχειριστεί τις αθέμιτες εμπορικές πολιτικές και τις εκτός αγοράς πρακτικές του Πεκίνου, που υπονομεύουν επιχειρήσεις και εργαζομένους στις

ΗΠΑ». Ο Μάικλ Χίρσον, επικεφαλής του τμήματος Κίνας και Νοτιοανατολικής Ασίας στην εταιρεία συμβούλων Eurasia Group, έχει τονίσει ότι ο Τζο Μπάιντεν κατόρθωσε να πείσει τους εταίρους του στην «ομάδα των επτά» να τοποθετηθούν σθεναρά κατά της Κίνας. Ωστόσο, «ακόμα δεν έχει χαράξει μια εμπορική στρατηγική ή άλλη προσέγγιση, η οποία να μπορεί να αποδειχθεί αποτελεσματική στο να αντιμετωπίσει την οικονομική ρώμη της Κίνας». Οι εμπορικές διενέξεις ανάμεσα στις δύο μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου επιδεινώθηκαν κατά την προεδρία του προκα-

τόχου του προέδρου Μπάιντεν, Ντόναλντ Τραμπ. Μια διαμάχη η οποία εκκίνησε με την εκατέρωθεν επιβολή δασμών ύψους δισεκατομμυρίων δολαρίων επί μεγάλου εύρους αγαθών, έχει επεκταθεί και στους κλάδους των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και της υψηλής τεχνολογίας. Εν τω μεταξύ, οι αμερικανικές επιχειρήσεις και εταιρείες τρίτων χωρών διαμαρτύρονται για τις διακρίσεις εις βάρος τους στην πρόσβαση στην κινεζική αγορά, την έλλειψη επαρκούς προστασίας πνευματικών δικαιωμάτων και την υποχρεωτική μεταφορά τεχνολογίας.

Το θέμα θα συζητηθούν στις ψηφιακές συνουμιλίες τους, οι οποίες θα επαναληφθούν για πρώτη φορά μέσα σε ένα χρόνο, οι συμμετέχοντες στη Σινοαμερικανική Στρογγυλή Τράπεζα Χρηματοπιστωτικών Θεμάτων. Το Σώμα συγκροτήθηκε το 2018 και τελευταία φορά συνεδρίασε πέρυσι τον Οκτώβριο, ενώ είχαν προηγηθεί το 2019 δύο συναντήσεις προ πανδημίας. Συμπρόεδροι στη Σινοαμερικανική Στρογγυλή Τράπεζα είναι ο πρώην διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κίνας, Ζου Σιαοτσουάν, και ο Τζον Θόρντον, βετεράνος της Goldman Sachs και πρόεδρος του ομίλου Barrick Gold. Θα διεξαχθούν δύο συνεδριάσεις, εκ των οποίων η πρώτη θα ασχοληθεί με τα χρηματοπιστωτικά και η δεύτερη με γενικότερα διμερή θέματα. Τέλος αναφέρεται πως αυτή η διαδικασία λαμβάνει χώρα ενόσω η Κίνα επιταχύνει το άνοιγμα του γιγαντιαίου χρηματοπιστωτικού κλάδου της στις επιχειρήσεις των ΗΠΑ κατά τα τελευταία χρόνια.

ΕΝΑΡΞΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ
THE HEATHCHEL ΤΩΝ ΑΕΡΟΠΟΡΩΝ ΕΥΓΕΙΩΡΑ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΑΣ (ΤΜΗΜΑ) ΕΛΛΑΣΟΣ.
ΝΕΟΦΑΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ (ΤΜΗΜΑ) ΚΑΙ ΤΡΙΒΑ-ΛΙΕΝΗ (ΤΜΗΜΑ)
ΣΤΗΝ ΠΑΦΟ

Ο Δήμος Πάφου ανακοινώνει ότι οι κατασκευαστικές εργασίες για τη βελτίωση τμήματος της Λεωφόρου Ελлады (βιομηχανική πλευρά) στη δημοτική περιοχή Πάφου, θα αρχίσουν τη Δευτέρα 30 Αυγούστου 2021.

Η Λωρίδα με βόρεια κατεύθυνση από την Πάφο προς τη Μεσόγειο θα παραμείνει κλειστή από το ύψος της οδο θυζόντιου μέχρι 200 μ., μετά την Υπερστροφή Ltd. Η τροπή κίνηση θα παρακάμπτεται μέσω των οδών Ολύμπου, Βασιλείου Κωνσταντίνου, Γεωργίου Νικολάου και Δημοκρατίας (ανατολικά) και μέσω των οδών Βυζαντίου και Αλεξάνδρου Υψηλάντη (δυτικά). Η Λωρίδα με κατεύθυνση από τη Μεσόγειο προς την Πάφο θα παραμείνει σε λειτουργία.

Οι εργασίες περιλαμβάνουν υποκατάσταση υπηρεσιών, ανακατασκευή/κατασκευή δρόμων και πεζοδρομίων, θέσεις παρκοβόας στάθμευσης, αναβάθμιση οδικού φωτισμού κ.ά. Η αναμενόμενη διάρκεια της εκτέλεσης των εργασιών στο εν λόγω τμήμα που έργου είναι 3,5 μήνες.

Αναδόχος Αρχή Δήμος Πάφου	Ανάδοχος Cyprus Contracting Limited
Ενταχματοδότηση Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης	Ενταχμική Δαπάνη €8.998.000
Διεύθυνση Έργων και Επιβλέπων Δήμος Πάφου	Στοιχεία Επικοινωνίας με Αναδόχου Αρχή technical.services@pfafos.org.cy Τηλ: 26822555

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΜΙΑΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΥΠΟΤΡΟΦΙΑΣ ΓΙΑ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2021/22

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου ενημερώνει το κοινό ότι από τις 27/08/21 μέχρι τις 10/09/21 θα δέχεται αιτήσεις για τη διεκδίκηση μίας υποτροφίας διδακτορικού επιπέδου για φοίτηση μόνο σε Πανεπιστήμια της Γαλλίας.

Η σχετική προκήρυξη και αίτηση βρίσκονται αναρτημένες στην ιστοσελίδα του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου <http://www.cyscholarships.gov.cy>.

Περισσότερες πληροφορίες στο email: info@ikyk.mof.gov.cy και στο τηλέφωνο 22456433.

ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ
26 Αυγούστου 2021

ΑΝΑΛΥΣΗ

Φθηνότερη παραγωγή με ενοικιαζόμενα ρομπότ

Της JANE LEE / REUTERS

Η Σίλικον Βάλεϊ έχει τη δυνατότητα να πείσει τις μικρές επιχειρήσεις να προχωρήσουν ένα βήμα παραπάνω στην αυτοματοποίηση των δραστηριοτήτων τους. Η βελτιωμένη τεχνολογία και η ανάγκη να πληρώνονται καλύτερα οι εργαζόμενοι έχουν δημιουργήσει μια αύξηση σε πωλήσεις ρομπότ από μεγάλες εταιρείες σε όλη την Αμερική. Εντούτοις, ελάχιστα από αυτά τα μηχανήματα καταλήγουν σε πιο μικρές μονάδες, οι οποίες προβληματίζονται για τις υψηλές αρχικές δαπάνες αγοράς και την έλλειψη σε ικανούς εργαζομένους με ανάλογη ειδίκευση. Εξ ου και πολλά καινοτομικά επενδυτικά κεφάλαια προωθούν και χρηματοδοτούν νέα μοντέλα, τα οποία αφορούν την ενοίκιαση, την εγκατάσταση και τη συντήρηση των ρομπότ, χρεώνοντας το εργοστάσιο με την ώρα ή τον μήνα. Αυτό σημαίνει πως ο κίνδυνος και το αρχικό κόστος ελαττώνονται. Ειδικότερα ο Σάμαν Φάριντ, πρώην στέλεχος καινοτομικών κεφαλαίων, που είχε για δέκα χρόνια επενδύσει στα ρομπότ και είχε διαπιστώσει τα προβλήματά τους μέσα στα εργοστάσια, ίδρυσε μια εταιρεία για τη μίσθωσή τους. Φέρει την επωνυμία Formic Technologies και έχει την υποστήριξη των κεφαλαίων Lux Capital και Initialized Capital, τα οποία σε πρώιμο στάδιο είχαν επενδύσει στη νεοφυή εταιρεία για την τεχνολογία της αυτόνομης οδήγησης, Cruise.

Ο Γκάρι Ταν, συνεταιρς στο Initialized Capital, εκτιμά πως αυτή τη στιγμή οι συνθήκες είναι ευνοϊκές ώστε να υπάρξει ζωρότερο ενδιαφέρον για την ενοίκιαση ρομπότ. Αυτές οι συνθήκες έχουν να κάνουν με τα σχέδια για φθηνότερα και καλύτερα ρομπότ σε συνδυασμό

με την τεχνητή νοημοσύνη, τα χαμηλά επιτόκια και την επαπειλούμενη ένταση στις σχέσεις ΗΠΑ - Κίνας, η οποία μπορεί να προκαλέσει προβλήματα στην παγκόσμια εφοδιαστική αλυσίδα.

«Το θέμα των ρομπότ εδράζεται στο σημείο εκείνο όπου συμφύρονται οι τρεις σοβαρότερες τάσεις οι οποίες επικρατούν σήμερα στην κοινωνία», επισημαίνει ο κ. Ταν. Οι εταιρείες υψηλής τεχνολογίας και οι ιδιοκτήτες μικρών μονάδων δεν μπορούν πάντα να αλληλοκατανοούνται. Το θέμα αυτό έκανε την Ένωση Εταιρειών Βιομηχανικής Τεχνολογίας να ανοίξει γραφείο πριν από δύο χρόνια στο Σαν Φρανσίσκο, αποσκοπώντας να γεφυρώσει το χάσμα. Αξίζει να επισημανθεί πως το μοντέλο μίσθωσης μετράεται μεγάλο μέρος του οικονομικού βάρους στις νεοφυείς μονάδες ρομποτικής, οι οποίες αναλαμβάνουν τον κίνδυνο μια εταιρεία να χάσει το συμβόλαιο ή να αλλάξει ένα προϊόν. Τα μικρότερα εργοστάσια συνήθως έχουν σειρές προϊόντων τα οποία είναι προσαρμοσμένα σε πολύ συγκεκριμένες ανάγκες και δεν τους χρειάζεται ένα ρομπότ.

Στην περίπτωση της οικογενειακής βιομηχανίας του Μπομπ Άλμπερτ, Polar Hardware Manufacturing, η ενοίκιαση ρομπότ (μηχανικό χέρι στη συγκεκριμένη περίπτωση) του κοστίζει 10 δολάρια την ώρα εν συγκρίσει με τον μέσο όρο των 20 δολαρίων και πλέον την ώρα για έναν άνθρωπο. Μια εργασία που διεκπεραιώνει το μηχανικό χέρι είναι να παίρνει μια μεταλλική ράβδο από ένα καλάθι, να τη στρίβει και να την τοποθετεί σε παλιότερο μηχάνημα, το οποίο τη λυγίζει και τη μορφοποιεί σε κερούλι πόρτας.

Αρρυθμίες στην εφοδιαστική αλυσίδα, έμφραγμα στην αυτοκινητοβιομηχανία

Δραστική μείωση παραγωγής νέων οχημάτων λόγω μεγάλων ελλείψεων

Στο χαμηλότερο επίπεδο από το 1956 κατακλύπησε τον Ιούλιο η παραγωγή αυτοκινήτων στη Βρετανία, ενώ την ίδια στιγμή, η έλλειψη μικροεπεξεργαστών, τα ρήγματα που έχει ανοίξει η πανδημία στην παγκόσμια εφοδιαστική αλυσίδα, αλλά ακόμη και η έλλειψη βιομηχανικών εργατών αναγκάζουν όλο και περισσότερα εργοστάσια να μειώσουν δραστικά ή και να διακόψουν την παραγωγή οχημάτων.

Σύμφωνα με έκθεση της Society of Motor Manufacturers and Traders (SMMT) που επικαλείται το BBC, στη Βρετανία παρήχθησαν τον περασμένο μήνα μόλις 53.438 οχήματα, 37,6% λιγότερο σε σύγκριση με τον Ιούλιο του περασμένου έτους. Και τα προγνωστικά για τον κλάδο είναι εξαιρετικά δυσσιώνα. Όπως τονίζει ο Μάικ Χόουζ, διευθύνων σύμβουλος της βρετανικής Ένωσης Κατασκευαστών Αυτοκινήτων (SMMT), «οι ελλείψεις εργατικών χεριών και οι περιορισμοί στην κοινωνική επαφή θα περιοριστούν αλλά οι ελλείψεις μικροεπεξεργαστών θα παραμείνουν».

Σχετικό ρεπορτάζ του CNN με τίτλο «συνηθίστε τις υψηλές τιμές των αυτοκινήτων» επισημαίνει ότι το τρίμηνο που διανύουμε αναμενόταν να επιστρέψει η προσφορά μικροεπεξεργαστών στην κανονικότητα. Η προσδοκία όμως διαψεύδεται, όπως προδίδουν οι ανακοινώσεις αυτοκινητοβιομηχανιών. Η μεγαλύτερη αυτοκινητοβιομηχανία στον κόσμο, η ιαπωνική Toyota, ανακοίνωσε την περασμένη εβδομάδα ότι διακόπτει από τον Σεπτέμβριο τη λειτουργία 14 μονάδων της στην Ιαπωνία. Αυτό συνεπάγεται μείωση της συνολικής παραγωγής κατά 40% την ίδια στιγμή που η Toyota κλείνει εργοστάσιά της σε όλον τον κόσμο και η παραγωγή της στη Βόρεια Αμερική αναμένεται να μειωθεί από 40%

Η μεγαλύτερη αυτοκινητοβιομηχανία στον κόσμο, η ιαπωνική Toyota, ανακοίνωσε την περασμένη εβδομάδα ότι διακόπτει από τον Σεπτέμβριο τη λειτουργία 14 μονάδων της στην Ιαπωνία.

Το νέο κύμα της πανδημίας εντείνει τις ελλείψεις μικροεπεξεργαστών και εργατικών χεριών.

έως 60%. Η ανακοίνωση συνέπεσε με την προειδοποίηση της εμβληματικής αυτοκινητοβιομηχανίας της Γερμανίας, της Volkswagen, που προειδοποίησε ότι «δεν μπορεί να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο περαιτέρω μείωσης της παραγωγής», καθώς έχει διαπιστώσει ότι «το νέο κύμα πανδημίας σε χώρες της Ασίας όπως, για παράδειγμα, στην Μαλαισία οδηγούν σε αναστολή της λειτουργίας και άλλων μονάδων παραγωγής μικροεπεξεργαστών».

Έχουν προηγηθεί ανάλογες ανακοινώσεις από άλλες αυτοκινητοβιομηχανίες, μεταξύ των οποίων οι General Motors, Ford και

Stellantis, τη νέα βιομηχανία που προέκυψε φέτος από τη συγχώνευση Fiat Chrysler και PSA Group, ενώ έχει αναφέρει σημαντικές ελλείψεις μικροεπεξεργαστών που της δημιουργεί πρόβλημα η βιομηχανία ηλεκτροκίνητων Tesla όπως και η νεοφυής Nikola που επικειρεί το πρώτο της ηλεκτροκίνητο όχημα. Οι ελλείψεις στην εφοδιαστική αλυσίδα έχουν ήδη εκτροχιάσει την κερδοφορία της Tata Motors, καθώς ο όμιλος στον οποίο ανήκει η Jaguar Land Rover παρουσίασε το β' τρίμηνο καθαρή ζημία σαφώς χειρότερη από τις προβλέψεις. Η αυτοκινητοβιομηχανία είναι ο κλάδος που δέχθηκε το μεγαλύτερο πλήγμα από την πανδημία και τα προβλήματα στην εφοδιαστική αλυσίδα είναι βασίαντας στο CNN η Κριστίν Ντζιτζεκ, αντιπρόεδρος του τομέα ερευνών στο αμερικανικό κέντρο ερευνών για την αυτοκινητοβιομηχανία, «η έλλειψη μικροεπεξεργαστών είναι μεν η σημαντικότερη αλλά υπάρχουν και άλλοι είδους ρωγμές στην

εφοδιαστική αλυσίδα». Ανάμεσά τους και η έλλειψη εργατικών χεριών καθώς πολλοί βιομηχανικοί εργάτες δεν έχουν εμβολιαστεί και δεν επιστρέφουν στις θέσεις τους. Σύμφωνα με σχετικό ρεπορτάζ του αμερικανικού δικτύου CNBC, την ανησυχητική εικόνα της παγκόσμιας αυτοκινητοβιομηχανίας αποτυπώνει, άλλωστε, δημοσκοπήση που διεξήγαγε η Economist Intelligence Unit για λογαριασμό του ομίλου Citi μεταξύ των διευθυντικών στελεχών 175 βιομηχανιών σε μεγάλο φάσμα βιομηχανικών κλάδων από την ένδυση και την υποδήση, την υψηλή τεχνολογία και τα ηλεκτρονικά έως τη βιοτεχνολογία, τις φαρμακοβιομηχανίες και τα τρόφιμα. Το 51,7% των στελεχών αυτοκινητοβιομηχανιών μίλησαν για «πολύ σημαντικά προβλήματα» που αντιμετωπίζουν εξαιτίας των ρωγμών στην εφοδιαστική αλυσίδα και ήταν το μεγαλύτερο ποσοστό ανάμεσα σε όλους τους κλάδους.

BLOOMBERG

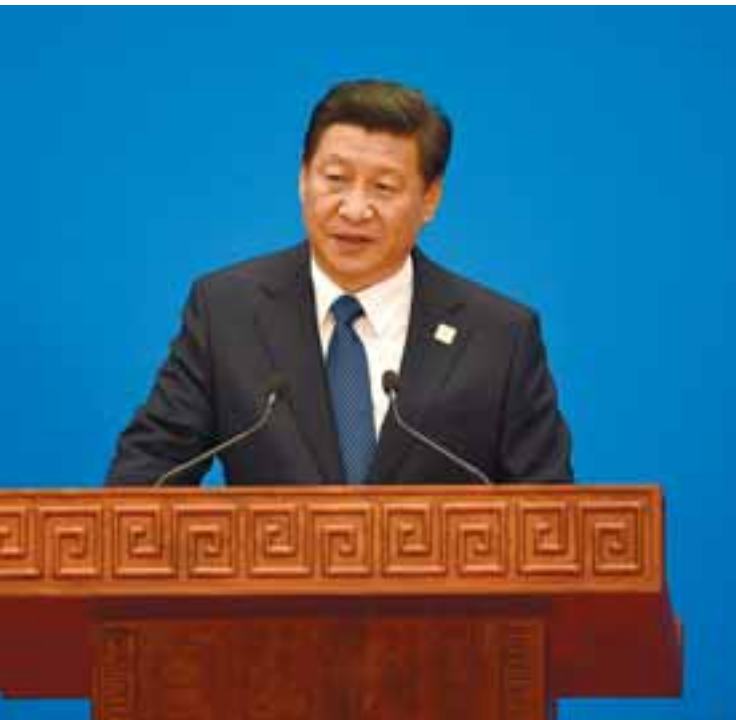
Εκστρατεία κατά της φοροδιαφυγής εύπορων Κινέζων από το Πεκίνο

Οι πονίες σε επιχειρήσεις ή άτομα θα δημοσιοποιούνται σε όλη τη χώρα

Οι **κινεζικές** Αρχές έχουν αποδύσει σε νέα εκστρατεία διερεύνησης των εισοδημάτων εύπορων Κινέζων που υποψιάζονται ότι απέκρυψαν εισοδήματά τους και απέφυγαν, έτσι, να καταβάλουν φόρους. Σε σχετική ανακοίνωσή της που ανήρτησε στο WeChat, η φορολογική αρχή της Κίνας δεσμεύεται να εφαρμόσει τις κατευθυντήριες γραμμές που εξέδωσε το Πεκίνο τον Μάρτιο για το νέο φορολογικό καθεστώς που, μεταξύ άλλων, προβλέπει ενισχυμένους ελέγχους στα υψηλά εισοδήματα και στον μεγάλο πλούτο. Τονίζει, επίσης, πως θα συνεχίσει την εκ-

Η αναδιανομή του πλούτου και η μείωση των ανισοτήτων αποτελούν τις νέες προτεραιότητες του Κινέζου προέδρου, Σι Τζινπίνγκ.

στρατεία πάταξης κάθε παράνομης πρακτικής φοροαποφυγής. Σε ό,τι αφορά, δε, τα σοβαρότερα περιστατικά παραβατικής συμπεριφοράς, δεσμεύεται πως θα δίνει στη δημοσιότητα τις πονιές που θα επιβάλλονται σε επιχειρήσεις ή άτομα και θα τις ενσωματώνει στο πιστοληπτικό προφίλ τους, το οποίο και θα γίνεται γνωστό σε όλη την επικράτεια της χώρας. Ζητούμενο αυτής της τακτικής θα είναι να προωθήσει τη θεμιτή φο-

Ο **Σι Τζινπίνγκ** τόνισε την ανάγκη να δοθεί η δυνατότητα σε όλους τους πολίτες της χώρας να αποκτήσουν ένα μεσαίο επίπεδο πλούτου.

ρολογία και ένα υγιές επιχειρηματικό περιβάλλον.

Οι ανακοινώσεις αυτές της φορολογικής αρχής έπονται των υποσχέσεων που έδωσε την περασμένη εβδομάδα ο Κινέζος πρόεδρος, Σι Τζινπίνγκ, για αναδιανομή του πλούτου με σκοπό τη μείωση των ανισοτήτων και την «κοινή ευημερία», όταν στο πλαίσιο συνεδρίασης της Επιτροπής Οικονομικών και Χρηματοπιστωτικών Υποθέσεων του ΚΚΚ τόνισε την ανάγκη να δοθεί η δυνατότητα σε όλους τους πολίτες της χώρας να αποκτήσουν

ένα μεσαίο επίπεδο πλούτου.

Σύμφωνα με το δίκτυο CNBC και τα κρατικά ΜΜΕ της Κίνας, ο Κινέζος πρόεδρος μίλησε για «τη συνεπή προσαρμογή των υπερβολικά υψηλών εισοδημάτων», με στόχο «να ενθαρρυνθούν τα στρώματα υψηλού εισοδήματος και οι επιχειρήσεις να επιστρέψουν περισσότερο από τα κέρδη τους στην κοινωνία». Τις εξαγγελίες οι Σι Τζινπίνγκ ακολούθησαν, άλλωστε, υποσχέσεις υψηλόβαθμων αξιωματούχων του Πεκίνου για διεύρυνση των μεσαίων στρωμάτων,

αύξηση των εσόδων των φτωχότερων στρωμάτων και πάταξη κάθε δραστηριότητας αντίληψης παράνομου εισοδήματος, με στόχο την κοινωνική δικαιοσύνη.

Από το 2012, οπότε ανέλαβε καθήκοντα ο Κινέζος πρόεδρος, το ΚΚΚ έχει αναφέρει στις προτεραιότητές του την εξάλειψη της φτώχειας και τη μείωση των διευρυνόμενων ανισοτήτων, προκειμένου να δημιουργηθεί μια κοινωνία με σχετική ευημερία. Οι διαρκώς διευρυνόμενες ανισότητες και ο υπερβολικός πλουτισμός μιας ολιγαρχίας έχουν, άλλωστε, πάρει διαστάσεις μάλιστα στην Κίνα.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του οικονομολόγου Τομ Πικετί, το πλουσιότερο 10% του πληθυσμού της κέρδιζε το 41% του εθνικού εισοδήματος το 2015, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό το 1978, όταν άνοιξε η κινεζική οικονομία στην ελεύθερη αγορά, δεν υπερέβαινε το 27%. Παράλληλα, το φτωχότερο 50% του πληθυσμού έχει υποχωρήσει περίπου στο 15% του εθνικού εισοδήματος, ενώ το 1978 ανερχόταν περίπου στο 27%. Σήμερα το πλουσιότερο 20% έχει εισόδημα υπερ-δεκαπλάσιο του φτωχότερου 20%. Το Πεκίνο είχε προ πολλού υποσχεθεί, πάντως, να εξαλείψει την ακραία φτώχεια στη χώρα μέχρι τα τέλη του περασμένου έτους. Οι νέες εξαγγελίες εμφανίζονται ως το πρώτο βήμα για την υλοποίηση αυτών των υποσχέσεων του ΚΚΚ, που τον περασμένο μήνα γιόρτασε τα 100 χρόνια ιστορίας του.

Το πιο απρόσμενο σαρκοφάγο αγριολούλουδο

Του ASHER ELBEIN
NEW YORK TIMES

Ο **δυτικός** ψεύτικος ασφόδελος θεωρείται από πολλούς ένα αθώο αγριολούλουδο. Ωστόσο, σύμφωνα με νέα έρευνα που δημοσιεύθηκε τη Δευτέρα στα πρακτικά της Εθνικής Ακαδημίας Επιστημών, οι βοτανολόγοι αγνοούσαν για πολλά χρόνια ένα βασικό χαρακτηριστικό του: είναι το νεότερο και πιο απροσδόκητο σαρκοφάγο φυτό στον κόσμο. Υπάρχουν 13 γνωστές οικογένειες σαρκοφάγων φυτών, από την εντομοφάγο δροσέρα μέχρι τα νιπενθή που είναι αρκετά μεγάλα για να πνίξουν και να καταβροχθίσουν ένα ποντίκι. «Τα σαρκοφάγα φυτά δίνουν συνήθως ένα σαφές σήμα ότι είναι σαρκοφάγα», δήλωσε ο βοτανολόγος στο Πανεπιστήμιο της Βρετανικής Κολομβίας και συγγραφέας της μελέτης, Κιανσί Λιν. «Συνήθως μεγάλωνουν μαζί με άλλα σαρκοφάγα φυτά σε περιβάλλον φτωχό σε θρεπτικά συστατικά και έχουν κάποια δομή που μπορεί να αιχμαλωτίσει έντομα». Αν και ο δυτικός ψεύτικος ασφόδελος βρίσκεται σε περιβάλλοντα όπου εμφανίζονται άλλα σαρκοφάγα φυτά, κανείς δεν υποψιάστηκε ότι μπορεί να είναι και ο ίδιος σαρκοφάγος.

Την καλοκαιρινή περίοδο ανθοφορίας, οι ψεύτικοι ασφόδελοι παράγουν ανθοφόρους μίσχους χωρίς φύλλα, ύψους μέχρι 79 εκατοστά, οι οποίοι καλύπτονται από κολλώδεις τρίχες.

Η πρώτη ένδειξη ότι το φυτό έχει όρεξη για έντομα ήρθε όταν

ο Τ. Γκρέγκορι Ρος, επίσης στο Πανεπιστήμιο της Βρετανικής Κολομβίας, παρατήρησε δείκτες στο γενετικό υλικό του φυτού που μερικές φορές συνδέονταν με σαρκοφάγα φυτά. Για να αποδειχθεί ότι ένα φυτό είναι σαρκοφάγο πρέπει να φανεεί ότι τα θρεπτικά συστατικά ταξιδεύουν από το ζώο στο φυτό. Για να το αποδείξουν, ο δρ Λιν και οι συ-

Αν και ο δυτικός ψεύτικος ασφόδελος βρίσκεται σε περιβάλλοντα με σαρκοφάγα φυτά, κανείς δεν υποψιάστηκε ότι είναι και ο ίδιος.

νεργάτες του χρησιμοποίησαν μύγες τις οποίες επικάλυψαν με ισότοπα αζώτου-15 και τις τοποθέτησαν στους μίσχους του ψεύτικου ασφόδελου, καθώς και στη σαρκοφάγο δροσέρα και στο πιο αβλαβές ερίγερο. Η δροσέρα και ο ψεύτικος ασφόδελος απορρόφησαν περίπου την ίδια ποσότητα ισότοπων αζώτου, ενώ ταυτόχρονα οι τρίχες στον μίσχο του ψεύτικου ασφόδελου εξέκριναν μια φωσφοράση, ένα πεπτικό ένζυμο που πολλά σαρκοφάγα φυτά χρησιμοποιούν για να τραβήξουν τον φωσφόρο από τα έντομα.

Οι ψεύτικοι ασφόδελοι μπορεί να είναι ένα νέο παράδειγμα για το πώς ορισμένα φυτά προσαρμόζουν τις υπάρχουσες δομές τους προς τη σαρκοφαγία.

Εως τις 30 Σεπτεμβρίου οι δηλώσεις ιδιοκτητών για τα «κουρεμένα» ενοίκια

Εως τις 30 Σεπτεμβρίου πρέπει να υποβάλουν τις δηλώσεις COVID οι ιδιοκτήτες ακινήτων - δικαιούχοι αποζημιώσεων για τα «κουρεμένα» ενοίκια που εισέπραξαν. Σύμφωνα με την απόφαση του υπουργείου Οικονομικών που δημοσιεύτηκε σε ΦΕΚ, ο δικαιοχός εισπράττει αποζημίωσης για τον Ιούλιο εκμισθωτής /υπεκμισθωτής, ανεξαρτήτως του εάν έλαβε την προκαταβολή, υποχρεούται να υποβάλει δήλωση περί μεταβολής του μισθώματος (δήλωση COVID) έως τη συγκεκριμένη ημερομηνία. Για τις περιπτώσεις που προκαταβληθεί αποζημίωση, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας, αλλά δεν υποβληθεί δήλωση COVID εντός της προθεσμίας ή για τις περιπτώσεις που τροποποιείται η δήλωση COVID Ιουλίου σε σχέση με τον Ιούνιο 2021, το ποσό καθίσταται απαιτητό και η διαδικασία αναζήτησής του ως αχρεωστήτως καταβληθέντος θα προσδιοριστεί με νέα απόφαση. Το καταβαλλόμενο ποσό δεν εμπίπτει σε καμία κατηγορία εισοδήματος, δεν υπόκειται σε οποιονδήποτε φόρο, τέλος, εισφορά ή άλλη κράτηση υπέρ του Δημοσίου, συμπεριλαμβανομένων της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης, είναι ανεκκώρωτο και ακατάσχετο στα χέρια του Δημοσίου ή τρίτων, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης αντίθετης γενικής ή ειδικής διάταξης, δεν δεσμεύεται και δεν συμψηφίζεται με βεβαιωμένα χρέη προς το Δημόσιο, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, τα νομικά πρόσωπα των τελευταίων, τα ασφαλιστικά ταμεία και τα πιστωτικά ιδρύματα. Ειδικά για τον Ιούλιο προκαταβάλλεται:

α) Για τα πρόσωπα που κατ' επιταγήν νόμου στο πλαίσιο αντιμετώπισης των επιπτώσεων της COVID-19 δεν εισπράττουν μίσθωμα κατά τον Ιούλιο 2021:

- 80% του συνολικού μηνιαίου μισθώματος για τα φυσικά πρόσωπα και
- 60% του συνολικού μηνιαίου μισθώματος για τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες, συμπεριλαμβανομένων και των νομικών

προσώπων δημοσίου δικαίου της υποπαρ. 3 της παρ. 1 του άρθρου 68 του ν. 4235/2014 (Α' 32), καθώς και των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

β) Για τα φυσικά πρόσωπα που κατ' επιταγήν νόμου στο πλαίσιο αντιμετώπισης των επιπτώσεων της COVID-19 εισπράττουν μειωμένο μίσθωμα κατά 40%, ποσό ίσο με το ήμισυ της μείωσης του μηνιαίου μισθώματος.

Η καταβολή των ως άνω ποσών θα διενεργείται στον τραπεζικό λογαριασμό των δικαιούχων που έχει γνωστοποιηθεί στη διαδικτυακή πύλη www.aade.gr της ΑΑΔΕ.

Η καταβολή γίνεται υπό τις εξής προϋποθέσεις:

α) Οι μισθώσεις να φαίνονται ενεργές στο σύστημα Δήλωσης Πληροφοριακών Στοιχείων Μίσθωσης της ΑΑΔΕ.

β) Ο εκμισθωτής - νομικό πρόσωπο / νομική οντότητα να μην έχει δηλώσει διακοπή εργασιών στην ΑΑΔΕ.

γ) Ο μισθωτής - επιχείρηση να μην έχει δηλώσει διακοπή εργασιών στην ΑΑΔΕ.

δ) Ο μισθωτής - επιχείρηση να είναι κατά περίπτωση δικαιούχος απαλλαγής της υποχρέωσης καταβολής του συνολικού μισθώματος βάσει των ΚΑΔ που περιλαμβάνονται στον Πίνακα Κωδικών Αριθμών Δραστηριότητας (ΚΑΔ) της Α.1167/2021 (Β' 3201) απόφασης του υφυπουργού Οικονομικών.

ε) Να τελεί σε αναστολή για τον Ιούλιο η σύμβαση εργασίας / ναυτολόγησης, του μισθωτή ή συζύγου / ετέρου μέρους συμφώνου συμβίωσης.

στ) Να τελεί σε αναστολή η σύμβαση εργασίας, για τον Ιούλιο, ενός τουλάχιστον γονέα με τέκνο - εξαρτώμενο μέλος το οποίο φοιτά σε ίδρυμα τρίτοβάθμιας εκπαίδευσης εκτός του τόπου μόνιμης κατοικίας του.

Η προκαταβολή υπολογίζεται αναλογικά με τις ημέρες που διαρκεί η σύμβαση μίσθωσης και σε περίπτωση διακοπής της μισθωτρίας επιχειρήσεως τον Ιούλιο 2021 αναλογικά με τις ημέρες που παρέμεινε ενεργή.

Ποτέ μην προσφερθείτε να πληρώσετε όλο το ποσό του συμβολαίου μπροστά σαν εργαλείο ή μοχλό ή καρότο αποκόμισης μιας – έστω σε-βαστής – έκπτωσης.

Πείτε αυτό το πράγμα, του δίνετε απλόχερα όλη τη δύναμη σε βάρος της δικής σας. Ο εργολάβος πάντα θα πρέπει να αφαιρεθεί να πιστεύει πως έχετε πολλές επιλογές. Από εκεί και πέρα εσείς θα πρέπει να ζητάτε και να λαμβάνετε τουλάχιστον τρεις προσφορές για σκοπούς σύγκρισης. Τονίζω σε αυτό το σημείο πως οι τρεις προσφορές πρέπει να είναι για ακριβώς την ίδια εργασία και όχι ο ένας εργολάβος να καλείται να δώσει προσφορά για διαφορετικά πράγματα από τον άλλο. Επίσης, επιδιώξτε η προσφορά να διαχωρίζεται μεταξύ υλικών και εργασίας και όχι να είναι μιξ παγωτό! Έτσι θα ευκολύνετε πολύ το έργο της σύγκρισης και μετέπειτα διαπραγματεύσεως.

Δεύτερον, μην πείτε στον εργολάβο το μπάτζετ σας. Στα πλαίσια «καλοπιάσματος», ο εργολάβος θα προσπαθήσει να εκμαιεύσει το πόσα είστε διατεθειμένοι να ξοδέψετε. Μην πέσετε ποτέ σε αυτή την παγίδα επειδή ό,τι νούμερο πείτε, θα είναι και το ελάχιστο που

Επιταχύνονται οι διαδικασίες πλειστηριασμών στην Ελλάδα

Η τιμή πώλησης θα μειώνεται αυτόματα, χωρίς δικαστική απόφαση

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Αυτόματα, χωρίς δηλαδή δικαστική απόφαση, θα μειώνεται η τιμή του ακινήτου που βγαίνει σε πλειστηριασμό, εφόσον καταστούν άγονοι οι δύο πρώτοι πλειστηριασμοί. Αυτό προβλέπει ο νέος Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας που είναι σε δημόσια διαβούλευση και αναμένεται να ισχύσει από τον προσεχή Σεπτέμβριο. Ο κώδικας εισάγει μεταξύ άλλων και τη δυνατότητα απόκτησης ενός ακινήτου από πολλαπλούς αγοραστές, για την αγορά του οποίου θα μπορεί ο καθένας ενδιαφερόμενος να βάζει μέρος των χρημάτων. Η αυτόματη μείωση της τιμής μετά τον δεύτερο αλλά και τον τρίτο πλειστηριασμό, εξυπηρετεί την προσαρμογή του καθεστώτος των πλειστηριασμών στον νέο πτωχευτικό νόμο για την παροχή δεύτερης ευκαιρίας, ενώ η δυνατότητα των πολλαπλών αγοραστών στοχεύει κυρίως στη διευκόλυνση της διάθεσης ακινήτων μεγάλης αξίας που απαιτούν την επένδυση σημαντικών κεφαλαίων και τα οποία δεν μπορούν να βρεθούν από έναν αγοραστή. Στόχος είναι ο νέος Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας να ψηφιστεί άμεσα, έτσι ώστε οι πλειστηριασμοί που θα ξεκινήσουν από τον προσεχή Σεπτέμβριο να γίνουν με το νέο καθεστώς και να διευκολυνθεί η διαδικασία διάθεσης ακινήτων από τις τράπεζες και τις εταιρείες διαχείρισης.

Να σημειωθεί ότι οι πλειστηριασμοί ακινήτων επανέρχονται στο προσκήνιο από τις αρχές Σεπτεμβρίου έπειτα από μακρά περίοδο «παγώματος» λόγω της πανδημίας και έως και τα τέλη του χρόνου έχουν προγραμματιστεί να γίνουν ρευστοποιήσεις 2.700 ακινήτων. Από τους πλειστηριασμούς εξαιρούνται όσοι είναι πυρόπληκτοι, καθώς και όσα νοικοκυριά θεωρούνται ευάλωτα, δηλαδή έχουν εισόδημα από 7.000 έως 21.000 ευρώ ανάλογα και με τα προστατευόμενα μέλη, καθώς και συγκεκριμένα πε-

Οι πλειστηριασμοί ακινήτων επανέρχονται στο προσκήνιο, έπειτα από μακρά περίοδο «παγώματος» λόγω της πανδημίας - έως τα τέλη του χρόνου έχουν προγραμματιστεί να γίνουν ρευστοποιήσεις 2.700 ακινήτων.

ριουσιακά στοιχεία, κινητά και ακίνητα. Προκειμένου να αποφύγουν τον πλειστηριασμό, τα ευάλωτα νοικοκυριά θα πρέπει να το δηλώσουν στην ηλεκτρονική πλατφόρμα που έχει ενεργοποιηθεί από τις αρχές Ιουλίου η Ειδική Γραμματεία Ιδιωτικού Χρέους και να συνανέσουν στην απώλεια κυριότητας του ακινήτου τους, που θα περάσει στον φορέα απόκτησης και επαναμίσθωσης ακινήτων ο οποίος θα δημιουργηθεί εντός του 2022.

Συγκεκριμένα, σε ό,τι αφορά την τιμή με βάση την οποία πλειστηριάζεται ένα ακίνητο, το σχετικό άρθρο του νέου κώδικα προβλέπει ότι «αν δεν παρουσιαστούν πλειοδότες ή δεν υποβληθούν προσφορές, το πράγμα που πλειστηριάζεται κατακυρώνεται στην τιμή της πρώτης προσφοράς σε εκείνον υπέρ του οποίου έγινε η εκτέλεση». Η κατακύρωση δηλαδή θα γίνεται σε αυτόν που επισπεύδει τον πλειστηριασμό, δηλαδή την τράπεζα ή την εταιρεία διαχείρισης εφόσον το ζητήσει, υποβάλλοντας σχετική

αίτηση. Αν δεν υποβληθεί αίτηση ο πλειστηριασμός επαναλαμβάνεται με την ίδια τιμή πρώτης προσφοράς μέσα σε 40 ημέρες. Αν και ο δεύτερος πλειστηριασμός αποβεί άγονος, διεξάγεται νέος με τιμή πρώτης προσφοράς ίση με το 80% της αρχικώς ορισθείσας τιμής μέσα σε τριάντα ημέρες. Σε περίπτωση που και ο τρίτος πλειστηριασμός αποβεί επίσης άγονος, η διαδικασία της ρευστοποίησης επαναλαμβάνεται εντός 30 ημερών, με τιμή πρώτης προσφοράς ίσος προς το 65% της τιμής που είχε οριστεί αρχικά. Αν και ο νέος πλειστηριασμός ολοκληρωθεί χωρίς αποτέλεσμα, το αρμόδιο δικαστήριο, ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον, μπορεί να άρει την κατάσχεση ή να διατάξει να γίνει αργότερα νέος πλειστηριασμός με την ίδια ή και κατώτερη τιμή πρώτης προσφοράς. Όπως αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση, η διάταξη αντιμετωπίζει το φαινόμενο της έλλειψης πλειοδοτών, που οφείλεται συχνά στην υψηλή τιμή πρώτης

προσφοράς του πλειστηριαζόμενου κινητού ή ακινήτου. Προβλέπεται, τότε, η σταδιακή μείωση της τιμής πρώτης προσφοράς εάν προηγηθούν δύο ματαιώσεις του πλειστηριασμού. Η ρύθμιση, όπως σημειώνεται στην αιτιολογική έκθεση «συμβάλλει στην αποσυμφόρμηση των δικαστηρίων, τα οποία με βάση το προηγούμενο καθεστώς θα έπρεπε να διατάζουν αυτά τα ίδια τη μείωση της τιμής πρώτης προσφοράς, λαμβάνοντας υπόψη τις κρατούσες συνθήκες αγοράς. Επομένως εισάγεται ένα αντικειμενικό κριτήριο προσαρμογής της τιμής πρώτης προσφοράς στις συνθήκες αγοράς».

Σε ό,τι αφορά τη δυνατότητα πλειοδοσίας από περισσότερους υποψηφίους, όπως σημειώνεται στην αιτιολογική έκθεση του νόμου, «η εκδήλωση ενδιαφέροντος από περισσότερους πλειοδότες (συνπλειοδοσία) γίνεται κατά τρόπο προαρμοσμένο στον ηλεκτρονικό τρόπο διενέργειας του πλειστηριασμού, δηλαδή μέσω ειδικού πληρεξουσίου, το οποίο θα πρέπει να δηλώνει όποιος πλειοδότης εκπροσωπεί τους υπόλοιπους. Για λόγους δικαικής ασφάλειας, οι περισσότεροι πλειοδότες ενέχονται εις ολόκληρον για την καταβολή του πλειστηριάσματος, ανεξάρτητα από τη μεταξύ τους κατανομή και σχέση». Σημειώνεται ότι ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός είναι ανοικτού πλειοδοτικού τύπου κατά τον οποίο υποβάλλονται διαδοχικές προσφορές. Οι συμμετέχοντες υποβάλλουν συνεχώς προσφορά μεγαλύτερη από την εκάστοτε μεγαλύτερη έως τον χρόνο λήξης της υποβολής προσφορών.

Οι ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί διενεργούνται μόνο εργάσιμη ημέρα Τετάρτη ή Πέμπτη ή Παρασκευή, από τις 10 π.μ. έως τις 12 και από τις 2 μ.μ. έως τις 4 μ.μ. Ο νέος κώδικας αυξάνει επίσης από 5 σε 10 ημέρες την προθεσμία για την κατάθεση του πλειστηριάσματος.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Τι να μην λέτε στον εργολάβο

Ό,τι συμφωνήσετε, βάλε το πάνω σε ένα κομμάτι χαρτί. Αν ακόμη και στην πορεία προβείτε σε αλλαγές, προσθήκες κλπ, κάνετε συμπληρωματικές συμφωνίες να τα έχετε καταγραμμένα. Τα γραπτά μένουν... οι ττόκκες ξεχνιούνται.

θα πληρώσετε αν προχωρήσετε. Αντί νούμερο, πείτε αυτό που πραγματικά συμβαίνει που δεν είναι τίποτε άλλο από το να μάθετε τη διακύμανση του κόστους για να πάρете μια σωστή απόφαση. Προσοχή: η περίπτωση κατασκευαστικής εργασίας διαφέρει από την περίπτωση αγοράς ακινήτων επειδή στην αγορά, η ζητούμενη τιμή πώλησης δεν είναι κρυφή ή κάτι που μαγεύρεται στην πορεία. Άρα στην αγορά, μπορούμε πιο εύκολα να δώσουμε στον κτηματομεσίτη, για παράδειγμα το μέγιστο μπάτζετ μας.

Τρίτον, ποτέ μην προσφερθείτε να πληρώσετε όλο το ποσό του συμβολαίου μπροστά σαν εργαλείο ή μοχλό ή καρότο αποκόμισης μιας – έστω σεβαστής – έκπτωσης. Αν κάνετε αυτή την ανοησία, τότε στην καλύτερη περίπτωση θα χρη-

σιμοποιηθούν τα χειρότερα δυνατό υλικά με την χειρότερη δυνατή ποιότητα στην εργασία, ενώ στην χειρότερη περίπτωση θα ψάχνετε να βρείτε τον εργολάβο ο οποίος θα τα ...πίνει στην πλάτη σας. Το σωστό είναι να δίνεται μια λογική προκαταβολή για να κινητοποιηθεί το εργοτάξιο και ακολούθως να δίνονται τμηματικές πληρωμές αναλόγως προόδου εργασιών. Νοείται ότι πάντα θα πρέπει να μένει πίσω ένα ποσό το οποίο θα αποπληρώνεται αφού τελειώσει και παραδοθεί το έργο βάσει της συμφωνίας. Όμως, οι πληρωμές προς τον εργολάβο θα πρέπει να γίνονται άμεσα και στην ώρα τους από τη στιγμή που εκδίδονται (ελεγμένα) διατακτικά. Μια άλλη πτυχή του θέματος πληρωμών είναι αυτή των υπεργολάβων. Πάντα να επιλέγετε να τους πληρώνετε εσείς απευθείας

και όχι μέσω του κυρίως εργολάβου. Μειώνετε το ρίσκο σας για καθυστερήσεις από μέρους τους στο ελάχιστο, όπως επίσης και το ρίσκο να μείνουν απλήρωτοι παρόλο που εσείς δώσατε τα χρήματα τους στον εργολάβο.

Τέταρτον, μην πείτε στον εργολάβο ότι δεν βιάζεστε με σκοπό τάχα να είναι «πιο επεικής» με το κόστος. Αν ρίξετε αυτή την κοτοάνα, τότε αυτόματα θα πέσετε στον πάτο των προτεραιοτήτων του, θα το δώσετε την ελευθερία να κλείσει και άλλες δουλειές και το έργο σας θα στοιβάζει συνεχόμενες καθυστερήσεις επειδή εκεί το προσωπικό του επίτηδες θα υποαπασχολείται. Η συμφωνία σας θα πρέπει να έχει ξεκάθαρα χρονοδιαγράμματα με ρήτρες χρηματικών αποζημιώσεων σε περίπτωση καθυστερήσεων.

Πέμπτο, ποτέ μην αφήσετε τον εργολάβο να επιλέξει τα υλικά. Εδώ χρειάζεται μεγάλο στομάχι από μέρους σας επειδή θα πρέπει να μορφωθείτε τόσο για υλικά τα οποία χρησιμοποιούνται στην πορεία προς το τέλος, όσο και για υλικά τελειώματος. Θα πρέπει να γνωρίζετε τι τούβλα υπάρχουν, τι σοβάδες, τι υλικά ξηράς δόμησης, τι υλικά σε όλες τις υπεργολαβικές εργασίες, τι είδη και τι διαφορές υπάρχουν στα υλικά τελειώματος κλπ. Εξίσου σημαντικό είναι να έχετε αντίληψη ως προς το κόστος όλων αυτών. Αν αφήσετε όλα τα υλικά πάνω του, τότε μην εκπλαγείτε να χρησιμοποιήσει υλικά που

του περίσσεψαν από άλλες δουλειές ή/και να διαλέγει τα πιο φτηνά και ακόμα και τα πιο ακριβά. Είναι μια χαρά χωρίς πάτο αν δεν το διαχειριστείτε όσο πιο καλά μπορείτε.

Έκτο, ποτέ μην δεχτείτε να προσλάβει παράνομους εργάτες ή μη αδειούχους υπεργολάβους. Η νομική ευθύνη είναι πάνω σας σαν ιδιοκτήτης του έργου και διατρέχετε κίνδυνο ποινικής δίωξης εναντίον σας. Επίσης, οι παράνομοι είναι συνήθως και ανειδίκευτοι, οπότε αυξάνετε το ρίσκο κακοτεχνιών στο σπίτι σας. Αν θέλετε να χρησιμοποιήσετε κάποιους ή κάποιους που θεωρείτε ότι είναι καλοί σε κάποιο είδος εργασίας αλλά είναι μη αδειούχοι, τότε προσπαθήστε πρώτα να τους εξασφαλίσετε την απαραίτητη άδεια εργασίας.

Τέλος έβδομο αλλά όχι έσοχατο, ποτέ μην κάνετε «συμφωνία κυριών». Η εποχή της «ττόκκας» (δυστυχώς) πέρανε εδώ και καιρό. Όσο «τσιάκκος» και να παριστάνεται ο εργολάβος ή ο υπεργολάβος, ποτέ μην αφεθείτε στο έλεος μιας χειραφιάς. Ό,τι συμφωνήσετε, βάλε το πάνω σε ένα κομμάτι χαρτί. Αν ακόμη και στην πορεία προβείτε σε αλλαγές, προσθήκες κλπ, κάνετε συμπληρωματικές συμφωνίες να τα έχετε καταγραμμένα. Τα γραπτά μένουν... οι ττόκκες ξεχνιούνται.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Ο «ξανθός γαλανομάτης» από τη Δύση

Ο Αμερικανός συγγραφέας Στίβεν Πρέσφιλντ μιλάει στην «Κ» για το Αφγανιστάν του Μεγάλου Αλεξάνδρου αλλά και των Ταλιμπάν

Συνέντευξη στον **ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ**

«**Φίλοι μου**, όσο ολιγόχρονη κι αν είναι η παραμονή σας στα βασίλεια αυτής της χώρας, δεν μπορεί να μην παρατηρήσατε ότι εδώ κάνουμε ένα διαφορετικό είδος πολέμου. Ίσως κάποιοι από εσάς να αισθάνονται ότι δεν είναι αυτό για το οποίο στρατολογήθηκατε. Δεν είναι τα πεδία της δόξας που ονειρευτήκατε. Ένα πράγμα να ξέρετε: οι πράξεις που διαπράττουμε σε αυτή την εκστρατεία είναι εξίσου νόμιμες μ' εκείνες που έκανε οποιοσδήποτε άλλος. Αυτός δεν είναι συμβατικός πόλεμος. Είναι μη συμβατικός. Και πρέπει να πολεμήσουμε κι εμείς με μη συμβατικό τρόπο».

Τάδε έφη ο Μέγας Αλέξανδρος σε έναν από τους λόγους του μπροστά στους άνδρες που αποτελούσαν το εκστρατευτικό σώμα του Μακεδόνα βασιλιά στην εκστρατεία του στην Ασία, τουλάχιστον όπως τη φαντάστηκε ο συγγραφέας Στίβεν Πρέσφιλντ στο ιστορικό μυθιστόρημα «Η ματωμένη εκστρατεία» των εκδόσεων Πατάκη. Με λίγες διορθώσεις εδώ κι εκεί και έχοντας στον νου τα διακυβεύματα και τις ισορροπίες στο διεθνές περιβάλλον, το απόσπασμα θα μπορούσε να προέρχεται από τα χείλη ενός στρατηγού την περίοδο των αγγλοαφγανικών πολέμων του 19ου αιώνα ή ενός διοικητή των σοβιετικών δυνάμεων του '80 ή και των αμερικανικών του 21ου αιώνα. Όπως μας λέει ο Αμερικανός συγγραφέας από το σπίτι του στο Λος Άντζελες, κάθε εκστρατεία εναντίον του Αφγανιστάν – ανεξαρτήτως κινήτρων και στόχων – αποτυγχάνει για τους ίδιους, λίγο ή πολύ, λόγους.

«Όλες αυτές οι εκστρατείες έγιναν με έναν δυτικού τύπου στρατό, δηλαδή με έναν τακτικό στρατό εκπαιδευμένο στον παραδοσιακό πόλεμο», λέει μπροστά από την οθόνη του υπολογιστή του. Οι δύο αντίπαλοι, συμπληρώνει, θα μετρούσαν τις δυνάμεις τους στο πεδίο της μάχης και το αποτέλεσμα θα ήταν ξεκάθαρο, νίκη ή ήττα. «Ο εχθρός στο Αφγανιστάν και στο Βιετνάμ το είχε καταλάβει αυτό και είχε αποφασίσει ότι δεν θα αντιμετωπίσει αυτόν τον στρατό σε μια ξεκάθαρη μάχη. Θα το απέφυγε αυτό με κάθε κόστος», σημειώνει, «αλλά ο στρατός που έκανε την εκστρατεία μάλλον δεν είχε πάρει το μάθημά του, δεν είχε συνειδητοποιήσει με τι είχε να κάνει».

Το μάθημα στο οποίο αναφέρεται ο Πρέσφιλντ δεν είναι άλλο φυσικά από τον πόλεμο του Βιετνάμ, τον οποίο αναφέρει αρκετές φορές στην κουβέντα μας. Εκείνη την εποχή είχε καταταγεί και αυτός στο στρατιωτικό σώμα των πεζοναυτών, αλλά χωρίς να πολεμήσει στην πρώτη γραμμή του μετώπου. Σήμερα, ακόμα και οι φωτογραφίες με τα ελικόπτερα στην εκκένωση της Καμπούλ και της Σαϊγκόν

Μετά τη μάχη των Γαυγαμήλων ο Μέγας Αλέξανδρος πέρασε τη Μεσοποταμία και συνέχισε στα βάθη της Ανατολής, όπως φαίνεται στον χάρτη.

το 1975 έκαναν πολλούς να θυμηθούν τα δύο περιστατικά και τους δύο μακρόχρονους πολέμους από τους οποίους οι ΗΠΑ αποχώρησαν νηπιμένες. Το κοινό στοιχείο που συνδέει σε στρατιωτικό επίπεδο τις δύο περιπτώσεις, λέει, είναι ο άτακτος τρόπος πολέμου, ο γνωστός ανταρτοπόλεμος. «Στο Βιετνάμ, για παράδειγμα, είχατε μια τοπική στρατιωτική δύναμη με χαρακτηριστικά φυλής, που ήταν σε περιβάλλον που γνώριζε καλά, υπερασπιζόταν τους ανθρώπους της και τον τρόπο ζωής τους, τα ιερά μέρη τους και επίσης και στις δύο περιπτώσεις υπήρχαν πολεμιστές έτοιμοι να χάσουν τα πάντα, να θυσιάστουν», σημειώνει.

Στο βιβλίο του ο Πρέσφιλντ εξιστορεί τα γεγονότα της εκστρατείας από την οπτική ενός στρατιώτη του πεζικού, του Μαντίθεου. Μέσα από τα μάτια του, ο συγγραφέας μεταφέρει την καθημερινότητα της στρατιωτικής ζωής, τη στρατηγική της μακεδονικής φάλαγγας, τις πεζοπορίες με τον «άνεμο των εκατόν είκοσι δύο ημερών» και τις θυέλλες που προκαλούν απώλεια προσανατολισμού. Ο Μαντίθεος ενηλικιώνεται στην αγριότητα των μαχών, συναντά τον έρωτα και την απώλεια και έρχεται αντιμέτωπος με πηκικά διλήμματα.

Την ίδια ώρα, ο Πρέσφιλντ περιγράφει τη «στείρα και ανελέητη» ομορφιά του τοπίου αλλά και μια πρωτόγνωρη μορφή πολέμου που στρατολογεί γυναίκες και παιδιά. Η στρατηγική του Αλέξανδρου, λέει ο συγγραφέας, ήταν μέχρι τότε επιτυχημένη. Μια τακτική του νεαρού ηγεμόνα ήταν να συσχετίζει τους θεούς των Περσών με τις θεότητες των αρχαίων Ελλήνων, κρατώντας τους τύπους και την τάξη στα έθνη που κατακτούσε. Οι λαοί όμως στα βασίλεια της Ανατολής, της Αρίας, της Βακτριανής, της Αρακωσίας, που αποτελούν το σημερινό Αφγανιστάν, ήταν πολύ μακριά από την Περσία για τον δουν έτσι. «Για αυτούς ήταν ένας ξένος, ξανθός με γαλανά μάτια, ένας ηγεμόνας της Δύσης που έρχεται να επιβάλει τον

Ο Στίβεν Πρέσφιλντ.

“

Οι Ταλιμπάν το μόνο που έπρεπε να κάνουν ήταν να περιμένουν. Δεν χρειαζόταν να νικήσουν, δεν χρειαζόταν να κάνουν τίποτα, και αυτό λειτουργήσε υπέρ τους.

δικό του τρόπο ζωής στους ελεύθερους ανθρώπους των αφγανικών βασιλείων», λέει ο Πρέσφιλντ. Οι εχθροί του Αλέξανδρου, σημειώνει ο συγγραφέας, ήξεραν ότι ο τόπος τους ήταν ένα πέρασμα για τον ξένο ηγεμόνα που είχε στόχο την Ινδία. «Εκεί ήταν ο πλούτος και η δόξα και ήταν απλώς θέμα χρόνου να κουραστεί να μάχεται αυτόν τον ατελείωτο, άδοξο πόλεμο στο Αφγανιστάν και να προχωρήσει», τονίζει.

Το ίδιο «ξένης» ήταν από την αρχή, και παρέμειναν για δύο δεκαετίες, οι διεθνείς δυνάμεις στο Αφγανιστάν. Ο ίδιος επισκέφθηκε για λίγες μέρες την περιοχή, τόσο που μπόρεσε να δει τα δύο πρόσωπα της χώρας. Από τη μια πλευρά, μας λέει, ήταν το εγχείρημα της δημιουργίας μιας κοσμοπολίτικης Καμπούλ και της «δυτικοποίησης» των ανθρώπων της πρωτεύουσας, κυρίως των γυναικών. Από την άλλη, όμως, μπορούσε κανείς να δει τεράστιες στρατιωτικές βάσεις και μεγάλα πολεμικά συγκροτήματα που κοστίζουν πολλά χρήματα και μεγαλώνουν την απόσταση από τον μέσο Αφγανό πολίτη. «Η αμερικανική παρουσία δεν μπορούσε να είναι περισσότερο από μακρην. Ήταν ξεκάθαρο στον καθένα που ήταν στο πεδίο ότι βρισκόμασταν εκεί για ένα σύντομο χρονικό διάστημα και οι Ταλιμπάν το μόνο

που έπρεπε να κάνουν ήταν να περιμένουν. Δεν χρειαζόταν να νικήσουν, δεν χρειαζόταν να κάνουν τίποτα, και αυτό λειτουργήσε υπέρ τους», μας λέει.

Ο Πρέσφιλντ μοιάζει να είναι δύο φορές προφητής με το ίδιο βιβλίο, καθώς η χρονική συγκυρία της πρώτης έκδοσής δεν ήταν τυχαία: το 2004 κυκλοφόρησε «Οι αρετές του πολέμου», ένα πορτρέτο αφιερωμένο στον Μέγα Αλέξανδρο, ενώ οι ΗΠΑ είχαν ήδη ανατρέψει το καθεστώς των Ταλιμπάν και είχε εγκατασταθεί διεθνής στρατιωτική δύναμη στο Αφγανιστάν με απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ. Όσο έγραφε τη βιογραφία του Μ. Αλεξάνδρου είχε ήδη αποφασίσει να αφιερώσει ένα βιβλίο στην εκστρατεία του στην Ανατολή. «Όταν έφτασα στο κεφάλαιο για το Αφγανιστάν, είπα ότι πρέπει να κάνω ένα βιβλίο γι' αυτό, και ήταν πραγματικά αυτό που συνέβαινε εκείνη τη στιγμή με την αμερικανική εμπλοκή στη χώρα», σημειώνει.

Ρωτάμε τον συγγραφέα εάν πιστεύει πως η εκστρατεία του Αφγανιστάν θα έχει την ίδια επίδραση στην ποπ κουλτούρα της Αμερικής, όπως έγινε με το Βιετνάμ. Ο ίδιος φαίνεται σκεπτικός στην οθόνη του υπολογιστή. «Υπάρχουν βιβλία που έχουν γραφτεί από βετεράνους, αλλά για κά-

ποιον λόγο δεν έχουν διεισδύσει ακόμα στη μαζική κουλτούρα της Αμερικής», λέει, «και ίσως το κοινό να έχει κουραστεί απ' όλο αυτό και να μην θέλει να ακούσει κάτι ξανά. Ίσως κάνω λάθος και να δούμε ταινίες τα επόμενα χρόνια που θα αναλύουν το τι συνέβη. Πολλοί καλλιτέχνες μίλησαν ξεκάθαρα για εκείνη την εποχή (σ.σ. του Βιετνάμ), αλλά δεν πήραμε το μάθημά μας. Θα έχει ενδιαφέρον να δούμε πώς θα εξελιχθεί».

Ο οικονομικός παράγων

Καθόλου σκεπτικός όμως δεν είναι όταν τον ρωτάμε εάν συμμερίζεται την άποψη ότι το Αφγανιστάν σηματοδοτεί και «το τέλος της Δύσης». «Οχι», απαντά κατηγορηματικά και συμπληρώνει ότι απλώς θα γίνει πιο δύσκολο το «να "πουλήσει" τον επόμενο πόλεμο η αμερικανική κυβέρνηση στον αμερικανικό λαό, στην Ε.Ε., σε οποιονδήποτε θα πρέπει να στείλει τους γιους και τις κόρες του να πολεμήσουν». Ο ίδιος βλέπει στο παρασκήνιο τον οικονομικό παράγοντα πίσω από τις πολεμικές συγκρούσεις. «Η μηχανή της στρατιωτικής βιομηχανίας στη Δύση και κυρίως στην Αμερική είναι τόσο παγιωμένη, τόσο δυνατή και προσοδοφόρα, που δεν θα σταματήσει. Θα βρει άλλα μέρη για να βγάλει χρήματα. Δεν το υποστηρίζω φυσικά, αλλά νομίζω ότι είναι μια στρατηγική».

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

27.8 - 11.9.2021

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ Queer Wave 2021

Το φεστιβάλ ΛΟΑΤΚΙ+ κινηματογράφου της Κύπρου, Queer Wave, σκκώνει αυλαία για πρώτη φορά με φυσική παρουσία την Παρασκευή 3 Σεπτεμβρίου στη Λευκωσία. Πρόκειται για τη δεύτερη έκδοση του φεστιβάλ, η οποία φέτος πραγματοποιείται με τη στήριξη του NiMAC [Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, Συνεργασία: Ίδρυμα Πιερίδη]. Το Queer Wave για δέκα ημέρες έχει ετοιμάσει ένα πλούσιο πρόγραμμα με πάνω από 30 πολυβραβευμένες ταινίες μικρού και μεγάλου μήκους. Κύριος χώρος προβολών θα είναι το Θέατρο Πόλης ΟΠΑΠ (έναντι της Παλιάς Ηλεκτρικής).Αναλυτικό πρόγραμμα στην ιστοσελίδα queerwave.com.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Eleni Era και Freedom Candlemaker

Οι δύο ταλαντούχοι και ξεχωριστοί Κύπριοι μουσικοί Eleni Era και Freedom Candlemaker (Λευτέρης Μουμτζής) έρχονται για μια μοναδική συναυλία στον κήπο του Τεχνόπολις 20. Η Eleni Era είναι μια κλασική πιανίστρια και μαέστρος παιδικής χορωδίας, που ζει στο Βερολίνο πάνω από 10 χρόνια. Έλαβε μέρος σε συναυλίες μεταξύ άλλων σε χώρους όπως το Konzerthaus Berlin και το Kammeraal der Philharmonie και επιπλέον υπήρξε μαέστρος της κρατικής χορωδίας κοριτσιών του Βερολίνου. Σε ένα ιδιαίτερα ατμοσφαιρικό live set, η Eleni θα παρουσιάσει κομμάτια από τους δύο της δίσκους τραγουδώντας και παίζοντας πιάνο, και θα συνοδεύεται από τον Λευτέρη Μουμτζή στην κιθάρα, τα πλήκτρα και τα φωνητικά, ενώ θα παρουσιαστούν και κομμάτια του Λευτέρη. Ο Λευτέρης Μουμτζής είναι μουσικός, συνθέτης και παραγωγός, ιδρυτής της ανεξάρτητης δισκογραφικής εταιρείας Λουβόνα Δίσκοι και είναι καλλιτεχνικός διευθυντής των φεστιβάλ Φέγγαρος και του Μουσικό Χωριό Φέγγαρος. Παρασκευή 3 Σεπτεμβρίου, 8:00 μ.μ. στον κήπο του Τεχνόπολις 20. Λεωφ. Νικολάου Νικολαΐδη 18, Πάφος. Μόνο με κρατήσεις στο τηλέφωνο 70002420.

ΦΕΣΤΙΒΑΛ

Φθινόπωρο στη Φανερωμένη

Το Φεστιβάλ Τεχνών Faneromeni21 ολοκληρώνει τις φρενέες εκδηλώσεις του, με τρεις μοναδικές παραστάσεις. Πρόκειται για την παράσταση θεάτρου, βίντεο και ζωντανής μουσικής με τίτλο «Ανθρωποι της Φανερωμένης», όπως και τις συναυλίες από τους The Amalgamation Project και Σαντούτο, στις 2, 9 και 16 Σεπτεμβρίου αντίστοιχα. Στις 2 Σεπτεμβρίου η ερευνητική ομάδα People of Cyprus και η ομάδα Γιασεμίν, θα επικειρήσουν να κάνουν τις συστάσεις με το «οικοσύστημα» της εντός των τειχών πόλης. Με την παράσταση «Ανθρωποι της Φανερωμένης», οι Αντρέας Κούτσουμπας, Δέσποινα Χρυσάνθου, Ραφαέλλα Καβάζη και Mohammed Awwad, υπό τους ήχους του της μουσικής του Βασίλη Φιλίππου. Όλες οι παραστάσεις ξεκινούν στις 9:00 μ.μ.

ΥΠΟΒΟΛΕΙΟ

Του ΒΑΣΙΛΗ ΑΓΓΕΛΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

«Η κυβέρνηση Μπιστοτάκη εντελώς ανίκανη να σβήσει μια φωτιά, αλλά εξαιρετικά ικανή να διευρύνει τις ανισότητες και να υπονομεύει το δημόσιο συμφέρον έναντι των ιδιωτικών»
• Είπε ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης.
• Με τη φράση αυτή, σε πρόσφατο τουίτ του, στην ουσία συνοψίζει ό,τι έχει πει μέχρι τώρα επί του θέματος.
• Και ο ακηκός μεμαρτύρηκεν: • Καλά, στο σπίτι του καμένου μιλάνε ακόμα για φωτιές; • Οφείλω να διευκρινίσω ότι η φράση του «Χαρισματικού» που παρατίθεται στην αρχή της στήλης, δεν προτάσσεται στο σχετικό τουίτ του. • Επεται, και μάλιστα στέφει ως κορωνίς μια ακολουθία αριθμών και ορισμών τους με την οποία αρχίζει το τουίτ αυτό: • «30.000 εισακτέοι λιγότεροι στα ΑΕΙ. • 120.000 εκτός μαζικού αθλητισμού. • 83.000 παιδιά -ένα στα τρία!- εκτός παιδικών σταθμών και ΚΔΑΠ». • Και έπονται τα περί φωτιών και ανισοτήτων (αριθμομαντεία πυρί μιχθήτω). • Συνελόντι, παραφράζοντας ολίγον τι τον Γεώργιο Παπανδρέου (πάππον), μπορούμε να πούμε: • «Όταν ευημερούν οι (αυθαίρετοι) αριθμοί, υποφέρει η αλήθεια». • Οι συριζαίοι όμως δεν χαμπαριάζουν από κάτι τέτοια. • Τον χαβά τους αυτοί, ακόμα κι όταν τους έχει βγει και το «όνομα», και το «Μάτι». • Μετά το μονοθεματικό κρεσέντο των πανταχόθεν ειδήσεων με τις πυρκαγιές • -μέχρι και από πού κρατούσαν οι πυροσβέστες τη μάνικα, μετά συγχωρήσεως- • επιστρέψαμε στο πριν, και νυν, και αεί όπως πάμε, σπεσιαλιτέ του κορωνοϊού.
• Που όμως αυτή τη φορά σερβίρεται συνοδεία ΑΒΓΑνιστάν. • Το έχουν αβγοκόψει το έδεσμα οι ειδησάριοι, • αβγο-τάραχο ένα πράγμα η ορθοφωνία τους. • Φαντάζομαι πόσο θα συγκύζεται ακούγοντάς τους η αναγνώστριά μας από τη Νέα Σύμρνη • (αγαπητή κυρία, μόλις πρόσφατα ήρθε στα χέρια μου η... πασχαλινή επιστολή σας. • Εύρεσις παπύρου!), • η οποία «εκνευρίζεται με δυο-τρία μικροπραγματάκια» που επιδημούν στη γλώσσα (και) των τηλεραδίων, όπως: • «Μην αγχώνεστε...» - καραμέλα αυτό πια, • «Κοιτάξτε να δείτε» ή «Ακούστε να δείτε» • και ιδίως το «έλαβε χώρα», • μετάφρασμα ξένης φράσης, που ενώ έτεινε να πάει καλά του, το επανέφεραν και το πιπιλάνε με μένος όχι λίγοι ειδησάριοι • - «πεπαιδευμένοι γλωσσικά». • Οι οποίοι, κατὰ τα άλλα, ξέρειτε: «την Αρτεμис», «η θερμοκρασία ως 30 βαθμοί», «στο τηλέφωνο έχουμε τον κύριο Τρύφων» κ.ο.κ. • Σιγά που δεν θα κατευόδωναν τον Ανέστη Βλάχο ως «τον κακό του ελληνικού κινηματογράφου». • Κι ας μην ήταν ούτε ο μοναδικός ούτε ο παλαιότερος «κακός». • Ετσι είχαν ξεπροβοδίσει παλιά και τους μακαρίτες Δήμο Σταρένιο, πρώτα, και Αρτέμη Μάτσα, μετά • αλλά και τον Σπύρο Καλογρήου και άλλους. • Αλλά το κλισέ, κλισέ - το δε δημοσιογραφικό κλισέ, απέθαντο. • Το χειρότερο είναι όταν μερικοί επιμένουν φορτικά να κολλήσουν και δικής τους επινεύσεως ταμπέλες σε διάφορα πρόσωπα της επικαιρότητας, ιδίως αθλητές. • Θα προσέξατε ίσως τη πρεσβύρισμα υπέστη εκείνο το συμπθεστικό παιδί, ο ολυμπιονίκης Μίλτος Τεντόγλου, σε τηλεοπτική του συνέντευξη: • ντε και καλά να επιβεβαιώσει τις ταμπέλες που του είχε προκατασκευάσει ο συνεντευξαστής: • «Είσαι ο Κουλ αθλητής», «Είσαι Αθλητής Αγώνων», λόγω «ψυχραιμίας», «Είσαι ο παρκοούρ άλλτης», • άσε «Τα Γρεβνά θα γκρεμίσουν τα τειχη για να σε υποδεχτούν» • -είχαν προηγηθεί τα Γιάννενα, που αυτό έμεναν ανοχύρωτη πόλη λόγω του άλλου χρυσού ολυμπιονίκη μας, Στέφανου Ντούσκου-, • τα «αγωνίζεσαι καλύτερα όταν σε εκνευρίζει η κοπέλα σου;», • ή «πώς νιώθεις που έκανες υπερήφανο έναν ολόκληρο λαό» • - όπου, εδώ, το προσγειωμένο, προφανώς, παλικαρί έδωσε την πρόπουσα, επιτέλους, απάντηση: • «Υπερήφανο, δεν νομίζω... Εγώ νιώθω καλά που τους έδωσα λίγη χαρά». • Ε μα πια, οι ταμπελοθήρες και κλισεοδράγοι.

ΘΕΡΙΝΟ ΣΙΝΕΜΑ

Αυλαία για το «Λευκωσιάζω»

Οι δωρεάν προβολές ολοκληρώνονται την Τετάρτη 1 Σεπτεμβρίου με το φιλμ «Lassie Come Home». Το Δίκτυο Εθελοντών «Λευκωσιάζω» επιστρέφει ξανά Λευκωσία για την τελευταία προβολή ταινίας με το Θερινό Σινεμά «Λευκωσιάζω». Έπεται από μερικές ημέρες απουσίας αφού μετακόμισε στον Πρωταρά για τις ανάγκες της διοργάνωσης της φιλανθρωπικής μουσικής βραδιάς «Η Φωτεινή Δάρρα τραγουδά για τους Μικρούς Ήρωες» επανέρχεται με την τελευταία δωρεάν κινηματογραφική προβολή στο Αμφιθέατρο Πλατείας Ελευθερίας στην καρδιά της πόλης μας. Λίγα λόγια για την ταινία «Lassie Come Home». Ο 12χρονος Φλο και η σκυλίτσα του, Λάσι, είναι ακώριστοι φίλοι που ζουν αμέριμνοι σε ένα ειδυλλιακό χωριό στη νότια Γερμανία. Όταν ο πατέρας του Φλο χάνει τη δουλειά του, η οικογένεια αναγκάζεται να μετακομίσει σε ένα μικρό διαμέρισμα όπου απαγορεύονται τα σκυλιά κι έτσι ο Φλο, απαρνηγός, αναγκάζεται να αποχωριστεί την καλύτερή του φίλη. Τετάρτη, 1 Σεπτεμβρίου, Αμφιθέατρο Πλατείας Ελευθερίας στις 9:00 μ.μ. Πληροφορίες Τηλέφωνο 96995603. Είσοδος Ελεύθερη.

ΚΥΠΡΙΑ 2021

Ολα στη βαλίτσα

Βαλίτσες μέσα σε βαλίτσες μέσα σε βαλίτσες... αντικείμενα που μεταλλάσσονται συνεχώς και δημιουργούν νέες σκηνές. Η παράσταση συνδυάζει το σωματικό θέατρο με τα τεχνάσματα του κλόουν και του τσίρκου, ενώ ο Luigi Ciotta εμπλέκει στην παράσταση τους θεατές, οι οποίοι παίζουν με τον γοητευτικό αυτό χαρακτήρα σε αυτό το γρήγορο και συχνά ποiptικό κομμάτι. Ο Luigi Ciotta μας παίρνει πίσω στο χρόνο, σε ένα φανταστικό ξενοδοχείο γεμάτο επισκέπτες και πάρα πολλές παλιές βαλίτσες. Ένας κόσμος μαγείας με μία ρετρό αίσθηση κεντρίζει τη φαντασία των θεατών. Σάββατο 4 Σεπτεμβρίου, Υπαίθριο Θέατρο Πολιτιστικού Ιδρύματος Τραπεζικής Κύπρου στη Φανερωμένη, 6:00 μ.μ. & 9:00 μ.μ. Είσοδος ελεύθερη - Απαραίτητη η προκράτηση www.tickethour.com/ / 7777040.

ΘΕΑΤΡΟ

Διαδραστικό δρώμενο για φιλανθρωπικό σκοπό

Εμπνευσμένο από την ποιητική συλλογή «Ταγκό 29», του Μάριου Βούργου, είναι το διαδραστικό θεατρικό δρώμενο «Μνήμης Ταλάντωση», που θα παρουσιαστεί στο Κάστρο Κολοσσίου, με συνδιοργανωτές το Τμήμα Αρχαιοτήτων και τον Σύνδεσμο «Ένα όνειρο, μια ευχή». Το κοινό έχει την ευκαιρία να «εισβάλει» στο Κάστρο του Κολοσσίου, μαζί με τους στίχους της ποίησης του Μάριου Βούργου και μια ομάδα καταξιωμένων καλλιτεχνών, υπό την καθοδήγηση της θεατρικής σκηνοθέτιδας Έλενας Σωκράτους, γνωστής για το εναλλακτικό είδος θεάτρου που προτείνει. Η εκδήλωση ξεκινά στις, ενώ το δρώμενο θα επαναλαμβάνεται για τρεις ώρες και οι θεατές καλούνται να επισκεφθούν τον χώρο όσο και όποτε θέλουν. 4 Σεπτεμβρίου, ώρα 7:30 μ.μ., Κάστρο Κολοσσίου, Λεμεσός.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Συνέντευξη Τύπου με θέμα τον Πολιτισμό! Πε αλλόνα!

■ **ΕΚΙΝΑΙ ΚΑΝΟΝΙΚΩΣ** εχόντων των πραγμάτων, μαζί με το ακαδημαϊκό έτος, το ■ **ΣΧΟΛΙΚΟ** έτος, το εκκλησιαστικό έτος, και το πολιτιστικό έτος. Επίσημα δεν το έχουμε ορίσει, αλλά έτσι το 'χουμε, ατύπως, αν και θα ήταν καλό, μέσα σε όσα γίνονται για τον πολιτισμό στη χώρα μας να το κάνουμε και αυτό. Πλάκα-πλάκα, φαντάζεστε στις αρχές Σεπτεμβρίου ο εκάστοτε υπουργός Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας και οσονούπω ο υφυπουργός Πολιτισμού να διοργανώνουν μια συνέντευξη Τύπου για τα πολιτιστικά πράγματα; Να έκανε έναν απολογισμό για το τι έγινε την περίοδο που πέρασε και τι προτίθενται να κάνουν οι υπηρεσίες του και οι φορείς του στο αμέσως επόμενο εξάμηνο ή και περισσότερο. Θα είχε ενδιαφέρον για να ξέρουμε και όσοι ασχολούμαστε τι να περιμένουμε, πώς θα διαχειριστούμε ξεχασμένες υποθέσεις, πώς εν ολίγοις θα προχωρήσει η Πολιτεία στα πολιτιστικά πράγματα. Θα είχε ενδιαφέρον, τουλάχιστον για όσους λίγους με τον ένα ή τον άλλο τρό-

πο θεραπεύουμε το πολιτιστικό ρεπορτάζ. Βέβαια, θα μου πείτε τι αξία θα είχε για την Πολιτεία μια τέτοια σπατάλη χρόνου, ποιον θα ενδιέφερε κάτι τέτοιο, πλην μερικών δημοσιογράφων, που μετρούνται στα δάκτυλα του ενός χεριού, βία στα δυο; Αλλά και πάλι, κάτι θα έβγαине και για τους άλλους συναδέλφους, στο πολιτικό ή οικονομικό ρεπορτάζ. Όπως και να 'χει, αν το έκανε αυτό από φέτος ο κ. Προδρόμου, θα ήθελα να ξέρω πώς πάνε τα πράγματα στην Κυπριακή Βιβλιοθήκη, ποιες λογοτεχνικές προσπάθειες βοήθησε η Κυπριακή Δημοκρατία, θεατρικά μουσικά και στον χορό που βρίσκεται η χώρα μας; Οι πινακοθήκες μας, οι κρατικές, τι κάνουν, τι προγραμματίζουν; Θα είχε ενδιαφέρον, οπωσδήποτε.

Ακόμα μεγαλύτερο ενδιαφέρον θα είχε να καλούσε, ή τώρα που το σκέφτομαι, αυτή η συνέντευξη Τύπου να συνδιοργανωνόταν με άλλα υπουργεία, όπως το Μεταφορών και το Εσωτερικών και το Δικαιοσύνης, και με το Εξωτερικών ακόμα, σαφώς με το

υφυπουργείο Τουρισμού, μη σας πω και το Πανεπιστήμιο Κύπρου. Οι εκπρόσωποί τους θα μας ενημέρωναν και εμάς και τους πολίτες για το πού βρίσκονται τα έργα του Νέου Αρχαιολογικού Μουσείου, πώς εξελίσσεται η υπόθεση με το αρχοντικό του Χατζηγεωργάκη Κορνέσιου, που το ξεχάσαμε, κι αυτό. Αλλά και πώς κρίνεται η πολύ σωστή απόφαση του κ. Καρούσου για τη δωρεάν είσοδο στα κρατικά μουσεία, πόσοι τα επισκέφθηκαν, ποιες εκδηλώσεις έγιναν. Οι αρχαιολογικοί χώροι έχουν ανάγκες, γίνονται έργα; Θα ήθελα να ξέρω αν το Κρατικό Αρχείο τελικά θα μεταφερθεί και πώς θα γίνει προστό στους ερευνητές. Προς τα πού προσανατολίζεται η πολιτιστική διπλωματία μας; Τι ενέργειες γίνονται στο εξωτερικό για την προώθηση του κυπριακού πολιτισμού. Επίσης, στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Ημερών Κληρονομιάς τι προγραμματίζεται να γίνει; Πώς πήγε το Πρόγραμμα Πολιτιστικής Αποκέντρωσης, ποια τα συμπεράσματα από τη διεξαγωγή του; Θα είχε ακόμη ενδιαφέ-

ρον να μαθαίναμε σε τι διεθνή φεστιβάλ θα ήθελε να λάβει μέρος ή έχει συμμετάσχει η Κυπριακή Δημοκρατία; Εκτός από τον διακαή πόθο της Επιδαύρου. Στη χώρα μας, ποια φεστιβάλ έγιναν, από το κράτος ή άλλους πολιτιστικούς φορείς, ωφέλησαν, τι πολιτιστικό αποτύπωμα άφησαν, πόσοι τα παρακολούθησαν; Οι διοργανωτές έδωσαν τέτοια στοιχεία, ποιστικά και ποσοτικά; Οι δήμοι και οι κοινότητες τι έκαναν στο πολιτιστικό κομμάτι για τους δημότες και τις δημότισσες τους; Ο χώρος πολιτισμού τους πώς αξιοποιούνται, τι ανάγκες έχουν; Βονθάει ή όχι η Πολιτεία; Τα Κύπρια είναι αυτό που νομίζουμε ή απλώς είναι μια φθινοπωρινή εκδήλωση με κάμποσες παραστάσεις; Εγώ νομίζω το δεύτερο.

Θέλετε να πάμε πιο βαθιά; Ας πάμε... με τους Τ/κ πώς ερχόμαστε πιο κοντά μέσω κοινών πολιτιστικών δράσεων; Ποιες έγιναν και ποιες προγραμματίζονται. Οι Αρμένιοι, οι Μαρωνίτες, οι Λατίνοι συμμετέχουν και με ποιον τρόπο στα πολιτιστικά δρώμενα

του τόπου; Ποιο το έργο, το πολύ σημαντικό, των Τεχνικών Επιτροπών για τον Πολιτισμό και την Πολιτιστική Κληρονομιά; Τι κάνουμε για την αστική βιωσιμότητα και πώς αυτή συνδέεται με τον οικιστικό ιστό και τις πολιτιστικές δομές του; Αρκεί ένα υποβρύχιο πάρκο; Προσωπικά δεν το νομίζω.

Φυσικά, σε αυτή τη συνέντευξη Τύπου θα πρέπει να μιλήσουμε και για τα εργατικά δικαιώματα, τις συνθήκες εργασίας, τα ρεπό, τα συμβόλαια, τις κοινωνικές ασφαλίσεις. Αν στην Κύπρο έχουμε φαινόμενα παρενόχλησης και κακοποιήσεων και πώς αυτά θεραπεύονται, αντιμετωπίζονται και εν τέλει λύνονται... Εμπλέκεται και το υπουργείο Εργασίας; Αν ναι, να το καλέσουν και αυτό.

Θα μου πείτε και θα έχετε και δικίο, εδώ συζητάμε για επιστροφή στο σύνταγμα του 1960, θα μιλάμε για πράγματα που χρειάζονται βλέμμα στο αύριο; Έχετε δικίο, ας μιλήσουμε καλύτερα για επικυρηγήσεις!

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Παραμένοντας σε ανοικτή γραμμή με τον Άλλο

Ο σκηνοθέτης της ταινίας «Η κλήση» Μάριος Ψαράς μιλάει στην «Κ»

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«**Η κλήση**», μία ανεξάρτητη κυπριακή κινηματογραφική παραγωγή μικρού μήκους, θα προβληθεί για πρώτη φορά στην Κύπρο στο πλαίσιο του QUEER WAVE Cyprus LGBTIQ+ film festival. Η ταινία διακρίθηκε με Εύφημο Μνεία στο 43ο Διεθνές Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας 2020 και βραβεύτηκε με το Πρώτο Ευρωπαϊκό Βραβείο Μυθοπλασίας Μικρού Μήκους στο 2ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Κρήτης & Awards. Έχει ταξιδέψει σε πολλά διεθνή φεστιβάλ (36th Lovers Film Festival, Ιταλία, 14ο Φεστιβάλ Ελληνικού Κινηματογράφου Los Άντζελες, Φεστιβάλ Κινηματογράφου OUTShine 2020, 18ο Φεστιβάλ Ελληνικού Κινηματογράφου Σαν Φρανσίσκο 2021) θα προβληθεί επίσης σε φεστιβάλ σε Ουγγαρία, Αλβανία και Πορτογαλία. Μετά από κάμποση ώρα με το μαγνητοφωνάκι κλειστό, και ενώ συζητούσαμε την «Κλήση» ο Μάριος μου είπε: «Δεν θα ονομάσω τον εαυτό μου σκηνοθέτη,

προτιμώ το εραστής της τέχνης. Η δε ιδέα της κλήσης δεν είναι αυτοβιογραφική, αυτό θα πρέπει να το επαναλάβω», μου ξεκαθαρίζει ο Μάριος, και μου λέει ότι υπάρχουν δύο απαντήσεις, γιατί επέλεξε να κάνει την «Κλήση»: «Κατ' αρχάς είναι η ομοφοβική και τρασνοφοβική εμπειρία που υπάρχει, όταν κάποιος μεγαλώνει στην πατριαρχική κοινωνία της Κύπρου ή της Ελλάδας και σε άλλες χώρες, είναι η απουσία της ορατότητας αυτών των ατόμων, κυρίως των trans. Και επίσης η δεύτερη απάντηση που μπορώ να σου δώσω είναι οι εικόνες που έχω από το Λονδίνο για τα trans άτομα, που είναι περισσότερο ενταγμένοι στην καθημερινότητα. Εκεί στο Λονδίνο γνώρισα μία trans γυναίκα από χώρα της Μέσης Ανατολής που είχε μια παρόμοια εμπειρία, όπως της ηρώϊδας της «Κλήσης» και έγινε η ταινία...». Πόσο κοντά είναι στην πραγματικότητα της καθημερινότητας η ηρώϊδα σου, τον ρώτησα: «Πιστεύω πως η τέχνη δεν μπορεί να είναι πιστή

Στην «Κλήση» ο χαρακτήρας είναι πιο ρεαλιστικός, αν και στην ταινία του δεν χρησιμοποιήθηκαν τεχνικές ταύτισης του κοινού με τον χαρακτήρα... Εμείς δεν έχουμε κοντινά πλάνα ή ευαίσθητη μουσική που να δημιουργούν εξωραϊστικές συνθήκες ταύτισης, δεν μας ενδιέφερε», λέει ο σκηνοθέτης Μάριος Ψαράς.

Μαζί με την Αυγή Λίλλη και τον Νεκτάριο Θεοδώρου δημιουργήσαμε έναν χαρακτήρα. Δεν είναι, να το ξαναπώ, αναπαράσταση ενός πραγματικού χαρακτήρα, είναι μια μίξη εμπειριών.

απόδοση της πραγματικότητας... δεν ισχυριζομαι ότι αναπαριστώ μια πραγματικότητα μέσα από την «Κλήση», θέλω να πιστεύω

Δεν είμαστε τόσο πίσω

Πόσο πίσω είμαστε σε θέματα ΛΟΑΤ στην Κύπρο; Ο Μάριος μου απαντάει με ερώτηση: «Τι σημαίνει πίσω; Ποιοι είναι οι μπροστά;»... και στις δυτικές κοινωνίες ένας μέρος τους είναι μπροστά. Θα πρέπει να απενοχοποιήσουμε και αν θέλεις να αποδομήσουμε κάποια πράγματα. Δεν είμαστε ο τελευταίος τροχός της άμαξας σε αυτά τα θέματα, ούτε είμαστε οι πιο οπισθοδρομικοί. Έχουμε πολλούς ανθρώπους που κάνουν πράγματα, ακόμα και σε επίπεδο πολιτικό, αν θες, ίσως λόγω της Ε.Ε. και της ευρωπαϊκής μας προοπτικής, γίνονται πράγματα. Φυσικά και υπάρχουν μεγάλα κομμάτια της κοινωνίας μας που είναι πίσω, αλλά υπάρχουν και σημαντικά κομμάτια που είναι μπροστά. Δεν είμαι πρωτοπόρος σε αυτά τα πράγματα... ο Ηλίας Κωνσταντίνου έγραφε queer ποίηση τη δεκαετία του '80, τον ξέρει κανένας; Όχι! Δεν είμαστε τόσο πίσω.

έχει επιλεγεί να παρουσιαστεί σε πολλά φεστιβάλ δηλώνει την ανάγκη για τέτοιες ταινίες; «Οι χώρες στις οποίες είχε απήχηση η «Κλήση» είναι χώρες που λίγο πολύ τα trans άτομα βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο ορατότητας και διακρίσεων με την Κύπρο. Δεν έκανε τόση πολλή εντύπωση για παράδειγμα στα δυτικά φεστιβάλ, γιατί εκεί η συζήτηση γύρω από ΛΟΑΤ θέματα έχει μετατοπιστεί σε άλλα πράγματα. Εμείς παρουσιάζουμε μια κυπριακή πραγματικότητα, που είναι πολύ σημαντικό, έχει ένα στοιχείο εντοπιότητας, έτσι είναι λογικό νομίζω που η ταινία μας είχε επιτυχία και απήχηση σε χώρες όπως η Ελλάδα, τα Βαλκάνια γενικότερα, ακόμα και στην Ιταλία, όπου η Εκκλησία και εκεί είναι ιδιαίτερα δυνατή».

ότι είναι ένα κινηματογραφικό έργο τέχνης. Μαζί με την Αυγή Λίλλη και τον Νεκτάριο Θεοδώρου δημιουργήσαμε έναν χαρα-

κτήρα. Δεν είναι, να το ξαναπώ, αναπαράσταση ενός πραγματικού χαρακτήρα, είναι μια μίξη εμπειριών». Το ότι έχει βραβευτεί και

Οι queer χαρακτήρες και τα στερεότυπα

Με τον Μάριο συζητήσαμε αρκετά για τους queer χαρακτήρες της τηλεόρασης, αλλά και του κινηματογράφου και φτάσαμε να μιλάμε για τον χαρακτήρα του Βαντζελή από την «Αίγια Φούξια», χωρίς καμία αναστολή πολιτιστική, σε αντίστιξη με τον χαρακτήρα που υποδύεται ο Νεκτάριος Θεοδώρου στην «Κλήση». Καρικατούρα ή όχι ο τηλεοπτικός Βαντζελής, πραγματικός χαρακτήρας το trans άτομο στην «Κλήση»; Ο Μάριος μου λέει: «Το θέμα είναι να δούμε πώς μπαίνουν αυτοί οι χαρακτήρες στα ΜΜΕ, σε ποιον βαθμό ο Βαντζελής καταξιώνεται σαν ένα θετικό ή αρνητικό στερεότυπο; Πόσο καλό ή κακό κάνει αυτός ο χαρακτήρας στα ΛΟΑΤ αιτήματα και διεκδικήσεις; Προσωπικά νομίζω πως ο χαρακτήρας αυτός ήταν τομή στην κυπριακή τηλεόραση» και συνεχίζει: «Αυτοί οι χαρακτήρες είναι αναπαραστάσεις, δεν είναι πραγματικότητες, ο κόσμος αυτό το ξέρει»... Ναι, αντιτείνω, αλλά δεν δημιουργείται μια αρνητική εικόνα για τα ΛΟΑΤ άτομα και αν συγκρίνουμε τους δύο εντελώς εκ διαμέτρου αντίθετους χαρακτήρες; «Νιώθω ότι η πλειονότητα των χαρακτήρων στην «Αίγια Φούξια» είναι μια παρωδία, ο κόσμος καταλάβαινε ότι όλα αυτά ήταν κάτι ψεύτικο... νομίζω λοιπόν πως ο Βαντζελής δεν μπορεί να θεωρηθεί ως μια στερεοτυπική αναπαράσταση»... και μου εξηγεί ο Μάριος ότι στην «Κλήση» ο χαρακτήρας είναι πιο ρεαλιστικός, αν και στην ταινία του δεν χρησιμοποιήθηκαν τεχνικές ταύτισης του κοινού με τον χαρακτήρα... εμείς δεν έχουμε κοντινά πλάνα ή ευαίσθητη μουσική που να δημιουργούν εξωραϊστικές συνθήκες ταύτισης, δεν μας ενδιέφερε».

Δεν θέλαμε ταύτιση

Δεν θέλαμε ο κόσμος να ταυτιστεί με τον χαρακτήρα... δεν θέλαμε «συναισθηματική βύθιση», εμείς μείναμε έξω από το δωμάτιο της ηρώϊδας μας, μου λέει ο Μάριος για την ηρώϊδα του «κρατάμε τον θεατή σε απόσταση. Ήθελα να δείξω την αδυναμία μας να αναπαραστήσουμε 100%, να αντιλη-

«Συνειδητοποιήσα ότι δεν είναι ακόμα αρκετά ορατά αυτά τα άτομα στην κοινωνία μας, πόσω μάλλον να βρεις και ηθοποιό, και θέλαμε ηθοποιό, είναι ένας δύσκολος ρόλος, δεν θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε ερασιτέχνη και επίσης ήθελα να μιλάει κυπριακά. Ο Νεκτάριος Θεοδώρου έκανε πολύ καλή δουλειά», λέει ο σκηνοθέτης της «Κλήσης».

φθούμε 100%, την εμπειρία των trans ατόμων, γιατί κανένας από την παραγωγή δεν είναι trans, «θα πρέπει να σεβαστώ αυτή την κοινότητα», τότε γιατί επιλέγεις να μιλήσεις για αυτούς τους ανθρώπους, όταν λες ότι δεν μπορείς να μιλήσεις για αυτούς τους ανθρώπους, όταν λες ότι δεν μπορείς να μιλήσεις για αυτούς τους ανθρώπους, όταν λες ότι δεν μπορείς να μιλήσεις για αυτούς τους ανθρώπους... δεν κάνω απλώς ένα αφιέρωμα... ο αγώνας τους είναι αγώνας όλων μας. Αγώνας εναντίον της πατριαρχίας... Αυτός ο έντονος χαρακτήρας λοιπόν πιστεύω ότι μπορεί να περάσει αυτά τα μηνύματα. Ο φόβος μας πάντοτε ήταν ότι έπρεπε να δείξουμε σεβασμό και γι' αυτό κρατήσαμε τις δέουσες αποστάσεις, θελήσαμε να δείξουμε ότι αγώνας της ηρώϊδας μας μας αφορά όλους, αλλά η εμπειρία του είναι κάτι που ποτέ δεν θα μπορέσουμε να καταλάβουμε στην ολότητά του». Πρώτα, τέλος, τον Μάριο αν προσπα-

θησε να βρει trans άτομο για τον ρόλο, «φυσικά, αλλά σύντομα συνειδητοποιήσα ότι δεν είναι ακόμα αρκετά ορατά αυτά τα άτομα στην κοινωνία μας, πόσω μάλλον να βρεις και ηθοποιό, και θέλαμε ηθοποιό, είναι ένας δύσκολος ρόλος, δεν θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε ερασιτέχνη και επίσης ήθελα να μιλάει κυπριακά! Ο Νεκτάριος Θεοδώρου έκανε πολύ καλή δουλειά.

Πιστεύω πως η «Κλήση» είναι από εκείνες τις ταινίες που σε προκαλούν να σκεφτείς πως κανείς άνθρωπος δεν πρέπει να μένει στη σκιά μια επιλογής του, που δεν στέκεται απέναντι από τον Άνθρωπο. Καλούμαστε όλοι πλέον να είμαστε σε ανοικτή γραμμή με τον Άλλο συνεχώς.

«Η Κλήση» παρουσιάζεται για πρώτη φορά στην Κύπρο, στο πλαίσιο του 2ου Queer Wave Cyprus LGBTIQ+ film festival στη Λευκωσία, την Τρίτη 7 Σεπτεμβρίου. Μετά την προβολή της ταινίας το κοινό θα έχει την ευκαιρία να συμμετάσχει σε Q&A με συντελεστές της ταινίας. Πρωταγωνιστεί ο Νεκτάριος Θεοδώρου, σκηνοθεσία Μάριος Ψαράς, σενάριο Μάριος Ψαράς και Αυγή Λίλλη. Σχεδιασμός Ήχου Σταύρος Μακρής.

ΜΑΡΑΒΕΓΙΑΣ

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΤΗΣ:

01/09/21
ΚΟΥΡΙΟ
ΛΕΜΕΣΟΥ

02/09/21
ΣΚΑΛΙ
ΑΓΛΑΝΤΖΙΑΣ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Γιώργος Σκοτεινός: Μια περιπέτεια ζωής

Ο καλλιτέχνης μίλησε στην «Κ» για μια ζωή γεμάτη, από φυλακές έως στις κριτικές των έργων του στους *New York Times*

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΚΥΠΡΙΟΙ Ζωγράφοι

Συνέντευξη στη ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ

Η «Κ» συνεχίζει να παρουσιάζει καλλιτέχνες της Κύπρου, οι οποίοι ξεκίνησαν να δραστηριοποιούνται πριν από την εισβολή. Δεύτερος της σειράς αυτής, μετά τον Ανδρέα Χαραλαμπίδη, είναι ο Γιώργος Σκοτεινός, ο οποίος μίλησε στην «Κ» για μια ζωή γεμάτη περιπέτεια. Ο κ. Σκοτεινός, αγωνιστής, έτοιμος να θυσιάσει για την πατρίδα του, ένας άνθρωπος που ποτέ δεν τα παράτησε. Ο κ. Σκοτεινός συνεχίζει μέχρι σήμερα να εργάζεται και υπηρετεί την τέχνη του, η οποία όπως λέει είναι η δική του πηγή δύναμης.

Η αρχή στην Αμμόχωστο

—Ας ξεκινήσουμε από την αρχή: Πώς μπήκε η τέχνη στη ζωή σας;

—Η οικογένειά από τη μεριά της μητέρας μου είναι πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία, κανένας από αυτούς δεν είχε σχέση με τη ζωγραφική ή με την τέχνη γενικά, απλώς τελείωσαν ένα σχολείο και μετά γλύτωσαν τις σφαγές των Τούρκων και ήλθαν στην Κύπρο. Ο πατέρας μου από την άλλη ήταν από την Πάφο και επειδή ήταν κυβερνητικός υπάλληλος, δούλευε

“

Είχα την τύχη, με αφορμή τα σκηνικά, να ανακατευτώ με το κάμωμα των χρωμάτων και να μάθω γι' αυτά και τη δημιουργία τους. Όλη αυτή η δουλειά που έριξα στο θέατρο του σχολείου ήταν η προεργασία μου για τη ζωγραφική.

τότε στα αποικιακά δικαστήρια, ήταν επιδότης και πήγαινε πολύ συχνά στη Λεμεσό. Στη συνέχεια τον μετέθεσαν στην Αμμόχωστο έτσι πήγε όλη η οικογένειά μαζί του. Έτσι τα παιδικά μου χρόνια μέχρι το δημοτικό ήταν στη Λεμεσό και μετά στην Αμμόχωστο. Τα πρώτα μου βήματα στη ζωγραφική ήταν στο γυμνάσιο της Αμμοχώστου. Εκεί έδειξα ένα ταλέντο και εξεπλάγην που τους αρέσαν τόσο πολύ τα έργα που έκανα. Η ευκαιρία που είχα για να κάνω τα έργα ήταν το θέατρο και ήταν μια

Ήμουν μέσα στις ομάδες και ορκισμένος της ΕΟΚΑ. Όταν τελείωσα το γυμνάσιο ήμουν ήδη μέρος αυτού του αγώνα και ήμουν έτοιμος να θυσιάσω τη ζωή μου για την πατρίδα μου» τονίζει ο καλλιτέχνης.

ανάγκη που είχαν οι δάσκαλοι τότε, όπως ήταν ο Παναγιώτης Σέργης, ο Κύρης και η γυναίκα του, η Κυρού. Εμένα, επειδή μου άρεσε

και το θέατρο, ο Σέργης με έβαζε να παίζω, αλλά εκεί ανακαλύφθηκε και το ταλέντο μου στη ζωγραφική. Έτσι από τότε στο σχολείο,

στην τετάρτη τάξη, αναλάμβανα τα σκηνικά στα θεατρικά του σχολείου. Είχα την τύχη, με αφορμή τα σκηνικά, να ανακατευτώ με το κάμωμα των χρωμάτων και να μάθω γι' αυτά και τη δημιουργία τους. Όλη αυτή η δουλειά που έριξα στο θέατρο του σχολείου ήταν η προεργασία μου για τη ζωγραφική. Τα καλοκαίρια, όταν τελείωνε το σχολείο, συνέχιζα να ζωγραφίζω και λάμβανα μέρος σε παγκύπριους διαγωνισμούς τέχνης. Το πρώτο μου έργο θυμάμαι από τον διαγωνισμό το αγόρασε ο Ζήνωνας Περίδης, ο πατέρας του Δημήτρη Περίδη, το αγόρασε 50 λίρες και εγώ νόμιζα ότι είχα γίνει πλούσιος.

—Οι γονείς σας είχαν αντιδράσεις σε αυτό που επιλέξατε να κάνετε;

—Ο πατέρας και η μητέρα μου ποτέ δεν επενέβησαν στον δρόμο που ακολουθούσα να κάνω, ικανοποιούνταν με αυτό, χωρίς να ήταν άνθρωποι της κουλτούρας. Ποτέ δεν τους άκουσα να αντιδράσουν εναντίον της ζωγραφικής που επέλεξα να κάνω.

Περήφανος Εόκατζης

—Συμμετείχατε και στην ΕΟΚΑ, πώς ήταν αυτή η εμπειρία σας;

—Αμέσως μετά το γυμνάσιο το '55 άρχισε ο αγώνας της ΕΟΚΑ. Ήμουν μέσα στις ομάδες και ορκισμένος της ΕΟΚΑ. Όταν τελείωσα το γυμνάσιο ήμουν ήδη μέρος αυ-

τού του αγώνα και ήμουν έτοιμος να θυσιάσω τη ζωή μου για την πατρίδα μου. Οι δάσκαλοί μας έπαιξαν κύριο λόγο σε αυτό, διότι μας έμαθαν να είμαστε περήφανοι που είμαστε Έλληνες, περήφανοι που μιλούμε αυτή τη γλώσσα και περήφανοι που έχουμε την κυπριακή κουλτούρα. Καθυστέρησα να πάω να σπουδάσω δύομισι χρόνια, διότι πιάστηκα και μπήκα στις φυλακές. Ήμουν στις ομάδες κρούσεων. Οι ομάδες κρούσεων ήταν να κουβαλάς όπλα και να κλέβεις όπλα από τις αποθήκες των Άγγλων. Θυμάμαι εκείνη τη μέρα που πιάστηκα πήγαμε και περικυκλώσαμε έναν αστυνομικό σταθμό των Άγγλων στη Γιάλουσα και ξεκινήσαμε να πυροβολούμε. Ξεκίνησαν να μας πυροβολούν και εκείνοι και έτσι είπαμε να φύγουμε. Ξεκινώντας να φύγουμε αποφασίσαμε να στραφούμε πίσω, εκεί η Άγγλοι είχαν έτοιμα τα μπλόκα σε σημείο που δεν τους άκουσα να αντιδράσει, μας περικύκλωσαν, μας κατασκότωσαν από το ζύλο, μας έγδυσαν και μας κουβάλησαν στο μεγάλο στρατόπεδο. Εκεί δημιουργήσαν κάτι τεράστιες ουρές όπου περνούσαν από διπλά και μας ξυλοκοπούσαν. Όταν κάποιος πήγαινε να αντιδράσει, έπιαναν το αυτόματο όπλο και μας χτυπούσαν στην κοιλιά. Αυτός ήταν ο λόγος που καθυστέρησα για τις σπουδές μου.

Οι σπουδές σε Αθηνά και Νέα Υόρκη και η Κύπρος του τώρα

—Καταφέρατε όμως να πάτε να σπουδάσετε...

—Ξεκίνησα τις σπουδές στην Αθηνά το '60, με υποτροφία ζωγραφικής στη Σχολή Καλών Τεχνών. Λόγω του ότι ήμουν εκεί τέσσερα χρόνια, αποφάσισα να τελειώσω και τη Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου, να γίνω ηθοποιός. Ενίκησεν όμως η ζωγραφική. Μετά τις σπουδές οργάνωσα μια ομάδα με τους συμφοιτητές μου της Σχολής Καλών Τεχνών και του Εθνικού Θεάτρου και τους παρότρυνα να κάνουν και άλλες σπουδές σχετικά με την τέχνη αλλά σε διαφορετικούς κλάδους. Δεν ήταν δύσκολο παρόλο που ήμουν απένταρος αλλά το ότι έζησα στις φυλακές και είχα «ταφιλίκ» δεν με φόβιζε κάτι και έτσι πήγα στη Νέα Υόρκη.

—Και τι κάνατε στη Νέα Υόρκη;

Πήγα Νέα Υόρκη και σπούδασα σε σχολές που είχαν σχέση με τον κινηματογράφο, στο School of Visual Arts. Εκεί σπούδασα μοντάζ με cinematography. Στα τρία χρόνια που ήμουν στη Νέα Υόρκη έκανα και μια έκθεση ζωγραφικής, τότε οι *New York Times* έγραψαν

“

Πώς να μπορέσεις να έχεις ελπίδα, σε ένα μέρος που δεν υπάρχει ένα σωστό υπουργείο Πολιτισμού, ένα υπουργείο Πολιτισμού που είναι καμουφλαρισμένο κάτω από την προπαγάνδα.

για εμένα και πούλησα όλα μου τα έργα. Η Νέα Υόρκη ήταν μια πολύ ξεχωριστή εμπειρία για εμένα, την αγάπησα αληθινά. Έπρεπε όμως να φύγω. Ένα μεγάλο ποσοστό των χρημάτων που έβγαλα τα έδωσα στην αδελφή μου για να τη βοηθήσω, ζούσε τότε στην Ελλάδα.

Επιστρέφοντας Κύπρο

—Πώς ήταν η επιστροφή σας πίσω στην Κύπρο;

—Εστράφηκα λοιπόν στην Κύπρο και πήγα στις τράπεζες να ζητήσω ένα μικρό δάνειο 500 λίρων τότε για να με βοηθήσουν να κάνω το στούντιό μου και ήθελα να κάνω στην Αγία Νάπα ένα πολιτιστικό κέντρο, δεν κατάφερα να το κάνω όμως αυτό. Δεν με βοήθησε η κυβέρνηση. Δεν ξέρω όμως εάν γνωρίζεις τότε δεν υπήρχε υπουργείο Πολιτισμού στην Κύπρο, τους το είχε απαγορέψει η αγγλική κυβέρνηση με τις συμφωνίες της Ζυρίχης. Ο λόγος είναι ότι ο πολιτισμός κάμνει επαναστάσεις για να απελευθερωθεί. Ο πολιτισμός βοηθά στη γνώση. Μετά δημιουργήθηκε υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. Μέχρι να γίνει η εισβολή στην Κύπρο είχαν ήδη περάσει αρκετά χρόνια, οργάνωσα το στούντιό μου, βρήκα ένα πολύ ωραίο χώρο στον Άγιο Μένωννα όπου το έκανα σημείο για διάφορους ανθρώπους του πολιτισμού, όπως η Νίκη Μαραγκού και ο Αντώνης Ηλιάκης, οι οποίοι ήταν τακτικοί θαμώνες στο συγκεκριμένο χώρο. Μετά ήρθε η εισβολή, τα έχασα αυτά, έχασα το σπίτι μου, τον χώρο μου, όμως

με τη ζωγραφική και με διάφορες εκθέσεις στο εξωτερικό κατάφερα να ορθοποδήσω και πάλι.

Πολιτική Εκθεση

—Μιλήστε μου για την έκθεση «Ο Κύκλος Καταγγελίας»...

—«Ο Κύκλος Καταγγελίας» έγινε ειδικά μετά την εισβολή σαν μια πολιτική αντίδραση των πράγματων, από ό,τι είδα και πέρασα σαν πρόσφυγας. Η πρώτη εκδήλωση έγινε στην Ελλάδα, μετά ήρθε στην Κύπρο, αργότερα στάλθηκε στην Μπιενάλε της Αλεξάνδρειας και έμειναν εκεί κλειδωμένα μέσα στις κούτες τότε τα έργα. Ο λόγος ήταν ότι είχε γίνει επίθεση στην Κύπρο από τους Παλαιστίνιους της Αιγύπτου και διακόφημε εκείνες τις μέρες τις διπλωματικές σχέσεις. Υπέφερε εκείνη η έκθεση κατά κάποιο τρόπο. Ήρθε πίσω μετά από αρκετούς μήνες με τη βοήθεια της Ελλάδας. Μου ζήτησαν από το Ινστιτούτο της Κοινοπολιτείας στην Αγγλία να μεταφερθεί εκεί η έκθεση και έτσι και έγινε. Εκεί γνώρισε μεγάλη επιτυχία όμως, η δική μου όμως προσπάθεια ήταν να πάει

εκεί που πρέπει και συγκεκριμένα στην Ευρώπη. Ο σκοπός μου ήταν να ξεσηκώσω τους Έλληνες και τους Κύπριους που ζουν στις ευρωπαϊκές πόλεις για να γίνουν κάποιες ειρηνικές διαδηλώσεις έξω από την έκθεση. Με τη βοήθεια όμως του Παγκοσμίου Συμβουλίου Ειρήνης τα έργα κατάφεραν και ταξίδεψαν στην πρωτεύουσα της Αυστρίας και στην Βασιλεία της Ελβετίας.

—Πώς βλέπετε την Κύπρο του σήμερα σε σχέση με τα πολιτιστικά δρώμενα;

—Είμαι απογοητευμένος, δεν υπάρχει αμφιβολία. Είμαι απογοητευμένος διότι ήλπιζα ότι θα μπορούσα να ταραξω λίγο τα νερά στο νησί μας, ερχόμενος πίσω από το εξωτερικό. Πώς να μπορέσεις να έχεις ελπίδα, σε ένα μέρος που δεν υπάρχει ένα σωστό υπουργείο Πολιτισμού, ένα υπουργείο Πολιτισμού που είναι καμουφλαρισμένο κάτω από την προπαγάνδα.

Κάντε ό,τι αγαπάτε

—Θα δίνετε κάποια συμβουλή στους νέους καλλιτέχνες;

—Είναι μια δύσκολη κατάσταση

ση. Οι αλλαγές δεν γίνονται με έναν άνθρωπο μόνο, θέλει συλλογική προσπάθεια. Χρειάζεται να υπάρχουν άνθρωποι που να μπορούν ωθήσουν τους νέους να αγαπήσουν τον τόπο τους, να αγαπήσουν τον πολιτισμό τους, να μπορούν να πηγαίνουν σε σοβαρά μουσεία και να βλέπουν την ταυτότητά τους. Έτσι ο νέος θα μπορέσει να νιώσει ότι στέκεται σε ένα βάθρο ψηλό, στιβαρό με βάσεις και έτσι θα νιώθει περήφανος. Η συμβουλή μου, λοιπόν, στα νέα παιδιά είναι να κάνουν αυτό που αγαπούν και να μάθουν να το κάνουν μια ενδιαφέρουσα περιπέτεια που θα τους κρατήσει μέχρι το τέλος. Άρα συνοψίζοντας οι δυο μου συμβουλές είναι αγάπη προς αυτό που κάνεις και να μάθεις να αντέχεις.

Βραβεία

Αντιπροσωπεύοντας την Κύπρο:

1982 - 5η Τριενάλε Ινδιάν, Lalit Kala Academy, αργυρό μετάλλιο
1968 - Μπιενάλε Αλεξάνδρειας, τιμητική διάκριση
2015 - Αριστείο Τεχνών της Κυπριακής Δημοκρατίας

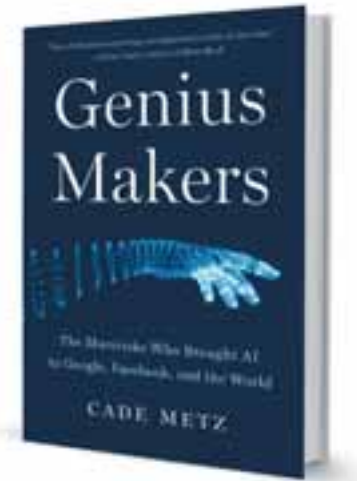
Η τεχνητή νοημοσύνη και οι πρωτοπόροι της

Πώς φτάσαμε στον θρίαμβο των αυτοδιδακτων μηχανών

Του ΜΑΝΩΛΗ ΑΝΔΡΙΩΤΑΚΗ

Η ιστορία της τεχνητής νοημοσύνης (ΤΝ) ξεκινά το καλοκαίρι του 1956, από μια ομάδα επιστημόνων που συναντήθηκε στο Κολέγιο Ντάρτμουθ για ένα εργαστήριο. Μετά τον ενθουσιασμό των πρώτων χρόνων για τις μηχανές που θα μιμούνταν τον ανθρώπινο εγκέφαλο και θα βοηθούσαν την ανθρωπότητα να λύσει όλα τα φλέγοντα προβλήματα, ακολούθησαν μεγάλες περιόδοι παρακμής, οι περίφημοι «χειμώνες της ΤΝ», που εναλλάσσονταν με περιόδους αναθέρμανσης του ενδιαφέροντος.

Σήμερα βρισκόμαστε αναμφίβολα σε μια άνοδιξη της ΤΝ κι αυτό οφείλεται κυρίως στην ανάπτυξη μιας υποκατηγορίας της ΤΝ, η οποία ονομάζεται μηχανική μάθηση (ΜΜ), και στα παρακλάδια της, που ονομάζονται νευρωνικά δίκτυα και βαθιά μάθηση. Ο δημοσιογράφος των New York Times Κέιντ Μετζ, στο βιβλίο του «Genius Makers, The Mavericks Who Brought AI to Google, Facebook and the World» («Ιδιοφυείς κατασκευαστές. Οι αντικομφορμιστές που έφεραν την ΤΝ στο Google, στο Facebook και στον κόσμο», Random House, 2021), περιγράφει γλαφυρά το χρονικό της εξέλιξης της ΜΜ, μέσα από τους πρωταγωνιστές της. Ικνηλατεί την επιτυχία μιας τεχνολογίας που φυτοζωούσε για δεκαετίες κι ήρθε ξανά στην επικαιρότητα εξαιτίας της επιμονής και της υπομονής μιας δράκας αντικομφορμιστών, οι οποίοι την έβγαλαν με κόπο από την ανυποληψία και την κατέστησαν κυρίαρ-

Στο βιβλίο του ο Κέιντ Μετζ εκλαίκεύει δυσνόητες έννοιες και εστιάζει περισσότερο στους ανθρώπους παρά στις τεχνολογίες.

χη παγκοσμίως. Ο Μετζ εκλαίκεύει δυσνόητες έννοιες και εστιάζει περισσότερο στους ανθρώπους παρά στις τεχνολογίες. Η ιστορία του ξεκινά δύο χρόνια μετά το εργαστήριο του Ντάρτμουθ, το καλοκαίρι του 1958, όπου παρουσιάζεται ένα από τα πρώτα νευρωνικά δίκτυα της Ιστορίας. Το «Perceptron» (Αντίληπτρο), η εφεύρεση του Φρανκ Ρόζενμπлат, είναι ένα σύστημα που μπορεί να αναγνωρίζει τυπωμένα γράμματα, χειρόγραφες λέξεις, προφορικές εντολές, ακόμα και ανθρώπινα πρόσωπα. Μπορεί να μεταφράζει γλώσσες και θεωρητικά μπορεί να φτάσει μέχρι και να εξερευνά άλλους πλανήτες. Το σύστημα του Ρό-

ζενμπλάτ μαθαίνει μόνο του με τον ίδιο τρόπο που το κάνει και ο ανθρώπινος εγκέφαλος. Οι επιστήμονες αποκαλούν αυτή την πρακτική connectionism (συνδετισμός), καθώς, όπως ο εγκέφαλος, το σύστημα εξαρτάται από έναν μεγάλο αριθμό αλληλοεξαρτώμενων υπολογισμών.

Κάποιες εφημερίδες της εποχής γράφουν με ενθουσιασμό, ενώ άλλες το περιγράφουν με τρόπο. Παρά τις μεγάλες προσδοκίες, όμως, έως το 1970 η τεχνολογία μαραζώνει. Η έρευνα της ΤΝ παίρνει άλλη τροπή. Κερδίζει ένας άλλος δρόμος, εκείνος της «συμβολικής ΤΝ», που εκπροσωπείται κυρίως από τον Μάρβιν Μίνσκι, ο οποίος γράφει μαζί με τον Σέιμουρ Πάπερτ ένα βιβλίο-κόλαφο για το «Perceptron». Η συμβολική ΤΝ δεν μαθαίνει μόνη της από τα δεδομένα, όπως τα νευρωνικά δίκτυα, αλλά χρειάζεται συγκεκριμένες εντολές και κανόνες από τους μηχανικούς για να λειτουργήσει. Ονομάζεται συμβολική γιατί οι εντολές της δίνονται μέσω συμβόλων, δηλαδή ψηφίων και γραμμάτων.

Εως το 1980 η συμβολική ΤΝ μεσοσυρανεύ. Ωστόσο στα μέσα του 1980 εμφανίζεται ο Τζοφ Χίντον. Την εποχή εκείνη, αν έλεγε κάποιος ότι ήθελε να ασχοληθεί με τα νευρωνικά δίκτυα, του υποδείκνυαν να διαβάσει το βιβλίο του Μίνσκι και του Πάπερτ. «Αυτό που έδιωξε όλους τους άλλους από τον συνδετισμό είναι εκείνο που προσέλκυσε τον Χίντον», γράφει ο Μετζ. Ο Τζόφρι Χίντον γεννήθηκε στο τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου στο

Σήμερα, οι αυτοδίδακτες μηχανές, τα νευρωνικά δίκτυα και η βαθιά μάθηση βρίσκονται παντού. Σε τεχνολογικά εργασιτήρια ανά τον κόσμο δίνεται μια επική μάχη για την απόκτηση ταλέντων. Η μηχανική μάθηση θριαμβεύει.

Γουίμπλεντον της Αγγλίας. Ο διακαής του πόθος ήταν να μελετήσει τον ανθρώπινο εγκέφαλο. Ως ανήσυχο πνεύμα που είναι, βλέπει την ΤΝ ως έναν τρόπο δοκιμής των θεωριών του για το πώς λειτουργεί ο εγκέφαλος, με σκοπό κάποια στιγμή να καταλάβει τα μυστήριά του. Οι σπουδές του Χίντον δεν έχουν καμία απολύτως συνοχή. «Χρόνια αργότερα, ένας συνάδελφος σε ένα ακαδημαϊκό συνέδριο τον σύστησε ως εξής: απέτυχε στη φυσική, παράτησε την ψυχολογία και μετά μπήκε σ' ένα πεδίο που δεν είχε καθόλου κριτήρια: στην τεχνητή νοημοσύνη», αναφέρει ο Μετζ. Όμως ο Χίντον επιμένει παρά την αντιδημοφιλία της ιδέας του. «Οι παλιές ιδέες είναι καινούργιες», συνήθιζε να λέει.

Η ζωή του Χίντον είναι κάθε άλλο παρά εύκολη ή συνθησιμένη. Κατ' αρχήν, εδώ και δεκαετίες, δεν κάθεται. Αν καθίσει, εξαιτίας ενός τραυματισμού που είχε υποστεί στην εφηβεία του, ρισκάρει την καταστροφή της σπονδυλικής του στήλης. Ετσι, δουλεύει όρθιος, τρώει πλαγιαστά, ταξιδεύει μόνο με τρένο ή λεωφορείο και στα αυτοκίνητα ξαπλώνει. Τη δεκαετία του '90 υιοθέτησαν με τη γυναίκα του δύο

παιδιά. Πριν γίνουν αμφότερα εξιτών, η γυναίκα του πέθανε από καρκίνο της μήτρας, αφού αρνήθηκε συστηματικά να δει γιατρό, εξαιτίας της άκαμπτης πίστης της στην ομοιοπαθητική. Εικοσι πέντε χρόνια μετά έχασε και τη δεύτερη γυναίκα του. Όταν το 2018 παρέλαβε μαζί με τον συνάδελφό του Γιαν Λεκάν και τον Τζόσουα Μπέντζιο το Βραβείο Τούρινγκ, το «Νομπέλ των προγραμματιστών», της το αφιέρωσε.

«Ο Χίντον διατήρησε όλες αυτές τις προσωπικές πεποιθήσεις – τον αθεϊσμό, τον σοσιαλισμό, τον συνδετισμό– μέσα στις δεκαετίες, ακόμα κι όταν πούλησε την εταιρεία του στην Google για 44 εκατ. δολάρια, αρεσκόταν να αυτοκαρκτηρίζεται “αριστερός του χαβιαριού”». «Αυτός είναι ο σωστός όρος;» ρωτούσε, γνωρίζοντας πολύ καλά ότι ήταν ακριβώς αυτός», γράφει ο Μετζ.

Τα Deepfakes

Σήμερα, οι αυτοδίδακτες μηχανές, τα νευρωνικά δίκτυα και η βαθιά μάθηση βρίσκονται παντού. Σε τεχνολογικά εργαστήρια ανά τον κόσμο δίνεται μια επική μάχη για την απόκτηση ταλέντων.

Η ΜΜ θριαμβεύει. Βλέπουμε διαρκώς προόδους στον χώρο της υγείας (ο Χίντον είναι εκείνος που έχει πει ότι «αν είσαι ακτινολόγος, καλά θα κάνεις να ανησυχείς πολύ»), της αναγνώρισης προσώπων κι αντικειμένων και στη μετάφραση. Ταυτόχρονα, όμως, ο Μετζ επισημαίνει τον σοβαρό κίνδυνο των Deepfakes, τα οποία δεν είναι τίποτα άλλο παρά νευρωνικά δίκτυα που μπορούν να βάλουν στο στόμα του οποιουδήποτε το οτιδήποτε.

Εν τω μεταξύ, η Κίνα βάζει στόχο να γνηθεί στην ΤΝ έως το 2030 και πληθαίνουν οι συζητήσεις για την ασφάλεια των συστημάτων και την ηθική της ΤΝ. Πολλοί ανησυχούν για την προοπτική μιας υπερνοημοσύνης ή, αλλιώς, μιας τεχνητής γενικής νοημοσύνης. Ο Τζοφ Χίντον, με την αναλυτική ευφυΐα και το αντισυμβατικό πνεύμα που τον διακρίνει, διαλύει αυτούς τους φόβους ως πολύ μακροπρόθεσμους. Πιστεύει ότι δεν έχουμε καν λόγο να φτιάσουμε τεχνητή γενική νοημοσύνη. Όταν θέλεις να σπκώσεις λεφτά, απλώς πας σ' ένα ΑΤΜ. «Δεν καταλαβαίνω γιατί ο ρομποτικός σου χειρουργός πρέπει να ξέρει πράγματα και για το μπέιζμπολ», λέει.

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΝΣ!

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 7:00 - 10:00

Γιώργος Λογιδός **Αντρέας Γιωργαλίδας**

ΠΡΩΤΗ ΠΑΣΑ

Listen Live Radio Live

ΣΠΟΡ FM 95.0

ΤΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

24sports.com.cy

Αυγουστιάτικο Φεγγάρι

Μουσική και Ποίηση

Για τον Έρωτα, τον Άνθρωπο και τη Ζωή
κάτω από το φως της Πανσελήνου

23.08
στις 8.30 μ.μ.
"Μικρή Σαλαμίνα"
Πάρκο Γλυπτικής Φίλιππου Γιαπάνη,
Φασσούλα

Είσοδος €15
Τα καθαρά έσοδα θα δοθούν για
φιλανθρωπικούς σκοπούς.

Διοργανωτής:
KANALI E3

Στην εκδήλωση τραγουδά η Έλλη Πασπαλά με τον Τάκη Φαραζή στο πιάνο
Απαγγέλλουν: Αχιλλέας Γραμματικόπουλος και Μιχάλης Πατσευαγόρου

Επιμέλεια: Κωνσταντίνος Καρεμφύλλης
Παρουσίαση: Έλενα Χαλιέτη

Χορηγοί:

ΙΦ **ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ** **K & M SAFEDOORS**

levantina fish

Στηρίζουν: Unos Winery, Sunfresh Bakeries, KEAN, Plus4Print, Pefkos City Hotel και η ταβέρνα "Ιστοά Αριστοτέλους" (Φασσούλα)

Πληροφορίες στο 25 820500 και στο www.kanali6.com.cy

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

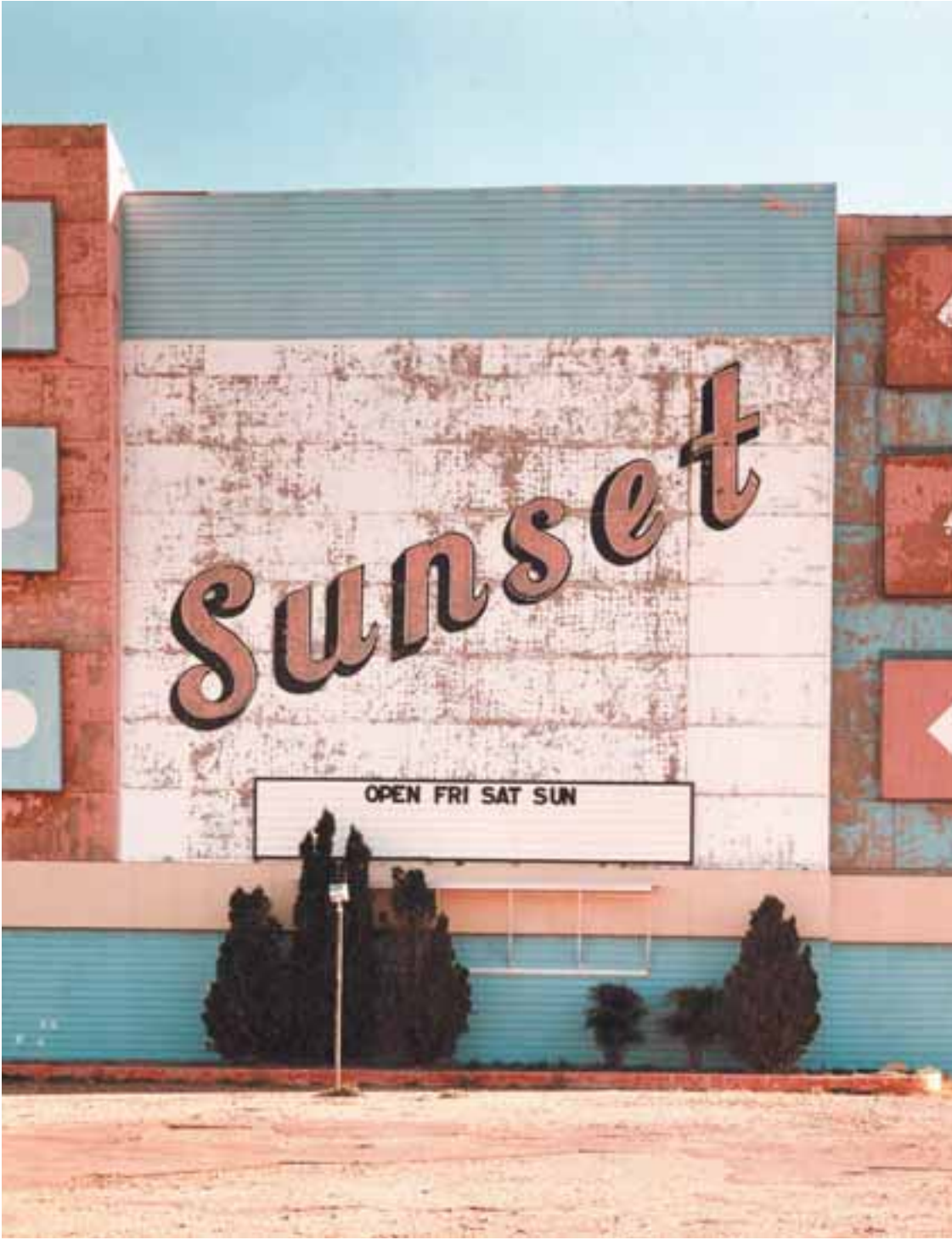
ΜΟΝΑΧΟ
Εικαστική εγκατάσταση
Θυμίζει τα δίκτυα των ψαράδων η εικαστική εγκατάσταση της Αμερικανίδας Τζάνετ Ετσελμαν, που δεσπόζει στην Οντεονπλάτς του Μονάχου. Το έργο λέγεται «Ωρα Γης 1.26 Μόναχο» και αποστέλλει, όπως λέει η δημιουργός του, οικουμενικό μήνυμα. Εγκαινιάστηκε στο πλαίσιο της διεθνούς έκθεσης αυτοκινήτων που θα γίνει τον Σεπτέμβριο και η Mercedes-Benz ανακοίνωσε πως θα στήσει τη δική της έκθεση κάτω από το έργο της Αμερικανίδας εικαστικού, που απλώνεται σε μήκος 24 μέτρων.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
Ελ Γκρέκο
Το περίφημο Μουσείο Φρικ της οδού Μάντισον στο Μανχάταν παρουσιάζει έργα της συλλογής του και εστιάζει στον τρίτο όροφο όπου εκτίθενται εννέα έργα της συλλογής ζωγράφων από την Ισπανία. Ανάμεσά τους και η προσωπογραφία του Αγίου Ιερώνυμου από τον Δομίνικο Θεοτοκόπουλο (Ελ Γκρέκο). Το Μουσείο Φρικ αναφέρεται με σαφήνεια στην ελληνική καταγωγή του Ελ Γκρέκο και τονίζει πως σε κάθε έργο του υπέγραφε, κάτω δεξιά, το πραγματικό όνομά του στα ελληνικά.

ΒΕΡΟΛΙΝΟ
Αλεξάντερ Κάλντερ
Στη μεταμορφωμένη και ανακαινισμένη Νέα Εθνική Πινακοθήκη του Βερολίνου, τα γλυπτά του Αλεξάντερ Κάλντερ καλωσορίζουν τους επισκέπτες. Η νέα έκθεση κινητικής γλυπτικής του μετρητού είδους συνδυάζεται θεματικά με το κτίριο του Μις βαν ντερ Ρόε που πήρε νέα ζωή χάρη στον αρχιτέκτονα Ντέιβιντ Τσι-περφιλντ και στους συνεργάτες του. Είναι η εναρκτική έκθεση της νέας περιόδου. Αλλωστε, με τον Αλεξάντερ Κάλντερ είχε εγκαινιάσει και το ίδιο το κτίριο το 1965.

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ
Ματαιώση λόγω πανδημίας
Η Εθνική Πινακοθήκη της Ουάσιγκτον ανακοίνωσε ότι αναγκάζεται να ματαιώσει την προγραμματισμένη φθινοπωρινή έκθεση για την τέχνη μαρόκ στη Γένοβα (1600-1750) λόγω της επιδεινούμενης κατάστασης με την πανδημία. «Είμαστε βαθύτατα απογοητευμένοι που η έκθεση δεν θα παρουσιαστεί στην Ουάσιγκτον», ανακοίνωσε η Πινακοθήκη, καθώς οι δυσχερείες για τους διεθνείς κανονισμούς μεταφοράς έργων τέχνης αυξάνονται. Τα εγκαινία επρόκειτο να γίνουν στις 26 Σεπτεμβρίου.

ΜΝΗΜΗ
Τσακ Κλόουζ
Μορφή της μεταπολεμικής τέχνης στις ΗΠΑ και επιδραστικός διεθνώς, ο Τσακ Κλόουζ (1940-2021) υπήρξε καλλιτέχνης διάσημος για την τεχνική του πλέγματος που χρησιμοποιούσε στις προσωπογραφίες. Καινοτόμος επί μισόν αιώνα, ο Κλόουζ διέυρνε διαρκώς τα όρια του πορτρέτου αντλώντας από όλα τα μέσα, φωτογραφία, πολάρντ, κολάζ, δαγκροτυπία, ζωγραφική, σχέδιο, χαρτακι, ταπισερί. Οι εκθέσεις του σε μεγάλα αμερικανικά μουσεία, από το 1967 έως πρόσφατα, ήταν σημεία εκκίνησης.

Τέξας, 1974. Φωτογραφία του Stephen Shore (γ. 1947) ως σχολίο πάνω στην κουλτούρα της αχανούς Αμερικής.

Ακτινογραφώντας το σώμα της μεταπολεμικής Αμερικής

Στη Βιέννη, στο Μουσείο Αλμπερτίνα, μπορεί να δει κανείς αυτό το καλοκαίρι ορισμένες από τις διάσημες φωτογραφίες της μεταπολεμικής Αμερικής. Στη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου καθετί αμερικανικό ήταν και οικουμενικό. Η μετά το 1945 Αμερική εξήγαγε έναν τρόπο ζωής, μαζική κουλτούρα, ψυχαγωγικό κινηματογράφο, καινοτομία, απελευθέρωση, κινητικότητα, μουσική, τέχνες, διεθνές στυλ, τεχνολογία, εξωστρέφεια... Η νέα Αμερική αγαπήθηκε πολύ, όπως και προκάλεσε έντονη κριτική. Νέο βλέμμα φωτογράφων, ενθλιπόμενων στο μεταίχμιο δύο κόσμων, οι οποίοι κατέγραψαν τη μεταμόρφωση της αχανούς χώρας κυρίως την περίοδο 1945-1980 και γέννησαν εικόνες που έγιναν και αυτές σύμβολα μιας εποχής. Ο Άνσελ Ανταμς, π.χ., με τα υποβλητικά, ποιητικά τοπία του ή ο Τζόελ Μεγιέροβιτς και ο Γουίλιαμ Εγκλεστον με τις κοινωνικές καταγραφές, τη σιωπή της αστικής ζωής, την ακτινογράφιση της μεσοαστικής οικογένειας, το σώμα και τη σεξουαλική επανάσταση. Μαζί και η Νταϊάν Αρμπους, ο Γκάρι Ουίνιογκραντ, ο Γουόκερ Ιβανς, ο Λάρι Φλινκ, ο Στίβεν Σορ, ο Ρίτσαρντ Αβεντον, ο Ρόμπερτ Φρανκ και τόσοι ακόμη που συγκροτούν τους κορυφαίους της μεταπολεμικής αμερικανικής φωτογραφίας. Είναι εντυπωσιακή η συλλογή των ονομάτων διάσημων φωτογράφων που αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της

ομαδικής έκθεσης-αφιερώματος στην Αμερική που παρουσιάζει το Μουσείο Αλμπερτίνα της Βιέννης έως τις 28 Νοεμβρίου. Είναι μια ευκαιρία να δει κανείς σε μία έκθεση τους κορυφαίους της αμερικανικής φωτογραφίας και μέσα από το πρίσμα της ανασκόπησης μιας ολόκληρης εποχής και ενός ορισμένου κλίματος. Το κλίμα αυτό περιελάμβανε λίγο - πολύ τα πάντα. Οι φωτογράφοι της Αμερικής ανέδειξαν, συχνά με μαυρόασπρο φιλμ, τις σκηνές του δρόμου, την καθημερινότητα και τη θεατρικότητα της αστικής ζωής. Η ανανέωση ιδίως της ζωής στις πόλεις μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η ζωντάνια που έφερε η γενιά των baby-boomers, τα νέα ήθη ως προς το σεξ και την αυτοδιάθεση του ατόμου, η επικυριαρχία του ιδιωτικού αυτοκινήτου, η πληθώρα των αγαθών στα σούπερ μάρκετ γεννούσαν αισιοδοξία, έφερναν προοπτική και με τα μάτια εκείνων των χρόνων ήταν ταυτόσημα της ευδαιμονίας. Η Αμερική του '45 και του '55 και του '65 είναι επίσης η χώρα των τεραστίων αποστάσεων που πλέον κάλυπτε κανείς γρήγορα με νέα αυτοκίνητα στους υπερσύγχρονους αυτοκινητοδρόμους. Μαζί με τη μεγάλη ταχύτητα και τη διαθήκη για εξερεύνηση γεννήθηκε και η σιωπηλή κουλτούρα των αυτοκινητοδρόμων, των μοτέλ και των ντάνιερ, του παλιού φίλιον και της μοναξιάς σε έναν κόσμο που άλλαζε με ταχύτητα.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Μουσικές του καλοκαιριού #7

Δεν υπάρχει χειρότερη καταδίκη για ένα μουσικό έργο από το να γίνει αντικείμενο λατρείας από τα μαζικά μέσα (τηλεόραση, σινεμά, διαφήμιση). Υπάρχουν άνθρωποι που τους είναι αδύνατον να ακούσουν (ξανά) τις «Τέσσερις εποχές» του Βιβάλντι γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο. Οι διαφημίσεις για το απορρυπαντικό Skip τη δεκαετία του '70 έδωσαν τη χαριστική βολή στα πρώτα εισαγωγικά μέτρα του «Riders on the Storm» των Doors. Ο Μάνος Χατζιδάκις ξερνούσε με τα δικά του «Παιδιά του Πειραιά». Το δε βασικό θέμα του «Ρέκβιεμ για ένα όνειρο» έχει «φορεθεί» τόσο πολύ που έχει γίνει ξέφτι - αυτή η δαιμονιώδης αριστουργηματική σύνθεση του Κλιντ Μανσέλ, που ερμήνευσε πρώτο το υπέροχο Kronos Quartet.

Ο κατάλογος είναι ατελείωτος. As σταματήσουμε όμως εδώ και as σταθούμε σε μία από τις πρώτες αυτές

Στο τελείωμα του καλοκαιριού, τα ψημένα στο αλάτι σώματα ανοίγουν «όχι μ' έναν βρόντο μα μ' έναν λυγμό».

μουσικές που ευτύχησαν και ατύχησαν την ίδια στιγμή αλλά που, όπως παραδόξως, διατηρεί σε έναν βαθμό έστω την αιγλή της - με άλλα λόγια: την ικανότητά της σε κάθε νέα ακρόαση να την «ξεμαθαίνεις» και να μη μοιάζει πια με στάμπα σε κάποιο προϊόν.

Το περίφημο αργό μέρος (Adagietto) της 5ης Συμφωνίας του Γκούσταβ Μάλερ παιζόταν ήδη αυτόνομα (χωρίς δηλαδή τα λοιπά μέρη της Συμφωνίας) στις αίθουσες, αλ-

Ο Φον Άσενμπαχ μαγεύεται από τον νεαρό Τάτζιο υπό τους ήχους του Adagietto της 5ης του Μάλερ στον «Θάνατο στη Βενετία» του Λουκίνο Βισκόντι.

λά ήταν το 1971 που ξέφυγε όταν ο Λουκίνο Βισκόντι το χρησιμοποίησε στην κινηματογραφική μεταφορά του «Θάνατος στη Βενετία».

Η σύνθεση αυτή θυμίζει άφατο νανούρισμα ή πένθιμο εμβατήριο, δίχως όμως ίχνος στρατιωτικού βήματος και νεκρικής ακαμψίας. Θυμίζει επίσης ερωτική εξομολόγηση που ακροβατεί κάπου ανάμεσα στον αγνό υποτικό έρωτα και τον άκρατο σαρκικό αισθησιασμό. Παραπέμπει εξίσου εύκολα σε στοχαστική ενάτηνη πλάνη στην «ομορφιά ως αρχή του τρομερού» (κατά τον Ρίλκε) και σε ύστατο αποχαιρετισμό στη ζωή. Αυτό, τέλος πάντων, το πολυδιάστατο, σχιζοειδές, αιγυπτιακό εν τέλει κομμάτι (που έχει πολλά, εξίσου εξαισθητικά αλλά λιγότερο γνωστά, «αδελφάκια» στα αργά μέρη των άλλων συμφωνιών του Μάλερ: στην 3η, στην 4η, στην 6η, στην 9η) αντέχει, παρά το μιντιακό σφυροκόπημα.

Γιατί όμως «μουσική καλοκαιριού»; Το καλοκαίρι στη Βενετία του Βισκόντι τελειώνει, είναι δε ένα μάλλον ψυχρό, βορειοευρωπαϊκό καλοκαίρι. Ετσι τελειώνει και η ζωή του συνθέτη Φον Άσενμπαχ στην ταϊνία: ο νεαρός Τάτζιο, το αντικείμενο του ερωτικού του πόθου, μοιάζει να λιώνει κάτω από τον ήλιο και τη στιγμή που ο Άσενμπαχ αφήνει την τελευταία του πνοή αντικρίζοντας αυτό το θέαμα, το Adagietto του Μάλερ φτάνει σε ένα ανατριχιαστικό φορτίσιμο.

Ο Μάλερ, σε αντίθεση με τον Σιμπέλιους, πίστευε πως μια συμφωνία πρέπει να περιλαμβάνει όλο το χάος και τις αντιφάσεις του ανθρώπινου βίου. Το Adagietto της 5ης του είναι ακριβώς αυτό. Στο τελείωμα του καλοκαιριού, τα ψημένα στο αλάτι σώματα ανοίγουν, για να θυμηθούμε τον Έλιοτ, «όχι μ' έναν βρόντο μα μ' έναν λυγμό».

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Γήρας, το αθέατο

Λίγο πριν ξεκινήσει ένας από τους πιο δύσκολους Αυγούστους της ζωής μας, στην επιφανειακή ηρεμία των νυχτερινών ωρών του Ιουλίου, δύο μικρά αθέατα συμβάντα με επισκέφθηκαν. Στο κέντρο της Αθήνας, σε μια γωνία ενός ταχυφαγείου κάθεται ένας ηλικιωμένος άνδρας. Παρά το περασμένο της ηλικίας του και τα πρόχειρα, ελαφρά λόγω ζέστης ενδύματα, ανήκει σε εκείνους τους άνδρες που μπορείς ακόμα να δεις την αϊγλή τους. Μερικοί άνθρωποι γεννιούνται αρχοντικοί. Έχει φάει σχετικά λίγο, το πιάτο του είναι ακόμα γεμάτο και το βλέμμα του είναι απλάνες. Κοιτάζει ευθεία, αλλά χωρίς να κοιτάζει μπροστά. Δίπλα του κάθεται μια κυρία νεότερη στην ηλικία, αλλά μεσήλικας και αυτή, κρατώντας ένα κινητό στο χέρι, σε πλήρη αφοσίωση με την οθόνη της. Σκέφτομαι ότι είναι η γυναίκα που τον προσέχει. Δεν είναι η σύντροφός του, ανήκουν σε διαφορετικούς κόσμους, παρόλο που τα ζευγάρια δεν ανήκουν απαραίτητα στον ίδιο κόσμο, ιδίως όταν περνάνε τα χρόνια.

Εκείνη όμως είναι σαφές από το βλέμμα ότι είναι η κυρία που τον προσέχει. Και μάλλον εκείνη τη στιγμή βαριέται. Μπορεί όμως και εκείνος να τη βαριέται. Κανείς δεν επικοινωνεί με κανέναν. Βουτηγμένοι και οι δύο στη μοναξιά τους, ο ένας αναζητά το κενό ή το παρελθόν του και εκείνη τους δικούς της που μπορεί να βρίσκονται πολύ μακριά από τον τόπο της εργασίας της.

Λίγες νύχτες πριν είχε προηγηθεί ένα τηλεφώνημα μιας άγνωστης κυρίας στο γραφείο μου. Μια γλυκιά, μεστή φωνή ήθελε να μου μιλήσει. Να μου πει για όσα τραβάνε οι ηλικιωμένοι μέσα στην καραντίνα του κορωνοϊού, ιδίως όσοι είναι ήδη άρρωστοι. Η ανάγκη ήταν επιτακτική.

Είναι γεγονός ότι οι ηλικιωμένοι έχουν λιγότερη φωνή στην κοινωνική βοή, στην πανδημία μετρήθηκαν μόνον ως αριθμοί νεκρών και όχι ως υποκείμενα. Οι ηλικιωμένοι δεν χειρίζονται τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, δεν είναι καταναλωτές, δεν θυμάνουν, δεν διαδηλώνουν, δεν τους υπολογίζουμε ως μετρήσιμες δυνάμεις γιατί η ζωή τους βρι-

Πώς σκέφτεται μια ολόκληρη χώρα πάνω στο γήρας, ιδίως στις μεγάλες πόλεις; Είναι μόνον οικογενειακή μέριμνα το γήρας ή θα έπρεπε να είναι εθνική;

Ο ηλικιωμένος, ακόμα και εάν έχει παραιτηθεί, ξέρει καλύτερα από τον καθένα πόσο ωραίος είναι ο ήλιος το πρωί.

σκεται πιο κοντά στο τέλος παρά στη μέση. Είναι οι άνθρωποι που γεννήθηκαν μέσα σε πόλεμο, λίγο πριν από τον Εμφύλιο, εκεί κοντά, που είδαν την Ελλάδα να αλλάζει δεκαετία τη δεκαετία. Είναι αυτές οι παλιές γενιές που είχαν μάλλον μέσα τους κάποιες αρχές, που σιγά σιγά οι επόμενες εγκατέλειπαν. Μιλούσαν ακόμα και χωρίς μόρφωση μια γλώσσα μεστή και αληθινή. Κάπως είχαν νόημα και πόνο οι λέξεις τους, γιατί ήταν όλα τόσο μα τόσο δύσκολα. Και προφανώς για να έχουν φτάσει μέχρι εδώ, με κόπο και αγώνα, τα κατάφεραν. Εζησαν και έφτασαν στις τιμημένες ηλικίες των 80 ετών και πάνω, ηλικίες που φαντάζουν τόσο μακρινές για τα παιδιά και τόσο άπιαστες για όσους χάθηκαν χωρίς.

Έχει όμως αλλάξει το βλέμμα αυτής της χώρας γι' αυτές τις

γενιές; Τι συμβαίνει με μας, τα παιδιά και τα εγγόνια τους; Πού βρίσκονται αυτοί οι άνθρωποι σήμερα, σε μια Ευρώπη που γερνάει; Πώς ζουν; Ζουν στα σπίτια μας; Μαζί με τα παιδιά μας; Ζουν με κάποια φροντίδα ικανή να τους εμπεριέχει; Ζουν μόνοι; Πώς σκέφτεται μια ολόκληρη χώρα πάνω στο γήρας, ιδίως στις μεγάλες πόλεις; Είναι μόνον οικογενειακή μέριμνα το γήρας ή θα έπρεπε να είναι εθνική;

Έχοντας χαραγμένη την εικόνα της ηλικιωμένης κυρίας που μέσα στις φλόγες αποτυπώνει στο πρόσωπό της τον πόνο και την απελπισία, σκέφτομαι ότι η ταχύτητα της ζωής και οι δικές μας δυσκολίες έχουν αφήσει απέξω το γήρας των προγόνων μας.

Στους θερινούς κινηματογράφους αυτό το καλοκαίρι προβλήθηκε η ταινία «Ο πατέρας», με τον συγκλονιστικό Αντονι Χόπκινς στον ρόλο του ανθρώπου που πάσχει από τη δυσκολότητα νόσου του Αλτσχάιμερ. Αναρωτιέμαι πόσο το ίδιο το γήρας μέσα μας βγάνεται από μόνο του ως νόσος, άσχετα με ό,τι μπορεί ο χρόνος να φέρει. Μήπως η νεότητα φέρνει αυτήν τη δυσκολία να καταλάβει, να συναισθανθεί τα ψυχικά αιτήματα που φέρει το γήρας. Σε μια αέναη

πορεία, σαν η ιστορία να επαναλαμβάνεται, ο άνθρωπος ενώ διατρέχει τον πλήρη κύκλο της ζωής του, μαθαίνει εξαρτημένος να γίνεται ανεξάρτητος και να παράγει τα ίδια του τα έργα, με την πάροδο των ετών και όσο κλείνει αυτός ο κύκλος ξαναγίνεται, χωρίς ποτέ να θέλει να το παραδεχτεί, το ίδιο εξαρτημένος. Και όσα τραύματα παλιά δεν επουλώθηκαν ή δεν γιατρεύτηκαν, επιστρέφουν να ξαναβρούν εύαλτο το ασθενικό κορμί. Το γήρας κουβαλά ένα παράπονο. Που όσο περφόρα και εάν το κρύβουν οι άνθρωποι, δεν παύει να βρίσκεται καρφωμένο σαν σταυρός πάνω στα λεπτά τους χείλια την ώρα που ξαπλώνουν για να κοιμηθούν. Και ίσως αυτό το παράπονο δεν σχετίζεται με τη ζωή που έκανε ο καθένας από αυτούς. Έχει να κάνει με τη ζωή που αδίκως φθίνει, που τελειώνει. Γιατί ο ηλικιωμένος, ακόμα και εάν έχει παραιτηθεί, ξέρει καλύτερα από τον καθένα πόσο ωραίος είναι ο ήλιος το πρωί. Στρέφει το πρόσωπο στη μυρωδιά του νυχτολούλουδου, σιγοψιθυρίζει εκείνο τον παλιό σκοπό.

Ας ακούσουμε το παράπονο του γήρατος. Ιδίως στο τέλος ενός δύσκολου μήνα μπορεί να γλυκάνει την ψυχή μας.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ ΜΟΥΣΣΑ

Γεννήθηκε στον Πειραιά και σπούδασε Ιατρική. Έχει εκδώσει ποιητικές συλλογές, θεατρικά και μεταφράσεις. Μεταξύ άλλων διακρίσεων, ξεχωριστή ήταν εκείνη που έλαβε από τον Φιλολογικό Σύλλογο «Παρνασσός» για το θεατρικό έργο «Κωνσταντίνος ο Παλαιολόγος». Είναι συνεργάτης του Ιταλικού Μορφωτικού Ινστιτούτου Αθηνών. Τελευταίο του βιβλίο είναι η συλλογή σπονδυλωτών διηγημάτων με τίτλο «Μεσοτοιχίες» (Κέδρος, 2021).

στολίδη και τα «Φύλλα Χλόης» του Ουίτμαν.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές; Τον «Ηγεμόνα» του Μακιαβέλι, αν και εντέλει αρκούσε η μελέτη της «Ιστορίας» του Θουκυδίδη. Επιστρέφω πάντα στα «Σονέτα» του Λόρκα, στα «Ανθη του Κακού» του Μπωντλαίρ, στα «Motteti» του Μοντάλε, στο «Υστερόγραφο» του Αναγνώστακη, στην «Ηλιόπετρα» του Οκτάβιο Πας.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας; Τα «Σημειωματάρια, 1942-1951» του Αλμπέρ Καμύ, «Παρατηρήσεις πάνω σε χρώματα» του Βίτκενσταϊν, «The Truth About Lies» του Άτζα Ραδεν και την ποιητική συλλογή του Μάρκου Μέσκου «Στον Ενικό και Πληθυντικό ψίθυρο».

Ποιος ήρωας/ηρώιδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί; Ένας αυθεντικός λογοτεχνικός ήρωας ίσως είναι τελικά μια διανοητική παρειδωλία του συγγραφέα ή έστω μέρους της ψυχοσύνθεσής του. Δεν αισθάνομαι ότι ταυτίζομαι με κανένα συγγραφέα, οπότε δεν θα ήθελα να είμαι και κανένας συγκεκριμένος λογοτεχνικός ήρωας.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες; Ηράκλειτο, Ντσοτογέφσκι, Ρίλκε, Καργάκο, Μάνο Ελευθερίου και Γιουβάλ Χαράρι. Σίγουρα ο τελευταίος θα αναθεωρούσε πολλά από όσα γράφει στο «Sapiens».

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου; Διαβάζοντας το «Ένας αιώνας και μια νύχτα» του Αλέξανδρου Νίκα συνειδητοποιώ ότι η αρμονική συμβίωση αλλά και οι συγκρούσεις λαών, πολιτισμών και θρησκειών στην Ηπειρο των αρχών του 20ού αιώνα αφορούν και τη σύγχρονη ιστορική μας εξέλιξη -αν όχι και ύπαρξη-, ειδικά στην περιοχή της δυτικής Θράκης ή της κατεχόμενης Κύπρου.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα πρώτη φορά; Την «Κριτική του Μεταπολέμου» του Ρένου Απο-

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Του ΝΙΚΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ-ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗ

Το δημοτικό τραγούδι και ο Νίκος Γκάτσος

ΑΓΑΘΗ ΔΗΜΗΤΡΟΥΚΑ
Με τον ήλιο γείτονα τραγούδι του Νίκου Γκάτσου, φωτισμένα από τον ήλιο το δημοτικό τραγούδι εκδ. Πατάκη, σελ. 160

Τις πυρωμένες και αβάστακτες μέρες του φετινού Αυγούστου, μέρες πανδημίας, τις περνώ στο σπίτι μου, αναζητώντας λίγη δροσιά μέσα από τις σελίδες των βιβλίων που έχω επιλέξει. Εκδόσεις παλιές αλλά και νέες μου προσφέρουν ψυχική ανάταση. Ξαναδιάβασα «Το καλοκαίρι» και την «Πανούκλα» του Καμύ, «Το Κάστρο» του Κρόνιν και άλλα κλασικά. Ένα φρέσκο βιβλίο όμως, που έχει κυκλοφορήσει πολύ πρόσφατα, το χάρηκα ιδιαίτερα. Όχι μόνο ως έκδοση, όχι μόνο για το πανέμορφο εξώφυλλό του με το εικαστικό του Γιώργου Σταθόπουλου, όχι μόνο για τα σπουδαία ποιήματα που περιέχει, αλλά και για την πρωτοτυπία του. Πρόκειται για το βιβλίο της Αγαθής Δημητρούκα με τίτλο «Με τον ήλιο γείτονα, και υπότιγλο τραγούδια του Νίκου Γκάτσου φωτισμένα από τον ήλιο του δημοτικού τραγουδιού».

Για τον Γκάτσο, αυτόν τον μεγάλο ποιητή, όσα και να πούμε είναι λίγα, και δεν θα τον κρίνω εδώ ως ποιητή, θα μιλήσω μόνο για το βιβλίο και τον τρόπο που το προσέγγισα. Η έκδοση όπως μας πληροφορεί η συγγραφέας στον πρόλογο

της προέκυψε μετά από προτροπή της φίλης της και της καλής εκδότριας Άννας Πατάκη, μετά που την πληροφορήθηκε για την ένταξη μιας συναυλίας με τραγούδια του Γκάτσου, φωτισμένα από το δημοτικό τραγούδι, μέσα στο πλαίσιο των εορτασμών για τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση του 1821. Το βιβλίο όμως, περιέχει υλικό πολύ πλουσιότερο από το υλικό της συναυλίας.

Ο Γκάτσος, γεννημένος στην Αρκαδία, πριν εγκατασταθεί στην Αθήνα, είχε γνωρίσει την ποίηση του Παλαμά και του Σολωμού, διάβαζε γενικά ποίηση και, φυσικά, γνώρισε και το δημοτικό τραγούδι, το οποίο τον επηρέασε σε μεγάλο βαθμό. Αυτή την πτυχή της ποίησης του Γκάτσου ανέλαβε να τη φωτίσει περισσότερο η Αγαθή Δημητρούκα με την ερευνητική αυτή εργασία της. Μελέτησε τις πηγές στο τέλος του βιβλίου παρατίθεται η σχετική βιβλιογραφία και καθώς γνωρίζει πολύ καλά το έργο του Γκάτσου κατόρθωσε να αντιστοιχίσει εκείνα τα ποιήματά του, που «συνάδουν» με δημοτικά τραγούδια. Εκτός από τη γενική βιβλιογραφία, πρέπει να σημειώσουμε ότι στο τέλος του βιβλίου

ου παρατίθεται και η συγκεκριμένη πηγή από την οποία προέρχονται τα δημοτικά τραγούδια, καθώς και οι δισκογραφικές πληροφορίες για τα τραγούδια του Γκάτσου. Τα σχόλια ανήκουν στη συγγραφέα του βιβλίου, σε μερικές όμως περιπτώσεις υπάρχουν και σχόλια ανθολόγων, από πρωτότυπα βιβλία. Στις περιπτώσεις αυτές δίδονται το όνομα του ανθολόγου.

Το υλικό της το οργάνωσε σε οκτώ ενότητες, όπως συνήθως χωρίζονται τα δημοτικά τραγούδια: ακριτικά, κλέφτικα και ιστορικά, της ξενιτειάς, ερωτικά, νανουρίσματα, μοιρολόγια, τον δεκαπεντασύλλαβο, και τη λαογραφία. Στο βιβλίο παρατίθενται πρώτα τα δημοτικά τραγούδια σε πλάγια γραφή ένα ή περισσότερα και στη συνέχεια το εμπνευσμένο ποίημα του ποιητή σε όρθια γραφή.

Διαβάζοντας το βιβλίο της Αγαθής Δημητρούκα δεν μπόρεσα να μη σιγοτραγουδά και εγώ τα πασίγνωστα τραγούδια του Γκάτσου, μελοποιημένα από τον Θεοδωράκη, τον Χατζιδάκι, τον Βαρχάκο, τον Χάλαρη και άλλους. Η πρόσληψη των ποιημάτων γίνεται ευκολότερα, αφού τώρα έχουμε μπροστά

μας την πηγή της έμπνευσης του ποιητή. Έχουμε το γλωσσάρι και τόσες άλλες πληροφορίες που μας βοηθούν να προσεγγίσουμε το ποίημα. Γιατί αυτή είναι η χαρά της ποίησης: να βρούμε τους μυστικούς δρόμους, που θα μας οδηγήσουν στα βαθύτερα νοήματά της. Να απολαύσουμε τους κρυμμένους γλυκούς κυμούς της.

Είμαστε τυχεροί που σε αυτή την προσπάθεια έχουμε στη διάθεσή μας και τη σύγχρονη τεχνολογία. Μιλώ για το διαδίκτυο και το χρησιμοποιώ: με μια απλή πληκτρολόγηση του τίτλου ενός τραγουδιού στο έξυπνο κινητό μου, ή στον υπολογιστή μου, έρχονται σε κλάσματα του δευτερολέπτου όλες οι εκτελέσεις. Δεν το κρύβω, είμαι πολύ συγκινημένος, γιατί πολλά από τα τραγούδια δεν τα γνώριζα. Χωρίς το διαδίκτυο θα ήταν πολύ δύσκολο, αν όχι αδύνατο και για τη συγγραφέα να εντοπίσει τις πηγές, στο ελάχιστο χρονικό διάστημα που είχε στη διάθεσή της. Το πέτυχε και αυτό οφείλεται και στις σημαντικές ψηφιακές βιβλιοθήκες των πανεπιστημίων.

Ανήκω στους ανθρώπους που ναι, αναζητούν τη συγκίνηση που γεννά ένα έργο τέχνης, ένα λογοτέχνημα, ένα ποίημα, γι' αυτό ευχαριστώ τόσο την Αγαθή Δημητρούκα όσο και την Άννα Πατάκη, που μας χάρισαν αυτό το βιβλίο. Καλοτάξιδο!

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Δοκίμια, λευκώματα, βιογραφίες

1 «Χωράει όλη η αρχαιότητα στο ασανσέρ»
του Θεόδωρου Παπακώστα (Key Books)

2 «Οδοιπορικό Θεσσαλονίκης»
του Σάκη Σερέφα (Μεταίχμιο)

3 «Ο Θεραπευτικός εαυτός»
των Deepak Chopra & Rudolph E. Tanzi (Πατάκης)

4 «The Power of Geography»
του Tim Marshall (Elliott & Thompson)

5 «Doom - The Politics of catastrophe»
του Niall Ferguson (Allen Lane)

Αυτή την εβδομάδα

Λογοτεχνία

1 «Σάγκι Μπένιν»
του Douglas Stuart (Μεταίχμιο)

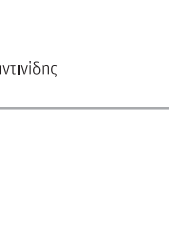
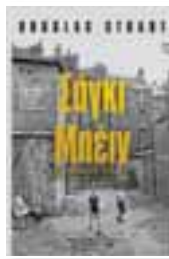
2 «Σικελικό ειδύλλιο»
της Σώτης Τριανταφύλλου (Πατάκης)

3 «Η Λέσχη φόνων της Πέμπτης»
του Ρίτσαρντ Οσμάν (Ψυχογιός)

4 «Το κόκκινο και το φαιό»
του Maurice Attia (Πόλις)

5 «Το πράσινο σημειωματάριο»
της Claire Poolley (Μεταίχμιο)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο Κωνσταντινίδης (Μητροπόλεως 92, www.kbooks.gr)

Η μνήμη δεν μπορεί να εγκλωβίζεται

Η παράσταση «Ανθρωποι της Φανερωμένης» στο Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου και το πρότζεκ People of Cyprus

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Το ψηφιακό αρχείο Προφορικής Ιστορίας People of Cyprus είναι ένα πρότζεκτ που όπως λένε οι δημιουργοί του, η ιστορικός Ιλιάνα Κουλαφέττη και ο δημοσιογράφος Χρήστος Μιχάλαρος, αποσκοπεί στη χαρτογράφηση του νησιού με άξονα τους καθημερινούς ανθρώπους και τις ιστορίες τους. Με αφορμή λοιπόν την παράσταση «Ανθρωποι της Φανερωμένης» που ανεβάζουν στο Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου μιλήσαμε μαζί τους για το People of Cyprus, και πώς οι καθημερινές ιστορίες απλών ανθρώπων εμπλουτίζουν την ιστορική γνώση. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η θέση της Ιλιάνας και του Χρήστου ότι με την ανάδειξη της προσωπικής εμπειρίας ενός ανθρώπου επιτυγχάνεται ο εκδημοκρατισμός της ιστορίας, «ακούγονται ειλικρινείς απόψεις, τις οποίες μην ξεχνάμε πως οι παλαιότερες ελίτ συγγραφέων δεν αξιοποιούσαν στην καταγραφή του ιστορικού γίνεσθαι».

—Κατ' αρχάς να πούμε τι είναι η ερευνητική ομάδα People of Cyprus;

—Το People of Cyprus είναι ένα ψηφιακό αρχείο Προφορικής Ιστορίας και μία προσπάθεια χαρτογράφησης του νησιού με άξονα τους καθημερινούς ανθρώπους και τις ιστορίες τους. Απαρτίζεται από δύο άτομα, την Ιλιάνα Κουλαφέττη, ιστορικό και τον Χρήστο Μιχάλαρο, δημοσιογράφο. Μαζί συναντούν ανθρώπους της Κύπρου, καταγράφουν την ιστορία τους μέσω συνεντεύξεων και ακολούθως τη δημοσιεύουν στην ιστοσελίδα <https://peopleofcyprus.cy/> και στους λογαριασμούς που διατηρούν στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης.

—Σε ερευνητικό επίπεδο ποια είναι η προσέγγιση και ο τελικός σκοπός του People of Cyprus;

—Ουσιαστικά, προσπαθούμε μέσα από συνεντεύξεις να συναντήσουμε τους ανθρώπους της Κύπρου, ανεξαρτήτως ηλικίας, πεποιθήσεων, εθνότητας, θρησκείας και να δώσουμε φωνή και εικόνα στις ιστορίες τους. Είναι σημαντικό να αναδειχθεί η προσωπική εμπειρία ενός ανθρώπου, ο οποίος —αν μη τι άλλο— αποτελεί μία ψηφίδα στη δημιουργία της ιστορίας, της παράδοσης, της ζωής, των συνθηκών, των απόψεων και τόσων άλλων στοιχείων ενός τόπου. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται ο εκδημοκρατισμός της ιστορίας και ακούγονται ειλικρινείς απόψεις, τις οποίες μην ξεχνάμε πως οι παλαιότερες ελίτ συγγραφέων δεν αξιοποιούσαν στην καταγραφή του ιστορικού γίνεσθαι. Έτσι, αρκετές αξιόλογες

“

Είμαστε ένας τόπος που ακόμη μετρά ανοικτές πληγές και που οι άνθρωποι που έζησαν τα πιο πρόσφατα ιστορικά γεγονότα — το '74— είναι ακόμη εν ζωή, ως εκ τούτου είναι αναπόφευκτο το γεγονός να μην μπορούμε να κοιτάξουμε την ιστορία, ακόμη, κατάματα.

έρευνες και συγγράμματα, παραμένουν απογυμνωμένα από τους πραγματικούς πρωταγωνιστές της ιστορίας: τους ανθρώπους, κάτι το οποίο ήρθε η στιγμή να ανατραπεί. Πρόσφατα οι δραστηριότητές μας συνάντησαν νέα μονοπάτια, όπως αυτό του θεάτρου και έτσι πλέον οι ιστορίες που καταγράφουμε μεταφέρονται στο σανίδι.

—Όταν παίρνατε τις συνεντεύξεις φαντάζομαι ότι δεν είχατε στο μυαλό σας ότι θα μπορούσαν να δραματοποιηθούν, αλλάξατε κάτι για να γίνουν θεατρικά πράξη;

—Στην αρχή το στοιχείο του θεάτρου δεν ήταν στα πλάνα μας. Θέλαμε σίγουρα, κάποια στιγμή, να επεκτείνουμε τις δράσεις μας, αλλά το θεατρικό σανίδι παρέμενε ακόμη ανέγγιχτο. Σε αυτό το σημείο βοήθησε η γνώριμία μας με τη Ναταλία Παναγιώτου, η οποία έχει συνδημιουργήσει το Γιασεμίν, μία ομάδα καλλιτεχνών, και πολύ πριν από εμάς οραματίστηκε το πώς οι ιστορίες αυτές μπορούν να αποτελέσουν τον τέλειο σκελετό για ένα σενάριο, ειλικρινές και ανθρώπινο. Το πιο κατάλληλο πεδίο για να υλοποιήσουμε την κοινή μας επιθυμία λοιπόν ήταν ασφαλώς η γειτονιά της Φανερωμένης στην Παλιά Λευκωσία. Εκεί, εξάλλου, έχουμε επιλέξει ως άνθρωποι και εμείς να περνάμε ένα μεγάλο μέρος της ζωής μας. Μας εμπνέει, μας ελκύει και εξιτάρει η φαντασία και τη δημιουργικότητά μας. Θες η ιστορία της περιοχής, θες η αρχιτεκτονική του χώρου και οι μορφές των ανθρώπων που συναντιούνται; Έτσι το είχε φανταστεί η Ναταλία, έτσι το φανταστήκαμε κι εμείς, έτσι το δουλέψαμε και το περνάμε στο σανίδι.

—Πόσο εύκολο είναι σήμερα στις μεγαλουπόλεις να έχουμε την

Πρόσφατα οι δραστηριότητες των ανθρώπων του People of Cyprus συνάντησαν νέα μονοπάτια, όπως αυτό του θεάτρου και έτσι πλέον οι ιστορίες που καταγράφουν μεταφέρονται στο σανίδι, λένε οι εμπνευστές του ψηφιακού αρχείου Προφορικής Ιστορίας, Ιλιάνα Κουλαφέττη και Χρήστος Μιχάλαρος.

Οι ιστορίες των ανθρώπων είναι η ρίζα μας

—Αγαπάμε τη Λευκωσία όσο της πρέπει ή είναι μια πόλη που αναγκαστικά ζει σε αιχμαλωσία, ακόμη και μνήμης;

—Εδώ υπάρχει μια παγίδα, από την οποία αν απεμπλακεί κανείς, απολαμβάνει την ουσία των πραγμάτων. Υπάρχει το «η μνήμη όπου και να την αγνίζεις πονεί» του Γιώργου Σεφέρη, υπάρχει όμως και το «μνήμην θ' απάντων, μουσμήτορ' εργάνην» του Αισχύλου, που πολύ απλά σημαίνει ότι η μνήμη είναι η γενεσιουργός όλων και η μητέρα όλων των μουσών. Άραξ και συνειδητοποιήσει κανείς τη λειτουργία της μνήμης και πάρει λίγες ψυχολογικές αποστάσεις, η μνήμη αρχίζει να τον εμπνέει. Εκεί τοποθετούμε τη σχέση μας με τη Λευκωσία, την Κύπρο, την Ελλάδα και τον κόσμο όλο, πόσο δε μάλλον με τους ίδιους τους ανθρώπους: θυμόμαστε για να πατάμε γερά και να χτίζουμε σε όσα μας έδωσαν ή μας στέρξαν οι παλαιότεροι. Καμία αιχμαλωσία στη μνήμη λοιπόν.

—Περπατάει κάποιος ελεύθερα στη Λευκωσία, οι ιστορίες της κυκλοφορούν ελεύθερες, κυκλώνουν την πόλη;

—Μάθαμε να ακονίζουμε το αισθητήριο μας περπατώντας σε κάθε τόπο. Η Λευκωσία είναι πόλη μας και μάλλον την έχουμε «οργώσει» περπατώντας την. Παρόλα αυτά, αλήθεια είναι, λίγα ξέρουμε. Ιστορίες γεννιούνται παντού, όπου υπάρχει ζωή. Ο καθένας μας πρέπει να φροντίσει να τις ξεθάψει, να τις φέρει κοντά του, να τις νιώσει δικές του και μετά να τις κοινωνήσει με τους υπόλοιπους. Οι ιστορίες των ανθρώπων είναι η ρίζα μας και εμείς από εκεί επιλέξαμε να τραβάμε νερό.

αίσθηση της γειτονιάς;

—Εύκολο δεν είναι, αλλά δεν είναι και ανέμφικτο. Η κάθε μεγαλούπολη διαφέρει από την άλλη, παρόλα αυτά, περιοχές όπως η παλιά Λευκωσία, οι Άγιοι Ομολογητές, ο Άγιος Δομέτιος, διατηρούν ακόμη το στοιχείο της «γειτονιάς», όπως το γνωρίσαμε καλύτερα ίσως στην επαρχία. Και αυτό μάλλον συνδέεται και με την αρχιτεκτονική του τόπου. Όπου διατηρούνται ακόμη κτήρια με χαμηλό υψόμετρο, οικίες

με ανοικτές αυλές, πάρκα και στέκια σε γειτονιές, ο κόσμος κοινωνικοποιείται με μεγαλύτερη ευκολία. Έτσι γνωρίζεται και καλύτερα και δημιουργεί «γειτονικούς δεσμούς», δεν επιτρέπει στην αποξένωση να κυριαρχήσει. Παρόλα αυτά, ακριβώς επειδή τις γειτονιές μπορούμε να τις δημιουργήσουμε εμείς οι ίδιοι οι άνθρωποι, βλέπουμε νέες «γειτονιές» να δημιουργούνται, όπως πρόσφατα είδαμε σε μία πολυκατοικία στην Αθήνα, όπου όλοι οι ένοικοι άφηναν

τις πόρτες τους ανοικτές και όλοι μαζί άραζαν στην ταράτσα. Όπου οι άνθρωποι αναπτύσσουν δεσμούς μεταξύ τους υπάρχουν και γειτονιές. Ανεξαρτήτως αν πρόκειται για ένα χωριό στη Σολιά ή έναν ουρανοξύστη στο Πεκίνο.

—Πιστεύετε ότι λείπει από την Κύπρο η ιστορική επίγνωση;

—Γενικότερα, ναι. Η σχέση που έχουμε με την Ιστορία είναι μία σχέση γενικότερα «πάθους», χωρίς να επιτρέπουμε στη νηφαλιότητα να βάλει τα πράγματα στη θέση τους. Είμαστε ένας τόπος που ακόμη μετρά ανοικτές πληγές και που οι άνθρωποι που έζησαν τα πιο πρόσφατα ιστορικά γεγονότα —το '74— είναι ακόμη εν ζωή, ως εκ τούτου είναι αναπόφευκτο το γεγονός να μην μπορούμε να κοιτάξουμε την ιστορία, ακόμη, κατάματα. Νιώθουμε είτε υπέρμετρη περηφάνια —πολλές φορές χωρίς να ξέρουμε γιατί— είτε άπειρες ενοχές και δημιουργούμε παράδοξα. Μπορούμε και οφείλουμε να αποκτήσουμε πιο σφαιρική σχέση με την ιστορία και να ξεκολλήσουμε από το μοντέλο της στείρας απομνημονεύσης χρονολογιών και γεγονότων, καθώς και τις οποίες παθολογικές σχέσεις έχουμε με το κομμάτι αυτό.

—Πόσο εύκολα κατασκευάζονται ιστορικοί αστικοί μύθοι. Μπορείτε να τους διακρίνετε;

—Η κατασκευή αστικών μύθων και η μυθοπλασία, γενικότερα, είναι μία διαχρονική πρακτική της ανθρωπότητας, την οποία μπορούμε να αξιοποιήσουμε και για

τη μελέτη της κουλτούρας μας. Και είναι εύκολη η διάδοση των αστικών μύθων, γιατί όπως λέει ο Νίκος Σαραντάκος «για να αναπαράγει κάποιος έναν αστικό μύθο δεν είναι υποχρεωτικό να τον πιστεύει. Μπορεί να αμφιβάλλει για μια ιστορία και όμως να τη διηγηθεί και να βοηθήσει στην εξάπλωσή της». Αυτό, μάλλον, συμβαίνει, γιατί οι αστικοί μύθοι είναι ιδιαίτερα απολαυστικοί και ταυτόχρονα εξυπηρετούν την αμνηστία μας γύρω από ιστορικά θέματα ή πρόσωπα, για τα οποία δεν ξέρουμε πολλά, ενώ θα θέλαμε. Όλοι έχουμε μία ιστορία να διηγηθούμε για το «σπίτι με τις φοινικίες στον αυτοκινητόδρομο», για τις «ιδιαιτερές τυρόπιτες» της Λευκωσίας, για το «Βερεγγάρια», παρόλα αυτά κάπου βαθιά μέσα μας, ξέρουμε πως υπερβάλλουμε. Η διάκριση των αστικών μύθων είναι εύκολη, όταν αντιλαμβάνεσαι το στοιχείο της υπερβολής ή της «συνωμοσίας» σε αυτούς.

👉 **Η παράσταση** «Ανθρωποι της Φανερωμένης» θα ανέβει στις 2 Σεπτεμβρίου και ώρα 9:00 μ.μ., στο αίθριο θέατρο του Πολιτιστικού Ιδρύματος Τράπεζας Κύπρου με είσοδο ελεύθερη. Μάθετε περισσότερα για το People of Cyprus: Instagram: @people.of.cyprus Facebook: <https://www.facebook.com/peopleofcyprusofficial> <https://peopleofcyprus.cy/> Ιστοσελίδα: www.peopleofcyprus.cy

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ

Μια εκρηκτική «Πέμπτη» του Μπετόβεν και οι καταβολές της

Συχνή είναι η αναφορά στη σημασία που είχαν για τον Μπετόβεν τα ουμανιστικά ιδανικά της Γαλλικής Επανάστασης, πόσο ενέπνευσε το δημιουργικό του έργο ο Ναπολέων Βοναπάρτης, τουλάχιστον πριν ο «σωτήρας της επανάστασης» στεφθεί αυτοκράτορας. Πολλά έχουν γραφτεί σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο τα επαναστατικά ιδεώδη εκφράστηκαν μέσα από τη μουσική και ειδικότερα μέσα από το συμφωνικό έργο του Μπετόβεν, όπως επίσης μέσα από τη μοναδική του όπερα, τον «Φιντέλιο». Λιγότερο μνημονεύονται όσα οφείλει ο διασημώτατος Γερμανός συνθέτης στους Γάλλους συναδέλφους του, ίσως επειδή οι περισσότεροι από αυτούς σήμερα έχουν ξεχαστεί. Ανάμεσά τους, εξαιρετικά δημοφιλής εκείνα τα επαναστατικά χρόνια υπήρξε ο Φρανσουά-Ζοζέφ Γκοσέκ, σήμερα γνωστός μόνο στους

Ερμηνεία γεμάτη ένταση και εξαιρετικά δουλεμένες λεπτομέρειες προσφέρει ο Φρανσουά Ξαβιέ Ροτ.

φιλέρουνους λάτρεις της κλασικής μουσικής. Υπήρξε, ίσως, ο σημαντικότερος Γάλλος συμφωνιστής της εποχής και ένας από τους πλέον πρωτοποριακούς. Στη «Συμφωνία σε 17 μέρη», που γράφτηκε την ίδια εποχή με την «Πέμπτη» του Μπετόβεν, ο Γκοσέκ έχει επεξεργαστεί με αξιοσημείωτο τρόπο τη γραφή για καθένα από τις ομάδες των οργάνων της ορχήστρας, ιδιαίτερα δε αυτές των πνευστών και των τυμπάνων. Υπήρχε παράδοση πνευστών στη Γαλλία και ο τρόπος με τον οποίον αξιοποιούνται στα έργα συνθετών της

Προφανής στόχος του Ροτ είναι η ανάδειξη της συγγένειας ανάμεσα στη γραφή των Μπετόβεν και Γκοσέκ.

εποχής δεν άφησε αδιάφορο τον Μπετόβεν. Ο Γάλλος αρχιμουσικός Φρανσουά Ξαβιέ Ροτ πέρασε από τη θεωρία στην πράξη. Γενικός

μουσικός διευθυντής της Κολωνίας, βασικός επισκέπτης αρχιμουσικός της Συμφωνικής Ορχήστρας του Λονδίνου, συνεργάτης καλλιτεχνών

της Φιλαρμονικής του Παρισιού και ένας από τους πιο ενδιαφέροντες αρχιμουσικούς σήμερα, ο Ροτ τοποθετεί πλάι πλάι τα δύο έργα: σε νέα ηχογράφηση που κυκλοφόρησε πρόσφατα (harmonia mundi HMM 902423) τα διευθύνει με το σύνολο «Οι αιώνες» —(Les Siècles)— που ίδρυσε ο ίδιος το 2003, όργανα εποχής ή αντίγραφα τους, των οποίων η ταυτότητα αναφέρεται λεπτομερώς στο συνοδευτικό φυλλάδιο. Πιο σημαντικό από την ταυτότητα είναι το πώς παίζουν οι μουσικοί, το πώς διευθύνει ο Ροτ.

Τα νέα είναι καλά. Μετά τον Ισπανό Σαβάλ, τώρα ο Γάλλος Ροτ προσφέρει μια υποδειγματική ανάγνωση της «Πέμπτης», γεμάτη ένταση και νεύρο, αλλά κυρίως με εξαιρετικά δουλεμένες λεπτομέρειες. Είναι μία από τις φορές που αντιλαμβάνεται κανείς πόσο συναρπαστική μπορεί να είναι η συμβολή των χάλκινων, ενώ

και ο χειρισμός των εγχόρδων, οι τονισμοί και οι στίξεις συνεισφέρουν στο θεαλλόδες αποτέλεσμα. Με ανάλογη αισθητική ερμηνεύει ο Ροτ τη Συμφωνία του Γκοσέκ, βασίζομενος σε νέα κριτική έκδοση του έργου. Προφανώς στόχος είναι η ανάδειξη της συγγένειας ανάμεσα στη γραφή των δύο συνθετών, στοιχείο που ενισχύεται από την υπογράμμιση των αντιθέσεων δυναμικής με αποτέλεσμα τις έντονα δραματικές φωτισκιάσεις, δηλαδή ένα παιχνίδι ανάμεσα στο φως και στο σκοτάδι, στην ένταση και στη σιωπή. Προφανώς, ότι και να κάνει ο Ροτ, ο Γκοσέκ Μπετόβεν δεν γίνεται. Όμως ούτε ο στόχος είναι αυτός. Απλά, αποκαλύπτοντας με σαφήνεια την πλήρη εικόνα της εποχής, εκτιμά κανείς ακόμη περισσότερο το μέγεθος της τομής που έκανε ο Γερμανός και το πού οδήγησε τη μουσική τέχνη.

Η Δημιουργία ως ένα γλωσσικό γεγονός

Σήμερα στεκόμαστε μπροστά στον κόσμο της τεχνικής, όπως ο προϊστορικός άνθρωπος ενώπιον της φύσης προτού την κατακτήσει

Του **ΧΑΡΗ ΦΕΡΑΙΟΥ**

Ο άνθρωπος δημιουργήσε στο πνεύμα του τον κόσμο, με αντίθετο τρόπο απ' ό,τι τον είχε στην πραγματικότητα δημιουργήσει ο Θεός! Πρώτα («εν αρχή») «εποίησε» ο άνθρωπος τον ίδιο τον εαυτό του: Τον «άνθρωπο»! Απόκτησε δηλαδή συνείδηση της ύπαρξής του. Την ίδια όμως ώρα που γνώρισε ο άνθρωπος τον εαυτό του, διαπίστωσε συνάμα απέναντί του, την ύπαρξη του κόσμου. Στο ανθρώπινο συνείδημα εμφανίστηκε ξεχωριστό ένα δεύτερο αντι-κείμενο στοιχείο, ο κόσμος, απέναντι στον ίδιο, που ήταν το υπο-κείμενο. Ένα νέο στοιχείο, που το συνδύεαν φαινόμενα άγνωσης, τα οποία δεν μπορούσε ο άνθρωπος να ερμηνεύσει, προτού, και αυτά, τα «κατακτήσει». Ένας κόσμος «άγνωστος» του οποίου φάνταζε δαιμονικός ο χαρακτήρας του.

Ἀρχισε τότε για τον άνθρωπο ένα νέο στάδιο «δημιουργίας»: Της, μετά τον εαυτό του, δημιουργίας τῶρα και του περιβάλλοντος κόσμου. Τον «πλῆσισας» λοιπόν τον κόσμο αυτόν, τον παρατήρησε, τον «κύκλωσε» με το πνεῦμά του, και γνωρίζοντας τον πᾶ «ἐκ τῶν ἑσῶ», του ἔδωσε και «ὄνομα»: Τον ἔβαλε δηλαδή στον χώρο τῆς γλώσσας! Τοποθετώντας τον βέβαια στον χώρο τῆς γλώσσας, συνάμα και τὴν κατέκτησε. Ἄλλως τὸν «ξανδαμιούργησε». Τότε είναι πού και ο κόσμος ἔλασε πᾶ και το δαιμονικό του χαρακτήρα. Ἡ γλῶσσα υπῆρξε ο μεταφυσικός τρόπος κυριαρχίας του ἀνθρώπου ἐπάνω στον κόσμο.

Δύο αντίθετα στοιχεία ήταν αυτά που συνέθεταν, στο στάδιο εκείνο, τη δημιουργία: Άνθρωπος αφ'

ενός και Κόσμος ἀφ' ἐτέρου. Μετά λοιπόν ἀπὸ αὐτὴ τὴν πνευματικὴ κατάρκτηση τοῦ ἀνθρώπου, κατὰ δι- αλεκτικὸ δὲ τρόπο, ἐκ τῶν ἀντιθέ- σεων Ἀνθρώπου-Κόσμου, προῆλθε ἡ σύνθεσις τοῦ, ο Θεός! Ἀρχίζει σὺν αὐτῇ γιὰ τὸν ἀνθρώπο ἡ πνευ- ματικὴ τοῦ ἱστορία.

Στη σύγχρονη τώρα εποχή, ο κόσμος, που περιβάλλει τον άνθρωπο, παύει ολοένα να είναι ο φυσικός. Τον αντικαθιστούν, με τρόπο θεα-

Στη σύγχρονη τώρα
εποχή, ο κόσμος,
που περιβάλλει τον
άνθρωπο, παύει ολοένα
να είναι ο φυσικός. Τον
αντικαθιστούν, με τρόπο
θεαματικά ραγδαίο, τα
τεχνικά «πράγματα»,
που ήδη δημιουργούν
ένα νέο κόσμο.

ματικά ραγδαία, τα τεχνικά «πράγματα», που ήδη δημιουργούν ένα νέο κόσμο. Από την ανθρώπινη διάνοια, (ως Υπεράνθρωπος του Νίτσε) ξεπήδησε μια νέα δημιουργία: Η Τεχνική! Την έκταστος, το μέγεθος και τη φύση όμως της οποίας, δεν μπορούσε ούτε να προβλέψει, ούτε και να διαβλέψει ο δημιουργός της ανθρωπότητας. Μ' αυτήν είναι τώρα αναγκασμένοι, αυτός ο «δημιουργός», να αρχίσει νέο διάλογο. Άρχισε έτσι στην ανθρώπινη ιστορία, να ανατέλλει ένας νέος αιώνας, τον οποίο πιο δεν χαρακτηρίζει η σχέση ανθρώπου – κόσμος, αλλά

Στον διάλογο ανθρώπου - νέου κόσμου συμβαίνει το καινοφανές: Ενώ ο άνθρωπος γνώριζε πρώτα (και εμπειρικά!) το πράγμα, μετά δε του έδινε το όνομα, σήμερα γνωρίζει πρώτα το όνομα και ύστερα βλέπει το πράγμα.

άνθρωπος – τεχνική. Και βεβαίως ένας νέος, ακαθόριστος ακόμα, διάλογος!

Στον διάλογο όμως αυτόν, ανθρώπου – νέου κόσμου, συμβαίνει το καινοφανές: Ενώ ο άνθρωπος γνώριζε πρώτα (και εμπειρικά!) το πράγμα, μετά δε του έδινε το όνομα, σπέρμα γνωρίζει πρώτα το όνομα, σπέρμα βλέπει το πράγμα, που «επενδύθηκε» με αυτό το όνομα. Έτσι δεν μπορεί να συλλάβει την ουσία του πράγματος. Διαπιστώνει μόνο τη χ ρ ή σ η του. Χρησιμοποιεί δηλαδή το πράγμα, προτού το «δημιουργήσει» ο ίδιος

στον χώρο της γλώσσας! Συνειπώς ούτε «υπεύθυνος» είναι, είτε για εκείνο, είτε για την ουσία του. Ο μυστικός διάλογός του με τα πράγματα δεν λέγεται σήμερα γλώσσα, αλλά χρήση! Αφότου δηλαδή τα πράγματα δεν περικλείονται μέσα στο όνομά τους, βρίσκονται και εκτός γλώσσας...

Προτού δώσει κάποτε ο άνθρωπος στο δέντρο όνομα, το είδε ως φαινόμενο σε όλες τις φάσεις του: Μικρό βλαστό, μεγάλο δέντρο, με κλαδιά, ανθούς και φύλλα, το είδε ήρεμο κάτω από το φως του ήλιου, και το είδε τρανταζόμενο στην κα-

ταίγδια, έκοψε τους καρπούς του, φύτεψε τους σπόρους του, και όλα αυτά τα φαινόμενα τα συγκεντρώνει μετά στη λέξη «δέντρο». Εντός της η λέξη έκκλινε την «έννοια» πια του δέντρου, όλα δηλαδή όσα το συνδεδεαν, και το χαρακτήριζαν ως φαινόμενο. Σήμερα όμως άνθρωπος πληροφορείται πρώτα τη λέξη «αυτοκίνητο» και μετά βλέπει το πράγμα, που «ντύθηκε» με αυτή τη λέξη! Χωρίς ο ιδίως να το ελέγχει, χωρίς να έχει διαλαβή ευθύνη αυτός για το όνομα. Γι' αυτό και το συγκεκριμένο όνομα, η λέξη, δεν ορίζει, ούτε δεσμεύει το

πράγμα, διότι «αυτοκίνητο» (ον)
είναι και ο άνθρωπος. Συνεπώς,
ούτε και τον ίδιο τον άνθρωπο «δε-
σμεύει» η λέξη.

Αυτό σημαίνει ότι ο άνθρωπος σήμερα γνωρίζει ακόμα την επιφάνεια του νέου κόσμου, αγνοεί όμως το βάθος του. Νομίζει ότι συλλαμβάνει τα πράγματα του κόσμου, στην ουσία όμως εκείνος συλλαμβάνεται και γίνεται δέσμιος τους. Νομίζει ότι οδηγεί το αυτοκίνητο, ενώ την επιφάνειά του μόνο είναι που οδηγεί. Στην ουσία το «βάθος» του αυτοκινήτου οδηγεί τον άνθρωπο! Αποκτά έτσι, για τον σύγχρονο άνθρωπο, ο κόσμος των δαιμονικών του πάλι χαρακτήρα...

Συμπερασματικά, λοιπόν, ο άνθρωπος στέκεται σήμερα μπροστά στον κόσμο της τεχνικής, όπως ο προϊστορικός άνθρωπος στεκόταν, με δέος, μπροστά στη φύση, προτού την κατακτήσει. Με όμοιο δέος, για παράδειγμα, δεν στεκόταν αμύητος ο άνθρωπος μπροστά στο απρόσιτο από τον ίδιο, τεχνικό γεγονός της Φουκουσίμα; Και όπως ο προϊστορικός άνθρωπος δημιουργήσει τη γλώσσα, και μέσω εκείνης έγινε ο εσωτερικός χώρος του κόσμου εκείνου, έτσι και ο σύγχρονος άνθρωπος καλείται τώρα, να τοποθετήσει την τεχνική μέσα στον λόγο, για να υπερνικηθεί ο δαιμονικός της χαρακτήρας, και να γίνει αυτός ο κύριός της.

Το χρονικό αυτό διάστημα, ως να κατακτήσει (και) την τεχνική στο πνεύμα του, και να αναγεννηθεί μετά σε νέα φάση ζωής λειτουργεί ως η Μεγάλη Παρασκευή της Ιστορίας...

Ο κ. Χάρης Φεραΐος είναι διδάκτωρ του ΕΜΠ.

9

Οιαίτη

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ προτείνει

8/ * Πεθαίνω σαν Χώρα ΜΙΤΟΣ ΤΕΤ 20:30 (45') Η κινηματογραφημένη εκδοχή του έργου του Δ. Δημητριάδη ως σχόλιο για τον ρόλο του θεάματος σε περίοδο κρίσης. Σκηνοθεσία / δραματουργία: Έλενα Αγαθοκλέους. € 8	16/ Disruption DANCECYPRUS πεμ 20:30 (40') Η χορογράφος Φούλη Στυλιανίδου εμπνέεται από την πανδημία σε μια χορευτική δημιουργία εκτόνωσης και συναισθημάτων. Μαζί της οι Ήβη Χατζηβασιλείου, Χριστιάνα Ευτυχίου και ο μουσικός Δημήτρης Σάββα. € 10	22/ Women RUSSIAN ART THEATRE OF CYPRUS ΤΕΤ 19:00 (90') Βασισμένο στο θεατρικό <i>Οι γυναίκες</i> της Clare Boothe Luce, το έργο επικεντρώνεται στον γάμο και τη γυναίκεια φιλία. Στα Ρωσικά. € 30 / 25
11/ * Η τελευταία απολογία ενός πεθαμένου που 'σφαξε τρεις και οκτώ λάβωσε ακόμα σαβ 20:30 (60') 15+ Ο Νίκος Κοεμτζής, που το 1973 διαπράττει φονικό για μια «παραγγελιά», παρουσιάζει τη δική του εκδοχή. Κείμενο: Βαγγέλης Γέττος. Σκηνοθεσία: Λεάνδρος Ταλιώτης. Επί σκηνής: Αλέξανδρος Παρίσης. € 12 / 10	17/ * Περιμένοντας τις Ευτυχισμένες Μέρας παρ 20:30 (55') Βασισμένη στο έργο του Σάμιουελ Μπέκετ, η παράσταση φέρνει τους χαρακτήρες αντιμέτωπους με ένα αβέβαιο παρόν και μια αιωρούμενη αίσθηση αναμονής. Κείμενο / Σκηνοθεσία: Δάφνη Μυτιλάδου. € 12 / 10	26/ * Dystopia:Inferno MARIANA ΠΑΦΙΤΗ κυρ 20:30 (50') Το έργο αποτυπώνει τη σχέση μιας γυναίκας με αναπηρία με τον φροντιστή της. Ερμηνεία / Περφόρμανς: Μαριάννα Παφίτη. Σκηνοθεσία / εικαστική προσέγγιση: Λουκάς Ιωάννου. € 12 / 10
12/ The Animattikon Project THE WANDERING FESTIVAL κυρ 19:00 (105') Το διεθνές φεστιβάλ κινουμένων σχεδίων προβάλλει παιδικές ταινίες από όλο τον κόσμο, καθώς και μια επιλογή ταινιών, από προηγούμενες εκδόσεις του. € 5	18/ Τριγωνοψαρουλής ΘΕΑΤΡΟ ΤΣΕΠΗΣ σαβ 17:00 (45') για ηλικίες 4-7 Ένα μικρό τρίγωνο ψάρι μας δείχνει τον δρόμο προς την αγάπη για όλους, τον αυτοσεβασμό, τη συγχώρεση και την αποδοχή. Κείμενο: Βαγγέλης Ηλιόπουλος. Σκηνοθεσία: Μάριος Θεοχάρους. € 8	27/ ** Ρόουζ ΣΑΤΙΡΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ MARTIN SHERMAN δευ 20:30 (110') 10+ Η σπουδαία ηθοποιός Δέσποινα Μπεμπεδέλη, υποδυόμενη μια 80άχρονη Εβραία, ανατρέχει στο ταξίδι της ζωής της. Σκηνοθεσία: Νίκος Καραγέωργος. € 15 / 10
13/ ** Τραγούδια Διαμαρτυρίας δευ 20:30 (110') Τραγούδια που ενέπνευσαν και επένδυσαν μουσικά τις παγκόσμιες κοινωνικές αλλαγές. Έρευνα / Επιμέλεια: Robert Camassa. Καλλιτεχνική διεύθυνση: Χρήστος Φιλίππου. € 15 / 10	18/ Το περιστατικό της Μαντλέν ΘΕΑΤΡΟ ΤΣΕΠΗΣ σαβ 20:30 (75') Μια ιλαροτραγωδία για τον θάνατο ενός κοριτσιού, μα κυρίως μια αναφορά στην πολιτική διαφθορά, τα θέματα ρατσισμού και ξενοφοβίας. Μετάφραση / Σκηνοθεσία: Μάριος Θεοχάρους. € 10	28,30/ * Σάββατο του Λαζάρου ΜΙΤΟΣ τρί, πέμ 20:30 (60') Επί Σκηνής: Η παράσταση βασίζεται στην ιστορία του Λαζάρου των Γραφών. Σκηνοθεσία / Δραματουργία / Performer: Έλενα Αγαθοκλέους. € 12 / 10
	19/ ** Από το Swing στην Bebop From Swing to Bebop κυρ 20:30 (70') Το Miaris Jazz Trio συνεργάζεται με τον καταξιωμένο σολίστα Ofer Landsberg από το Ισραήλ. € 15 / 10	29/ Η Αναπνοή δεν είναι δεδομένη ΒΙΒΛΙΟΤΡΟΠΙΟ ΤΕΤ 20:30 (75') Η Λίνα Νικολακοπούλου συζητά με την Στέλλα Βοσκαρίδου Οικονόμου για την σχέση ποίησης, στιχουργικής και μουσικής. Συντονισμός: Μαρίνα Μαλένη. Πιάνο: Νεοκλής Νεοφυτίδης. Τραγούδι: Γιώργος Περρής. € 5

Follow us:

rialto.com.cy

Visual Identity System / Design: Achim Wieland, www.lookinglately.com

Ο μαύρος εκδικητής της λευκής βίας

Ενας αμερικανικός αστικός μύθος σε μια φορτισμένη φυλετικά ιστορία

Candyman ★★★

ΤΡΟΜΟΥ (2021)

Σκηνοθεσία: Νία ΝταΚόστα

Ερμηνείες: Γιάχια Αμπντούλ-Ματίβ, Τιγιόνα Πάρις, Κόλμαν Ντομίνγκο

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Η **συσσωρευμένη** οργή και απαίτηση για δικαιοσύνη σε φυλετικά ζητήματα στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού είναι βέβαιο πως θα αφήσει πολύ έντονο το στίγμα της και στον κινηματογράφο. Ένας από τους πιο επιφανείς σύγχρονους εκφραστές αυτών των διεκδικήσεων είναι σίγουρα ο Τζόρνταν Πιλ («Τρέξε!»), ο οποίος εδώ βρίσκεται στη θέση του παραγωγού και του συν-σεναριογράφου, σε ένα φιλμ που υπογράφει η νέα και ανερχόμενη Αφροαμερικανή σκηνοθέτις Νία ΝταΚόστα.

Η ιστορία τους αντλεί επί της ουσίας έμπνευση από τον αμερικανικό αστικό μύθο του «Candyman», ενός παραμορφωμένου μαύρου άνδρα, με γάντζο στη θέση του χεριού, ο οποίος εμφανίζεται και σκοτώνει όποιον κάνει το λάθος να προφέρει πέντε φορές το όνομά του μπροστά από τον καθρέφτη. Αυτή η τρομακτική ιστορία μεταφέρεται σε μία από τις αναπτυσσόμενες γειτονιές του σύγχρονου Σικάγου, εκεί όπου ο εικαστικός Αντονι και η σύντροφός του, Μπριάννα, σχεδιάζουν την κοινή τους ζωή. Εκείνος ωστόσο θα καλλιεργήσει μια αλλόκοτη εμμονή με τον Candyman, μέχρι που ο τελευταίος θα βγει και πάλι στο κυνήγι...

Ο Πιλ και η ΝταΚόστα παίρνουν μια ήδη φυλετικά φορτισμένη ιστορία και την ωθούν στα

άκρα, καθιστώντας ουσιαστικά τον «Candyman» εκδικητή της λευκής βίας και αυθαιρεσίας αιώνων. Με μια ομολογουμένως έξυπνη παρέμβαση στον ορίτζιναλ μύθο, ο αντιήρωας εμφανίζεται ξανά και ξανά μέσα στις δεκαετίες, ενσαρκώνοντας την κραυγή αγωνίας μιας ολόκληρης κοινότητας, η οποία βιάζεται και δολοφονείται συστηματικά.

Στο σήμερα, η τρομακτική μορφή θα επανέλθει διψασμένη για αίμα λευκών, είτε αυτοί είναι αλαζόνες έμποροι τέχνης είτε μαθήτριες λυκείου που κάνουν μπουλινγκ στη μαύρη συμμάθητριά τους. Από την άλλη, ο μάλλον ευκατάστατος Αντονι αρχίζει να μεταμορφώνεται (κυριολεκτικά) καθώς συνειδητοποιεί την κληρονομιά προγόνων αλλά και των παλαιότερων κατοίκων της περιοχής του. Οι συμβολισμοί εδώ είναι φυσικά προφανείς, όπως και οι προθέσεις των δημιουργών της ταινίας, οι οποίοι δεν κάνουν οικονομία στις σοκαριστικές εικόνες, προκειμένου να περάσουν το μήνυμά τους.

Το τελευταίο δεν είναι τόσο αυτό της ισότητας ούτε της δικαιοσύνης, αλλά ξεκάθαρα της εκδίκης που ζητούν νεκροί και βασανισμένοι. Επιπλέον, η διαφορά με τις ταινίες του Πιλ, όπως το «Τρέξε» ή το «Us», είναι ότι εδώ δεν υπάρχει σχεδόν καθόλου ο παιγνιώδης χαρακτήρας να ισορροπήσει ευεργετικά τους κεραυνούς της αφήγησης· αντίθετως η διδάχτη σοβαρότητα μας κάνει να προσέξουμε ακόμα περισσότερο μερικά από τα κενά και τις «ευκολίες» που κάνουν την εμφάνισή τους, ειδικά προς το τέλος της ταινίας.

Το φιλμ των Τζόρνταν Πιλ και Νία ΝταΚόστα δεν εκπέμπει μήνυμα ισότητας ή δικαιοσύνης, αλλά ξεκάθαρα της εκδίκης που ζητούν νεκροί και βασανισμένοι.

HOME CINEMA

Στα άδυτα της —διόλου βαρετής— ακαδημαϊκής κοινότητας

Η πρόεδρος ΚΟΜΕΝΤΙ (2021)

Δημιουργός: Αράντα Πιτ, Αννι Γουάιμαν

Ερμηνείες: Σάντρα Οου, Τζέι Ντουπλάς, Μπομπ Μπάλαμπαν

Μία από τις **φρέσκες** σειρές του Netflix που ασχολείται με τις πανεπιστημιακές παλινωδίες, αυτή τη φορά όχι από την πλευρά των φοιτητών, αλλά από εκείνη των διδασκόντων, ξεχωρίζουμε αυτή την εβδομάδα.

Η γνωστή μας από το «Grey's Anatomy» Σάντρα Οου υποδύεται εδώ τη δρ Κιμ, την πρώτη γυναίκα πρόεδρο του τμήματος Φιλολογίας ενός μεγάλου αμερικανικού πανεπιστημιακού ιδρύματος. Η απρόβλεπτη καθημερινότητα της σχολής, οι ισορροπίες που πρέπει να κρατηθούν, η προσωπική της ζωή και φυσικά οι πολύ ξεχωριστοί υφιστάμενοί της θα δημιουργήσουν ένα μικρό... χάος μέσα στο οποίο εκείνη αγωνίζεται να πλοηγηθεί, προσπαθώντας παράλληλα να υλοποιήσει το όραμά της για ένα σύγχρονο πανεπιστημιακό προφίλ. Οι κάπως παραμελημένες τον 21ο αι-

ώνα ανθρωπιστικές σπουδές έρχονται εδώ στο προσκήνιο, μέσα από μια απολαυστική σειρά μόλις έξι μισάωρων επεισοδίων σχεδιασμένη για «κατανάλωση» απνευστί. Το έξυπνο χιούμορ, οι εύστοχες αναφορές σε σύγχρονα κοινωνικά ζητήματα και οι καλές ερμηνείες είναι που κάνουν τη διαφορά, μαζι με το αθυρόστομο σενάριο, το οποίο μάλλον προορίζεται να εξισορροπήσει την πολιτικά ορθότητα μανιέρα του Netflix. Το σίγουρο πάντως είναι πως το κλισέ του βαρετού ακαδημαϊκού κόσμου εδώ αμφισβητείται εντόνως.

Το τελευταίο μάθημα ★★★½

ΘΡΙΛΕΡ (2018)

Σκηνοθεσία: Σεμπασιέν Μαρνιέ

Ερμηνείες: Λορέν Λαφίτ, Εμανουέλ Μπερκό, Λουανά Μπαρζαμί

Από την πλατφόρμα του Ertflix επιλέγουμε ένα γαλλικό ψυχολογικό θρίλερ που μας βάζει στις αιθούσες ενός διάσημου σχολείου για ιδιοφυή παιδιά, το οποίο ωστόσο ζει μια τραγωδία· σε μία από τις τάξεις, ο καθηγητής αυτοκτονεί μπροστά στα

μάτια των παιδιών, πέφτοντας από το παράθυρο. Ο αντικαταστάτης του, Πιερ, σύντομα αντιλαμβάνεται πως κάτι δεν πάει καλά με έξι από τους μαθητές —τους πιο χαρισματικούς— του τμήματος και θα βαλθεί να ξεκλειδώσει τα μυστικά τους. Η υπόθεση θα του γίνει εμμονή, όμως και οι ανακαλύψεις του θα αποδειχθούν αρκετά τρομακτικές.

Ο Σεμπασιέν Μαρνιέ χτίζει από την αρχή τη νοσηρή ατμόσφαιρα του θρίλερ που κατακλύζει καθένα από τα —κατά τα άλλα— πλιόλουστα πλάνα του. Ο 40άρης πρωταγωνιστής βρίσκεται εδώ αντιμέτωπος με μια παρέα παράταιρα ώριμων εφήβων, οι οποίοι έχουν σχηματίσει τον δικό τους κλειστό κύκλο, στα όρια της σχέτας.

Πρωτοτυπώντας, οι τελευταίοι δεν έχουν σχέση με παραθρησκευτικού τύπου τελετές, αλλά μοιράζονται την απδία και την απελπισία τους για την οικολογική καταστροφή που έχει επιφέρει ο άνθρωπος. Η μηδενιστική τους αντίληψη, ωστόσο, και οι στρεβλές ερμηνείες θα οδηγήσουν σε ακραία σχέδια, τα οποία ο Πιερ θα προσπαθήσει να αποτρέψει.

PIK1 ΤΗΛ.: 22862000

21.05 Παραδοσιακή βραδιά
08.00 Συναυλία Διονύση Σαββόπουλου και Αλκίνοου Ιωαννίδη - (Ε)
10.30 Καμύσματα τζι αρώματα, VI - (Ε) Κωμική σειρά εποχής.
11.30 Κάποτε το '80 - (Ε) Κωμική σειρά.
12.30 Χωρίς αποσκευές, V - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
13.00 Η ζωή μας ένα τραγούδι - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.15 Αμύνεσθαι περί πάτρης - (Ε)
14.45 Κοίτα με στα μάτια - (Ε)
15.15 Επιστήμη και κοινωνία - (Ε)
16.15 Σε προσκυνώ γλώσσα - (Ε)
17.15 Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία - (Ε)
17.30 Χρονογράφημα - (Ε)
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στη νοηματική)
18.15 Αφανείς ήρωες - (Ε)
18.55 Μουσικό ραντεβού - (Ε)
19.20 Λούνα Παρκ - (Ε) Κωμική σειρά.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.05 Παραδοσιακή βραδιά - (Ε)
23.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.05 Χρονογράφημα - (Ε)
23.30 Επιστήμη και κοινωνία - (Ε)
00.30 Κάποτε το '80 - (Ε)
01.30 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)
02.45 Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία - (Ε)

PIK2 ΤΗΛ.: 22862000

22.00 Cinema Paradiso
07.30 Το γαλάζιο βιολί - (Ε) Θεατρικό έργο.
09.00 Παιδική ζώνη α. Μάγια η μέλισσα β. Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον γ. Ο μικρός Χνουδιωτός δ. Μπόμπι και Μπιλ ε. Τα τρενάκια ρομπότ
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
11.20 Παιδική ζώνη
15.40 Στη χώρα του Γιατί - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα.
16.00 Ιστορίες του χωρκού - (Ε) Κωμική σειρά.
16.25 Μανώλης και Κατίνα - (Ε) Κωμική σειρά.
16.50 Μάθε τέχνη κι άστρινε - (Ε)
17.15 Το μικρό σπίτι στο Λιβάνι - (Ε)
18.00 Ξένη οικογενειακή σειρά.
19.15 Beach Soccer World Cup (Μικρός τελικός)
19.30 Beach Soccer World Cup (Τελικός)
20.45 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στην Αγγλική)
20.55 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στην Τουρκική)
21.05 Ακάμας η γη του μύθου - (Ε) Ντοκιμαντέρ.
22.00 Σινεμά «Ο Παράδεισος» (Cinema Paradiso). Δραματική ταινία, με τους Φίλιπ Νουαρέ, Ζακ Περέν, κ.ά.
00.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (στην Αγγλική και Τουρκική)

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

23.15 Έγκλημα στο Οριάν Εξπρές
07.30 Θεία λειψουργία
09.20 Η φαμίλια - (Ε)
10.00 60' Ελλάδα - (Ε) Οδοπορικό, με τον Νίκο Μάνεση.
11.15 Παραμύθι... αλλιώς - (Ε)
12.00 TET - A - TET στον Alpha - (Ε) Talk show, με τον Τάσο Τρύφωνος.
13.00 Οικογενειακές ιστορίες - (Ε) Αυτοτελείς ιστορίες.
14.30 The Chase - (Ε) Τηλεπαιχνίδι γνώσεων, με τον Τάσο Τρύφωνος.
16.00 Το σόι σου - (Ε) Κωμική σειρά.
17.25 Έλα στη θέση μου - (Ε)
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στη νοηματική)
18.10 Έλα στη θέση μου (Συνέχεια)
18.50 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Αντώνη.
20.20 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.20 Η νεράιδα και το παλικάρι Ελληνική ταινία, με τους Αλίκη Βουγιουκλάκη, Δημήτρη Παπαμιχαήλ.
23.15 Έγκλημα στο Οριάν Εξπρές (Murder On The Orient Express). Ταινία μυστηρίου, με τους Κένεθ Μπράν-ου, Τζόνι Ντεπ, κ.ά.
01.15 World party - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

21.20 Robocop
06.30 40 κύματα - (Ε)
08.00 Santa Γιολάντα - (Ε)
09.10 Mamma Mia - (Ε)
10.10 Κάνε γονείς να δεις καλό - (Ε) Φίλα τον βάτραχο σου - (Ε) Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
12.50 Ενώπιος ενωπίω - (Ε) Με τον Νίκο Χατζηνικολάου
14.15 Το καφέ της Χαράς, V-(Ε) Ελληνική κωμική σειρά.
16.00 Ονειροπαρτίδα - (Ε) Αισθηματική σειρά.
17.10 Πέτα τη φριτζά - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10'**
18.10 Πέτα τη φριτζά - (Ε) Κωμική σειρά.
20.20 **Τα νέα του ANT1**
21.20 Robocop Περιπέτεια επιστημονικής φαντασίας, με τους Τζόελ Κίνμαν, Γκάρι Όλντμαν κ.ά.
23.00 Football Stories - (Ε)
00.00 Δε θα με τρελάνεις εσύ εμένα Θεατρικό.
01.40 Η εκδρομή - (Ε) Δραματική σειρά.
02.30 Τα μαχαίρώματα - (Ε) Κωμική σειρά.
03.20 **Τα νέα του ANT1 - (Ε)**
04.20 Στο καλό γλυκιά μου συμπεθέρα - (Ε) Κωμική σειρά.
04.50 Αδελφές ψυχές - (Ε) Κωμική σειρά.

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

18.10 Cook beef
07.00 Ώρα Ελλάδος Ενημερωτική εκπομπή.
09.50 Χαρούμενος ταξιδιώτης - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
11.00 Green Kitchen by Madame Ginger Εκπομπή μαγειρικής, με τη Μαριλού Παντάκη.
12.00 Life is a beach Ταξιδιωτική εκπομπή, με τον Χάρη Κιανταδόκη.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε) Εικόνες
15.00 Στο Αλαλούμ - (Ε) Κυπριακή σειρά, αυτοτελών επεισοδίων.
16.00 Dr. Ιπποκράτης - (Ε) Εικόνες
17.00 Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Τάσο Δούση.
18.00 **OMEGA NEWS**
18.10 Cook Beef Ψυχαγωγική εκπομπή.
19.10 Joker - (Ε) Τηλεπαιχνίδι γνώσεων, με τον Αλέξη Γεωργιάδη.
20.10 **OMEGA NEWS**
21.15 FAKATÉtous - (Ε) Σατιρική εκπομπή.
22.15 Το κόκκινο πατάμι (Τηλεταινία - Μέρος Δ') Δραματική σειρά.
00.00 Ου φρονεύσεις - (Ε) Αστυνομική σειρά θρίλερ, αυτοτελών επεισοδίων.
01.00 Daddy cool - (Ε) Κωμική σειρά.
03.00 Εικόνες - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.15 Στίν υγειά μας ρε παιδιά
05.30 Οι Αδιάφοθοι - (Ε)
06.30 Τα χρυσόψαρα - (Ε)
07.00 Περί ορέξεως - (Ε)
08.00 Καλό μεσημεράκι - (Ε)
09.40 Ζωή ποδίσλατο - (Ε)
10.15 Dot. Ψυχαγ. εκπομπή.
11.15 Ώρα για φαγητό - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής, με την Αργυρώ Μπαρμπαρίγου.
12.00 Όταν μεγαλώσω - (Ε)
13.00 Happy Traveller - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
14.50 Συνταγές ψυχής - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή μαγειρικής.
15.40 Super makeover - (Ε)
16.30 Ο περίεργος Κωμωδία, με τους Στάθη Ψάλη, Καίτη Φίνου, κ.ά.
18.00 **Τα γεγονότα σε συντομία**
18.10 Βουράτε γεπόνιοι - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Γιώργο Ζένιο, Άλκηστη Παυλίδου, κ.ά.
19.30 Η πεθερά - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Σοφοκλή Κασκαούνια, Έλενα Γαλαταριώτη, κ.ά.
20.20 **Τομές στα γεγονότα**
21.15 Στην υγειά μας ρε παιδιά! - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
00.30 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.40 Happy Traveller - (Ε)
01.40 Super makeover - (Ε)
02.40 Μόνο μια φορά - (Ε) Δραματική σειρά.

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

08.00 Προδομένη αγάπη Ελληνική ταινία.
09.30 Ο σκύλος του προέδρου Οικογενειακή ταινία.
12.00 Τάσος στη μουσική - (Ε)
13.10 Συντρίμια τα όνειρά μας Ελληνική ταινία.
14.40 Τηλεαγορά
15.25 Σήκω χόρεψε συρτάκι Ελληνική ταινία.,
19.05 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία

PLUS ΤΗΛ.: 22259000

06.30 Παιδικές σειρές
09.00 Cook Eat - (Ε)
13.00 ANNITA κοίτα - (Ε)
16.35 Τηλεαγορά
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, III - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής, Αόρατος φακός
19.55 Ο καιρός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, III
22.30 Ξένη ταινία
00.05 Ξένη ταινία
01.50 Ξένες σειρές

EXTRA ΤΗΛ.: 25715111

07.45 **Διεθνείς Ειδήσεις**
08.00 Μουσικό πρόγραμμα
10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
14.00 Ασμένια φεγγάρια
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.40 **Σύντομο Δελτίο Ειδήσεων**
16.45 Έξυπνες αγορές
17.15 Αόρατος φακός
17.20 Έξυπνες αγορές
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 **EXTRA News**
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία
23.45 Ξένη ταινία

MOVIES BEST

11.40 Stan & Ollie
06.30 Unhinged
08.00 While You Were Sleeping
09.45 The Zero Theorem
11.40 Stan & Ollie
13.25 The Clinton Affair
19.00 What's Eating Gilbert Grape
21.00 The Daughter
23.00 Project Blue Book, II
23.50 Who Framed Roger Rabbit
01.35 A Crooked Somebody
03.20 Vision

GREEK CINEMA

23.15 Ο κατήφορος
06.00 Μερικοί το προτιμούν κρύο
07.40 Οι κυρίες της αυλής
09.30 Ο κατήφορος
11.15 Η αμαζόνια του τσίρκου
12.50 Κάθαρμα
14.30 Πρόσωπα λησμονημένα
16.05 Ένας μάγκας στα μουζούκια
18.00 Οργή
20.00 Μερικοί το προτιμούν κρύο
21.40 Έλα στο θείο
23.15 Ο κατήφορος
01.00 Ο πανικός
02.30 Πεθαίνω κάθε ξημέρωμα
04.20 Υπάρχει και φιλότιμο

Τόσο μόνος, που μπορούσε να κλάψει

Η ζωή και το έργο του Χανκ Γουίλιαμς, του θλιμμένου θρύλου της κάντρι που έφυγε άδοξα, σε ηλικία μόλις 29 ετών

Του **ΜΑΝΟΛΗ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ**

Η **κινηματογραφική** ταινία είναι το «I Saw the Light». Βαφτισμένη από ένα τραγούδι του Χανκ Γουίλιαμς. «Κάντρι γκόσπελ» τραγούδι, κατά τας (μουσικάς) γραφάς. Το ίδιο που τραγούδησε στην κηδεία του μια πολυπληθής ομάδα σπουδαίων τραγουδιστών. Λες και μεταφέρθηκε στην εκκλησία η συναυλία του, στον δρόμο για την οποία πέθανε την Πρωτοχρονιά του 1953. Ήταν 29 χρόνων. «Αιτία θανάτου: οξεία διαστολή της δεξιάς [καρδιακής] κοιλίας», έγραφε το πιστοποιητικό θανάτου. Η συναυλία δεν ακυρώθηκε. Τα κακά μαντάτα δεν είχαν κυκλοφορήσει. Μόνο όταν οι μουσικοί ξεκίνησαν να τραγουδούν το «I Saw the Light», πίστεψαν οι θεατές πως αυτό που τους είχαν αναγγείλει λίγες στιγμές πριν ήταν αλήθεια. Κι ακολούθησαν κι εκείνοι:

«Είδα το φως, είδα το φως/ Όχι άλλο σκοτάδι, όχι άλλη νύχτα/ Τώρα είμαι τόσο χαρούμενος, καμία λύπη στον ορίζοντα./ Δοξάστε τον Κύριο, είδα το φως».

Αναπαρίστανται κάποια απ' αυτά στην ταινία. Η οποία είναι φτιαγμένη πάνω στη βιογραφία του θρυλικού τραγουδιστή, στιχουργού και συνθέτη, την οποία έγραψαν ο Κόλιν Εσκοτ, ο Τζορτζ Μέρριτ και ο Γουίλιαμ Μακ Χιούεν. Πρωταγωνιστεί ο Τομ Χίντλεστον. Τη γλώσσα που μιλούν τα μάτια του –τόσο βαθιά που μέσα τους χάνεται ο χρόνος– φέρνει το κοίταγμα του Χανκ Γουίλιαμς– δεν τη βλέπουμε όταν πρωτοεμφανίζεται. Εκεί, μέσα στο ημίφως της σκηνής, μιλάει μόνο το τραγούδι:

«Προσπάθησα τόσο σκληρά αγάπη μου να σου δείξω ότι είσαι το κάθε μου όνειρο./ Ωστόσο, φοβάμαι πως κάθε τι που κάνω είναι μια σατανική σκευωρία./ Μια ανάμνηση από το μοναχικό σου παρελθόν μας κρατά τόσο μακριά. / Γιατί δεν μπορώ να ελευθερώσω το γεμάτο αμφιβολίες μυαλό σου και να λιώσω την παγωμένη σου καρδιά;».

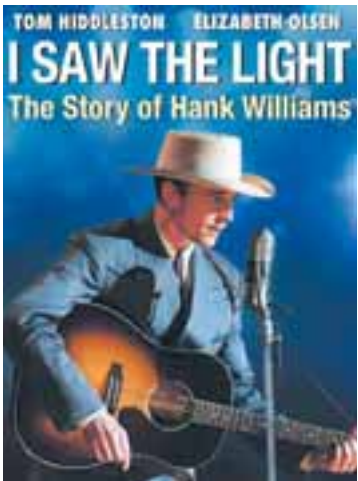
«Cold, Cold Heart», ένα από τα πιο γνωστά τραγούδια του ανθρώπου που ενσαρκώνει, τραγουδάει ο πρωταγωνιστής. Μόνος! Τόσο μόνος που θα μπορούσε να κλάψει, όπως τραγουδούσε ο Χανκ Γουίλιαμς σε μία από τις μεγαλύτερες επιτυχίες του. «Θα ήθελα να τραγουδήσω ένα τραγούδι που είναι μάλλον το πιο θλιμμένο τραγούδι που άκουσα ποτέ», το παρουςίασε ο Ελβις Πρίσλεϊ όταν το τραγούδησε τον Ιανουάριο του 1973 στη Χονολουλού...

«Είδες ποτέ έναν κοκκινολαίμην να κλαίει/ όταν τα φύλλα αρχίζουν να πεθαίνουν;/ Αυτό σημαίνει ότι έχει χάσει τη θέληση του να ζήσει./ Είμαι τόσο μόνος που θα μπορούσα να κλάψω».

Ξανατραγουδούσε, τους στίχους του («Ζαίξπηρ του Χιλμπιλί») Χανκ, ο Ελβις. «Δεν χρειαζόταν να βιώσω κάτι που βίωσε ο Χανκ για να νιώσω αυτό που τραγουδούσε. Δεν άκουσα ποτέ έναν κοκκινολαίμην να κλαίει, αλλά μπορούσα

Ο θρυλικός τραγουδιστής, στιχουργός και συνθέτης Χανκ Γουίλιαμς πέθανε την Πρωτοχρονιά του 1953, ενώ βρισκόταν καθ' οδόν για μια συναυλία. «Οξεία διαστολή της δεξιάς [καρδιακής] κοιλίας», έγραφε το πιστοποιητικό θανάτου.

Η αφίσα της ταινίας «I Saw the Light» («Δόξα και Πτώση» ο ελληνικός τίτλος) για τη ζωή του Χανκ Γουίλιαμς, τον οποίο υποδύθηκε ο Τομ Χίντλεστον (κέντρο). Δεξιά, αναμνηστικό πόστερ από τις εμφανίσεις του θρύλου της κάντρι στη μουσική σκηνή Grand Ole Opry στο Νάσβιλ.

Περισσότερα ήταν τα τραγούδια που μίλησαν γι' αυτόν, παρά εκείνα στα οποία μίλησε ο ίδιος...

να το φανταστώ και αυτό με έκανε να λυπάμαι», έγραψε ο Μπομπ Ντίλαν στην αυτοβιογραφία του. Σ' αυτή την ερμηνευτική σκυταλοδρομία της θλίψης του Χανκ Γουίλιαμς, είχαν τραγουδήσει το τραγούδι μόνοι τους –ιδιωτικά– με τον Τζόνι Κας το 1966. «Εκλεψε» λίγες σκηνές ο Μάρτιν Σκορσέζε και μας τις έδειξε στο πολύωρο ντοκιμαντέρ που έκανε για

τη ζωή του Ντίλαν. Ο Κας ερμηνεύσε το τραγούδι ξανά και ξανά. Στο τελευταίο άλμπουμ που κυκλοφόρησε όσο ζούσε (εκεί όπου συμπεριλήφθηκε και το «Hurt») το τραγούδησε με τον Νικ Κέιβ – την ακούς τη θλίψη, τη νιώθεις. Όπως κι όταν ερμηνεύει το τραγούδι ένας άλλος μουσικός συνοδοιπόρος του Νικ Κέιβ, ο Σίσις Στιβ. Είτε είναι μόνος του είτε παρέα με την Εϊμι Λαβέρ – εκεί που η κάντρι της Αλαμπάμα γίνεται μπλουζ του Μισισίπι.

Εκατοντάδες οι ερμηνείες του τραγουδιού – ένωσαν πολλοί τη θλίψη του Χανκ Γουίλιαμς. Δεν θα μπορούσε να μην το τραγουδήσει και ο Τομ Χίντλεστον. Όπως και το «Move It On Over», την πρώτη

μεγάλη επιτυχία του Γουίλιαμς και ένα από τα πρώτα δείγματα ροκ εν ρολ μουσικής – το 1947, οκτώ χρόνια πριν μάθει ο κόσμος το «Rock Around The Clock».

«Κοίτα πώς γίνεται Τομ. Εσύ δεν έχεις λυγμό ή ψυχή στη φωνή σου», έγραψε στο Facebook, ποστάροντας μια δική του ερμηνεία στο «Move It On Over», ο εγγονός του Χανκ Γουίλιαμς, όταν είδε τον Χίντλεστον να το τραγουδάει σε μια συναυλία. Για το φιλμ είπε: «Για να κάνεις με τον σωστό τρόπο μια ταινία για τον Χανκ Γουίλιαμς, χρειάζεσαι κάποια συγκεκριμένα στοιχεία στο μείγμα. Πάει πολύ πιο μακριά από το να έχεις έναν Αμερικανό να παίζει τον ρόλο για να είναι κά-

πως φυσικό. Χρειάζεται να είναι ένας Αμερικανός από τον Νότο που έφαγε, έζησε και ανέπνευσε αυτούς τους ρόλους».

Το ότι ο (βέρος Βρετανός) Χίντλεστον έκανε εντατικά μαθήματα τραγουδιού και κιθάρας με τον κάντρι μουσικό Ράντι Κράουλ δεν του είπε κάτι. Ούτε και το ότι έτρεχε 10 χιλιόμετρα τη μέρα και έκανε ποδήλατο άλλα 15, για να αποκτήσει το ξερακιανό παρουσιαστικό του Χανκ. Σωστά! Ο θεατής κρίνει αυτό που βλέπει. Και μη με ρωτήσεις τώρα αν ο εγγονός είδε την ταινία...

Με την οποία ενθουσιάστηκε η ετεροθαλής αδερφή του: «Ο Τομ έβαλε πραγματικά όλη την καρδιά και την ψυχή του. Δούλεψε

τόσο σκληρά για να ενσαρκώσει τα πάντα για τον Χανκ, όλες του τις αποχρώσεις και το ποιος πραγματικά ήταν», δήλωσε η Χόλι Γουίλιαμς. Που κι αυτή μουσικός έγινε. Όπως και ο ετεροθαλής αδερφός της. Όπως και ο πατέρας τους – ο μοναχογιός του Χανκ Γουίλιαμς. Όπως και η μοναχοκόρη του Χανκ. Γεννημένη τη μεθεπόμενη μέρα της κηδείας του, καρπός της σύντομης σχέσης που είχε με μια χορεύτρια στο πεντάμνο μεταξύ των δύο γάμων του – αμφότερών με τραγουδίστριες. Με τον δεύτερο να μην προλαβαίνει να ζήσει ούτε δυόμισι μήνες, μέχρι τον θάνατο του γαμπρού – την 1η Ιανουαρίου του 1953. Στο τέλος εκείνου του Γενάρη κυκλοφόρησε το τραγούδι που ήταν εμπνευσμένο από την πρώτη του γυναίκα και το είχε υπαγορεύσει στη δεύτερη το καλοκαίρι του 1952, ενώ οδηγούσε το αυτοκίνητό του προς το σπίτι των γονιών της για να τους αναγγείλουν τον αρραβώνα τους. Το ηχογράφησε στις 23 Σεπτεμβρίου, την ημέρα που έμελλε να είναι η τελευταία που μπήκε στο στούντιο. Ήταν το «Your Cheatin' Heart» που έγινε τίτλος του μιούζικαλ που γυρίστηκε το 1964 με θέμα τη ζωή του Χανκ Γουίλιαμς.

Χιλιάδες διασκευές

Το μιούζικαλ μπορεί να σ' αρέσει, μπορεί και όχι. Το ίδιο και η ταινία με τον Τομ Χίντλεστον – γούστα είν' αυτά. Ακόμη και η μουσική του Χανκ Γουίλιαμς μπορεί να σ' αρέσει, μπορεί και όχι. Σ' αρέσει δε σ' αρέσει, η σύντομη ζωή του σημάδεψε όσο λίγες την (κάντρι) μουσική. Οι δίσκοι με τα τραγούδια που πρόλαβε να ηχογραφήσει (στα λιγότερα από έξι χρόνια που είχε διαθέσιμα για να το κάνει) γύρισαν σε πολλά εκατομμύρια πικάπ και τζουκμπόξ και στη σκέψη ακόμη περισσότερων ακροατών. Συμπεριλαμβανομένων και πολλών μουσικών. Απόδειξη, οι χιλιάδες διασκευές των τραγουδιών του. Δεύτερη απόδειξη, περισσότερα ήταν τα τραγούδια που μίλησαν γι' αυτόν, παρά εκείνα στα οποία μίλησε ο ίδιος...

«Είπα στον Χανκ Ουίλιαμς, “πόσο μοναχικά θα φτάσει;” / Ο Χανκ Ουίλιαμς δεν έχει απαντήσει ακόμα, / όμως τον ακούω να βήχει όλη νύχτα. /Ω, εκατό ορόφους πάνω από μένα στον “Πύργο του Τραγουδιού”, τραγουδούσε ο Λεόναρντ Κόεν.

Και οι (Βρεανοί)ρανδοί – συγγνώμη κυρ εγγονέ του Χανκ) Waterboys τον έψαξαν μέσα από τους στίχους που έγραψε και τραγούδησε ο (Σκωτσέζος – ξανά συγγνώμη κυρ εγγονέ του Χανκ) ηγέτης τους Μάικ Σκοτ που έχει πει πως η ζωή του άλλαξε όταν άκουσε τον Χανκ Γουίλιαμς. «Δεν με νοιάζει τι έκανε με τις γυναίκες του. / Δεν με νοιάζει τι έκανε όταν έπινε. / Θέλω μονάχα ν' ακούσω μια νότα [απ'] το μοναχικό παλιό λαρύνγι του. Έχει δει κανείς εδώ τον Χανκ;».

Η εκ γενετής πάθηση και το φως που δεν είδε ποτέ

Επινε ο Χανκ Γουίλιαμς. Επινε πολύ. Και έπαιρνε πολλά κάπνα. Και έχανε. Έχανε πολλά. Έχανε τον χρόνο, έχανε ανθρώπους, έχανε δουλειές... Στο τέλος έχασε και τη ζωή του. Ένας συχνός, οξής και ανυπόφορος πόνος στην πλάτη που τον συνόδευε σε όλη του τη ζωή άνοιξε τον δρόμο της απώλειας. «Srina bifida» λεγόταν η αρρώστια που τον ταλαιπωρούσε – «δισχιδής ράχη» στα ελληνικά.

Μια περίπλοκη γενετική ανωμαλία του νευρικού σωλήνα της σπονδυλικής στήλης που μπορεί να δώσει λογίων την προβλήματα. Η ίδια με την οποία γεννήθηκε ο ροκ μουσικός Τζον Μέλενκαμπ το 1951. Μόνο που αυτός χειρουργήθηκε βρέφος. Η ιατρι-

Η Srina bifida (δισχιδής ράχη), μια περίπλοκη γενετική ανωμαλία του νευρικού σωλήνα της σπονδυλικής στήλης, τον συνόδευε σε όλη του τη ζωή.

κή βλέπεις προχωράει, τώρα πια η δισχιδής ράχη μπορεί να χειρουργηθεί και μέσα στην κοιλία της μανούλας.

Η ιατρική προχώρησε. Η μουσική; Γούστα είναι αυτά. Και απόψεις. «Και τα κοκόρια της εποχής μου λαλούσαν γλυκύτερα», έλεγε

Η βιογραφική ταινία με πρωταγωνιστή τον (βέρο... Βρετανό) Τομ Χίντλεστον προκάλεσε ανάμεικτα συναισθήματα στους επιγόνους του Χανκ Γουίλιαμς.

ο Δημήτριος Καμπούρογλου... «Είσαι σίγουρος ότι ο Χανκ το έκανε με αυτόν τον τρόπο;» τραγούδησε ο Τζον Μέλενκαμπ (όπως και πολλοί άλλοι), ένα τραγούδι που έγραψε και πρώτος ερμηνεύσε ο Γουίλσον Τζένιγκς.

«Κύριε, είναι η ίδια παλιά μελωδία, κιθάρα και βιολί. /Πού το πάμε από δω;» αναρωτιούνται οι πρώτοι στίχοι. Όπου κι αν το πάμε, όπου κι αν το πάμε, περνάνε συχνά από τον Χανκ Γουίλιαμς...

Το σφύριγμα του τρένου

Αύγουστος του 1990 ήταν όταν ο Άλαν Τζάκσον τραγουδούσε ότι πέρασε από τον τάφο του, μεσάνυχτα στον δρόμο του για ένα μεγάλο πρωτοχρονιάτικο σόου. Από

κάπου περνούσε ένα τρένο – σαν κι αυτά που τραγουδούσε ο Χανκ Γουίλιαμς. Σαν κι εκείνο το μεσονύχτιο που θρηνούσε χαμπλόφωνα στο «I'm so lonesome I could cry». Ο Άλαν Τζάκσον ακούει το σφύριγμα του να μουρμουρίζει «είμαι τόσο μόνος που θα μπορούσα να κλάψω». Και στο τέλος του ασπρόμαυρου βίντεο, βλέπει το (πραγματικό) μνήμα του Χανκ να γράφει: «Δοξάστε τον Κύριο, είδα το φως». Τι ειρωνεία. Εκείνο το φως που έδειξε σε τόσο πολλούς, ο ίδιος μάλλον δεν το είδε ποτέ...

 Όλα τα τραγούδια του κειμένου είναι διαθέσιμα στο YouTube και οι σύνδεσμοί τους βρίσκονται στο kathimerini.gr.

must

05/09

ME THN & H KAOHMEPINH

NEW
SEASON
FIRST
LOOK

